

การประเมินการนำนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไปสู่การปฏิบัติ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาอาชญาวิทยาและงานยุติธรรม ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2561
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE ASSESSMENT ON THE IMPLEMENTATION OF CRIME VICTIM ASSISTANCE POLICY

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy in Criminology and Criminal Justice

Department of Sociology and Anthropology

Faculty of Political Science

Chulalongkorn University

Academic Year 2018

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การประเมินการนำนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ไปสู่การปฏิบัติ
โดย	นายภาคิน ดำภูผา
สาขาวิชา	อาชญาวิทยาและงานยุติธรรม
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนพันธ์ ไล่ประกอบทรัพย์

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต

	คณบดีคณะรัฐศาสตร์ (รองศาสตราจารย์ ดร.เอก ตังทรัพย์วัฒนา)
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	ประธานกรรมการ (รองศาสตราจารย์ ดร.ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด)
	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนพันธ์ ไล่ประกอบทรัพย์)
	กรรมการ (รองศาสตราจารย์ ดร.จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย)
	กรรมการ (รองศาสตราจารย์ ดร.พิชญ์ เสงี่ยมพงษ์)
	กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย (รองศาสตราจารย์ พันตำรวจโท ดร.เกษมศานต์ โชติชาครพันธุ์)

ภาคิน คำภูผา : การประเมินการนำนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไปสู่การปฏิบัติ. (THE ASSESSMENT ON THE IMPLEMENTATION OF CRIME VICTIM ASSISTANCE POLICY) อ.ที่ปรึกษาหลัก : ผศ. ดร.ธนพันธ์ ไล่ประกอบทรัพย์

อาชญากรรมเป็นปรากฏการณ์ของสังคมซึ่งเกิดจากความบกพร่องในการป้องกันอาชญากรรมของรัฐ เหยื่ออาชญากรรมจึงสมควรได้รับการช่วยเหลือในรูปแบบรัฐสวัสดิการจากนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ประเมินกระบวนการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ศึกษาสภาพและผลการดำเนินงานตามนโยบาย วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบาย และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม การศึกษานี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน การวิจัยเชิงปริมาณเป็นการสืบค้นข้อมูลแนวกว้างจากกลุ่มตัวอย่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลืออาชญากรรมโดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการสืบค้นข้อมูลแนวลึกเพื่ออธิบายข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้การวิจัยเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดอันดับวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์เนื้อหา สรุปประมวลผลเป็นความเรียง การผสมการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพใช้วิธีเปรียบเทียบผลการศึกษาที่ได้แบบประเด็นต่อประเด็น

ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาหลักเป็นความเพียงพอของทรัพยากร การประชาสัมพันธ์สิทธิ์การได้รับการช่วยเหลือและเยียวยาจากภาครัฐ เหยื่ออาชญากรรมยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมน้อย การดำเนินการช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมยังมีความล่าช้า งบประมาณในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมยังไม่เพียงพอ พนักงานสอบสวนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติยังทราบว่ากรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพมีเจ้าหน้าที่ประจำอยู่ที่สถานีตำรวจภูธรเมืองน้อย นอกจากนี้ ปัจจัยด้านนโยบาย การบริหารจัดการ การประชาสัมพันธ์ การจัดสรรทรัพยากร การพัฒนาระบบช่วยเหลือและเยียวยา คณะกรรมการและอุทธรณ์ และปฏิบัติการช่วยเหลือและเยียวยา เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบาย

อย่างไรก็ตาม ข้อเสนอแนะในการดำเนินนโยบายในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในอนาคต ควรมีการกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาให้ชัดเจนและไม่คลุมเครือ ประชาสัมพันธ์การรับรู้สิทธิ์ให้เข้าถึงประชาชนทุกกลุ่ม เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายได้อย่างทั่วถึง เพื่อลดช่องว่างในการเข้าถึงการช่วยเหลือประชาชนของภาครัฐ ควรจัดตั้งกองทุนสำหรับช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมโดยเฉพาะ โดยเงินกองทุนมาจากเงินประเดิมที่รัฐบาลจัดสรรให้ เงินอุดหนุนจากงบประมาณรายจ่ายประจำปี เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคอุทิศให้ เงินที่ได้รับจากต่างประเทศหรือองค์กรระหว่างประเทศ ดอกผลและผลประโยชน์ที่เกิดจากกองทุน และไม่ควรให้เงินและทรัพย์สินของกองทุนต้องส่งคืนคลังเป็นรายได้แผ่นดินในแต่ละปีงบประมาณ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สาขาวิชา อาชญาวิทยาและงานยุติธรรม
ปีการศึกษา 2561

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

5981368524 : MAJOR CRIMINOLOGY AND CRIMINAL JUSTICE

KEYWORD: ASSESSMENT, POLICY IMPLEMENTATION, CRIME VICTIM ASSISTANCE POLICY, CRIME VICTIM

Phakhin Dumphupha : THE ASSESSMENT ON THE IMPLEMENTATION OF CRIME VICTIM ASSISTANCE POLICY. Advisor: Asst. Prof. Thanapan Laiprakobsup, Ph.D.

Crime is a social phenomenon that results from the shortcomings of the government in its crime prevention strategy. Thus, assistance should be provided to the crime victims in the form of the welfare state through the government's policy on crime victim assistance. The objectives of this dissertation are to assess the process of policy implementation, to study circumstances and result of policy implementation, to analyze factors affecting the policy implementation, and to propose policy recommendations on crime victim assistance. This study employs a mixed methods research. The quantitative research is in-breadth research conducted on a sample group of stakeholders involved in policy execution regarding victim assistance by using a survey research method. The qualitative research is in-depth research used to explain the quantitative data by conducting documentary research and in-depth interviews with key informants. The quantitative data were analyzed by calculating the frequency, percentage, mean, standard deviation and ordinal and by performing multiple regression analysis. The qualitative data were used for content analysis, summarized and processed into an essay. The integration of quantitative and qualitative analysis was carried out through comparing issue-by-issue findings.

The study revealed that the major problem was the shortage of resources, inadequate publicity on rights to receive assistance and remedy from the government, crime victims' limited knowledge and understanding of the crime victim assistance policy, delay in the process of providing assistance and remedy to crime victims and shortfall of the budget for assisting crime victims. The inquiry officials of the Royal Thai Police also found that the Rights and Liberties Protection Department's officers stationed at provincial police stations were insufficient. Furthermore, the policy, management, publicity, resources management, assistance and remedy system development, committee and appeal, as well as the assistance and remedy operation are the factors that affect the success of the policy implementation.

Nonetheless, in terms of implementing crime victim assistance policy hereafter, the victim assistance criteria should be clearly and unambiguously specified. The publicity on victim rights should be accessible by every group of persons. Opportunities should be opened extensively to all stakeholders involved in crime victim assistance policy so that they can engage in proposing policies. To reduce the gap in accessing government assistance, a crime victim assistance fund should be set up exclusively. The fund will consist of the initial fund received the government, allowance from the annual budget expenditure, money or asset received from donors, money received from foreign countries or international organizations, interests and benefits derived from the fund. The money and asset in the crime victim assistance fund should not be returned to the treasury as public revenue of each fiscal year.

Field of Study: Criminology and Criminal Justice

Student's Signature

Academic Year: 2018

Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

คุณเชื่อหรือไม่ว่า มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตชนิดเดียวและประเภทเดียวในโลก ผู้ซึ่งชอบหาเหตุผลขึ้นมารองรับการกระทำของตนเองได้ลุ่มลึกที่สุด แม้ว่าในบางการกระทำเมื่อทำลงไปแล้ว ไม่อาจเกิดผลในทางบวก เป็นเพียงแค่มายาคติชุดหนึ่ง ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงอะไรได้ ข้าพเจ้าคนหนึ่งที่ไม่ปฏิเสธความเชื่อนี้ เนื่องจากความต้องการที่มี ก็ยังคงผลักดันให้มนุษย์ต้องรู้ กระทำต่อไปจนได้ การตีความแพก็เฉกเช่นเดียวกัน วิธีการตีความแพที่ดีที่สุด ก็คือ ควรตีมันลงหนึ่งแก้ว พอให้คาเพินได้กระตุ้น สูดฉีดหัวใจ ทำให้ร่างกายตื่นตัวกระปรี้กระเปร่า แต่ถ้าเลือกได้ก็ไม่ควรตีมัน เนื่องจากอาจทำให้กระดูกเปราะบางพรวดเป็นรู ภาพสะท้อนในทางปฏิบัติ บางคนทำ บางคนไม่ทำ ข้าพเจ้าคนหนึ่งที่ไม่ทำ ไม่ต่างอะไรกับการทำงาน เวลาที่ดีที่สุด ก็คือ เวลากลางวัน มากกว่าเวลากลางคืน เพื่อที่สองตาที่อ่อนล้าจะได้หยุดการเดินทางเคลื่อนไปไต่ระดับลงลึก และลึกไปถึงขีดสุด เวลากลางคืนเป็นเวลาพักผ่อน มนุษย์ควรปลดปล่อยให้ร่างกายเป็นอิสระ และหยุดพักผ่อน บางคนทำได้ บางคนทำไม่ได้ ข้าพเจ้าคนหนึ่งที่ไม่ได้ เนื่องจากคิดว่าคงมีบ้างที่ข้าพเจ้าสามารถทำบางสิ่ง หรือไม่สามารถทำอีกสิ่งได้ และคงมีบ้างที่ข้าพเจ้าเลือกทำ หรือเลือกไม่ทำบางสิ่ง ดังนั้น สิ่งประกอบสร้างขึ้นในชีวิตจึงมีทั้งบาดแผลในใจ และความภูมิใจ บางคนมีมากจนล้นหลาม บางคนมีน้อยจนพร่าเลือน และบางคนอาจไม่มีมาจติ ในบรรดาสิ่งที่เคยทำ การผลิตผลงาน ที่มีทั้งความรัก และความเกลียด ปะปนทับซ้อนบนหน้ากระดาษเต็มไปหมด และต่อไปอาจมีคนตั้งคำถามรวมถึงวิพากษ์ว่าทำขึ้นมาทำไม ย้อนแย้ง และลึกลับ แต่เมื่อเดินมาถึงปลายทางกลับพบว่า กระบวนทัศน์ที่เคยสร้างความหลากหลายทางความรู้สึกและความเชื่อได้กลายมาเป็นความจริงและความภาคภูมิใจในขั้นสูงสุด จึงขอยกความดีความชอบนี้ให้กับบรรดาคณาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาให้แก่ข้าพเจ้า ประธานกรรมการ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก กรรมการ และกรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย รองศาสตราจารย์ ดร. ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธนพันธ์ ไล่ประกอบทรัพย์ รองศาสตราจารย์ ดร. จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย รองศาสตราจารย์ ดร. พิษณุ เสี่ยงพงษ์ และรองศาสตราจารย์ พันตำรวจโท ดร. เกษมศานต์ โชติชาครพันธุ์ ตามลำดับ ผู้ซึ่งทำให้การทำงานวิชาการครั้งนี้เป็นการทำงานที่นอกรีต ไม่ใช่เป็นเพียงแค่วาทกรรม ทำเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย รวมถึงให้คำปรึกษาเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์อย่างเข้มแข็ง เอาจริงเอาจัง จึงถือได้ว่าเป็นบุญคุณอย่างมหาศาลแก่ข้าพเจ้า อีกทั้ง ขอขอบคุณกระทรวงยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ศาลยุติธรรม และองค์กรพัฒนาเอกชน โดยเฉพาะกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ สำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพภาค สำนักงานยุติธรรมจังหวัดทั่วประเทศ และศาลอุทธรณ์ ที่เอื้อเพื่อข้อมูล ทั้งข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และข้อมูลจากเอกสาร เพื่อใช้ประกอบในการทำงานวิชาการครั้งนี้ ขอขอบคุณผู้ซึ่งรักที่สุดในชีวิต ทั้งที่มีชีวิตอยู่ และผู้ที่จากไป ก็ลายมมิตรที่ผ่านเข้ามาสร้างรอยยิ้มและเสียงหัวเราะให้เกิดขึ้น อดทน ค้มตีค้มร้ายกับอารมณ์แปรปรวนในระหว่างที่เขียนวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ขอขอบคุณหนังสือทุกเล่ม กระดาษทุกแผ่น ปากกาทุกด้าม ที่เอามือไปสัมผัส และขีดเขียน ความสำเร็จนี้คงเกิดขึ้นไม่ได้หากไม่ได้รับกำลังใจจากครอบครัว ที่คอยเป็นแรงผลักดันให้ข้าพเจ้า คุณงามความดีได้อันเกิดขึ้นจากการเขียนวิทยานิพนธ์เล่มนี้จึงขออุทิศส่วนกุศลผลบุญให้คุณตา และคุณยาย นายไสว คำภูผา และนางสงบ คำภูผา ตามลำดับ ผู้ซึ่งมีบุญคุณอย่างมหาศาลแก่ข้าพเจ้า เริ่มแต่เมื่อคลอด อยู่รอดเป็นทารก และเติบโตเป็นผู้ใหญ่ มนุษย์เราเกิดมาพบเจอกันในช่วงระยะเวลาหนึ่งแล้วก็จากกัน ที่ซึ่ง อัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ ได้กล่าวไว้ว่า “ถ้าคุณอยากใช้ชีวิตอย่างมีความสุข จงผูกชีวิตไว้กับเป้าหมาย ไม่ใช่กับคนหรือสิ่งของ” เป้าหมายของชีวิตจึงมีค่าและสำคัญเสมอ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญรูปภาพ.....	ต
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย.....	4
3. คำถามการศึกษาวิจัย	4
4. ขอบเขตของการศึกษาวิจัย.....	4
5. การออกแบบการวิจัย.....	6
6. สมมติฐานของการศึกษาวิจัย.....	20
7. ระยะเวลาในการดำเนินการศึกษาวิจัย.....	21
8. นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษาวิจัย	22
9. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	23
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม.....	24
1. ความนำ	24
2. แนวคิดเกี่ยวกับรัฐสวัสดิการ.....	24
3. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ	32
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	62

5. สรุปท้ายบท.....	92
บทที่ 3 นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม.....	93
1. ความนำ.....	93
2. เหยื่ออาชญากรรม.....	93
2.1 สาเหตุของการเกิดอาชญากรรม.....	94
2.2 ประเภทของอาชญากรรม.....	99
2.3 เหยื่ออาชญากรรมหรือผู้เสียหายในคดีอาญา.....	101
3. นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม.....	110
3.1 นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในต่างประเทศ.....	120
3.1.1 พัฒนาการนโยบายคุ้มครองเหยื่ออาชญากรรมในประเทศสหรัฐอเมริกา.....	120
3.1.2 นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในประเทศสวีเดนและนอร์เวย์.....	134
3.1.3 นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในประเทศญี่ปุ่น.....	145
3.1.4 นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในประเทศฟิลิปปินส์.....	155
3.2 นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในประเทศไทย.....	158
4. สรุปท้ายบท.....	183
บทที่ 4 การประเมินการนำนโยบาย การช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไปสู่การปฏิบัติ.....	185
1. ความนำ.....	185
2. ผลการประเมินกระบวนการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ.....	185
2.1 ความคิดเห็นจาก ข้าราชการ พนักงานราชการ และพนักงานจ้างเหมาบริการ ของกรม คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ผู้ปฏิบัติงาน ณ สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหาย และจำเลยในคดีอาญา สำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพภาค สำนักงานยุติธรรม จังหวัด และจุดให้บริการประชาชนสถานีตำรวจภูธรเมือง.....	190
2.2 ความคิดเห็นจากพนักงานสอบสวนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้ปฏิบัติงาน ณ สถานี ตำรวจในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล หรือต่างจังหวัด.....	219

2.3	ความคิดเห็นจากเครือข่ายอาชญากรรมที่ขอรับบริการในการช่วยเหลือเยียวยาผ่านสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ	230
3.	สภาพและผลการดำเนินงานตามนโยบาย	246
3.1	ปัจจัยนำเข้า	251
3.2	กระบวนการ	332
3.3	ปัจจัยนำออก	358
4.	ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานนโยบาย	378
4.1	ปัจจัยด้านนโยบาย	381
4.2	ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ	398
4.3	ปัจจัยด้านการประชาสัมพันธ์	406
4.4	ปัจจัยด้านการจัดสรรทรัพยากร	409
4.5	ปัจจัยด้านพัฒนาระบบช่วยเหลือและเยียวยา	412
4.6	ปัจจัยด้านคณะกรรมการและอุทธรณ์	419
4.7	ปัจจัยด้านช่วยเหลือและเยียวยา	420
5.	อภิปรายผลการศึกษา	422
6.	สรุปท้ายบท	438
บทที่ 5	บทสรุปและข้อเสนอแนะ	440
1.	ความนำ	440
2.	สรุปผลการศึกษา	440
3.	ข้อเสนอแนะ	442
3.1	ข้อเสนอเชิงนโยบายในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม	442
3.2	ข้อเสนอเพื่อการวิจัยในอนาคต	445
	ภาคผนวก	446

บรรณานุกรม.....	470
ประวัติผู้เขียน.....	483

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1.1	จำนวนข้าราชการ พนักงานราชการ พนักงานจ้างเหมาบริการ.....	8
ตารางที่ 1.2	จำนวนพนักงานสอบสวนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ	9
ตารางที่ 1.3	กลุ่มตัวอย่างสำหรับศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบาย.....	13
ตารางที่ 1.4	สถิติสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สตช.) เปรียบเทียบกับสถิติสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา (สชง.) ปีงบประมาณ 2559-2561	16
ตารางที่ 2.1	สรุปความหมายและตัวอย่างคำถามเกี่ยวกับเกณฑ์การวิจัยประเมินผล	33
ตารางที่ 3.1	ความหมายของเหยื่อ	103
ตารางที่ 3.2	เปรียบเทียบแนวคิดการศึกษาอาชญาวิทยากับเหยื่อวิทยา	109
ตารางที่ 3.3	สิทธิในการได้รับค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลย.....	168
ตารางที่ 3.4	รูปแบบการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมของประเทศไทย	174
ตารางที่ 4.1	จำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคล ข้าราชการ พนักงานราชการ และพนักงานจ้างเหมาบริการ ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพผู้ปฏิบัติงาน ณ สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา สำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพภาคสำนักงานยุติธรรมจังหวัด และจุดให้บริการประชาชนสถานีตำรวจภูธรเมือง (Service Point).....	190
ตารางที่ 4.2	จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปขององค์กร ข้าราชการ พนักงานราชการ และพนักงานจ้างเหมาบริการ ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพผู้ปฏิบัติงาน ณ สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา สำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพภาค สำนักงานยุติธรรมจังหวัด และจุดให้บริการประชาชนสถานีตำรวจภูธรเมือง (Service Point)	193
ตารางที่ 4.3	ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม จำแนกตามการเห็นผลได้ตามลักษณะของนโยบาย	194

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม จำแนกตามความชัดเจนของวัตถุประสงค์ของนโยบาย	195
ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม จำแนกตามความเป็นไปได้ทางการเมือง ..	196
ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม จำแนกตามความเป็นไปได้ทางเทคโนโลยี	197
ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม จำแนกตามความเพียงพอของทรัพยากร ..	198
ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม จำแนกตามความสามารถของหน่วยงาน ..	199
ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม จำแนกตามความเข้าใจและทัศนคติ.....	200
ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม จำแนกตามความเป็นไปได้ในกลไกภายในองค์กรหรือระหว่างองค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ.....	202
ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม	203
ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความสามารถในการปฏิบัติงาน ในพื้นที่ในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม	204
ตารางที่ 4.13 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม และความสามารถในการปฏิบัติงานในพื้นที่ในการดำเนินนโยบาย การช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม	209
ตารางที่ 4.14 จำนวนและร้อยละของ ข้อมูลส่วนบุคคล และข้อมูลทั่วไปขององค์กร พนักงานสอบสวนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้ปฏิบัติงาน ณ สถานีตำรวจในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล หรือต่างจังหวัด	219

ตารางที่ 4.15 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความสามารถในการดำเนินการ ของ ตำรวจตามนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมของรัฐ	222
ตารางที่ 4.16 จำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคล เหยื่ออาชญากรรมที่ขอรับบริการ ในการ ช่วยเหลือเยียวยาผ่านสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยใน คดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ	230
ตารางที่ 4.17 พื้นที่ประสบเหตุจำแนกตามภูมิภาค	232
ตารางที่ 4.18 จำนวนและร้อยละของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายการช่วยเหลือและเยียวยา เหยื่ออาชญากรรมของรัฐ	234
ตารางที่ 4.19 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับ นโยบายการช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมของรัฐ	236
ตารางที่ 4.20 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับระดับความพึงพอใจต่อระบบการ ช่วยเหลือและเยียวยาตามนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมของรัฐ จำแนกตาม ด้าน การเห็นผลได้ตามนโยบายการช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมของรัฐตาม กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้อง	237
ตารางที่ 4.21 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับระดับความพึงพอใจต่อระบบการ ช่วยเหลือและเยียวยาตามนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมของรัฐ จำแนกตาม ด้านความสามารถของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยใน คดีอาญา หรือสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ หรือสำนักงานยุติธรรมจังหวัดทั่วประเทศ หรือ สถานีตำรวจทั่วประเทศ	239
ตารางที่ 4.22 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับระดับความพึงพอใจต่อระบบการ ช่วยเหลือและเยียวยาตามนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมของรัฐ จำแนกตาม คุณภาพการให้บริการของเจ้าหน้าที่ของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหาย และจำเลยในคดีอาญา หรือสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ หรือสำนักงานยุติธรรมจังหวัดทั่ว ประเทศ หรือสถานีตำรวจทั่วประเทศ	240
ตารางที่ 4.23 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับระดับความพึงพอใจต่อระบบการ ช่วยเหลือและเยียวยาตามนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมของรัฐ จำแนกตาม ด้านการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และการประชาสัมพันธ์	241

ตารางที่ 4.24 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับระดับความพึงพอใจต่อระบบการช่วยเหลือและเยียวยาตามนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมของรัฐ จำแนกตามด้านความคุ้มค่าของค่าตอบแทนเหยื่ออาชญากรรม	242
ตารางที่ 4.25 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับระดับความพึงพอใจต่อระบบการช่วยเหลือและเยียวยาตามนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมของรัฐ	243
ตารางที่ 4.26 การช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา จำแนกตามฐานความผิด ปีงบประมาณ 2558.....	254
ตารางที่ 4.27 จำนวนข้าราชการของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ปีงบประมาณ 2561.....	258
ตารางที่ 4.28 การช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาจำแนกตามฐานความผิด ปีงบประมาณ 2557.....	263
ตารางที่ 4.29 การช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาจำแนกตามฐานความผิด ปีงบประมาณ 2560.....	276
ตารางที่ 4.30 ข้อมูลจำนวนคณะอนุกรรมการพิจารณาระดับจังหวัดของ สขง. ที่ สยจ. รับผิดชอบเดิม 15 คณะ และกระจายจังหวัดที่ สคส.ภาค ทั้ง 4 ภาค เคยรับผิดชอบ ให้ สยจ. ดำเนินการ	279
ตารางที่ 4.31 การช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาจำแนกตามฐานความผิด ปีงบประมาณ 2559.....	286
ตารางที่ 4.32 สถิติการยื่นอุทธรณ์คำวินิจฉัยต่อคณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา จำแนกตามประเภทคดี และพื้นที่	295
ตารางที่ 4.33 การช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาจำแนกตามฐานความผิด ปีงบประมาณ 2561.....	299
ตารางที่ 4.34 สถิติการยื่นอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ต่อศาลอุทธรณ์.....	344
ตารางที่ 4.35 สถิติการยื่นอุทธรณ์จำแนกตามประเภทคดี และภูมิภาคที่เป็นที่ตั้งคณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา..	345
ตารางที่ 4.36 การช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา ปีงบประมาณ 2545-2562	366

ตารางที่ 4.37 สถิติการยื่นอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะอนุกรรมการผ่านคณะอนุกรรมการพิจารณา กลั่นกรองอุทธรณ์คำวินิจฉัยต่อคณะกรรมการ	376
ตารางที่ 4.38 การให้ความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายและการสนับสนุนเงินกองทุนยุติธรรม ปี 2546-2560	385
ตารางที่ 4.39 พยานที่ได้รับการคุ้มครองความปลอดภัยแยกตามฐานความผิดของ สำนักงานคุ้มครอง พยาน กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ปี 2547-2560	388
ตารางที่ 4.40 การดำเนินงานการช่วยเหลือทางกฎหมาย กองพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ กรมคุ้มครอง สิทธิและเสรีภาพ	395
ตารางที่ 4.41 สถิติสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายในคดีอาญากับสำนักงานตำรวจ แห่งชาติจำแนกรายจังหวัด	400
ตารางที่ 4.42 การช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาจำแนกตามฐานความผิด ปีงบประมาณ 2562	403
ตารางที่ 4.43 สรุปความแตกต่างของระบบการช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมระหว่าง ประเทศไทยและสาธารณรัฐเกาหลี	413
ตารางที่ 4.44 การยื่นคำขอผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา และการเบิกจ่ายเงิน จำแนกตามภูมิภาค ปีงบประมาณ 2562	421

สารบัญรูปภาพ

ภาพที่ 3.1 โครงสร้างกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ.....	161
ภาพที่ 4.1 ระบบกลไกการช่วยเหลือผู้เสียหายในคดีอาญา.....	250
ภาพที่ 4.2 สถิติการยื่นอุทธรณ์คำวินิจฉัยต่อคณะอนุกรรมการจำแนกตามประเภทคดี.....	296
ภาพที่ 4.3 สถิติการยื่นอุทธรณ์คำวินิจฉัยต่อคณะอนุกรรมการจำแนกตามพื้นที่.....	296
ภาพที่ 4.4 แผนผังแสดงขั้นตอนและระยะเวลาการปฏิบัติราชการของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงิน แก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา.....	308
ภาพที่ 4.5 มาตรฐานกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานและระยะเวลาการปฏิบัติราชการ หน่วยงาน สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม.....	308
ภาพที่ 4.6 มาตรฐานกำหนดระยะเวลาการปฏิบัติงานและระยะเวลาการปฏิบัติราชการ.....	309
ภาพที่ 4.7 มาตรฐานกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานและระยะเวลาการให้บริการ พ.ศ. 2560.....	309
ภาพที่ 4.8 มาตรฐานกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานและระยะเวลาการให้บริการ พ.ศ. 2561-2562	310
ภาพที่ 4.9 สรุปลขั้นตอนการช่วยเหลือและเยียวยาผู้เสียหายในคดีอาญา กรุงเทพมหานคร และ ต่างจังหวัด.....	310
ภาพที่ 4.10 โครงสร้างกระทรวงยุติธรรม.....	313
ภาพที่ 4.11 สำนักงานยุติธรรมจังหวัดระบบเดิม.....	314
ภาพที่ 4.12 สำนักงานยุติธรรมจังหวัดน่าน.....	317
ภาพที่ 4.13 งานสำคัญของกระทรวงยุติธรรมสู่ประชาชนตาม “โครงการไทยนิยม ยั่งยืน”.....	321
ภาพที่ 4.14 ระบบระบบหน้าบ้าน (Service Center) ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ข้อเท็จจริง/ ความประสงค์.....	326
ภาพที่ 4.15 ระบบระบบหน้าบ้าน (Service Center) ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ยุติเรื่อง/ ดำเนินการต่อ.....	327
ภาพที่ 4.16 ระบบ สขง. (OCIPA) ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เกี่ยวกับคดี.....	327

ภาพที่ 4.17 ระบบ สขง. (OCIPA) ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ความเสียหายที่เกิดขึ้น.....	328
ภาพที่ 4.18 อุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่ จำเลยในคดีอาญา.....	344
ภาพที่ 4.19 ผลการยื่นคำขอและผลการพิจารณาช่วยเหลือแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา ปีงบประมาณ 2545-2561	372
ภาพที่ 4.20 ผลการยื่นคำขอและผลการพิจารณาช่วยเหลือแก่ผู้เสียหายในคดีอาญา ปีงบประมาณ 2557-2561	374
ภาพที่ 4.21 สถิติการยื่นอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะอนุกรรมการผ่านคณะอนุกรรมการพิจารณา กลับกรองอุทธรณ์คำวินิจฉัยต่อคณะกรรมการ	378
ภาพที่ 4.22 แลนด์มาร์ค ปี 2561 ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ	383
ภาพที่ 4.23 สถิติการยื่นคำร้องขอคุ้มครองความปลอดภัยแยกตามฐานความผิด ปีงบประมาณ 2561	389
ภาพที่ 4.24 การดำเนินงานการส่งเสริมสิทธิแก่ผู้ต้องหาในชั้นสอบสวนคดีอาญาตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/1 ปีงบประมาณ 2561.....	397
ภาพที่ 4.25 ผลเบิกจ่ายการช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา ปีงบประมาณ 2545-2561	411
ภาพที่ 4.26 ผลเบิกจ่ายการช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายในคดีอาญา ปีงบประมาณ 2545-2561	412

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อาชญากรรมเป็นปรากฏการณ์ของสังคมที่เกิดขึ้นแทบทุกแห่ง ไม่มีสังคมใดไม่เผชิญกับปัญหาอาชญากรรม หรือที่เรียกกันว่า “สังคมวิทยาอาชญากรรม” อาชญากรรมก่อความเสียหายและสะท้อนขวัญความรู้สึกปลอดภัยของสมาชิกในสังคม ผู้เสียหายที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมต้องสูญเสียชีวิต ร่างกาย ชื่อเสียง และทรัพย์สิน สิ่งเหล่านี้กว่าประกอบสร้างขึ้นมาใหม่ได้ย่อมยากยิ่ง ถ้าเหยื่ออาชญากรรมเป็นหัวหน้าครอบครัวต้องมาเสียชีวิต หรือบาดเจ็บ หรือพิการไม่สามารถประกอบการทำงานได้ดังเดิมในระยะเวลาหนึ่ง หรือตลอดไปด้วยแล้ว ย่อมกระทบความเป็นอยู่ของบุตรหลานและอนาคตของผู้นั้น แม้แต่ความเสียหายบางอย่างที่เป็นตราบาปไปตลอดชีวิต ฉะนั้นผู้เสียหายจึงเป็นบุคคลที่ควรได้รับการฟื้นฟูและเยียวยาจากสังคม รวมทั้งรัฐต้องเข้ามาทดแทนความเสียหายให้

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี จัดว่าเป็นสิ่งใหม่ประเทศไทย โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพได้จัดทำยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ให้มีการพัฒนากฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้ทันสมัยสอดคล้องกับข้อบังคับสากล ปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับเหยื่ออาชญากรรมให้ได้มาตรฐานทันสมัย และจัดตั้งศูนย์เยียวยาเหยื่ออาชญากรรมอย่างครบวงจร ซึ่งการให้ความช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมเป็นหลักการที่นานาอารยประเทศให้ความสำคัญตาม ปฎิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ปฎิญญาว่าด้วยหลักความยุติธรรมขั้นพื้นฐานสำหรับผู้เสียหายในคดีอาญาและการใช้อำนาจโดยมิชอบ กฎบัตรแมกนาคาร์ต้า โดยเฉพาะการได้รับการชดเชยความเสียหายโดยรัฐ ประเทศไทยได้ปฏิบัติตามพันธกรณีดังกล่าว โดยการนำสิทธิของเหยื่ออาชญากรรมบัญญัติรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญ เริ่มต้นในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 245 วรรคแรกและวรรคท้าย ต่อมาในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 40 (5) และล่าสุดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 25 วรรคท้าย โดยรัฐธรรมนูญทั้งสามฉบับ วางหลักไว้ว่า “บุคคลซึ่งเป็นผู้เสียหายในคดีอาญา เนื่องจากการกระทำความผิดอาญาของผู้อื่น โดยตนไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ย่อมมีสิทธิได้รับค่าตอบแทนการเยียวยาช่วยเหลือที่จำเป็นและสมควรจากรัฐ” (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ, 2562)

พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 จัดว่าเป็นสิ่งใหม่ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย ที่มีการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาอย่างเป็นรูปธรรมที่วางอยู่บนหลักความเป็น “รัฐสวัสดิการ”

ซึ่งรัฐมีหน้าที่ดูแลสวัสดิภาพของผู้เสียหายอันเป็นบุคคลที่ได้รับความเจ็บปวดจากความชั่วร้ายอันเนื่องมาจากการเกิดอาชญากรรมขึ้นในรัฐ โดยเฉพาะการกระทำความผิดอาญาร้ายแรงต่อชีวิตและร่างกาย โดยในการจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา จะจ่ายจากงบประมาณของรัฐที่ตั้งไว้แต่ละปีในลักษณะเป็นการให้ความช่วยเหลือเยียวยาเบื้องต้น ซึ่งได้รับการจัดสรรกว่า 300 ล้านบาทต่อปีแต่ยังไม่เพียงพอกับจำนวนคำขอรับค่าตอบแทนในแต่ละปี (สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา, 2562) ทั้งนี้ ข้อสังเกตสำหรับประเทศที่เป็นรัฐสวัสดิการเต็มรูปแบบส่วนมากเป็นประเทศที่รัฐมีรายได้โดยประมาณมากกว่าร้อยละ 50 ของ GDP ซึ่งเป็นสัดส่วนที่สูงมาก โดยประชาชนส่วนใหญ่อยู่ในฐานภาษี สำหรับประเทศไทยรัฐยังคงจัดเก็บภาษีได้ไม่มากนัก มีประชาชนที่จ่ายภาษีแค่เพียงโดยประมาณกว่า 6 ล้านคน ขณะที่ประชาชนทั่วประเทศมีประมาณมากกว่า 60 ล้านคน รายได้ของภาครัฐโดยรวมก็เพียงแค่ประมาณกว่าร้อยละ 15-20 ของ GDP ด้วยเหตุนี้การจะให้คนเพียงร้อยละ 10 ทำหน้าที่ในการเสียภาษีเพื่อให้บริการสาธารณะแก่คนที่เหลืออีกร้อยละ 90 คงเป็นเรื่องที่ยาก ในการนี้จึงอาจจะมีควมจำเป็นในการจัดตั้งกองทุนเพื่อการจัดการรายได้ในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม

นอกจากนี้ ช่วงสิบปีสถิติการบริการเกี่ยวกับการเยียวยาค่าตอบแทนผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาเมื่อเทียบกับสถิติการรับแจ้งความร้องทุกข์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติมีจำนวนเพิ่มสูงขึ้น ช่วงปี 2550-2559 เฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 38 (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ, 2562) นั้นหมายความว่า ยังมีเหยื่ออาชญากรรมสมควรได้รับความช่วยเหลือจากรัฐอีกเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 62 ที่ไม่สามารถเข้าถึงสิทธิโดยชอบของตนตามที่กฎหมายกำหนด หลังจากพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ได้ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา สาระสำคัญให้พนักงานสอบสวนต้องมีหน้าที่แจ้งสิทธิผู้เสียหาย การกระจายอำนาจการพิจารณาให้คณะอนุกรรมการ มีอำนาจในการอนุมัติค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญาตามพื้นที่ที่ได้รับมอบหมายในส่วนภูมิภาค และจังหวัด สถิติการบริการประชาชนสามารถเข้าถึงสิทธิเพิ่มสูงขึ้น ช่วงปี 2551-2560 เฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 44 (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ, 2562) แต่ก็ยังไม่ถึงร้อยละ 50 กล่าวคือ กระบวนการทำงานการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในปัจจุบันซึ่งเป็นไปทั้งเชิงรุกและเชิงรับ ซึ่งประกอบด้วยองค์การที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ (1) การแจ้งสิทธิโดยตำรวจ และเจ้าหน้าที่ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ผู้ปฏิบัติงาน ณ สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา สำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพภาค และสำนักงานยุติธรรมจังหวัด (2) การพิจารณาให้ความช่วยเหลือเยียวยาโดยสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา ผ่านคณะกรรมการ และคณะอนุกรรมการ ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2560 เฉพาะกรณีผู้เสียหายคำขอเสรีจันที่คณะอนุกรรมการ และ (3) การอุทธรณ์คำวินิจฉัย ณ ศาลอุทธรณ์หรือศาลจังหวัดที่ผู้อุทธรณ์มีภูมิลำเนาเพื่อรวบรวมส่งศาลอุทธรณ์ ผ่านสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา

คณะอนุกรรมการพิจารณาการณ์กรองอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะอนุกรรมการ ประจำภูมิภาคและประจำจังหวัด รวมทั้งคณะกรรมการ

อย่างไรก็ตาม ถ้าประชาชนไม่สามารถเข้าถึงสิทธิของตน ผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ ได้แก่ (1) เหยื่ออาชญากรรม และทายาท ในการได้รับการช่วยเหลือทางการเงินตามพระราชบัญญัติตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ระหว่างที่ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ตามปกติ ค่าตอบแทนกรณีเสียชีวิต ค่าจัดการศพ ค่าขาดอุปการะเลี้ยงดู ทำให้ผู้เสียหายหรือทายาทต้องรับภาระค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลหรือค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพ รวมทั้งอาจเสียโอกาสในการเข้ารับการศึกษาหรือการประกอบอาชีพ (2) ชุมชนและสังคม เมื่อไม่ได้รับการเยียวยาจากรัฐ ผู้เสียหายในชุมชนและสังคมได้รับความเดือดร้อน เช่น ได้รับบาดเจ็บ พิการ สูญเสียผู้นำครอบครัว ส่งผลกระทบต่อครอบครัว ชุมชน และสังคมในวงกว้าง ในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และสุดท้าย (3) รัฐ กระทบต่อความเชื่อมั่นต่อรัฐ เนื่องจากไม่สามารถรับผิดชอบในการดูแลประชาชนที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมอย่างเต็มที่ ทั้งถึง และเป็นธรรม (สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา, 2562)

ดังนั้น เพื่อให้เป็นไปตามข้อบังคับสากล รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงสิทธิของตน จึงมีความจำเป็นที่ต้องศึกษาประเมินกระบวนการนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไปสู่การปฏิบัติ สภาพและผลการดำเนินงานการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม เพื่อสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่เป็นหน่วยงานหลักในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมได้ปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด รวมทั้งเพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ทางด้านวิชาการเกี่ยวกับนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมผ่านการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ทั้งในแง่ของการเลือกใช้นโยบายสาธารณะ การต่อยอด และการปรับใช้นโยบายสาธารณะให้เข้าบริบทสังคมไทย

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

- 2.1 เพื่อประเมินกระบวนการนำนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไปสู่การปฏิบัติ
- 2.2 เพื่อศึกษาสภาพและผลการดำเนินงานตามนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม
- 2.3 เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม
- 2.4 เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม

3. คำถามการศึกษาวิจัย

- 3.1 การนำนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไปสู่การปฏิบัติเป็นไปตามเป้าหมายหรือไม่ อย่างไร
- 3.2 สภาพและผลการดำเนินงานการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในปัจจุบันเป็นอย่างไร
- 3.3 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมมีอะไรบ้าง
- 3.4 นโยบายในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในอนาคตควรเป็นอย่างไร

4. ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

4.1 ขอบเขตด้านกิจกรรม

(1) การสำรวจเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ และนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามพระราชบัญญัติตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559

(2) การออกแบบสมมติฐานการวิจัย

(3) การออกแบบระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ

(4) การวิเคราะห์ผลการศึกษาและอภิปรายผลการศึกษา และการเสนอแนะเชิงนโยบาย และการเสนอแนะการศึกษาวิจัยในอนาคต

4.2 ขอบเขตด้านประชากร

(1) ข้าราชการ พนักงานราชการ และพนักงานจ้างเหมาบริการ ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพผู้ปฏิบัติงาน ณ สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา สำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพภาค สำนักงานยุติธรรมจังหวัด และจุดให้บริการประชาชนสถานีตำรวจภูธรเมือง (Service Point)

(2) คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ ดังนี้

(2.1) คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (1 คณะ)

(2.2) คณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญากรุงเทพมหานคร (3 คณะ)

(2.3) คณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาประจำภูมิภาค (4 คณะ)

(2.4) คณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาประจำจังหวัด (15 คณะ)

(2.5) คณะอนุกรรมการพิจารณากลับกรองอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (1 คณะ)

(3) พนักงานสอบสวนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้ปฏิบัติงาน ณ สถานีตำรวจในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล หรือต่างจังหวัด

(4) ข้าราชการตุลาการและข้าราชการศาลยุติธรรม ผู้ปฏิบัติงาน ณ ศาลอุทธรณ์ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา

(5) เหยื่ออาชญากรรมที่ขอรับบริการในการช่วยเหลือเยียวยาผ่านสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ปีงบประมาณ 2559-2561

(6) องค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) ที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมในประเทศไทย ได้แก่ องค์กรทำดี มูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี มูลนิธิทีมงานนายประชาชนเพื่อเยาวชนและสังคม มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก สภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย ชมรมช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม

4.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา

(1) ทบทวน แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การประเมิน การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ และนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม

(2) วิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยของงานในอดีตเพื่อนำไปสู่การสร้างข้อโต้แย้งจากข้อมูลเชิงประจักษ์และสมมติฐานในการศึกษาวิจัย

(3) การเขียนรายงานการทบทวนวรรณกรรม การออกแบบการวิจัย และผลการศึกษาวิจัย

4.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

แผนงานการดำเนินการวิจัยระยะเวลา 12 เดือน ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2561 ถึงวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2562 หรือปีงบประมาณ 2562

5. การออกแบบการวิจัย

สำหรับหน่วยการวิเคราะห์หลัก ก็คือ สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ในการเลือกสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เนื่องจากตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 หมวด 3 มาตรา 15 วางหลักให้จัดตั้งสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา ขึ้นในกระทรวงยุติธรรมและให้มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ และคณะกรรมการ กล่าวคือ มีภารกิจฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการ และคณะกรรมการ นอกจากนี้ สำนักงานยังได้รับรางวัลเลิศรัฐประเภทรางวัลการพัฒนาการบริหารในระดับดี ชื่อผลงานว่า “เยียวยาค่าตอบแทนผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา” ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการมอบรางวัลให้แก่ผลงานภาครัฐที่มีการพัฒนาการบริการและประสิทธิภาพการให้บริการประชาชน ประจำปี 2560 โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเป็นกรณีศึกษาที่มีลักษณะเฉพาะตามคติประจำกรมที่ว่า “คุ้มครองคน คุ้มครองสิทธิ สร้างวิถีชีวิตแห่งความเป็นธรรม”

ฉะนั้นการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการผสมผสานกัน (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ในการสืบค้นข้อมูล แนวกว้าง (Deductive) จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลืออาชญากรรม โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้มาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert Scale) จำนวน 6 ระดับ กับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในการสืบค้นข้อมูล แนวลึก (Inductive) เพื่อตอบคำถามและอธิบายข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ที่เกี่ยวข้องกับรัฐสวัสดิการ (Welfare State) การประเมิน (Assessment) การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ (Policy Implementation) และนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม (Crime Victim Assistance Policy) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ดังนี้ (พิชญ์ เสงี่ยมพงษ์, 2558: 55-144)

5.1 ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และการสุ่มตัวอย่าง

ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และการสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยมีเกณฑ์การคัดเลือกของกลุ่มตัวอย่างที่เลือกเข้าศึกษา (Inclusion Criteria) ประกอบด้วย

- (1) ทั้งเพศหญิงและชาย มีอายุระหว่าง 18-80 ปี บริบูรณ์
- (2) สามารถอ่านเขียนและฟังภาษาไทยได้
- (3) กรณีเหยื่ออาชญากรรม เป็นเหยื่ออาชญากรรมที่ขอรับบริการช่วยเหลือและเยียวยาผ่านสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ในปีงบประมาณ 2559-2561 และไม่ใช่เหยื่ออาชญากรรมทางเพศ
- (4) กรณีเจ้าหน้าที่กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เป็นข้าราชการ พนักงานราชการ และพนักงานจ้างเหมาบริการ ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพที่ปฏิบัติงานตามโครงสร้างและอัตรากำลังของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ในปีงบประมาณ 2561-2562
- (5) กรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นพนักงานสอบสวนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ปฏิบัติงานอยู่ ณ สถานีตำรวจในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล หรือต่างจังหวัด ในปีงบประมาณ 2561-2562
- (6) กรณีข้าราชการตุลาการและข้าราชการศาลยุติธรรม เป็นข้าราชการที่ดำเนินการตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 มาตรา 25 ตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์กรณีผู้เสียหายในคดีอาญาในปี 2561
- (7) กรณีองค์กรพัฒนาเอกชน เป็นกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนที่ปฏิบัติงานอยู่ ณ สำนักงานในปี 2561-2562
- (8) สมัยครใจและยินยอมเข้าร่วมการวิจัยด้วยความยินดี

ทั้งนี้ เกณฑ์การคัดออกของกลุ่มตัวอย่าง (Exclusion Criteria) ประกอบด้วย

- (1) ผู้ให้ข้อมูลไม่สะดวกใจในการให้ข้อมูล
- (2) ผู้ให้ข้อมูลไม่สมัครใจเข้าร่วมการวิจัย
- (3) ไม่อยู่ในช่วงเวลาที่เก็บข้อมูลของผู้วิจัย

5.1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างสำหรับศึกษาการประเมินกระบวนการนำนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไปสู่การปฏิบัติ ดังนี้

(1) การวิจัยเชิงสำรวจ ประชากร (Population) ข้าราชการ พนักงานราชการ และพนักงานจ้างเหมาบริการ ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ตามโครงสร้างของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพรวมทั้งสิ้นจำนวน 400 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 16 พฤศจิกายน 2561) เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ชุด ก. ดังนี้

(1.1) ส่วนกลาง จำนวน 52 คน ได้แก่ รองอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพที่กำกับดูแลสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญารวมถึง ข้าราชการ พนักงานราชการ และพนักงานจ้างเหมาบริการ ของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา

(1.2) ส่วนภูมิภาคและพื้นที่ จำนวน 348 คน ได้แก่ ข้าราชการ พนักงานราชการ และพนักงานจ้างเหมาบริการ ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ผู้ปฏิบัติงาน ณ สำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพภาค สำนักงานยุติธรรมจังหวัด และจุดให้บริการประชาชนสถานีตำรวจภูธรเมือง (Service Point)

ตารางที่ 1.1 จำนวนข้าราชการ พนักงานราชการ พนักงานจ้างเหมาบริการ
ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

ประชากร	ส่วนกลาง			ส่วนภูมิภาคและพื้นที่				รวม ทั้งสิ้น (คน)
	สำนักงาน ช่วยเหลือ ทางการเงินแก่ ผู้เสียหายและ จำเลยใน คดีอาญา (สชง.)	อื่น ๆ	รวม (คน)	สำนักงาน คุ้มครอง สิทธิ และ เสรีภาพ ภาค (สคส. ภาค)	สำนักงาน ยุติธรรม จังหวัด (สยจ.)	จุดให้บริการ ประชาชน สถานี ตำรวจภูธร เมือง (Service Point) (สภ.เมือง)	รวม (คน)	
(1) ข้าราชการ	12	116	128	26	-	-	26	154
(2) พนักงานราชการ	13	58	71	20	81	-	101	172
(3) พนักงานจ้างเหมา บริการ	26	150	176	48	97	76	221	397
รวม (คน)	51	324	375	94	178	76	348	723

ที่มา: กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ (2561)

ทั้งนี้ ค่าสัดส่วนของคนส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคและพื้นที่ ในส่วนของข้าราชการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญากับจำนวนข้าราชการทั้งหมด คิดเป็น 0.08 ในส่วนของพนักงานราชการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญากับจำนวนพนักงานราชการทั้งหมด คิดเป็น 0.08 ในส่วนของพนักงานจ้างเหมาบริการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญากับจำนวนพนักงานจ้างเหมาบริการทั้งหมด คิดเป็น 0.07 นอกจากนี้ ในส่วนของข้าราชการส่วนภูมิภาคและพื้นที่กับจำนวนข้าราชการทั้งหมด คิดเป็น 0.17 ในส่วนของพนักงานราชการส่วนภูมิภาคและพื้นที่กับจำนวนพนักงานราชการทั้งหมด คิดเป็น 0.59 ในส่วนของพนักงานจ้างเหมาบริการส่วนภูมิภาคและพื้นที่กับจำนวนพนักงานจ้างเหมาบริการทั้งหมด คิดเป็น 0.56 ฉะนั้นจะเห็นได้ว่าค่าสัดส่วนประชากรของ ข้าราชการ พนักงานราชการ และพนักงานจ้างเหมาบริการ ทั้ง 3 กลุ่ม ในส่วนกลางมีสัดส่วนต่ำกว่าส่วนภูมิภาคและพื้นที่ โดยอาจตั้งข้อสังเกตได้ว่าบุคลากรส่วนกลางเป็นผู้กำหนดนโยบายเพื่อให้ส่วนภูมิภาคและพื้นที่ที่นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติโดยมีตัวชี้วัดเป็นตัวกำกับกับการปฏิบัติงาน

(2) การวิจัยเชิงสำรวจ พนักงานสอบสวนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้ปฏิบัติงาน ณ สถานีตำรวจในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล หรือต่างจังหวัด เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ชุด ข. พนักงานสอบสวนที่มีคนครองครบทุกตำแหน่งรวมทั้งสิ้นจำนวน 8,468 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 3 กรกฎาคม 2560) ซึ่งคำนวณโดยสูตร Taro Yamane (1973) ที่ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 5 เท่ากับ 0.05 ฉะนั้นกลุ่มตัวอย่าง (Sample) จึงเท่ากับ 382 คน ทั้งนี้ การสุ่มตัวอย่างพนักงานสอบสวนจะใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากทั้งกรุงเทพมหานคร ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ เขตเศรษฐกิจพิเศษ (EEC) และเขตสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จชต.) หลังจากนั้นในการสุ่มตัวอย่างในแต่ละจังหวัดและแต่ละสถานีตำรวจในจังหวัดเพื่อเก็บข้อมูลจากพนักงานสอบสวนจะใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

ตารางที่ 1.2 จำนวนพนักงานสอบสวนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ตำแหน่ง	มีตำแหน่ง	มีคนครองครบทุกตำแหน่ง
(1) ผู้กำกับการ (สอบสวน)	793	793
(2) ระดับรองผู้กำกับการ (สอบสวน)	1,901	1,899
(3) ตำแหน่งสารวัตร (สอบสวน)	1,885	1,880
(4) ระดับรองสารวัตร	7,436	5,776
รวม	11,222	8,468

ที่มา: สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (2560)

(3) การวิจัยเชิงสำรวจ โดยการจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ เกี่ยวอาชญากรรมที่ขอรับบริการในการช่วยเหลือและเยียวยาผ่านสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ (Population) ปีงบประมาณ 2559-2561 ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2558 - 30 กันยายน 2561 รวมทั้งสิ้นจำนวน 44,384 คน ซึ่งคำนวณโดยสูตร Taro Yamane (1973) ที่ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 5 เท่ากับ 0.05 ฉะนั้นกลุ่มตัวอย่าง (Sample) จึงเท่ากับ 396 คน ทั้งนี้ การสุ่มตัวอย่างเกี่ยวอาชญากรรมในแต่ละจังหวัดจะใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) สำหรับที่อยู่ในการส่งจดหมายไปยังเกี่ยวอาชญากรรมหรือ ทายาทจะให้ข้าราชการระดับชำนาญการหรือชำนาญการพิเศษของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เป็นผู้คัดกรองเกี่ยวอาชญากรรมในเบื้องต้นก่อนในคดีที่สามารถเปิดเผยข้อมูลได้ อาทิ คดีฆ่าชิงทรัพย์ โดยหลีกเลี่ยงเกี่ยวอาชญากรรมคดีเกี่ยวกับเพศ และเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงโทรศัพท์ประสานขอความร่วมมือในการส่งแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลโดยการจัดส่งทางไปรษณีย์ โดยใช้แบบสอบถาม ชุด ค. และใช้โอกาสนี้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเกี่ยวอาชญากรรมทางโทรศัพท์ถึงคุณภาพการให้บริการตามนโยบายการช่วยเหลือเกี่ยวอาชญากรรมเพื่อใช้เป็นกรณีศึกษาไปพร้อมกันด้วย อย่างไรก็ตาม สาเหตุในการเลือกเกี่ยวอาชญากรรมของผู้ขอรับบริการในปีงบประมาณ 2559-2561 เนื่องจากพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 มีการบังคับใช้มาเป็นเวลากว่า 15 ปี และได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ให้ตำรวจหรือพนักงานสอบสวนมีหน้าที่ในการแจ้งสิทธิการได้รับค่าตอบแทนของผู้เสียหาย การปรับปรุงองค์ประกอบและเพิ่มอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการให้สามารถแต่งตั้งและกำหนดอำนาจหน้าที่การดำเนินการของคณะกรรมการ การใช้สิทธิอุทธรณ์คำวินิจฉัยของเกี่ยวอาชญากรรม ตลอดจนกำหนดวิธีการยื่นคำขอรับค่าตอบแทน และปรับปรุงรายการฐานความผิดท้ายพระราชบัญญัติ

อย่างไรก็ตาม การรักษาความลับเบอร์โทรศัพท์และที่อยู่ของเกี่ยวอาชญากรรม ก่อนประสานงานและจัดส่งหนังสือตามที่อยู่ที่ได้มา ผู้วิจัยจะเข้าพบผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาเพื่อตรวจทานถึงการใช้เบอร์โทรศัพท์และการใช้ที่อยู่เพียงเพื่อประโยชน์ในการจัดส่งจดหมายและส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์และสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเกี่ยวอาชญากรรมเพื่อเป็นกรณีศึกษาเท่านั้น ในการตรวจทานครั้งนี้จะขอความอนุเคราะห์ให้ผู้ช่วยราชการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาทำหนังสือเป็นลายลักษณ์อักษรถึงผู้วิจัย โดยข้อความในหนังสือให้ระบุว่า “ข้อมูลเบอร์โทรศัพท์และที่อยู่เกี่ยวอาชญากรรมที่สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาส่งมอบให้กับผู้วิจัยนั้นให้ใช้เพื่อประสานงานในการจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์เท่านั้น หากผู้วิจัยนำข้อมูลส่วนนี้ไปใช้การอย่างอื่นให้เป็น

ความรับผิดชอบของผู้วิจัยเพียงผู้เดียว” โดยผู้วิจัยและผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาลงนามรับทราบและถือปฏิบัติตามข้อตกลงการใช้ข้อมูล 2 ส่วนของเหยื่ออาชญากรรมในบันทึกความร่วมมือเพื่อเป็นหลักฐาน อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยรับรองว่าจะไม่เกิดผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์จากการใช้เบอร์โทรศัพท์และที่อยู่ในครั้งนี้อย่างแน่นอน เนื่องจากข้อมูลส่วนนี้จะใช้ดำเนินการโดยผู้วิจัยเพียงผู้เดียวโดยไม่มีบุคคลอื่นเข้ามามีส่วนร่วม

ทั้งนี้ แบบสอบถามชุด ก. ชุด ข. และชุด ค. สร้างขึ้นโดยอาศัยแนวคิดการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ และนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม จากนั้นจะนำแบบสอบถามมาทบทวนตรวจสอบความถูกต้องครอบคลุมเนื้อหา เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีความเที่ยงตรงทางด้านเนื้อหาและมีความน่าเชื่อถือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยค่าความสอดคล้องระหว่างข้อความแต่ละข้อกับจุดประสงค์หรือเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence; IOC) จะใช้เกณฑ์การตัดสินว่าถ้ามีค่า 0.50 แสดงว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงจุดประสงค์หรือตรงตามเนื้อหา อย่างไรก็ตาม กรณีผู้เชี่ยวชาญให้คะแนนข้อความ +1 หมายความว่า แน่ใจว่าข้อความแบบสอบถามวัดจุดประสงค์หรือเนื้อหานั้น กรณีผู้เชี่ยวชาญให้คะแนนข้อความ 0 หมายความว่า ไม่แน่ใจว่าข้อความแบบสอบถามวัดจุดประสงค์หรือเนื้อหานั้น และกรณีผู้เชี่ยวชาญให้คะแนนข้อความ -1 หมายความว่า แน่ใจว่าข้อความแบบสอบถามไม่วัดจุดประสงค์หรือเนื้อหานั้น ฉะนั้นแบบสอบถาม ชุด ก. ค่า IOC รวมเฉลี่ยเท่ากับ 0.8 แสดงว่าใช้ได้ แบบสอบถาม ชุด ข. ค่า IOC รวมเฉลี่ยเท่ากับ 0.8 แสดงว่าใช้ได้ และแบบสอบถาม ชุด ค. ค่า IOC รวมเฉลี่ยเท่ากับ 0.9 แสดงว่าใช้ได้เช่นกัน หลังจากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำไปทดลอง (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างงานวิจัยทั้ง 3 กลุ่ม โดยซึ่งแต่ละกลุ่มกำหนดจำนวนเป็น 30 คน โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) ปรากฏว่า แบบสอบถามทั้ง 3 ฉบับมีค่าความเชื่อมั่นมากกว่า 0.8 ทั้ง 3 ชุด จึงสามารถยอมรับแบบสอบถามดังกล่าวเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลได้

5.1.2 กลุ่มตัวอย่างสำหรับศึกษาสภาพและผลการดำเนินงานการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

(1) องค์กรภาครัฐ คือ สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้แก่ อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพหรือรองอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพผู้กำกับดูแลสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา ผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา หัวหน้ากลุ่มงานพัฒนาระบบช่วยเหลือและเยียวยา หัวหน้ากลุ่มงานคณะกรรมการและอุทธรณ์ หัวหน้ากลุ่ม

งานช่วยเหลือและเยียวยา หัวหน้ากลุ่มงานสนับสนุนการช่วยเหลือและเยียวยา เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ชุด ก.

(2) องค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) ได้แก่ ประธานองค์กรทำดี ประธานมูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี เลขาธิการมูลนิธิทีมงานนายประชาชนเพื่อเยาวชนและสังคม ประธานมูลนิธิเครือข่ายครอบครัว เลขาธิการมูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก ประธานสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย ประธานชมรมช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ชุด ข.

ทั้งนี้ กรณีองค์กรภาครัฐหากไม่ได้บุคคลตามต้องการข้างต้นจะทำการเปลี่ยนมาสัมภาษณ์ข้าราชการระดับชำนาญการหรือระดับปฏิบัติการ ผู้ปฏิบัติงาน ณ สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เป็นระยะเวลามากกว่า 5 ปีแทน กรณีองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) หากไม่ได้บุคคลตามต้องการข้างต้นจะทำการสัมภาษณ์บุคคลที่ไม่ใช่หัวหน้าองค์กร ประธานหรือเลขาธิการ แต่ทำการสัมภาษณ์กรรมการคนอื่นที่ทำงานให้กับองค์กรพัฒนาเอกชนดังกล่าวนั้นเป็นระยะเวลามากกว่า 5 ปีแทน

5.1.3 กลุ่มตัวอย่างสำหรับศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยวิธีการการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 จังหวัด ได้แก่ ข้าราชการ พนักงานราชการ พนักงานจ้างเหมาบริการ ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ผู้ปฏิบัติงาน ณ สำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพภาค และสำนักงานยุติธรรมจังหวัด รวมถึงพนักงานสอบสวนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้ปฏิบัติงาน ณ สถานีตำรวจ ซึ่งเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ชุด ค. ซึ่งผู้วิจัยเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างนี้โดยการส่งหนังสือถึงสำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพภาค สำนักงานยุติธรรมจังหวัด สถานีตำรวจ เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล เมื่อหัวหน้าหน่วยงานอนุญาตผู้วิจัยจะประสานนัดวันสัมภาษณ์ และเดินทางไปสัมภาษณ์ ณ สำนักงานด้วยตัวผู้วิจัยเอง โดยพบผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยหรือผู้ให้ข้อมูลในแต่ละจังหวัดเพียง 1 ครั้ง เป็นเวลาครั้งละ 30 นาที นอกจากนี้ผู้วิจัยจะเข้าร่วมสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม (*Non-participant Observation*) การประชุมคณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาประจำภูมิภาค และประจำจังหวัด และคณะอนุกรรมการพิจารณากลับกรองอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาด้วย

ตารางที่ 1.3 กลุ่มตัวอย่างสำหรับศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบาย
การช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม

จังหวัด	กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ			สำนักงาน	ศาลยุติธรรม
	กระทรวงยุติธรรม			ตำรวจแห่งชาติ	
	ภูมิภาค	พื้นที่	คณะอนุกรรมการ	สถานีตำรวจ	ศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์
(1) กรุงเทพมหานคร	-	สำนักงานช่วยเหลือ ทางการเงินแก่ ผู้เสียหายและจำเลย ในคดีอาญา	คณะอนุกรรมการ พิจารณาค่าตอบแทน ผู้เสียหาย และค่า ทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่ จำเลยในคดีอาญา กรุงเทพมหานคร 1, 2, และ 3 (คำสั่งคณะกรรมการฯ ที่ 2/2560 ลงวันที่ 28 เมษายน 2560) คณะอนุกรรมการ พิจารณาค่าขึ้นครอง อุทธรณ์คำวินิจฉัยของ คณะอนุกรรมการ พิจารณาค่าตอบแทน ผู้เสียหาย และค่า ทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่ จำเลยในคดีอาญา (คำสั่งคณะกรรมการฯ ที่ 3/2560 ลงวันที่ 28 เมษายน 2560 คำสั่งคณะกรรมการฯ ที่ 7/2560 ลงวันที่ 22 สิงหาคม 2560)	สถานีตำรวจนคร บาลพญาไท	ศาลอุทธรณ์ หรือศาลจังหวัด ในเขตอำนาจ ศาลอุทธรณ์

จังหวัด	กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ			สำนักงาน	ศาลยุติธรรม
	กระทรวงยุติธรรม			ตำรวจแห่งชาติ	
	ภูมิภาค	พื้นที่	คณะอนุกรรมการ	สถานีตำรวจ	ศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์
(2) พระนครศรีอยุธยา	สำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพภาคกลาง	สำนักงานยุติธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	(1) คณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาประจำภูมิภาคที่ 1 ภาคกลาง (คำสั่งคณะกรรมการฯ ที่ 5/2560 ลงวันที่ 22 สิงหาคม 2560)	สถานีตำรวจภูธรพระนครศรีอยุธยา	ศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
			(2) คณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (คำสั่งคณะกรรมการฯ ที่ 4/2560 ลงวันที่ 28 เมษายน 2560)		
(3) นครปฐม	สำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพภาคกลาง	สำนักงานยุติธรรมจังหวัดนครปฐม	คณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาประจำจังหวัดนครปฐม (คำสั่งคณะกรรมการฯ ที่ 4/2560 ลงวันที่ 28 เมษายน 2560)	สถานีตำรวจภูธรเมืองนครปฐม	ศาลจังหวัดนครปฐม

จังหวัด	กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ			สำนักงาน	ศาลยุติธรรม
	กระทรวงยุติธรรม			ตำรวจแห่งชาติ	
	ภูมิภาค	พื้นที่	คณะอนุกรรมการ	สถานีตำรวจ	ศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์
(4) ชลบุรี	สำนักงาน	สำนักงานยุติธรรม	คณะอนุกรรมการ	สถานีตำรวจภูธร	ศาลจังหวัด
	คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพภาค	จังหวัดชลบุรี	พิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา	เมืองชลบุรี	ชลบุรี หรือศาลจังหวัดพัทยา
	ประจำวันออก		ประจำจังหวัดชลบุรี		
			(คำสั่งคณะกรรมการฯ ที่ 4/2560 ลงวันที่ 28 เมษายน 2560)		
(5) เพชรบุรี	สำนักงาน	สำนักงานยุติธรรม	คณะอนุกรรมการ	สถานีตำรวจภูธร	ศาลจังหวัด
	คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพภาคกลาง	จังหวัดเพชรบุรี	พิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา	เมืองเพชรบุรี	เพชรบุรี
	ประจำวันออก		ประจำจังหวัดเพชรบุรี		
			(คำสั่งคณะกรรมการฯ ที่ 4/2560 ลงวันที่ 28 เมษายน 2560)		

ที่มา: กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ (2561)

ทั้งนี้ สาเหตุในการเลือกจังหวัดกรุงเทพมหานคร พระนครศรีอยุธยา นครปฐม ชลบุรี และเพชรบุรี เนื่องจากเป็นจังหวัดที่สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการดำเนินการช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมโดยตรง ตามคำสั่งคณะกรรมการฯ ที่ 2/2560 ลงวันที่ 28 เมษายน 2560 คำสั่งคณะกรรมการฯ ที่ 3/2560 ลงวันที่ 28 เมษายน 2560 คำสั่งคณะกรรมการฯ ที่ 4/2560 ลงวันที่ 28 เมษายน 2560 คำสั่งคณะกรรมการฯ ที่ 5/2560 ลงวันที่ 22 สิงหาคม 2560 คำสั่งคณะกรรมการฯ ที่ 6/2560 ลงวันที่ 22 สิงหาคม 2560 และคำสั่งคณะกรรมการฯ ที่ 7/2560 ลงวันที่ 22 สิงหาคม 2560 รวมถึงในปีงบประมาณ 2561 จังหวัด

กรุงเทพมหานคร พระนครศรีอยุธยา นครปฐม ชลบุรี และเพชรบุรี เป็นจังหวัดที่ประชาชนสามารถเข้าถึงสิทธิในการช่วยเหลือและเยียวยาในการยื่นคำขอรับค่าตอบแทนต่อการรับแจ้งความเกินกว่าร้อยละ 80 ทั้ง 5 จังหวัด นอกจากนี้ สถิติการรับแจ้งความทั้ง 5 จังหวัดในปีงบประมาณ 2561 ได้ลดลงจากปีงบประมาณ 2559 และ 2560 ตามลำดับอีกด้วย

ตารางที่ 1.4 สถิติสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สตช.) เปรียบเทียบกับสถิติสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา (สชง.) ปีงบประมาณ 2559-2561

จังหวัด	สถิติ สตช. (การรับแจ้งความ)			สถิติ สชง. (ผู้เสียหายที่ยื่นคำขอ)			เปรียบเทียบสถิติ สชง. กับ สตช. (การยื่นคำขอรับค่าตอบแทนต่อการรับแจ้งความ)		
	2559	2560	2561	2559	2560	2561	2559	2560	2561
(1) กรุงเทพมหานคร	6,286	2,400	1,870	1,538	814	784	77.78	96.24	114.68
(2) พระนครศรีอยุธยา	504	319	218	390	307	250	100.00	84.00	108.76
(3) นครปฐม	598	397	273	386	304	301	53.00	61.97	88.76
(4) ชลบุรี	954	579	451	362	282	340	108.89	96.77	125.76
(5) เพชรบุรี	502	302	277	276	193	314	80.62	82.76	81.06

ที่มา: กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ (2561)

อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 วางหลักให้ศาลอุทธรณ์เป็นองค์กรในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้เพื่อเปิดโอกาสให้เหยื่ออาชญากรรมสามารถอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาได้ ดังนั้นผู้วิจัยจะใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยวิธีการการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ ชุด ง. โดยการส่งหนังสือถึงศาลอุทธรณ์ เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล เมื่อประธานศาลอุทธรณ์อนุญาตผู้วิจัยจะประสานนัดวันสัมภาษณ์ข้าราชการตุลาการและข้าราชการศาลยุติธรรมที่เกี่ยวข้องตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ในปี 2561 และเดินทางไปสัมภาษณ์ ณ ศาลอุทธรณ์ ถนนรัชดาภิเษก แขวงจอมพล เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ด้วยตัวผู้วิจัยเอง โดยจะพบผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยหรือผู้ให้ข้อมูลเพียง 1 ครั้ง เป็นเวลาครั้งละ 30 นาที

5.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.2.1 การวิจัยเชิงสำรวจ

กรณีของข้าราชการ พนักงานราชการ พนักงานจ้างเหมาบริการ ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ในส่วนกลางจะเก็บข้อมูลด้วยตัวผู้วิจัยเอง ณ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 นอกจากนี้ ในส่วนภูมิภาคและพื้นที่ที่จะใช้การส่งแบบสอบถามออนไลน์

กรณีของพนักงานสอบสวนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้ปฏิบัติงาน ณ สถานีตำรวจในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล หรือต่างจังหวัด ใช้การส่งแบบสอบถามออนไลน์เช่นเดียวกัน

ทั้งนี้ การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยโดยการส่งแบบสอบถามออนไลน์ควบคู่ไปกับการส่งจดหมายชี้แจงความสำคัญของการตอบแบบสอบถาม ถ้าหากไม่ได้รับตอบกลับภายใน 2 สัปดาห์ หรือ 14 วัน ผู้วิจัยจะส่งจดหมายชี้แจงความสำคัญในการตอบแบบสอบถามซ้ำอีกครั้ง เพื่อให้ได้สัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมในการวิเคราะห์ทางสถิติ

กรณีเหยื่ออาชญากรรมที่ขอรับบริการในการช่วยเหลือและเยียวยาผ่านสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2558 - 30 กันยายน 2561 หรือในปีงบประมาณ 2559-2561 กลุ่มตัวอย่างที่มาจากการสุ่มตัวอย่าง จำนวน 396 คน จะใช้การส่งจดหมายและแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์โดยมีหนังสือชี้แจงถึงความสำคัญของการตอบแบบสอบถามไปด้วย โดยให้เหยื่ออาชญากรรมผู้ขอรับบริการช่วยเหลือและเยียวยาผ่านสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาตอบแบบสอบถามและส่งกลับมายัง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยผู้วิจัยจะแนบซองจดหมายการตอบกลับไปในซองที่ส่งออกเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับเหยื่ออาชญากรรมผู้ขอรับบริการช่วยเหลือและเยียวยา กรณีผลการตอบกลับน้อย ผู้วิจัยจะส่งแบบสอบถามซ้ำรอบที่สองพร้อมจดหมายชี้แจงความสำคัญของการตอบแบบสอบถามเพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมในสัดส่วนที่เหมาะสมกับการนำไปวิเคราะห์ และในขณะประสานงานทางโทรศัพท์เพื่อขอเก็บข้อมูลกับเหยื่ออาชญากรรมผู้วิจัยจะชี้แจงให้เหยื่ออาชญากรรมตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยได้รับการตอบรับจากเหยื่ออาชญากรรมหรือผู้ขอรับบริการว่าสะดวกและยินดีให้ความร่วมมือที่จะตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง ผู้วิจัยจึงจะส่งแบบสอบถามออกไปทางไปรษณีย์ อย่างไรก็ตาม การส่งแบบสอบถามซ้ำรอบที่สองพร้อมจดหมายชี้แจงความสำคัญของการตอบแบบสอบถามหากยังไม่ได้สัดส่วนที่เหมาะสมกับการนำไปวิเคราะห์ ผู้วิจัยจะขอความอนุเคราะห์ให้ข้าราชการระดับชำนาญการหรือชำนาญการพิเศษของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ คัดกรองสุ่มกลุ่มตัวอย่างเหยื่ออาชญากรรมในปีงบประมาณ

2559-2561 เพิ่มให้อีกครั้ง สุดท้ายแล้วเพื่อให้ได้สัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมในการวิเคราะห์ทางสถิติ

ทั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดอัตราการตอบกลับขั้นต่ำในการวิจัยเชิงสำรวจตามแบบสอบถาม ชุด ก. ชุด ข. และชุด ค. ไว้อย่างน้อยร้อยละ 20 ของแบบสอบถามทั้งหมดที่ดำเนินการแจกด้วยการคำนวณตามสูตร Taro Yamane (1973) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ David A. Aaker, V. Kumar, Robert Leone, และ George S. Day (2013) ที่กล่าวว่า “อัตราการตอบกลับอย่างน้อยร้อยละ 20 จึงจะถือว่ายอมรับได้ว่ามีจำนวนตัวอย่างเพียงพอที่จะนำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์ได้” นอกจากนี้ ผู้วิจัยกำหนดอัตราการตอบกลับขั้นต่ำสูงไว้มากกว่าร้อยละ 75 ของแบบสอบถามทั้งหมดที่ดำเนินการแจกด้วยการคำนวณตามสูตร Taro Yamane (1973) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ A. Williams (2010) ที่กล่าวว่า “อัตราการตอบกลับที่อยู่ในเกณฑ์ดีถึงดีมาก มากกว่าร้อยละ 75”

5.2.2 การสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กลุ่มตัวอย่างสำหรับศึกษาสภาพและผลการดำเนินงานการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม และกลุ่มตัวอย่างสำหรับศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ในข้อ 5.1.2 และ 5.1.3 ผู้วิจัยจะส่งหนังสือขออนุญาตเข้าพบเพื่อสัมภาษณ์ และจะเดินทางไปสัมภาษณ์ ณ สำนักงานของผู้ให้ข้อมูลด้วยตัวผู้วิจัยเอง โดยพบผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยหรือผู้ให้ข้อมูลเพียง 1 ครั้ง เป็นเวลาครั้งละ 30 นาที

5.3 วิธีการพิทักษ์สิทธิประชาชนและกลุ่มตัวอย่าง

5.3.1 ก่อนลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย โครงร่างการวิจัยผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ ในการประชุมครั้งที่ 2/ปีการศึกษา 2561 เมื่อคราวประชุมวันที่ 28 พฤศจิกายน 2561 และคณะกรรมการบริหารคณะฯ ครั้งที่ 22/2561 เมื่อคราวประชุมวันที่ 12 ธันวาคม 2561 และยื่นขอรับการพิจารณาจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เลขที่โครงการวิจัย 021/62 เมื่อคราวประชุมวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2562 และติดต่อประสานงานขออนุญาตเก็บข้อมูลจากอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ตามหนังสือคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ ศธ. 0512.15/03800 วันที่ 25 ธันวาคม 2561 โดยอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพอนุญาต เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลในการคุ้มครองผู้มีส่วนร่วมในโครงการวิจัย

5.3.2 ในขณะที่ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย ผู้วิจัยแจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย และการพิทักษ์สิทธิของประชาชนและกลุ่มตัวอย่าง โดยประชาชนและกลุ่มตัวอย่างมีสิทธิ์ที่ตอบรับหรือปฏิเสธในการเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้ และในขณะที่เข้าร่วมการวิจัยสามารถยุติการเข้าร่วมการ

วิจัยในช่วงใดก็ได้โดยไม่ต้องแจ้งเหตุผล

5.3.3 หลังจากการเก็บข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลดิบไว้เป็นความลับและใช้ประโยชน์เฉพาะการวิจัยเท่านั้น เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินดีและเต็มใจเข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยรายงานผลการวิจัยในภาพรวมโดยไม่สามารถระบุตัวตน หากมีความจำเป็นต้องอ้างอิงคำสัมภาษณ์บุคคล ผู้วิจัยใช้นามสมมติแทน ทั้งนี้ รับรองว่าไม่มีผลกระทบต่อประชากรและกลุ่มตัวอย่างต่อการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม

5.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดอันดับ และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์เนื้อหา สรุปประมวลผลเป็นความเรียง

เกณฑ์การแบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ย จะใช้สูตรอันตรภาคชั้นสำหรับแบบสอบถามในแต่ละข้อจำกัดให้มีความผันแปรออกเป็น 6 ช่วง กำหนดให้คะแนนสูงสุดเท่ากับ 6 และคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 1 โดยกำหนดให้แต่ละคะแนนมีความผันแปรเป็นช่วงเท่ากับ 0.83 ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.83 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

คะแนนเฉลี่ย 1.84 - 2.67 หมายถึง ไม่เห็นด้วย

คะแนนเฉลี่ย 2.68 - 3.50 หมายถึง ค่อนข้างไม่เห็นด้วย

คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.33 หมายถึง ค่อนข้างเห็นด้วย

คะแนนเฉลี่ย 4.34 - 5.17 หมายถึง เห็นด้วย

คะแนนเฉลี่ย 5.17 - 6.00 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง

นอกจากนี้ ในการหาความสัมพันธ์ของตัวแปรเชิงปริมาณสองตัว ผู้วิจัยจะใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณอย่างง่าย โดยอาศัยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Karl Pearson หรือ Pearson Correlation (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient) ซึ่งมีค่าตั้งแต่ -1.00 ถึง +1.00 ค่าลบแสดงความสัมพันธ์ทางลบหรือทางตรงกันข้าม ค่าบวกแสดงความสัมพันธ์ทางบวกหรือทางเดียวกัน โดยใช้เกณฑ์พิจารณา ดังนี้ (อ้างใน กัลยา วานิชย์บัญชา, 2561: 131-133)

$r = +0.50$ ถึง $+1.00$	หรือ	$r = -0.50$ ถึง -1.00	แปลว่ามีความสัมพันธ์ในระดับสูง
$r = +0.30$ ถึง $+0.49$	หรือ	$r = -0.30$ ถึง -0.49	แปลว่ามีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง
$r = +0.10$ ถึง $+0.29$	หรือ	$r = -0.10$ ถึง -0.29	แปลว่ามีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ
$r = 0.00$			แปลว่าไม่มีความสัมพันธ์กัน

การวิเคราะห์เนื้อหาผู้วิจัยจะจำแนกและจัดระบบข้อมูล หลังจากนั้นจะวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาโดยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมาถอดเทปแบบคำต่อคำ แล้วพิจารณาข้อมูลเพื่อจำแนกประเภทข้อมูล แล้ววิเคราะห์โดยจับใจความสำคัญหรือประเด็นหลักจากบทสัมภาษณ์ แล้วนำคำพูดที่มีความสัมพันธ์กันมาจัดกลุ่มให้เป็นข้อมูลชุดเดียวกัน แล้วสร้างข้อสรุปแบบอุปนัยจากข้อมูลที่จำแนกประเภทแล้ว โดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อมหรือภูมิหลังของผู้ให้ข้อมูลมาใช้ประกอบการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลเพื่อให้เข้าใจถึงพฤติกรรมที่แสดงออกมาของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การผสมการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณจะใช้วิธีเปรียบเทียบผลการศึกษาที่ได้จากการวิเคราะห์แบบประเด็นต่อประเด็น และในการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล จะดำเนินการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า โดยกำหนดให้ผู้ให้ข้อมูลหลักได้มีโอกาสพิจารณาข้อสรุป พร้อมให้ความเห็น เพื่อช่วยตรวจสอบการตีความของผู้วิจัยว่าถูกต้องหรือไม่ อย่างไร และเป็นไปตามทัศนคติของผู้ให้ข้อมูลสำคัญหรือไม่ อย่างไร

5.5 การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรม

ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดจากข้างต้นมาสังเคราะห์จัดทำเป็นร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย จากนั้นจัดส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิร่วมให้ข้อคิดเห็นต่อร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย และนำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับเปลี่ยนเพิ่มเติมข้อเสนอเชิงนโยบายให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

6. สมมติฐานของการศึกษาวิจัย

กระบวนการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ดำเนินการโดยสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา ผ่านคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการพิจารณา ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา คณะอนุกรรมการพิจารณากลับกรองอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา การเห็นผลได้ตามลักษณะของนโยบาย ความชัดเจนของวัตถุประสงค์ของ

8. นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

8.1 การประเมิน หมายถึง กระบวนการกำหนดคุณค่าของความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ว่านโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมที่ดำเนินไปนั้นมีความก้าวหน้าเพียงใด มีปัญหาหรือไม่ บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ โดยการเปรียบเทียบผลลัพธ์ และผลกระทบของนโยบาย โดยพิจารณาจากความพึงพอใจของเหยื่ออาชญากรรมต่อการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม และปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไปปฏิบัติ

8.2 การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ หมายถึง การนำนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไปสู่การปฏิบัติ โดยสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ผ่านคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา คณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา คณะอนุกรรมการพิจารณากลับรองอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา สำนักงานตำรวจแห่งชาติในการแจ้งสิทธิ และศาลอุทธรณ์ในการอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการ

8.3 เหยื่ออาชญากรรม หมายถึง ผู้เสียหายในคดีอาญา หรือทายาทของผู้เสียหายในคดีอาญาที่ได้รับความเสียหายจากการก่ออาชญากรรมของผู้กระทำผิด ไม่ว่าจะเป็นความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน เสรีภาพหรือสิทธิอื่นใด ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม จากความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดอันตรายและถึงแก่ความตาย ความผิดต่อชีวิต ความผิดต่อร่างกาย ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ความผิดฐานทรมานทั้งเด็ก คนเจ็บป่วย คนชรา ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพ ชื่อเสียง ความผิดเกี่ยวกับหลักทรัพย์วิ่งราวทรัพย์ ความผิดเกี่ยวกับกรรโชก ริดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ความผิดฐานบุกรุก

8.4 นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม หมายถึง นโยบายของรัฐในรูปแบบรัฐสวัสดิการในการให้ความช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในการจ่ายค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการรักษาพยาบาล ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ ค่าตอบแทนความเสียหายอื่น ค่าตอบแทนกรณีเสียชีวิต ค่าจัดการศพ ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา

8.5 รัฐสวัสดิการ หมายถึง การรับการชดเชยความเสียหายจากการเกิดอาชญากรรมโดยรัฐ ซึ่งเป็นบริการสังคมในด้านสวัสดิการช่วยเหลือประชาชนซึ่งตกอยู่ในฐานะทุกข์ยาก ให้ได้รับความสะดวกสบายยิ่งขึ้น โดยการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนในสังคม ดำเนินกิจกรรมสงเคราะห์

ประชาชน ซึ่งเน้นที่ผู้เดือดร้อนมากกว่าที่ให้บริการอย่างทั่วไปแก่ทุกคน ผู้ที่ได้รับสวัสดิการจึงต้องมีเงื่อนไขในการพิสูจน์ว่าตนเดือดร้อนจริง อย่างการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมโดยรัฐ ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา

9. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

9.1 เสริมสร้างองค์ความรู้ทางด้านวิชาการเกี่ยวกับนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ผ่านการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ทั้งในแง่ของการเลือกใช้นวัตกรรม การต่อยอด และการปรับใช้แนวคิดให้เข้าบริบทสังคมไทย

9.2 ทราบถึงกระบวนการ สภาพและผลการดำเนินงาน ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม

9.3 ข้อเสนอเชิงนโยบายในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในประเทศไทย

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

1. ความนำ

การนำนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไปสู่การปฏิบัติ หลังจากที่ได้มีการกำหนดนโยบายแล้ว ขั้นตอนต่อมาของกระบวนการนโยบายสาธารณะ ก็คือ การศึกษาถึงการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ในขั้นตอนนี้มีความสำคัญ เนื่องจากนโยบายจะสามารถสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ขึ้น ก็ขึ้นอยู่กับวิธีการในการนำเอานโยบายไปสู่การปฏิบัติ บทนี้จะเป็นการนำเสนอถึง แนวคิดเกี่ยวกับรัฐสวัสดิการ เพื่อกล่าวถึงนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมที่มีลักษณะเป็นรัฐสวัสดิการตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 และกฎหมาย ประกาศ ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ เพื่อกล่าวถึงการนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับมหภาคและจุลภาค รวมถึงปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ทำให้ทราบกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติว่าสำเร็จ ล้มเหลว หรือประสบปัญหาใดบ้าง และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อทบทวนวรรณกรรมตั้งแต่ก่อนและหลังตราพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 เพื่อให้ได้ข้อจำกัดของงานวิจัยในอดีตที่เพียงพอสำหรับการวิจัยใหม่ในครั้งนี้

2. แนวคิดเกี่ยวกับรัฐสวัสดิการ

ประเทศไทยแต่เดิมใช้กฎหมายตราสามดวง มีโจรปล้นเรือนแห่งใด ข่าพินเจ้าทรัพย์ตายในจังหวัดแขวงเมืองใด ให้ผู้รักษาเมือง แลชาวบ้าน จับเอาตัวผู้ร้ายให้ได้ ถ้าแลผู้รังการชาวบ้านเอาตัวผู้ร้ายมิได้ใช้ ให้ผู้รักษาเมือง ผู้รังการการ แลชาวบ้าน ใช้ทุนทรัพย์ซึ่งผู้ร้ายปล้นของราษฎรไปนั้น ต่อมาในปี พ.ศ. 2497 รัฐบาลได้ริเริ่มมีกฎหมายสงเคราะห์ผู้ประสบภัยเนื่องจากการช่วยเหลือราชการ การปฏิบัติงานให้แก่ชาติ และการปฏิบัติตามหน้าที่มนุษยธรรมขึ้นโดยได้ตราเป็นพระราชบัญญัติสงเคราะห์ผู้ประสบภัย เนื่องจากการช่วยเหลือราชการ การปฏิบัติงานให้แก่ชาติ และการปฏิบัติตามหน้าที่มนุษยธรรม พ.ศ. 2497 ขึ้นใช้บังคับ ซึ่งตามพระราชบัญญัติก็ยังมีข้อบกพร่อง ยังไม่สามารถเยียวยาผู้เสียหายที่เป็นประชาชนได้รับความเสียหายได้โดยตรง เนื่องจากพระราชบัญญัตินี้ให้ความสำคัญคุ้มครองเฉพาะผู้ที่เข้าช่วยเหลือราชการหรือบุคคลที่เข้ากระทำความด้วยมนุษยธรรม แต่ถ้าเป็นประชาชนที่

ได้รับความเสียหายจากอาชญากรรมโดยตรงแล้วจะไม่มีใครเยียวยา ทั้งที่เป็นผู้สุจริตมิได้เกี่ยวข้องกับ การกระทำความผิด ก็ไม่สามารถเรียกร้องค่าตอบแทนจากรัฐได้ ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร ไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 245 ได้บัญญัติรับรองสิทธินี้ไว้ และมีการประกาศใช้กฎหมายลูกคือ พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติเมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2539 โดยกระทรวง ยุติธรรมเป็นผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติโดยใช้ชื่อว่า ร่างพระราชบัญญัติกองทุนเงินชดเชยผู้เสียหาย จากอาชญากรรมและผู้ถูกดำเนินคดีอาญา พ.ศ. ... ซึ่งมีการพิจารณาเป็นลำดับ ต่อมาวันที่ 4 มิถุนายน 2540 ได้มีการดำเนินการตรวจร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว จากกลุ่มกฎหมาย สำนักงานกฤษฎีกา และการได้ค้นคว้าและพิจารณาถึงกฎหมายของต่างประเทศด้วย และเมื่อมีการนำร่างกฎหมาย ดังกล่าวพิจารณาผ่านวาระที่ประชุมสภาแล้ว จึงได้ตราเป็นกฎหมายโดยได้ประกาศในราชกิจจา นุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 118 ตอนที่ 104 ก หน้า 23 วันที่ 12 พฤศจิกายน 2544 โดยมีผล บังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 13 พฤศจิกายน 2544 เป็นต้นมา ด้วยเหตุผลที่ว่า อาชญากรรมเกิดขึ้นมาใน ประเทศนั้น เกิดขึ้นเนื่องจากประสิทธิภาพการบริหารงาน และเจ้าหน้าที่ของรัฐบกพร่อง ทำให้เกิด การกระทำความผิดอันเป็นอาชญากรรมเกิดขึ้น ดังนี้จึงมองว่า อาชญากรรมเกิดขึ้นเนื่องจากความ บกพร่องของรัฐ รัฐจึงต้องเข้ามารับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อประชาชน เพื่อให้รัฐมีสภาพ เป็น “รัฐสวัสดิการ” (Welfare State) อันเป็นหลักการที่เป็นที่ยอมรับของทั่วโลก

รัฐสวัสดิการหรือการให้การชดเชยความเสียหายโดยรัฐเป็นความสัมพันธ์ของรัฐกับสังคมโลก ตั้งแต่ในช่วง ค.ศ. 1930s โดยรัฐเข้ามาจัดการในกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคมผ่านระบบสวัสดิการ และ คำว่าสวัสดิการก็เป็นคำที่ถูกตีความหมายอย่างกว้างขวาง หลากหลาย และถูกนำไปใช้กับหลาย พื้นฐานความคิด จึงอาจกล่าวได้ว่ารูปแบบรัฐสวัสดิการนั้น มีพื้นฐานมาจากความคิดที่หลากหลาย จึง ทำให้รัฐสวัสดิการมีรูปแบบที่แตกต่าง หลากหลายตามไปด้วย โดยทั่วไปรัฐสวัสดิการมีความหมาย ร่วมกัน ก็คือ รัฐที่ใช้กลไกเชิงสถาบันเข้ากระทำการกิจการเกี่ยวกับระบบสวัสดิการให้กับสังคม โดยมุ่ง ประสงค์ในการประกันความเสี่ยง หรือความไม่แน่นอนในการดำรงชีพ และตอบสนองความต้องการ ขั้นพื้นฐานของประชาชน เพื่อสามารถดำรงชีวิตให้ดีขึ้นและลดภาระของสังคม

รัฐสวัสดิการในความหมายรวบยอด หมายถึง รัฐ หรือประเทศ ที่มีการจัดระบบสวัสดิการ สังคมอย่างทั่วด้านให้แก่ทุกคนในสังคมอย่างถ้วนหน้า (Welfare for All) สวัสดิการต่าง ๆ ที่จัดขึ้นนั้น ดำเนินงานโดยรัฐทั้งหมด รัฐสวัสดิการมีลักษณะทั่วไป 3 ประการ ก็คือ (Asa Briggs, 1961: 221-258)

(1) รัฐประกันรายได้ขั้นต่ำของทุกคนในสังคม โดยไม่คำนึงว่าคน ๆ นั้นเป็นใคร ทำงานอะไร มีทรัพย์สินมากน้อยแค่ไหน

(2) สร้างความมั่นคงในชีวิต ให้แก่ทุกคน ทุกครัวเรือน โดยให้มีหลักประกันทางรายได้ และอยู่รอดปลอดภัยจากภาวะวิกฤติต่าง ๆ

(3) ให้พลเมืองทุกคนโดยไม่เลือกกลุ่มคน ชนชั้น และสถานภาพ ได้รับบริการสังคม (Social Service) อย่างเสมอหน้ากัน ด้วยมาตรฐานที่ดีที่สุด เท่าเทียมกัน

สังคมสวัสดิการ (Welfare Society) ไม่ใช่สวัสดิการสังคม (Social Welfare) และมีความหมายที่แตกต่างไปจากรัฐสวัสดิการ (Welfare State) เนื่องจากรัฐสวัสดิการโดยทั่วไปเป็นรัฐที่มีการจัดสวัสดิการทั่วหน้าและทั่วด้านโดยรัฐ แต่สังคมสวัสดิการเป็นสังคมที่มีสวัสดิการหลากหลาย แต่ไม่ได้จัดโดยรัฐเพียงฝ่ายเดียว ฉะนั้นสังคมสวัสดิการ จึงหมายถึง สังคมที่มีสวัสดิการหลายรูปแบบ จัดการโดยหลายสถาบัน ซึ่งแต่ละประเภทแต่ละสถาบันมีความเป็นอิสระต่อกัน สร้างสรรค์สวัสดิการบนพื้นฐานของความสามารถและความเหมาะสมของสถาบันนั้น (Gordon & Spicker, 1999: 145-146)

แต่เดิมบทบาทของรัฐเป็นการป้องกันประเทศและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศหน้าที่ดังกล่าวในส่วนที่เกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในนั้น ได้แก่ การป้องกันไม่ให้มีการฝ่าฝืนกฎหมายและปราบปรามผู้กระทำความผิด แต่ในปัจจุบันบทบาทหน้าที่ของรัฐได้ขยายตัวออกไปเป็นอันมาก ด้วยเหตุผลในทางเศรษฐกิจและสังคม รัฐไม่เพียงแต่มีหน้าที่ป้องกันไม่ให้พลเมืองละเมิดต่อกฎหมาย และป้องกันประเทศจากศัตรูภายนอกเท่านั้น แต่รัฐยังต้องมีหน้าที่ในด้านการส่งเสริมความเจริญเติบโตในทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนมีหน้าที่ดูแลทุกขุสสุขภาพความเป็นอยู่ของประชาชน

อนันต์ พยัคฆ์ตร (2518) กล่าวว่า รัฐสวัสดิการ หมายถึง บริการสังคมในด้านสวัสดิการช่วยเหลือประชาชนซึ่งตกอยู่ในฐานะทุกข์ยาก ให้ได้รับความสะดวกสบายยิ่งขึ้น โดยรัฐบาลหรือองค์กรการกุศลต่าง ๆ จัดให้ในรูปให้เปล่า หรือโดยไม่มุ่งหวังผลกำไรเป็นสำคัญ

สยาม รัตนวิจิตร (2517) กล่าวว่า รัฐสวัสดิการ หมายถึง การปกครองแบบหนึ่งซึ่งรัฐเข้ารับผิดชอบในมาตรฐานความเป็นอยู่ขั้นต่ำของประชาชนทุกคน ตั้งแต่อายุแรกเกิดจนถึงเข้าโลง

ปกรณ์ อังศุสิงห์ (2521) กล่าวว่า รัฐสวัสดิการ หมายถึง ประเทศที่มีนโยบายส่งเสริมความอยู่ดีกินดี แก่ประชาชนอย่างกว้างขวาง มีโครงการป้องกันและวางหลักประกันให้แก่ประชาชนสามารถมีบริการอันจำเป็นเพียงพอที่ดำรงชีพต่อไปได้

อภิชัย พันธุ์เสน (2531) กล่าวว่า รัฐสวัสดิการ หมายถึง การที่รัฐพยายามจัดหาสวัสดิการให้กับประชาชนให้มากที่สุด หมายความว่า ประกันมาตรฐานขั้นต่ำของประชาชนให้กินดีอยู่ดี ตั้งแต่การเลี้ยงดูบุตร การให้บริการทางด้านการศึกษา การให้บริการด้านการรักษาพยาบาลเวลาเจ็บป่วย และที่สำคัญให้ความช่วยเหลือเวลาไม่มีรายได้เนื่องจากไม่มีงานทำ ฉะนั้น หมายความว่า ถึงคุณเป็นคนที่ไม่สามารถหารายได้ เป็นคนที่ไม่มีความสามารถ รัฐบาลเข้ามาช่วย แม้กระทั่งพ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยว (Single Parent) ที่หมายถึง แม่ที่ไม่มีสามี หรือพ่อไม่มีภรรยา แต่ต้องเลี้ยงลูก รัฐบาลก็ให้ความช่วยเหลือในการแบ่งเบาภาระ

รพีพรรณ คำหอม (2557) กล่าวว่า รัฐสวัสดิการ หมายถึง ประเทศที่มีนโยบายสังคมที่มุ่งส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนในสังคม โดยรัฐจัดโครงการหรือบริการทางสังคมให้กับประชาชนอย่างกว้างขวาง เป็นการสร้างระบบความมั่นคงทางสังคม (Social Security) ในกับคนในรัฐนั้น ๆ

สิริพรรณ นกสวน และเอก ตั้งทรัพย์วัฒนา (2546) กล่าวว่า รัฐสวัสดิการ หมายถึง รัฐที่ตั้งใจให้อำนาจทางการเมือง และการบริหาร เพื่อลดบทบาทของพลังการตลาด เพื่อวัตถุประสงค์ 3 ประการ ก็คือ

- (1) เพื่อประกันให้ปัจเจกบุคคล และครอบครัว ได้รับรายได้ที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี
- (2) เพื่อลดภาระทางสังคมที่เป็นผลมาจากความไม่แน่นอนเรื่องการเจ็บป่วย อายุเข้าสู่วัยชรา และการตกงานที่อาจนำไปสู่วิกฤตชีวิต และครอบครัว
- (3) เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการสังคมที่มีมาตรฐานโดยไม่คำนึงว่าคุณคนนั้นมีสถานะทางสังคมเช่นใด หรือมาจากประชาชนชั้นไหน

สุเทพ เชาวลิต (2527) กล่าวว่า รัฐสวัสดิการเป็นรัฐที่ทรงไว้ซึ่งความยุติธรรมในการรักษาสិทธิของบุคคล ในขณะที่เดียวกันก็มีกฎหมายปกครองสิทธิต่าง ๆ ของบุคคลแต่ละคนด้วย ที่เป็นเช่นนี้ก็เพื่อให้มีความอยู่ดีกินดีแก่ประชาชนโดยทั่วไป ตามหลักสิทธิมนุษยชนที่พึงได้รับ

เดโช สนวนานนท์ (2545) กล่าวว่า รัฐสวัสดิการ หมายถึง การที่รัฐจัดสวัสดิการให้แก่ประชาชนของตนโดยวิธีการต่าง ๆ โดยถือว่าเป็นหน้าที่ของรัฐ สวัสดิการที่รัฐพึงจัดให้อย่างถ้วนหน้า ได้แก่ เงินเลี้ยงชีพ เงินประกันสังคม สวัสดิการสาธารณสุขถ้วนหน้า

อุทัย หิรัญโต (2524) กล่าวว่า รัฐสวัสดิการ หมายถึง ประเทศหรือรัฐที่มีนโยบาย และดำเนินกิจกรรมสงเคราะห์ประชาชน เพื่อให้ประชาชนอยู่ดีกินดี มีความผาสุกตามสมควรแก่อัตภาพของแต่ละคน แต่ละครอบครัว ตลอดจนแต่ละกลุ่ม หรือกล่าวอีกแง่หนึ่ง ก็คือ การให้หลักประกันในมาตรฐาน

การครองชีพขั้นต่ำแก่ประชาชนทุกคน บุคคลทุกคนรู้สึกมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต ทุกคนรู้ว่าตนเองมีหลักประกันความทุกข์ยากทั้งปวง รัฐสวัสดิการนั้นมีนโยบาย และการปฏิบัติอย่างกว้างขวาง โดยการรับภาระเป็นผู้ช่วยเหลือหนุนประชาชน ตั้งแต่เกิดจนถึงหลุมฝังศพ ... รัฐสวัสดิการเป็นแบบของสังคมที่ก้าวหน้าพร้อมด้วยมนุษยธรรม กล่าวคือ รัฐให้หลักประกันในมาตรฐานการครองชีพขั้นต่ำที่สุดของประชาชนโดยไม่ตัดทอนกิจการส่วนตัวของประชาชน รัฐสวัสดิการเป็นการจำกัดและกระจายรายได้ด้วยวิธีการภาษีเสริม และนํารายได้ทั้งหมดมาเฉลี่ยบำรุงความผาสุกให้แก่ประชาชนโดยรวม ให้ประชาชนทุกคนได้รับความช่วยเหลือจากรัฐในยามต้องการ ไม่ว่าความต้องการนั้นบังเกิดขึ้นเนื่องจากความเจ็บป่วย ชราภาพ ไร้งานทำ หรือสาเหตุอื่นใดก็ตาม

วิทยากร เชียงกุล (2545) กล่าวว่า รัฐสวัสดิการ แนวคิดที่ใช้ทุนนิยม หมายถึง รัฐบาลที่จัดสวัสดิการทางสังคมให้กับประชาชนอย่างกว้างขวาง ในรูปของบริการทางการแพทย์ ฟรีเงินช่วยเหลือแม่ เงินช่วยเหลือเด็ก เงินช่วยเหลือคนตกงาน บำนาญคนชรา เงินช่วยเหลือผู้พิการ และผู้เสียเปรียบอื่น ๆ แม้ว่าสวัสดิการสังคมอาจโอนกิจการบางอย่างมาเป็นของรัฐ แต่ไม่เห็นด้วยกับการโอนปัจจัยการผลิตทั้งหมดมาเป็นของรัฐแบบประเทศสังคมนิยม เนื่องจากการจัดสวัสดิการทางสังคมเป็นภาระหลักของรัฐบาลประเทศสังคมนิยมอยู่แล้ว จึงไม่ใช่คำนี้กับรัฐสังคมนิยม

ฉะนั้นจากนิยามของรัฐสวัสดิการข้างต้นเห็นได้ว่ารัฐสวัสดิการนั้นพอที่สรุปความหมายได้ว่าหมายถึง รัฐที่ให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพทางสังคมและเศรษฐกิจอันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานทางสังคมซึ่งถือเป็นสิทธิและเสรีภาพขั้นต่ำที่สุดที่ประชาชนพึงได้รับจากรัฐอย่างมีมาตรฐานและเท่าเทียม

ประเทศใดที่ยึดถืออุดมการณ์ของรัฐสวัสดิการนั้น ลักษณะและรูปแบบของรัฐสวัสดิการซึ่งพอสรุปได้ (ไพโรจน์ ลีตปริชา, 2519 อังโน สุเทพ เชาวลิต, 2527) ดังนี้

- (1) เป็นหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปมีบทบาท
- (2) สวัสดิการของประชาชนที่รัฐเข้าไปจัดการส่วนใหญ่ นั้น เพื่อเข้าไปจัดการความเป็นอยู่ขั้นมูลฐาน ก็คือ ปัจจัย 4 ของประชาชน
- (3) เป็นการยื่นมือเข้าไปช่วยเหลือความทุกข์ยากของประชาชน
- (4) สวัสดิการที่รัฐให้นั้นต้องมุ่งให้ประชาชนได้รับ โดยมีมาตรฐานขั้นต่ำสุดสามารถดำรงชีพอยู่ได้อย่างไม่เดือดร้อน
- (5) บริการสังคมประกอบด้วยหลักใหญ่ ๆ ก็คือ บริการทางการศึกษา บริการทางการแพทย์ สาธารณสุข การประชาสงเคราะห์ การประกันสังคม และทั้ง 4 อย่างนี้ดำเนินการไปพร้อม ๆ กัน

(6) สวัสดิการที่รัฐจัดให้ต้องจัดอย่างก้าวหน้า และบริการอย่างกว้างขวางไม่ใช่ให้แก่ใครคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะ

(7) รัฐควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีความภาคภูมิใจด้วยการให้เขาได้ช่วยตัวเองเหมือนกัน จากลักษณะที่กล่าวมาการจัดสวัสดิการให้แก่ประชาชนโดยรัฐนั้นมีหลายรูปแบบ เช่น รัฐอาจแทรกแซงเข้าไปดำเนินการในเรื่องภาษีอากร จัดให้มีการลงทุนเพื่อแก้ปัญหาการว่างงาน จัดสวัสดิการในเรื่องที่พิกออาศัย ให้เงินอุดหนุนแก่เกษตรกร จัดสวัสดิการสังคมและการประกันสังคมให้ในรูปแบบต่าง ๆ รวมถึงในเรื่องการจัดการศึกษาอบรมให้แก่ประชาชน ขึ้นอยู่กับว่า เรื่องใดเป็นเรื่องที่จำเป็นและเหมาะสมกับสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ ซึ่งในเรื่องของรูปแบบของรัฐสวัสดิการนี้ หากแบ่งอย่างกว้าง ๆ สามารถสรุปออกเป็น 2 แนวทาง ดังนี้

(1) รัฐสวัสดิการเต็มรูปแบบ ก็คือ รัฐที่จัดสวัสดิการสังคมอย่างกว้างขวางครอบคลุมไปทั่ว (Universal) เป็นรัฐที่ยึดอุดมการณ์สังคมนิยมประชาธิปไตย (Social Democratic Welfare State) เป็นหลัก ผู้มีสิทธิได้รับประโยชน์จากสวัสดิการ ก็คือ พลเมืองของประเทศ สิทธิประโยชน์ที่ได้รับเหมือนกันทุกคน เท่ากับหรือใกล้เคียงกับรายได้ก่อนป่วย ตกงาน หรือเกษียณอายุงาน นอกจากนี้ สวัสดิการยังครอบคลุมถึงโครงการเลี้ยงเด็กเล็กระหว่างวันที่พ่อแม่ (Day Care) และเงินค่าเลี้ยงดูเด็ก คนทุพพลภาพและคนชรา ค่าใช้จ่ายของโครงการรัฐสวัสดิการมาจากระบบการจัดเก็บภาษีในอัตราสูงมาก ที่สำคัญรัฐเข้ามาก้าวเข้าในระบบทุนนิยม กำหนดกติกาใหม่ในเรื่องกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินและควบคุมปัจจัยการผลิตไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำต่ำสูง กลุ่มประเทศนอร์ดิก (Nordic States) ซึ่งประกอบไปด้วยประเทศฟินแลนด์ นอร์เวย์ และสวีเดน เป็นกลุ่มที่ยึดหลักเหนียวแน่นกับการให้สวัสดิการที่ครอบคลุมและเท่าเทียมกันเช่นนี้ ซึ่งรวมถึงการชดเชยค่าเสียหายแก่เหยื่ออาชญากรรมด้วย

(2) รัฐที่ยังคงระบบตลาดเสรีไว้เต็มที่ (Liberal/Neo Liberal Welfare State) กล่าวคือ รัฐเข้ามามีบทบาทในฐานะเป็นผู้จัดสวัสดิการสังคมเพียงแต่น้อยเท่าที่จำเป็น

ทัศนะของ ธนพันธ์ ไส้ประกอบทรัพย์ และคณะ (2560) เสนอว่า การดำเนินโครงการในลักษณะการให้ความช่วยเหลือประชาชนในรูปสวัสดิการ ต้องมีการกำหนดกฎเกณฑ์และคุณสมบัติของผู้ได้รับประโยชน์ให้ชัดเจนและเป็นธรรม การดำเนินนโยบายควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายได้อย่างทั่วถึงเพื่อลดระดับความเหลื่อมล้ำ ในการเข้าถึงโครงการช่วยเหลือประชาชนของภาครัฐ

นอกจากนี้ ธนพันธ์ ไส้ประกอบทรัพย์ (2560) กล่าวอีกว่า รัฐบาลในระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยมีแนวโน้มที่จัดสรรงบประมาณและทรัพยากรค่อนข้างมากในโครงการสวัสดิการสังคมมากกว่ารัฐบาลในระบบการเมืองแบบเผด็จการ เหตุผลที่ทำให้รัฐบาลประชาธิปไตยจัดสรร

งบประมาณและทรัพยากรบุคคลค่อนข้างมาก เนื่องจากกระบวนการทางการเมืองและแรงจูงใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย อีกทั้ง ความผันผวนในระบบเศรษฐกิจระหว่างประเทศเป็นปัจจัยที่หนุนให้รัฐบาลในระบอบประชาธิปไตยจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรให้โครงการสวัสดิการสังคม กรณีประเทศไทย การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระบอบประชาธิปไตยกับการกระจายทรัพยากรควรคำนึงถึงบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและท้องถิ่นซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการกระจายทรัพยากรสาธารณะไปยังประชาชนอย่างทั่วถึง

ฉะนั้นรัฐสวัสดิการแบบสังคมนิยมหรือสวัสดิการสังคม จึงเป็นระบบจัดบริการทางสังคมเกี่ยวกับการป้องกัน การแก้ไขปัญหา การพัฒนา และการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อตอบสนองความจำเป็นพื้นฐานของสังคม โดยสวัสดิการสังคมนี้นี้มีฐานความคิดมาจากการบริหารสังคมของกลุ่มสังคมนิยมเฟเบียน (Fabian Socialism) ในสหราชอาณาจักร (ทักษิณ ลักขณาภิชนชัย, 2548: 49)

รัฐสวัสดิการแบบสังคมนิยม เน้นที่ผู้เดือดร้อนมากกว่าที่ให้บริการอย่างทั่วไปแก่ทุกคน ผู้ที่ได้รับสวัสดิการจึงต้องมีเงื่อนไขในการพิสูจน์ว่าตนเดือดร้อนจริง หรือเป็นคนจนจริง ๆ จึงเป็นการทำลายศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ทำให้ผู้รับบริการรู้สึกอับอาย และรู้สึกไม่มีอำนาจต้องพึ่งพิงรัฐตลอดเวลา ซึ่งส่งผลเสียต่อระยะยาว ก็คือ ประชาชนไม่ตื่นตัว ไม่อยากมีส่วนร่วม และรอคอยความช่วยเหลือจากรัฐอย่างเดียว หรืออาจไม่มีความพยายามพัฒนาตัวเอง รักษาสถานะความจนเอาไว้ เพื่อให้สามารถได้รับสวัสดิการจากสังคม ประชาชนเห็นว่ารัฐเป็นผู้มีเมตตา มากกว่าเห็นว่ารัฐก็คือส่วนหนึ่งของเรา ที่ควรให้บริการเรา

ในอดีตการใช้ค่าเสียหายแก่เหยื่ออาชญากรรมปะปนอยู่กับการลงโทษเพื่อแก้แค้น ผู้กระทำความผิด และกำหนดค่าปรับทางแพ่งเข้ารัฐ จนถึงคริสต์ศตวรรษที่ 19-20 สังคมเริ่มตระหนักถึงสิทธิของผู้เสียหาย ในปี ค.ศ. 1950-1964 จึงมีการเรียกร้องในเรื่องนี้และมีการจัดตั้งระบบการชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้เสียหายในคดีอาญาในสหราชอาณาจักร ประเทศอื่น ๆ เริ่มมีการตรากฎหมายโดยแยกแนวความคิดการจ่ายค่าทดแทนหรือค่าเสียหายโดยรัฐ (Compensation) และการชดเชยโดยผู้กระทำความผิด (Restitution) ในระดับนานาชาติปรากฏหลักการ เช่น ในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ได้มีการกล่าวถึงค่าทดแทนเหยื่ออาชญากรรม จากนั้นได้มีความเคลื่อนไหวในระดับภูมิภาค เช่น แนวคิดของสหภาพยุโรป (EU) และระดับประเทศ มาตามลำดับ ซึ่งแนวคิดสำคัญอันเป็นที่มาในเรื่องนี้ ได้แก่ แนวความคิดเกี่ยวกับรัฐสวัสดิการ (คัมสัน โปร์คิง และสิริพันธ์ พลรบ, 2550: 7)

แนวความคิดรัฐสวัสดิการ เป็นแนวคิดในการคุ้มครองผู้เสียหายในคดีอาญา โดยถือว่าเป็นความจำเป็นที่รัฐต้องให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลที่ได้รับผลร้ายจากอาชญากรรมในฐานะที่เป็นเหยื่ออาชญากรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคดีอาญาร้ายแรง รัฐได้รับทราบถึงความสูญเสียของผู้ที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม ซึ่งหากรัฐไม่ยื่นมือเข้าช่วยเหลือผู้เสียหายต้องทนทุกข์ทรมานจากผลกระทบที่ตนเองไม่ได้เป็นผู้ก่อขึ้นนั้น แนวความคิดเรื่องสวัสดิการที่ทำให้รัฐมีหน้าที่สำคัญในการให้ความช่วยเหลือแก่เหยื่ออาชญากรรมนั้นมีแนวความคิดที่เป็นฐานความคิดสำคัญ ก็คือ (คมสัน โปธ์คง และสิริพันธ์ พลรบ, 2550: 7)

(1) รัฐมีหน้าที่ในการป้องกันอาชญากรรม หากรัฐไม่สามารถให้ความคุ้มครองแก่ประชาชนให้ปลอดภัยจากอาชญากรรมได้ จึงสมควรรับผิดชอบ

(2) รัฐสมควรให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลที่ต้องการความช่วยเหลือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เสียหายที่เป็นเหยื่ออาชญากรรม

ดังนั้น การที่รัฐให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนโดยไม่คิดมูลค่า และการพัฒนาของแนวคิดรัฐสวัสดิการนี้โดยเฉพาะในด้านความช่วยเหลือต่อเหยื่ออาชญากรรมหรือผู้เสียหายในคดีอาญาในลักษณะของการทดแทนความเสียหายนั้นมีมานาน ซึ่งเป็นลักษณะของการช่วยเหลือของรัฐประการหนึ่งเช่นเดียวกับการประกันสังคม การสงเคราะห์เหยื่ออาชญากรรมก็เช่นเดียวกัน เป็นการทำให้ประชาชนมองเห็นความเสมอภาคทางด้านความยุติธรรมของรัฐได้ดียิ่งขึ้น และเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนให้ความร่วมมือกับรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรมในการป้องกันอาชญากรรมมากยิ่งขึ้น เพื่อทดแทนกับการได้สิทธิ์ในการได้รับการทดแทนความเสียหาย และสอดคล้องตามปณิธานว่าด้วยหลักความยุติธรรมขั้นพื้นฐานสำหรับเหยื่ออาชญากรรมและการใช้อำนาจโดยมิชอบ ในการชดเชยความเสียหายแก่เหยื่ออาชญากรรมโดยรัฐ เหตุผลในการเลือกแนวคิดรัฐสวัสดิการสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ของผู้วิจัย เนื่องจากรัฐตั้งใจใช้อำนาจทางการบริหารเพื่อประกันให้กับปัจเจกบุคคลและสังคม และลดภาระทางสังคมที่เป็นผลมาจากความไม่แน่นอนเรื่องการการบาดเจ็บ พิการ และการตายจาก จากการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม และให้ประชาชนได้รับบริการสังคมที่มีมาตรฐาน

3. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

การประเมินการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ (Policy Implementation Assessment) นั้น ในทัศนะของนวัตน์ สุวรรณผ่อง (ม.ป.ป.) อธิบายว่า การประเมิน

(1) เป็นกระบวนการกำหนดคุณค่าหรือจำนวนของความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้
 (2) เป็นการตรวจสอบว่างานที่ดำเนินไปนั้นมีความก้าวหน้าเพียงใด มีปัญหาหรือไม่ บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่

(3) เป็นการตรวจสอบ ติดตาม ของการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยอาศัยวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้นเป็นเครื่องพิจารณาดำเนินการ

(4) เป็นกระบวนการตัดสินคุณค่าของสิ่งของหรือการกระทำใดโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน และ

(5) การประเมินเกี่ยวข้องกับทั้งปริมาณและคุณภาพ ฉะนั้นการประเมินเป็นการวัดสิ่งที่ได้จากการปฏิบัติงาน หรือบุคคล หรือสิ่งของ เพื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐานหรือเกณฑ์ที่ตั้งไว้ จึงตัดสินคุณค่าโดยยึดวัตถุประสงค์เป็นหลัก กิจกรรมที่ต้องกระทำในการประเมิน ได้แก่

(1) การวัด (Measurement) เป็นการวัดตามตัวชี้วัดที่สร้างขึ้น โดยมีเกณฑ์ (Criteria) หรือมาตรฐาน (Standard) ที่กำหนดขึ้น เกณฑ์หรือมาตรฐานถูกกำหนดโดยหน่วยงาน หรือจากการคาดการณ์ของผู้วางแผนงาน

(2) การเปรียบเทียบ (Comparison) เป็นการที่เอาผลของงานที่ปฏิบัติจริงมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ หรือมาตรฐานที่วางไว้ เป็นไปตามที่คาดหวังหรือไม่ ถ้าต่ำกว่าเกณฑ์ หรือมาตรฐานเป็นเพราะเหตุใด แต่ถ้าสูงกว่าเกณฑ์ หรือมาตรฐาน ก็ควรดูว่าปัจจัยใดที่ช่วยเสริมให้ปฏิบัติงานได้ดี

(3) การตัดสินใจ (Judgement) หลังจากการเปรียบเทียบต้องมีการตัดสินใจดำเนินการอย่างไร โดยอย่างหนึ่งตามความเหมาะสม เช่น แก้ไขปรับปรุงงาน จัดฝึกอบรม

ทัศนะของ วลี สัตยาชัย (ม.ป.ป.) กล่าวว่า การประเมิน (Assessment) เป็นการประเมินเชิงเปรียบเทียบ ใช้เกณฑ์เชิงสัมพัทธ์ (Relative Criteria) เช่น เทียบกับผลการประเมินครั้งก่อน เทียบกับกลุ่มใกล้เคียงกัน การประเมินมักใช้ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ ส่วนการประเมินผล (Evaluation) เป็นการประเมินตัดสิน มีการกำหนดเกณฑ์ชัดเจน (Absolute Criteria) ฉะนั้นการประเมิน (Assessment) จึงเป็นกระบวนการรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการประเมินผล ส่วนการประเมินผล (Evaluation) เป็นการตัดสินคุณค่า (Assessment and Judgement)

สำหรับเกณฑ์การประเมิน ในทัศนะของ รัตนะ บัวสนธิ์ (2548) กล่าวว่า เกณฑ์การประเมิน เป็นสิ่งที่ใช้ตัดสินคุณภาพของผลลัพธ์ที่ได้ หรือส่วนประกอบ (Performance) ซึ่งอาจแสดงออกในรูปของระดับพฤติกรรมที่ยอมรับ คุณลักษณะ หรือระดับที่ถือว่าเป็นคุณภาพ ความสำเร็จ หรือ

ความเหมาะสมของทรัพยากร การดำเนินงาน หรือผลการดำเนินงาน เป็นหลักที่ใช้ในการตัดสินใจ สำหรับการบ่งบอกถึงระดับคุณภาพความสำเร็จ หรือความเหมาะสมของสิ่งใด ๆ โดยแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่

(1) เกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute Criteria) ซึ่งก็คือ สิ่งที่ใช้เป็นหลักในการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ที่ได้มีการกำหนดไว้ล่วงหน้าตายตัว เช่น สอบได้คะแนนร้อยละ 60 จากคะแนนเต็มทั้งหมดถือว่าสอบผ่าน

(2) เกณฑ์สัมพัทธ์ (Relative Criteria) ซึ่งก็คือ หลักที่ใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยนำไปเปรียบเทียบกับอีกเรื่องหนึ่ง ๆ ที่มีลักษณะเดียวกัน หรือกล่าวง่าย ๆ ว่าเป็นหลักการตัดสินใจโดยใช้การเปรียบเทียบระหว่างสิ่ง 2 สิ่งที่มีลักษณะเดียวกัน เช่น เปรียบเทียบความสูงของชาย 2 คน เปรียบเทียบลักษณะความน่าไว้วางใจระหว่างคน 2 คน

ทัศนะของ ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2544) ได้สรุปความหมายเกี่ยวกับเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินซึ่งจำเป็นต้องอาศัยเกณฑ์ในการศึกษาซึ่งได้รับการพัฒนาขึ้นตามจุดมุ่งหมายของการใช้ ได้แก่ ประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ความเพียงพอ ความเสมอภาค และความเป็นธรรม

ตารางที่ 2.1 สรุปความหมายและตัวอย่างคำถามเกี่ยวกับเกณฑ์การวิจัยประเมินผล

เกณฑ์การประเมินผล	ความหมาย	ตัวอย่างคำถาม
(1) ประสิทธิภาพ	เปรียบเทียบผลลัพธ์ และผลกระทบของนโยบาย หรือแผนงาน หรือโครงการ กับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้	นโยบาย หรือแผนงาน หรือโครงการ ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือไม่
(2) ประสิทธิภาพ	เปรียบเทียบปัจจัยนำเข้ากับผลลัพธ์ และผลกระทบของนโยบาย หรือแผนงาน หรือโครงการ	การปฏิบัติตามนโยบาย หรือแผนงาน หรือโครงการ สิ้นเปลืองทรัพยากรเพียงใด
(3) ความเสมอภาค	เปรียบเทียบโอกาสที่ได้รับบริการสาธารณะตามนโยบาย หรือแผนงาน หรือโครงการ มีความเท่าเทียมกัน สำหรับประชาชนทุกกลุ่ม ทุกพวกหรือไม่	ใครบ้างที่มีโอกาสได้รับผลลัพธ์ และผลกระทบตามนโยบาย หรือแผนงาน หรือโครงการ
(4) ความเป็นธรรม	เปรียบเทียบว่าประชาชนผู้เสียเปรียบในสังคมได้รับผลลัพธ์ และผลกระทบของนโยบาย หรือแผนงาน หรือโครงการ ในสัดส่วนเช่นใด เมื่อพิจารณาร่วมกับประชาชนผู้ได้เปรียบในสังคม	นโยบาย หรือแผนงาน หรือโครงการ ถูกกำหนดขึ้นเพื่อประโยชน์สำหรับผู้ได้เปรียบ หรือผู้เสียเปรียบในสังคมเป็นสำคัญ และ/หรือ ก่อโดยส่วนรวม หรือเฉพาะกลุ่มผลประโยชน์ส่วนน้อย

ที่มา: ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2544: 51)

สำหรับการประเมินการปฏิบัติวัดจากประสิทธิผล ซึ่งประสิทธิผลเป็นการมองถึงการได้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย หรือความมุ่งหวัง พิจารณาจากการนำผลของงาน หรือโครงการ หรือกิจกรรม ที่ได้รับเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมาย เช่น ผลการจับกุม สถิติคดีอาชญากรรม ที่มีการจดยางานยอด ระยะเวลาการตอบสนองต่ออาชญากรรม ปัญหาที่ได้รับการแก้ไข ลดลงหรือไม่ การตกเป็นเหยื่อซ้ำของเหยื่ออาชญากรรมลดลงหรือไม่ เหตุเกิด หรือเหตุที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมลดลงหรือไม่ อาจใช้ตัวชี้วัด การสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการแก้ปัญหาเพิ่มมากขึ้น ฉะนั้นประสิทธิผล (Effectiveness) จึงหมายถึง ผลสำเร็จของงานที่เป็นไปตามความมุ่งหวัง (Purpose) ที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ (Objective) หรือเป้าหมาย (Goal) และเป้าหมายเฉพาะ (Target) ซึ่งประกอบด้วย

(1) เป้าหมายเชิงปริมาณ กำหนดชนิดประเภทและจำนวนของผลผลิต สุตท้ายต้องการที่ได้รับ เมื่อการดำเนินงานเสร็จสิ้นลง

(2) เป้าหมายเชิงคุณภาพ แสดงถึงคุณค่าของผลผลิตที่ได้รับจากการดำเนินงานนั้น ๆ

(3) มุ่งเน้นที่จุดสิ้นสุดของกิจกรรมหรือการดำเนินงานว่าได้ผลตามที่ตั้งไว้หรือไม่

(4) มีตัวชี้วัด (Indicator) ที่ชัดเจน ซึ่งประสิทธิผลดูวัตถุประสงค์ กระบวนการ และผลลัพธ์ (Drucker, 2005)

สำหรับเกณฑ์การประเมินแบบสมดุล (Balance Scorecard; BSC) (Kaplan & Norton, 1992) ซึ่งเป็นเครื่องมือทางด้านการจัดการที่ช่วยในการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ (Strategic Implementation) โดยอาศัยการวัดหรือประเมิน (Measurement) ที่ช่วยทำให้องค์กรเกิดความสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และมุ่งเน้นในสิ่งที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร (Alignment and Focused) ซึ่งแบ่งเป็น 4 มุมมอง ได้แก่

(1) มุมมองด้านการเงิน (Financial Perspective) เป็นเรื่องของ การพิจารณาเน้นด้านการเงิน การเพิ่มรายได้ ประสิทธิภาพการผลิตที่มีมูลค่าสูงแต่การลงทุนไม่มาก และมีการสูญเสียน้อยในกระบวนการผลิต การติดต่อแหล่งเงินทุนที่มีดอกเบี้ยต่ำ รวมทั้งการได้กำไรเพิ่มขึ้น

(2) มุมมองด้านลูกค้า (Customer Perspective) เป็นการพิจารณาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับลูกค้า ความพึงพอใจของลูกค้า ความเชื่อมั่นของลูกค้าในคุณภาพหรือบริการที่เสนอ ภาพลักษณ์ขององค์กร การทำเครือข่ายลูกค้าสัมพันธ์

(3) มุมมองด้านกระบวนการภายใน (Internal Process Perspective) เป็นการมองด้านกระบวนการทำงาน การผลิต การบริหารภายในองค์กร รวมทั้งการจัดโครงสร้างองค์กรที่มีขั้นตอนสั้น ไม่ยุ่งยาก การประสานงานและการสื่อสารภายในชัดเจน ใช้เวลาไม่มาก ใช้เครื่องมือ เทคโนโลยีทันสมัย บริการมีคุณภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้ ทุกขั้นตอน

(4) มุมมองด้านการเรียนรู้และการพัฒนา (Learning and Growth Perspective) เป็นเรื่องของ การให้ความรู้ การพัฒนาส่วนที่เกี่ยวข้อง วิจัย ฝึกอบรม การฝึกทักษะที่เกี่ยวข้องและจำเป็น การรับฟังข้อเสนอแนะ การพัฒนาขวัญและกำลังใจของพนักงาน ความพึงพอใจของพนักงาน การพัฒนาระบบที่เอื้ออำนวยความสะดวกในการทำงาน สภาพแวดล้อมในที่ทำงาน และการจัดหาระบบสารสนเทศที่ทันสมัยเพื่อการสื่อสารภายในและมีการเชื่อมโยงเครือข่ายกับแหล่งความรู้ต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนศักยภาพของพนักงานขององค์กรและหน่วยงานสาขา โดยมุมมองทั้ง 4 ด้าน มีวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ขององค์กรเป็นศูนย์กลาง ในแต่ละด้านประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ก็คือ

(1) วัตถุประสงค์ (Objective) ซึ่งก็คือ สิ่งที่องค์กรมุ่งหวังหรือต้องการที่บรรลุในแต่ละด้าน

(2) ตัวชี้วัด (Measures หรือ Key Performance Indicators) ก็คือ ตัวชี้วัดของวัตถุประสงค์ในแต่ละด้าน และตัวชี้วัดเหล่านี้เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวัดว่าองค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ในแต่ละด้านหรือไม่

(3) เป้าหมาย (Target) ก็คือ เป้าหมายหรือตัวเลขที่องค์กรต้องการบรรลุในตัวชี้วัดแต่ละประการ

(4) แผนงาน หรือโครงการ หรือกิจกรรม (Initiatives) ที่องค์กรจัดทำเพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดขึ้น โดยในขั้นนี้ยังไม่ใช่แผนปฏิบัติการที่ทำ แต่เป็นเพียงแผนงาน หรือโครงการ หรือกิจกรรม เบื้องต้น ที่ต้องทำก็เพื่อบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ ซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการของการนำนโยบายหรือกลยุทธ์ไปปฏิบัติ

อย่างไรก็ตาม กระบวนการของการนำนโยบายไปปฏิบัติ Berman (1978: 157-184) ได้ทำการศึกษา โดยแบ่งแยกออกเป็น 2 ขั้นตอนหลัก ก็คือ ขั้นตอนในระดับมหภาค (Macro) และขั้นตอนในระดับจุลภาค (Micro) กล่าวคือ

(1) หน่วยงานระดับสูง ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและต้องทำให้หน่วยงานระดับล่างนำนโยบายดังกล่าวไปปฏิบัติ โดยใช้วิธีที่เหมาะสม เรียกว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับมหภาค (Macro Implementation)

(2) หน่วยงานระดับล่างเมื่อได้รับการถ่ายทอดนโยบายจากระดับบนแล้ว ก็ต้องกำหนดนโยบายภายในของตนให้สอดคล้องกับนโยบายของชาติ เรียกว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับจุลภาค (Micro Implementation)

(1) การนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับมหภาค (Macro Implementation) มีขอบเขตกว้างขวางครอบคลุมไปจนถึงการนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับจุลภาคด้วย จึงเกิดปัญหาถ้าหน่วยงานในระดับสูงไม่สามารถทำให้หน่วยงานระดับล่างหรือหน่วยงานที่ให้บริการของรัฐนำนโยบายไปปฏิบัติ

ได้อย่างตรงตามเจตจำนงของนโยบาย (Policy Intent) ทำให้เกิดความล้มเหลวหรือความล่าช้าในการนำนโยบายไปปฏิบัติ Berman และ McLaughlin (1977) ได้ทำการสรุปปัจจัยที่ทำให้การนำนโยบายระดับมหภาคไปปฏิบัติเกิดความไม่แน่นอน หรือล้มเหลวไว้ 4 ปัจจัย ได้แก่

- (1) ความขัดแย้งของเป้าหมาย
- (2) การให้ความสนับสนุน หรือให้อำนาจในการปฏิบัติที่แตกต่างกัน
- (3) การขาดแคลนทรัพยากร
- (4) อุปสรรคด้านการสื่อสารระหว่างหน่วยงานหรือองค์กร

นอกจากปัจจัยเหล่านี้แล้ว นโยบายระดับมหภาคส่วนใหญ่ต้องอาศัยการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยหน่วยงานหลากหลายแห่ง ฉะนั้นหน่วยงานจึงต้องทำหน้าที่เป็นผู้ส่งผ่านนโยบายด้วย Berman พบว่า ยังมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งผ่านนโยบายมากเท่าใด ก็ยังมีปัญหามากขึ้นเท่านั้น

ขั้นตอนของการแปลงนโยบาย เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมาก เนื่องจากการแปลงนโยบายที่ผิดไปจากวัตถุประสงค์ ก็นำไปสู่ความล้มเหลวของนโยบาย ได้แก่ กระบวนการ และกรรม ซึ่งเป็นราชการบริหารส่วนกลางที่เป็นฝ่ายแปลงนโยบายนั้นออกมาเพื่อให้หน่วยปฏิบัติระดับล่างถือปฏิบัติ มีปัจจัยหลายปัจจัยที่ส่งผลทำให้นโยบายถูกแปรเปลี่ยนไปจากวัตถุประสงค์เดิม ได้แก่ ความคลุมเครือหรือการขาดความเฉพาะเจาะจงของนโยบายเอง ความหลากหลายในเป้าหมายของนโยบาย ระดับความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของนโยบายที่หน่วยรับผิดชอบมีระดับความร่วมมือและความจริงจังในการนำนโยบายนั้นไปปฏิบัติของหน่วยงานรับผิดชอบ

ขั้นตอนการยอมรับ เป็นขั้นตอนถัดไปของการนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับมหภาค ก็คือ การทำให้หน่วยงานในระดับล่างยอมรับแนวทาง หรือแผนงาน หรือโครงการ หรือผลของการแปลงนโยบายนั้นไปปฏิบัติ การทำให้หน่วยงานในระดับล่างยอมรับแนวทางดังกล่าวขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น ลักษณะของหน่วยงานท้องถิ่น สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ของท้องถิ่นนั้น ตลอดจนประโยชน์ที่รัฐควรให้กับหน่วยงานระดับล่าง

(2) การนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับจุลภาค (Micro Implementation) เริ่มต้นจากการที่หน่วยงานระดับล่างรับนโยบาย แผนงาน หรือโครงการ มาจากเบื้องบน แล้วนำนโยบาย แผนงาน หรือโครงการนั้น มาปรับเปลี่ยนให้เป็นแนวทางการปฏิบัติงาน การนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับจุลภาคประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ก็คือ

(1) ขั้นการระดมพลัง หน่วยงานระดับล่างต้องดำเนินงานใน 2 กิจกรรม ก็คือ การพิจารณารับนโยบาย และการแสวงหาความสนับสนุน ในกิจกรรมแรกนั้น หน่วยงานพิจารณาวานโยบายจาก

ส่วนกลางมีความเหมาะสม มีความสำคัญเร่งด่วน ตรงตามเป้าหมายของหน่วยงานและสามารถสนองตอบความต้องการของกลุ่มเป้าหมายหรือไม่ เพียงใด การตัดสินใจดังกล่าวถือเป็นจุดสำคัญ หากหน่วยงานในระดับล่างเห็นว่า นโยบายดังกล่าวไม่มีความสำคัญ ไม่เกี่ยวกับหน้าที่หลักของหน่วยงาน หน่วยงานในระดับล่างก็ไม่มี ความผูกพันต่อนโยบายนั้น กิจกรรมที่สอง เป็นการแสวงหาความสนับสนุนจากสมาชิกในหน่วยงาน รวมถึงบุคคลสำคัญและองค์กรอื่น การสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางโดยให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในท้องถิ่นเข้ามาร่วมกันออกแบบหรือกำหนดโครงการของท้องถิ่นตั้งแต่แรก มีความสำคัญต่อการสร้างความสำเร็จ และความต่อเนื่องให้เกิดขึ้นในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

(2) ขั้นการปฏิบัติ ขั้นตอนนี้ครอบคลุมถึงกระบวนการในการปรับเปลี่ยนนโยบายหรือโครงการที่ได้มีการยอมรับแล้วออกมาในรูปของการปฏิบัติจริง จึงเกี่ยวข้องกับผู้ที่ปฏิบัติโดยตรง ผู้ปฏิบัติอาจทำการตัดสินใจหรือกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่เห็นว่าเหมาะสม พฤติกรรมดังกล่าวขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้ปฏิบัติแต่ละบุคคล จึงไม่มีทางที่ทำให้เป็นแบบเดียวกันได้ โดยเฉพาะนโยบายด้านการบริการสังคม ซึ่งผู้ปฏิบัติต้องปฏิสัมพันธ์กับผู้รับบริการโดยตรง การสร้างความสำเร็จของการปฏิบัติให้เกิดขึ้นจริงจึงขึ้นอยู่กับ การแสวงหาแนวทางในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการหรือสภาพแวดล้อมของแต่ละพื้นที่ในแต่ละช่วงเวลา

(3) ขั้นสร้างความเป็นปึกแผ่นหรือความต่อเนื่อง ความสำเร็จหรือผลลัพธ์ในระยะยาวของนโยบายเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อนโยบายนั้นถูกนำไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้ว่าระยะเวลา นโยบายสิ้นสุดไปแล้ว

อย่างไรก็ตาม การบริหารงานภาครัฐแบบดั้งเดิมตั้งแต่ยุคคลาสสิกเป็นต้นมา ให้ความสนใจกับประเด็นการนำนโยบายไปปฏิบัติในวงแคบเฉพาะในบริบทขององค์กรเป็นหลัก นักวิชาการส่วนใหญ่พยายามศึกษาค้นหาวิธีการปฏิบัติงาน เครื่องมือปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพสูงสุดรวมทั้งการคิดหาวิธีการจัดการที่ดีที่สุดมาใช้ในการทำงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด ฉะนั้นจึงเกิดความเชื่อว่าเมื่อนโยบายสาธารณะถูกนำมาผ่านกลไกหรือกระบวนการบริหารงานที่เกิดประสิทธิภาพ นโยบายนั้นก็ปรากฏผลลัพธ์ของนโยบายที่เหมือนหรือใกล้เคียงกับความคาดหวังของตัวแสดงในการกำหนดนโยบาย

นโยบายสาธารณะจำนวนมากไม่ได้เป็นไปตามฐานคติของนักวิชาการ กล่าวคือ นโยบายที่เกิดประสิทธิภาพจำนวนมากที่เกิดการเปลี่ยนแปลงในช่วงของการนำนโยบายไปปฏิบัติ จนทำให้ผลลัพธ์ของนโยบายไม่เป็นไปตามที่ผู้กำหนดนโยบายคาดหวัง ฉะนั้นส่งผลให้นักวิชาการเริ่มหันมาสนใจนโยบายในช่วงของการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยเริ่มต้นจากผลงาน เรื่อง การนำไปปฏิบัติ

(Implementation) ของ Jeffrey L. Pressman และ Aaron Wildavsky (1973) และเนื่องจากเป็นสิ่งที่ Erwin Hargrove เรียกว่า จุดเชื่อมโยงที่สูญหายของการศึกษานโยบายทางสังคม ส่งผลให้นักวิชาการจำนวนมากหันมาศึกษาวิจัยในประเด็นนี้กันอย่างจริงจังตลอดระยะเวลาเกือบ 5 ทศวรรษที่ผ่านมา

ทัศนะของ Jeffrey L. Pressman และ Aaron Wildavsky (1973) กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติหมายความว่า การดำเนินการ ทำให้สำเร็จ ทำให้บรรลุ ทำให้เสร็จสมบูรณ์ โดยตัววัตถุประสงค์ที่ถูกกระทำ ก็คือ นโยบายแต่ไม่ได้หมายความว่านโยบายทุกนโยบาย มีนโยบายบางเรื่องเท่านั้นที่มีประเด็นการนำนโยบายไปปฏิบัติให้ศึกษา นโยบายนั้นต้องมีลักษณะเป็นข้อสมมติฐานอันหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยเงื่อนไขเบื้องต้นจำนวนหนึ่งที่พึงมีกับผลที่คาดหวังว่าเกิดตามมา นโยบายประเภทนี้เมื่อเงื่อนไขเบื้องต้นถูกทำให้เป็นจริง เช่น มีกฎหมายมารองรับ มีงบประมาณให้ นโยบายก็เปลี่ยนแปลงไปเป็นโครงการ เป็นการกระทำของรัฐบาล แล้วเกิดผลที่คาดหวังตามมา ระดับของการเกิดผลนี้เรียกว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ

การนำนโยบายไปปฏิบัติมองว่าเป็นกระบวนการของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างการกำหนดเป้าหมายกับการกระทำทั้งหลายที่มุ่งให้บรรลุเป้าหมายเหล่านั้นหรือมองว่านโยบายเป็นสิ่งที่ปกป้องโดยนัยถึงแนวคิดทฤษฎีที่ชี้ให้เห็นลูกโซ่เชิงเหตุและผลซึ่งอยู่ระหว่างเงื่อนไขเบื้องต้นกับผลที่ตามมาในอนาคต การนำนโยบายไปปฏิบัติ ก็คือ ความสามารถประสานเชื่อมโยงโซ่เชิงสาเหตุและผลนั้นเพื่อให้ได้รับผลลัพธ์ที่พึงปรารถนา

ทัศนะของ Walter Williams กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นขั้นตอนหนึ่งที่อยู่ระหว่างการตัดสินใจ กับการปฏิบัติ ขั้นตอนนี้เริ่มตั้งแต่การพัฒนาแนวทางปฏิบัติของโครงการ การออกแบบรายละเอียด และดำเนินการไปตามขั้นตอนที่ค่อนข้างยาว อาศัยทีมงานในทางเทคนิคและการบริหารค่อนข้างมากและจบลงเมื่อกิจกรรมนั้นถูกดำเนินการเสร็จสมบูรณ์ สอดคล้องกับทัศนะของ Daniel A. Mazmanian และ Pual A. Sabatier กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง การดำเนินงานตามการตัดสินใจในเชิงนโยบายซึ่งปรากฏอยู่ในกฎหมาย ระเบียบการบริหารราชการ การตัดสินใจของศาล กระบวนการนี้มีอยู่หลายขั้นตอน นับตั้งแต่การผ่านกฎหมายที่เป็นหลักของนโยบายออกมา มีการตัดสินใจหลายอย่างขององค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ มีการยินยอมทำตามนโยบายของกลุ่มเป้าหมาย มีผลกระทบเกิดขึ้นและมีการทบทวนกฎหมายหลัก นับตั้งแต่การผ่านกฎหมายที่เป็นหลักของนโยบายออกมา มีการตัดสินใจหลายอย่างขององค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ มีการยินยอมทำตามนโยบายของกลุ่มเป้าหมาย มีผลกระทบเกิดขึ้นและมีการทบทวนกฎหมายหลัก

นักวิชาการอีกหลายคนที่ได้ให้คำนิยาม การนำนโยบายไปปฏิบัติ ไว้ในทำนองนี้ แต่ที่นิยามแตกต่างกันออกไป เช่น Bardach กล่าวว่า กระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นชุดของเกมการต่อสู้ระหว่างกลุ่มผลประโยชน์เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของตน และทำให้ตนเข้าถึงส่วนของโครงการที่ไม่อยู่ในการควบคุมของตนหรือเป็นกระบวนการของปฏิสัมพันธ์เชิงกลยุทธ์ระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ซึ่งล้วนแล้วแต่มุ่งให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่มตน เป้าหมายเหล่านี้อาจสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับเป้าหมายที่แท้จริงของนโยบายก็ได้ ทั้งนี้ Malcolm Goggin กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นกิจกรรมในการแก้ปัญหาอย่างหนึ่งเกี่ยวกับพฤติกรรมในการบริหารและการเมืองจำนวนมาก

นักวิชาการที่กล่าวมารวมถึงคนอื่น ๆ ที่ยังไม่ได้อ้างถึง เช่น Robert Montjoy และ Laurence O'Toole, Robert Nakamura และ Frank Smallwood, Martin Rein และ Francine Rabinovitz ล้วนแล้วแต่ให้คำนิยามของการนำนโยบายไปปฏิบัติไว้คล้ายคลึงกัน กล่าวคือมองว่าเป็นกระบวนการที่เกิดตามมาภายหลังจากการออกกฎหมายเพื่อให้อำนาจแก่นโยบายหรือโครงการอันหนึ่ง กระบวนการนี้มีความซับซ้อน มีบุคลากรและองค์กรเข้าไปเกี่ยวข้องจำนวนมาก มีการตัดสินใจในส่วนของผู้ปฏิบัติและกิจกรรมอื่นอีกมากที่เกิดขึ้น เพื่อผลักดันให้เป้าหมายที่กำหนดโดยผู้กำหนดนโยบายบรรลุผลกระบวนการอันนี้ ถ้าพิจารณาให้ลึกก็เห็นว่ามึลักษณะของการต่อสู้ระหว่างกลุ่มผลประโยชน์หรือมีลักษณะเหมือนกระบวนการทางการเมืองอย่างหนึ่งด้วย

สำหรับตัวแบบและปัจจัยที่เกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ นั้น Goggin และคณะ (1990) ได้แบ่งการศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็น 3 ช่วงเวลาที่เริ่มมาตั้งแต่ช่วงทศวรรษ 1970 ซึ่งสามารถแบ่งเป็นกลุ่มทฤษฎี และแนวทางได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ (Pulzl & Treib, 2007) ได้แก่

- (1) กลุ่มแนวคิดและทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติในรูปแบบจากบนสู่ล่าง
- (2) กลุ่มแนวคิดและทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติในรูปแบบล่างสู่บน
- (3) กลุ่มแนวคิดและทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติแบบผสม

ซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งในมุมมองและลักษณะของกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ

(1) กลุ่มแนวคิดและทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติในรูปแบบจากบนสู่ล่าง ฐานคิดของแนวคิดกลุ่มนี้มองว่า นโยบายนั้นกำหนดมาจากรัฐบาลและให้ความสำคัญต่อความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างนโยบายและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยผลงานในเบื้องต้นนั้น อาศัยกรอบคิดหรือตัวแบบของความเป็นเหตุเป็นผล (Rational Model) เป็นสำคัญ การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นเหมือนตัวเชื่อมระหว่างการวางเป้าหมายและกิจกรรมที่นำไปสู่เป้าหมายที่ได้วางไว้ งานบุกเบิกในเรื่องของการนำนโยบายไปปฏิบัติ นั้น เริ่มจากกลุ่มแนวคิดและทฤษฎีนี้ แม้เวลาล่วงเลยก็ยังวางรากฐานของการคิดต่อเนื่องมา โดยมักเชื่อมโยงไปกับการให้ความสำคัญกับความสามารถของผู้

กำหนดนโยบายที่กำหนดวัตถุประสงค์และมีนโยบายที่ชัดเจน และความสามารถในการควบคุมให้นโยบายเกิดผลในทางปฏิบัติ โดยมองนโยบายเหมือนข้อมูลที่ป้อนเข้าและการนำนโยบายไปปฏิบัติเหมือนเป็นผลที่เกิดขึ้น นักวิชาการที่บุกเบิกในเรื่องนี้ เช่น Pressman และ Wildavsky (1973) ซึ่งมองการนำนโยบายไปปฏิบัติว่าเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างกำหนดวัตถุประสงค์ และการดำเนินกิจกรรมเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ Pressman และ Wildavsky (1973) ชี้ให้เห็นว่าประสิทธิภาพการนำนโยบายไปปฏิบัตินั้น ถดถอยลงหากการดำเนินงานต้องผ่านหลายขั้นตอน สอดคล้องกับแนวคิดของ Van Meter และ Van Horn (1975) ให้ความสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายนโยบาย โดยพิจารณาตัวแปรที่เชื่อมโยงกับสมรรถนะขององค์กรและการควบคุม แต่มีส่วนที่แตกต่างจากกระแสหลักของแนวคิดบนสู่ล่าง โดยให้ความสำคัญต่อระดับของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และความเห็นร่วมต่อเป้าหมายนโยบายด้วย Van Meter และ Van Horn ได้ระบุตัวแปร 6 ตัวแปรที่กำกับความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายและการดำเนินการตามนโยบาย ซึ่งส่วนใหญ่ครอบคลุมศักยภาพขององค์กรที่เป็นผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ และขั้นของการควบคุม ได้แก่

- (1) เป้าหมายนโยบาย
- (2) ทรัพยากรและการติดต่อสื่อสารระหว่างองค์กร
- (3) กิจกรรมในการบังคับใช้
- (4) คุณลักษณะขององค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ
- (5) สภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง
- (6) อำนาจในการควบคุมของส่วนที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ส่วน Sabatier และ Mazmanian (1979) ซึ่งเป็นเกณฑ์หลักของกลุ่มบนสู่ล่าง มองว่านโยบายนั้นถูกกำหนดโดยตัวแทนรัฐบาล จึงเห็นว่าการกำหนดนโยบายนั้นเป็นเรื่องแยกออกมาจากการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งมองได้ว่าเป็นตัวแปรตาม โดยได้เสนอแนวคิดที่สำคัญต่อการวิจัยนี้ก็คือปรากฏการณ์สังคมหรือปัญหาสังคมแต่ละปัญหามีความยากง่ายต่างกัน และได้เสนอแนวความคิดในเบื้องต้นว่า มีตัวแปรที่สำคัญต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ได้แก่

- (1) ความชัดเจนของนโยบาย
- (2) ทักษะและการสนับสนุนนโยบาย
- (3) เทคโนโลยี
- (4) ความเห็นพ้องต้องกันในนโยบาย

และต่อมาได้เสนอตัวแบบในการนำนโยบายไปปฏิบัติที่จำแนกกลุ่มตัวแปรเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มตัวแปรแรกเกี่ยวกับ ความยากง่ายของปัญหา ที่ส่งผลต่อกลุ่มตัวแปรที่สอง ที่เป็นสมรรถนะของ ตัวนโยบายและในการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยมีสมมติฐานว่า หากนโยบายนั้นมีความชัดเจนว่า แก้ปัญหาได้อย่างไร พฤติกรรมที่คาดหวังให้เกิดขึ้นจากการดำเนินตามนโยบายไม่หลากหลายมาก และเกี่ยวข้องกับคนจำนวนไม่มากนัก เอื้อให้เกิดผลสำเร็จได้ง่ายขึ้น ส่วนอีกหนึ่งกลุ่มตัวแปร ได้แก่ สภาพแวดล้อมที่อาจไม่เกี่ยวกับนโยบายโดยตรง แต่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งแยกเป็นตัว แปรอิสระย่อย 6 ตัวแปร ได้แก่ สภาพเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ความสนใจของสื่อ การ สนับสนุนจากภาคประชาสังคม ทศนคติและทรัพยากรของกลุ่มที่เกี่ยวข้อง การสนับสนุนจากฝ่าย บริหาร ความมุ่งมั่น และภาวะผู้นำของเจ้าหน้าที่รับผิดชอบ ซึ่งตัวแปรเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อการนำ นโยบายไปปฏิบัติ

สำหรับในส่วนของ Brewer และ deLeon (1983) ได้สะท้อนความเห็นว่าการนำนโยบายไป ปฏิบัตินั้น มักถูกมองข้ามเนื่องจากถูกมองว่าเป็นส่วนที่ต่อเนื่องมาจากการกำหนดนโยบายไม่ จำเป็นต้องแยกออกมาพิจารณา และโดยนิยามก็ดูเป็นเรื่องง่าย แต่จริง ๆ แล้วเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่มีชุด ของเงื่อนไขความสำเร็จที่แตกต่างออกไป และต้องการกลยุทธ์ต่างกัน แต่ในขณะเดียวกัน ที่ถูก มองข้ามก็เนื่องจากเป็นเรื่องยาก เนื่องจากมีปัจจัยมากมายที่เกี่ยวข้อง และได้เสนอปัจจัยที่สำคัญ 6 ปัจจัย ได้แก่

(1) ที่มาของนโยบายเมื่อมีความหลากหลายทั้งในบทบาทอำนาจ และภาระหน้าที่ การที่ นโยบายถูกนำไปปฏิบัติ และปฏิบัติอย่างไร เป็นผลมาจากความสำคัญและอำนาจของแหล่งที่มาของ นโยบาย

(2) ความชัดเจนของนโยบาย ซึ่งเป้าหมายเจตนาารมณ์ของนโยบายได้มีการสะท้อนใน นโยบายชัดเจนเพียงไร ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

(3) การสนับสนุนนโยบาย ซึ่งขึ้นอยู่กับผู้รับผลกระทบนโยบายนั้น สนับสนุนมากน้อยเพียง เพียงใด นำทรัพยากรมาเพื่อดำเนินนโยบายมากน้อยเท่าใด มีความผูกพันต่อนโยบายยาวนานมาก น้อยเพียงไร

(4) ความซับซ้อนของการบริหารจัดการโดยหน่วยปฏิบัติว่า การจัดการเพื่อดำเนินการตาม นโยบายควรเป็นอย่างไร ฉะนั้นจึงเกี่ยวกับความคาดหวัง ความสนใจ และการรับรู้ของผู้ปฏิบัติ และ หากมีองค์กร ความซับซ้อนก็ยิ่งมากขึ้น แต่ละองค์กรก็อาจปรับนโยบายไปได้ ส่งผลต่อการบรรลุ เป้าหมายนโยบายที่ได้วางไว้

(5) สิ่งจูงใจผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ ที่อาจครอบคลุมหลายลักษณะ ทั้งในรูปของความเชื่อมโยง กับภารกิจหลัก งบประมาณ หรือโครงสร้างการทำงาน

(6) การจัดสรรทรัพยากร โดยเฉพาะงบประมาณและเวลา

แนวคิดบนลงล่างในกรอบที่มองปัจจัยเชิงองค์กรว่ามีบทบาทสำคัญ Elmore (1979) ได้วิเคราะห์การนำนโยบายไปปฏิบัติ และได้ประมวลเป็นตัวแบบด้านองค์กรสำหรับการนำนโยบายทางสังคมไปปฏิบัติ โดยหนึ่งในตัวแบบที่สะท้อนหลักการเดียวกับแนวคิดหรือตัวแบบที่กล่าวมาแล้ว ก็คือ ตัวแบบการบริหารระบบ (Systems Management Model) ซึ่งเน้นความเป็นเหตุเป็นผล มีฐานคติ เน้นการนำไปสู่เป้าหมาย กำหนดวัตถุประสงค์ชัดเจน แปลงเป็นการปฏิบัติ จึงมุ่งการดำเนินงานเป็นขั้นเป็นตอน ซึ่งหากนำบริบทของสังคมราชการไทยมาพิจารณาก็เรียกได้ว่า อยู่ในกรอบแนวคิดจากบนสู่ล่างเป็นสำคัญ

ในทัศนะของ Almond และคณะ มองบทบาทของระบบราชการในฐานะปัจจัยนำออก ตามทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ของ Gabriel A. Almond เห็นได้ว่าระบบราชการมีหน้าที่ในการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดย Merle Fainsod (1963) ได้จำแนกระบบราชการเป็น 5 ประเภท ได้แก่

(1) ระบบราชการที่มีลักษณะเป็นตัวแทนของประชาชน ระบบราชการประเภทนี้เป็นส่วนย่อยของระบบการเมือง กล่าวคือ การดำเนินการใดต้องได้รับการเห็นพ้องจากฝ่ายการเมือง และการเปลี่ยนแปลงมักถูกกำหนดโดยกระบวนการทางการเมือง

(2) ระบบราชการที่ถูกครอบงำโดยพรรคการเมือง ซึ่งเป็นระบบราชการในระบอบการปกครองแบบเบ็ดเสร็จนิยม ซึ่งถูกครอบงำโดยพรรคการเมืองเดียว ที่มีลักษณะองค์กรแบบระบบราชการการเมือง การควบคุมลักษณะนี้มีแนวโน้มที่เกิดขึ้นในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย

(3) ระบบราชการที่ถูกครอบงำโดยคณะทหาร โดยทั่วไปเกิดขึ้นในสังคมที่กองทัพได้เข้าไปยึดตำแหน่งที่มีอำนาจที่สำคัญ ซึ่งเป็นผลมาจากการรัฐประหารแล้วมีคำสั่งต่อระบบราชการ เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการเข้ามาดำรงตำแหน่ง ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อต้องการทำให้ฐานอำนาจของตนมีความเข้มแข็ง

(4) ระบบราชการที่ถูกครอบงำโดยผู้ปกครองคนเดียว ซึ่งได้รวมเอาระบบราชการที่เป็นเครื่องมือส่วนตัวของผู้ปกครองแบบเผด็จการ โดยทั่วไปผู้ปกครองเหล่านี้สามารถควบคุมระบบราชการได้อย่างเด็ดขาด

(5) ระบบราชการที่ทำหน้าที่ทางการเมือง ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับระบบราชการที่ถูกครอบงำโดยคณะทหาร แต่การเข้าไปยึดหรือคุมตำแหน่งหากแต่เป็นกลุ่มราชการที่มีอำนาจ

ในทัศนะของ Fred W. Riggs ได้แบ่งประเภทของระบบราชการเป็น 3 ประเภท ได้แก่

(1) ระบบราชการที่อยู่ภายใต้หน่วยการปกครองการบริหารที่สมดุล เป็นระบบที่ข้าราชการประจำของฝ่ายบริหารมีอำนาจเท่ากับข้าราชการฝ่ายอื่น

(2) ระบบราชการที่อยู่ภายใต้หน่วยการปกครองที่ไม่สมดุล ซึ่งเป็นระบบที่ข้าราชการประจำของฝ่ายบริหารมีอำนาจมากกว่าข้าราชการฝ่ายอื่น

(3) ระบบราชการที่อยู่ภายใต้หน่วยการปกครองการบริหารที่ไม่สมดุล เป็นระบบที่อำนาจของข้าราชการประจำถูกตัดทอนลง อำนาจที่แท้จริงอยู่ที่ฝ่ายการเมือง

ในส่วนของการจัดประเภทของ Riggs ระบบราชการที่ทำหน้าที่ในการนำนโยบายไปปฏิบัติที่ได้ผลดี ก็คือ ระบบราชการที่อยู่ภายใต้ระบบการปกครองที่สมดุล แตกต่างจากของ Fainsod ที่ระบบราชการที่ทำหน้าที่ในการนำนโยบายไปปฏิบัติที่ได้ผลดี ก็คือ ระบบราชการที่มีลักษณะเป็นตัวแทน ซึ่งถูกตั้งข้อสังเกตว่าข้าราชการและระบบราชการหลังจากที่ได้มีการปฏิรูประบบราชการและได้มีการนำเอาการบริหารจัดการภาครัฐใหม่มาใช้ บทบาทของระบบราชการและข้าราชการในการนำนโยบายไปปฏิบัติก็ลดลง เนื่องจากมีการปรับปรุงบทบาทของระบบราชการ ข้าราชการมาเป็นผู้กำกับดูแลแทน และให้ตัวแสดงอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการนำนโยบายไปปฏิบัติแทนข้าราชการ ซึ่งปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าระบบราชการมีการเมือง การเมืองและการบริหารเกี่ยวพันกันอย่างแยกไม่ออก ลักษณะที่สำคัญที่เป็นการเมืองในระบบราชการ Van Horn, Baumer, และ Gormley Jr. (2001: 95-102) จำแนกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

(1) อำนาจ เช่น อำนาจของนักวิชาชีพที่มีข้อมูลเฉพาะด้าน แม้แต่หัวหน้าหน่วยงานก็อาจไม่รู้อำนาจตามที่ได้รับมอบหมายจากฝ่ายการเมือง อำนาจสนับสนุนของหน่วยงานภายนอก ผู้รับบริการหรือกลุ่มผลประโยชน์

(2) การต่อสู้เพื่ออำนาจ เกิดขึ้นระหว่างนักวิชาชีพซึ่งต้องการปกป้องอาณาจักรของตัวเอง และผลประโยชน์ของตน กับหัวหน้าหน่วยงานที่ต้องการหาพรรคพวกหรือทำตามอุดมการณ์

(3) ผู้นำ มีกลยุทธ์และวิธีการในการหาอำนาจเพิ่มและรักษาอำนาจเอาไว้ เพื่อให้ตนมีบทบาทในนโยบาย ข้าราชการสามารถใช้อิทธิพลต่อนโยบายใดนโยบายหนึ่งได้ ส่วนผู้นำเป็นแบบใดก็ขึ้นอยู่กับบริบททางการเมืองและลักษณะขององค์กร แต่ผู้นำที่ประสบความสำเร็จส่วนใหญ่มีความสามารถ มีบารมี และเป็นนักประสานงาน และ

(4) การตัดสินใจ ข้าราชการสามารถตัดสินใจกำหนดนโยบายโดยไม่มีโอกาสพิจารณาปัญหาใหม่ทั้งหมด ทำได้เพียงเอาปัญหาส่วนหนึ่งมาพิจารณา และสร้างทางเลือกอย่างจำกัด พ้องกับเลือกทางเลือกโดยอาศัยเกณฑ์ทางการเมือง

สำหรับในบริบทของภาครัฐ ระบบราชการถือได้ว่าเป็นกลไกสำคัญในการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยเฉพาะนโยบายที่เป็นกรณีศึกษานี้ ภาคราชการเป็นเครื่องจักรกลสำคัญ ซึ่งตามกรอบคิดของ Weber (1948) นั้น สามารถอนุมานได้ว่า ระบบราชการเอื้อต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการนำนโยบายไปปฏิบัติมากที่สุด เนื่องจากเป็นระบบที่ให้ความสำคัญต่อระเบียบ กฎเกณฑ์ มีการแบ่งงานกันอย่างชัดเจน และมีลำดับชั้นการบังคับบัญชา และหากพิจารณาภาคราชการของไทย เห็นได้ชัดเจนว่า มีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับกรอบคิดของ Weber หรือ Morgan มองว่า เป็นองค์กรเหมือนเครื่องจักรกล เป็นระบบที่มีขั้นตอนการทำงานที่ยาว เน้นการทำงานที่มีสายการบังคับบัญชาในแนวดิ่ง มีการรวมศูนย์อำนาจ มีขนาดใหญ่ และมีความซับซ้อนค่อนข้างมาก ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหามากมายทั้งในเชิงประสิทธิภาพและประสิทธิผล และไม่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ โดยได้มีความพยายามปฏิรูประบบราชการมาโดยตลอด แม้ได้มีการปฏิรูปครั้งใหญ่และมีการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม ในปี พ.ศ. 2545 ซึ่งเป็นปีเดียวกันที่มีการจัดตั้ง สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพขึ้น ผลการเปลี่ยนแปลงแบบก้าวกระโดดยังไม่เห็นผลชัดเจน การจัดระเบียบโครงสร้างการบริหารราชการ ยังยึดติดกับแนวดิ่งที่มองว่า ภาคราชการต้องมีแบบแผนที่เหมือนกันและมีความเป็นหนึ่งเดียว ซึ่งถ้าพิจารณาการดำเนินงานของภาคราชการนั้น ยังเห็นคุณลักษณะขององค์กรเหมือนเครื่องจักรอยู่ค่อนข้างชัดเจน จึงจำเป็นต้องนำปัจจัยเชิงองค์กรมาเป็นบริบทของการศึกษานำนโยบายไปปฏิบัติ

(2) **กลุ่มแนวคิดและทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติในรูปแบบจากล่างสู่บน** ฐานคิดเป็นการสะท้อนข้อโต้แย้งที่มองตัวผู้ปฏิบัติว่ามีความสำคัญในการนำนโยบายไปปฏิบัติ นักวิชาการแกนหลักในกลุ่มแนวคิดนี้ เช่น Lipsky (1971) ชี้ให้เห็นว่า การควบคุมตามลำดับชั้นหรือการมีวัตถุประสงค์ไม่ว่าชัดเจนอย่างไร ก็ไม่ได้เป็นหลักประกันว่านโยบายนั้นสัมฤทธิ์ผล เนื่องจากข้าราชการระดับถนนหรือระดับติดดิน กล่าวคือ ผู้ปฏิบัติงานในระดับล่างสุดเป็นเครื่องจักรสำคัญในการทำให้นโยบายประสบความสำเร็จหรือไม่ก็ได้ การนำนโยบายไปปฏิบัติจึงเป็นกระบวนการของการต่อรองระหว่างเครือข่ายกลุ่มผู้ปฏิบัติต่าง ๆ และการสั่งการจากผู้มีอำนาจลงไปยังผู้ปฏิบัติ และความชัดเจนนั้นยังไม่เพียงพอหรือเป็นหลักประกันต่อความสำเร็จได้ ในขณะเดียวกัน Elmore (1979) ให้ความสำคัญต่อตัวผู้ปฏิบัติเป็นอย่างมาก โดยในการพิจารณาตัวแบบในมิติขององค์กรนั้น นอกจากเน้นในแนวเหตุผล (Rational) หรือแนวการจัดการระบบ (System Management Approach) แล้ว Elmore ได้เสนอตัวแบบอื่น ๆ อีก 3 ตัวแบบ ได้แก่

(1) **ตัวแบบกระบวนการราชการ (Bureaucratic Process Model)** ที่อาศัยแนวคิดทางสังคมวิทยาในการมององค์กร เน้นเรื่องการใช้ดุลยพินิจ และการปรับระบบการทำงานเดิม ซึ่งมีผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

(2) ตัวแบบการพัฒนาองค์กร (Organizational Development Model) เป็นตัวแบบที่พิจารณาเรื่องการสร้างความเห็นรวม และเน้นในประเด็นของความเห็นรวมในเรื่องเป้าหมายนโยบาย ความมุ่งมั่นต่อนโยบายของผู้ปฏิบัติ

(3) ตัวแบบของความขัดแย้งและการต่อรอง (Conflict and Bargaining Model) ซึ่งในแง่ของการนำนโยบายไปปฏิบัติ นั้น แตกต่างไปจากตัวแบบอื่นที่เน้นตัวผู้ปฏิบัติที่หลากหลาย และมองว่าโครงสร้างอำนาจเป็นเพียงปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินการ แต่ไม่ใช่สามารถกำกับพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติได้ การต่อรองในกระบวนการจึงเป็นเรื่องสำคัญ (Elmore, 1979b)

นอกจากนั้น Hjern และ Porter (1981) ยังให้ข้อเสนอว่า การวิเคราะห์การนำนโยบายไปปฏิบัติ นั้น ต้องพิจารณากลุ่มต่าง ๆ ว่าได้ใช้วิธีการอย่างไรในการแก้ไขปัญหา

การสนับสนุนของหน่วยปฏิบัติในส่วนผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่เป็นเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานและใช้ดุลยพินิจเพื่อแจกจ่ายผลประโยชน์หรือลงโทษผู้รับบริการ นโยบายมักสรุปปัญหาองค์กรและการปฏิบัติของรัฐบาลในภาพรวม แต่ไม่ได้อธิบายว่าการปฏิบัติของผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติของรัฐบาลอย่างไร (Lipsky, 1993: 381)

แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในพื้นที่มาจากงานของ Lipsky (1980) ที่เห็นว่าการตัดสินใจ การกำหนดงานประจำ และคำแนะนำของผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่เกิดขึ้นเพื่อต้องการเอาชนะความไม่แน่นอนและแรงกดดันของการทำงาน ต่อมาเป็นนโยบายที่เขานำเอาไปปฏิบัติ การกำหนดนโยบายของผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ไม่ได้เป็นการพัฒนาการให้บริการ แต่เป็นการพัฒนาการต่อสู้กับแรงกดดันที่เจ้าหน้าที่เผชิญมากกว่า (Ham & Hill, 1985: 136-137)

ในทัศนะของ Lipsky (1980: 4-12) อธิบายว่า ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ที่มีส่วนที่เหมือนกันหลายอย่าง เนื่องจากมีประสบการณ์และเงื่อนไขการทำงานคล้ายกัน การให้บริการของผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ มีผลกระทบต่อประชาชน ขณะเดียวกันตัวผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ก็ได้รับผลกระทบจากบริบททั้งทางสังคมและการเมือง การให้บริการของผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่มีมากขึ้นเท่าใดขึ้นอยู่กับ การกำหนด ขอบข่ายของอำนาจรัฐ การกำหนดขอบข่ายการให้บริการของผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ตั้งแต่ทศวรรษ 1980 เริ่มมีปัญหาเนื่องจากความต้องการของประชาชนมีมากขึ้น แต่รัฐเริ่มประสบกับวิกฤตการณ์คลัง งบประมาณลดบทบาทของรัฐ ก็ต้องลดบทบาทของผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ด้วย

ความสัมพันธ์กับผู้รับบริการ Lipsky เห็นว่า ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ได้พัฒนาวิธีการทำงานทุก อย่างให้เป็นงานประจำและมีทัศนคติตายตัวเหมือนกัน การปฏิบัติงานให้เป็นงานประจำสะท้อนว่า ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ไม่ได้คาดหวังอะไรมาจากการทำงาน ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่จึงมีทัศนคติที่ขัดแย้ง

กันในตัวเอง ด้านหนึ่งมองว่าตนไม่มีความสำคัญ และถูกกดขี่จากระบบราชการ แต่อีกด้านหนึ่งก็มองว่าตนมีอิสระในการใช้ดุลยพินิจ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ที่เป็นนักวิชาชีพหรือกึ่งวิชาชีพ ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่สามารถควบคุมผู้รับบริการได้ และเห็นว่าผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่มีทรัพยากรไม่พอที่ปฏิบัติงานตามนโยบาย สอดคล้องกับความเห็นของ Hasenfeld และ Steinmetz เห็นว่าเจ้าหน้าที่กับผู้รับบริการมีความสัมพันธ์กันในเชิงแลกเปลี่ยนต่อกัน เพียงแต่ผู้รับบริการมีสถานภาพต่ำจึงให้อะไรไม่ได้มาก นอกจากความเคารพต่อเจ้าหน้าที่ ยังเห็นว่าผู้รับบริการต้องการการบริการอย่างมาก ขณะที่เจ้าหน้าที่ให้บริการได้อย่างจำกัด เจ้าหน้าที่ที่ให้บริการจึงมีอำนาจควบคุมผู้บริการ ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่เป็นผู้กำหนดนโยบาย มีบทบาทในการจัดสรรและบริการให้แก่สังคม การปฏิบัติจริงของผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่จึงมีรูปร่างไม่แน่นอนและต่างไปจากทิศทางของนโยบาย ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่มีบทบาทแปลกแยก เนื่องจากรู้สึกว่าเป็นเพียงส่วนหนึ่งของกระบวนการผลิต แต่ไม่สามารถควบคุมผลลัพธ์หรือวัตถุดิบและจังหวะของการทำงาน ปัญหาใหญ่ของการปฏิบัติงานในพื้นที่ ก็คือ การขาดแคลนทรัพยากร ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่เผชิญกับความไม่แน่นอน เนื่องจากไม่สามารถกำหนดทรัพยากรที่จำเป็นในการทำงาน และเข้าใจว่างานของตนไม่สามารถคาดการณ์ผลลัพธ์ได้ รวมทั้งได้รับแรงกดดันจากการมีเวลาไม่พอเมื่อเทียบกับความต้องการของผู้รับบริการที่มีอยู่มากมาย แต่ในท่ามกลางทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดนั้น ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ก็จำเป็นต้องตัดสินใจเลือกใช้ทรัพยากรให้ดีที่สุด

แนวคิดของ Lipsky จึงคล้ายกับแนวคิดของ Marxist ที่กล่าวว่า คนเป็นผู้สร้างประวัติศาสตร์ของตนเองแม้ว่าไม่ได้ทำในเงื่อนไขที่เขามีสิทธิเลือกด้วยตัวเขาเอง แต่ Lipsky ก็ไม่ได้เชื่อมโยงเรื่องนี้ไปสู่การวิเคราะห์ระดับมหภาคตามแนว Marxist ว่าความเป็นอิสระที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่มีนั้น เป็นเพียงภาพลวงตา เนื่องจากเป็นเครื่องมือของการกดขี่และหลอกลวง การอธิบายของ Lipsky ไม่ตรงกับแนวคิดของ Marxist ที่เดียว เนื่องจากแม้ Lipsky มองโลกในแง่ร้าย แต่ก็ยังแสดงให้เห็นว่าผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่มีอิสระในการใช้ดุลยพินิจ ซึ่งเป็นการกระทำเพื่อตัวเขาเอง งานที่เป็นส่วนสำคัญของ Lipsky ก็คือ การอธิบายว่าผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่จัดกลุ่มผู้รับบริการและตอบสนองด้วยวิธีการตายตัว และเน้นว่าผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่สามารถกำหนดนโยบายได้ ซึ่งหมายถึงการมีนโยบายใหม่ที่สามารนำไปปฏิบัติจริงในพื้นที่ ความจำเป็นในการเปลี่ยนนโยบายมีมากน้อยเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับความสอดคล้องกับความเป็นจริงของนโยบายเดิมที่มาจากเบื้องบน หากนโยบายเดิมที่มาจากเบื้องบนไม่สอดคล้องกับความจริง ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ก็ต้องปรับแก้นโยบายใหม่อยู่ตลอด ในตอนท้าย Lipsky ได้กล่าวถึงความเป็นวิชาชีพในระบบราชการเอาไว้บ้างแต่ไม่ได้วิเคราะห์ว่าวิชาชีพที่ต่างกันมีผลในการนำนโยบายไปปฏิบัติต่างกัน หรือหากมีความเป็นวิชาชีพมากขึ้นช่วยแก้ปัญหาพฤติกรรมของข้าราชการได้หรือไม่ ซึ่งที่แท้จริงหากวิชาชีพต่างกันก็น่ามีผลในการนำนโยบายไปปฏิบัติที่แตกต่างกันด้วย เนื่องจากแต่ละวิชาชีพมีลักษณะสำคัญแตกต่างกัน (Ham & Hill, 1985: 137-142)

การกำหนดนโยบายของผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่เกิดขึ้นด้วยการอาศัยปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับตำแหน่งของผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่เอง 2 ประการ (Lipsky, 1980: 13-18) ดังนี้

1) **ดุลยพินิจ** ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ไม่เหมือนเจ้าหน้าที่ระดับต่ำ เนื่องจากมีดุลยพินิจในการให้คุณให้โทษที่องค์กรมอบหมายให้ ทั้งนี้ ไม่ได้หมายความว่าผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ไม่ได้ถูกควบคุมโดยกฎระเบียบ หรือคำสั่ง หรือปทัสถานขององค์กร ตรงกันข้าม ผู้บริหารและนักการเมืองเป็นผู้กำหนดนโยบายและกฎระเบียบต่าง ๆ ให้ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ปฏิบัติ ซึ่งเป็นมาตรฐานเดียวกันสำหรับทุกแห่ง แต่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ก็ยังคงมีดุลยพินิจอยู่ดี ยิ่งถ้าเป็นนักวิชาชีพด้วยแล้ว ดุลยพินิจยิ่งปรากฏชัด เนื่องจากนักวิชาชีพได้รับการยอมรับว่ามีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านและมีอิสระจากหัวหน้าหรือผู้รับบริการ แต่ถึงแม้ไม่ใช่วิชาชีพ ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ที่มีดุลยพินิจ แม้ดุลยพินิจถูกจำกัดตามกฎระเบียบและมีผู้บังคับบัญชาควบคุมอย่างใกล้ชิดก็ตาม เนื่องจากจริง ๆ แล้ว กฎและระเบียบอาจเป็นอุปสรรคต่อการควบคุมด้วยซ้ำ เนื่องจากมีกฎและระเบียบอยู่จำนวนมากและขัดกันเอง ซึ่งใช้ให้เป็นผลได้ก็ต้องเลือกมาใช้บางข้อ นอกจากมีจำนวนมากแล้ว กฎและระเบียบ ยังเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาด้วย กฎเกณฑ์ที่อยู่ทุกเรื่อง แต่ไม่อาจทำตามได้หมด เช่น ตำรวจไม่อาจจับกุมคนที่ทำผิดกฎหมายได้ทุกคน หรือหน่วยพิทักษ์สิทธิพลเมืองที่มีความรับผิดชอบอยู่มากมาย แต่มีทรัพยากรอยู่อย่างจำกัด จึงต้องเลือกปฏิบัติตามที่เขาคิดว่าสำคัญ การมีกฎและระเบียบมากขึ้นจึงยิ่งทำให้ผู้ปฏิบัติงานที่มีดุลยพินิจมากขึ้น แม้ว่าจะงานบางอย่างใช้ดุลยพินิจได้น้อย เช่น สายตรวจที่ถูกมอบหมายให้ทำหน้าที่จราจรหรือได้รับอนุญาตให้พกปืน อาจทำงานติดต่อประชาชนโดยใช้ดุลยพินิจได้ไม่มาก ก็ยังถือมีโอกาสได้ใช้ดุลยพินิจ การใช้ดุลยพินิจเป็นแนวคิดเชิงเปรียบเทียบ ยังมีดุลยพินิจมากเท่าใด ก็ยังมีความสำคัญต่อการทำความเข้าใจพฤติกรรมผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่เท่านั้น

ปัญหาการใช้ดุลยพินิจหมดไป หากไม่ให้ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ใช้ดุลยพินิจเลย แต่ในความเป็นจริงแล้วทำเช่นนั้นไม่ได้ด้วยเหตุผล 3 ประการ ได้แก่

1) ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่มักทำงานอยู่ในสถานการณ์ที่ซับซ้อนเกินกว่าลวดทุกอย่างลงมาให้เป็นแบบตายตัวได้ เช่น ตำรวจเมื่อเจอผู้ร้าย ไม่อาจดำเนินการตามขั้นตอนตามที่สอนไว้ได้ทั้งหมด เนื่องจากขึ้นอยู่กับกลวิธีของอาชญากรด้วย

2) ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ต้องแสดงออกในมิติมนุษย เช่น ต้องสังเกตความรู้สึก ต้องตัดสินใจ ซึ่งไม่อาจกำหนดเป็นแบบแผนตายตัวได้ แม้การตัดสินใจของศาลเป็นแบบแผนเดียวกัน เพื่อลดความไม่เป็นธรรม แต่เราก็ต้องการให้กฎหมายปรับใช้กับคดีที่กระทำผิดซึ่งต่างไปจากคดีอื่น โดยสรุปก็คือ สังคมยังต้องการให้หน่วยงานภาครัฐไม่เข้าข้างใครมากเท่าใด แต่เจ้าหน้าที่เป็นมนุษย์ จึงยังเอาใจใส่ต่อใครบางคนเป็นพิเศษหรือทำหน้าที่อย่างยึดหยุ่นเท่านั้น

3) สาเหตุที่ตัดดุลยพินิจออกไปไม่ได้ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ต้องปฏิสัมพันธ์กับประชาชน ดุลยพินิจช่วยให้เจ้าหน้าที่เกิดการนับถือตนเองและช่วยให้ผู้รับบริการเชื่อว่าเจ้าหน้าที่เป็นคนสำคัญที่ทำให้เขามีความเป็นอยู่ที่ดี การมีดุลยพินิจช่วยสร้างความชอบธรรมให้กับการให้บริการ แม้ไม่อาจกำหนดขอบเขตได้แน่นอนก็ตาม

การปฏิรูประบบราชการมักคิดวิธีจำกัดการใช้ดุลยพินิจ โดยกำหนดระเบียบให้ทำตามอย่างเคร่งครัด แต่กลายเป็นการเพิ่มภาระงานและควบคุมผู้ปฏิบัติงานมากเกินไป ในที่สุดก็ต้องถูกยกเลิกทุกครั้งไป อย่างไรก็ตาม トラบเท่าที่งานมีความซับซ้อนและจำเป็นต้องให้คนเข้าไปแทรกแซงเพื่อให้บริการมีประสิทธิภาพ ดุลยพินิจก็ยังคงเป็นลักษณะของการให้บริการ

2) ความเป็นอิสระเชิงเปรียบเทียบจากอำนาจหน้าที่ขององค์กร ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ไม่ได้มีโลกทัศน์และค่านิยมเหมือนผู้บริหารระดับสูง บางทีจึงไม่ได้คิดที่ทำตามเป้าหมายของหน่วยงาน หรือไม่ได้มองว่าคำสั่งจากเบื้องบนมีความชอบธรรม หรือแรงจูงใจของผู้บริหารเป็นอย่างดีเท่ากับแรงจูงใจของผู้ปฏิบัติงาน ฉะนั้นเมื่อผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่มีผลประโยชน์ต่างไปจากผลประโยชน์ของผู้บริหารระดับสูงแล้วก็คาดหมายได้ว่าการไม่ทำตามนโยบายอย่างเห็นได้ชัด ส่วนการจูงใจและการบังคับของผู้บริหารระดับสูงมีอำนาจผลักดันไม่เพียงพอ บางครั้งการมีระดับการทำงานที่ต่างกัน ก็เป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้งมากกว่าร่วมมือกัน โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ระดับล่างมีผลประโยชน์และทรัพยากรแตกต่างไปจากผู้บริหารระดับสูงอย่างมาก จึงคาดการณ์ได้ว่าการเกิดช่องว่างระหว่างนโยบายกับการปฏิบัติจริง ช่องว่างนี้ไม่ได้เกิดจากการไม่ทำตามอย่างเดียว แต่ยังเป็นโครงสร้างของการเป็นศัตรูกันทางด้านผลประโยชน์ด้วยนโยบายอาจถูกนำไปปฏิบัติตามผลประโยชน์ตามผลประโยชน์ของผู้บริหารระดับสูง แต่ก็ควรมีการปรับตัวร่วมกันและแบ่งผลประโยชน์กัน เมื่อตกลงกันได้ความขัดแย้งแฝงถูกกดไว้หรือไม่ก็กลายเป็นพวกเดียวกัน ซึ่งเท่ากับว่ากลายเป็นผู้ที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน แทนที่เป็นศัตรูกัน

เจ้าหน้าที่ระดับล่างสามารถต่อต้านองค์กรได้หลายวิธี ได้แก่ การไม่ทำงาน เช่น ขาดงานหยุดงาน หรือต่อต้านองค์กร เช่น แกล้งทำให้เสียหาย หรือมีทัศนคติเชิงลบต่อองค์กร เช่น ไม่ใส่ใจ แยกแยะ รวมทั้งอาจรวมตัวกันเป็นกลุ่มเพื่อต่อรอง หรืออ้างอำนาจตามกฎหมาย การไม่ร่วมมือนี้ทำลายความสามารถขององค์กร เนื่องจากเจ้าหน้าที่ทำงานน้อยกว่าที่สามารถทำได้ แต่ก็สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารจำเป็นต้องประสานความต้องการของเจ้าหน้าที่ให้ไปด้วยกันกับความต้องการขององค์กร เช่น ปัญหาการขาดงานแสดงให้เห็นว่าต้องหาทางปรับปรุงความพึงพอใจในการทำงานอย่างไรก็ตาม ความขัดแย้งดังกล่าวนอกจากเป็นปัญหาความต้องการส่วนตัวแล้ว ยังเป็นปัญหาที่มาจากตำแหน่งภายในองค์กรด้วย บทบาทของผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ก็เหมือนบทบาทของตำแหน่งอื่น ๆ ก็

คือ ความสามารถคาดการณ์ถึงผลประโยชน์และพฤติกรรมได้ ผลประโยชน์ของกลุ่มผู้ปฏิบัติงานต่าง จากกลุ่มอื่นในองค์กร ยิ่งกว่านั้นยังอยู่ในตำแหน่งที่สามารถแสดงให้เห็นว่ามีบทบาทต่างไปจากคนอื่น ซึ่งเป็นโครงสร้างที่ทำให้เกิดความขัดแย้งได้ง่าย

การนำนโยบายไปปฏิบัติกระทำโดยผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ แต่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่สามารถใช้ดุลยพินิจได้ จึงกำหนดนโยบายขึ้นใหม่ตลอด ทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติไม่เป็นไปตามเป้าหมายของนโยบายที่กำหนดไว้ตั้งแต่แรก แนวทางหนึ่งในการใช้แก้ปัญหา ก็คือ การสร้างความพร้อมรับผิดให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน โดย Lipsky มองว่าสร้างยาก เนื่องจากผู้ปฏิบัติงานสามารถใช้ดุลยพินิจได้มาก ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่มีความพร้อมรับผิดได้ต่อเมื่อเข้าเงื่อนไข 4 ประการ ได้แก่

- 1) หน่วยงานต้องรู้ว่าต้องการให้เจ้าหน้าที่ทำอะไร อีกทั้ง จุดมุ่งหมายต้องไม่ขัดแย้งกัน และสามารถจัดลำดับความสำคัญได้
- 2) หน่วยงานต้องรู้ว่าวัดผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อย่างไร
- 3) หน่วยงานต้องสามารถเปรียบเทียบการทำงานของเจ้าหน้าที่คนหนึ่งกับอีกคนหนึ่งได้
- 4) หน่วยงานต้องสร้างแรงจูงใจและสามารถบังคับให้เจ้าหน้าที่ทำตามระเบียบวินัยได้

ซึ่งเงื่อนไขดังกล่าวดูเหมือนใช้ไม่ได้กับผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ เนื่องจากงานของเจ้าหน้าที่ระดับล่างเป็นงานบริการที่ต้องใช้ดุลยพินิจตัดสินสถานการณ์ที่คลุมเครือและต้องใช้ทักษะมนุษย์ที่ไม่สามารถจัดทำเป็นแผนและขั้นตอนตายตัวได้ สำหรับความพร้อมรับผิดของระบบราชการโดยทั่วไป Hudson (1993: 392-396) แบ่งหลัก ๆ ได้เป็น

- 1) ความพร้อมรับผิดต่อองค์กร หมายถึง การสร้างความพร้อมรับผิดโดยการควบคุมทางการบริหาร
- 2) ความพร้อมรับผิดตามกฎหมาย หมายถึง กระบวนการคุ้มครองสิทธิการรับบริการของประชาชน โดยอำนาจทางศาลป้องกันการใช้อำนาจเกินความจำเป็นของเจ้าหน้าที่
- 3) ความพร้อมรับผิดตามปทัสถานทางวิชาชีพ หมายถึง การที่เจ้าหน้าที่ถูกควบคุมโดยจรรยาบรรณและมาตรฐานของวิชาชีพ ซึ่งเป็นการควบคุมภายในของกลุ่มวิชาชีพ

(3) การผสมผสานแนวคิดและทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติ จากการประมวลแนวคิดและทฤษฎีในเบื้องต้นในเรื่องการนำนโยบายไปปฏิบัติเห็นได้ว่า มีทั้งที่เน้นผู้กำหนดนโยบาย และผู้ปฏิบัติ แบ่งเป็น 2 กลุ่มดังกล่าว ที่เรียกว่า บนสู่ล่าง และล่างสู่บน ฉะนั้นเมื่อมีความขัดแย้งของแนวคิดก็เป็นธรรมดาที่แนวคิดใหม่ ๆ ปรากฏแทนที่ ซึ่งแนวคิดและทฤษฎีที่พัฒนาขึ้นมาบางทฤษฎีจึงมีลักษณะประนีประนอม เป็นการนำทั้ง 2 แนวคิดมาผสมผสาน เช่น Elmore (1979) ได้เสนอแนวคิดของการเตรียมเส้นทางรุก (Forward Mapping) ซึ่งมีแบบแผนของลำดับขั้น เริ่มจากผู้มี

อำนาจสูงสุดกับนโยบายที่มีเป้าหมายชัดเจน และมีแนวทางการดำเนินการทั้งการกำหนดกติกา การจัดสรรหน้าที่ความรับผิดชอบต่อเนื่องลงมาในระดับล่างอย่างชัดเจนเช่นกัน โดยมีสมมติฐานว่า การมีอำนาจและการควบคุมเป็นฐานสำคัญ อีกด้านหนึ่ง Elmore ได้ให้ความสำคัญกับการเตรียมแผนย้อนขึ้น (Backward Mapping) โดยให้พิจารณาไปที่ระดับล่างที่ใกล้ชิดที่สุดกับการเปลี่ยนแปลงที่คาดหวังว่าต้องใช้อะไรในการดำเนินการ จึงเป็นแนวทางที่กระจายอำนาจลงไปเน้นการเพิ่มศักยภาพของระดับล่าง และการใช้งบประมาณอย่างมีกลยุทธ์ ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง สิ่งสำคัญอีกประการที่ Elmore ได้นำเสนอ ก็คือ เครื่องมือของนโยบาย (Policy Instruments) ซึ่งได้เสนอว่า ความสอดคล้องของเครื่องมือกับนโยบายนั้นเป็นส่วนที่มีอิทธิพลต่อผลสำเร็จของนโยบาย ซึ่งมี 4 ประการ (Elmore, 1979) ได้แก่

- (1) เงื่อนไขที่นำไปสู่การปฏิบัติตามที่รวมกติกาแนวทางต่าง ๆ
- (2) ระบบการจูงใจ
- (3) การสร้างสมรรถนะ
- (4) การปรับระบบเพื่อให้สอดคล้อง

ในส่วนของ Winter (1999) ได้เสนอแนวทางผสมผสานเช่นกัน โดยสกัดตัวแปรที่สำคัญจากทั้งบนสู่ล่าง และล่างสู่บน และได้เสนอตัวแบบบูรณาการ (Integrated Model Management) ซึ่งมองว่าผลการนำนโยบายไปปฏิบัติเน้นไปที่ชุดตัวแปรอิสระที่ครอบคลุมการก่อรูปนโยบาย และการออกแบบนโยบาย อีกชุดตัวแปรเชื่อมโยงกับพฤติกรรมองค์กรและการประสานงานระหว่างองค์กร พฤติกรรมผู้รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติ และพฤติกรรมกลุ่มเป้าหมายนโยบายทั้ง 2 ชุดตัวแปร มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ และอิทธิพลต่อผลลัพธ์ของนโยบาย สำหรับ Winter นั้นการนำนโยบายไปปฏิบัติไม่อาจแยกอย่างเด็ดขาดได้จากขั้นตอนการก่อรูปนโยบาย เนื่องจากการนำนโยบายไปปฏิบัติที่ไม่ได้ผลนั้น อาจเนื่องจากปัญหาตั้งแต่ขั้นตอนการก่อรูปและออกแบบนโยบาย

ทำนองเดียวกันนักวิชาการที่สนใจรอยต่อของการพัฒนานโยบาย และการนำนโยบายไปปฏิบัติตามทฤษฎีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบริบท (Contextual Interaction Theory) (Dinica & Bressers, 2003) ได้ให้ความสำคัญกับผู้ที่เป็นหลักในการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยได้ระบุตัวแปรที่สำคัญ ก็คือ แรงจูงใจ ความสามารถในการได้รับและเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และความสมดุลงานในเชิงอำนาจของผู้ที่เกี่ยวข้องที่ต้องพึ่งพากัน ซึ่งตัวแปรสุดท้ายนี้ใกล้เคียงกับกลุ่มที่ให้ความสำคัญต่อเครือข่ายนโยบาย เครือข่ายที่คลุมปฏิสัมพันธ์ของผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องทั้งหมด (Scharpf, 1978)

แต่ละแนวคิดและทฤษฎีมีการระบุปัจจัยที่ซ้อนทับกัน มีการต่อยอดทำให้เกิดความแตกต่างกันไปบ้าง ซึ่งก็เป็นส่วนเนื่องมาจากลักษณะนโยบายที่มีการศึกษาสภาพแวดล้อม ผู้เกี่ยวข้องที่

แตกต่างกัน ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบจึงมีทั้งเหมือนและแตกต่าง ซึ่งจากผลงานของนักวิชาการ อาจประมวลชุดตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อความก้าวหน้าของการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ก็คือ ชุดตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับตัวนโยบายโดยตรงที่ครอบคลุมมิติเชิงสถาบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวข้องกับองค์กรที่รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ชุดตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับเทคนิควิธีการ และชุดตัวแปรที่เป็นมิติที่เป็นบริบททางการเมือง ซึ่งรวมบริบทของสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม

สำหรับผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ เนื่องจากการนำนโยบายไปปฏิบัติยังเป็นที่ถกเถียงกันมากกว่าอะไรเป็นตัวแปรตามในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ปัญหาสำคัญประการหนึ่ง ก็คือ การมองการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นทั้งกระบวนการและเป็นทั้งผลผลิต หรือรวมไปถึงผลลัพธ์ด้วย Ripley และ Franklin (1982) ได้เสนอความเห็นว่าการวัดความสำเร็จและความล้มเหลวของนโยบายสาธารณะมี 3 แนวทาง ได้แก่

- แนวทางแรก วัดจากความร่วมมือที่ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติมีต่อผู้กำหนดนโยบาย
- แนวทางที่สอง วัดจากความราบรื่นที่เกิดขึ้นจากการที่องค์กรสามารถบรรลุผลการปฏิบัติตามนโยบายนั้นได้
- แนวทางที่สาม การวัดผลที่เกิดจากการปฏิบัติขึ้นในระยะสั้นหรืออาจวัดผลกระทบว่าเป็นไปตามความต้องการหรือไม่

การศึกษาผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติซึ่งเป็นตัวแปรตามนั้น การศึกษาที่ผ่านมามองที่การปฏิบัติตามนโยบายของกลุ่มเป้าหมาย ผลผลิต ผลกระทบของนโยบาย หรือใช้การบรรลุเป้าหมายเป็นกรอบสำคัญ แต่มีหลายทฤษฎีที่พิจารณาว่า เนื่องจากการนำนโยบายไปปฏิบัติ นั้น เป็นกระบวนการ ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการนั้นมีหลายอย่าง หลายระดับ ฉะนั้นหากได้ศึกษาวิจัยในสิ่งที่เกิดขึ้นในช่วงการนำนโยบายไปปฏิบัติ เพื่อที่อธิบายความหลากหลาย ผลของนโยบาย แทนที่การเจาะจงไปที่ผลของนโยบายแต่เพียงอย่างเดียว องค์ความรู้ และความเข้าใจที่เกิดขึ้น คงเป็นประโยชน์เห็นได้ในทฤษฎีทฤษฎีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบริบท (Dinica & Bressers, 2003) มองว่า ชุดตัวแปรที่เป็นบริบทที่สำคัญเชื่อมโยงกับผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ และช่วยทำนายผลผลิตนโยบายที่สำคัญ 2 ส่วน ได้แก่ การที่นโยบายถูกนำมาปฏิบัติหรือไม่ และหากได้ถูกนำมาปฏิบัติมีระดับของการนำไปปฏิบัติอย่างไร ซึ่งแนวคิดดังกล่าวใกล้เคียงกับกรอบของ Winter (1999) มองว่า จุดเน้นของการวิจัยการนำนโยบายไปปฏิบัติ นั้น ควรอยู่ที่พฤติกรรมกรรมการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ทำนองเดียวกัน Lane (1987) ชี้ให้เห็นถึงความคลุมเครือของการนำนโยบายไปปฏิบัติ เนื่องจากรวมถึงการลงมือปฏิบัติ และการที่ได้ปฏิบัติแล้ว ฉะนั้นหากมุ่งการวิเคราะห์ไปที่ความสำเร็จหรือล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติแต่เพียงอย่างเดียว ไม่น่าเพียงพอ การที่ต้องพิจารณา

กระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติที่เกี่ยวกับหลายปัจจัยทั้งในมิติของผู้ปฏิบัติ วิธีการกลยุทธ์ที่ใช้ และเงื่อนไขอื่น ๆ จึงเป็นเรื่องจำเป็น Lane (1987) ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นที่ต้องแยกการพิจารณาผลลัพธ์ และกระบวนการออกจากกัน

Lester และ Goggin (1998) มองการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นกระบวนการที่นำนโยบายที่กำหนดมาทำให้เกิดผล เป็นการตัดสินใจดำเนินกิจกรรมที่ต่อเนื่องโดยมุ่งให้เกิดผลตามนโยบายที่กำหนด ฉะนั้นลักษณะสำคัญของกระบวนการ ก็คือ การทำกิจกรรมหรือภารกิจที่เชื่อมโยงกับเจตนารมณ์ของนโยบาย ตามเงื่อนไขเวลา และได้มาตรฐาน ฉะนั้นจึงคัดค้านการแบ่งขั้ว เป็นแค่การประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว ซึ่ง Winter (1999) เห็นด้วยในการที่ไม่ควรมองในลักษณะของการแบ่งขั้ว หากแต่มองว่าจุดเน้นของการศึกษาวิจัยการนำนโยบายไปปฏิบัติ ควรต้องอยู่ที่ผลผลิตของกระบวนการในลักษณะการมองพฤติกรรมของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ Dye (1976) ในเรื่องของการศึกษานโยบายสาธารณะโดยเน้นไปที่สาระนโยบาย สาเหตุ และผลของนโยบาย

การศึกษาในเรื่องการนำนโยบายไปปฏิบัติ นั้น มักจะไปที่การบรรจุเป้าหมายทั้งในรูปผลผลิต และผลลัพธ์ โดย Winter (1999) ก็คือ การบรรจุเป้าหมายถือเป็นเหมือนเศษส่วน โดยผลผลิตหรือผลลัพธ์นั้นเป็นตัวตั้ง ก็คือ เศษ ในขณะที่เป้าหมายนโยบายนั้นเป็นตัวหาร ก็คือ ส่วน ซึ่งในลักษณะนี้ ทำให้ตัวแปรตามที่วัดโดยการบรรจุเป้าหมายเกิดปัญหาในเชิงทฤษฎี เนื่องจากปัจจัยที่แตกต่างกันมาอธิบายความแตกต่างของทั้งส่วนที่เป็นตัวตั้ง และส่วนที่เป็นตัวหาร กระบวนการกำหนดนโยบายนั้น เป็นตัวที่อธิบายความผันแปรในด้านเป้าหมาย แต่กระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นส่วนที่อธิบายความแตกต่างในการปฏิบัติของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ

อีกปัญหาที่เกิดขึ้นจากการพิจารณาการบรรจุเป้าหมายนโยบาย อยู่ที่เป้าหมายนโยบายนั้น ไม่ได้ถูกแจ้งเป็นรูปธรรม ความไม่ชัดเจน และความแตกต่างของเป้าหมายนโยบายที่ถูกกำหนดเป็นทางการและเป้าหมายที่กลายมาจากที่กำหนดไว้เดิม นอกจากนี้ นโยบายหลายนโยบายกำหนดเป้าหมายที่มีผลต่อกลุ่มเป้าหมาย แต่ไม่ได้กำหนดเป้าหมายหรือมาตรฐานในการปฏิบัติแต่อย่างใด

จากสาเหตุดังกล่าวการศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติ ควรสะท้อนการปฏิบัติของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ และมุ่งที่อธิบายความแตกต่างของการปฏิบัติ แต่การที่กำหนดว่า อะไรที่ใช้ได้ในทุกประเภทของนโยบายนั้นเป็นเรื่องยาก Winter (1999) จึงได้เสนอว่า สิ่งที่ต้องมองควรเคลื่อนออกจากการวัดการบรรลุผลไปยังระดับความก้าวหน้าหรือระดับการปฏิบัติของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติซึ่งมีความชัดเจน และอธิบายได้ถึงความแตกต่างของการปฏิบัติ อีกทั้ง ทำให้เข้าใจได้ง่ายขึ้นในผลของการปฏิบัติที่มีต่อผลลัพธ์ กล่าวคือ ผลการนำนโยบายไปปฏิบัติถูกปรับเป็นตัวแปรอิสระในการศึกษา

ผลลัพธ์ของนโยบาย ซึ่งผู้วิจัยเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าการมองไปที่กระบวนการและพฤติกรรมในการนำนโยบายไปปฏิบัติเอื้อต่อความเข้าใจในความสำเร็จและความล้มเหลวของนโยบายมากขึ้น

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติทำให้ทราบกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัตินั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญหลายประการ (Brever & deLeon, 1983: 265-274) ดังนี้

(1) แหล่งที่มาของนโยบาย (Source of the Policy) โดยทั่วไปนโยบายอาจมีที่มาหรือผ่านกระบวนการกำหนดนโยบาย จนกระทั่งปรากฏเป็นนโยบายในหลายลักษณะ เพื่อนำไปปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์

(2) ความชัดเจนของนโยบาย (Clarity of the Policy) เป็นรากฐานสำคัญของความมุ่งหมายของนโยบายทั้งที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ ในบางครั้งอาจพบว่านโยบายมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน แต่มาตรการในการปฏิบัติไม่ชัดเจน หน่วยงานที่ปฏิบัติที่รับผิดชอบอาจต้องใช้ดุลยพินิจของตนในการปฏิบัติ และอาจก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติได้เช่นกัน ในกรณีที่วัตถุประสงค์ของนโยบายไม่ชัดเจน อาจกล่าวได้ว่าเป็นปัจจัยแรกของความล้มเหลวในการนำนโยบายไปปฏิบัติ เนื่องจากผู้ปฏิบัติไม่ทราบแน่ชัดว่าวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของนโยบายคืออะไร ภาระจึงตกเป็นของผู้ปฏิบัติที่ต้องตีความเอาเอง ซึ่งอาจถือโอกาสดำเนินการตามที่ตนพอใจ ลักษณะดังกล่าวยิ่งก่อให้เกิดความล้มเหลวในการนำนโยบายไปปฏิบัติได้มาก หากนโยบายใดมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนมากเพียงใด ก็ยิ่งส่งเสริมให้การนำนโยบายไปปฏิบัติมีความสอดคล้องกัน และนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ที่พึงปรารถนาอย่างมีประสิทธิภาพ Paul Berman (1978) เรียกว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติตามแผน (Program Implementation)

ปัญหาอีกประการหนึ่งที่พบอยู่เสมอ ก็คือ การขาดการกำหนดวิธีการดำเนินงานที่ชัดเจนเกี่ยวกับการแปลงนโยบายให้เป็นกิจกรรมการปฏิบัติ จนกระทั่งการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยบุคลากรระดับล่างสุดประสบปัญหาขึ้น เมื่อถึงเวลานั้นผู้รับผิดชอบจึงเริ่มคิดหาวิธีการที่ทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติดำเนินไปได้ด้วยดีเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ (Halperin, 1974; Brunner, 1968: 71-92) กล่าวคือ นโยบายมีวัตถุประสงค์ชัดเจนและมีศักยภาพในการแก้ไขปัญหาสูง แต่ไม่มีทรัพยากรเพียงพอในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ส่งผลให้การนำนโยบายไปปฏิบัติประสบความล้มเหลว

(3) การสนับสนุนนโยบาย (Support for the Policy) เมื่อกำหนดนโยบายเรียบร้อยแล้ว นโยบายถูกนำไปปฏิบัติอย่างไร หรือได้รับการนำไปปฏิบัติจริงหรือไม่ขึ้นอยู่กับ การสนับสนุนนโยบายจากผู้ปฏิบัติ และผู้ที่ได้รับผลจากการปฏิบัติตามนโยบายนั้น หรือมีกลุ่มใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ

(4) ความซับซ้อนในการบริหารงาน (Complexity of the Administration) การนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับโครงสร้างบริหารงานขององค์กร

ผู้บริหารควรพิจารณาการบริหารนโยบายทั้งในมิติของแนวนราบ (Horizontally) และแนวตั้ง (Vertically) ควบคู่กันไป และเห็นได้ชัดเจนนว่า ยิ่งจำนวนหน่วยงานหรือองค์กรเข้ามาเกี่ยวข้องการนำนโยบายไปปฏิบัติมากเพียงใด ก็ยิ่งทำให้กระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติมีความยุ่งยากซับซ้อนมากขึ้นตามไปด้วย (Greenwood, 1965) อุปสรรคที่สำคัญในการบริหารนโยบาย ก็คือ การกระจายทรัพยากรของกระบวนการตัดสินใจโดยผ่านหน่วยปฏิบัติต่าง ๆ อย่างมากมาย (Robert Levine, 1972)

(5) สิ่งจูงใจของผู้ปฏิบัติ (Incentives for Implementers) การนำนโยบายไปปฏิบัติประสบความสำเร็จหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยการสร้างแรงจูงใจของฝ่ายบริหารต่อผู้ปฏิบัติ กล่าวได้ว่า องค์กรต้องจัดสรรสิ่งจูงใจแก่ผู้ปฏิบัติ 3 ประการ (Niskanen, 1980) ดังนี้

(5.1) ระบบตลาดเสรีก่อให้เกิดการกระทำซ้ำ (Replicated) เมื่อทรัพยากรได้รับการจัดสรรอย่างมีประสิทธิภาพ

(5.2) การใช้กลไกการต่อรองทางการเมือง (Political-Bargaining Mechanism) เพื่อปรับปรุงโครงสร้างองค์กรราชการหรือเป็นอำนาจต่อรอง โดยกลุ่มการเมืองที่รวมตัวกันอย่างเป็นเอกภาพ เพื่อให้เกิดการปรับปรุงที่ต้องการ

(5.3) การใช้การแข่งขันของระบบราชการเพื่อเร่งรัดการปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการศึกษาของ McLaughlin (1974) ยังชี้ให้เห็นว่าสิ่งจูงใจในแง่ลบ (Negative Incentives) ไม่ได้ทำให้เกิดแรงจูงใจอย่างเพียงพอที่ทำให้มีการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง แต่การปฏิบัติสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี หากมีสิ่งจูงใจในแง่บวก (Positive Incentives) ที่ทำให้ผู้ปฏิบัติเกิดขวัญกำลังใจที่ปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ

(6) การจัดสรรทรัพยากร (Resource Allocation) ทรัพยากรเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งหมายรวมถึง เงินทุน เวลา และบุคลากร จำนวนเงินที่จำกัดมีอิทธิพลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างมาก รวมถึงการกระจายงบประมาณอย่างเหมาะสม เป็นการเปลี่ยนแปลงการกระจายทรัพยากรให้เหมาะสมกับเป้าหมายที่เปลี่ยนแปลง (Brever & deLeon, 1983: 273-274) ในการจัดสรรทรัพยากรทั้งผู้กำหนดนโยบายและผู้ดำเนินการปฏิบัติ ควรตระหนักถึงผลกระทบจากภายนอก (Externalities) ถ้าเป็นผลกระทบทางลบสามารถหาแนวทางการแก้ไขได้ทัน เพื่อป้องกันความล้มเหลวในการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Wolf, 1979: 114-133)

ในทัศนะของ ศุภชัย ยาวะประภาส (2552) กล่าวว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อนโยบายไปปฏิบัติ ได้แก่ การเห็นผลได้ตามลักษณะของนโยบาย ความชัดเจนของวัตถุประสงค์ของนโยบาย ความเป็นไปได้ทางการเมือง ความเป็นไปได้ทางเทคโนโลยี ความเพียงพอของทรัพยากร ความสามารถของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ความเข้าใจและทัศนคติของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ และความเป็นไปได้ในกลไกภายในองค์กรหรือระหว่างองค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งทั้ง 8 ปัจจัยนำมาเป็นกรอบในการวิจัยเชิงสำรวจในครั้งนี้ ดังนี้

(1) การเห็นผลได้ตามลักษณะของนโยบาย บางประการมีส่วนกำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของนโยบาย (1.1) ประเภทของนโยบาย Van Meter และ Van Horn (1975) เสนอว่าความสำเร็จหรือความล้มเหลวของนโยบายนั้น บางส่วนขึ้นอยู่กับประเภทของนโยบาย ตัวแปรต่าง ๆ ที่มีส่วนในการกำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของนโยบายแตกต่างกันออกไปตามประเภทของนโยบายนั้น ๆ ทั้งสองตั้งสมมติฐานว่า การปฏิบัติตามนโยบายประสบความสำเร็จมากที่สุด เมื่อนโยบายนั้นมีการเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ น้อยที่สุด และมีความเห็นพ้องต้องกันในวัตถุประสงค์ในระดับสูง ในทางตรงข้ามถ้านโยบายมีการเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงมาก และมีความเห็นพ้องต้องกันในวัตถุประสงค์น้อย โอกาสที่นโยบายประสบความสำเร็จในการปฏิบัติมีน้อย ในกรณีที่นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงมาก ๆ แต่มีความเห็นพ้องต้องกันในวัตถุประสงค์มีสูง ประสบความสำเร็จมากกว่า นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย แต่เห็นพ้องต้องกันในวัตถุประสงค์มีน้อย (1.2) ผลประโยชน์สัมพันธ์ของนโยบาย Van Meter และ Van Horn (1975) กล่าวว่า ปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของนโยบายอีกปัจจัยหนึ่ง ก็คือ น้ำหนักของผลกระทบทางเศรษฐกิจ และสังคมที่นโยบายนั้นผลักดันให้เกิดขึ้นมา (1.3) ความเป็นไปได้ในการทดลองปฏิบัติ ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของนโยบายบางส่วนขึ้นอยู่กับว่า นโยบายนั้นสามารถนำมาทดลองปฏิบัติในลักษณะของโครงการทดลองก่อนได้หรือไม่ นโยบายที่สามารถนำมาทดลองก่อนได้มีโอกาสประสบความสำเร็จมากกว่านโยบายที่ไม่สามารถทำเป็นโครงการทดลองก่อนได้ และ (1.4) การเห็นผลได้ของนโยบายนั้น นโยบายที่สามารถส่งผลให้เห็นได้ชัดเจนมีโอกาสประสบผลสำเร็จในทางปฏิบัติมากกว่านโยบายที่ไม่สามารถชี้ให้เห็นถึงผลที่ชัดเจน

(2) ความชัดเจนของวัตถุประสงค์ของนโยบาย (2.1) ความชัดเจนของวัตถุประสงค์ Mazmanian และ Sabatier (1980) ให้ความเห็นว่า การที่นโยบายได้รับการปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยแค่ไหนนั้น ขึ้นอยู่กับความไม่ชัดเจนของวัตถุประสงค์ของนโยบายนั้น ๆ ด้วย นอกจากนี้ โอกาสตีความผิด อันเป็นสาเหตุที่นำไปสู่ความล้มเหลวของนโยบายนั้นเกิดขึ้นได้ง่ายมากหากนโยบายนั้นมีวัตถุประสงค์ที่ไม่กระจ่างชัด (2.2) Mazmanian และ Sabatier (1982) ยังให้ความเห็นต่อไปอีกว่า วัตถุประสงค์นอกจากต้องกระจ่างชัดแล้ว ยังต้องสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันด้วย (2.3) ความยากง่ายในการรับรู้วัตถุประสงค์ โดยวัตถุประสงค์นอกจากต้องกระจ่างชัด

และสอดคล้องกันแล้ว ยังต้องง่ายแก่ผู้ที่นำนโยบายไปปฏิบัติที่รับรู้

(3) ความเป็นไปได้ทางการเมือง ความสำคัญของสิ่งแวดล้อมทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบาย อาจก่อให้เกิดปัญหาบางประการซึ่งไม่ควรมองข้าม เนื่องจากมีผลกระทบถึงความเป็นไปได้ทางการเมืองของนโยบายนั้น (3.1) ความสนับสนุนจากทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง Sabatier และ Mazmanian (1982) ยืนยันว่านโยบายที่ขาดการสนับสนุนอย่างเต็มที่จากกลุ่มผลประโยชน์และบุคคลที่สำคัญ ๆ ในวงการรัฐบาลและรัฐสภา มีโอกาสอย่างมากที่ถูกโจมตีจากหลาย ๆ ฝ่าย เมื่อเข้ามาในกระบวนการทางนิติบัญญัติ และนโยบายนั้นถูกเปลี่ยนแปลงแก้ไข ให้ผิดไปจากจุดมุ่งหมายดั้งเดิม จนบางครั้งทำให้ไม่สามารถปฏิบัติตามเป้าหมายที่วางไว้ (3.2) ผลกระทบของนโยบายที่มีต่อกลุ่มอาชีพที่มีอิทธิพล นโยบายที่กลุ่มอาชีพที่มีอิทธิพลเล็งเห็นว่าส่งผลกระทบในทางลบต่อกลุ่มของตน ประสบปัญหาในการนำไปปฏิบัติเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ เนื่องจากกลุ่มดังกล่าวใช้อิทธิพลทั้งหลายทางการเมือง และทางเศรษฐกิจเพื่อยับยั้งการปฏิบัติ ให้เป็นไปตามนโยบายดังกล่าว (3.3) การสนับสนุนจากชนชั้นนำ ความสำคัญของการสนับสนุนจากชนชั้นนำในประเทศที่มีต่อนโยบายนั้น ประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลาย นโยบายที่ไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างจริงจังจากชนชั้นนำแล้ว โอกาสที่การนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จมีน้อยมาก ซึ่งดูได้จากทัศนคติของชนชั้นนำว่าเห็นด้วยหรือไม่กับนโยบายนั้น (3.4) การสนับสนุนจากสื่อมวลชน Van Meter และ Van Horn (1975) กล่าวว่า การสนับสนุนจากสื่อมวลชนตลอดจนประชาชนโดยทั่วไป มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการผลักดันให้นโยบายนั้นประสบความสำเร็จ นโยบายที่ขาดการสนับสนุนจากสื่อมวลชน หรือประชาชนโดยทั่วไปมักประสบปัญหาในทางปฏิบัติอย่างมาก

(4) ความเป็นไปได้ทางเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีมักเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วมาก และการเปลี่ยนแปลงแต่ละครั้งมักส่งผลอย่างสำคัญต่อการปฏิบัติ ให้เป็นไปตามนโยบายต่าง ๆ ฉะนั้นความเป็นไปได้ทางเทคโนโลยี จึงเป็นสิ่งสำคัญมาก ดังลักษณะต่าง ๆ ได้แก่ (4.1) การร่างนโยบาย นโยบายที่มีลักษณะไม่ยุ่งยากสลับซับซ้อน และมีผู้คนหรือหน่วยงานมาเกี่ยวข้องมาก (4.2) ข้อเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ นโยบายที่ต้องการให้ผู้ปฏิบัติเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากที่เคยทำอยู่จนเคยชิน มีโอกาสที่ประสบปัญหาในการนำนโยบายไปปฏิบัติ และการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบาย ประสบปัญหา ถ้าหน่วยงานที่รับผิดชอบ ต้องเผชิญกับปัญหาที่แตกต่างจากแนวทางที่เคยปฏิบัติกันเป็นประจำ รวมทั้งกรรมวิธีปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐาน (Standard Operation Procedures) ช่วยประหยัดเวลาการปฏิบัติ ให้เป็นไปตามนโยบาย (4.3) ทฤษฎีที่เชื่อถือได้ Pressman และ Wildavsky (1979) กล่าวว่า ทฤษฎีที่เชื่อถือได้ก็เปรียบเสมือนแผนที่ที่ กรอบการมองปัญหาที่ถูกต้อง ก็มีความสำคัญมากต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นโยบายที่ร่างขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาวิกฤติการณ์เฉพาะหน้า หรือร่างขึ้นมาเพื่อตอบสนองแรงกดดันทางการเมืองในขณะนั้น (4.4) ลักษณะทางเทคโนโลยี เทคโนโลยีที่

นำไปใช้ในการปฏิบัติตามนโยบายที่วางไว้นั้นต้องเป็นเทคโนโลยีที่สอดคล้องกับสถานการณ์หรือสภาวะแวดล้อมที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ข้อเสนอต่าง ๆ ของนักวิชาการหรือที่ปรึกษาชาวต่างประเทศนั้นต้องนำมาถ่วงน้ำหนักให้ดีเสียก่อน เนื่องจากว่าข้อเสนอดังกล่าวไม่สอดคล้องกับสภาพการในประเทศกำลังพัฒนาที่เป็นได้

(5) ความเพียงพอของทรัพยากร Edwards (1980) ยืนยันว่านโยบายที่ประสบความสำเร็จนั้น ต้องได้รับการสนับสนุนทางทรัพยากร ทั้งทางด้านการเงิน และกำลังพลอย่างเต็มที่ มิฉะนั้นนโยบายนั้นปรากฏอยู่บนหน้ากระดาษเท่านั้นเอง ปัจจัยทางด้านทรัพยากรเป็นปัจจัยที่ต้องคำนึงถึงเป็นอย่างมาก ได้แก่ (5.1) Sabatier และ Mazmanian (1981) กล่าวว่า นโยบายประสบความสำเร็จในทางปฏิบัติได้ต้องได้รับการสนับสนุนทางการเงินอย่างเพียงพอ (5.2) กำลังและคุณภาพของบุคลากร Edwards (1980) ยืนยันว่าจำนวนบุคลากรที่นำเอานโยบายไปปฏิบัติ นั้น ตามปกติก็มีน้อยกว่าจำนวนที่ต้องการ สำหรับปฏิบัติให้เป็นผลสำเร็จ ผลของการขาดแคลนกำลังคนดังกล่าวมีส่วนโดยตรงต่อการไม่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายนั้น นอกจากนี้ ปัญหาด้านปริมาณกำลังคนแล้ว ปัญหาด้านคุณภาพของบุคลากรยังเป็นปัญหาที่สำคัญอีกปัญหาหนึ่ง ยิ่งนโยบายเกี่ยวข้องกับปัญหาทางเทคนิคมากเท่าใด ความต้องการบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะในด้านนั้น ๆ ยิ่งมากขึ้นเท่านั้น และความต้องการมีมากขึ้น ความขาดแคลนมักตามมาด้วย (5.3) ปัจจัยด้านการบริการความสำเร็จของนโยบายขึ้นอยู่กับว่า ปัจจัยด้านบริการต่าง ๆ มีเพียงพอหรือไม่ การขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ทำการ เครื่องมือเครื่องใช้ ที่ดิน และอุปกรณ์อำนวยความสะดวกอื่น ๆ มีผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของนโยบาย เช่นเดียวกับการขาดกำลังคนและงบประมาณ

(6) ความสามารถของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ Edwards (1980) เห็นว่าโครงสร้างของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ส่งผลอย่างมากต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของนโยบายนั้น ลักษณะต่อไปนี้เป็นลักษณะที่ควรให้ความสนใจ ได้แก่ (6.1) Sabatier และ Mazmanian (1981) กล่าวว่า นโยบายที่ประสบผลสำเร็จนั้น มักเป็นนโยบายที่มอบหมายให้แก่หน่วยงานที่มีอยู่แล้ว และสนับสนุนนโยบายนั้น นอกจากนี้ ยังต้องเป็นหน่วยงานที่มีกำลังคน และทรัพยากรอื่น ๆ พร้อมอยู่แล้วหรือต้องเป็นหน่วยงานที่ตั้งขึ้นใหม่โดยแรงผลักดันของกลุ่มการเมืองที่มีอำนาจในขณะนั้น (6.2) โครงสร้างและลำดับชั้นการบังคับบัญชา ระดับการบังคับบัญชารวมทั้งผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีผลอย่างมากต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ หน่วยงานขนาดเล็กที่มีระดับการบังคับบัญชาน้อย จำนวนผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามากมีโอกาที่ประสบความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติมากกว่าหน่วยงานขนาดใหญ่มีระดับชั้นและสายการบังคับบัญชามากมาย แต่มีผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาน้อย (6.3) ความสามารถของผู้นำ ภาวะที่ผู้นำเข้มแข็งซึ่งมีความสามารถในการระดมการสนับสนุนจากแหล่งต่าง ๆ กับความสามารถในการสังเคราะห์เพื่อสร้างสิ่งใหม่ขึ้นมา เป็นองค์ประกอบร่วมที่สำคัญ (6.4) ความสัมพันธ์กับหน่วยงานที่กำหนดนโยบาย Van Meter และ Van Horn (1975)

เน้นถึงสายใยความผูกพันอย่างไม่เป็นทางการระหว่างหน่วยงานที่ปฏิบัติตามนโยบายกับหน่วยงานที่กำหนดนโยบาย ยิ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวมีมากโอกาสที่นโยบายประสบความสำเร็จก็ยิ่งมาก (6.5) ลำดับขั้นของการสื่อสารแบบเปิด Van Meter และ Van Horn (1975) เสนอว่าการสื่อสารแบบเปิดซึ่งรวมถึงการเปิดโอกาสให้มีการพูดคุยกับบุคคลภายนอก การเปิดโอกาสให้มีการสร้างสายใยแห่งความสัมพันธ์ทั้งในแนวตั้งและแนวนอน และอื่น ๆ มีส่วนที่สำคัญในการกำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของนโยบาย

(7) ความเข้าใจและทัศนคติของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ นโยบายหลายเรื่องจัดอยู่ในจำพวกที่ผู้ปฏิบัติไม่มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับนโยบายเหล่านั้น อาจนำไปปฏิบัติอย่างจริงจังไม่บิดพลิ้ว ซึ่งตรงข้ามกับนโยบายที่ขัดกับความรู้สึกพื้นฐานหรือผลประโยชน์ของผู้ปฏิบัติ นโยบายประเภทหลังนี้ผู้ปฏิบัตินำไปปฏิบัติอย่างไม่สู้เต็มใจ และอาจบิดเบือนให้ไปในแนวทางที่พวกเขาต้องการ ลักษณะทางทัศนคติส่งผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของนโยบาย ได้แก่ (7.1) ทัศนคติที่มีต่อวัตถุประสงค์ของนโยบาย Van Meter และ Van Horn (1975) ยืนยันว่าความเข้าใจของผู้ปฏิบัติที่มีต่อวัตถุประสงค์ของนโยบาย ทัศนคติที่มีต่อนโยบายนั้น รวมตลอดถึงความผูกพันที่มีต่อนโยบายมีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ นโยบายที่ผู้ปฏิบัตินำไปปฏิบัติด้วยดีต้องเป็นนโยบายที่ผู้ปฏิบัติเข้าใจเห็นด้วย และมีความรู้สึกผูกพัน Sabatier และ Mazmanian (1981) ก็ย้ำความเห็นเรื่องนี้เช่นกัน (7.2) ผลกระทบที่มีต่อพฤติกรรมของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ ขอบเขตการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติมีความสำคัญมาก นโยบายที่มีผลให้ผู้ปฏิบัติต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปจากแนวเดิมที่ปฏิบัติเป็นเวลาช้านานแล้วมักประสบความสำเร็จ ส่วนนโยบายที่ไม่กระทบกระเทือนต่อพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติมีโอกาสสำเร็จสูง (7.3) ความขัดแย้งที่มีต่อค่านิยมของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ ความขัดแย้งเนื่องจากค่านิยมของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของนโยบายส่งผลไปสู่ความสำเร็จหรือล้มเหลวของนโยบาย ถ้าผู้นำนโยบายไปปฏิบัติเพียงแต่ไม่เห็นด้วยกับนโยบายเท่านั้นก็นำไปสู่การเพิกเฉย ละเลย ไม่ปฏิบัติตามนโยบาย หรือเลือกปฏิบัติเฉพาะส่วนที่ไม่ขัดกับคุณค่าที่ตนเองยึดถือ ซึ่งในที่สุดทำให้นโยบายล้มเหลว (7.4) ผลกระทบที่มีต่ออำนาจ ศักดิ์ศรี และผลประโยชน์ของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ มีความสำคัญมากต่อความสำเร็จของนโยบายนั้น ๆ การมอบหมายนโยบายให้กับผู้ที่มีความเห็นหรือผลประโยชน์ไม่สอดคล้องกับนโยบายนั้น ๆ ก็เท่ากับเป็นการเรียกร้องหาความยุ่งยากนั่นเอง เนื่องจากผู้กำหนดนโยบายต้องแสวงหาวิธีการนานัปการมาควบคุมพฤติกรรมของผู้ไม่เห็นด้วยเหล่านั้น ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติมักพยายามอยู่ตลอดเวลาที่หลีกเลี่ยงหรืองดเว้นไม่ปฏิบัติตามนโยบายที่ขัดกับผลประโยชน์ของเขา

(8) ความเป็นไปได้ในกลไกภายในองค์กรหรือระหว่างองค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ (8.1)

จำนวนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ยิ่งจำนวนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายมีมากขึ้นเท่าใด ปัญหาหรือการประสานงานระหว่างหน่วยงานเหล่านั้น และยังมีปัญหาเรื่องการประสานงานมีมากเพียงใด โอกาสที่นโยบายล้มเหลวก็มีมากขึ้นเท่านั้น สาเหตุประการหนึ่งที่นโยบายของรัฐบาลกลางในสหรัฐอเมริกาประสบความสำเร็จน้อยกว่านโยบายของรัฐบาลท้องถิ่น ก็คือหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินงานในระดับรัฐบาลกลางมักมีมากกว่ารัฐบาลท้องถิ่น บุคลากรที่เกี่ยวข้องก็มีมากกว่าด้วย (8.2) จำนวนจุดตัดสินใจ Sabatier และ Mazmanian (1981) กล่าวว่าจำนวนจุดตัดสินใจ (Clearance Points) ของนโยบายต่าง ๆ มีมากน้อยต่างกันยิ่งจำนวนจุดตัดสินใจมีจำนวนมากเท่าใด ความล่าช้าในการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายก็มีมากขึ้นเท่านั้น จุดตัดสินใจจำนวนมากนี่เองที่เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นโยบายของรัฐบาลกลางมักมีโอกาสในการประสบปัญหา มากกว่านโยบายของรัฐบาลของรัฐบาลท้องถิ่น (8.3) ความสัมพันธ์ดั้งเดิม ลักษณะของความสัมพันธ์ดั้งเดิมระหว่างหน่วยงานที่ร่วมกันปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายมีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของนโยบายนั้น ในขณะที่ความร่วมมือกันอย่างดีในอดีตส่งผลให้การปฏิบัติตามนโยบายเป็นไปด้วยดี ความขัดแย้งดั้งเดิมก็พาไปสู่ความล้มเหลว (8.4) การแทรกแซงของหน่วยงานระดับบนมีผลอย่างมากต่อการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบาย Sabatier และ Mazmanian (1981) ชี้ให้เห็นว่าถึงแม้มีจุดตัดสินใจไม่มาก มีลำดับชั้นการบังคับบัญชาน้อย นโยบายนี้อาจประสบปัญหาก็ได้ถ้าถูกแทรกแซงจากหน่วยงานระดับบนมากเกินไปจนสมควร นโยบายที่มุ่งเสริมสร้างขวัญมากกว่าการลงโทษมักมีปัญหาหากขาดการสนับสนุนทางการเมืองที่ดีพอ นโยบายที่พยายามใช้แรงจูงใจต่าง ๆ มักประสบปัญหาเนื่องจากหน่วยงานที่วางนโยบายขาดความรู้ความเข้าใจที่ดีในการจูงใจคนให้เปลี่ยนพฤติกรรม

อย่างไรก็ตาม ทฤษฎีองค์การมีบทบาทต่อการวิเคราะห์นโยบาย ซึ่งนำมาใช้ทำความเข้าใจว่าปัญหาของการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นอย่างไร ถ้าหากมองในแง่ของระดับการวิเคราะห์ ได้แก่ ปัญหาว่าควรนำทฤษฎีองค์การไปวิเคราะห์การนำนโยบายไปปฏิบัติระดับบุคคล ระดับกลุ่ม หรือระดับองค์กรแล้ว ทฤษฎีองค์การมีกรอบแนวคิดที่บ่งบอกถึงระดับการวิเคราะห์ที่แตกต่างกัน แต่ละกรอบมีฐานคติและเป้าหมายของการวิเคราะห์เฉพาะตัว อีกทั้ง เป็นตัวบ่งบอกว่าต้องการวิเคราะห์ระดับใด คำพูดหรือภาษาที่วิเคราะห์คำใดควรอยู่ในกรอบใด Yanow (1990: 214-218) แบ่งกรอบวิเคราะห์ไว้ 4 กรอบ ดังนี้

(1) กรอบมนุษย์สัมพันธ์ โดยเน้นที่พฤติกรรมของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติและความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำนโยบายไปปฏิบัติที่มีผลต่อพฤติกรรมของบุคคล ถ้าอุปมาอุปไมย ก็เปรียบองค์กรได้กับครอบครัวที่อยู่กันมานานและอบอุ่น การวิเคราะห์ตามกรอบมนุษย์สัมพันธ์เน้นที่บทบาท ความคาดหวัง ปทัสถาน ความต้องการ และแรงจูงใจ รวมทั้งมองว่าปัญหาของการนำนโยบายไปปฏิบัติมา

จากพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ขาดทักษะ มนุษยสัมพันธ์ และละเลยการจูงใจ งานของ Edwards (1980) ระบุว่าหน้าที่ของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ เช่น ความปรารถนา แรงจูงใจ ทักษะ และสิ่งกระตุ้น เป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งในสามของปัจจัยแห่งความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ หรืองานของ Mazmanian และ Sabatier (1983) สรุปว่า การเปลี่ยนพฤติกรรมมาจากนวัตกรรมของนโยบาย เป็นเงื่อนไขหนึ่งในสามประการของความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ หรืองานของ Lipsky (1980) และงานของ Weatherley (1979) วิเคราะห์พฤติกรรมผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ว่าขึ้นอยู่กับการนิยาม บทบาท ความคาดหวังและปทัสสถาน หรืองานของ Brigham และ Browne (1980) และงานของ Mazmanian และ Sabatier (1981) เน้นที่การให้คุณให้โทษและการใช้วิธีการอื่น ๆ เพื่อกำหนด พฤติกรรมของบุคคลเพื่อให้ทำตามนโยบาย

(2) กรอบการเมือง ขณะที่กรอบมนุษยสัมพันธ์มองความขัดแย้งในแง่ร้ายว่าต้องวิเคราะห์ และรักษานั้น กรอบการเมืองกลับมองว่าความขัดแย้งเป็นเรื่องธรรมชาติของมนุษย์ กรอบการเมือง เน้นที่กลุ่มเป็นหลัก รวมถึงทั้งพฤติกรรมระหว่างบุคคลที่มีผลต่อกลุ่มและความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม ฉะนั้นถ้าอุปมาอุปไมย กรอบการเมืองจึงเปรียบเทียบได้เหมือนกับสงครามหรือการรบ ส่วนประเด็นที่ กรอบการเมืองวิเคราะห์ ได้แก่ อำนาจ อิทธิพล ผลประโยชน์ การสร้างกลุ่ม การเจรจาและต่อรอง เช่น งานของ Bardach (1977) ที่เสนอว่าผู้นำนโยบายไปปฏิบัติเล่นเกมซึ่งแสดงให้เห็นถึงอำนาจและ อิทธิพลที่มีหรือเชื่อว่าตนมี Ripley และ Franklin (1982) ชี้ให้เห็นว่า การต่อรองและการรวมกันเป็น กลุ่มผลประโยชน์เป็นปัจจัยที่ทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติล่าช้าและล้มเหลว งานของ Murphy (1971) และงานของ Hasenfeld (1980) ชี้ให้เห็นว่านโยบายล้มเหลว เนื่องจากขาดอำนาจและ อิทธิพลสนับสนุนให้เปลี่ยนแปลงตามที่เสนอ Lazin (1980) และ Smith (1973) อธิบายถึงแรงกดดัน และการตอบโต้ต่อแรงกดดันของกลุ่มผลประโยชน์ พรรคฝ่ายค้าน และคนหรือกลุ่มที่ได้รับผลกระทบ ในฐานะที่เป็นอุปสรรคต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ

(3) กรอบโครงสร้าง เน้นการออกแบบองค์กรว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อผู้นำนโยบายไป ปฏิบัติมากกว่าผลผลิตทางจิตวิทยาหรือการเมือง กรอบโครงสร้างจึงเปรียบเทียบกับเครื่องจักรที่ ถูกควบคุมได้อย่างดี ประเด็นที่ศึกษา ได้แก่ การจัดสรรงาน สายการบังคับบัญชา และช่วงการควบคุม เช่น งานของ Lipsky (1979) งานของ Prottas (1979) และงานของ Weatherley (1979) ซึ่งพบว่า การออกแบบให้หน่วยงานระดับล่างใช้ดุลยพินิจ มีผลให้เจ้าหน้าที่สร้างนโยบายใหม่ขึ้นมาในแต่ละ วันที่ให้บริการ ขณะเดียวกันก็นำนโยบายไปปฏิบัติไปพร้อมกัน

(4) กรอบระบบ เน้นที่การพึ่งพาอาศัยกันระหว่างองค์กรและหน่วยงานย่อยในองค์กร แนวคิดส่วนใหญ่ได้มาจากระบบนิเวศวิทยาและระบบอัตโนมัติ เมื่อนำมาใช้กับองค์กรจึงเปรียบได้กับ กล่องดำของระบบ ซึ่งมีส่วนที่อยู่ในสุดที่ไม่อาจตรวจสอบได้ ต้องอาศัยการดูข้อมูลย้อนกลับจาก สภาพแวดล้อม โดยเฉพาะการแจ้งความผิดพลาดที่สามารถตรวจจับได้ เพื่อแก้ไขให้เป็นที่ไปตาม

จุดหมาย ประเด็นที่กรอบระบบเน้น ได้แก่ การนิยามจุดหมาย ความร่วมมือ การติดต่อสื่อสาร และ ข้อมูลย้อนกลับ เช่น งานของ Bunker (1972) และงานของ Edwards (1980) ที่ชี้ให้เห็นว่าสิ่งที่เป็น ปัญหาของการนำนโยบายไปปฏิบัติก็คือ เส้นทางของข่าวสารถูกปิดกั้นและการสื่อสารที่ไม่มี ประสิทธิภาพ งานของ Ribley และ Franklin (1982) ที่เห็นว่าปัญหาของการนำนโยบายไปปฏิบัติก็ คือ การขาดการเห็นพ้องต้องกันในจุดหมาย หรือขาดการประสานงานระหว่างองค์กรและเมืองค์กร รัฐบาลเข้ามาเกี่ยวข้องมากเกินไป หรืองานของ Nakamura และ Smallwood (1980) ได้สร้างกรอบ การวิเคราะห์การนำนโยบายไปปฏิบัติโดยเน้นการสื่อสารและเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อม และงานของ Pressman และ Wildavsky (1973) พบว่า โครงสร้างงานที่ เมืองโอ๊คแลนด์ ประเทศนิวซีแลนด์ มีจุด ของการตัดสินใจมากเกินไป จึงทำให้เกิดความล่าช้า ทฤษฎีองค์กรจึงเป็นหลักฐานสำคัญในการนำมา ประยุกต์ใช้สำหรับการวิเคราะห์การนำนโยบายไปปฏิบัติ

ดังนั้น การประเมินจึงเป็นกระบวนการกำหนดคุณค่าความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ งานที่ดำเนินไปนั้นมีความก้าวหน้าเพียงใด มีปัญหาหรือไม่ บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ ซึ่งเกณฑ์การ ประเมินแบบสมดุลมองตั้งแต่มุมมองด้านการเงิน ด้านผู้รับบริการ ด้านกระบวนการภายใน รวมถึง ด้านการเรียนรู้และการพัฒนา อีกทั้ง ความพึงพอใจของผู้รับบริการ ซึ่งการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ มีทั้งขั้นตอนในระดับมหภาคและจุลภาค โดยหน่วยงานระดับสูง ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและต้องทำ ให้หน่วยงานระดับล่างนำนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไปสู่การปฏิบัติ โดยวิธีที่เหมาะสม และหน่วยงานระดับล่างเมื่อได้รับการถ่ายทอดนโยบายจากระดับบนแล้ว ก็ต้องกำหนดนโยบาย ภายในให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐ เช่นเดียวกับการกำหนดนโยบายการช่วยเหลือเหยื่อ อาชญากรรมของกระทรวงยุติธรรมโดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และให้สำนักงานยุติธรรม จังหวัดนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติผ่านคณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่า ทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ซึ่งเป็นไปตามรูปแบบจากบนสู่ล่าง รูปแบบล่างสู่บน ใน การรับฟังเสียงสะท้อนของผู้ปฏิบัติงานต่อผู้บริหารระดับสูง และรูปแบบผสม ซึ่งมีความแตกต่างกันทั้ง ในมุมมองและลักษณะของกระบวนการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ การกำหนดนโยบายของ ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่เกิดขึ้นด้วยการอาศัยปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับตำแหน่งของผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่เอง ใน การใช้ดุลยพินิจ และความเป็นอิสระเชิงเปรียบเทียบจากอำนาจหน้าที่ขององค์กรกระทรวงยุติธรรม ซึ่งปัจจัยด้านแหล่งที่มาของนโยบาย ความชัดเจนของนโยบาย การสนับสนุนนโยบาย ความซับซ้อนใน การบริหารงาน สิ่งจูงใจของผู้ปฏิบัติ การจัดสรรทรัพยากร รวมถึง การเห็นผลได้ตามลักษณะของ นโยบาย ความชัดเจนของวัตถุประสงค์ของนโยบาย ความเป็นไปได้ทางการเมือง ความเป็นไปได้ทาง เทคโนโลยี ความเพียงพอของทรัพยากร ความสามารถของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ความ เข้าใจและทัศนคติของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ ความเป็นไปได้ในกลไกภายในองค์กรหรือระหว่างองค์กร

ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ส่งผลกระทบต่อการนำนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไปสู่การปฏิบัติ อีกทั้ง กรอบมนุษยสัมพันธ์ กรอบการเมือง กรอบโครงสร้าง และกรอบระบบ มีความสำคัญต่อการนำนโยบายในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไปสู่การปฏิบัติด้วย ผู้วิจัยจึงเลือกแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ผู้วิจัยเลือกบททวนวรรณกรรมตั้งแต่ก่อนและหลังตราพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 เพื่อให้ได้ข้อจำกัดของงานวิจัยในอดีตที่เพียงพอสำหรับการวิจัยใหม่ในครั้งนี้ ดังนี้

อัญชลี ฉายสุวรรณ (2534) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การทดแทนค่าเสียหายแก่ผู้เสียหายในคดีอาญาหรือเหยื่ออาชญากรรม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ระบบและลักษณะของการทดแทนค่าเสียหายให้แก่เหยื่ออาชญากรรมโดยรัฐ (2) ระบบกฎหมายไทยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการทดแทนค่าเสียหายให้แก่เหยื่ออาชญากรรม รวมทั้ง ข้อบกพร่องของกฎหมายดังกล่าว (3) ลักษณะรัฐสวัสดิการ และ (4) หาแนวในการที่รัฐเข้ามาดำเนินโครงการเกี่ยวกับการทดแทนค่าเสียหายให้แก่เหยื่ออาชญากรรมโดยรัฐ

ผลการศึกษาพบว่า เมื่อมีอาชญากรรมเกิดขึ้น เหยื่ออาชญากรรมหรือผู้เสียหายในคดีอาญาย่อมตกเป็นผู้ได้รับผลร้ายจากการกระทำนั้น และบุคคลเหล่านั้น ย่อมมีสิทธิตามกฎหมายในอันที่ได้รับการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากผู้กระทำผิด แต่โดยที่ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำผิดโดยทั่ว ๆ ไปไม่เอื้ออำนวยต่อการชำระหนี้ค่าสินไหมทดแทน รวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีข้อบกพร่องอยู่มากมาย อันทำให้การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวไม่อาจกระทำได้สมดังเจตนารมณ์ของกฎหมาย

ความเสียหายที่เหยื่ออาชญากรรมหรือผู้เสียหายในคดีอาญาได้รับนั้น สมควรที่มีการเยียวยาแก้ไขให้ได้มากที่สุด แต่ด้วยเหตุผลในเรื่องอุปสรรคของปัญหาของการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนของผู้กระทำผิดดังกล่าว ภาระหน้าที่ในการเยียวยานี้จึงควรตกอยู่กับรัฐโดยการที่รัฐรับเป็นผู้จ่ายค่าทดแทน (Compensation) ให้แก่เหยื่ออาชญากรรมหรือผู้เสียหายในคดีอาญาแทนผู้กระทำความผิด นอกเหนือไปจากการลงโทษทางอาญาแก่ผู้กระทำความผิด ซึ่งหลักการจ่ายค่าทดแทนให้แก่เหยื่ออาชญากรรมหรือผู้เสียหายในคดีอาญาโดยรัฐดังกล่าวนี้ อยู่บนพื้นฐานของหลักการ 3 ประการ ก็คือ

(1) รัฐปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันไม่ให้เกิดอาชญากรรมขึ้นในสังคมบกร่อง (2) ผู้ที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมเป็นบุคคลที่ได้รับผลร้ายแทนสมาชิกอื่นในสังคม สังคมจึงต้องมีส่วนช่วยเหลือบุคคลนั้น และ (3) เป็นการขยายการบริการทางด้านสวัสดิการสังคม

เชมจุทา สุวรรณจินดา (2540) ได้ทำการศึกษา เรื่อง กระบวนการยุติธรรมทางอาญากับการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายในคดีความผิดทางเพศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและข้อบกพร่องของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในส่วนของ การสอบสวน และการดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาลเกี่ยวกับความผิดทางเพศที่มีผู้เสียหายเป็นเด็กของประเทศไทย และนำไปเปรียบเทียบกับกระบวนการยุติธรรมของต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร และแคนาดา ซึ่งถือว่าเป็นประเทศที่กระบวนการดังกล่าวได้รับการพัฒนามาเป็นระยะเวลาหนึ่งแล้ว เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการค้นหาและกำหนดมาตรการที่เหมาะสมเพื่อให้กระบวนการยุติธรรมในประเทศไทยสามารถช่วยปกป้องคุ้มครองเด็กซึ่งตกเป็นผู้เสียหายในคดีความผิดทางเพศได้ดียิ่งขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ โดยพัฒนารูปแบบ วิธีการ และขั้นตอนการดำเนินการให้มีลักษณะและวิธีการเป็นพิเศษกว่าคดีอาญาทั่วไป เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการค้นหาความจริงสำหรับดำเนินคดีอาญาที่เด็กถูกระงับละเมิดทางเพศ และก่อให้เกิดความทุกข์ทรมานหรือกีดตันทางด้านจิตใจและอารมณ์ต่อเด็กซึ่งเป็นผู้เสียหายในคดีอาญาในการต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ด้วย

ชาติชาย ชอบทางศิลป์ (2542) ได้ทำการศึกษา เรื่อง สิทธิของผู้เสียหายที่ได้รับการเยียวยาจากรัฐอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดทางอาญา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์หลักเกณฑ์ และแนวทางของกฎหมายในส่วนของ การชดเชยความเสียหาย และให้ความคุ้มครองต่อผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรม โดยเปรียบเทียบรูปแบบของกฎหมายต่างประเทศ รวมถึงการวิเคราะห์พิจารณา ร่างพระราชบัญญัติกองทุนชดเชยผู้เสียหายจากอาชญากรรม และผู้ถูกดำเนินคดีอาญาของกระทรวงยุติธรรม

ผลการศึกษาพบว่า มาตรการทางกฎหมายที่บัญญัติรองรับการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 245 ยังไม่มีกฎหมายรองรับชัดเจน

เสวก ภาศกิติ (2543) ได้ทำการศึกษา เรื่อง สิทธิได้รับค่าตอบแทนจากรัฐของผู้เสียหายในคดีอาญาตามมาตรา 245 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสิทธิที่ควรได้รับค่าตอบแทนจากรัฐของผู้เสียหายในคดีอาญา (2) ศึกษาเรื่องค่าตอบแทนผู้เสียหายตามกฎหมายต่างประเทศ (3) วิเคราะห์ค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญาตามกฎหมายไทย และ (4) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดตั้ง กองทุนค่าตอบแทนผู้เสียหาย

ผลการศึกษาพบว่า (1) ค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญาตามกฎหมายไทยที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ยังไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ตามมาตรา 245 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และ (2) รูปแบบค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญา เช่น การให้ค่าทำขวัญ การชดเชย หรือการให้ค่าสินไหมทดแทน ยังมีความเห็นที่แตกต่างกันอยู่ตามปรัชญาของกฎหมายและวิธีดำเนินการ

ฉะนั้นเพื่อให้ผู้เสียหายได้รับค่าตอบแทนจากรัฐตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 245 ควรมีการจัดตั้งกองทุนเงินค่าตอบแทนผู้เสียหายขึ้น โดยจัดให้มีสำนักงานบริหารงานกองทุนเงินค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญา มีคณะกรรมการเป็นองค์กรผู้มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยในการจ่ายค่าตอบแทน และควรแบ่งประเภทค่าตอบแทนจากรัฐให้ชัดเจน

ชนัญญา กิจทวี (2546) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การชดเชยความเสียหายแก่เหยื่ออาชญากรรม โดยรัฐโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิด หลักการ และกลไกการชดเชยความเสียหายแก่เหยื่ออาชญากรรมโดยรัฐของสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 รวมทั้งกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ และอัตราในการจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2546 เปรียบเทียบกับแนวคิด หลักการ และกลไก การชดเชยความเสียหายแก่เหยื่ออาชญากรรมโดยรัฐ ตามปฏิญญาสากลว่าด้วยหลักความยุติธรรมขั้นพื้นฐานของเหยื่ออาชญากรรม และการใช้อำนาจโดยมิชอบ ว่าสอดคล้องหรือขัดแย้งกันหรือไม่ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติ และกฎกระทรวงดังกล่าวของประเทศไทย ให้เกิดความชัดเจน เสมอภาค และมีประสิทธิผลในการบังคับใช้

ผลการศึกษาพบว่า แนวคิด หลักการ และกลไกการชดเชยความเสียหายแก่เหยื่ออาชญากรรมโดยรัฐของสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 รวมทั้งกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ และอัตราในการจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2546 เห็นว่า สอดคล้องกับแนวคิด หลักการ และกลไก เรื่อง การชดเชยความเสียหายแก่เหยื่ออาชญากรรมโดยรัฐ ตามปฏิญญาสากลว่าด้วยหลักความยุติธรรมขั้นพื้นฐานของเหยื่ออาชญากรรม และการใช้อำนาจโดยมิชอบ กล่าวคือ ในเรื่องแนวคิด การชดเชยความเสียหายแก่เหยื่ออาชญากรรม โดยรัฐ เห็นว่า รัฐต้องรับผิดชอบชดเชยความเสียหายแก่เหยื่ออาชญากรรม เนื่องจากรัฐไม่สามารถคุ้มครองพลเมืองของตนให้ปลอดภัยจากอาชญากรรม และถือว่าเป็นการขยายบริการด้านสวัสดิการสังคม ด้วยแนวคิดที่ว่า รัฐควรให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ต้องการความช่วยเหลือ ในกรณีหลักการ การชดเชยความเสียหายแก่เหยื่ออาชญากรรมโดยรัฐ เห็นว่า ผู้มีสิทธิได้รับการชดเชย หมายถึง เหยื่อ

อาชญากรรมที่ได้รับความเสียหายทางร่างกาย หรือจิตใจ จากการกระทำผิดอาญาที่ร้ายแรง และ ทายาทของเหยื่ออาชญากรรม หากเหยื่ออาชญากรรมถึงแก่ความตาย สำหรับความผิดที่รัฐชดเชย ความเสียหายต้องเป็นความผิดในคดีอาญาที่ร้ายแรง เช่น ความผิดเกี่ยวกับเพศ ชีวิต และร่างกาย ใน ส่วนประเภทของการชดเชยความเสียหาย แบ่งเป็น 2 ประเภท กล่าวคือ ในกรณีที่เหยื่ออาชญากรรม ที่ได้รับความเสียหายทางร่างกาย หรือจิตใจ รัฐชดเชยความเสียหายเป็นค่ารักษาพยาบาล ค่าฟื้นฟู สมรรถภาพทางร่างกาย หรือจิตใจ และค่าเสียหายอื่นตามที่เห็นสมควร หากเหยื่ออาชญากรรมได้รับ ความเสียหายจนถึงแก่ความตาย รัฐชดเชยค่าเสียหายเป็นค่าทำศพ รวมถึงค่าใช้จ่ายที่จำเป็นอื่น นอกจากนั้นรัฐได้จัดตั้งกองทุน หรือจัดสรรงบประมาณประจำปี โดยมีคณะกรรมการเป็นกลไกผู้มี อำนาจพิจารณาจ่ายค่าชดเชยความเสียหายดังกล่าวให้กับผู้มีสิทธิได้รับการชดเชยความเสียหาย

วิภาวี ชาติชนะ (2544) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การทดแทนความเสียหายแก่เหยื่ออาชญากรรม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดในการจำแนกประเภท สิทธิของเหยื่ออาชญากรรม ลักษณะของ การทดแทนความเสียหายแก่เหยื่ออาชญากรรมในรูปแบบต่าง ๆ และศึกษากฎหมายไทยในส่วนที่ เกี่ยวข้องกับการทดแทนความเสียหายเหยื่ออาชญากรรม รวมทั้งข้อบกพร่องของกฎหมายดังกล่าว เพื่อหาแนวทางในการทดแทนความเสียหายให้แก่เหยื่ออาชญากรรมที่เหมาะสม โดยวิธีการศึกษา ค้นคว้าเอกสาร รวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น หนังสือ วารสาร บทความ ผลงานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง ระเบียบ ตัวบทกฎหมาย บทความทางนิติศาสตร์ และทางสังคมศาสตร์ เพื่อนำข้อมูล ดังกล่าวมาศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การเปรียบเทียบ

ผลการศึกษาพบว่า เมื่อมีอาชญากรรมเกิดขึ้น เหยื่ออาชญากรรมเป็นผู้ที่ได้รับผลร้ายจากการ กระทำนั้น และเหยื่ออาชญากรรมนั้นย่อมมีสิทธิต่าง ๆ ตามกฎหมาย รวมทั้งการได้รับการเยียวยา ความเสียหายที่เกิดขึ้นจากผู้กระทำผิด แต่โดยสภาพทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิดโดยทั่วไปไม่ เอื้ออำนวยต่อการทดแทนความเสียหายในการชดเชยค่าเสียหายด้วยเงิน รวมทั้งความเสียหายที่เกิดขึ้น บางกรณีไม่สามารถทดแทนได้ด้วยเงินตรา อันทำให้การทดแทนความเสียหายดังกล่าวไม่อาจ ก่อให้เกิดความยุติธรรมได้อย่างจริงจัง

วีระศักดิ์ แสงสารพันธ์ (2544) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ผู้เสียหายในคดีอาญา เป็นการศึกษา สิทธิและการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อ (1) ต้องการทราบว่าภายหลังจากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 แล้ว ผู้เสียหายในคดีอาญามีสิทธิตามกฎหมายประการใดบ้าง (2) เพื่อทราบว่า การดำเนินกระบวนการ ยุติธรรมภายใต้แนวคิดกระบวนการยุติธรรมแนวทางสันติ (Restorative Justice) และ (3) เพื่อเป็น แนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายของประเทศไทยให้มีบทบัญญัติที่รองรับสิทธิของผู้เสียหายใน

คดีอาญาไว้เป็นหลักประกันตามกฎหมายว่าผู้เสียหายในคดีอาญามีสิทธิที่ได้รับการคุ้มครอง การช่วยเหลือ และการปฏิบัติที่เหมาะสม

ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการยุติธรรมเน้นหนักไปที่การคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลย โดยละเลยสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญา กล่าวคือ ผู้เสียหายในคดีอาญากลายเป็นผู้ที่ถูกลืมนโยบายกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ทั้งที่ผู้เสียหายในคดีอาญาเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญในการเริ่มต้นการดำเนินคดี และสมควรได้รับการคุ้มครองสิทธิ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์โดยรัฐ และองค์กรต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ตามกระบวนการทางกฎหมายเมื่อมีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้น โดยเฉพาะความผิดอาญาร้ายแรง ผู้เสียหายในคดีอาญามักไม่ได้รับความสนใจจากองค์กรต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรมมากเท่าที่ควร บุคคลเหล่านี้เมื่อต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมกลับได้รับการปฏิบัติเพียงในฐานะเป็นเพียงพยานหลักฐานชิ้นหนึ่งที่ทำให้การดำเนินคดีอาญาคดีนั้นบรรลุผลเท่านั้น ความเสียหายที่บุคคลเหล่านี้ได้รับทั้งทางชีวิต ร่างกาย จิตใจ และทรัพย์สิน ซึ่งในบางกรณีนั้นไม่สามารถที่เยียวยาให้กลับคืนสู่สภาพเดิมได้ ตลอดจนผลกระทบทางด้านจิตใจ ที่หวาดกลัวต่ออาชญากรรมภายในรัฐ โดยกระบวนการยุติธรรมทางอาญาก็ยังไม่อาจแก้ไขเยียวยาผู้เสียหายได้อย่างชัดเจน ทำให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญานั้น เป็นความยุติธรรมที่ซ้ำเติมความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับอยู่แล้ว กล่าวอีกนัยหนึ่ง ก็คือ ผู้เสียหายในคดีอาญาไม่มีสิทธิที่ชัดเจนเพียงพอที่เป็นหลักประกันว่าเจ้าหน้าที่และองค์กรต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรมให้ความช่วยเหลือ หากว่าต้องตกอยู่ในฐานะเป็นผู้เสียหายในคดีอาญา หรือมีการเรียกร้องขอให้ดำเนินการเช่นนั้น จากผู้เสียหายในคดีอาญา จนกระทั่งปี ค.ศ. 1985 องค์การสหประชาชาติได้ประกาศรับรองสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาหรือเหยื่ออาชญากรรม โดยประกาศปฏิญญาสากลว่าด้วยหลักความยุติธรรมขั้นพื้นฐานของเหยื่ออาชญากรรม และการใช้อำนาจโดยมิชอบ อันเป็นมาตรฐานรับรองสิทธิต่าง ๆ ของผู้เสียหายในคดีอาญาด้วยการกำหนดหลักการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่พึงปฏิบัติต่อผู้เสียหายในคดีอาญา นับตั้งแต่เริ่มดำเนินคดี จนถึงขั้นตอนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในเรือนจำ เพื่อเป็นหลักประกันสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาว่าได้รับการคุ้มครอง การช่วยเหลือและการปฏิบัติที่เหมาะสมจากองค์กรต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ด้วยความเชื่อว่าผลของการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาภายใต้แนวคิดของกระบวนการยุติธรรมแนวทางสันติ ทำให้การอำนวยความยุติธรรมตามกฎหมายเป็นความยุติธรรมที่มีคุณภาพมากขึ้น มีความยืดหยุ่นมากขึ้น เพียงพอที่ทำให้คดีที่ขึ้นสู่ศาลลดลง ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง และทำให้การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

หลักประกันดังกล่าวมีสาระสำคัญ 4 ประการ ก็คือ (1) การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมและได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม (Access to Justice and Fair Treatment) (2) การได้รับการชดเชยความ

เสียหายโดยผู้กระทำผิด (Restitution) (3) การได้รับการชดเชยความเสียหายโดยรัฐ (Compensation) และ (4) การให้ความช่วยเหลือแก่เหยื่ออาชญากรรมอื่น ๆ (Assistance)

การศึกษากฎหมายไทยพบว่า ผู้เสียหายในคดีอาญายังเป็นผู้ที่ถูกกละเลยอยู่มาก กฎหมายอาญาของไทยยังไม่มีบทบัญญัติถึงการจ่ายค่าชดเชย หรือค่าทดแทนความเสียหายที่ผู้เสียหายในคดีอาญาได้รับ ทำให้ผู้เสียหายต้องดำเนินการฟ้องร้องคดีด้วยตนเองในทางแพ่งซึ่งต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงมาก หรือหากผู้เสียหายสามารถฟ้องร้องคดีได้แต่จำเลยเป็นคนยากจนผู้เสียหายก็ไม่สามารถได้รับการชดเชย ฉะนั้นผู้เสียหายในคดีอาญาจึงขาดหลักประกันในการที่ได้รับการแก้ไขเยียวยาอย่างเพียงพอ

แม้สิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาของไทยมีอยู่มากพอสมควรโดยเฉพาะสิทธิในการดำเนินคดีในฐานะที่เป็นคู่ความ หากแต่กระบวนการในทางกฎหมายที่ทำให้เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทยให้ความเอาใจใส่ต่อสิทธิที่พึงได้รับของผู้เสียหายในคดีอาญานั้น คงต้องอาศัยกระบวนการในการบัญญัติกฎหมายที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดผลในการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้แล้วในรัฐธรรมนูญยังได้มีการบัญญัติรับรองสิทธิขั้นพื้นฐานเป็นหลักประกันแก่ผู้เสียหายในคดีอาญาไว้ด้วย อันทำให้การคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาสามารถขยายขอบเขตออกไปได้ อีกทั้ง การให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เสียหายในคดีอาญาก็มีความสำคัญที่ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน เนื่องจากไม่ว่าเป็นผู้เสียหายในคดีอาญาหรือผู้กระทำผิดล้วนต่างเป็นสมาชิกในสังคม ซึ่งต้องกลับคืนมาใช้ชีวิตร่วมกันในสังคม การช่วยเหลือจากสังคมโดยที่รัฐเป็นผู้สนับสนุนนี้จึงเป็นสิ่งที่ขาดเสียไม่ได้ เป็นที่ประจักษ์ชัดแล้วว่าอาชญากรรมไม่ก่อให้เกิดผลดีต่อผู้ใด มีแต่สร้างความเจ็บปวดให้บังเกิดขึ้น กระบวนการยุติธรรมทางอาญาจึงสมควรที่เป็นเครื่องมือในการเยียวยารักษาผู้ที่ได้รับผลกระทบจากอาชญากรรมทุกฝ่าย เพื่อนำความยุติธรรมและสันติสุขกลับคืนมาสู่สังคมอีกครั้งหนึ่ง และยังเป็นการเสริมสร้างให้เกิดความเข้มแข็ง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กล่าวนี้ การบัญญัติกฎหมายต้องมีความชัดเจน สอดคล้องกับมาตรฐานสากล ในการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญา และสิทธิมนุษยชน โดยต้องมีการปรับปรุง การแก้ไขกฎหมาย และการบัญญัติกฎหมายพิเศษ เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานยุติธรรมทางอาญา และเพื่อเพิ่มประสิทธิผลของการบังคับใช้กฎหมายให้บรรลุเป้าหมายมากยิ่งขึ้น ซึ่งย่อมเท่ากับเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุมและป้องกันอาชญากรรม

นอกจากนี้ ผลการศึกษายังทำให้เห็นอีกว่า สังคมไทยยังต้องการพัฒนาความคิด ทักษะคดี และวางมาตรการคุ้มครองสิทธิอีกหลายประการ โดยเฉพาะการทดแทนความเสียหายแก่เหยื่ออาชญากรรม สิทธิของเหยื่อ และการให้บริการแก่เหยื่อ และบุคคลที่อ่อนแอในสังคมที่ต้องการความช่วยเหลือจากรัฐ และสังคม ฉะนั้นเพื่อให้การคุ้มครองสิทธิ และหลักประกันแก่ผู้เสียหายในคดีอาญาสามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม สำหรับประเทศไทยในเบื้องต้น สมควรที่ดำเนินการภายใต้

ขอบเขตของเนื้อหา ได้แก่ (1) การให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เสียหายในคดีอาญาอย่างเหมาะสม ตลอดจนกระบวนการดำเนินคดี (2) การให้มีการแจ้งให้ผู้เสียหายในคดีอาญาทราบถึงสิทธิ์และความก้าวหน้าในคดีที่ตนเป็นผู้เสียหายในทุกขั้นตอนของกระบวนการดำเนินการในทางกฎหมายอันอาจส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ในทางส่วนตัวและความปลอดภัยของผู้เสียหายในคดีอาญา (3) การชดเชยความเสียหายต้องเป็นส่วนหนึ่งของคำพิพากษาในคดีอาญา โดยที่ผู้เสียหายไม่จำเป็นต้องฟ้องเป็นคดีแพ่งอีกต่างหาก โดยเฉพาะในคดีอาญาร้ายแรง (4) การฝึกอบรมบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ตลอดจนบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เสียหายในคดีอาญาอย่างมีประสิทธิภาพในฐานะผู้มีวิชาชีพ และ (5) จัดตั้ง หรือส่งเสริม ให้องค์กรพัฒนาเอกชน หรือมูลนิธิในการจัดตั้งศูนย์ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เสียหายในคดีอาญา โดยเฉพาะในคดีอาญาร้ายแรง ส่วนในระยะยาวสมควรที่มีการส่งเสริมกระบวนการในการศึกษาและวิจัยที่เกี่ยวกับปัญหาของผู้เสียหายในคดีอาญาต่อปัญหาในการควบคุมและป้องกันอาชญากรรม ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อเป็นการสำรวจและรวบรวมข้อมูล ตลอดจนสภาพความเป็นจริงเพื่อพิจารณาปฏิรูปกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

ศาสตราจารย์สุธีสร และคณะ (2548) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การพัฒนาปรับปรุงพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อ (1) ศึกษาสถานการณ์การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 (2) ปัญหาข้อขัดข้องอุปสรรคในการบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวทุกด้านทุกองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง และ (3) ศึกษาแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว

จากข้อค้นพบจึงเสนอแนะว่า (1) สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา ควรแยกพระราชบัญญัติ ออกเป็น 2 ฉบับ ก็คือ พระราชบัญญัติค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายแก่ผู้เสียหายในคดีอาญา และพระราชบัญญัติค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (2) สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา ควรเน้นการประชาสัมพันธ์ให้แก่ประชาชนทุกกลุ่มอาชีพ (3) สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา ควรขยายการทำงานของคณะกรรมการไปสู่ต่างจังหวัด หรือระดับภาค (4) การชดเชยค่าเสียหายควรยึดหลักตามสภาพความเป็นจริงของแต่ละพื้นที่ และตามแต่ละสาขาอาชีพ โดยเฉพาะกรณีที่เป็นความผิดพลาดจากการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมโดยรัฐ (5) ในเรื่องของระยะเวลาในการยื่นคำขอควรมีการขยายระยะเวลา และ (6) ควรมีการตั้งกองทุนในการช่วยเหลือผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาเพื่อมาช่วยสนับสนุนงบประมาณของรัฐ

สุทธิมา พิพัฒน์พิบูลย์ (2549) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การคุ้มครองผู้เสียหายในคดีอาญา โดยการศึกษาระบบการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 245 โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาถึงระบบการคุ้มครองผู้เสียหายในคดีอาญาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 245 ซึ่งบัญญัติรับรองสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาไว้อย่างชัดเจน และเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกของไทยที่มีบทบัญญัติคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญานอกจากนั้นยังได้ศึกษากฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายในคดีอาญาของไทยที่บังคับใช้ ก็คือ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 กฎหมาย กฎ ระเบียบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เสียหายในคดีอาญาของไทย

สาเหตุที่เลือกศึกษา เนื่องจากปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นมีความรุนแรงและสลับซับซ้อนมากขึ้น ส่งผลกระทบโดยตรงต่อผู้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม รวมไปถึงครอบครัวของบุคคลผู้นั้น ซึ่งได้รับผลกระทบทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ ทรัพย์สิน ในขณะที่นานาอารยประเทศหันมาให้ความสำคัญกับผู้เสียหายในคดีอาญามากขึ้น หลายประเทศได้บัญญัติกฎหมายคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญามากขึ้น หลายประเทศได้บัญญัติกฎหมายคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาไว้เป็นกฎหมายเฉพาะ เช่น สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น โดยประเทศไทยก็เป็นอีกหนึ่งประเทศหนึ่งที่บัญญัติรับรองสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุด

ผลการศึกษาพบว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 245 บัญญัติคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาไว้ ก็คือ ผู้เสียหายในคดีอาญามีสิทธิที่ได้รับทราบคุ้มครอง สิทธิที่ได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสม สิทธิที่ได้รับค่าตอบแทนที่จำเป็นและสมควรจากรัฐ ตามที่กฎหมายบัญญัติ นอกจากนี้หากผู้เสียหายในคดีอาญาได้รับความเสียหายถึงแก่ชีวิต ร่างกาย จิตใจ เนื่องจากการกระทำความผิดทางอาญาของผู้อื่น โดยตนไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น และไม่มีโอกาสได้รับการบรรเทาความเสียหายโดยทางอื่น บุคคลนั้น หรือทายาทมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ โดยบทบัญญัติของกฎหมายสอดคล้องกับปฏิญญาสากลว่าด้วยหลักความยุติธรรมขั้นพื้นฐานของเหยื่ออาชญากรรม และการใช้อำนาจโดยมิชอบ และมีกฎหมายลำดับรอง ก็คือ พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 โดยตลอดระยะเวลาที่ผ่านมารัฐได้ดำเนินการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายในคดีอาญาอย่างต่อเนื่อง เช่น การแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อให้ความคุ้มครองและมีการปฏิบัติที่เหมาะสมในการสอบสวนผู้เสียหายและพยานที่เป็นเด็ก และได้มีการตราพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 โดยบทบัญญัติสามารถนำมาใช้เพื่อให้ความ

คุ้มครองแก่ผู้เสียหายในคดีอาญาในฐานะพยานได้ แต่อย่างไรก็ตาม หากรัฐมองเห็นความสำคัญของผู้เสียหายในคดีอาญาในฐานะที่เป็นผู้ได้รับผลร้ายจากอาชญากรรม รัฐควรพิจารณาบัญญัติกฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาอย่างเป็นระบบ สิทธิในกระบวนการยุติธรรม และสิทธิที่ได้รับการช่วยเหลือจากรัฐ การมีกฎหมายเฉพาะในการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญา ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ได้ปฏิบัติต่อผู้เสียหายในคดีอาญาอย่างถูกต้องตามสิทธิที่กฎหมายบัญญัติรับรอง ถึงแม้มีรัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญา แต่มีลักษณะกว้าง หากให้เกิดความชัดเจนควรได้มีการบัญญัติกฎหมายลำดับรองให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติและเป็นประโยชน์แก่ผู้เสียหายในคดีอาญา ซึ่งในสหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น มีการบัญญัติไว้

คมสัน โปธิ์คง และสิริพันธ์ พลรบ (2550) ได้ทำการศึกษา เรื่อง กฎหมายจัดตั้งกองทุนช่วยเหลือผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา (1) เพื่อแก้ไขปัญหาที่ต้องนำเงินงบประมาณของรัฐจำนวนมากมาชดใช้ความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา (2) เพื่อให้ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาสามารถขอรับเงินค่าทดแทนและค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายได้รวดเร็วขึ้น (3) เพื่อพัฒนาระบบการช่วยเหลือผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาให้เหมาะสมกับสภาพของปริมาณเรื่องที่มีมากขึ้น แต่ลดปริมาณการใช้จ่ายในงบประมาณแผ่นดิน และ (4) เพื่อนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา และการจัดระบบกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

มาตรการในการแก้ไขปัญหาในระยะสั้น เพื่อให้การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนคนไทยจากสภาพของการเป็นเหยื่ออาชญากรรมทั้งในกรณีที่ เป็นผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา ด้วยการปรับปรุงพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ในประเด็นสำคัญ ได้แก่ (1) แยกบทบัญญัติและวางหลักการของการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายตาม หลักการสงเคราะห์ และหลักการความรับผิดชอบของรัฐ ออกจากกันให้มีความชัดเจนโดยมีการระบุหลักการดังกล่าวในบทบัญญัติให้มีความชัดเจน (2) แยกองค์กรที่ทำหน้าที่ในการพิจารณาวินิจฉัยคำร้องขอรับค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญา ออกจากองค์กรที่มีหน้าที่ในการพิจารณาวินิจฉัยคำร้องขอรับค่าทดแทนของจำเลยในคดีอาญาให้มีความชัดเจน เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนในทางปฏิบัติตามหลักการของกฎหมาย โดยให้มีคณะกรรมการที่มีขนาดเล็กลงจำนวนไม่เกิน 11 คน ในแต่ละคณะ และลดองค์ประกอบของหน่วยงานภาครัฐลง ให้องค์ประกอบส่วนใหญ่ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และความเข้าใจอย่างแท้จริง (3) กำหนดหลักการความเป็นผู้เสียหายในคดีอาญาเสียใหม่ให้ครอบคลุมถึงคู่สมรส ผู้พิทักษ์ ผู้ปกครอง บุตร บุคคลสายเลือดเดียวกัน สมาชิกในครอบครัว หรือสามี หรือภริยาที่ไม่สมรส หรือผู้ที่ผู้เสียหายพึ่งพิงอยู่ตามสภาพ

ความเป็นจริงของสังคม ในลักษณะเดียวกับกฎหมายของสหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น นอกจากนี้ยังต้องพิจารณาในหลักการที่สำคัญว่าไม่มีทางเยียวยาความเสียหายโดยทางอื่นแล้ว หากยังมีทางเยียวยาความเสียหายโดยทางอื่นหรือเรียกค่าความเสียหายได้แล้ว ต้องงดการจ่ายค่าตอบแทนในกรณีนั้น (4) เนื่องจากประเทศไทยยังไม่มี การปฏิรูประบบกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในส่วนที่เกี่ยวกับการแสวงหาข้อเท็จจริง ให้เป็นไปตามระบบสากลกระบวนการสืบสวน และการสอบสวน และการกลั่นกรองคดีมีการแยกออกจากกัน ปริมาณคดีที่เข้าสู่ศาลก็มีจำนวนมาก รวมทั้ง ปริมาณคดีที่ถึงที่สุดแล้ว ศาลยกฟ้องเป็นจำนวนมาก การใช้งบประมาณเพื่อจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ไม่สามารถกำหนดจำนวนงบประมาณได้ การจัดตั้งกองทุนช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาขึ้น เป็นประโยชน์เพื่อแก้ไขปัญหาความไม่แน่นอนของการใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดิน จากสภาพปัญหาความบกพร่องของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทย โดยมีที่มาของงบประมาณจากเงินงบประมาณอุดหนุนรายปี และเงินค่าปรับจากคดีอาญา (5) ยกเลิกบัญชีทำพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ให้มีหลักการในการจ่ายค่าตอบแทนแก่ผู้เสียหายตามสภาพความเป็นจริงในเรื่องที่ผู้เสียหายตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมได้อย่างแท้จริง เช่น การกระทำความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเสรีภาพ โดยยกเลิกการจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีที่เกิดจากความประมาทในการใช้ยานพาหนะออก ซึ่งไม่อาจถือว่าเป็นความบกพร่องของรัฐที่ต้องรับผิดชอบได้ (6) สร้างระบบการสมสิทธิ์เรียกค่าเสียหายของรัฐจากผู้กระทำความผิดอาญาและการเรียกคืนเงินค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายจากเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ก่อให้เกิดการจับกุมหรือคุมขังบุคคลผู้ตกเป็นจำเลย และมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าไม่เป็นผู้กระทำความผิดหรือการกระทำไม่เป็นความผิดที่เป็นระบบ เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของรัฐ และสร้างความระมัดระวังในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ (7) เปลี่ยนการวินิจฉัยอุทธรณ์โดยศาลอุทธรณ์ไปสู่ระบบของการออกคำสั่งทางปกครอง และวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง และวินิจฉัยชี้ขาดด้วยระบบของการชี้ขาดข้อพิพาททางปกครองที่มีวิธีพิจารณาและพิพากษาคดีปกครองโดยเฉพาะ (8) จัดตั้งสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา ให้มีฐานะเป็นกรม เพื่อรองรับสภาพของงานที่เกิดขึ้น

มาตรการในการแก้ไขปัญหาในระยะยาว ได้แก่ (1) ปรับโครงสร้างของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ให้มีการกระจายระบบการสอบสวน รวมทั้งสร้างพนักงานสอบสวน และเจ้าหน้าที่ตำรวจ ที่สามารถทำหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนได้ไปพร้อมกัน (2) ปรับระบบการสืบสวนสอบสวน และการกลั่นกรองของพนักงานอัยการ ในฐานะที่เป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนให้เป็นกระบวนการเดียวกัน (3) แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้ศาลยึดหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ

และหลักการค้นหาความจริงในเนื้อหา ในการพิจารณาแสวงหาข้อเท็จจริง เพื่อให้มีการพิจารณาพิพากษาที่มีความชัดเจน เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้เป็นจำเลยในคดีอาญา

กิติพงษ์ สุวรรณ (2552) ได้ทำการศึกษา เรื่อง มาตรการในการคุ้มครองผู้เสียหายในระหว่างการดำเนินคดีอาญา โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อ (1) ศึกษาหลักการ และแนวคิดในการคุ้มครองผู้เสียหายในระหว่างการดำเนินคดีอาญา (2) วิจารณ์ปัญหาและรูปแบบมาตรการคุ้มครองผู้เสียหายในระหว่างการดำเนินคดีอาญา ในระหว่างการพิจารณาคดี (3) ศึกษารูปแบบมาตรการคุ้มครองผู้เสียหายในระหว่างการดำเนินคดีอาญาตามกฎหมายของต่างประเทศ และ (4) ศึกษา รูปแบบมาตรการที่เหมาะสม และสามารถนำมาใช้ได้ในประเทศไทยในการให้ความคุ้มครองผู้เสียหายในระหว่างการดำเนินคดีอาญา

ผลการศึกษาพบว่า การให้ความคุ้มครองแก่ผู้เสียหายในระหว่างการดำเนินคดีอาญาของไทย ในขณะนี้ยังมีข้อจำกัด และปัญหาเกี่ยวกับการนำมาตราการที่เหมาะสมในการนำมาใช้เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เสียหาย เนื่องจากมีการบัญญัติกฎหมายในลักษณะกว้างและปรากฏอยู่ในกฎหมายหลาย ๆ ฉบับ เช่น ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา รวมถึงพระราชบัญญัติต่าง ๆ ที่ได้บัญญัติเฉพาะความผิดบางประเภท ทำให้เกิดความยุ่งยากในการให้ความคุ้มครองผู้เสียหาย เนื่องจากไม่มีมาตรการพื้นฐานที่เป็นมาตรฐานหลัก ในการให้ความคุ้มครองผู้เสียหาย และอาจเกิดการนำมาตราการในการให้ความคุ้มครองมาใช้อย่างผิดพลาด และไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับนั้น ๆ ส่งผลให้ผู้เสียหายไม่สามารถได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิผล ในต่างประเทศได้มีการกำหนดมาตรการต่าง ๆ ออกมาเพื่อให้ความคุ้มครองแก่ผู้เสียหายในระหว่างการดำเนินคดีอาญา เช่น สหรัฐอเมริกาได้มีการออกกฎหมายกลาง กำหนดสิทธิของผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรม ในลักษณะของกฎหมายทั่วไปที่สามารถนำไปใช้ในคดีอาญาได้ทุกประเภท ซึ่งถือเป็นหลักประกันสิทธิขั้นพื้นฐานและมาตรการเบื้องต้น ในการให้ความคุ้มครองแก่ผู้เสียหายหรือเหยื่อในคดีอาญานอกจากนี้ ได้กำหนดอย่างชัดเจนถึงบทบาทและหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ รูปแบบของมาตรการในการให้ความคุ้มครอง ตลอดจนบทลงโทษผู้กระทำความผิดหรือผู้ที่ดำเนินการหรือกระทำการใด ๆ อันเป็นการฝ่าฝืนต่อคำสั่งหรือมาตรการในการให้ความคุ้มครองผู้เสียหาย ซึ่งส่งผลให้มาตรการทั้งหลายที่รัฐได้กำหนดมานั้น สามารถบังคับใช้ได้โดยมีประสิทธิภาพ

ฉะนั้นจึงเสนอว่าประเทศไทยควรกำหนดหลักเกณฑ์และมาตรการทั่วไป ในการให้ความคุ้มครองแก่ผู้เสียหายในระหว่างดำเนินคดีอาญาไว้อย่างชัดเจน โดยกำหนดให้เป็นมาตรฐานขั้นพื้นฐานในการให้ความคุ้มครองผู้เสียหาย เพื่อให้ผู้เสียหายได้รับความคุ้มครองและปลอดภัยจาก

ภัยอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากผู้กระทำความผิด และส่งผลให้ผู้เสียหายสามารถดำเนินคดีได้อย่างมีประสิทธิภาพได้อย่างเต็มที่

สุภกิจ เจริญเวช (2553) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การช่วยเหลือผู้เสียหายในคดีอาญาตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ศึกษากรณีผู้เสียหายที่ได้รับการช่วยเหลือในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อ (1) ศึกษากระบวนการช่วยเหลือผู้เสียหายในคดีอาญาตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 (2) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจของผู้เสียหายในคดีอาญาต่อการได้รับการช่วยเหลือตามพระราชบัญญัติ และ (3) แสวงหาแนวทางที่เหมาะสมในการช่วยเหลือผู้เสียหายในคดีอาญา

จากข้อค้นพบจึงเสนอแนะว่า (1) ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมผู้เสียหายในคดีอาญาบางประเภท (2) ควรขยายเวลาในการขอรับสิทธิ์เพิ่มขึ้น (3) ควรมีการกระจายสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาไปในหลายพื้นที่ (4) เพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ข้อมูล (5) ตั้งศูนย์บริการทางโทรศัพท์เพื่อให้ความรู้ทางกฎหมายกับผู้เสียหาย และอธิบายขั้นตอนและวิธีการขอรับการช่วยเหลือ (6) ควรจัดให้มีการฝึกวิชาชีพพระยะสันให้แก่ผู้เสียหาย หรือส่งต่อประสานยังหน่วยงานที่ช่วยเหลือด้านฝึกอาชีพ และ (7) มีการช่วยเหลือในการให้คำปรึกษาทางจิตวิทยากับผู้เสียหายที่ได้รับผลกระทบทางด้านสภาพจิตใจจากการกระทำความผิด

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชานิติศาสตร์ (2553) ได้ทำการศึกษา เรื่อง แนวทางการให้ผู้กระทำความผิดหรือหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมร่วมรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหาย กรณีจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อ (1) ให้ได้แนวคิด ทฤษฎี หลักกฎหมายที่เกี่ยวกับการให้ผู้กระทำความผิดหรือหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมร่วมรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหาย กรณีรัฐจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนหรือค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาของต่างประเทศในระบบสากล (2) ให้ได้แนวทางที่เหมาะสมเกี่ยวกับการให้ผู้กระทำความผิดหรือหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมร่วมรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และ (3) เพื่อให้ได้แนวทาง มาตรการทางกฎหมายและด้านอื่น ๆ เกี่ยวกับการให้ผู้กระทำความผิด หรือหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมร่วมรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหาย ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องตามความจำเป็น

ผลการศึกษาพบว่า สำหรับเกณฑ์ในการพิจารณาการจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญา ในทางปฏิบัติบางกรณีมีลักษณะคล้ายระบบที่มีการปรับลดจำนวนเงิน หรือไม่จ่ายเงินค่าตอบแทนในบางรายการ หากเห็นว่าผู้เสียหายสามารถได้รับเงินช่วยเหลือจากทางอื่นแล้ว เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 245 อันเป็นที่มาของกฎหมาย วางหลักไว้ชัดเจนว่า เป็นการให้ความช่วยเหลือกรณีที่ผู้เสียหายไม่มีโอกาสได้รับการบรรเทาความเสียหายโดยทางอื่น

กรณีผู้เสียหายเป็นข้าราชการ จ่ายค่าตอบแทนกรณีถึงแก่ความตาย แต่งดจ่ายค่าจัดการศพ และค่าขาดอุปการะเลี้ยงดู หรือจ่ายให้เฉพาะส่วนที่ยังได้ไม่ครบ

กรณีผู้เสียหายได้รับชดใช้จากผู้ต้องหาจนเป็นที่พอใจ หากคดีอาญาระงับแล้วหรือได้รับเงินเกินกว่าที่มีสิทธิ์ได้รับตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 งดจ่าย แต่หากได้รับน้อยกว่าให้จ่ายเพิ่มให้เท่าตามสิทธิ์ที่ได้รับ

กรณีผู้เสียหายได้ทำประกันชีวิต หรือประกันการบาดเจ็บไว้ หากได้รับเงินค่ารักษาพยาบาลมาครบแล้ว ให้งดจ่ายค่าตอบแทน แต่หากได้รับไม่ครบ พิจารณาจ่ายเพิ่มเติมให้ครบได้ แต่ไม่เกินจำนวนที่กำหนดในกฎกระทรวง

กรณีพิเศษจากเหตุการณ์ไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ หากเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งได้รับความช่วยเหลือจาก คณะกรรมการนโยบายและอำนาจการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบสืบเนื่องจากความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กยต.) แล้ว ให้งดจ่าย เนื่องจากได้รับการบรรเทาความเสียหายจากทางอื่นแล้ว

กรณีคดีจราจร กรณีที่ผู้เสียหายมีสิทธิ์ได้รับเงินตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 ให้งดจ่ายค่าตอบแทน เนื่องจากได้รับเงินช่วยเหลือแล้ว แต่หากไม่เข้ากรณีตามกฎหมายดังกล่าว ให้จ่ายค่าตอบแทนเช่นเดียวกับคดีประมาททั่วไป เว้นแต่ได้รับเงินช่วยเหลือจากคู่กรณีจนเป็นที่พอใจ และไม่ติดใจดำเนินคดีกับผู้ต้องหา ให้งดจ่าย แต่หากไม่ปรากฏว่าผู้เสียหาย หรือทายาท ไม่ติดใจดำเนินคดีกับผู้ต้องหา และได้รับเงินช่วยเหลือน้อยกว่าที่ได้รับตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ให้จ่ายเพิ่ม แต่รวมแล้วไม่ต่ำกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ ยังไม่มีหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการรับช่วงสิทธิ์ แต่ไม่ตัดสิทธิ์ที่ผู้เสียหายได้รับความช่วยเหลือจากทางอื่น

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาหลักการของพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 สอดคล้องกับหลักการสงเคราะห์ในกรณีที่ผู้เสียหายไม่อาจได้รับความช่วยเหลือจากทางอื่น และมีการปรับลดจำนวนค่าตอบแทนเท่าที่ไม่อาจได้รับจากทาง

อื่นได้ เช่นเดียวกับรูปแบบของต่างประเทศ เช่น บางมลรัฐของสหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร และ ญี่ปุ่น และเมื่อพิจารณาคุณสมบัติของผู้เสียหายที่อาจได้รับความช่วยเหลือจากทางอื่นได้ เช่น กรณีเจ็บป่วย หรือบาดเจ็บ จากการกระทำความผิดทั่วไป หรือได้รับอันตรายจากการทำงาน สามารถได้รับความช่วยเหลือจากทางอื่นได้ ประกอบกับความสะดวกในการบริหารจัดการแล้ว รูปแบบการจ่ายค่าทดแทนเป็นไปในลักษณะการสงเคราะห์ หรือกึ่งสงเคราะห์ (A Public, Quasi-Charitable Fund) หรือการจ่ายค่าตอบแทนแก่เหยื่ออาชญากรรมเป็นหนทางลำดับรอง (A Secondary Source of Compensation) หรือในกรณีที่ผู้เสียหายไม่ได้รับความช่วยเหลือจากทางอื่นแล้ว (A Payor of Last Resort) น่าจะยังสามารถนำมาเป็นหลักได้ และตรงกับหลักการที่ใช้ในสากลส่วนใหญ่ เมื่อรัฐได้ให้ค่าตอบแทนไปแล้ว ในบางประเทศในกลุ่มดังกล่าว เช่น บางมลรัฐของสหรัฐอเมริกา สามารถรับช่วงสิทธิ์ของผู้เสียหาย (Subrogation) ไปเพื่อนำเงินกลับคืนสู่รัฐได้ ซึ่งให้ผู้กระทำความผิดมีส่วนรับผิดชอบโดยรัฐสามารถรับช่วงสิทธิ์จากผู้เสียหาย เพื่อนำเงินที่ผู้กระทำความผิดต้องรับผิดชอบแก่ผู้เสียหายส่วนหนึ่งมาจ่ายคืนแก่รัฐเท่าจำนวนที่รัฐได้จ่ายไปเป็นค่าตอบแทนผู้เสียหายได้หรือไม่

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากแนวโน้มของการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมได้ขยายขอบเขตออกไปจากความช่วยเหลือทางการเงิน โดยในทางสากลปรับเปลี่ยนระบบไปสู่แนวทางการให้ความช่วยเหลืออื่น ๆ ทั้งในเชิงป้องกัน และสนับสนุนให้ผู้เสียหายได้ใช้สิทธิ์ของตนเองจากสวัสดิการต่าง ๆ ของรัฐ และการใช้สิทธิ์เรียกร้องจากผู้กระทำความผิด มีการแก้ไขกฎหมายในหลาย ๆ ประเทศ จากกฎหมายค่าตอบแทนเหยื่ออาชญากรรม (Crime Victims Compensation) เป็นกฎหมายการให้ความช่วยเหลือแก่เหยื่ออาชญากรรม (Crime Victims Assistance) ดังตัวอย่างของประเทศในเอเชีย ก็คือประเทศญี่ปุ่น ถือเป็นประเทศแรก ๆ ที่ปรับเปลี่ยนระบบ และประเทศอื่น ๆ การปรับเปลี่ยนทิศทางในการให้ความช่วยเหลือดังกล่าว หากนำมาใช้ในประเทศไทย อย่างน้อยควรมีการปรับเปลี่ยนหน่วยงานบริหารตามกฎหมายว่าด้วยค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา โดยอาจให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเป็นหน่วยงานบริหาร เนื่องจากมีภารกิจครอบคลุมการให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายได้กว้างขวางกว่าสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา

วินัส หมุดธรรม (2554) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับสิทธิ์ของประชาชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยการศึกษาการขอรับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ผลการศึกษาพบว่า สิทธิ์ของจำเลยในคดีอาญาตามกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทย ซึ่งมีรัฐธรรมนูญได้กล่าวถึงหลักสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยไว้อย่างชัดเจน รวมถึงสิทธิ์ของจำเลยในคดีอาญาที่ปรากฏหลักฐานต่อมาทีหลังว่า ไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิด จำเลยดังกล่าวจึงสมควรได้รับความเป็นธรรมจากกฎหมายด้วยเช่นกัน จึงทำให้มีหน่วยงานของรัฐเข้ามามีอำนาจในการตรวจสอบ

และพิจารณาให้การช่วยเหลือเยียวยาแก่จำเลยในคดีอาญาดังกล่าว รวมถึง จำเลยที่ถูกยกฟ้องตามประมวลวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 185 และมาตรา 227 ที่ถูกยกฟ้องเช่นเดียวกัน แต่ได้รับการช่วยเหลือเยียวยาจากรัฐไม่เหมือนกัน กล่าวคือ ถ้าเป็นจำเลยที่ถูกยกฟ้องตามมาตรา 227 ก็จะไม่ได้รับความช่วยเหลือเยียวยาจากรัฐ จึงมองเป็นปัญหาของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทยที่ยังให้สิทธิของประชาชนไม่ว่าจะอยู่ในฐานะใด ยังคงกล่าวถึงสิทธิที่ประชาชนได้รับไม่ทั่วถึงจึงทำให้ขัดกับรัฐธรรมนูญที่ได้กล่าวถึงเรื่องสิทธิไว้

รณณ วิริยะประกอบ (2554) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้เสียหายในคดีอาญา โดยการศึกษาการล่องละเมิดทางเพศ ในจังหวัดชลบุรี พบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ ได้แก่ (1) ผู้ยื่นคำขอมีเอกสารไม่ครบถ้วน (2) เมื่อได้รับเอกสารครบถ้วนแล้วไม่ได้รับความร่วมมือจากพนักงานสอบสวนเจ้าของคดี (3) มีปริมาณจำนวนคำขอที่มากกว่าจำนวนบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน ทำให้บุคลากรผู้ปฏิบัติงานไม่สามารถดำเนินการตรวจสอบเอกสารข้อเท็จจริงได้ทันตามระยะเวลาที่กำหนด และ (4) คณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา เห็นว่าข้อเท็จจริงที่มีอยู่ไม่ครบถ้วนให้ชะลอการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญาออกไปเพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติม

นภาพร สุทธิวงษ์ (2555) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การจ่ายค่าตอบแทนแก่ผู้เสียหายที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดทางอาญา โดยการศึกษาผลกระทบต่อสิทธิในการเรียกค่าสินไหมทดแทน ผลการศึกษาพบว่า เมื่อมีการบังคับใช้พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ในการจ่ายค่าตอบแทนตามพระราชบัญญัตินี้ มีผลกระทบต่อสิทธิในการเรียกค่าสินไหมทดแทนในทางแพ่งของผู้เสียหายในบางกรณี และการที่ผู้เสียหายได้รับค่าสินไหมทดแทนในทางแพ่งจากคู่กรณี หรือได้รับการเยียวยาจากกฎหมายอื่นหรือหน่วยงานอื่นแล้ว ต่อมาจึงยื่นขอรับค่าตอบแทนตามพระราชบัญญัตินี้ มีผลกระทบต่อสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาที่จะไม่ได้รับค่าตอบแทน ซึ่งการพิจารณาดังกล่าวขัดกับเจตนารมณ์ตามบทบัญญัติตามมาตรา 5 ที่บัญญัติว่า การเรียกร้องหรือการได้มาซึ่งสิทธิ หรือประโยชน์ตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่เป็นการตัดสิทธิหรือประโยชน์ที่ผู้เสียหายหรือจำเลยพึงได้รับตามกฎหมายอื่น ดังนั้นจึงเห็นว่ายังมีผลกระทบต่อผู้เสียหายในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน

สุภัทรา สุขปาดิณี (2555) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมข้ามชาติที่ได้รับผลกระทบตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 โดยการศึกษาการพัฒนากฎหมายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมข้ามชาติของประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า หลังจากที่ประเทศไทยได้ลงนามใน

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ ณ ประเทศอิตาลี โดยที่อนุสัญญาดังกล่าวประกอบด้วยพิธีสารเพิ่มเติมอนุสัญญาอีกสามฉบับ ได้แก่ พิธีสารเพื่อป้องกันปราบปราม และลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก พิธีสารเพื่อต่อต้านการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นโดยทางบก ทะเล และอากาศ และพิธีสารเพื่อต่อต้านการผลิตและค้าอาวุธโดยผิดกฎหมาย ประเทศไทยก็ได้มีความพยายามที่จะปรับปรุงแก้ไขกฎหมายของไทยรวมถึงการออกพระราชบัญญัติเพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญาดังกล่าว เช่น ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. ... (ในขณะที่ สุภัทรา ศึกษาวิจัย ซึ่งปัจจุบันมีการตราเป็นพระราชบัญญัติแล้ว) พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 แต่กฎหมายของไทยที่ได้มีการแก้ไขแล้วยังมีการระบุดังกล่าว การช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมขององค์การอาชญากรรมข้ามชาติที่ไม่สมบูรณ์และครบถ้วน ทำให้เหยื่ออาชญากรรมดังกล่าวที่ได้รับผลกระทบเกิดความเสียหายและเดือดร้อนจากการกระทำความผิดขององค์การอาชญากรรมข้ามชาติ และด้วยการบังคับใช้กฎหมายต่าง ๆ ของประเทศไทยที่ยังไม่ครอบคลุม และยังไม่มีการจัดตั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามารับผิดชอบดูแลโดยตรง ด้วยเหตุผลที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นการเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมขององค์การอาชญากรรมข้ามชาติยังไม่เป็นไปตามอนุสัญญาดังกล่าวระบุไว้

ณัฐกฤตกานต์ เกิดขาว (2556) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ปัญหาทางกฎหมายในการเยียวยาผู้ต้องหา และจำเลยตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ผลการศึกษาพบว่า พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ยังไม่คุ้มครองถึงผู้ต้องหาที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้อง เนื่องจากไม่ใช่ผู้ถูกคุมขังในระหว่างการพิจารณาคดี แต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 40 (5) ก็ได้บัญญัติให้การคุ้มครองแก่ผู้ต้องหาที่ถูกดำเนินคดีอาญาให้ได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายด้วย โดยไม่ได้จำกัดอยู่เพียงจำเลยที่ถูกคุมขังในระหว่างการพิจารณาคดีของศาลเท่านั้น และมาตราเดียวกันนี้ก็ยังให้ความคุ้มครองแก่ผู้ที่ตกเป็นจำเลยเช่นกัน โดยไม่ได้ระบุเจาะจงลงไปว่า จะต้องเป็นจำเลยที่ศาลมีคำพิพากษายกฟ้องโดยปรากฏในคดีนั้นว่า ข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่า จำเลยไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิดหรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิดเท่านั้น ส่วนองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาเพื่อมีคำวินิจฉัยในเรื่องค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย ได้แก่ คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ซึ่งการให้อำนาจคณะกรรมการเป็นผู้พิจารณาทำคำวินิจฉัยในเรื่องค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญายังไม่

มีความเหมาะสม และไม่เป็นธรรมแก่จำเลยเท่าที่ควร เนื่องจากคณะกรรมการแม่ประกอบด้วย ผู้แทนจากหลายหน่วยงาน แต่ไม่ปรากฏว่าคณะกรรมการคนใดเป็นผู้ที่เข้าไปรับรู้ถึงพฤติการณ์แห่งคดีในการพิจารณาพิพากษาของศาลแต่อย่างใด การให้องค์การศาลเป็นผู้พิพากษาคดีนั้น ๆ เป็นผู้ทำคำวินิจฉัยจะมีความเหมาะสมกว่า นอกจากนี้ ยังมีประเด็นเรื่องสถานที่ที่จำเลยสามารถยื่นคำขอรับค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย จำเลยจะต้องยื่นคำขอต่อคณะกรรมการ ณ สำนักงานตามแบบที่สำนักงานกำหนดไว้แห่งเดียว หากให้จำเลยมีสิทธิ์ที่จะยื่นคำขอได้ที่ศาลซึ่งจำเลยถูกพิพากษาลงโทษได้อีกแห่งหนึ่ง ก็จะเป็นการเยียวยาความเสียหายให้แก่จำเลยเพิ่มขึ้น

ไตรรัตน์ อัทถภูมิ (2557) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ปัญหาการเยียวยาผู้เสียหายตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาปัญหาการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาที่ไม่ครอบคลุมและขาดความเสมอภาคจากการช่วยเหลือเยียวยาจากภาครัฐ โดยการศึกษาหลักเกณฑ์และรูปแบบการเยียวยาความเสียหายในคดีอาญาของประเทศไทย และต่างประเทศที่เป็นต้นแบบในการเยียวยาผู้เสียหาย ได้แก่ การเยียวยาผู้เสียหายในระบบคอมมอนลอว์ เช่น สหรัฐอเมริกา และการเยียวยาผู้เสียหายในระบบซีวิลลอว์ เช่น ญี่ปุ่น และฝรั่งเศส จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ และคำพิพากษาศาลอุทธรณ์

ผลการศึกษาพบว่า (1) ปัญหาพื้นฐานแนวคิดในการเยียวยาผู้เสียหายในคดีอาญากับการเยียวยาจำเลยเป็นแนวคิดที่มีความแตกต่างกัน แต่ได้นำมาบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติเดียวกัน ส่งผลกระทบต่อการกำหนดค่าตอบแทนของผู้เสียหายที่ได้รับการเยียวยา (2) ปัญหาการเยียวยาความเสียหายทางจิตใจยังไม่บัญญัติไว้ในกฎหมาย และขาดกระบวนการที่ช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหายด้านจิตใจ ทำให้ขาดความเสมอภาคในการจ่ายค่าตอบแทนที่ชัดเจน (3) ปัญหาการเยียวยาผู้เสียหายในด้านอื่น นอกเหนือจากการจ่ายเงินเป็นค่าตอบแทนการเยียวยา โดยมุ่งเน้นเฉพาะการช่วยเหลือทางการเงินเท่านั้น แต่ยังขาดกลไกการเยียวยาผู้เสียหายในด้านอื่น เช่น การฟื้นฟูสมรรถภาพจิตใจให้สามารถกลับคืนสู่สังคม ดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติ (4) ปัญหาแนวทางการจ่ายค่าตอบแทนในกรณีผู้เสียหายได้รับการเยียวยาความเสียหายตามระบบประกันภัย การพิจารณาสั่งจ่ายค่าตอบแทนได้วางหลักในคดีประเภทจรรยาจรให้สามารถหักเงินที่ได้รับจากระบบประกันภัย ทำให้เกิดความไม่เสมอภาคระหว่างคดีประเภทจรรยาจร และคดีความผิดต่อชีวิต (5) ปัญหาการกำหนดนิยามของคำว่า “ผู้เสียหาย” ทำให้เกิดการตีความเกี่ยวกับขอบเขตการเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดของผู้เสียหายค่อนข้างกว้างขวาง

กชพร รังษีโกนดร (2557) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ปัญหาองค์กรผู้ใช้อำนาจในการวินิจฉัยสิทธิ์ของจำเลยที่ได้รับการเยียวยาตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ผลการศึกษาพบว่า หลักเกณฑ์ทางกฎหมายบางประการในการขอรับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาจากรัฐ ยังมีปัญหาต่อการเข้าถึงการได้รับการเยียวยา เนื่องจากจำเลยที่ศาลพิพากษายกฟ้อง ยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลย เมื่อศาลพิจารณาแล้วเชื่อว่าจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์ แต่พยานหลักฐานยังไม่อาจขัดแย้งที่จะพิสูจน์จนสิ้นสงสัยได้ว่า จำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์ จำเลยกรณีเหล่านี้จะไม่ได้รับการเยียวยาจากรัฐ เนื่องจากขาดองค์ประกอบตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ในมาตรา 20 (3) แห่งพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 อันเป็นการขัดต่อเจตนารมณ์ของกฎหมาย และแนวคิดในการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ แม้จะไม่ใช่ทั้งหมดที่จำเลยผู้บริสุทธิ์ต้องสูญเสียไป เมื่อมีความผิดพลาดในกระบวนการพิจารณาคดี ผู้ถูกดำเนินคดีต้องสูญเสียอิสรภาพ เนื่องจากถูกคุมขังระหว่างดำเนินคดี รัฐไม่ควรหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบ โดยมีคณะกรรมการซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่พิจารณาค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาเป็นเครื่องมือ นอกจากปัญหาและอุปสรรคในการตีความแล้ว การพิจารณาค่าขอรับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาโดยเฉพาะคณะกรรมการยังคงมีช่องว่างในการติดตามข้อเท็จจริงในคดี เนื่องจากคณะกรรมการไม่ใช่ผู้ที่พิจารณาคดีซึ่งรับทราบข้อเท็จจริงในคดีมาแต่ต้น แม้จะสามารถขอสำนวนมาศึกษาข้อมูลได้ แต่ก็ไม่สามารถเข้าถึงข้อเท็จจริงเช่นเดียวกับศาลที่ทำหน้าที่ในการพิจารณาพิพากษาคดีนั้น อีกทั้ง ยังเป็นการทำงานซ้ำซ้อนก่อให้เกิดความล่าช้าในการพิจารณาค่าทดแทน ทำให้จำเลยผู้บริสุทธิ์ไม่ได้รับการเยียวยาตามสมควร โดยมีผลกระทบต่อสิทธิ เสรีภาพ และความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม ขัดต่อแนวคิดในการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ และหลักความรับผิดชอบโดยรัฐ ซึ่งรัฐไม่อาจปฏิเสธความรับผิดชอบได้

นิถมน รัตนะรัต (2558) ได้ทำการศึกษา เรื่อง แนวทางและหลักเกณฑ์การเยียวยาความเสียหายแก่ผู้ได้รับผลกระทบจากกรณีความรุนแรงทางการเมือง ผลการศึกษาพบว่า ประเทศไทยยังไม่มียกเว้นบทบัญญัติกฎหมายรองรับสิทธิ์การเยียวยาความเสียหายของผู้ได้รับความเสียหายจากกรณีความรุนแรงทางการเมืองไว้โดยตรง แต่อาศัยมติคณะรัฐมนตรี และบทบัญญัติของกฎหมายโดยเทียบเคียงจากพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ซึ่งจัดว่าเป็นการรับรองสิทธิ์ในการได้รับความช่วยเหลือจากรัฐของบุคคลซึ่งได้รับความเสียหายเป็นการทั่วไปอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดทางอาญา ไม่ใช่เป็นการคุ้มครองสิทธิ์สำหรับผู้ได้รับความเสียหายจากกรณีความรุนแรงทางการเมืองเป็นการเฉพาะ

ข้อค้นพบจึงเสนอแนะว่า (1) การกำหนดมาตรการให้มีการเยียวยาในอนาคตควรคำนึงถึงการเยียวยาในรูปแบบระยะยาว โดยเฉพาะในกรณีผู้เสียหายได้รับอันตรายถึงทุพพลภาพ ต้องสูญเสียอวัยวะที่สำคัญ ไม่สามารถประกอบกรงานหรือดำรงชีพได้เป็นปกติ รัฐควรให้ความช่วยเหลือในระยะยาว ทั้งในรูปแบบที่เป็นตัวเงิน และควรกำหนดให้มีมาตรการเยียวยาที่ไม่เป็นตัวเงิน โดยเฉพาะการเยียวยาทางด้านจิตใจ เพื่อให้ผู้เสียหายเกิดความรู้สึกที่ดี มีกำลังใจต่อสู้กับชีวิต (2) การกำหนดบทบาทของรัฐในเชิงรุก โดยกำหนดให้มีมาตรการให้รัฐเข้ามามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนกลไกการดำเนินการเยียวยาอย่างเต็มรูปแบบ ทั้งในส่วนของดำเนินการที่เป็นตัวเงิน โดยการให้รัฐกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินที่เป็นมาตรฐาน ก่อให้เกิดความเป็นธรรม และกำหนดวิธีการดำเนินการเยียวยาโดยกำหนดให้มีองค์กรการเยียวยาเฉพาะ และขยายเครือข่ายไปสู่ชนบท เช่น การตั้งศูนย์เยียวยาประจำเขตหรืออำเภอ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ยุพิน เคนอาร์นต์ (2558) ได้ทำการศึกษา เรื่อง บูรณาการความช่วยเหลือทางการเงินของรัฐแก่ผู้เสียหายในคดีอาญา โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา (1) เพื่อศึกษาแนวคิดและหลักเกณฑ์การจ่ายค่าตอบแทนแก่ผู้เสียหายในคดีอาญาตามกฎหมายของต่างประเทศ (2) เพื่อศึกษาถึงแนวคิดตามรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายในคดีอาญาประกอบกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (3) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ประเด็นปัญหาการบูรณาการความช่วยเหลือทางการเงินของรัฐแก่ผู้เสียหายในคดีอาญาในประเทศไทย และ (4) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการความช่วยเหลือทางการเงินของรัฐแก่ผู้เสียหายในคดีอาญาในประเทศไทย เพื่อให้สามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการศึกษาพบว่า การเยียวยาทางการเงินของรัฐแก่ผู้เสียหายในคดีอาญาในประเทศไทยพบประเด็นปัญหา (1) ปัญหางบประมาณในการจ่ายค่าตอบแทนตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ไม่เพียงพอต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น (2) ปัญหาเรื่องการพิจารณาคำขอรับค่าตอบแทนตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 (3) ปัญหาการบังคับคดีเพื่อเรียกค่าสินไหมทดแทนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 43 และมาตรา 44/1 ที่ไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการศึกษาจึงเสนอแนะว่า (1) ควรนำรูปแบบการเยียวยาในระบบผสมของต่างประเทศมาปรับใช้ในการช่วยเหลือแก่ผู้เสียหายในคดีอาญาร้ายแรง (2) ควรนำหลักเกณฑ์การช่วยเหลือผู้เสียหายตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มาปรับใช้ และ (3) ในระหว่างที่ยังไม่มีการแก้ไขกฎหมาย เห็นควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงาน

อัยการสูงสุด และกรมบังคับคดี ทั้ง 3 หน่วยงานมาประชุมร่วมกันหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา เรื่อง การบังคับคดีของผู้เสียหายในคดีอาญา เพื่อให้เกิดประสิทธิผลตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

ณรงค์ ใจหาญ และคณะ (2561) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การขับเคลื่อนแผนบูรณาการเพื่อช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมของประเทศไทย และประชาคมอาเซียน โดยมีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษารูปแบบ มาตรการ กลไก หรือเครื่องมือในการช่วยเหลือประชาชนซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพ รวมทั้งจากการกระทำความผิดอาญาของบุคคลอื่น ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคที่มีอยู่ของประเทศไทย (2) เพื่อศึกษาและพัฒนานโยบาย รูปแบบ มาตรการ กลไก หรือเครื่องมือในการช่วยเหลือประชาชนซึ่งได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดอาญาของบุคคลอื่น ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ให้มีประสิทธิผล เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย เป็นไปตามมาตรฐานสากล และแผนการปฏิรูประบบการคุ้มครองผู้เสียหายในคดีอาญา หรือเหยื่ออาชญากรรม ของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ และ (3) เพื่อศึกษาและพัฒนานโยบาย รูปแบบ มาตรการ กลไก หรือเครื่องมือในการช่วยเหลือประชาชนซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ให้มีประสิทธิผล เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย และเป็นไปตามมาตรฐานสากล โดย ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ได้รับความเสียหายในคดีอาญา พ.ศ. ... มีการรับฟังความคิดเห็นในเบื้องต้นได้ผล ดังนี้

(1) นิยามของคำว่าผู้เสียหาย

(1.1) ไม่ควรใช้นิยามของผู้เสียหายในคดีอาญา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

(1.2) ควรใช้กับกรณีเด็กในความผิดที่เกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว ชาวต่างชาติ ที่มาท่องเที่ยว แรงงานต่างด้าว บุตรหลานของแรงงานต่างด้าว ซึ่งเป็นบุคคลไร้สัญชาติที่พำนักอยู่ในประเทศไทย โดยเฉพาะในกรณีคดีที่เกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว ก็ควรให้เหยื่ออาชญากรรมได้รับการช่วยเหลือเท่าที่จำเป็น แม้ไม่ได้มีการดำเนินคดี

(2) การเยียวยาเหยื่ออาชญากรรม

(2.1) ในกรณีค่าทดแทนจำเลยที่ถูกศาลยกฟ้องเมื่อคดีถึงที่สุด เหยื่ออาชญากรรมที่ได้รับการเยียวยานั้น ไม่ควรจำกัดเฉพาะกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าจำเลยไม่เป็นผู้กระทำความผิด แต่ควรเปิดช่องให้สามารถเยียวยาได้ในกรณีที่ศาลยกฟ้องโจทก์ ด้วยเหตุยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้แก่จำเลยด้วย ทั้งนี้ เนื่องจากดุลยพินิจในการรับฟังพยานหลักฐานของผู้พิพากษาแต่ละคดีมีความแตกต่างกัน

(2.2) การเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมตามระบบกฎหมายของประเทศเน้นหนักในการให้ความช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในด้านการพิจารณาจ่ายเงิน แต่กระบวนการในการพิจารณาเพื่อ

จ่ายเงินช่วยเหลือยังมีความล่าช้า เนื่องจากองค์ประกอบของคณะกรรมการที่ทำหน้าที่ในการพิจารณาที่มีภารกิจของตนเองที่ต้องรับผิดชอบ นอกจากนี้ในระบบของประเทศไทยยังขาดการจัดสรรค่าใช้จ่ายเบื้องต้นสำหรับเหยื่ออาชญากรรม ไม่ว่าจะเป็น ค่ารักษาพยาบาลที่จำเป็น ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตเบื้องต้นในระหว่างการดำเนินคดี เพื่อเรียกร้องค่าเสียหายจากผู้กระทำความผิด ทั้งต้องมีการปรับปรุงให้สามารถมีการจ่ายเงินสู่มือของเหยื่ออาชญากรรมได้โดยเร็ว เช่น การโอนเงินช่วยเหลือผ่านการโอนทางบัญชีธนาคาร

(2.3) การเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมตามระบบกฎหมายของประเทศยังขาดมาตรการที่ชัดเจน และเป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วทั้งประเทศ ในเรื่องของการให้ความช่วยเหลือเยียวยาในด้านอื่น ๆ ตามมาตรฐานสากล กล่าวคือ การรักษาพยาบาลเบื้องต้น การเยียวยาในทางจิตใจ โดยการให้การดูแลสภาพจิตใจของเหยื่ออาชญากรรมที่มีความจำเป็นบางประเภท แนวทางในการฟื้นฟูให้เหยื่ออาชญากรรมคืนกลับสู่สังคมทั้งในด้านของการกลับไปดำเนินชีวิตได้ตามปกติและการสามารถประกอบอาชีพได้ตามปกติ หรือมีอาชีพทดแทนในกรณีที่เหยื่อสูญเสียความสามารถ หรืออวัยวะจนไม่สามารถกลับไปประกอบอาชีพเดิมได้ การจัดการศึกษาที่เหมาะสม

นอกจากนี้ เพื่อให้การเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมด้วยวิธีการข้างต้นประสบผลสำเร็จ การดำเนินการอาจมีความจำเป็นที่ต้องมีการสร้างมาตรการในการคุ้มครองเหยื่ออาชญากรรมจากการถูกระทำไม่ให้เกิดความเสียหายซ้ำ ซึ่งรวมถึง การคุ้มครองเหยื่ออาชญากรรมจากการนำเสนอข้อเท็จจริงของบุคคลผ่านทางสื่อออนไลน์ หรือจากการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชน

(2.4) การกำหนดกรอบเวลาในการยื่นคำร้องขอรับเงินช่วยเหลือก่อนข้างต้น เมื่อเปรียบเทียบกับคุณภาพในการรับรู้ และเข้าถึงสิทธิของเหยื่ออาชญากรรม โดยในเรื่องนี้มีข้อเสนอให้มีการขยายเวลา หรือไม่มีการตัดสิทธิในการได้รับความช่วยเหลือด้วยกรอบเวลา แต่ให้ใช้วิธีการลดจำนวนเงินที่ได้รับการช่วยเหลือ หากเลยระยะเวลาหนึ่งเวลาใด

(2.5) นอกเหนือจากการพัฒนาระบบการเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมให้ได้มาตรฐานสากลแล้ว ควรมีการพิจารณาการป้องกันความเสียหายที่เกิดขึ้นกับเหยื่ออาชญากรรมควบคู่ไปด้วย

(3) การเข้าถึงและการรับรู้ถึงสิทธิในการรับช่วยเหลือของเหยื่ออาชญากรรม

การที่ประเทศไทยมีระบบในการจ่ายเงินช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมตามกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะหลายฉบับ นอกจากทำให้เหยื่ออาชญากรรมอาจไม่สามารถเข้าถึงสิทธิของตนเองได้อย่างครบถ้วน เนื่องจากการรับรู้ถึงสิทธิของตนอย่างครบถ้วนตามที่กฎหมายแต่ละฉบับบัญญัติ ในกรณีที่กฎหมายมีความกระจัดกระจาย เป็นไปได้ยาก ทั้งความพยายามสร้างกลไกในการคุ้มครองหรือให้ความช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมเพิ่มเติมโดยการตรากฎหมาย ซึ่งยิ่งส่งผลต่อการเพิ่มความยากลำบากต่อการ

รับรู้ถึงสิทธิ์ของเหยื่ออาชญากรรมมากยิ่งขึ้นไปอีก ด้วยเหตุนี้จึงมีข้อเสนอให้มีการดำเนินการที่สำคัญใน 3 ส่วน ก็คือ

(3.1) การสร้างระบบประมวลกฎหมายที่รวบรวมมาตรการในทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการให้ความช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมเอาไว้ทั้งหมด เพื่อความสะดวกต่อการรับรู้ถึงสิทธิ์ในการได้รับความช่วยเหลือของเหยื่ออาชญากรรม แต่อย่างไรก็ดีในกระบวนการพัฒนากฎหมายในเรื่องดังกล่าวเพื่อให้เกิดเป็นประมวลกฎหมายที่สมบูรณ์อาจต้องใช้เวลาในการพัฒนาต่อไปชั่วระยะเวลาหนึ่งก่อน ทั้งยังพบว่าเหยื่ออาชญากรรมบางส่วนยังมีข้อจำกัดจากฐานะ ค่าใช้จ่าย ตลอดจนถึงอิทธิพลของผู้กระทำความผิด ด้วยเหตุนี้จึงนำมาสู่

(3.2) การสร้างระบบที่ทำให้เหยื่ออาชญากรรมสามารถรับรู้และเข้าถึงสิทธิ์ของตนได้อย่าง มีประสิทธิภาพ

1) การจัดตั้งศูนย์ประสานงานกลางที่ทำหน้าที่รับเรื่องจากเหยื่ออาชญากรรม ในลักษณะของศูนย์ที่มีลักษณะเป็นการให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) โดยคำนึงถึงความเหมาะสมตามปริมาณงานที่มี ตามความเป็นจริง เพื่อให้เหยื่ออาชญากรรมที่มาติดต่อได้รับการแจ้งสิทธิ์ในการได้รับการช่วยเหลือตามกฎหมายทุกฉบับที่ตนมีสิทธิ์ ขั้นตอนและกระบวนการในการขอรับความช่วยเหลือในกรณีต่าง ๆ ตลอดจนการให้คำปรึกษา แนะนำ และประสานงานช่วยเหลือกับองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้เหยื่ออาชญากรรมได้รับการเยียวยาโดยเร็ว เพื่อเสริมการทำหน้าที่ในการแจ้งสิทธิ์ให้แก่เหยื่ออาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่มีแนวปฏิบัติดำเนินการอยู่แล้วทั้งในชั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยการ และศาล แต่ยังคงมีการล้าหลังอยู่บ้าง

ด้วยเหตุนี้เจ้าหน้าที่ในศูนย์ต้องผ่านกระบวนการอบรมเกี่ยวกับการให้การช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ทั้งในส่วนหลักเกณฑ์ในทางกฎหมายตามกฎหมายฉบับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ความรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ความรู้ในทางจิตวิทยา ความรู้เกี่ยวกับเด็ก สตรี ตลอดจนศาสตร์อื่น ๆ และแนวทางในการปฏิบัติงานที่จำเป็น ทั้งควรมีเจ้าหน้าที่ที่เป็นนักกฎหมายอยู่ประจำในแต่ละศูนย์ แต่ในกรณีที่มีข้อจำกัดในการจัดหาคนและงบประมาณ อาจสามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อแก้ปัญหาในกรณีที่มีปัญหาเกิดขึ้นในศูนย์ฯ ที่ยังมีความพร้อมไม่เต็มที่

2) การจัดให้มีการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิทธิ์ตามกฎหมายของเหยื่ออาชญากรรม ด้วยวิธีการและรูปแบบการใช้ภาษาที่เหมาะสมในรูปแบบต่าง ๆ โดยคำนึงถึงกลุ่มของบุคคลที่เป็นเหยื่ออาชญากรรม ตลอดจนโอกาสและข้อจำกัดในการเข้าถึงของเหยื่ออาชญากรรม เช่น การออกอากาศทางรายการโทรทัศน์ การจัดทำคลิปลงในยูทูป การออกเผยแพร่ผ่านสื่อกระจายเสียงในชุมชน หรือในท้องถิ่น หรือการลงพื้นที่ให้ความรู้ หรือประชาสัมพันธ์ในงานที่มีประชาชนในชุมชนมารวมตัวกันเป็นจำนวนมากในช่วงเวลาที่เหมาะสม

(3.3) การสร้างระบบฐานข้อมูลเหี่ยวอาชญากรรมที่สามารถเชื่อมต่อกันระหว่างองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการให้ความช่วยเหลือเหี่ยวอาชญากรรมในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นอันสืบเนื่องจากการที่มีองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือเหี่ยวอาชญากรรมตามกฎหมายหลายฉบับ เช่น ปัญหาการจ่ายเงินช่วยเหลือซ้ำซ้อน นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์ต่อการส่งผ่านข้อมูลระหว่างองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือเหี่ยวอาชญากรรมดังกล่าว ทำให้การช่วยเหลือเหี่ยวอาชญากรรมนั้น ๆ เกิดประสิทธิผล และในบางกรณียังหมายถึงการลดโอกาสในการซ้ำเติมเหี่ยวอาชญากรรมจากการดำเนินงานด้วย เช่น การขอให้เล่าข้อเท็จจริงหรือข้อมูลการถูกละเมิดซ้ำ ๆ ขององค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(3.4) การจัดให้มีศูนย์บริการข้อมูล (Call Center) เพื่ออำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงาน เพื่อขอความช่วยเหลือของเหี่ยวอาชญากรรม

(4) โครงสร้างของการทำงาน

(4.1) การจัดให้มีหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงาน ขอความร่วมมือ ขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งหลายที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการให้ความช่วยเหลือเหี่ยวอาชญากรรมตามกฎหมายฉบับต่าง ๆ ตลอดจนจัดทำเอกสาร แบบฟอร์มมาตรฐานที่เกี่ยวกับการช่วยเหลือและขอรับความช่วยเหลือเหี่ยวอาชญากรรมออกเผยแพร่ไปตามองค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยในเรื่องมีข้อเสนอให้จัดตั้งเป็นหน่วยงาน เช่น สำนักงานคุ้มครองผู้เสียหายในคดีอาญา ในกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เพื่อเป็นผู้ขับเคลื่อนกลไกในการให้ความช่วยเหลือเหี่ยวอาชญากรรมอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ควรมีการศึกษา เก็บข้อมูล โดยอาจจัดตั้งในรูปแบบของศูนย์ข้อมูลเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือเหี่ยวอาชญากรรม เพื่อนำสถิติข้อมูลมาใช้ในการพิจารณาทบทวนเพื่อแก้ไขข้อจำกัด ตลอดจนปรับปรุงข้อบกพร่องของการดำเนินการเยียวยาเหี่ยวอาชญากรรมทั้งในกระบวนการของการช่วยเหลือที่เป็นตัวเงิน และในรูปแบบอื่นที่ไม่ใช่ตัวเงิน เพื่อสร้างระบบและมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับ และเกิดประโยชน์สูงสุดกับเหี่ยวอาชญากรรมตามประเภทของเหี่ยวอาชญากรรม

(4.2) การมีการจัดตั้งคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือเหี่ยวอาชญากรรมนั้น ควรมีผู้แทนจากองค์กรหรือหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือเหี่ยวอาชญากรรมที่รอบด้าน นอกเหนือจากผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์แล้ว ควรมีผู้แทนจากกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงาน เข้ามาเป็นคณะกรรมการด้วย

(4.3) การพิจารณากำหนดโครงสร้างของคณะกรรมการในแต่ละชุด นอกจากการพิจารณาถึงความรู้ความสามารถ ขอบอำนาจหน้าที่หลัก ที่บุคคลซึ่งมาเป็นคณะกรรมการแต่ละคนมีแล้ว ยังพิจารณาถึงเรื่องความเป็นไปได้ในการมาปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ เต็มความสามารถ ไม่กำหนดตัว

คณะกรรมการจากข้าราชการระดับสูงที่มีภาระงานมากอยู่แล้ว ซึ่งส่งผลกระทบต่อทำให้การให้ความช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมเกิดความล่าช้า

(4.4) ควรมีการสร้างกลไกการตรวจสอบการปฏิบัติงานทั้งของหน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงานให้ความช่วยเหลือ พนักงานเจ้าหน้าที่ ตลอดจนหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการให้ความช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ทั้งมีการสร้างกลไกในการบังคับในกรณีที่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า เกิดการไม่ปฏิบัติตามหน้าที่

(4.5) ควรมีการสร้างกลไกในการระงับข้อพิพาทที่ไม่เป็นทางการ เนื่องจากเหยื่ออาชญากรรมเป็นผู้ที่ได้รับความเสียหาย

(5) ผู้ปฏิบัติงาน

การขาดความรู้ความเข้าใจ หรือการไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ ขั้นตอน วิธีการ และกระบวนการในการให้ความช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องอย่างถูกต้อง ซึ่งอาจนำไปสู่การสูญเสียสิทธิ หรือการไม่ได้รับเงินช่วยเหลือ หรือการช่วยเหลืออย่างอื่นที่จำเป็นของเหยื่ออาชญากรรม จำเป็นที่ต้องมีการอบรมให้ผู้ปฏิบัติงานที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐมีความรู้ความเข้าใจในหลักเกณฑ์ ขั้นตอน วิธีการ และกระบวนการในการให้ความช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมอย่างถูกต้อง และสามารถปฏิบัติงานได้จริง

(6) องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) ชุมชน และกลุ่มอาสาสมัคร

การพยายามสร้างความร่วมมือกับองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) ผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และกลุ่มอาสาสมัคร เพื่อให้เข้ามาทำหน้าที่ในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ทั้งนี้ ด้วยข้อจำกัดทั้งในด้านของกำลังคนที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ งบประมาณ สถานที่ตั้งของศูนย์ที่เป็นของรัฐ ในการให้ความช่วยเหลือ ตลอดจนความผิดบางประเภท ที่ต้องอาศัยความใกล้ชิดของคนในชุมชน หรือกลไก ในการช่วยเหลือที่ไม่เป็นทางการ โดยควรมี

(6.1) งบประมาณลงไปสนับสนุน หรืออุดหนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ หรือมีมาตรการของรัฐ เพื่อเป็นแรงดึงดูดต่อองค์กรหน่วยงาน หรือกลุ่มบุคคลดังกล่าวให้เข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐ ในการให้ความช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ตลอดจนการมีงบประมาณสำหรับค่าตอบแทนของ ทนายความอาสาที่เข้ามาให้ความช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมอย่างเหมาะสม

(6.2) การจัดการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการให้การช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ทั้งใน ส่วนของหลักเกณฑ์ในทางกฎหมาย ตามกฎหมายฉบับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ความรู้ในทางจิตวิทยา ความรู้เกี่ยวกับเด็ก สตรี ตลอดจนศาสตร์อื่น ๆ และแนวทางในการปฏิบัติงานที่จำเป็น ให้แก่องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) ผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และกลุ่มอาสาสมัคร ที่เข้ามาทำหน้าที่ในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ทั้งก่อนเข้ามาทำหน้าที่ และเมื่อมีการทำหน้าที่แล้วก็ให้มีการจัดอบรมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจและทักษะในการให้ความช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม

(6.3) มีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน หรือจริยธรรม ในการให้ความช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม สำหรับองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) ผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และกลุ่มอาสาสมัคร ที่เข้ามาทำหน้าที่ในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ทั้งมีการประเมินผลการดำเนินการด้วย

ธานี วรภัทร์ และคณะ (2561) ได้ทำการศึกษา เรื่อง โครงการติดตามและประเมินผลการบังคับใช้พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ผ่านเครื่องมือการประเมินผลการบังคับใช้กฎหมาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามและประเมินผลการบังคับใช้พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ผ่านเครื่องมือการประเมินผลการบังคับใช้กฎหมายที่สำนักงานกิจการยุติธรรมพัฒนาขึ้น จากข้อค้นพบจึงเสนอแนะ ดังนี้

(1) ความจำเป็นในการมีหรือบังคับใช้กฎหมาย

ในการคุ้มครองผู้เสียหายที่ตกเหยื่ออาชญากรรมตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ควรขยายกรอบระยะเวลาในการยื่นคำขอรับค่าตอบแทนตามพระราชบัญญัตินี้ให้ยาวขึ้น และควรเพิ่มช่องทางการให้ข้อมูลแก่ผู้ตกเป็นผู้เสียหายตามพระราชบัญญัตินี้ให้กว้างขวางขึ้นด้วย สำหรับจำนวนความช่วยเหลือควรมีมาตรฐาน โดยกฎหมายควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสามารถกำหนดการเยียวยาความเสียหายได้เหมาะสมกับระดับความเสียหายที่แท้จริง และควรปรับอัตราเพดานการให้ความช่วยเหลือในเรื่องค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญาให้มีความยืดหยุ่น และสอดคล้องกับสภาพทางเศรษฐกิจ อีกทั้ง ควรออกกฎกระทรวงกำหนดอัตราเพดานในการจ่ายค่าฟื้นฟูจิตใจของผู้เสียหายแยกต่างหากจากอัตราค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางด้านร่างกายด้วย

(2) บทบัญญัติกฎหมาย

เนื้อหาของบทบัญญัติในพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 มีความสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย เพียงแต่เมื่อพิจารณาจากสถานการณ์ความจำเป็นในปัจจุบัน พบว่า ยังมีปัญหาและอุปสรรคบางประการที่เกิดขึ้นจากบทบัญญัติของกฎหมาย จึงได้ขอเสนอแนะแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย ดังนี้

(2.1) รายการกำหนดความผิดที่ผู้เสียหายอาจขอรับค่าตอบแทนได้ในบัญชี

ท้ายพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ยังไม่มีความเหมาะสมและยังไม่สอดคล้องกับความเป็นผู้เสียหายในคดีอาญาตาม

พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544

ฐานความผิดบางฐานในบัญชีท้ายที่เป็นเกณฑ์ในการจ่ายค่าตอบแทนให้แก่ผู้เสียหายตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ยังไม่สอดคล้องกับความเป็นผู้เสียหายโดยแท้จริง ทั้งนี้ เป็นไปตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ทั้งยังไม่สามารถบังคับให้มีผลเป็นการจ่ายค่าตอบแทนให้แก่ผู้เสียหายได้ เนื่องจากความผิดบางฐาน ผู้เสียหายกลับมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดด้วย และควรมีโครงการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมว่า ยังมีความผิดอาญาฐานใดบ้างตามประมวลกฎหมายอาญาภาค 2 และตามกฎหมายอาญาอื่นที่เป็นความผิดอาญาร้ายแรง ซึ่งรัฐมีหน้าที่ต้องเยียวยาและรับผิดชอบจ่ายค่าตอบแทนแก่ผู้เสียหายเพิ่มเติมนอกเหนือจากความผิดที่กำหนดไว้ในรายการท้ายพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 เนื่องจากรัฐมีหน้าที่ดูแลป้องกันความปลอดภัยของประชาชน

(2.2) องค์ประกอบของคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา มีจำนวนมากทำให้ขาดความคล่องตัวในการปฏิบัติหน้าที่ และเกิดความล่าช้าในการพิจารณาวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ควรมีการปรับโครงสร้างของคณะกรรมการใหม่

(2.3) ปรับแก้บทบัญญัติมาตรา 20 (3) แห่งพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 โดยให้สิทธิ์แก่จำเลยในคดีอาญาที่ศาลยกฟ้องอย่างเท่าเทียมกัน ในการขอรับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ไม่ว่าจะยกฟ้องด้วยเหตุตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาตามมาตรา 185 หรือตามมาตรา 227

(2.4) ควรมีบทบัญญัติกฎหมายกำหนดให้มีการเยียวยาและบรรเทาความเสียหายที่กระทบต่อชื่อเสียงของจำเลยจากการดำเนินกระบวนการยุติธรรมที่ผิดพลาดของรัฐ ควรมีบทบัญญัติกฎหมายกำหนดให้มีการเยียวยาและบรรเทาความเสียหายให้แก่จำเลยเพิ่มเติมในเรื่องความเสียหายที่กระทบต่อชื่อเสียงของจำเลยอันเกิดจากการดำเนินกระบวนการยุติธรรมที่ผิดพลาดของรัฐ เพื่อให้จำเลยที่เป็นผู้บริสุทธิ์ได้รับการเยียวยาที่ครบถ้วน เหมาะสม และเป็นธรรม

(2.5) ควรมีบทบัญญัติกฎหมายกำหนดให้องค์กรอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขฟื้นฟูสภาพจิตใจของผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาที่เป็นผู้มีสิทธิได้รับค่าตอบแทนตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544

(3) การนำกฎหมายไปบังคับใช้

การนำกฎหมายไปบังคับใช้ของเจ้าหน้าที่หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในกระบวนการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน ยังมีปัญหาและอุปสรรคบางประการที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานตามกฎหมาย จึงได้ขอเสนอแนะแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย ดังนี้

(3.1) ควรกำหนดให้องค์กรศาลเป็นผู้ทำหน้าที่พิจารณาคำร้องขอค่าทดแทนตามเงื่อนไขและหลักเกณฑ์การได้สิทธิของจำเลยในคดีอาญา

(3.2) เห็นควรให้ศาลยึดหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐและหลักค้นหาความจริง เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้เป็นจำเลยในคดีอาญา เนื่องจากกระบวนการพิจารณาของศาลไทยยึดหลักการกล่าวหาในการพิจารณาคดีมากเกินไป หากได้ใช้หลักการค้นหาความจริงในเนื้อหาในการแสวงหาข้อเท็จจริงในการพิสูจน์ความผิดแต่ประการใด และยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้แก่จำเลยเป็นจำนวนมาก

(3.3) คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาตามพระราชบัญญัตินี้ควรให้เหตุผลในการจ่าย หรือไม่จ่ายค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่าย ให้ละเอียดชัดเจน

(3.4) ควรมีการแจ้งสิทธิในการได้รับค่าตอบแทนแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาทราบในทุกขั้นตอนของการดำเนินคดีอาญาโดยเริ่มตั้งแต่ในชั้นจับกุม ชั้นสอบสวน ชั้นพิจารณาพิพากษาคดี

(4) ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมของผู้ถูกบังคับใช้กฎหมาย ผู้ถูกบังคับใช้กฎหมาย ยังเข้าไม่ถึงสิทธิหรือถูกตัดสิทธิในการยื่นคำขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ เนื่องจากระยะเวลาในการยื่นคำขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายต่อคณะกรรมการนั้นมีกำหนดเวลา 1 ปี นับแต่วันที่ผู้เสียหายรู้ถึงการกระทำความผิด หรือวันที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ถอนฟ้อง เนื่องจากปรากฏหลักฐานว่าจำเลยไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิด หรือวันที่มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่า ข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่า จำเลยไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิดหรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด ซึ่งเป็นระยะเวลาที่สั้น ทำให้ผู้ที่ได้รับผลกระทบอาจถูกตัดสิทธิได้ง่ายตามกรอบระยะเวลาที่จำกัดของกฎหมาย

การช่วยเหลือผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาจึงควรเน้นมาตรการในเชิงป้องกันด้วย เช่น การประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิของประชาชน อีกทั้ง ควรกำหนดให้เป็นหน้าที่ของเจ้า

พนักงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการดำเนินคดีอาญาแจ้งสิทธิ์ขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่าย ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้แก่ผู้เสียหายหรือจำเลยทราบบนทุกขั้นตอนของการดำเนินคดีอาญา ตลอดจนให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการละเมิดจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะเป็นการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุและช่วยลดค่าใช้จ่ายของรัฐด้วย รวมทั้งเสนอให้เพิ่มช่องทางการยื่นคำขอขอรับค่าตอบแทนของผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาตามพระราชบัญญัตินี้โดยทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ หรือไปรษณีย์ โดยไม่จำเป็นต้องยื่นคำขอรับสิทธิ์ด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้ยื่นคำขอรับค่าตอบแทน และค่าทดแทนหรือค่าใช้จ่ายเกิดความสะดวกรวดเร็ว และเพื่อช่วยในส่วนของการไม่ต้องถูกตัดสิทธิ์เรื่องระยะเวลาตามมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ดังกล่าวด้วย

(5) ผลที่ได้รับจากการบังคับใช้กฎหมาย

สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา ควรรวบรวมวิเคราะห์คำวินิจฉัยหรือคำสั่งที่เกี่ยวข้อง เพื่อคู่มือ เช่น จำนวนการจ่ายเงิน หรือสาเหตุของการยกฟ้องของศาล เพื่อสะท้อนปัญหาให้ตำรวจ อัยการ และศาล ทราบ และตระหนักถึงความสำคัญของเรื่องนี้ ซึ่งจะผูกพันรัฐที่ต้องจ่ายงบประมาณเป็นจำนวนมาก ปัจจุบันยังไม่มี การเปลี่ยนแนวคิดวัฒนธรรมในกระบวนการยุติธรรม ดังนั้นนโยบายของรัฐบาลต้องผลักดันให้ทุกหน่วยงานเน้นการทำงาน เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพอย่างแท้จริง ไม่ใช่เน้นเอาคนมาลงโทษเป็นหลัก โดยตัวชี้วัดต้องปรับเปลี่ยน ตลอดจนให้การสนับสนุนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้เสียหายที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม ผู้ต้องหา และจำเลยในคดีอาญา เพื่อประเมินผลและติดตามการบังคับใช้พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 อย่างต่อเนื่อง เพื่อทราบถึงจุดอ่อนจุดแข็ง รวมถึงจุดที่ควรพัฒนา เพื่อเป็นแนวทางในพัฒนาให้การบังคับใช้กฎหมายเกิดความสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายและสภาพการณ์ปัจจุบันอย่างแท้จริง

ผลการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมที่ผ่านมาเห็นได้ว่า ก่อนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 แม้มีการศึกษาถึงหลักการการชดเชยความเสียหายโดยรัฐ เนื่องจากฐานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำผิดไม่เอื้อต่อการชำระหนี้ค่าสินไหมทดแทน รัฐเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันไม่ให้เกิดอาชญากรรมในสังคมบกร่อง จึงควรมีบริการทางด้านสวัสดิการสังคมแก่ผู้ที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม ซึ่งเป็นบุคคลที่ได้รับผลร้ายแทนสมาชิกคนอื่นในสังคม ซึ่งหลังรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ระยะเวลาแรกยังไม่มียกหมายรองรับมาตรา 245 ของรัฐธรรมนูญอย่างชัดเจน ในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมที่ได้รับความเสียหายทางร่างกาย จิตใจ จากการกระทำผิดอาญาที่ร้ายแรง และทายาทของเหยื่ออาชญากรรม จึงมีการตราพระราชบัญญัติ

ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ขึ้น แต่การศึกษา บางงานเห็นว่าทำให้มีการแจ้งให้ผู้เสียหายในคดีอาญาทราบถึงสิทธิ์และความก้าวหน้าในคดีที่ตนเป็นผู้เสียหายในทุกขั้นตอนของกระบวนการดำเนินการ การประชาสัมพันธ์ให้แก่ประชาชนทุกกลุ่มอาชีพ ระยะเวลาในการยื่นคำขอ ยังมีข้อบกพร่อง แม้มีการศึกษาให้แยกกฎหมายเพื่อไม่ให้เกิดความสับสน ในทางปฏิบัติ และนิยามความเป็นผู้เสียหายในคดีอาญาเสียใหม่ให้ครอบคลุมถึงคู่สมรส ผู้พิทักษ์ ผู้ปกครอง บุตร บุคคลสายเลือดเดียวกัน สมาชิกในครอบครัว หรือสามี หรือภริยาที่ไม่สมรส หรือผู้ที่ผู้เสียหายพึ่งพิงอยู่ตามสภาพความเป็นจริง

กรณีของจำเลย ปริมาณคดีที่ถึงที่สุดแล้ว ศาลยกฟ้องเป็นจำนวนมาก จำเลยที่ถูกยกฟ้องตาม ประมวลวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 185 และมาตรา 227 ที่ถูกยกฟ้องเช่นเดียวกัน แต่ได้รับการ ช่วยเหลือเยียวยาจากรัฐไม่เสมอกัน ถ้าเป็นจำเลยที่ถูกยกฟ้องตามมาตรา 227 ก็จะไม่ได้รับความ ช่วยเหลือเยียวยาจากรัฐ การศึกษาบางงานพบว่า มาตรา 5 ที่บัญญัติว่า การเรียกร้องหรือการได้มาซึ่ง สิทธิ์ หรือประโยชน์ตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่เป็นการตัดสิทธิ์หรือประโยชน์ที่ผู้เสียหายหรือจำเลยพึง ได้รับตามกฎหมายอื่น ซึ่งมีผลกระทบต่อผู้เสียหายในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน และไม่ปรากฏว่า คณะกรรมการคนใดเป็นผู้ที่เข้าไปรับรู้ถึงพฤติการณ์แห่งคดีในการพิจารณาพิพากษาของศาล บางงาน เสนอว่าควรกำหนดให้องค์กรศาลเป็นผู้ทำหน้าที่พิจารณาคำขอรับค่าทดแทนตามเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ การได้สิทธิ์ของจำเลยในคดีอาญา และให้ศาลยึดหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐและหลักค้นหาความจริง เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้เป็นจำเลยในคดีอาญา เนื่องจากกระบวนการวิธีพิจารณา คดีของศาลไทยยึดหลักการกล่าวหาในการพิจารณาคดีมากเกินไป ไม่ได้ใช้หลักการค้นหาความจริงใน เนื้อหาในการแสวงหาข้อเท็จจริงในการพิสูจน์ความผิดแต่ประการใด และยกประโยชน์แห่งความสงสัย ให้แก่จำเลยเป็นจำนวนมาก อาศัยว่าปล่อยคนผิดสืบคนดีกว่าจับหรือลงโทษผู้บริสุทธิ์เพียงคนเดียว

นอกจากนี้ กรณีของผู้เสียหาย การศึกษาบางงานแนะนำให้สร้างระบบการสวมสิทธิ์เรียก ค่าเสียหายของรัฐจากผู้กระทำความผิดอาญาและการเรียกคืนเงินค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายจากเจ้าหน้าที่ ของรัฐที่ก่อให้เกิดการจับกุมหรือคุมขังบุคคลผู้ตกเป็นจำเลย และมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าไม่เป็นผู้กระทำ ความผิด เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของรัฐ และสร้างความระมัดระวังในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของ รัฐ ผลการศึกษาบางงานยังแนะนำอีกว่าให้เปลี่ยนการวินิจฉัยอุทธรณ์โดยศาลอุทธรณ์ไปสู่ระบบของการ ออกคำสั่งทางปกครอง แต่บางงานก็เสนอว่ากรณีผู้เสียหายเป็นข้าราชการ จ่ายค่าตอบแทนกรณีถึงแก่ ความตาย แต่งตั้งจ่ายค่าจัดการศพ และค่าขาดอุปการะเลี้ยงดู หรือจ่ายให้เฉพาะส่วนที่ยังได้ไม่ครบ กรณี ผู้เสียหายได้รับเงินเกินกว่าที่มีสิทธิ์แล้วให้ส่งจ่าย กรณีผู้เสียหายได้ทำประกันชีวิตไว้ หากได้รับเงินค่า รักษาพยาบาลมาแล้วให้ส่งจ่าย กรณีเหตุการณ์ไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ หากได้รับความ ช่วยเหลือจากคณะกรรมการนโยบายและอำนวยการการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบสืบเนื่องจากความไม่

สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้มากกว่าแล้วให้งดจ่าย กรณีคดีจรรยา หากได้รับเงินมากกว่าตามตาม พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 แล้วให้งดจ่าย ผลการศึกษาบางงานยังเสนออีกว่าไม่มีหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการรับช่วงสิทธิ์ เพื่อนำเงินกลับคืนสู่รัฐได้ ซึ่งให้ผู้กระทำความผิดมีส่วนรับผิดชอบโดยรัฐสามารถรับช่วงสิทธิ์จากผู้เสียหาย เพื่อนำเงินที่ผู้กระทำความผิดต้องรับผิดชอบแก่ผู้เสียหายส่วนหนึ่งมาจ่ายคืนแก่รัฐ

อย่างไรก็ตาม การศึกษาบางงานพบว่าปริมาณจำนวนค่าขอที่มากกว่าจำนวนบุคลากร ผู้ปฏิบัติงาน ทำให้บุคลากรผู้ปฏิบัติงานไม่สามารถดำเนินการตรวจสอบเอกสารข้อเท็จจริงได้ทันตาม ระยะเวลาที่กำหนด บางงานพบว่าปัญหาการเยียวยาความเสียหายทางจิตใจยังไม่บัญญัติไว้ในกฎหมาย ขาดกระบวนการที่ช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหายด้านจิตใจ การฟื้นฟูสมรรถภาพจิตใจให้สามารถกลับคืนสู่สังคม ดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติ บางงานเห็นว่านิยามของคำว่าผู้เสียหาย ทำให้เกิดการตีความ เกี่ยวกับขอบเขตการเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดของผู้เสียหายค่อนข้างกว้างขวาง บางงานพบว่าประเทศไทยยังไม่มีบทบัญญัติกฎหมายรองรับสิทธิการเยียวยาความเสียหายของผู้ได้รับความเสียหายจากกรณีความรุนแรงทางการเมืองไว้โดยตรง อาศัยบทบัญญัติของกฎหมายโดยเทียบเคียงจาก พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 บางงานพบว่าปัญหาบประมาณในการจ่ายค่าตอบแทนตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ไม่เพียงพอต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น บางงาน เสนอว่าคณะกรรมการควรให้เหตุผลในการจ่าย หรือไม่จ่าย ให้ละเอียดชัดเจน และเสนอว่าควรมีการแจ้ง สิทธิในการได้รับค่าตอบแทนแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาทราบในทุกขั้นตอนของการดำเนินคดี อาญาโดยเริ่มตั้งแต่ในชั้นจับกุม ชั้นสอบสวน ชั้นพิจารณาพิพากษาคดี

ดังนั้น เห็นได้ว่าพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยใน คดีอาญา พ.ศ. 2544 ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานและมีผลการศึกษาที่หลากหลาย และงานวิจัยในอดีตยัง ละเลยการศึกษาตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายและค่าใช้จ่าย แก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ที่มีการกระจายอำนาจการพิจารณาให้คณะอนุกรรมการ การแจ้งสิทธิการได้รับค่าตอบแทน หรือค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้แก่ผู้เสียหายหรือ ทายาทซึ่งได้รับความเสียหาย หรือแก่จำเลยที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ถอนฟ้อง หรือศาลมีคำพิพากษาถึง ที่สุดว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิดหรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด โดยพนักงานสอบสวน ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ปล่อยตัวจำเลย การปรับปรุงองค์ประกอบของ คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา และ เพิ่มอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการในการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และ ค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ตามความเหมาะสม รวมถึงกำหนดอำนาจหน้าที่และการ

ดำเนินการของคณะกรรมการ การใช้สิทธิอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการดังกล่าว ตลอดจน กำหนดวิธีการยื่นคำขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่าย และปรับปรุงรายการท้าย พระราชบัญญัติ การศึกษานี้จึงจะศึกษาหลังจากมีการแก้ไขพระราชบัญญัตินี้จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้ ครบคลุมมากที่สุด

5. สรุปท้ายบท

การนำนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไปสู่การปฏิบัติ หลังจากที่ได้มีการแก้ไข พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยใน คดีอาญา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 รวมถึงกฎหมาย ประกาศ ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง เพื่อก้าวถึง นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมที่มีลักษณะเป็นรัฐสวัสดิการ การนำนโยบายไปปฏิบัติใน ระดับมหภาคและจุลภาค รวมถึงปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ยังถูกละเลย การศึกษา ครั้งนี้จะศึกษาครอบคลุมถึงพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่ จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ในการให้พนักงานสอบสวนของ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และเจ้าพนักงานผู้ทำหน้าที่ปล่อยตัวจำเลย ทั้งกรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและ คွ่มครองเด็กและเยาวชน กรณีจำเลยเป็นเด็กและเยาวชน ทำหน้าที่ในการแจ้งสิทธิ์ การปรับปรุง องค์ประกอบของคณะกรรมการ การแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่า ทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา กรุงเทพมหานคร 3 ชุด ภูมิภาค 4 ชุด จังหวัด 15 ชุด และ คณะอนุกรรมการพิจารณากลับกรองอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการ 1 ชุด ด้วย

บทที่ 3

นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม

1. ความนำ

นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมนั้น เป็นที่เข้าใจแล้วว่าอาชญากรรมเป็นปรากฏการณ์ของสังคม หรือที่เรียกกันว่าสังคมวิทยาอาชญากรรม รัฐจึงจำเป็นต้องมีนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม และสมควรต้องมีรัฐสวัสดิการสำหรับผู้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม อันเกิดจากการที่รัฐมีความบกพร่องในการป้องกันไม่ให้เกิดอาชญากรรมในสังคม เนื่องจากเหยื่ออาชญากรรมเป็นบุคคลที่ได้รับผลร้ายแทนสมาชิกคนอื่นในสังคม อีกทั้ง ฐานะทางเศรษฐกิจของอาชญากรไม่เอื้อต่อการจ่ายค่าสินไหมทดแทนให้ บทนี้จะเป็นการนำเสนอถึง ปัญหาสังคมที่นำไปสู่อาชญากรรม เพื่ออธิบายสาเหตุของการเกิดอาชญากรรม ประเภทของอาชญากรรม จนถึงเหยื่ออาชญากรรม รวมถึงนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม เพื่ออธิบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมทั้งในต่างประเทศและประเทศไทย จากพัฒนาการคุ้มครองเหยื่ออาชญากรรมในประเทศสหรัฐอเมริกา การช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในประเทศสวีเดนและนอร์เวย์ ประเทศญี่ปุ่น ประเทศฟิลิปปินส์ จนถึงการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในประเทศไทย

2. เหยื่ออาชญากรรม

ปัญหาสังคมที่นำไปสู่อาชญากรรม ซึ่งอาชญากรรมเป็นปรากฏการณ์ของสังคมที่เกิดขึ้นแทบทุกแห่ง ไม่มีสังคมใดไม่เผชิญกับปัญหาอาชญากรรม ในทัศนะของ Ronald V. Clarke และ John E. Eck (2003: 26) กล่าวว่า องค์ประกอบของการเกิดอาชญากรรม ได้แก่ (1) ผู้กระทำผิดหรือคนร้าย (Offender) ซึ่งหมายถึง ผู้ที่มีความต้องการ (Desire) ก่อเหตุหรือลงมือกระทำความผิด (2) เหยื่อ (Victim) หรือเป้าหมาย (Target) ซึ่งหมายถึง บุคคล สถานที่ หรือวัตถุสิ่งของที่ผู้กระทำผิดหรือคนร้ายมุ่งหมายกระทำต่อหรือเป็นเป้าหมายที่ต้องการ และ (3) โอกาส (Opportunity) ซึ่งหมายถึง ช่วงเวลา (Time) และสถานที่ (Place) ที่เหมาะสมที่ผู้กระทำผิดหรือคนร้ายมีความสามารถลงมือกระทำความผิดหรือก่ออาชญากรรม

เมื่อองค์ประกอบของการเกิดอาชญากรรมครบ อาชญากรรมจึงเกิดขึ้น อาชญากรรมจึงเป็นสิ่งที่ไม่พึงประสงค์สำหรับสังคม แต่อาชญากรรมก็มีบทบาทสำคัญกับสังคม กล่าวคือ (1) อาชญากรรมเป็นเครื่องกำหนดชนชั้นของผู้ดี และผู้ร้าย อาชญากรรมจึงถือว่าเป็นปัจจัยหนึ่งของสังคม เนื่องจากสังคมเปรียบได้กับร่างกายของมนุษย์จำเป็นต้องอาศัยเชื้อโรคเป็นภูมิคุ้มกันอยู่บ้างเพื่อป้องกัน

โรคภัยอื่น ๆ ร่างกายที่ปราศจากเชื้อโรคมีชีวิตอยู่ไม่ได้ฉันใด สังคมที่ปราศจากอาชญากรรมก็เป็นสังคมไม่ได้ฉันนั้น อาชญากรรมในทัศนะนี้จึงเป็นความชั่วที่สร้างความดี เนื่องจากอาชญากรรมเป็นปัจจัยหนึ่งของสังคมนี้เอง จึงไม่ปรากฏว่ามีสังคมใดที่ปราบปรามอาชญากรรมให้สงบราบคาบลงได้ เพียงแต่สังคมต้องควบคุมอาชญากรรมให้อยู่ในขอบเขตที่จำกัดมิให้เป็นเชื้อร้ายที่แพร่กระจายอันก่อให้เกิดอันตรายร้ายแรงต่อสังคมยิ่งขึ้นเท่านั้น และ (2) เมื่อสังคมมีอาชญากรรมก็จำเป็นต้องมีอาชญากรประกอบอาชญากรรม และผลของการมีอาชญากรเกิดขึ้นจึงก่อให้เกิดสถาบันต่าง ๆ ทางสังคม เนื่องจากอาชญากรไม่ใช่ผู้ประกอบอาชญากรรมเท่านั้น แต่เป็นผู้สร้างให้มีกฎหมายอาญา และกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (อริย สุวรรณบุปผา, 2518: 19) การเกิดอาชญากรรมมักมีสาเหตุมาจากปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมไม่โดยตรงก็โดยอ้อม ได้แก่ ปัญหาความยากจน ปัญหายาเสพติด ปัญหาการค้าประเวณี ปัญหาการพนัน ปัญหาคนจนจัดและคนขอทาน ปัญหาการติดสุรา และปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำความผิด

2.1 สาเหตุของการเกิดอาชญากรรม

2.1.1 ปัญหาความยากจน (Poverty) เป็นสาเหตุมูลฐานที่ทำให้เกิดปัญหาสังคมที่สำคัญต่าง ๆ ตามมาหลายประการ นอกจากนี้ ปัญหาความยากจนมีส่วนผลักดันอย่างสำคัญ (ประเทือง ธนิยผล, 2552: 109) ที่ทำให้เกิดปัญหาบ้านแตก และนำไปสู่การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน การกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินทั้งหลายก็มีสาเหตุสำคัญมาจากความยากจน อีกทั้ง ปัญหาความยากจนยังนำไปสู่ปัญหาการค้าประเวณี การค้ายาเสพติด การเล่นเกมการพนันเพื่อหวังรวยทางลัด รวมทั้งปัญหาคนจรจัดขอทาน และแหล่งเสื่อมโทรมต่าง ๆ ปัญหาความยากจนทำให้เกิดปัญหาร้ายแรงต่าง ๆ ขึ้นในสังคมทั้งในทางตรง และโดยทางอ้อม จึงนับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดปัญหาหนึ่งของสังคมอันนำไปสู่การเกิดอาชญากรรม โดยจากการศึกษาสำรวจพบว่า เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดมาจากครอบครัวที่มีฐานะยากจน มีการศึกษาต่ำ มีรายได้น้อย ไม่มีอาชีพที่แน่นอน และอาชญากรรมที่เด็กพวกนี้ก่อขึ้นมักเกิดในเขตยากจนในเขตเมืองใหญ่ แต่ขีดชั้นของความยากจนนี้วัดได้ยาก ขึ้นอยู่กับความพอดีของแต่ละบุคคล กล่าวคือ ผู้มีรายได้น้อยที่จัดว่ายากจน หากมีน้อยใช้น้อยก็ไม่ประกอบอาชญากรรม ส่วนผู้มีรายได้มากหากแต่ยังไม่รู้จักพอ อยากรได้สิ่งอำนวยความสะดวกอย่างอื่นก็ประกอบอาชญากรรมเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนขาดหรืออยากได้ อนึ่ง ในเรื่องของปัญหาความยากจนนี้ มีนักสังคมสงเคราะห์และนักอาชญาวิทยาสมัยใหม่ของสหราชอาณาจักร Lady Wootton ได้แสดงความเห็นว่า ในการตัดสินความยากจนมีความสัมพันธ์กับอาชญากรรมเสียทีเดียวก็อาจกล่าวไม่ได้เต็มที่นัก (ประเทือง ธนิยผล, 2552) เนื่องจากขีดชั้นความยากจนของแต่ละบุคคลนั้นวัดกันได้ยาก พบว่า มีอาชญากรรมอีกจำนวนไม่น้อยที่ปรากฏว่าอาชญากรมีฐานะดี และมีอาชีพที่มั่นคงแต่ยังคงก่ออาชญากรรม

2.1.2 ปัญหายาเสพติด (Drug Addiction) เป็นปัญหาที่ร้ายแรงที่สุดปัญหาหนึ่งที่น่าไปสู่การเกิดอาชญากรรม เนื่องจากยาเสพติดเป็นภัยที่ร้ายแรงแก่มนุษย์ และบ่อนทำลายชีวิตมนุษย์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ รวมทั้งทำลายทรัพย์สิน และทำลายอนาคต และก่อให้เกิดความไม่สงบสุขในครอบครัวจนเป็นภัยร้ายแรงต่อประเทศชาติ มีนักสังคมวิทยาพยายามอธิบายสาเหตุของการเสพยาเสพติดให้โทษว่า (สง่า ลีนะสมิต, 2513: 148) มีสาเหตุอยู่ที่ความสัมพันธ์ระหว่างความทุกข์กับความเชื่อว่ายาเสพติดปลดปล่อยทุกข์นั้นได้ ผู้ที่ติดยาเสพติดมีความเคยชินในทางความคิดของเขาว่ายาเสพติดปลดปล่อยทุกข์ของเขาได้ ตราบใดที่เขาายังเชื่ออยู่เช่นนี้ก็เสพรื้อไป ถ้าไม่เชื่อเมื่อใดก็เลิกเสพละได้ และยังอธิบายต่อไปว่า สำหรับพวกหน้าใหม่นั้น มักเสพยาเนื่องจากถูกชักจูงโดยคนเก่า นอกจากนี้แพทย์ยังได้อธิบายถึงสาเหตุของการเสพยาเสพติดให้โทษว่า เนื่องจากบุคลิกภาพผิดปกติ ประกอบกับต้องการหนีความทุกข์ยาก ผู้ติดยาเสพติดให้โทษจัดว่าเป็นผู้ป่วยประเภทหนึ่งเฉกเช่นกับผู้ติดยา และผู้ที่มีชีวิตไม่มีความสุขจนอยากฆ่าตัวตายนั้นมักเลือกทางออกมาใช้ยาเสพติด บ้างก็มีโดยอาศัยยาเช่นนี้เป็นทางออกเพื่อหนีความทุกข์ยากชั่วคราว ซึ่งในการควบคุมปัญหานี้มักกระทำโดย (1) ใช้กฎหมายจำกัดการผลิต การขาย และการใช้ยาเสพติด (2) ให้การศึกษาแก่ประชาชนโดยเฉพาะวัยรุ่นที่เกี่ยวกับโทษของการใช้ยาเสพติด และ (3) ปรับปรุงบริการในด้านสุขภาพจิตให้ดีขึ้น อนึ่ง ประเทศไทยปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาเรื้อรังมานานและมีการพัฒนาทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชน เช่น นักเรียน นิสิต นักศึกษา ซึ่งปัญหายาเสพติดนั้นถือว่าเป็นปัญหาใหญ่ทางสังคมและเป็นสาเหตุหนึ่งที่น่าไปสู่การเกิดอาชญากรรม

2.1.3 ปัญหาการค้าประเวณี (Prostitution) อันเป็นการสำส่อนเพื่อสินจ้าง ไม่ว่าผู้ยอมรับการกระทำและผู้กระทำเป็นเพศเดียวกันหรือคนละเพศ ในบางประเทศที่ไม่ห้ามเรื่องโสเภณี เนื่องจากเห็นว่า เป็นความชั่วร้ายที่จำเป็น หรือเป็นสิทธิในการประกอบอาชีพอย่างหนึ่ง แต่ในบางประเทศไม่มีการอนุญาตให้เป็นโสเภณีโดยชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากเห็นว่า เป็นอันตรายต่อศีลธรรมอันดี ชีวิตครอบครัว สุขภาพ สวัสดิภาพของเด็กหญิงและสตรี รวมถึงการปกครอง โสเภณีไม่ใช่เป็นความผิดโดยลำพัง แต่มักนำเอาความผิดอื่นตามมาด้วย เช่น ให้ที่พำนักหรือหลบซ่อนกับอาชญากร จำหน่ายยาเสพติด จำหน่ายสุราเถื่อน เป็นสื่ออาชญากรรม ส่งเสริมการคอร์รัปชันทางการเมือง สาเหตุของการเป็นโสเภณี ก็คือ หญิงส่วนใหญ่ที่เป็นโสเภณีมาจากครอบครัวที่ยากจนและมีความด้อยในลักษณะเฉพาะตัวบางประการ (สง่า ลีนะสมิต, 2513: 140) ซึ่งในการควบคุมปัญหาการค้าประเวณีต้องใช้วิธีการปราบปราม ป้องกัน และสงเคราะห์ กล่าวคือ การที่เลิกโสเภณีให้หมดนั้น ในทางปฏิบัติ นั้นเป็นไปได้ไม่ได้ จึงได้แต่มีการควบคุมปัญหานี้ให้ลดน้อยลง โดยเฉพาะโสเภณีชนิดที่เปิดเผยหรือเตร็ดเตร่ชักชวนลูกค้าอยู่ตามถนน สำหรับในด้านการป้องกันสามารถดำเนินการได้โดยตรง ก็คือ การควบคุมกามโรค การอบรมแก้ไขหญิงโสเภณีให้กลับตัว การหางานให้หญิงว่างงาน การคุ้มครองหญิงที่ทำงานในสถานเริงรมย์ ในส่วนวิธีการดำเนินการโดยอ้อม ก็คือ การสอนเพศศึกษา การแนะแนวเรื่อง

การศึกษา การฝึกอาชีพ การสมรส ในด้านการแก้ไข ก็คือ ให้ความช่วยเหลือในทางสังคมสงเคราะห์ หรือใช้วิธีคุมประพฤติสำหรับรายที่เพิ่งเป็นโสเภณี ซึ่งเห็นได้ว่า การค้าประเวณีเป็นปัญหาที่มีอยู่ในทุกสังคม และเป็นสาเหตุหนึ่งที่น่าไปสู่การเกิดอาชญากรรม เช่น การล่อลวงหญิงมาค้าประเวณี ช่องโจร ช่องการพนัน สถานที่จำหน่ายยาเสพติด แหล่งส่งเสริมการทุจริตคอร์รัปชัน แหล่งแพร่โรคโดยเฉพาะโรคร้ายแรง (อัจฉริยา ชูตินันท์, 2561: 163)

2.1.4 ปัญหาการพนัน (Gambling) เป็นการเล่นที่พนันเอาทรัพย์สินกัน โดยอาศัยโชคเป็นเครื่องตัดสินแพ้ชนะ เป็นการเสี่ยงโชคซึ่งมีทางแพ้ชนะด้วยกันทั้งสองข้าง ในการเล่นที่เสี่ยงโชคนี้ไม่มีความผิดทางกฎหมายเสมอไป บางอย่างกฎหมายรับรองอนุญาตให้เล่นได้ เช่น ลอตเตอรี่ แข่งม้า หรือเล่นไพ่โดยได้รับอนุญาตจากทางการมาแล้ว ปัญหาเรื่องการเล่นการพนันมีปัญหาเช่นเดียวกับปัญหาอื่นที่ส่งผลให้เกิดอาชญากรรมอื่นตามมาได้ โดย Greenson (อ้างใน สง่า ลินะสมิต, 2513: 153) ได้แบ่งประเภทของผู้เล่นการพนันไว้ 3 ประเภท ก็คือ (1) ประเภทผู้เล่นธรรมดา ซึ่งเล่นการพนันบางโอกาสและหยุดเล่นเมื่อใดก็ได้ (2) ประเภทนักการพนันอาชีพ ซึ่งเล่นการพนันอย่างเป็นเครื่องมือหาเลี้ยงชีพ และ (3) ประเภทผู้เล่นที่เป็นโรคประสาท ซึ่งเล่นพนันเนื่องจากถูกผลักดันจากจิตใต้สำนึก ทำให้ควบคุมตัวเองไม่ได้ และไม่อาจหยุดเล่นได้ พวกนี้ไม่ได้เล่นเป็นอาชีพ แต่เล่นเนื่องจากช่วยไม่ได้ที่ต้องเล่น มีความอยากเล่น เป็นอำนาจลึกลับที่แฝงอยู่ในบุคลิกภาพ โดย Sigmund Freud ได้อธิบายสาเหตุที่บุคคลเล่นการพนันไว้ ก็คือ ผู้เล่นการพนันบางรายอาศัยการพนันเป็นรูปแบบหนึ่งแห่งการลงโทษตัวเอง เนื่องจากผู้นั้นมีปมด้อย เนื่องจากบิดามารดาเกลียดจึงต้องลงโทษตัวเองให้สาสม (สง่า ลินะสมิต, 2513: 112-113) และยังพบว่าผู้เล่นการพนันบางรายใช้การพนันเป็นเครื่องมือเปลี่ยนอารมณ์ทางเพศ เช่น พวกที่ชอบสำเร็จความใคร่ด้วยตัวเองได้หันไปเล่นการพนันแทนเพื่อให้ลืมเสีย (อัจฉริยา ชูตินันท์, 2561: 164-165) ในส่วนของ W. I. Thomas (อ้างใน สง่า ลินะสมิต, 2513) กล่าวถึงสัญชาตญาณในเรื่องการเสี่ยงโชคว่าผู้เล่นการพนัน เนื่องจากผู้นั้นมีสัญชาตญาณชอบเสี่ยงโชค ยังมีอันตรายหรือเสี่ยงภัยมากเท่าใดยิ่งชอบเท่านั้นเห็นได้ว่า การพนันเป็นบ่อเกิดแห่งปัญหาอาชญากรรมอื่น พร้อมทั้งเป็นต้นเหตุแห่งความแตกแยก และทะเลาะวิวาทกันในครอบครัว การพนันจึงเป็นปัญหาหนึ่งที่น่าผลร้ายมาสู่ครอบครัวทั้งโดยตรงและโดยทางอ้อม กล่าวคือ ทางตรงในกรณีเสียการพนันก็มักพยายามแก้ตัวเพื่อให้ได้เงินคืนมา ซึ่งบางคนแก้ตัวจนทรัพย์สินสมบัติหมดไป ทำให้ครอบครัวต้องเดือดร้อนในด้านความเป็นอยู่ ส่วนผลร้ายทางอ้อม ก็คือ บุตรไม่ได้รับการเอาใจใส่หรือไม่ได้รับความรักใคร่อย่างเพียงพอจึงขาดการอบรมปมนิสัยที่ดีแก่บุตร จึงเป็นเหตุที่ทำให้เด็กหันเหไปสู่การประกอบอาชญากรรมได้ง่าย หรือบางคนติดการพนันจนกระทั่งเสียการงาน ในตำแหน่งหน้าที่ที่รับผิดชอบ หรือข้าราชการที่ติดการพนันอาจเกิดการทุจริตคอร์รัปชัน จึงอาจเปรียบคนติดการพนันได้ว่าเหมือนกับคนที่ติดยาเสพติด และเมื่อไม่มีเงินก็หันเข้าหาเงินโดยวิธีกระทำความผิด การติดการพนันจึงเป็นปัญหาสังคมประการหนึ่งที่น่าไปสู่การประกอบอาชญากรรม ซึ่งการ

ควบคุมปัญหานี้ในด้านกฎหมายจัดได้ว่าเป็นกฎหมายที่มีผลบังคับอ่อนกว่ากฎหมายเกี่ยวกับสิ่งชั่วร้าย ในทางศีลธรรมประเภทอื่น ในส่วนของบทบัญญัติของกฎหมายที่ห้ามได้ก็ถือเอาลักษณะของเครื่องเล่น และวิธีเล่นเข้าจับกุม ประกอบกับถือเอาเวลา สถานที่ และพฤติการณ์ในการเล่น เข้ามาประกอบ เป็นเครื่องพิจารณาความผิด แต่เรื่องการพนันนี้ความจริงแล้วขึ้นอยู่กับความรู้สึกของประชาชนมากกว่า ถ้าประชาชนรู้สึกไม่เป็นปฏิกิริยาการเล่นการพนันชนิดนั้นแล้ว ถึงแม้ว่ากฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิดก็ทำให้ การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่เองหย่อนคล้อยอำนาจบังคับลงไป เช่น ลอตเตอรี่ แข่งม้า ตู้ เครื่องเล่นเสี่ยงโชค ไม่นิยมถือเอาเป็นความผิด (อัจฉริยา ชูตินันท์, 2561: 165)

2.1.5 ปัญหาคนจอนจัดและคนขอทาน (Vagrancy and Begging) ซึ่งคนจอนจัด ก็คือ คนที่ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง เช่น วณิพกเร่ร่อน คนพเนจร คนเกียจคร้าน คนว่างงาน คนตอบอด คนพิการไม่สมประกอบ คนที่หย่อนในความประพฤติ ส่วน คนขอทาน ก็คือ การเที่ยวขอเงินหรือสิ่งของ จากผู้อื่น และมักพบว่า คนจอนจัดและคนขอทานมักกระทำความผิดอย่างอื่นด้วย เช่น เสพยาเสพติด โสเภณี และความผิดต่อทรัพย์ โดย Anderson ได้ชี้ถึงปัญหาคนจอนจัดและขอทานว่ามี 6 ประการ ได้แก่ การไม่มีงานทำในบางฤดูกาล แหล่งอาชีพไม่เพียงพอ การมีบุคลิกภาพบกพร่อง การมีเหตุการณ์ ถูกฉ้อโกงเกิดขึ้นในชีวิต การรังเกียจผิว การมีใจชอบระแวงเร่ร่อน ส่วน Sutherland อธิบายถึงสาเหตุของ ปัญหาการจอนจัดและขอทานเกิดขึ้นเนื่องจากความเจริญทางการค้าและอุตสาหกรรม จึงทำให้มีผู้อพยพเข้าไปเผชิญโชคในสหรัฐอเมริกา และความสัมพันธ์ชนิดพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันไม่ได้ ขยายตัวมากขึ้น นอกจากนั้น ความเปลี่ยนแปลงด้านการใช้เครื่องจักรกล และเศรษฐกิจตกต่ำก็เป็น เหตุให้บุคคลขาดงานและขาดที่อยู่อาศัยได้ (อัมณฑ พูบารุง, 2532) ในการควบคุมปัญหานี้ในด้าน กฎหมาย ก็คือ ควรออกกฎหมายว่าด้วยคนจอนจัดและขอทานบัญญัติให้อำนาจเจ้าหน้าที่นำตัวบุคคล เหล่านี้มาควบคุมไว้ในนิคมที่จัดตั้งขึ้น หรือในสถานกักขังในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ในระหว่างนั้นก็ให้ ความช่วยเหลือเป็นรายบุคคลตามแต่ปัญหาของผู้นั้น นอกจากนี้ ในการแก้ไขหรือปรับสภาพคนจอนจัด และคนขอทานยังสามารถดำเนินการ ได้แก่ การช่วยในระยะสั้น ได้แก่ การช่วยในทางวัตถุเกี่ยวกับ ปัจจัย 4 และช่วยแก้ไขความประพฤติ การช่วยในระยะยาว ได้แก่ การใช้นักจิตวิทยา พนักงานคุม ประพฤติเพื่อช่วยในการสร้างแนวคิดใหม่ในเรื่องการดำเนินชีวิต (อัจฉริยา ชูตินันท์, 2561: 167)

2.1.6 ปัญหาการติดสุรา (Alcoholism) โดยโรคพิษสุราเป็นผลสืบเนื่องจากมีแอลกอฮอล์ ในร่างกายมากเกินไป ทำให้การทำหน้าที่ของอวัยวะในร่างกายเสื่อมและเสียหายต่อบุคลิกภาพ ซึ่ง อาการตามลำดับขั้น ได้แก่ ถ้าวัดจากระดับจิตใจมีการสำคัญตัวเองผิดไปจนถึงเพ้อฝันหรือเพ้อคลั่ง ถ้า วัดจากระดับสุขภาพมีสุขภาพเสื่อมโทรมไปจนถึงกลายเป็นคนเสื่อมหรือถอยหลัง โดยโรคนี้มี 2 ขนาด ก็คือ ร้ายแรง ได้แก่ ผู้ที่เสพเกินขนาดจนบังเกิดความเมามาย และเรื้อรัง ได้แก่ ผู้ที่เสพต่อเนื่องเป็น นิจศีลไม่หยุดเสพ ซึ่งเห็นได้ว่า การติดสุราเป็นปัญหาอาชญากรรมเช่นกัน เนื่องจากสุราทำให้ผู้เสพ ขาดสติ ขาดความรู้สึกนึกคิดที่ถูกต้องที่ควร และยังเป็นเครื่องย้อมใจให้ผู้เสพเกิดความกล้าที่กระทำ

ความผิด และมักพบว่าผู้กระทำความผิดโดยฤทธิ์ของสุรานั้นมีอยู่มาก โดยเฉพาะภัยที่เกิดบนท้องถนน ซึ่งเกิดจากการขับรถยนต์ขณะมีเมามา และมีการกระทำความผิดต่อร่างกายซึ่งเป็นอาชญากรรมที่ก่อให้เกิดปัญหาครอบครัวและสังคม (สง่า ลินะสมิต, 2513)

2.1.7 ปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำความผิด (Child and Juvenile Delinquency) ซึ่งการกระทำความผิดของเด็กหรือเยาวชนเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนจึงไม่ถือว่าการกระทำผิดของเด็กหรือเยาวชนเป็นอาชญากรรม เป็นแต่เพียงการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเท่านั้น และไม่เรียกเด็กหรือเยาวชนที่กระทำผิดว่าเป็นอาชญากร แต่ถึงว่าเป็นเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด เนื่องจากมองว่าเด็กหรือเยาวชนเปรียบเสมือนไม้อ่อนที่ดัดง่ายและสามารถแก้ไขให้กลับตัวเป็นคนดีได้ไม่ยาก จึงไม่อาจใช้วิธีปฏิบัติต่อเขาเยี่ยงอาชญากร เนื่องจากหากทำเช่นนั้นยิ่งผลักดันให้เขายิ่งถลาลึกไปสู่ความชั่วร้ายจนไม่อาจกลับตัวได้ และเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ก็กลายเป็นอาชญากรที่มีสันดานชั่วร้ายไปจริง ด้วยเหตุนี้เองจึงเกิดแนวความคิดในการจัดตั้งกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนขึ้น แยกออกจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของผู้ใหญ่ โดยมีความมุ่งหวังให้การสงเคราะห์ ฟื้นฟู ควบคุม และกวดขันด้านวินัยเท่าที่จำเป็นตามควรแก่กรณี โดยคำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กและเยาวชนพร้อมทั้งคำนึงถึงความปลอดภัยของสังคม โดยเด็ก หมายถึง บุคคลที่มีอายุเกินกว่าสิบปีบริบูรณ์แต่ยังไม่ถึงสิบห้าปีบริบูรณ์ ส่วน เยาวชน หมายถึง บุคคลที่มีอายุเกินกว่าสิบห้าปีบริบูรณ์แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ นอกจากนี้ ผู้เยาว์ หมายถึง บุคคลที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ กล่าวคือ อายุยังไม่ครบยี่สิบปีบริบูรณ์ และยังไม่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส ฉะนั้นสาเหตุของการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน มาจาก (1) สาเหตุจากความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ หรือบุคลิกภาพของเด็กหรือเยาวชน ได้แก่ พันธุกรรมหรือสิ่งที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด ความพิการและโรคภัยไข้เจ็บ ภาวะแห่งจิต จิตบกพร่อง โรคจิต หรือจิตฟั่นเฟือน สัญชาตญาณ สติปัญญาและประสบการณ์น้อย ทำให้เกิดความเขลาไม่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ การศึกษาน้อย (2) สาเหตุจากความบกพร่องทางครอบครัวของเด็กหรือเยาวชน ได้แก่ ความไม่สามัคคีปรองดองกันในครอบครัว ครอบครัวที่บิดาหรือมารดาเป็นโรคประสาท ครอบครัวที่บิดามารดาหรือทั้งบิดามารดาติดยาเสพติดสุราหรือการพนัน ครอบครัวที่แตกแยกหรือบิดามารดาหย่าร้างกัน ครอบครัวที่บิดาหรือมารดาหรือทั้งบิดาและมารดาตาย ครอบครัวที่เข้มงวดกับเด็กหรือเยาวชนมากเกินไป บิดามารดา ผู้ปกครองหรือครอบครัวที่ปล่อยปละละเลยในการควบคุมดูแลเด็กและเยาวชน ครอบครัวที่มีบ้านช่องสกปรกและยากจนแร้นแค้น (3) สาเหตุทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ภาวะเศรษฐกิจในสังคม ความยากจนเฉพาะบุคคล (4) สาเหตุจากสิ่งแวดล้อมทางสังคม ได้แก่ สาเหตุจากการที่ประชากรเพิ่มจำนวนขึ้น สาเหตุจากการศึกษาอบรมที่บกพร่องหรือไม่ได้มาตรฐาน สาเหตุจากการคบเพื่อนชั่วหรือที่มีความประพฤติไม่ดี สาเหตุจากสื่อมวลชน สาเหตุจากสถานเริงรมย์และแหล่งอบายมุขที่ไม่มีการควบคุมที่ดี (อัจฉริยา ชูตินันท์, 2552: 25-30)

2.2 ประเภทของอาชญากรรม

อาชญากรรมเป็นผลผลิตของสังคมอันเกิดจากสภาพแวดล้อมของสังคมนั้นเองที่หล่อหลอมให้คนมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของสังคม ฝ่าฝืนกฎระเบียบ กฎหมายของสังคม จึงถือว่าอาชญากรรมและอาชญากรเป็นธรรมชาติที่ต้องมีอยู่ทุกสังคม ซึ่งอาชญากรมีอยู่ 5 ประเภท ได้แก่ อาชญากรอาชีพ (Professional Criminal) องค์กรอาชญากร (Organized Criminal) อาชญากรคอปขาวหรืออาชญากรผู้ดี (White Collar Criminal) อาชญากรติดนิสัย (Habitual Criminal) อาชญากรครั้งคราว (Occasional Criminal) (อัจฉริยา ชูตินันท์, 2561: 74-87) และเนื่องจากอาชญากรรมกับสังคมมักมีความสัมพันธ์ต่อกันโดยตรงหรืออาจเรียกได้ว่าเป็นปรากฏการณ์หนึ่งซึ่งมีเป็นประจำอยู่ในสังคม โดยการแบ่งประเภทของอาชญากรรมตามลักษณะของพฤติกรรมของการกระทำความผิดสามารถแบ่งเป็น 6 ประเภท ดังนี้

2.2.1 อาชญากรรมพื้นฐาน (Basic Crime) เป็นอาชญากรรมทั่วไปหรือที่เรียกกันว่าอาชญากรรมท้องถนน (Street Crime) เป็นอาชญากรรมที่เกิดขึ้นมาพร้อมกับการเกิดสังคมนมนุษย์ และเป็นอาชญากรรมที่ปรากฏอยู่ทั่วไปในทุกสังคม หรืออาจกล่าวได้ว่าไม่มีสังคมใดที่ไม่มีอาชญากรรมพื้นฐาน โดยในแต่ละสังคมย่อมมีอาชญากรรมพื้นฐานเพียงแต่แตกต่างกันตรงความรุนแรง และความถี่ของอาชญากรรมที่เกิดขึ้น อาชญากรรมพื้นฐานเป็นอาชญากรรมที่เกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของผู้อื่น เช่น ลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ฆาตกรรม ทำร้ายร่างกาย หรือฆ่าผู้อื่น และยาเสพติด ซึ่งลักษณะของอาชญากรรมพื้นฐาน มักมีลักษณะเป็นอาชญากรรมทั่วไป ไม่มีความสลับซับซ้อน ไม่ได้ใช้เทคนิคสูง เป็นอาชญากรรมที่มีทั้งความรุนแรง และไม่มีความรุนแรง ขึ้นอยู่กับลักษณะของการกระทำความผิด (อัจฉริยา ชูตินันท์, 2561: 54-56)

2.2.2 อาชญากรรมที่ปราศจากผู้เสียหาย (Victimless Crime) เป็นอาชญากรรมที่ไม่มีเหยื่อ หรือผู้เสียหาย เนื่องจากผู้กระทำความผิดตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมเอง หรืออาจกล่าวได้ว่าผู้กระทำความผิดเป็นทั้งอาชญากรและเป็นเหยื่อไปพร้อม ๆ กัน หรืออาจเรียกว่าเป็นอาชญากรรมที่ตนเองยินยอม (Consensual Crimes) (นวลจันทร์ ทศนชัยกุล, 2540: 149) การประกอบอาชญากรรมที่ปราศจากผู้เสียหาย เช่น ความผิดเกี่ยวกับการพนัน ความผิดเกี่ยวกับริ้วขบวนเพศ ความผิดเกี่ยวกับการทำแท้ง ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยเฉพาะความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับอาชญากรรมอื่น ๆ แล้วพบว่าเป็นอันตรายต่อสังคมในระดับต่ำ (อัจฉริยา ชูตินันท์, 2561: 60)

2.2.3 อาชญากรรมคอปขาว (White Collar Crime) โดย Sutherland กล่าวว่า เป็นอาชญากรรมที่กระทำโดยบุคคลที่เป็นที่น่าเคารพนับถือและมีสถานภาพทางสังคมสูงในวิถีอาชีพแห่งตน (Horgan, 1986: 98) อาชญากรรมคอปขาว หรือเรียกอีกอย่างว่า อาชญากรรมตามวิถีอาชีพ (Occupational Crime) ซึ่งเป็นอาชญากรรมที่ไม่ใช้ความรุนแรงเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สิน หรือ

ประโยชน์อื่นใด แต่เป็นอาชญากรรมที่มุ่งประโยชน์ตอบแทนในทางที่มีขอบด้วยกฎหมายเช่นเดียวกับอาชญากรรมพื้นฐาน ด้วยเหตุนี้อาชญากรรมคอปกขาวจึงถูกเรียกว่าเป็นอาชญากรรมของคนชั้นสูง เช่น การจัดซื้อพัสดุครุภัณฑ์โดยไม่ชอบ ข้าราชการรับเงินสินบนหรือคอร์ปชั่น การฮั้วประมูลและการประกวดราคาในกรณีต่าง ๆ (อัจฉริยา ชูตินันท์, 2561: 62-63)

2.2.4 องค์กรอาชญากรรม (Organized Crime) เป็นอาชญากรรมที่อาชญากรได้รวมตัวกันขึ้นเป็นคณะบุคคลซึ่งรวมตัวกันกระทำความผิดเกี่ยวกับธุรกิจการเงิน ในการรวมตัวกันมีการจัดการการบริหารอย่างเป็นทางการและมีประสิทธิภาพ โดยการกระทำความผิดที่เป็นองค์กรนี้จึงยากแก่การจับกุมปราบปราม โดยที่อนุสัญญาต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ กล่าวว่า องค์กรอาชญากรรมหมายถึง กลุ่มที่มีการจัดโครงสร้างของบุคลากรสามคนหรือมากกว่าที่ดำรงเป็นระยะเวลาหนึ่ง และมีการประสานการดำเนินงานระหว่างกัน โดยมีเป้าหมายในการกระทำความผิดอาชญากรรมร้ายแรงหนึ่งอย่างหรือมากกว่าหนึ่งอย่าง หรือในการกระทำความผิดตามที่กำหนดไว้ใน ข้อ 2 อนุสัญญาต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรของสหประชาชาติ (United Nations Convention Against Transnational Organized Crime) เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ทางการเงิน หรือผลประโยชน์ทางวัตถุอย่างอื่นไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม เช่น องค์กรจัดตั้งสำนักโสเภณี การเรียกค่าคุ้มครอง การค้ายาเสพติด (อัจฉริยา ชูตินันท์, 2561: 64-66)

2.2.5 อาชญากรรมเศรษฐกิจ (Economic Crime) เป็นการกระทำความผิดต่อกฎหมายซึ่งมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจ และความมั่นคงของประเทศโดยไม่ได้จำกัดเฉพาะความผิดกฎหมายอาญาเท่านั้น ผู้กระทำความผิดดังกล่าวมักเป็นผู้ที่มีสถานภาพในสังคม มีตำแหน่งหน้าที่การงานและความรู้ (วิระพงษ์ บุญโญภาส, 2549: 9) เช่น การฉ้อโกงในการซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยหรือการปั่นหุ้น การยกยอกทรัพย์สินธุรกิจทางการเงิน แชร่ลูกโซ่หรือแชร์แม่หม้อย แชร่น้ำมัน การกระทำความผิดต่อผู้บริโภคหรือการโฆษณาหลอกลวงผู้บริโภค (อัจฉริยา ชูตินันท์, 2561: 67-70)

2.2.6 อาชญากรรมการเมือง (Political Crime) เป็นอาชญากรรมที่สนับสนุน และนำมาซึ่งการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการปกครอง โครงสร้างทางการเมือง และความไม่สงบด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยมุ่งหวังทำลายความมั่นคงของรัฐ รวมทั้งเอกราชในการปกครองประเทศ โดยมีกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิด แต่ผู้กระทำความผิดประเภทนี้ไม่คิดว่าตนเองเป็นผู้กระทำความผิด (Hermann Mannheim, 1965: 121-124) กล่าวคือ อาชญากรรมการเมือง ก็คือ เป็นการกระทำความผิดที่หวังผลทางการเมือง เช่น กรณีการแบ่งแยกดินแดนของขบวนการโจรก่อการร้ายในเขตพื้นที่ชายแดนภาคใต้ กรณีเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2561 (อัจฉริยา ชูตินันท์, 2561: 70-72)

2.3 เหยื่ออาชญากรรมหรือผู้เสียหายในคดีอาญา

เมื่อมีการประกอบอาชญากรรมย่อมมีเหยื่ออาชญากรรม (Crime Victims/Victims of Crimes) หรือผู้เสียหายในคดีอาญา (Criminal Injuries) เกิดขึ้น บทบาทของเหยื่ออาชญากรรมเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่มีผลต่อการเกิดอาชญากรรม แนวความคิดเกี่ยวกับเหยื่ออาชญากรรมเริ่มต้นขึ้นในช่วง ค.ศ. 1960 - 1970 (Bonn, 1984: 150) โดยการเริ่มให้ความสนใจศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเหยื่ออาชญากรรม จนเกิดเป็นวิชาว่าด้วยเหยื่อวิทยา (Victimology) แขนงหนึ่งในสาขาวิชาอาชญาวิทยา ซึ่งเป็นการศึกษาเกี่ยวกับตัวผู้เสียหาย บทบาทของเหยื่ออาชญากรรม และสิ่งที่จูงใจที่ทำให้เกิดพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดการกระทำความผิดขึ้น โดยมีนักอาชญาวิทยา เช่น Stephen Schafer, Hans von Hening และ Mavin E. Wolfgang ได้พยายามศึกษาหาสาเหตุของอาชญากรรมเพื่อนำไปใช้ในการป้องกันเหยื่ออาชญากรรมหรือผู้เสียหายให้พ้นจากเงื้อมมือของอาชญากร ตลอดจนเพื่อป้องกันและควบคุมอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในสังคม

เหยื่ออาชญากรรม หมายถึง บุคคลที่ได้รับความเสียหายจากการก่ออาชญากรรมของผู้กระทำผิดไม่ว่าเป็นความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน รวมทั้งเสรีภาพหรือสิทธิอื่นใด (อัจฉริยา ชูตินันท์, 2561: 90) งานวิจัยเรื่อง ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อในคดีอาญา (Victim Precipitated Criminal Homicide) โดยกล่าวว่า เหยื่ออาชญากรรม ก็คือ ตัวผู้ยอมอย่างแท้จริงต่อการเกิดอาชญากรรม กล่าวคือ เหยื่อได้แสดงบทบาทก่อนการถูกฆ่าตาย โดยการใช้กำลังกับตัวฆาตกรเป็นลำดับแรก คดีที่เหยื่อเป็นผู้ยั่วยุ ก็คือ คดีซึ่งเหยื่อได้นำอาวุธอันร้ายกาจออกมาใช้ ก่อนลงมาพาดฟันในการทะเลาะกัน ซึ่งเหยื่อได้เริ่มใช้อาวุธในการใช้กำลังอันรุนแรงขึ้นก่อน (Wolfgang, 1958) เหยื่ออาชญากรรมหรือผู้เสียหายในคดีอาญาอาจเกิดจากการกระทำของตนเอง (อณณพ ชูบำรุง, 2540: 130) ได้แก่ โสเภณีซึ่งในทางอาชญาวิทยากล่าวว่า เหตุที่ทำให้เป็นโสเภณี ก็คือ ความยากจน สภาพบ้านแตกหรือสภาพเสื่อมโทรมของครอบครัว การไม่มีอาชีพเป็นหลักแหล่ง การขาดคนเลี้ยงดูให้พอเหมาะพอควรแก่อัตภาพ การถูกเพื่อนหรือคนชั่วล่อลวงไป นอกจากนี้ ยังมีผู้ติดสุรายาเมา ผู้ติดการพนัน ก็ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม เนื่องจากการกระทำของตนเองเช่นกัน ผู้ที่ได้รับการยกย่องให้เป็นผู้ริเริ่มการศึกษาเหยื่ออาชญากรรม ก็คือ Hans von Hening นักวิชาการชาวเยอรมัน โดยเริ่มต้นการพยายามค้นหาว่า อะไรทำให้คนกลายเป็นอาชญากร แต่ต่อมาเขาได้เริ่มหันมาสนใจว่า ทำไมคนจึงกลายเป็นเหยื่ออาชญากรรมได้ โดยจากการศึกษาพบว่า บ่อยครั้งที่เหยื่อมีส่วนต่อการเกิดขึ้นของอาชญากรรม ก็คือ เหยื่ออาชญากรรมหลายคนที่มีส่วนทำให้ตัวเองตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมนั้น (Hening, 1941)

Blacklaw Dictionary (1598) อธิบายว่า เหยื่อ หมายถึง ผู้ที่ได้รับความเสียหายจากอาชญากรรม การกระทำละเมิด หรือการกระทำผิดอื่น

The America College Dictionary (1355) อธิบายเหยื่อไว้ 4 ความหมาย ได้แก่ (1) ผู้ที่ได้รับความทุกข์อันเกิดจากการถูกทำลาย ถูกทำร้าย หรือกระทำอันเป็นปฏิปักษ์กัน เช่น ผู้ได้รับความทุกข์จากเชื้อโรคหรือการกดขี่ข่มเหง (2) ผู้ถูกล่อลวง เช่น เหยื่อคนโกง (3) บุคคลหรือสัตว์ที่ถูกบุช้ายัญ เช่น เหยื่อสงคราม และ (4) สัตว์ที่ถูกนำไปบูชาในพิธีกรรมทางศาสนา

สุดสงวน สุธีสร (2543: 2) อธิบายว่า เหยื่อ หมายถึง บุคคลที่ได้รับความเสียหาย ความสูญหาย ความลำบากเดือดร้อนจากแต่ละการกระทำ ซึ่งอาจเกิดจากคนหรือธรรมชาติก็ได้ เช่น เหยื่อจากอุบัติเหตุ เหยื่อจากอุบัติเหตุธรรมชาติ เหยื่อจากโรคมัยไข้เจ็บ เหยื่อจากภัยสงคราม เหยื่อจากการเมือง

จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย (2551: 160) อธิบายว่า เหยื่ออาชญากรรม หมายถึง บุคคลหรือคณะบุคคลที่ได้รับอันตรายแก่ร่างกายและจิตใจ หรือได้รับความเสียหายต่อทรัพย์สิน หรือได้รับผลกระทบใด ๆ จากการประกอบอาชญากรรม หรือเสื่อมเสียสิทธิจากการกระทำหรือละเว้นการกระทำอันเป็นความผิดตามกฎหมายอาญา เช่น ถูกทำร้ายร่างกาย ถูกข่มขืน ถูกลักทรัพย์ ถูกชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์

จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย (2551: 160-161) ยังอธิบายต่ออีกว่าคำว่าเหยื่ออาชญากรรมเป็นคำที่ไม่ปรากฏอยู่ในกฎหมาย ซึ่งกฎหมายเรียกเหยื่ออาชญากรรมว่า ผู้เสียหาย หรือพยาน แล้วแต่กรณี โดยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (4) ให้นิยามคำว่า ผู้เสียหาย ว่า บุคคลผู้ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำผิดฐานใดฐานหนึ่ง รวมทั้งบุคคลอื่นที่มีอำนาจจัดการแทนได้ ตามมาตรา 4, 5, และ 6

สรารุช บุญจกุล (2551; อ้างใน สิริรัตน์ บำรุงกรณ์, 2552: 56) อธิบายว่า เหยื่ออาชญากรรม หมายถึง ผู้ที่ประสบผลร้ายหรือความเสียหายทั้งด้านชีวิต ร่างกาย จิตใจ และทรัพย์สิน อันเนื่องมาจากการละเมิดกฎหมาย ไม่ว่าเหยื่ออาชญากรรมนั้นจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล

สิริรัตน์ บำรุงกรณ์ (2552: 56) ระบุว่า เหยื่ออาชญากรรม คือ บุคคล กลุ่ม หรือผู้ซึ่งเจ็บปวดหรือสูญเสีย อันเป็นผลของการกระทำที่ผิดกฎหมาย อาการบาดเจ็บอาจเป็นทางกาย ทางจิตใจ หรือทางเศรษฐกิจ โดยในทางกฎหมายนั้น เหยื่อ หมายถึง บุคคลซึ่งได้รับการบาดเจ็บโดยตรงหรือถูกกระทำทางกาย ถูกกดดันทางอารมณ์ หรือเป็นผู้สูญเสียทางการเงิน อันเป็นผลจากการเข้าไปเกี่ยวข้องกับอาชญากรรม

ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2526) อธิบายว่า เหยื่ออาชญากรรม เป็นศัพท์ในทางอาชญาวิทยา หมายถึง บุคคลหรือนิติบุคคลที่ได้รับความเสียหายในด้านชีวิต ร่างกาย จิตใจ หรือทรัพย์สินจากการประกอบอาชญากรรม เหยื่ออาชญากรรม จึงครอบคลุมถึง ผู้เสียหาย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ตลอดจนบุคคลอื่น ๆ หรือนิติบุคคลที่ได้รับผลกระทบทั้งทางตรง และทางอ้อม

โดยที่อาจไม่ใช่ผู้เสียหายตามความหมายของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเสมอไป

สุดสงวน สุธีสร (2543: 19-22) อธิบายถึงสาเหตุของเหยื่ออาชญากรรม ประกอบด้วย (1) พฤติกรรม เหยื่ออาชญากรรมอาจช่วยทำให้พฤติกรรมของเหยื่อมีส่วนร่วมในการกระทำผิด หรือวิถีชีวิตของเหยื่อ เป็นสาเหตุของการตกเป็นเหยื่อ (2) บุคลิกภาพ เหยื่ออาชญากรรมส่วนมากมักมีบุคลิกภาพอ่อนแอ ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่กล้าแสดงออกถึงความต้องการอันจริงของตน มักยอมจำนนต่อทุกคนและทุกสถานการณ์ (3) ลักษณะทางชีวภาพ เด็ก ผู้หญิง และคนชรา มักเป็นกลุ่มเสี่ยงในการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมมากกว่ากลุ่มอื่น เนื่องจากบุคคลทั้งสามประเภทมีลักษณะอ่อนแอโดยธรรมชาติ (4) สถานที่ที่เป็นสาเหตุทำให้เกิดเหยื่ออาชญากรรมนี้ เช่น ถนน สวนสาธารณะ รถยนต์รับจ้าง รถยนต์รถบรรทุก ทรัพย์สินของโรงเรียน เคหะของรัฐ ที่อยู่อาศัย ที่จอดรถประจำทาง ที่จำหน่ายเครื่องดื่มและโรงขายเหล้า ร้านขายของเบ็ดเตล็ด ห้างสรรพสินค้า ที่เติมน้ำมันรถ ธนาคาร และสถานธุรกิจอื่น ๆ (5) สภาพเศรษฐกิจและสังคม หากคนในสังคมมีความกินดีอยู่ดี ปัญหาอาชญากรรมย่อมลดลง และส่งผลให้เหยื่ออาชญากรรมลดลงด้วยเช่นกัน และ (6) การดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม ถ้าหากมีอาชญากรรมเกิดขึ้นแล้ว กระบวนการยุติธรรมไม่สามารถดำเนินการลงโทษผู้กระทำผิดตามกฎหมายและยับยั้งป้องกันอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ แล้วก็จะทำให้เหยื่ออาชญากรรมรู้สึกท้อแท้ต่อกระบวนการยุติธรรม ตัวผู้กระทำผิดก็จะไม่เกรงกลัวกฎหมาย และใช้ช่องว่างของกฎหมายและจุดอ่อนของกระบวนการยุติธรรมกระทำความผิดเพิ่มขึ้นอีก ทำให้เกิดเหยื่ออาชญากรรมเพิ่มขึ้นตามไปด้วยเช่นกัน

ตารางที่ 3.1 ความหมายของเหยื่อ

ความหมายของอาชญากรรม	ความหมายของเหยื่อ	ขั้นตอนกระบวนการยุติธรรม
ระดับที่ 1 การละเมิดกฎหมายอาญา	ผู้ถูกกระทำโดยพฤติกรรมที่ละเมิดกฎหมายอาญา	เป็นการให้ความหมายในชั้นของการบัญญัติกฎหมาย
ระดับที่ 2 การละเมิดกฎหมายอาญาและถูกจับกุม	ผู้ถูกกระทำโดยพฤติกรรมที่ละเมิดกฎหมายอาญา และผู้กระทำผิดถูกจับกุม	เป็นการให้ความหมายในชั้นของการจับกุม
ระดับที่ 3 การละเมิดกฎหมายและถูกฟ้องร้องต่อศาล	ผู้ถูกกระทำโดยพฤติกรรมที่ละเมิดกฎหมาย และผู้กระทำผิดถูกฟ้องร้องต่อศาล	เป็นการให้ความหมายในชั้นของการฟ้องร้องต่อศาล

ความหมายของอาชญากรรม	ความหมายของเหยื่อ	ขั้นตอนกระบวนการยุติธรรม
ระดับที่ 4 การละเมิดกฎหมายและถูกพิพากษาลงโทษ	ผู้ถูกกระทำโดยพฤติกรรม และผู้กระทำผิดถูกพิพากษาลงโทษ	เป็นการให้ความหมายในชั้นของการลงโทษ
ระดับที่ 5 การกระทำที่ขัดต่อบรรทัดฐาน ไม่จำเป็นต้องเป็นการละเมิดกฎหมายอาญา หรือมีการดำเนินการตามกฎหมายแก่ผู้กระทำผิด	ผู้ถูกกระทำโดยพฤติกรรมที่ขัดต่อบรรทัดฐาน ไม่จำเป็นต้องเป็นการละเมิดกฎหมายอาญา หรือมีการดำเนินการตามกฎหมายกับผู้กระทำผิด	เป็นการให้ความหมายของอาชญากรรม โดยลักษณะของการกระทำมากกว่าจะถือเกณฑ์ตามกฎหมาย

ที่มา: ประยุกต์จาก Quinney (1970: 7)

หนังสือเรื่อง อาชญากรและเหยื่อของเขา: การศึกษาในสังคมวิทยาอาชญากรรม (The Criminal and His Victim: Studies in the Sociobiology of Crime) ของ Hans von Henting (1948) (อ้างใน เสกสัน เครือคำ, 2558: 40-41) ได้จำแนกประเภทของเหยื่ออาชญากรรมไว้ 13 ประเภท ประกอบด้วย

- (1) ผู้เยาว์ (The Young) ได้แก่ เด็กและทารก
- (2) ผู้หญิง (The Female) ได้แก่ ผู้หญิงทั้งหมด
- (3) ผู้สูงอายุ (The Old) ได้แก่ คนที่มีอายุมากที่มีความอ่อนแอทางด้านร่างกายไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้
- (4) ผู้บกพร่องทางจิต (The Mentally Defective and Deranged) ได้แก่ ผู้ป่วยโรคจิต คนวิกลจริต คนติดยาเสพติด คนผู้ติดสุราเรื้อรัง
- (5) พวกคนต่างด้าว (Immigrants) ได้แก่ ชาวต่างชาติที่ไม่คุ้นเคยกับวัฒนธรรมของสังคมที่มายุ
- (6) พวกชนกลุ่มน้อย (Minorities) ได้แก่ พวกชนกลุ่มน้อยทางเชื้อชาติ
- (7) พวกคนโง่ (Dull Normals) ได้แก่ คนที่ขาดความสามารถในการคิดวิเคราะห์
- (8) พวกเก็บกด (The Depressed) ได้แก่ คนที่มีความผิดปกติทางอารมณ์และจิตใจ พวกที่มีความเก็บกดทางอารมณ์
- (9) พวกโลภ (The Acquisitive) ได้แก่ คนที่มีความโลภมาก ทะเยอทะยาน อยากรได้อยากมี มองหาทางลัดที่ได้มาซึ่งผลประโยชน์

(10) พวกสำส่อน (The Wonton) ได้แก่ คนที่ทำอะไรไม่คิด ชอบทำอะไรมั่ว ๆ ไม่เลือก เอาแต่ใจตัวเอง

(11) พวกโศกเศร้า (The Lonesome and the Heartbroken) ได้แก่ พวกเป็นม่ายกำลังเสียใจ หรือคนที่สูญเสียคนที่รัก

(12) พวกชอบการทรมาน (The Tormentor) ได้แก่ พ่อแม่ที่ชอบทุบตีทำร้ายร่างกายเด็ก

(13) พวกถูกกีดกัน นอกรอบ หรือชอบการต่อสู้ (The Blocked, Exempted, or Fighting) ได้แก่ เหตุของการแบล็คเมลล์ การขู่กรรโชกทรัพย์ โดยคนเหล่านี้อาจกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งอันเป็นความลับแล้ววิ่งไหลไปตกอยู่ในมือคนอื่นที่มาเรียกร้องต่อรองเอาผลประโยชน์เพื่อแลกเปลี่ยนกับการไม่เปิดเผยความลับนั้น โดยเหยื่ออาจเป็นคนที่มิชื่อเสียงหรือมีหน้ามีตาในสังคม

งานเรื่อง เหยื่อวิทยา (The Victimology) ของ Mendelsohn (1956) (อ้างใน เสกสัน เครือคำ, 2558: 42-45) จากการศึกษาของเหยื่อพยานในคดีอาชญากรรม พบว่า เหยื่อกับอาชญากรรมมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด และได้แบ่งประเภทของเหยื่ออาชญากรรมออกเป็น 6 ประเภท ตามระดับความผิดของกฎหมายของเหยื่อ ได้แก่

(1) เหยื่อของอาชญากร (The Victim of Criminal) เป็นเหยื่อที่ถูกกระทำจริงโดยอาชญากรเป็นผู้ที่ได้รับบาดเจ็บ ได้รับความเสียหาย หรือได้รับการกระทบกระเทือนโดยตรงจากการกระทำของอาชญากร

(2) เหยื่อของตัวเอง (The Victim of One's Self) เป็นเหยื่อที่ทำร้ายตัวเอง เช่น พวกเสพยาเสพติด โสเภณี ฆ่าตัวตาย

(3) เหยื่อของสภาพแวดล้อมทางสังคม (The Victim of the Social Environment) เป็นเหยื่อที่ถูกกระทำทางสังคม เช่น ถูกข่มเหงเอาเปรียบทางเชื้อชาติ ศาสนา หรือสถานภาพทางสังคมอื่น ๆ รวมทั้งเหยื่อในสงครามกลางเมือง

(4) เหยื่อของเทคโนโลยี (The Victim of Technology) เป็นเหยื่อที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ เช่น เหยื่อจากการทดสอบอาวุธนิวเคลียร์ เหยื่อจากการทดลองยารักษาโรค เหยื่อของมลพิษทางอุตสาหกรรม และการขนส่ง

(5) เหยื่อของธรรมชาติ (The Victim of the Natural Environment) เป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม แผ่นดินไหว ไฟป่า หิมะถล่ม

งานเรื่อง เหยื่อและความผิดทางอาญาของเขา: กรณีศึกษาลักษณะความรับผิดชอบ (The Victim and His Criminal: A Study in Functional Responsibility) ของ Schafer (1968) (อ้างใน เสกสัน เครือคำ, 2558: 45-46) ที่ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเหยื่อกับอาชญากรและแบ่งประเภทของเหยื่อตามลักษณะของความรับผิดชอบ (Functional Responsibility) ออกเป็น 7 ประเภท ได้แก่

(1)เหยื่อที่ไม่มีความรับผิดชอบ (Unrelated Victims) เป็นเหยื่อที่ไม่มีความรับผิดชอบต่ออาชญากรรมที่เกิดขึ้น เหยื่อเป็นเพียงคนที่โชคร้ายต้องกลายเป็นเหยื่ออาชญากรรมโดยที่มิรู้ตัว

(2)เหยื่อที่มีส่วนกระตุ้นให้เกิดอาชญากรรม (Provocative Victims) เหยื่อประเภทนี้มีส่วนรับผิดชอบเท่ากับอาชญากร เนื่องจากอาชญากรรมเกิดจากการที่อาชญากรถูกกระตุ้นให้กระทำผิดด้วยพฤติกรรมหรือการกระทำของเหยื่อ

(3)เหยื่อที่ประมาท (Precipitative Victims) เป็นเหยื่อที่มีความรับผิดชอบเล็กน้อยเนื่องจากความประมาท เผอเรอ หรือความไม่ใส่ใจของเหยื่อเอง โดยพฤติกรรมลักษณะนี้ทำให้ตัวเองตกไปอยู่ในสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม เช่น การอยู่ในสถานที่หรือเวลาที่ไม่เหมาะสม หรือเสี่ยงต่ออาชญากรรม การแต่งกายที่ไม่เหมาะสม การทำพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

(4)เหยื่อที่มีความอ่อนแอทางร่างกาย (Biologically Weak Victims) เหยื่อประเภทนี้ไม่มีความรับผิดชอบต่ออาชญากรรมที่เกิดขึ้น ได้แก่ เด็ก คนชรา และผู้หญิง ด้วยสภาพทางชีวภาพที่อ่อนแอ ทำให้ตกเป็นเป้าหมายของอาชญากรได้ง่าย

(5)เหยื่อที่มีความอ่อนแอทางสังคม (Socially Weak Victims) เป็นเหยื่อที่ถูกมองว่าเป็นคนภายนอกของสังคมที่ทำให้ถูกกีดกันหรือกดขี่ทางสังคมและกลายเป็นเหยื่อได้ง่าย เช่น คนต่างด้าว หรือชนกลุ่มน้อยทางสังคม

(6)เหยื่อตัวเอง (Self-Victimizing Victims) เป็นเหยื่อของการกระทำของตัวเอง เช่น คนเสพยาเสพติด คนเล่นการพนัน โสเภณี เหยื่อประเภทนี้ถือว่ามีความรับผิดชอบเต็ม

(7)เหยื่อการเมือง (Political Victims) เป็นเหยื่อที่เกิดขึ้นจากการเป็นฝ่ายต่อต้านหรือตรงข้ามกับฝ่ายผู้มีอำนาจทางการเมืองที่ต้องการให้เหยื่ออยู่ภายใต้อำนาจ เหยื่อประเภทนี้ถือว่าไม่มีความรับผิดชอบใดในอาชญากรรม

งานเรื่อง เหยื่ออาชญากรรม: ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเหยื่อวิทยา (Crime Victim: An Introduction to Victimology) ได้จำแนกเหยื่อวิทยาออกเป็น 3 แนวทาง ได้แก่

(1)แนวคิดอนุรักษนิยม (Conservation) เป็นแนวคิดของสำนักปฏิฐานนิยม (Positivist Victimology) โดยให้ความสนใจกับเหยื่ออาชญากรรมทั่วไป (Street Crime) และเห็นว่ากระบวนการยุติธรรมเป็นหลักประกันได้ว่าเหยื่อจะได้รับการแก้แค้นทดแทน ก็คือ ผู้กระทำความผิดจะต้องได้รับโทษ การชดใช้ค่าเสียหาย การบรรเทาผลร้ายแก่เหยื่อ ซึ่งถือเป็นการกระทำให้ผู้กระทำความผิดแสดงความรับผิดชอบ (Accountability) ในการกระทำของตน เป็นการเสริมสร้างความตระหนักในตนเอง เป็นการเสริมสร้างความเชื่อมั่น (Self-Reliance) และการชดใช้แก่เหยื่อเป็นไปตามแนวคิดเรื่องการแก้แค้นทดแทน

(2)แนวคิดเสรีนิยม (Liberal) ได้ขยายมุมมองของพวกอนุรักษนิยม โดยมองรวมไปถึงขั้นตอนการดำเนินคดีว่า ควรให้เหยื่อเข้าไปเกี่ยวข้องในฐานะองค์กรรวมของอาชญากรรม ให้คุณค่าเรื่อง

การชดใช้และการไกล่เกลี่ย (Value of Restitution and Reconciliation) ว่าเป็นกลยุทธ์ในการลงโทษที่เหมาะสม แนวคิดนี้เป็นที่มาของการมีส่วนร่วมของเหยื่อตามแนวคิดมาตรการฟื้นฟู (Restorative Justice)

(3) แนวคิดวิพากษ์ หัวรุนแรง (Radical -Critical) แนวคิดนี้มองไปถึงความเจ็บปวดที่เหยื่อได้รับจากอาชญากรรม และเห็นว่ากระบวนการยุติธรรมไม่ได้มองเรื่องนี้ ดังนั้นแนวคิดนี้จึงเห็นว่ากระบวนการยุติธรรมเองเป็นตัวละเมิดสิทธิมนุษยชนของเหยื่อ

Fattah (1977: 43) แบ่งประเภทของเหยื่ออาชญากรรมเป็น 5 ประเภทด้วยกัน ประกอบด้วย

(1) เหยื่ออาชญากรรมที่ไม่มีส่วนร่วมในการประกอบอาชญากรรม เป็นพวกปฏิเสธหรือเกลียดชังต่ออาชญากร และอาชญากรรม และไม่มีส่วนร่วมในการก่ออาชญากรรมซึ่งกระทำต่อตนเอง

(2) เหยื่อที่มีใจเอนเอียงให้เกิดอาชญากรรม มีลักษณะบ่งบอกบางอย่างว่า เหยื่อชอบที่จะให้มีอาชญากรรมบางอย่างเกิดขึ้น

(3) เหยื่ออาชญากรรมประเภทก้าวร้าว เป็นพวกที่อยู่ให้เกิดอาชญากรรมขึ้น

(4) เหยื่ออาชญากรรมที่มีส่วนต่อการประกอบอาชญากรรม อาจจะเป็นเนื่องมาจากการยอมจำนนหรือเนื่องจากทัศนคติอื่น ๆ ที่ทำให้ตนเองกลับตกเป็นเหยื่อง่ายขึ้น

(5) เหยื่อปลอม เป็นพวกที่ไม่เข้าข่ายการตกเป็นเหยื่อ แต่อาจจะตกเป็นเหยื่อของตนเองเสียมากกว่า

สุดสงวน สุธีสร (2543: 3) ได้แบ่งลักษณะของเหยื่ออาชญากรรมหรือผู้เสียหายในคดีอาญาไว้ 2 ลักษณะ ดังนี้

(1) เหยื่ออาชญากรรมหรือผู้เสียหายในคดีอาญาโดยตรง (Direct Victims) ก็คือ บุคคลผู้ถูกล่วงละเมิดและได้รับความเสียหายโดยตรงจากการกระทำผิดกฎหมายนั้น

(2) เหยื่ออาชญากรรมหรือผู้เสียหายในคดีอาญาโดยอ้อม (Indirect Victims or Survivor) ก็คือ บุคคลที่สามที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำผิดกฎหมาย แม้ว่าการกระทำนั้นไม่ได้เกิดขึ้นกับเขาโดยตรง

ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2526) แบ่งเหยื่ออาชญากรรมออกได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

(1) เหยื่อปฐมภูมิ หมายถึง บุคคลที่ได้รับผลร้ายโดยตรงจากอาชญากรรม เช่น หญิงถูกข่มขืน เจ้าทรัพย์ที่ถูกลักทรัพย์ บุคคลที่ถูกฆาตกรรม เหยื่อปฐมภูมิสามารถแบ่งแยกย่อยออกได้อีก 2 กลุ่ม ก็คือ เหยื่อที่ไม่มีความสัมพันธ์กับผู้กระทำผิด หรือไม่ได้มีส่วนในการกระทำผิด เช่น เจ้าของบ้านที่ถูกลักทรัพย์ในบ้านขณะนอนหลับ นักเรียนหญิงที่ถูกครูล่วงไปข่มขืน ส่วนพวกที่สองจะเป็นเหยื่อที่มีความสัมพันธ์กับผู้กระทำผิด หรือมีส่วนร่วมในการกระทำผิดแต่ละระดับ เช่น หญิงที่ขาดความระมัดระวังทำให้เกิดการแท้งลูก เด็กเล่นไม้ขีดไฟจนทำให้เกิดเพลิงไหม้ หรือหญิงนอกใจสามียั่วยุให้ชายอื่นมีเพศสัมพันธ์กับตนเอง

(2) เหยื่อทุติยภูมิ หมายถึง ญาติพี่น้องและบุคคลใกล้ชิดของผู้ตกเป็นเหยื่อปฐมภูมิ เช่น บิดา มารดา สามี ภรรยา บุตร ธิดา ซึ่งในสภาพสังคมที่มีความผูกพันในลักษณะเครือญาติอย่างใกล้ชิด เหยื่อทุติยภูมิย่อมได้รับผลของความเสียหายทั้งในรูปธรรมและนามธรรมตามเหยื่อปฐมภูมิไปด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในทางจิตใจย่อมรู้สึกโกรธแค้น อับอาย และเสื่อมเสียชื่อเสียงร่วมไปด้วย ทั้งบางครั้งยังต้องแบกรับภาระการเลี้ยงดู จ่ายค่ารักษาพยาบาล และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ของเหยื่อปฐมภูมิ และครอบครัวด้วย

(3) เหยื่อตติยภูมิ หมายถึง บุคคลที่ไม่ใช่ญาติพี่น้องหรือผู้ที่ใกล้ชิดกับเหยื่อปฐมภูมิโดยตรง แต่มีความสัมพันธ์ในฐานะเพื่อนร่วมงานองค์กรเดียวกัน ในฐานะเพื่อนบ้าน ชุมชน เดียวกัน ข้าราชการ ประทศรัยต่อทรัพย์สิน ร่างกาย ชีวิต ของเหยื่อปฐมภูมิ ก่อให้เกิดการกระทบกระเทือนต่อเหยื่อตติยภูมิได้เช่นกัน แต่ระดับความรุนแรงก็อาจแตกต่างกันไปตามปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความรุนแรงของ อาชญากรรม ความผูกพันภายในชุมชน ขนาดของชุมชน การเผยแพร่ข่าวสาร

จุฬารัตน์ เอื้ออำนวย (2551: 161-162) แบ่งเหยื่ออาชญากรรมออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

(1) เหยื่ออาชญากรรมโดยตรง หรือผู้เสียหายโดยตรง (Direct Victim) ซึ่งหมายถึง บุคคลผู้ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำผิดฐานใดฐานหนึ่ง หรือผู้ที่ถูกล่วงละเมิดและได้รับความเสียหายโดยตรงจากการกระทำผิดกฎหมายนั้น

(2) เหยื่ออาชญากรรมโดยอ้อม หรือผู้เสียหายโดยอ้อม (Indirect Victim) ซึ่งหมายถึง บุคคลอื่นที่มีอำนาจจัดการแทนได้ในทางกฎหมาย หรือบุคคลที่สามที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำผิดกฎหมาย แม้ว่าการกระทำนั้นจะไม่ได้เกิดขึ้นแก่ผู้นั้นโดยตรงก็ตาม ซึ่งได้แก่

(2.1) ครอบครัว ญาติพี่น้อง ผู้ใกล้ชิดของเหยื่ออาชญากรรม ตลอดจนแวดวงผู้เกี่ยวข้อง กับชีวิตและการทำงานของเหยื่ออาชญากรรม ซึ่งบุคคลกลุ่มนี้ได้รับความเสียหายอันเป็นผลกระทบ ทางด้านจิตใจและทรัพย์สินสืบเนื่องมาจากญาติพี่น้องผู้ใกล้ชิดบังเอิญตกเป็นเหยื่อโดยตรงของ อาชญากรรม ทำให้บุคคลกลุ่มนี้ต้องได้รับทุกขเวทนา อันเกิดจากอาชญากรรมดังกล่าวไปด้วย และ

(2.2) พยานผู้เห็นเหตุการณ์หรือประจักษ์พยานซึ่งอยู่ในที่เกิดเหตุ เหยื่ออาชญากรรมโดยอ้อม กลุ่มนี้เป็นพลเมืองดีผู้ประสบพบเห็นเหตุการณ์ที่อาชญากรรมกระทำการล่วงละเมิดต่อเหยื่อ อาชญากรรมในกรณีใดกรณีหนึ่งโดยบังเอิญ และยินยอมให้ความช่วยเหลือแก่ทางราชการโดยการมา ให้ถ้อยคำ ให้การ หรือเบิกความเป็นพยาน ซึ่งการเป็นพยานอาจจะทำให้ได้รับความเดือดร้อน รำคาญ และเสียเวลา ตามสมควร ระยะเวลาหนึ่ง จนกว่าคดีจะเสร็จสิ้นลง หรือบางครั้งอาจต้องเสี่ยงอันตราย หรือ เสี่ยงต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของตน เนื่องจากการถูกข่มขู่ หรือทำร้ายในคดีอุกฉกรรจ์ บางคดีอีกด้วย

(2.3) ประชาชน สังคม ชุมชน ที่ถูกล่วงละเมิดต่อกฎหมาย ซึ่งเหยื่ออาชญากรรมโดยอ้อม กลุ่มนี้ เป็นผู้คนกลุ่มใหญ่ที่ต้องประสบกับความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ในฐานะสมาชิกของสังคมที่เต็มไปด้วยอาชญากรรม โดยได้รับผลกระทบทางอ้อมอยู่ตลอดเวลา และไม่อาจคาดเดาได้ว่าตนและครอบครัวจะตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมบ้างหรือไม่ในวันใดวันหนึ่ง

ประธาน วัฒนวานิชย์ ได้ให้ข้อเสนอเกี่ยวกับการศึกษาเรื่องเหยื่อวิทยาไว้ว่า

(1) การศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำผิดกับเหยื่อไม่สามารถใช้อธิบายได้กับอาชญากรรมทุกประเภท เพียงแต่สามารถใช้อธิบายได้กับอาชญากรรมบางประเภทเท่านั้น เช่น ความผิดฐานประทุษร้ายต่อร่างกายและทรัพย์สินบางประเภท

(2) การศึกษาเรื่องเหยื่ออาชญากรรมในขณะนี้ยังไม่สามารถอธิบายได้ว่า ทำไมผู้ประกอบอาชญากรรมจึงจงใจกระทำต่อเหยื่อรายใดรายหนึ่ง หรือหลายรายของตน แต่เป็นที่ยอมรับว่า บุคคลที่อ่อนแอทางร่างกาย และจิตใจ จะมีอันตรายมากกว่าบุคคลปกติธรรมดา โดยอาศัยหลักที่ว่า อาชญากรย่อมมองหาเหยื่อซึ่งมีปฏิริยาต่อต้านน้อย หรือสะดวกในการลงมือประกอบอาชญากรรม

(3) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำผิดกับเหยื่อ ซึ่งมีผลทำให้มีการประกอบอาชญากรรมในเวลาต่อมา นั้น บางครั้งเหยื่อกระทำตนเป็นผู้ช่วยวน หรือผู้เปิดโอกาสให้มีการประกอบอาชญากรรมนั้นขึ้น

ตารางที่ 3.2 เปรียบเทียบแนวคิดการศึกษาอาชญาวิทยากับเหยื่อวิทยา

อาชญาวิทยา	เหยื่อวิทยา
(1) ศึกษาสาเหตุอาชญากรรม ปัจจัยต่าง ๆ เช่น เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง	ศึกษาสาเหตุของการตกเป็นเหยื่อ สถานการณ์ ล้อแหลมต่าง ๆ ที่เป็นเหตุให้เป็นเหยื่อ
(2) ศึกษาตัวอาชญากร โดยคำนึงถึงประวัติส่วนตัว ภูมิหลัง สภาพจิตใจ	ศึกษาตัวเหยื่ออาชญากรรม มุ่งประเด็นที่ว่าเหยื่อมีส่วนร่วมในการตกเป็นเหยื่อหรือไม่
(3) แสวงหารูปแบบในการแก้ไขฟื้นฟู ปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด เมื่อกลับเข้ามาสู่สังคมเขาจะสามารถอยู่ในสังคมได้โดยไม่กระทำผิด	แสวงหารูปแบบในการฟื้นฟูจิตใจของเหยื่อให้กลับสู่สภาพปกติ
(4) การแสวงหาแนวทางในการป้องกันการเกิดอาชญากรรม	แสวงหาแนวทางในการป้องกันการตกเป็นเหยื่อ เพื่อลดอัตราการเสี่ยงที่จะตกเป็นเหยื่อ

อาชญาวิทยา	เหยื่อวิทยา
(5) ศึกษากระบวนการยุติธรรม เพื่อสามารถวางนโยบายด้านการป้องกันสังคม	ศึกษาระบบงานยุติธรรม เพื่อกำหนดนโยบายในการให้ค่าชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้ตกเป็นเหยื่อ โดยนอกจากจะได้รับจากผู้กระทำผิดแล้ว รัฐจะต้องมีสวัสดิการมอบให้แก่เหยื่อด้วย

ที่มา: สุดสงวน สุธีสร (2543: 5)

ดังนั้น อาชญากรรมและเหยื่ออาชญากรรม ปัญหาสังคมที่นำไปสู่อาชญากรรมประกอบด้วย ปัญหาความยากจน ปัญหายาเสพติด ปัญหาการค้าประเวณี ปัญหาการพนัน ปัญหาคนจนจัดและคนขอทาน ปัญหาการติดสุรา ปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำความผิด โดยแยกประเภทของอาชญากรรมเป็น อาชญากรรมพื้นฐาน อาชญากรรมที่ปราศจากผู้เสียหาย อาชญากรรมคอปกขาว องค์การอาชญากรรม อาชญากรรมเศรษฐกิจ อาชญากรรมการเมือง ดังนั้นเหยื่ออาชญากรรมจึงเป็นบุคคลที่ได้รับความเสียหายจากการก่ออาชญากรรมของผู้กระทำผิดไม่ว่าเป็นความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย จิตใจ หรือทรัพย์สินจากการประกอบอาชญากรรม รวมทั้งเสรีภาพหรือสิทธิ์อื่นใด เหยื่ออาชญากรรมเป็นตัวผู้ยังต่อการเกิดอาชญากรรม เป็นบุคคลหรือนิติบุคคลที่ได้รับความเสียหาย ความสูญเสีย ความลำบากเดือดร้อนจากแต่ละการกระทำ ซึ่งอาจเกิดจากคนหรือธรรมชาติ ครอบคลุมถึงผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ตลอดจนบุคคลอื่น หรือนิติบุคคล ที่ได้รับผลกระทบทั้งทางตรง และทางอ้อม โดยอาจไม่ใช่ผู้เสียหายตามความหมายของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเสมอไป และเป็นได้ทั้งเหยื่ออาชญากรรมโดยตรงหรือโดยอ้อม เหยื่อปฐมภูมิ เหยื่อทุติยภูมิ หรือเหยื่อตติยภูมิ โดยเหยื่ออาชญากรรมเป็นคำศัพท์ในทางอาชญาวิทยาส่วนในทางกฎหมายใช้ว่าผู้เสียหาย

3. นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม

นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม การทดแทนค่าเสียหายแก่เหยื่ออาชญากรรมหรือผู้เสียหายในคดีอาญาโดยรัฐ มีที่มาจากกฎหมายฮัมบูราปี โดยกฎหมายดังกล่าวได้บัญญัติถึงความรับผิดชอบของชุมชนที่มีต่อการกระทำผิด แต่เมื่อยุคกลางสิ้นสุดลง รัฐมีอำนาจมั่นคงขึ้นทำให้ผู้เสียหายลดความสำคัญลง การชดใช้เริ่มลดน้อยลงหลังจากที่อาณาจักรแฟรงก์ (Frankish) ถูกแบ่งโดยสนธิสัญญาแวร์เดิง (Verdum) การชดใช้ค่าเสียหายก็ถูกกลืนกลายเป็นค่าปรับของรัฐ และรัฐก็ผูกขาดการลงโทษ การชดใช้เป็นหน้าที่ให้จ่ายค่าตอบแทนกันในกฎหมายแพ่ง สิ่งนี้เป็นประวัติศาสตร์

ของการปฏิรูปอาชญากรรมด้วยการลดความเอาใจใส่ต่อผู้เสียหาย และเริ่มหาระบบกฎหมายที่สามารถได้รับการชดใช้เป็นหน้าที่ให้จ่ายค่าตอบแทนกันในกฎหมายแพ่ง สิ่งนี้เป็นประวัติศาสตร์ของการปฏิรูปอาชญากรรมด้วยการลดความเอาใจใส่ต่อผู้เสียหาย และเริ่มหาระบบกฎหมายที่สามารถได้รับการชดใช้เต็มจำนวนได้ยกย่อง

ความคิดในการชดใช้ค่าเสียหายได้เกิดขึ้นอีกครั้งในกลางศตวรรษที่ 20 ปี ค.ศ. 1950 ได้มีการเรียกร้องระบบการชดใช้ของรัฐในสหราชอาณาจักร กรณีของ มาร์เจอร์รี่ ฟราย (Margery Fry) เป็นคนแรกที่ทำให้เกิดสนใจและเรียกร้องให้ยอมรับความคิดเห็นนี้จากบทความความยุติธรรมสำหรับเหยื่อ (Justice for Victims) ที่แสดงให้เห็นถึงความบกพร่องของระบบการชดใช้ที่มีอยู่ในกรณีที่คนในสหราชอาณาจักรผู้หนึ่งต้องต้อบอดเนื่องจากผลของอาชญากรรม และได้รับค่าทดแทน 11,500 ปอนด์ ซึ่งศาลให้ผู้กระทำผิดทั้งสองคนผ่อนชำระให้สัปดาห์ละ 5 ชิลลิง ผู้เสียหายต้องมีชีวิตถึง 442 ปี จึงจะได้รับค่าชดใช้ครบ ทำให้เป็นที่วิพากษ์วิจารณ์อย่างมากในรัฐสภา ความคิดนี้เกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกาในบทความโต๊ะกลม (Round Table) ที่วิจารณ์โครงการของสหราชอาณาจักรที่วางหลักการทดแทนโดยรัฐขึ้น โดยคำนวณว่า เป็นการละทิ้งความรับผิดชอบของบุคคลเป็นสิ่งที่แสดงถึงความเสื่อมโทรมทางสังคมวิทยา (Sociological Decadence) รวมทั้งรายงานในสมุดปกขาว (White Paper) เรื่องการลงโทษบนสังคมวิทยาความเปลี่ยนแปลง (Penal Practice in a Changing Sociology) ต่อรัฐสภาของสหราชอาณาจักรเมื่อ ค.ศ. 1964 อังกฤษร่วมกับสกอตแลนด์เสนอกฎหมายโดยใช้ชื่อว่า การชดเชยความเสียหายสำหรับเหยื่ออาชญากรรมจากความรุนแรง (Compensation for Victims of Crimes of Violence) กระทั่งวันที่ 1 สิงหาคม ค.ศ. 1964 รัฐบาลได้เสนอให้มีการทดลองและแต่งตั้งคณะกรรมการทดแทนค่าเสียหาย (Criminal Injuries Compensation Board) ซึ่งก่อนหน้านั้นไม่นานนิวซีแลนด์ก็ได้เสนอกฎหมายทดแทนความเสียหายโดยรัฐในปี ค.ศ. 1963 และมีการแต่งตั้งศาลออกบัลลังก์ทดแทนความเสียหายจากอาชญากรรม (Crimes Compensation Tribunal) ในวันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1964 ซึ่งในปี ค.ศ. 1964 ความคิดในการชดใช้ค่าเสียหายในคดีอาญาจึงแยกให้เห็นชัดเจนในการทดแทนความเสียหายโดยรัฐ (Compensation) กับการชดใช้ค่าเสียหายโดยผู้กระทำผิด (Restitution) ในปี ค.ศ. 1973 ได้มีการประชุมทางอาชญาวิทยาเรื่อง ผู้เสียหายระหว่างประเทศ ครั้งที่ 1 ที่เยรูซาเล็ม ซึ่งสนับสนุนให้รัฐทุกรัฐก่อตั้งระบบทดแทนความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายจากอาชญากรรม ในปี ค.ศ. 1974 มีการประชุมสภาระหว่างชาติ ครั้งที่ 11 สรุปว่า รัฐและสถาบันมหาชนควรรับผิดชอบเบื้องต้นในการทดแทนความเสียหายของผู้เสียหายจากกองทุนสาธารณะ ในปี ค.ศ. 1985 มีการประชุมสภาองค์กรสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำผิด (The United Nations Congress on the Prevention of Crime and the Treatment of Offenders) ครั้งที่ 7 ณ นครมิ

ลาน อิตาลี โดยในการประชุมนี้ได้กล่าวถึงเรื่องของเหยื่ออาชญากรรมอย่างกว้างขวาง และได้มีร่างประกาศเกี่ยวกับความเป็นธรรมและการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมขึ้น โดยใช้ชื่ออย่างเป็นทางการว่า แมกนาคาร์ต้าสำหรับเหยื่อ (Magna Carta for Victims) และในประกาศดังกล่าวได้กล่าวถึงการทดแทนค่าเสียหายให้แก่เหยื่ออาชญากรรม สรุปได้ว่า ในกรณีที่มีการชดใช้ค่าเสียหายและผู้กระทำผิดได้เพียงพอการชดเชยโดยรัฐ หรือกองทุนการเงินระหว่างประเทศสำหรับอันตรายที่เกิดแก่เหยื่ออาชญากรรม จัดว่าจำเป็นในสัดส่วนที่เปรียบเทียบได้กับความทุกข์ทรมานของเหยื่ออาชญากรรมรายอื่นที่ประสบเคราะห์กรรมเช่นเดียวกัน กฎบัตรสหประชาชาติ (United Nations Declaration) มาตรา 12 ก็ได้บัญญัติถึงเรื่อง การทดแทนค่าเสียหายโดยรัฐดังกล่าวนี้ไว้ด้วย โดยกล่าวว่า รัฐควรพยายามจัดให้มีการทดแทนค่าเสียหายทางการเงินให้แก่เหยื่ออาชญากรรม ในกรณีที่เขาไม่ได้รับการชดใช้อย่างเต็มที่จากผู้กระทำผิด ปรากฏว่า ในระยะเวลาที่ผ่านมาในสหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกาต่างบัญญัติกฎหมายชดใช้ค่าเสียหายให้แก่เหยื่ออาชญากรรม โดยรัฐเป็นผู้ทดแทนความเสียหายให้ โดยกฎหมายของสหรัฐอเมริกา ก็คือ กฎหมายค่าตอบแทนเหยื่อของรัฐบาลกลาง (Federal Victim Compensation Act, 1987)

ประเทศไทยการชดใช้ค่าเสียหายของผู้กระทำผิด อัศวิน วัฒนวิบูลย์ และอมรรัตน์ กริยาผล (2530: 55) ได้จัดรูปแบบไว้ 3 ประการ ก็คือ

(1) การชดใช้ด้วยเงิน ผู้กระทำผิดถูกศาลสั่งให้ใช้เป็นค่าเสียหายแก่ผู้เสียหาย ผู้กระทำผิดอาจได้รับการปล่อยภายใต้การคุมประพฤติ หรือพักการลงโทษ โดยศาลกำหนดเงื่อนไขคุมความประพฤติหรือพักการลงโทษให้จ่ายเงินเป็นการชดใช้ค่าเสียหายหรือโดยการหักรายได้ของนักโทษที่มีคดีระหว่างอยู่ในเรือนจำ

(2) การชดใช้ค่าเสียหายด้วยการบริการชุมชน เป็นการให้ผู้กระทำผิดชดใช้ความเสียหายให้แก่ชุมชน อาจโดยงานสาธารณะต่าง ๆ ในวันหยุด เช่น ดูแลเด็ก ทำความสะอาด ทำงานในองค์การการกุศลของรัฐ โรงพยาบาล หรืองานอื่นที่เหมาะสมกับคุณลักษณะของความรู้ความสามารถ ความรับผิดชอบ ของผู้กระทำผิด

(3) การชดใช้ด้วยการบริการโดยตรงแก่ผู้เสียหาย เป็นการงานส่วนตัวให้แก่ผู้เสียหายเป็นการชดใช้ เช่น ทำสวนให้ผู้เสียหาย ขอมาต่อผู้เสียหาย การชดใช้เหล่านี้อาจเหมาะสมกับเด็กที่กระทำผิดมากกว่าผู้ใหญ่

นอกจากนี้ ประเสริฐ เมฆมณี (อ้างใน อัญชลี ฉายสุวรรณ, 2534: 59-60) ได้แบ่งรูปแบบของการชดใช้ค่าเสียหายที่แสดงให้เห็นความรับผิดชอบของผู้เสียหายและผู้กระทำผิด ในกระบวนการชดใช้ที่น่าสนใจ 3 ประเภท ก็คือ

(1) การชดใช้ค่าเสียหายทางจิตใจ (Spiritual Restitution) โดย Stephen Schafer มีความเห็นว่า การชดใช้ค่าเสียหายจากอาชญากรรม อย่างน้อยที่สุดก็ช่วยบรรเทาทางจิตใจของผู้เสียหาย โดยการให้ผู้เสียหายพบปะสนทนากับอาชญากร นอกจากจะเป็นหนทางหนึ่งที่ทำให้อาชญากรรู้สึกตระหนักในความผิดแล้ว การสารภาพของอาชญากรก็ยังมีผลช่วยลดความตึงเครียดของจิตใจของผู้เสียหายได้อีกประการหนึ่ง แต่แนวคิดนี้เป็นที่คัดค้านของนักอาชญาวิทยาทั่วไป ในประเด็นนี้ ให้ผู้เสียหายได้ระบายความรู้สึกแก่อาชญากรย่อมมีทั้งผลดีและผลเสีย ผู้เสียหายมักแสดงอารมณ์ของความโกรธแค้นก้าวร้าวหรือไม่ อาจยังยั้งควบคุมอารมณ์ได้ จึงได้แสดงพฤติกรรมโต้ตอบอาชญากรอย่างรุนแรงเกินขอบเขต ซึ่งอาจทำให้ผู้กระทำผิดมีจิตใจแข็งกร้าวหรือกระด้างยิ่งขึ้น จนเป็นอุปสรรคต่อการแก้ไขให้กลับความประพฤติก็เป็นได้

(2) การชดใช้ค่าเสียหายแบบสร้างสรรค์ความรับผิดชอบ (Creative Restitution) เป็นแนวความคิดร่วมระหว่าง Albert Eglash กับ Ernest Papanet ซึ่งสนับสนุนให้ศาลสั่งให้ผู้กระทำผิดชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้เสียหายที่ถูกประทุษร้าย เพื่อเป็นการทดแทนหรือบรรเทาโทษจำคุก เนื่องจากอาชญากรรมที่ได้อำนาจขึ้นเป็นการประทุษร้ายต่อผู้เสียหายโดยตรง จึงถือเป็นความรับผิดชอบของผู้กระทำผิดที่จะต้องชดใช้ค่าเสียหาย ถ้าจะต้องชดใช้การชดใช้ค่าเสียหายแทนการลงโทษจำคุกได้อย่างสมเหตุสมผลแล้ว นอกจากเป็นการทำให้ผู้กระทำผิดตระหนักถึงความเสียหายของอาชญากรรมที่มีต่อผู้อื่น ยังมีผลต่อการแก้ไขพฤติกรรมของอาชญากรอีกด้วย ทั้งยังเป็นผลดีเกี่ยวกับการใช้จ่ายเกี่ยวกับการใช้จ่ายเกี่ยวกับการควบคุมผู้กระทำผิดไว้ในเรือนจำได้โดยตรง อย่างไรก็ตาม ย่อมเป็นมาตรการที่จะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ โดยคำนึงดุลยภาพแห่งการป้องกันและปราบปรามแก้ไขยับยั้งอาชญากรกับหลักความเหมาะสมในการชดใช้ค่าเสียหายประกอบกันเสมอ

(3) การชดใช้ค่าเสียหายโดยสมัครใจของผู้กระทำผิด (Spontaneous Restitution) เป็นรูปแบบการชดใช้ค่าเสียหายในประเด็นนี้จะมีผลในทางประสานความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจของผู้เสียหายและอาชญากรมากกว่าการชดใช้ในรูปแบบอื่น กล่าวคือ เมื่อผู้กระทำผิดยอมชดใช้ความเสียหายด้วยความเต็มใจแล้ว ย่อมเป็นผลให้ผู้เสียหายเห็นอกเห็นใจ และพร้อมที่จะให้อภัยแก่ผู้กระทำผิด หรือหายโกรธเคืองขุ่นแค้น เสียสละ จนถึงขั้นที่จะไม่ติดใจเรียกร้องค่าเสียหายหรือไม่คำนึงถึงจำนวนและมูลค่าแห่งการชดใช้ค่าเสียหายนั้นจากผู้เสียหายเลยก็เป็นได้

คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายได้เสนอแนวทางปฏิบัติว่าด้วยการชดใช้ค่าเสียหายประกอบด้วย

(1) การชดใช้ค่าเสียหาย หมายถึง การที่ผู้กระทำผิดได้ชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้เสียหาย ซึ่งได้รับความสูญเสียเท่าที่ผู้กระทำผิดจะสามารถชดใช้ได้

(2) การชดใช้ค่าเสียหายแห่งอาชญากรรม ซึ่งไม่ได้หมายถึง การชดใช้ที่เป็นตัวเงินเสมอไป อาจเป็นการชดใช้รูปแบบอื่นที่เหมาะสมกับกรณีความผิดนั้น ๆ ก็เป็นไปได้ เช่น การขอขมาลาโทษแก่ผู้เสียหาย การทำงานให้แก่ผู้เสียหาย เพื่อตอบแทนชดใช้ในความผิดนั้น ๆ

(3) การชดใช้ค่าเสียหายแห่งอาชญากรรม นอกจากจะต้องคำนึงถึงหลักความสามารถแห่งการชดใช้ค่าเสียหายของผู้กระทำผิด หรือการชดใช้ค่าเสียหายอื่น ๆ ประกอบแล้ว ยังจำเป็นต้องพิจารณาถึงหลักความยินยอมเห็นพ้องของผู้เสียหายโดยตรงอีกด้วย

(4) การชดใช้ค่าเสียหายที่เป็นตัวเงิน ควรจะได้กำหนดจำนวนเงินและหลักการ เงื่อนไข ปฏิบัติ ไว้อย่างแจ่มชัด

(5) ในกรณีที่ผู้กระทำผิดตั้งใจปฏิเสธไม่ชดใช้ค่าเสียหายตามคำสั่งของศาล ศาลอาจใช้โทษจำคุก หรือมาตรการบังคับอื่น ๆ ลงโทษให้เหมาะสมกับฐานความผิดก็ได้

การจัดระบบงานยุติธรรมทางอาญาโดยทั่วไปมีแนวคิดสำคัญที่เน้นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามหลักนิติรัฐ (The Rule of Law) ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าหลักนิติรัฐหรือหลักนิติธรรมเป็นหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ตามรัฐธรรมนูญจากการใช้อำนาจตามอำเภอใจของรัฐโดยเฉพาะฝ่ายบริหาร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นอุดมการณ์สำคัญในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน รัฐหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ จะกระทำการใด ๆ อันมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้ก็ต่อเมื่อมีกฎหมายให้อำนาจและจำกัดเฉพาะในขอบเขตของกฎหมายกำหนดเท่านั้น

หลักอาชญาวิทยาและนโยบายทางอาญากับการบริหารงานยุติธรรม ในแง่ของหลักอาชญาวิทยามี 2 สำนักคิดที่สำคัญ (Lenman & Parker, 1980) ก็คือ สำนักคิดคลาสสิกเป็นสำนักที่มุ่งเน้นการลงโทษผู้กระทำความผิดอย่างรุนแรง โดยการแก้แค้นทดแทนในสิ่งที่ได้กระทำไป เพื่อให้ได้รับผลที่ตนกระทำอย่างสาสม ต่อมาก็เริ่มมีพัฒนาการโดยสำนักปฏิฐานนิยมที่เน้นการแก้ไขฟื้นฟูเยียวยาให้กลับคืนเป็นคนดีสู่สังคม เนื่องจากเชื่อว่าคนที่กระทำความผิดมีเหตุปัจจัยสภาพแวดล้อมอื่นทำให้ก่ออาชญากรรม ส่วนในแง่ของหลักนโยบายทางอาญากับการบริหารงานยุติธรรม ก็ได้กล่าวไว้ 2 ประเด็นสำคัญเช่นเดียวกัน (Packer, 1968) ก็คือ การเน้นไปที่การควบคุมอาชญากรรมโดยการให้อำนาจรัฐมากในการควบคุม ระวัง ปราบปรามอาชญากรรม โดยนโยบายทางอาญาที่รวดเร็ว เด็ดขาด เพื่อคุ้มครองสังคม และอีกนโยบายทางอาญาหนึ่งที่เป็นการเน้นการคุ้มครองสิทธิ ที่ตรงข้ามกับการควบคุมอาชญากรรม เน้นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเป็นอันดับแรกก่อน มากกว่าการพยายามป้องกันอาชญากรรม เน้นกระบวนการที่มีคุณภาพ ละเอียดอ่อน เพื่อถ่วงดุลอำนาจการทำงานของผู้บริหารที่ในองค์กรภาครัฐในกระบวนการยุติธรรม

สิทธิของเหยื่ออาชญากรรมในระดับสากลนั้น เช่น ปฏิญญาว่าด้วยหลักความยุติธรรมขั้นพื้นฐานสำหรับเหยื่ออาชญากรรมและการใช้อำนาจโดยมิชอบ ขององค์การสหประชาชาติ (Declaration of Principles of Justice for Victims of Crime and Abuse of Power, 1985) กติกาสากลว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International on the Elimination on Civil and Political Rights; ICCPR) อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี (Convention on the Elimination of Discrimination of Women; EDAW) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child; CRC) ซึ่งครอบคลุมถึงสตรีและเด็กและเยาวชนที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม

การช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมตามมาตรฐานสากล ในช่วงทศวรรษของปี ค.ศ. 1980 ได้มีกระแสเรียกร้องให้มีการคุ้มครองสิทธิของเหยื่ออาชญากรรม ซึ่งต่อมาในปี ค.ศ. 1985 องค์การสหประชาชาติ ได้ประกาศรับรองสิทธิของเหยื่ออาชญากรรมหรือผู้เสียหายในคดีอาญาโดยได้ประกาศ “ปฏิญญาว่าด้วยหลักความยุติธรรมขั้นพื้นฐานสำหรับเหยื่ออาชญากรรมและการใช้อำนาจโดยมิชอบ” เพื่อที่กำหนดหลักการในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของเหยื่ออาชญากรรมหรือผู้เสียหายในคดีอาญา โดยมีปรัชญาพื้นฐานให้เหยื่ออาชญากรรมหรือผู้เสียหายในคดีอาญา ต้องได้รับการยอมรับและได้รับการปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยได้กำหนดมาตรฐานการคุ้มครองเหยื่ออาชญากรรมหรือผู้เสียหายในคดีอาญา ไว้ 4 ด้าน ดังนี้ (ชัญญา กิจทวี, 2546: 13-16)

(1) การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมและได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม (Access to Justice and Fair Treatment) กล่าวคือ

(1.1) ผู้เสียหายควรได้รับการปฏิบัติด้วยความรู้สึกเมตตา (Compassion) และเคารพถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Human Dignity) มีสิทธิในการเข้าถึงกลไกของกระบวนการยุติธรรมและได้รับการเยียวยาความเสียหาย (Harm) โดยบทบัญญัติของกฎหมาย ในหลายประเทศมีการทบทวนกระบวนการดำเนินคดีอาญา และให้มีระบบตรวจสอบการดำเนินงานในเรื่องนี้อย่างสม่ำเสมอ เช่น ในกรณีที่ย้ายการสั่งไม่ฟ้องคดี เนื่องจากเห็นว่าไม่เกิดประโยชน์แก่สาธารณะ หรือในกรณีที่มีพยานหลักฐานไม่เพียงพอที่ดำเนินคดีกับผู้ต้องหา การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่พิเศษในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งรับผิดชอบและเอาใจใส่ต่อเหยื่ออาชญากรรม หรือหน่วยงานที่มีการจัดตั้งขึ้น หน่วยงานเฉพาะ (Victim's Affairs Offices) ในสถานีตำรวจ หรือศาล หรือเนติบัณฑิตยสภา หรือของหน่วยงานพิเศษที่รับผิดชอบดูแลเหยื่ออาชญากรรมตามพระราชบัญญัติว่า สิทธิของ หรือกฏบัตรสำหรับเหยื่ออาชญากรรม หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ฉบับใดขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ให้สามารถถูกตรวจสอบได้โดยกลไกผู้ตรวจการแผ่นดิน (Ombudsman)

(1.2) กลไกตุลาการและบริหาร ทั้งที่มีการดำเนินการอย่างทางการและไม่เป็นทางการต้องให้การส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการเยียวยา (Redress) เหยื่อหรือผู้เสียหายในคดีอาญา ด้วยความรวดเร็ว เป็นธรรม ไม่เสียค่าใช้จ่ายมาก และสามารถเข้าถึงได้ (Accessible) อีกทั้ง เหยื่ออาชญากรรมควรได้รับการแจ้งให้ทราบถึงสิทธิที่ได้รับการเยียวยาผ่านกลไกดังกล่าว และเพื่อการนี้ รัฐสมควรมีกฎหมายที่บัญญัติให้เหยื่ออาชญากรรมมีโอกาสในการที่เลือกดำเนินคดีทั้งที่เป็นคดีอาญา คดีปกครอง คดีแพ่ง หรือการดำเนินคดีอย่างไม่เป็นทางการ (Alternative Dispute Resolution; ADR) ในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งในหลาย ๆ ประเทศ เหยื่ออาชญากรรมสามารถได้รับการชดเชยเยียวยาความเสียหายในทางแพ่งโดยการฟ้องเป็นคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา และในบางประเทศพบว่า การที่พนักงานอัยการ หรือศาลละเลยสิทธิของเหยื่ออาชญากรรมในการที่ได้รับการชดเชยความเสียหาย อาจเป็นเหตุที่นำไปสู่มาตรการในทางปกครอง (Administrative Sanction)

(1.3) กระบวนการยุติธรรมทางอาญาต้องตอบสนองต่อความต้องการของเหยื่ออาชญากรรม และควรอำนวยความสะดวกแก่เหยื่ออาชญากรรม ได้แก่

(ก) แจ้งให้ผู้เสียหายทราบถึงบทบาทและสิทธิของตน กำหนดเวลาและความคืบหน้าของการดำเนินการพิจารณาและพิพากษาคดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งคดีร้ายแรง (Serious Crimes) และมีการขอทราบข้อมูลข่าวสารนั้น ซึ่งในหลายประเทศ เพื่อให้เหยื่ออาชญากรรมสามารถติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับคดีที่ตนเป็นผู้เสียหายได้ จึงมีการจัดตั้งเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านนี้ขึ้นเป็นกรณีพิเศษ โดยเฉพาะกรณีเป็นคดีร้ายแรง เช่น คดีทำร้ายร่างกายที่เกี่ยวกับเพศ หรือคดีฆาตกรรม และในบางประเทศพนักงานอัยการร้องเรียกผู้เสียหายหรือครอบครัวมาให้ปากคำก่อนที่มีการฟ้องคดี

(ข) ในการดำเนินกระบวนการพิจารณา ศาลต้องรับฟังและพิจารณาเกี่ยวกับทัศนคติและความกังวลใจของผู้เสียหาย โดยเฉพาะกรณีที่กระทบต่อผลประโยชน์ส่วนบุคคล (Personal Interest) ของผู้เสียหาย โดยไม่ให้กระทบต่อการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลย และสอดคล้องกับรูปแบบกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่เป็นอยู่ ทั้งนี้ เพื่อให้กระบวนการพิจารณาไปสู่การทำคำพิพากษา ซึ่งเป็นที่ยุติและเป็นธรรม นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยการต้องรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดที่เกี่ยวกับคดี เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ ทั้งที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อเหยื่ออาชญากรรม ซึ่งมาตรฐานในทางปฏิบัติหลาย ๆ ประเทศพนักงานอัยการเป็นผู้รายงานให้ศาลทราบถึงผลกระทบของการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นต่อผู้เสียหาย หรือในฐานะที่เป็นพยานในคดี ทราบ ซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับรายงานผลกระทบที่มีต่อผู้เสียหายนี้ เป็นส่วนสำคัญในการประเมินความรุนแรงของการกระทำความผิด และพิพากษาให้มีการชดเชยเยียวยา โดยในหลายประเทศบัญญัติให้เหยื่ออาชญากรรมสามารถทำการแถลงด้วยวาจา

หรือเป็นหนังสือ เพื่อให้ศาลทราบถึงผลกระทบของการกระทำผิดที่เกิดขึ้นแก่ตน (Victim Impact Statements or Victim Statements of Opinion) หรือในบางประเทศกฎหมายบัญญัติให้สิทธิ์แก่เหยื่ออาชญากรรมเป็น ผู้ช่วยของพนักงานอัยการ (Subsidiary Prosecutor) ซึ่งทำให้ผู้เสียหายสามารถเสนอพยานหลักฐาน เสนอแนะคำถาม ในการซักถามจำเลยหรือพยาน และสามารถให้ข้อสังเกต หรือความเห็น ต่อรายงานและพยานหลักฐานที่ได้นำเสนอต่อศาลได้

(ค) จัดให้มีการช่วยเหลือเหยื่อ (Assistance) ที่เหมาะสม ตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการทางกฎหมาย เช่น ในหลายประเทศกฎหมายบัญญัติให้เหยื่ออาชญากรรมได้รับการช่วยเหลือโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในกรณีที่มีความจำเป็น ซึ่งโดยทั่วไปแล้วสิทธิ์ประการนี้ของผู้เสียหายมีเฉพาะกระบวนการดำเนินคดีในศาลเท่านั้น หรือเป็นสิทธิ์ของเหยื่ออาชญากรรม ที่เป็นคู่ความในคดีเท่านั้น สำหรับการให้ความช่วยเหลือแก่เหยื่ออาชญากรรม หรือผู้เสียหายในคดีอาญา ในบางประเทศได้จัดให้มี โครงการให้ความช่วยเหลือแก่เหยื่ออาชญากรรม ซึ่งเป็นการดำเนินการโดยได้รับการสนับสนุนและร่วมมือจากองค์กรในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา บางประเทศจัดให้มีนักสังคมสงเคราะห์ หรืออาสาสมัครที่ผ่านการอบรมแล้วประจำที่สถานีตำรวจ เพื่อทำหน้าที่คอยช่วยเหลือแก่เหยื่ออาชญากรรม เช่น ในคดีเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว หรือคดีอาญาร้ายแรง นอกจากนี้ การให้ความช่วยเหลือแก่เหยื่ออาชญากรรม ยังได้รับการสนับสนุนจากกระทรวงสาธารณสุข ศูนย์สุขภาพจิต หน่วยงานสังคมสงเคราะห์ หรือหน่วยงานอื่น ๆ ในการให้ความช่วยเหลือแก่เหยื่ออาชญากรรมในการดำเนินคดีตั้งแต่ต้นโดยเฉพะอย่างยิ่งการให้ความช่วยเหลือด้านสภาวะทางอารมณ์ และจิตใจของผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ

(ง) กำหนดมาตรการที่จำเป็น เพื่อลดความไม่สะดวกแก่เหยื่อ เพื่อปกป้องสิทธิส่วนบุคคล (Privacy) และให้หลักประกันในความปลอดภัยจากการข่มขู่และการล้างแค้นเหยื่ออาชญากรรม ครอบครัว และพยานที่เกี่ยวข้อง เช่น การใช้คืน หรือใช้ราคาทรัพย์สินของเหยื่ออาชญากรรม การจ่ายค่าตอบแทนแก่ผู้เสียหายที่เป็นพยานในศาล การใช้วิธีการพิเศษในการพิจารณาคดีในกรณีที่ผู้เสียหายเป็นเด็กหรือสตรี ในคดีความผิดทางเพศ หรือหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากับผู้กระทำความผิด หลายประเทศมีการทบทวนกฎหมาย และวิธีปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เสียหายและพยานได้รับการคุ้มครองจากการคุกคาม การข่มขู่ และการรายงานข่าวของสื่อมวลชน ซึ่งในบางประเทศ ผู้เสียหาย และพยาน มีสิทธิ์ที่ได้รับการคุ้มครองเป็นกรณีพิเศษโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจและกฎหมาย

(จ) หลีกเลี่ยงความล่าช้าโดยไม่จำเป็น ในการพิจารณาคดีและการบังคับตามคำสั่งและคำพิพากษาของศาลในการจ่ายค่าตอบแทนแก่ผู้เสียหาย

(1.4) ควรมีกลไกการระงับข้อพิพาทอย่างไม่เป็นทางการ รวมถึง การไกล่เกลี่ย (Mediation) อนุญาโตตุลาการ (Arbitration) และการอำนวยความสะดวกตามจารีตประเพณีท้องถิ่น ประเทศไทย เช่น ระบบเจ้าโคตร ที่ควรนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์อย่างเหมาะสมเพื่อสนับสนุนการอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ และเยียวยาแก้แค้นอาชญากรรม โดยในหลายประเทศ ได้มีการส่งเสริมให้มีกระบวนการระงับข้อพิพาทอย่างไม่เป็นทางการ เช่น การไกล่เกลี่ย และการประนอมข้อพิพาทในทางอาญาโดยเฉพาะในระดับท้องถิ่นซึ่งคู่กรณีสามารถที่จะตกลงกันได้ เพื่อผลลัพธ์ที่ดีแก่คู่กรณี ชุมชน และรัฐ มากกว่าการดำเนินคดีอย่างเป็นทางการ

(2) การได้รับการชดใช้ความเสียหายโดยผู้กระทำผิด (Restitution)

การชดใช้ความเสียหายให้แก่เหยื่ออาชญากรรมโดยผู้กระทำผิดเป็นหนทางที่ผู้เสียหายได้รับการเยียวยาความเสียหายที่เกิดจากการกระทำผิด และเป็นวิธีการที่สร้างสรรค์ในการควบคุมผู้กระทำผิดให้ต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตน ในขณะที่เดียวกันยังเป็นการให้โอกาสผู้กระทำผิดและผู้เสียหายได้รับการฟื้นฟู

การชดใช้ความเสียหายโดยผู้กระทำผิดได้กลายเป็นเครื่องมือในทางกฎหมายอาญาในการอำนวยความสะดวก และได้กลายมาเป็นเครื่องมือที่ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เสียหายและผู้กระทำผิดให้กลับคืนมาอีกครั้งหนึ่ง และยังเป็น การพยายามที่ทำให้ผู้กระทำผิดต้องรับผิดชอบต่อ การกระทำของตนที่เกิดขึ้นกับผู้เสียหายและสังคม ฉะนั้นในหลาย ๆ ประเทศได้นำเอาการชดใช้ความเสียหายโดยผู้กระทำผิดในรูปแบบต่าง ๆ มาใช้ ในกระบวนการดำเนินคดีอาญาขั้นตอนต่าง ๆ เช่น การพักการลงโทษ การรอกการลงโทษ และการระงับข้อพิพาทในทางอาญาอย่างไม่เป็นทางการ การชดใช้ความเสียหายดังกล่าวโดยผู้กระทำผิด หรือรัฐในฐานะผู้มีหน้าที่รับผิดชอบต่อสังคม อาจทำได้โดยการบัญญัติกฎหมายให้การชดใช้ความเสียหายโดยผู้กระทำผิดเป็นเงื่อนไขการฟ้องร้องดำเนินคดีการกำหนดโทษปรับให้มีมูลค่าสูงกว่ามูลค่าความเสียหายที่ต้องชำระแก่ผู้เสียหาย โดยผู้กระทำผิดอาจได้รับการยกเว้นโทษปรับหากยอมชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย การกำหนดเงื่อนไขในการทำคำพิพากษาโดยศาลชะลอการทำคำพิพากษาไว้ หากผู้กระทำผิดยอมชดใช้มูลค่าความเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย การยึดทรัพย์สินของผู้กระทำผิดเพื่อชำระเป็นความเสียหายให้แก่เหยื่ออาชญากรรมจึงเป็น การชดใช้ความเสียหายเชิงสร้างสรรค์ (Creative Restitution) เนื่องจากสามารถทำให้ผู้กระทำผิดให้ความช่วยเหลือโดยตรงแก่ผู้เสียหายโดยที่ผู้เสียหายยินยอม เช่น การชดใช้หรือการเยียวยาความเสียหาย หรือการทำงานชดใช้ให้กับเหยื่ออาชญากรรม ฉะนั้นการชดใช้ความเสียหายแก่ผู้เสียหายโดยผู้กระทำผิด สมควรเป็นมาตรการหลักสำคัญในคดีอาญา

คดีอาญาที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การชดใช้ความเสียหายโดยผู้กระทำผิด ต้องรวมถึง การทำให้สภาพแวดล้อมนั้นกลับคืนสู่สภาพเดิม การซ่อมแซมและทดแทนสภาพแวดล้อมที่สูญเสียไป

ให้กลับคืนสู่สภาพเดิมให้มากที่สุด ตลอดจนชดใช้ผลประโยชน์ที่ผู้เสียหาย หรือชุมชน ต้องสูญเสียไป ด้วย นอกจากนี้ หากว่าการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรและเจ้าพนักงานของรัฐตามกฎหมายเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายอาญา และสร้างความเสียหายให้เกิดขึ้นกับบุคคล ผู้เสียหายในกรณีนี้ต้องได้รับการชดเชยจากรัฐ

(3) การได้รับการชดเชยความเสียหายโดยรัฐ (Compensation)

ในคดีอาญาทั่วไป การได้รับการชดเชยความเสียหายเป็นตัวเงิน เป็นมาตรการที่มีความสำคัญอันดับต้น ๆ ของการช่วยเหลือภายหลังจากที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม ข้อแตกต่างประการสำคัญระหว่างการชดเชยและการชดใช้ความเสียหายแก่เหยื่ออาชญากรรม ก็คือ การชดเชยความเสียหายไม่จำเป็นต้องมีการจับกุมตัวผู้กระทำผิดได้ หรือต้องมีการลงโทษผู้กระทำผิดให้มีการชดใช้ความเสียหายแก่เหยื่ออาชญากรรมแต่อย่างใด ซึ่งในประเด็นนี้ หลักเกณฑ์มาตรฐานที่องค์การสหประชาชาติกำหนดไว้ ก็คือ หากผู้เสียหายไม่สามารถได้รับค่าชดใช้จากผู้กระทำผิดหรือโดยวิธีทางอื่นเต็มจำนวน รัฐต้องพยายามจัดให้มีการจ่ายค่าชดเชยแก่ผู้เสียหาย ในกรณีที่ปรากฏว่า (ก) เป็นผู้เสียหายที่ได้รับอันตรายแก่กาย หรือได้รับความเสียหายแก่ร่างกาย หรือจิตใจ อันเป็นผลมาจากการกระทำผิดอาญาร้ายแรง (ข) ครอบครัวของผู้เสียหาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ต้องพึ่งพาผู้เสียหายที่เสียชีวิต หรือต้องตกเป็นผู้ไร้ความสามารถอันเนื่องมาจากการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม และเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หลักในการให้การชดเชยแก่ผู้เสียหายดังที่กล่าวมานั้น รัฐต้องสนับสนุนส่งเสริมให้มีกองทุนสำหรับการชดเชยความเสียหายแก่เหยื่ออาชญากรรมระดับชาติ

(4) การให้ความช่วยเหลือแก่เหยื่อด้านอื่น ๆ (Assistance)

การให้ความช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมหรือผู้เสียหายในคดีอาญามีเป้าหมาย (Goal) เพื่อให้ความช่วยเหลือทางด้านจิตใจ อารมณ์ ความรู้สึกของผู้เสียหาย การให้ผู้เสียหายมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา การได้รับการชดเชยความเสียหาย และได้รับการช่วยเหลือปัญหาอื่นที่เกี่ยวข้องกับการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม มาตรฐานในการให้ความช่วยเหลือแก่เหยื่ออาชญากรรมจึงเป็นการทำให้เหยื่ออาชญากรรมต้องรับการช่วยเหลือด้านการพยาบาล การช่วยเหลือทางด้านสุขภาพจิต หรือสิ่งของจำเป็นประการอื่นจากรัฐ ท้องถิ่น หรือชุมชน และที่สำคัญที่สุด ก็คือ ผู้เสียหายต้องรับรู้ว่ามีสิทธิได้รับการช่วยเหลือต่าง ๆ ดังที่กล่าวมานั้น

ดังนั้น ลักษณะของนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมโดยทั่วไป มีที่มาจากกฎหมายฮัมบูราบี ซึ่งการชดใช้ความเสียหายของรัฐในสหราชอาณาจักร เริ่มต้นจากกรณีของ มาร์เจอร์รี ฟราย โดยถือว่าการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเป็นไปตามหลักนิติรัฐ ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าเป็นหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ในแง่ของหลักนโยบายทางอาญากับการบริหารงานยุติธรรมเน้นการคุ้มครองสิทธิ ซึ่งตรงข้ามกับการควบคุมอาชญากรรม สอดคล้องตามปณิธานที่ว่าด้วย

หลักความยุติธรรมขั้นพื้นฐานสำหรับเหยื่ออาชญากรรมและการใช้อำนาจโดยมิชอบขององค์กรสหประชาชาติ กล่าวคือ การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมและได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม การได้รับการชดเชยความเสียหายโดยผู้กระทำผิด การได้รับการชดเชยความเสียหายโดยรัฐ การให้ความช่วยเหลือแก่เหยื่อด้านอื่น ๆ ในการช่วยเหลือทางด้านสุขภาพจิตหรือจิตใจของเหยื่อ สำหรับกฎหมายของสหรัฐอเมริกาเป็นกฎหมายค่าตอบแทนเหยื่อของรัฐบาลกลาง ค.ศ. 1987 (Federal Victim Compensation Act 1987) ซึ่งมีพัฒนาการความเป็นมายาวนาน

3.1 นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในต่างประเทศ

3.1.1 พัฒนาการนโยบายคุ้มครองเหยื่ออาชญากรรมในประเทศสหรัฐอเมริกา

ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด และคณะ (2558: 37-50) อธิบายว่า ในสหรัฐอเมริกาพัฒนาการคุ้มครองเหยื่อและพยานได้ให้ความคุ้มครองเหยื่อและพยานมาอย่างยาวนานแต่ยังไม่ทั่วถึง และมีลักษณะที่เป็นการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมเป็นเรื่อง ๆ โดยประวัติศาสตร์การช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในสหรัฐอเมริกานั้น ได้มีการจัดตั้งสัปดาห์สิทธิของเหยื่ออาชญากรรมแห่งชาติ (National Crime Victims' Rights Week) เพื่อรณรงค์สิทธิของเหยื่ออาชญากรรม

สหรัฐอเมริกาได้พัฒนาสิทธิของเหยื่ออาชญากรรมมาตั้งแต่ ค.ศ. 1965 มีการตรากฎหมายของรัฐบาลกลางและมลรัฐ ตลอดจนแนวคำพิพากษาของศาล และการศึกษาวิจัย ได้ทำให้การช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมมีความเข้มแข็งขึ้นเรื่อย ๆ กระบวนการดังกล่าวจึงเป็นการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมให้สามารถฟื้นฟูและดำรงชีวิตต่อไปได้ มีการจัดตั้งสำนักงานว่าด้วยเหยื่ออาชญากรรม (Office of Victim of Crime) ในฐานะที่เป็นหน่วยงานกลางสำหรับข้อมูลข่าวสารแห่งชาติ

สำหรับกฎหมายที่รัฐบาลกลางสหรัฐอเมริกาได้ตราขึ้นเกี่ยวกับสิทธิของเหยื่ออาชญากรรมเรียงลำดับตามระยะเวลา นับแต่ปี ค.ศ. 1974 เป็นต้นมา เป็นกฎหมายเฉพาะ ๆ เช่น กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของเด็ก (Child Abuse Prevention and Treatment Act, 1974) การป้องกันการลักพาตัวเด็ก (Parental Kidnapping Prevention Act, 1980) กฎหมายป้องกันเหยื่ออาชญากรรมและพยาน (Victim and Witness Protection Act, 1982) กฎหมายว่าด้วยเหยื่ออาชญากรรม (Victim of Crime Act, 1984) กฎหมายว่าด้วยสิทธิของเหยื่ออาชญากรรมและการกระทำให้กลับคืนสู่ฐานะเดิมของเหยื่ออาชญากรรม (Victim's Rights and Restitution Act, 1990) และกฎหมายอื่น ๆ มากกว่า 21 ฉบับ รวมถึงกฎหมายป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัวด้วย

หากพิจารณาเกี่ยวกับสิทธิของเหยื่ออาชญากรรมเป็นการเฉพาะ มีกฎหมายที่ตราขึ้นในรัฐต่าง ๆ เช่น ในปี ค.ศ. 1965 มีการชดเชยสิทธิของเหยื่ออาชญากรรมครั้งแรกในรัฐแคลิฟอร์เนีย ต่อมาในปี ค.ศ. 1970 ได้มีโปรแกรมในการชดเชยค่าเสียหายแก่เหยื่ออาชญากรรมอีก 5 แห่ง ในรัฐนิวยอร์ก

รัฐฮาวาย รัฐแมสซาชูเซตส์ รัฐแมริแลนด์ และหมู่เกาะเวอร์จิน นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายเพื่อช่วยเหลือเป็นการเฉพาะ ขึ้นในเมืองพอร์ตลอคเตอร์เดล รัฐฟลอริดา และในเมืองอินเดียแนโพลิส รัฐอินดีแอนา ในช่วงเวลาเดียวกัน รัฐสภาสหรัฐ (United States Congress) ได้ผ่านกฎหมายการป้องกันและการบำบัดการกระทำทารุณต่อเด็ก (Child Abuse Prevention and Treatment Act) ซึ่งจัดตั้งศูนย์แห่งชาติเกี่ยวกับการทารุณกรรมเด็กและการถูกทอดทิ้งขึ้นมา (National Center on Child Abuse and Neglect) โดยหน่วยงานนี้ เป็นหน่วยงานด้านข้อมูลสารสนเทศ และหน่วยงานสนับสนุนทางด้านเทคนิคและการนำเสนอตัวแบบต่าง ๆ ในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม

ในปี ค.ศ. 1972 ได้มีการริเริ่มดำเนินการโครงการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในเมืองหลัก เช่น รัฐเซนต์หลุยส์ รัฐมิสซูรี รัฐแคลิฟอร์เนีย และกรุงวอชิงตัน ดี.ซี. ต่อมาในปี ค.ศ. 1973 ได้มีการจัดทำแบบสำรวจเกี่ยวกับสิทธิของเหยื่ออาชญากรรมครั้งแรก ตามรายงานประจำปีของการสำรวจผู้เสียหายจากอาชญากรรมแห่งชาติ (National Crime Victimization Survey) โดยประธานคณะกรรมการการบังคับใช้กฎหมายและการบริหารงานยุติธรรม (President's Commission on Law Enforcement and the Administration of Justice) และได้มีการจัดทำโครงการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ในปี ค.ศ. 1974 โดยการบริหารความช่วยเหลือการบังคับใช้กฎหมาย (The Law Enforcement Assistance Administration; LEAA) ได้ให้งบประมาณแก่โปรแกรมเหยื่ออาชญากรรมและพยานแก่สำนักงานอัยการประจำเมืองบรุกลิน รัฐนิวยอร์ก และเมืองมิลวอกี รัฐวิสคอนซิน และสำนักงานอัยการอื่น ๆ อีก 7 แห่ง ผ่านสำนักงานอัยการเขต (District Attorneys Association) ในการดำเนินการจัดทำตัวแบบโปรแกรมช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม กระตุ้นให้เหยื่ออาชญากรรมให้ความร่วมมือในการดำเนินคดีอาญา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของสำนักงานอัยการ หลังจากนั้นในปี ค.ศ. 1975 ได้มีการจัดตั้งองค์กรสัปดาห์สิทธิเหยื่อ (Victims' Right Week) ที่สำนักงานอัยการแห่งเมืองฟิลาเดลเฟีย (Philadelphia District Attorney) ทำให้มีการตื่นตัวในการคุ้มครองสิทธิของเหยื่ออาชญากรรมทั่วประเทศ ผ่านการจัดตั้งองค์กรที่เรียกว่าองค์กรแห่งชาติเพื่อช่วยเหลือเหยื่อ (National Organization for Victim Assistance; NOVA)

ในปี ค.ศ. 1977 ได้จัดตั้งองค์กรคณะกรรมการเพื่อพิจารณาค่าตอบแทนความเสียหายแก่เหยื่ออาชญากรรมแห่งชาติ (National Association of Crime Victim Compensation Boards) ขึ้น โดยคณะกรรมการประจำรัฐ 22 แห่ง เพื่อการชดเชยค่าเสียหายแก่เหยื่ออาชญากรรม เพื่อสร้างเครือข่ายระดับชาติในการพัฒนาระบบการจ่ายค่าตอบแทนทั่วประเทศ โดยรัฐออริกอนกลายเป็นรัฐแรกในการกำหนดให้ต้องจ่ายค่าตอบแทนกรณีถูกจับกุมในคดีความรุนแรงในครอบครัว

การช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมยังมีรูปแบบต่าง ๆ ตามปัญหาเฉพาะ เช่น การแก้ไขปัญหาการกระทำรุนแรงทางเพศ โดยการก่อตั้งองค์กรต่อต้านความรุนแรงในครอบครัว (National

Coalition Against Domestic Violence; NCADV) เพื่อเป็นกระบอกเสียงสำหรับการเคลื่อนไหวในประเด็นการต่อต้านการละเมิดสิทธิและความรุนแรงในครอบครัวต่อสตรีในระดับชาติ หรือกลุ่มพ่อแม่เด็กที่ถูกฆาตกรรมขึ้นมา (Parents of Murdered Children, Inc.; POMC) เพื่อช่วยเหลือกันในกลุ่มผู้เป็นเหยื่ออาชญากรรม หรือการจัดตั้งสมาคมทนายความเพื่อช่วยเหลือทางคดีกับเหยื่ออาชญากรรม (Crime Victims' Legal Advocacy Institute, Inc.) ซึ่งต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นองค์กรกฎหมายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม (The Victim's Assistance Legal Organization; VALOR) เพื่อช่วยเหลือทางกฎหมายแก่เหยื่ออาชญากรรม รวมถึงการจัดตั้งหน่วยงานดูแลด้านความรุนแรงในครอบครัว (Office of Domestic Violence) ในกระทรวงสาธารณสุข (Department of Health and Human Services)

NCVRS Resource Guide (2018: 1-32) อธิบายว่า การปกป้องสิทธิเหยื่ออาชญากรรมเข้มข้นขึ้นนับแต่ในปี ค.ศ. 1981 โดยประธานาธิบดีเรแกน ได้ประกาศให้สัปดาห์แรกในเดือนเมษายนเป็นสัปดาห์เหยื่ออาชญากรรม (Crime Victims Week) เป็นต้นมา และได้แต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจเหยื่ออาชญากรรม (Task Force on Victims of Crime) ซึ่งทำหน้าที่รับฟังความคิดเห็นประชาชนใน 6 เมืองใหญ่ของประเทศ เมื่อฟังความต้องการของเหยื่ออาชญากรรม ท้ายที่สุดคณะกรรมการดังกล่าวมีข้อเสนอ 68 ข้อ ซึ่งกลายเป็นกรอบปฏิบัติในการสร้างโปรแกรมต่าง ๆ และนโยบาย ท้ายที่สุดได้นำไปสู่การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกาในมาตรา 6 ให้เหยื่ออาชญากรรมมีสิทธิที่ปรากฏตัวและได้รับการฟังจากบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมทุก ๆ ระยะในกระบวนการดำเนินคดี จนกลายเป็นหลักการสำคัญที่ทำให้เป็นที่มาในการแก้ไขรัฐธรรมนูญทุก ๆ มลรัฐ กฎหมายการคุ้มครองเหยื่อและพยาน (Victim and Witness Protection Act, 1982) ได้นำมาซึ่งความยุติธรรมในการปฏิบัติเป็นมาตรฐานเดียวกัน (Fair Treatment Standard) ให้กับเหยื่อและพยานในกระบวนการพิจารณาคดีของระบบยุติธรรม

ในปี ค.ศ. 1983 กระทรวงยุติธรรมของสหรัฐอเมริกา ได้จัดตั้งสำนักงานสำหรับเหยื่ออาชญากรรม (Office for Victims of Crime; OVC) เพื่อทำหน้าที่จัดทำข้อเสนอแนะให้แก่ประธานคณะกรรมการเฉพาะกิจเหยื่ออาชญากรรม (President's Task Force on Victims of Crime) โดย OVC เป็นหน่วยงานทางวิชาการในการสนับสนุนการศึกษาอบรมแก่นักวิชาชีพ และพัฒนาตัวแบบกฎหมายเพื่อปกป้องสิทธิของเหยื่ออาชญากรรม นายสมิธ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมของสหรัฐอเมริกา (U.S. Attorney General) ได้ประกาศแนวทางปฏิบัติของพนักงานอัยการสำหรับการช่วยเหลือเหยื่อและพยาน (Attorney General Guidelines for Victim and Witness Assistance) ซึ่งเป็นมาตรฐานในการปกป้องสิทธิของเหยื่อและพยานที่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย (Federal Victim and Witness Protection Act, 1982)

ท้ายที่สุดในปี ค.ศ. 1984 ในการผ่านกฎหมายเหยื่ออาชญากรรม (Victims of Crime Act; VOCA) ได้ก่อตั้งกองทุนสำหรับเหยื่ออาชญากรรมขึ้น (Crime Victims Fund) โดยกฎหมายกำหนดให้นำค่าปรับ การลงโทษ และการยึดทรัพย์ในคดีอาญานำมาเข้ากองทุนเพื่อสนับสนุนให้มีเงินนำมาชดเชยเหยื่ออาชญากรรมในท้องถิ่นต่าง ๆ (Local Victim Assistance Programs) โดยประธานาธิบดีเรแกนได้ลงนามบังคับใช้กฎหมายการช่วยเหลือในกระบวนการยุติธรรม (Justice Assistance Act) ซึ่งได้กำหนดให้มีการช่วยเหลือทางการเงินสำหรับมลรัฐและรัฐบาลท้องถิ่นกว่า 200 โปรแกรมใหม่ ๆ ทั่วประเทศ

ในปี ค.ศ. 1985 กองทุนสำหรับเหยื่ออาชญากรรม (The Crime Victims Fund) มีจำนวนเงิน 68 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และเริ่มมีการใช้กองทุนดังกล่าว สำหรับสนับสนุนการดำเนินการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในรัฐต่าง ๆ โดยจ่ายเงินเป็นการชดเชยสำหรับเหยื่ออาชญากรรมนับแต่นั้นเป็นต้นมา ภายหลัง 2 ปี นับแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยเหยื่ออาชญากรรม (Victims of Crime Act) ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎหมายกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กแล้ว (Children's Justice Act) ได้มีการจัดเงินงบประมาณในการสืบสวนและฟ้องร้องคดีอาชญากรรมที่เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิเด็ก และเยาวชนเป็นการเฉพาะขึ้นมา ต่อมาได้มีการรณรงค์เพื่อขอแก้ไขรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องกับการปกป้องสิทธิของเหยื่ออาชญากรรม และท้ายที่สุดในปี ค.ศ. 1986 มีถึง 35 รัฐ ได้ริเริ่มโครงการจ่ายเงินชดเชยแก่เหยื่ออาชญากรรมในสหรัฐอเมริกา

แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิของเหยื่ออาชญากรรมในการแถลงการณ์เกี่ยวกับผลกระทบของอาชญากรรมต่อเหยื่อถูกต้องห้ามในปี ค.ศ. 1987 ในคดีบูธกับแมรี่แลนด์ (Booth v. Maryland, 482 U.S. 496) ค.ศ. 1987 เนื่องจากศาลเห็นว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญที่ห้ามลงโทษในเชิงทารุณโหดร้ายเกินสมควร โดยเฉพาะในคดีที่มีโทษประหารชีวิต เนื่องจากการแถลงการณ์อันไปสู่ความรับผิดชอบต่ออาชญากรรม อาจนำไปสู่การสั่งให้มีการประหารชีวิตได้ แต่ในปี ค.ศ. 1988 ศาลสูงสุดได้พิพากษากลับในคดีสเตตกับซิสกี (State v. Ciskie) โดยศาลอนุญาตให้นำพยานผู้เชี่ยวชาญในการอธิบายเกี่ยวกับพฤติกรรมศาสตร์ และสภาวะทางจิตใจของเหยื่อที่เป็นผู้ใหญ่ที่ถูกข่มขืนได้ และต่อมาในปี ค.ศ. 1989 ในคดีเซาท์แคโรไลนากับเกธเธอร์ (South Carolina v. Gathers) ศาลสูงสุดพิพากษารับรองสิทธิของเหยื่ออาชญากรรมในการแถลงผลกระทบต่อชีวิตจากอาชญากรรมต่อศาล

กองทุนสำหรับเหยื่ออาชญากรรม (Crime Victims Fund) ได้เพิ่มขึ้นเป็นลำดับโดยในปี ค.ศ. 1989 มีเงินเพิ่มขึ้นเป็น 93 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดย OVC เป็นผู้รับผิดชอบจัดสรรงบประมาณช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ในปี ค.ศ. 1989 เงินงบประมาณกองทุนเพื่อช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม (Crime Victims Fund) ได้เพิ่มขึ้นเป็น 133 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี ค.ศ. 1990 งบประมาณสำหรับการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมของกองทุน (Crime Victims Fund) ได้เพิ่มขึ้นเป็น 146 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ในปี ค.ศ. 1990 ยังได้ผ่านกฎหมายสำคัญ ก็คือ กฎหมายสิทธิและการชดเชยเหยื่อ (Victims' Rights and Restitution Act, 1990) ต่อนายบาร์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมของสหรัฐอเมริกา ให้กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติสำหรับพนักงานอัยการในการฟ้องร้องคดีอาญา เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของเหยื่ออาชญากรรม เรียกว่า คู่มือทั่วไปของอัยการสำหรับช่วยเหลือเหยื่อและพยาน (Attorney General Guidelines for Victim and Witness Assistance, 1991) เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตามที่ให้ความคุ้มครองตามกฎหมายการควบคุมอาชญากรรม (Crime Control Act, 1990)

ในปี ค.ศ. 1992 เงินกองทุนสำหรับเหยื่ออาชญากรรมได้เพิ่มเป็น 221 ล้านดอลลาร์สหรัฐ แต่กลับลดลงในปี ค.ศ. 1993 มีจำนวน 144 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยมี 22 มลรัฐที่ผ่านร่างกฎหมายการต่อต้านการสะกดรอยเพิ่มขึ้น (Anti-Stalking Statutes) ส่งผลให้มีกฎหมายการต่อต้านการสะกดรอย (Anti-Stalking Laws) ครบ 50 มลรัฐ รวมถึงในเขตปกครองพิเศษโคลัมเบีย เมืองหลวงของสหรัฐอเมริกาด้วย ในปี ค.ศ. 1995 จำนวนเงินสำหรับช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมได้เพิ่มขึ้นเป็น 233 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และในปี ค.ศ. 1996 งบประมาณเพื่อการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมเพิ่มขึ้นเป็น 525 ล้านดอลลาร์สหรัฐ สูงสุดในประวัติศาสตร์ โดยสำนักงาน OVC ได้ใช้อำนาจตามกฎหมายการต่อต้านการก่อการร้ายและการลงโทษที่มีประสิทธิภาพ (Antiterrorism and Effective Death Penalty Act) ในการช่วยเหลือทางการเงินแก่เหยื่ออาชญากรรมและผู้รอดชีวิตจากการถูกล่มตึกอัลเฟรด พี. เมอร์ราห์ เพเตอร์ล ในรัฐโอคลาโฮมา สำหรับกฎหมายที่กำหนดให้มีการชดเชยเหยื่ออาชญากรรมภาคบังคับ (Mandatory Victim's Restitution Act) ซึ่งเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการประหารชีวิตและการชดเชยเหยื่ออาชญากรรมภาคบังคับ ซึ่งอนุญาตให้ศาลรัฐบาลกลางมีอำนาจสั่งจ่ายเงินกรณีที่เกิดอันตรายต่อสาธารณะที่เกิดขึ้นกับเหยื่ออาชญากรรมตามโปรแกรมและกฎหมาย VOCA กฎหมายนี้กำหนดให้มีการชดเชยเงินในคดีที่มีการฟ้องร้องในเขตศาลรัฐบาลกลางโดยไม่ต้องสนใจว่าผู้กระทำผิดมีศักยภาพในการชดเชยหรือไม่ นอกจากนี้ยังกำหนดให้ศาลสามารถสั่งจ่ายเงินกับเหยื่ออาชญากรรมที่ถูกฉ้อโกงได้ด้วย

สำหรับ VOCA ที่กำหนดคำว่าเหยื่ออาชญากรรมนั้น ยังได้ขยายความถึงเหยื่อที่เกิดขึ้นในคดีอาญาที่เกี่ยวข้องกับการเงิน ซึ่งทำให้กลุ่มเหยื่ออาชญากรรมเหล่านี้ได้รับการสนับสนุนทางการเงิน ค่าทนายความ และการบริการด้านต่าง ๆ นอกจากนี้ยังได้มีการจัดตั้งสายด่วนความรุนแรงในครอบครัวระดับชาติโดยรัฐสภาสหรัฐ (National Domestic Violence Hotline) เพื่อให้การช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน รวมถึงการสนับสนุนข้อมูล และการส่งต่อเหยื่ออาชญากรรมที่เกิดจากการกระทำด้วยความรุนแรง รวมถึงญาติและเพื่อนของผู้กระทำความรุนแรงด้วย

ในช่วงเวลาดังกล่าวยังได้มีการผ่านกฎหมายการป้องกันการลอบวางเพลิงโบสถ์ (Church Arson Prevention Act) เพื่อแก้ไขปัญหาการวางเพลิงเผาโบสถ์และสถาบันทางศาสนาทั่วประเทศ รวมถึงการผ่านร่างกฎหมายการป้องกันการข่มขืนที่เกิดจากสารเสพติด (Drug- Induced Rape

Prevention Act) เพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการใช้สารเสพติดเพื่อการข่มขืนและการทำทารุณกรรมทางเพศ นอกจากนี้สำนักงานป้องกันการทำผิดเกี่ยวกับเด็ก (Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention) ซึ่งสังกัดในกระทรวงยุติธรรม (U.S. Department of Justice) ได้ออกแผนแม่บทเกี่ยวกับการป้องกันเยาวชน (Juvenile Justice Action Plan) ซึ่งรวมถึงข้อเสนอแนะสำหรับสิทธิของเหยื่ออาชญากรรมและการให้บริการของระบบยุติธรรมที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนสำหรับเหยื่ออาชญากรรมที่ถูกอาชญากรเยาวชนละเมิด

นอกจากนี้สำนักงาน OVC ยังคงสนับสนุนเหยื่ออาชญากรรมและผู้รอดชีวิตจากระเบิดที่เมืองโอคลาโฮมา โดยการให้เงินสนับสนุนค่าให้คำปรึกษา การเดินทางไปศาล ของเหยื่ออาชญากรรม และการเผยแพร่การพิจารณาดีเมื่อมีการโอนคดีจากเมืองโอคลาโฮมาไปยังเมืองเดนเวอร์ รัฐโคโลราโดอีกด้วย นอกจากนี้ OVC ยังคงออกรายงานทิศทางใหม่จากสนาม สิทธิและบริการของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อในศตวรรษที่ 21 (New Directions from the Field: Victim's Rights and Service for the 21st Century) ซึ่งประเมินผลความคืบหน้าในการปฏิบัติงานด้านสิทธิของเหยื่ออาชญากรรมพร้อมจัดทำข้อเสนอแนะในรายงานฉบับสุดท้ายของประธานคณะกรรมการเฉพาะกิจเหยื่ออาชญากรรม (President's Task Force on Victims of Crime, 1982) โดยจัดทำข้อเสนอแนะใหม่กว่า 250 ซึ่งเป็นข้อเสนอแนะที่มาจากประสบการณ์ภาคสนามเพื่อศตวรรษใหม่

ในปี ค.ศ. 1998 รัฐสภาสหรัฐยังได้ผ่านกฎหมายการพิการของเหยื่ออาชญากรรม (Crime Victims with Disabilities Awareness Act) เพื่ออำนวยความสะดวกแก่เหยื่ออาชญากรรมที่เป็นคนพิการ โดยมีความพยายามในการจัดรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ โดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมศึกษาเกี่ยวกับอาชญากรรมที่กระทำต่อคนพิการ นอกจากนี้ สำนักงาน OVC ได้ตั้งงบประมาณให้กับกระทรวงการต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา (Department of State) ที่สนับสนุนการดำเนินการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมตามโครงการผู้เชี่ยวชาญในการช่วยเหลือเหยื่อ (A Victim Assistance Specialist) ในการพัฒนาคุณภาพและการประสานงานในการบริการแก่ประชาชนชาวอเมริกันที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมในต่างประเทศอีกด้วย

รัฐสภาสหรัฐได้ให้อำนาจในการบังคับใช้กฎหมายความรุนแรงต่อสตรี (Violence against Women Act, 2000) โดยขยายการสนับสนุน VAWA ไปจากปี ค.ศ. 2000 ถึง 2005 และยังคงตั้งกองทุนจำนวน 3.3 พันล้านเหรียญสหรัฐ ในระยะเวลา 5 ปี ในการปฏิบัติตามโครงการดังกล่าว นอกจากนี้ ยังขยายขอบเขตกฎหมายที่เกี่ยวกับการติดตามรังควาน (Stalk Statute) ให้ขยายความไปถึงการทำผิดโดยใช้อินเทอร์เน็ตด้วย โดยกฎหมายได้กำหนดขอบเขตให้จัดสรรงบประมาณเพื่อจัดการศึกษาและการป้องกันการข่มขืน การจัดสรรการจัดการที่พักสำหรับผู้หญิงที่ถูกทำร้ายร่างกาย การสนับสนุนที่พิเคราะห์การเคลื่อนย้ายถิ่นฐาน

นอกจากนี้ สำนักงานสอบสวนกลางแห่งสหรัฐอเมริกา (FBI) กระทรวงยุติธรรมของสหรัฐอเมริกา ได้จัดตั้งเว็บไซต์เพื่อการร้องเรียนสำหรับเหยื่ออาชญากรรมที่ถูกกระทำการผ่านอินเทอร์เน็ต เรียกว่า ศูนย์รับเรื่องร้องเรียนทางอินเทอร์เน็ต (Internet Crime Complaint Center; IC3) และหน่วยงานต่อต้านการกระทำผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมคอปกขาว (National White Collar Crime Center) ได้ดำเนินการเพื่อต่อสู้กับการกระทำผิดฐานฉ้อโกงทางอินเทอร์เน็ตโดยการจัดทำระบบรายงานเหตุ และรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการกระทำผิดอันเป็นการฉ้อโกงให้กับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย

ในขณะเดียวกัน นายเรโน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมของสหรัฐอเมริกา ได้แก้ไขและเพิ่มเติมคู่มือแนวทางปฏิบัติของพนักงานอัยการสำหรับการช่วยเหลือเหยื่อและพยาน (Attorney General Guidelines for Victim and Witness Assistance) กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ต้องให้บริการแก่เหยื่ออาชญากรรมได้รับการอบรมอย่างน้อยเป็นเวลา 1 ชั่วโมง เกี่ยวกับสิทธิของเหยื่ออาชญากรรมและคู่มือปฏิบัติต่อเหยื่ออาชญากรรม

รัฐสภาสหรัฐได้ผ่านกฎหมาย และประธานาธิบดีลงนามบังคับใช้กฎหมายการคุ้มครองเหยื่อค้ามนุษย์ (Trafficking Victims Protection Act, 2000) เพื่อให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายมากขึ้น และสามารถดำเนินการฟ้องร้องอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งการกำหนดโทษทางอาญากับผู้ที่ลักลอบค้ามนุษย์ การกำหนดให้เหยื่ออาชญากรรมได้รับการปกป้องมากขึ้น ให้สิทธิแก่เหยื่ออาชญากรรมในหลายรูปแบบ ในการที่ได้รับความช่วยเหลือและบริการ ในปีเดียวกันได้ผ่านกฎหมายการรักษาดีสหรัฐอเมริกา (USA PATRIOT Act, 2000) เพื่อต่อสู้กับการก่อการร้าย และการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมจากการถูกก่อการร้ายนั้น โดยสำนักงาน OVC ได้จัดตั้งสำนักงานประสานงานและหมายเลขฟรี (Toll-Free) เพื่อขอรับความช่วยเหลือทั้งเหยื่ออาชญากรรมและสมาชิกในครอบครัวทันที

สหรัฐอเมริกาได้ออกกฎหมายจัดตั้งกองทุนสำหรับการกระทำผิดต่อเด็กเป็นการเฉพาะ (Child Abuse Prevention and Enforcement Act) และ Jennifer's Law เพื่อ 10 ล้านเหรียญสหรัฐ และสูงสุดถึง 20 ล้านเหรียญสหรัฐ ส่วนกฎหมาย Jennifer's Law ได้จัดตั้งกองทุน 1 ล้านเหรียญสหรัฐต่อปี จนถึง ค.ศ. 2002 เพื่อให้รัฐต่าง ๆ ดำเนินการจัดทำข้อมูลที่สมบูรณ์สำหรับฐานข้อมูลของ FBI's NCIC พร้อมกับกฎเกณฑ์และนโยบายในการคุ้มครองเหยื่ออาชญากรรมจากการถูกลักพาตัวไป ได้ถูกเปลี่ยนแปลงอย่างมาก

หลังจากนั้นมีการจัดตั้งสมาคมผู้ดูแลระบบความช่วยเหลือ VOCA แห่งชาติ (National Association of VOCA Assistance Administrators; NAVAA) โดยมี OVC เป็นผู้สนับสนุน โดย NAVAA เป็นหน่วยงานในการให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคและการฝึกอบรมให้กับ VOCA ในแต่ละรัฐด้วย นอกจากนี้ OVC ได้จัดทำโปรแกรมช่วยเหลือเร่งด่วน (Helping Outreach Programs) เพื่อขยาย

เงินทุนไปยังระดับรากหญ้า หน่วยงาน NGO และองค์กรระดับชุมชนที่ทำหน้าที่ในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม โดยการสนับสนุนองค์กรที่เป็นหน่วยงานพัฒนาเครือข่าย และสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กร

รัฐสภาสหรัฐ และประธานาธิบดีบุช ได้ออกกฎหมายความยุติธรรมสำหรับทุกคน (Justice for all Act, 2004) ซึ่งกำหนดหลักประกันสิทธิสำหรับเหยื่ออาชญากรรมขึ้นเป็นการเฉพาะ และให้สิทธิแก่เหยื่ออาชญากรรมในการฟ้องร้องคดีต่อศาลได้ รวมถึงการให้อำนาจศาลในการออกคำสั่ง (Writ of Mandamus) ในการรักษาสิทธิของเหยื่ออาชญากรรม และกำหนดให้กระทรวงยุติธรรมจัดตั้งระบบในการประกันสิทธิของเหยื่ออาชญากรรมขึ้นในกระทรวงยุติธรรมเป็นการเฉพาะ กฎหมายนี้ยังได้จัดตั้งกองทุน 155 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพื่อดำเนินโปรแกรมช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในระยะเวลา 5 ปี ทั้งในระดับรัฐบาลกลางและระดับมลรัฐ นอกจากนี้กฎหมายที่ควบคุมอาชญากรรม (Omnibus Crime Legislation) ยังได้สนับสนุนในการจัดตั้งห้องปฏิบัติการทางนิติวิทยาศาสตร์ในการตรวจสอบ DNA และการตรวจพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดทางเพศเป็นการเฉพาะด้วย

สำนักงาน OVC และหน่วยงานช่วยเหลือด้านความยุติธรรม (Bureau of Justice Assistance) ได้ริเริ่มโปรแกรมในการจัดตั้งทีมบังคับใช้กฎหมาย และให้บริการแก่เหยื่ออาชญากรรมที่ถูกค้ามนุษย์ เพื่อให้เป็นการต่อสู้การค้ามนุษย์ดำเนินการในเชิงรุก ทั้งด้านจับกุมและการฟ้องร้องคดีในทุกระดับรัฐบาล รวมถึงการประสานงานใกล้ชิดกับพนักงานอัยการ การปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยให้บริการแก่เหยื่ออาชญากรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการชี้เป้าหมายเหยื่อและเข้าช่วยเหลือได้ทันที ในขณะที่กระทรวงยุติธรรมได้ประกาศสนับสนุนเงินจำนวน 84 ล้านดอลลาร์สหรัฐในการดำเนินการตามโครงการพัฒนาเทคโนโลยีการตรวจสอบ DNA (President Bush's Advancing Justice Through DNA Technology) เพื่อพัฒนาห้องปฏิบัติการและทดลองให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น และให้ทำหน้าที่พิสูจน์เอกลักษณ์คนหายด้วย นอกจากนี้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมได้แก้ไขคู่มือแนวทางปฏิบัติของพนักงานอัยการสำหรับการช่วยเหลือเหยื่อและพยาน (Attorney General Guidelines for Victim and Witness Assistance) ซึ่งนำเนื้อหาเรื่องสิทธิของเหยื่ออาชญากรรมและวิธีการเยียวยา รวมถึงเนื้อหาในกฎหมายความยุติธรรมสำหรับทุกคน (Justice for all Act) เข้าไปด้วย รวมถึงการแก้ไขเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมในคดีค้ามนุษย์

ในปี ค.ศ. 2007 จำนวนเงินเพื่อช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมได้เพิ่มขึ้นสูงมาก โดยมีเงินจำนวน 1.02 พันล้านเหรียญสหรัฐ สำนักงาน OVC ได้ทำการจ่ายเงินให้กับ ITVERP Program ให้กับเหยื่ออาชญากรรมการก่อการร้ายในต่างประเทศ เช่น การก่อการร้ายในปี ค.ศ. 1998 ที่เกิดขึ้นในเมืองไนโรบี เมืองหลวงของประเทศเคนยา ส่วนรัฐสภาได้มีมติให้วันที่ 25 สิงหาคม เป็นวันชาติว่าด้วยวันรำลึกถึงผู้ที่ตกเป็นเหยื่อการฆาตกรรมเป็นครั้งแรก (National Day of Remembrance for

Murder Victims) และดำเนินการในเนินแคปิตอลของสหรัฐอเมริกา

ในปี ค.ศ. 2008 มีงบประมาณในการช่วยเหลืออาชญากรรม 896 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ประธานาธิบดีบุชได้ลงนามในกฎหมายการปรับปรุงและแก้ไขการโจรกรรมข้อมูลส่วนตัว (Identity Theft Enhancement and Restitution Act) ซึ่งให้อำนาจแก่ศาลในการสั่งจ่ายค่าชดเชยแก่เหยื่ออาชญากรรมที่ถูกหลอกหลวงในโลกไซเบอร์ ที่เกี่ยวข้องกับการถูกขโมย ซึ่งรวมถึงการเสียค่าเวลาและเงินในการดำเนินการเพื่อกลับคืนฐานะในข้อมูลเครดิตสำนักงาน OVC โดยหน่วยงานความยุติธรรม (Council of State Governments Justice Center) ได้แนะนำเกี่ยวกับการดำเนินการเพื่อให้สิทธิเหยื่ออาชญากรรมจากการกระทำผิดของผู้บกพร่องทางจิต ได้แก่ การตอบสนองต่อผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของความเจ็บป่วยทางจิต (Responding to People Who Have Been Victimized by Individuals with Mental Illnesses) และคู่มือสำหรับศาลในการพิจารณาว่าการดำเนินการอย่างไรในกรณีผู้กระทำผิดเป็นผู้บกพร่องทางจิต เรียกว่า คู่มือบทบาทอาชญากรรมในศาลสุขภาพจิต (A Guide to the Role of Crime in Mental Health Courts)

รัฐสภาสหรัฐได้ผ่านกฎหมายเยาวชนผู้ไร้ที่อยู่ (Reconnecting Homeless Youth Act, 2008) แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเยาวชนที่ถูกควบคุมตัวและไร้ที่อยู่ (Runaway and Homeless Youth Act) โดยกฎหมายนี้ได้ขยายงบประมาณสำหรับหลายโครงการในการช่วยเหลือเยาวชนที่ไร้ที่อยู่อาศัย รวมถึงโปรแกรมที่ละเมิดทางเพศต่อเด็ก รวมถึงการกำหนดให้ต้องรายงานสถิติและปัญหาต่าง ๆ ต่อสภาด้วย สำนักงาน OVC ได้ออกข้อเสนอแนะ คู่มือออนไลน์เพื่อช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมที่ประสบภัยในต่างประเทศเพื่อช่วยให้เหยื่ออาชญากรรมเข้าถึงความช่วยเหลือได้โดยง่าย (Resource Guide for Serving U.S. Citizens Victimized Abroad)

สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (Government Accountability Office; GAO) ได้รายงานเกี่ยวกับกฎหมายสิทธิของเหยื่ออาชญากรรม (Federal Crime Victims' Rights Act; CVRA) โดยมีข้อเสนอเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพของ CVRA ให้เพิ่มกลไกในการรับรู้สิทธิของเหยื่ออาชญากรรมในการฟ้องร้องและบังคับสิทธิตามกฎหมาย รวมถึงการสืบสวนสอบสวนคดีที่เกี่ยวข้องที่มีความเป็นอิสระด้วย ประธานาธิบดีบุชได้ลงนามในกฎหมาย กำหนดให้กระทรวงยุติธรรมพัฒนาระบบยุทธศาสตร์แห่งชาติเรื่องการป้องกันการเอารัดเอาเปรียบเด็ก (National Strategy on Child Exploitation Prevention and Interdiction) และพัฒนาระบบอาชญากรรมทางอินเทอร์เน็ตของเด็ก (Internet Crimes Against Children Task Force) รวมถึงการพัฒนาระบบห้องปฏิบัติการทางนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อเพิ่มศักยภาพให้ฝ่ายบังคับใช้กฎหมายในการสืบสวนและฟ้องร้องคดีอาญา

ในปี ค.ศ. 2009 ได้มีเงินทุนเพื่อช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมจำนวน 1.75 พันล้านเหรียญสหรัฐ สำนักงานสถิติกระทรวงยุติธรรมของสหรัฐอเมริกา (Bureau of Justice Statistics) ได้รายงานการกระทำผิดเกี่ยวกับการติดตามรังควาน (Stalking) ในสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีมากกว่า 3.4 ล้านคน ที่

รายงานตนเองว่าเป็นผู้ถูกติดตามรังควานในรอบ 12 เดือน ประธานาธิบดีโอบามาลงนามในกฎหมายการกู้คืน (American Recovery and Reinvestment, 2009) ซึ่งมีสาระสำคัญในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม เรียกว่า STOP (Service, Training, Officers, and Prosecutors) ความรุนแรงต่อสตรี โดยจัดสรรงบประมาณ และการจัดที่อยู่ชั่วคราวอันเนื่องมาจากการถูกระทำรุนแรงในครอบครัว นอกจากนี้ ประธานาธิบดีโอบามายังได้ประกาศให้เป็นวาระแห่งการระงับภัยของการถูกทำร้ายทางเพศของหญิงในระดับชาติ (White House Proclamation of National Sexual Assault Awareness Month)

รัฐสภาสหรัฐได้ผ่านกฎหมาย และประธานาธิบดีโอบามาได้ลงนามในกฎหมายการกู้คืนการฉ้อโกง (Fraud Enforcement and Recovery Act, 2009; FERA) ได้ขยายขอบเขตการฉ้อโกงทางกฎหมายเกี่ยวข้องกับการฉ้อโกงอสังหาริมทรัพย์ การฉ้อโกงหลักทรัพย์ การฟอกเงิน เพื่อให้การสอบสวน ฟ้องร้องเกี่ยวกับการดำเนินคดีฉ้อโกง ประธานาธิบดีโอบามา และสภาผู้แทนราษฎรได้ผ่านกฎหมายความรุนแรงต่อสตรี (Violence Against Women Act) ในเวลาเดียวกัน สำนักงานสถิติแห่งกระทรวงยุติธรรมของสหรัฐอเมริกา ได้ออกรายงานเกี่ยวกับการทำร้ายคนพิการ ได้แสดงให้เห็นว่า มีอัตราการทำร้ายมากกว่าคนปกติถึง 1.5 เท่า รายงานฉบับนี้จึงเรียกร้องให้ออกกฎหมายคุ้มครองคนพิการเป็นการเฉพาะ (Crime Victims with Disabilities Awareness Act)

สำนักงานป้องกันการทำผิดต่อเด็กและเยาวชน (Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention) กระทรวงยุติธรรมของสหรัฐ สำนักรวบรวมว่าเด็ก ๆ ตกเป็นเป้าหมายของการกระทำด้วยความรุนแรง รูปแบบและชนิดของความรุนแรง ตลอดจนผลกระทบในอนาคตสำหรับเด็กที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในอดีต รัฐสภาสหรัฐได้ผ่านกฎหมาย และประธานาธิบดีได้ลงนามในกฎหมายป้องกันอาชญากรรมความเกลียดชัง (Matthew Shepard and James Byrd, Jr. Hate Crimes Prevention Act) ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายความมั่นคง (National Defense Authorization Act) สำหรับปีงบประมาณ ค.ศ. 2010 กฎหมายนี้ขยายนิยามคำว่า อาชญากรรมความเกลียดชัง (Federal Hate Crimes) ให้รวมถึงการกระทำรุนแรงอันเนื่องมาจากรสนิยมทางเพศ ลักษณะทางเพศ หรือความพิการ โดยให้อำนาจแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมในการให้ความช่วยเหลือแก่รัฐบาลสหรัฐท้องถิ่น หรือหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายสำหรับเผ่าพื้นเมืองในการสืบสวนสอบสวนและการฟ้องร้องคดี นอกจากนี้ยังแก้ไขกฎหมายสถิติของอาชญากรรมความเกลียดชัง (Hate Crimes Statistics Act) ให้รวมถึงอาชญากรรมที่กระทำผิดอันมีแรงจูงใจกระทำโดยหรือกระทำต่อเด็กและเยาวชนด้วย

ในปี ค.ศ. 2010 ได้มีกองทุนช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมจำนวน 2.4 พันล้านเหรียญสหรัฐ หน่วยงานการบังคับใช้การฉ้อโกงทางการเงิน (Financial Fraud Enforcement Task Force) ได้ดำเนินการเปิดตัวเว็บไซต์หยุดการฉ้อโกง (Stop Fraud) ซึ่งรวมข้อมูลต่าง ๆ ทั้งในด้านเจ้าหน้าที่ซึ่ง

ลูกค้าสามารถร้องขอความช่วยเหลือและข้อมูลเตือนภัยสำหรับลูกค้า ประธานาธิบดีโอบามาได้ลงนามในกฎหมายความปลอดภัยทางเรือ (Cruise Vessel Security and Safety Act, 2010) ที่กำหนดให้บุคลากรในเรือสำราญต้องรายงานเหตุร้ายในทันทีขณะที่เรือล่องอยู่ ต่อเจ้าหน้าที่ FBI และเจ้าหน้าที่รักษาชายฝั่ง (United State Coast Guard) พร้อมกำหนดให้ผู้ประกอบการต้องติดตั้งอุปกรณ์รักษาความปลอดภัยในเรือ การติดตั้งวิดีโอตรวจสอบอย่างเป็นระบบ ประกอบกับการมีระบบรักษาข้อมูลเป็นอย่างดี รวมถึงข้อมูลคนหาย คนป่วย ขโมย หรือเหตุการณ์อื่น ๆ

ต่อมาได้มีประกาศใช้กฎหมายและระเบียบของเผ่า (Tribal Law and Order Act) ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายประจำเผ่าพื้นเมืองในดินแดนอนุรักษ์เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่เหยื่ออาชญากรรม รวมถึงการให้ข้อมูลพยานหลักฐานในการฟ้องร้องคดี และพัฒนาการสืบสวนและการฟ้องร้องให้มีประสิทธิภาพตามมาตรฐานในคดีความผิดทางเพศ และช่วยเหลือตำรวจท้องถิ่นของอินเดียแดงในการแชร์ข้อมูลประวัติอาชญากรรม กระทรวงยุติธรรมสหรัฐอเมริกาได้กำหนดมาตรฐานในการดำเนินการเพื่อป้องกันการฉวยประโยชน์จากเด็ก ตามยุทธศาสตร์ระดับชาติเพื่อการป้องกันการแสวงหาประโยชน์และการห้ามเด็ก (National Strategies for Child Exploitation Prevention and Interdiction) ซึ่งกำหนดให้มีระบบการประสานงานเพิ่มเติม ระหว่างหน่วยงานสืบสวนสอบสวนระดับชาติกับหน่วยงานสืบสวนสอบสวนอื่น ๆ การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายและพนักงานอัยการ การเพิ่มขีดความสามารถทางเทคโนโลยีให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ตลอดจนการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการลงโทษให้มีผลเป็นการยับยั้ง จับกุมและเฝ้าสังเกตการณ์ นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างความตื่นตระหนกของสังคมต่อปัญหาในชุมชน และยังมีความพยายามในการดำเนินการเพื่อความปลอดภัยของเยาวชน สามารถชี้เป้า จับกุม และฟ้องร้องผู้กระทำผิดต่อเยาวชน โดยเฉพาะการแสวงประโยชน์จากเด็กผ่านอินเทอร์เน็ต การขโมยข้อมูลส่วนตัว และการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมต่าง ๆ

ประธานาธิบดีโอบามาได้ลงนามในกฎหมายการป้องกันชายฝั่ง (Coast Guard Authorization Act, 2010) รวมถึงการกำหนดให้หน่วยงานนี้ต้องจัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับการกระทำละเมิดทางเพศในหน่วยงานนี้หรือไม่ ในปี ค.ศ. 2011 งบประมาณสำหรับการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมเพิ่มขึ้น มีจำนวนประมาณ 2 พันล้านเหรียญสหรัฐ ประธานาธิบดีโอบามาได้ประกาศให้เป็นเดือนแห่งการระมัดระวังการติดตามรังควาน (First White House Proclamation of National Stalking Awareness Month) เรียกร้องให้สังคมเข้าใจผิด การติดตามรังควานเป็นความผิดร้ายแรง แต่ขอไม่ให้เหยื่อหวาดกลัว โดยต้องฟ้องร้องขอความช่วยเหลือทันที

นอกจากนี้ ประธานาธิบดีโอบามายังได้ลงนามในกฎหมายสุขภาพและการชดเชย (James Zadroga 9/11 Health and Compensation Act) เพื่อสิทธิประโยชน์ทางสุขภาพบริการแก่เหยื่ออาชญากรรมซึ่งได้รับความทุกข์จากการอยู่อาศัยหรือทำงานใกล้กับซากปรักหักพังของเวิลด์เทรด

เซ็นเตอร์ หรือบุคคลที่เข้าไปทำความสะอาด จากเหตุการณ์ 9/11 โดยกำหนดระยะเวลาชดเชย นาน 5 ปี นอกจากนี้ยังประกาศใช้กฎหมายทางกลาโหม (Skelton National Defense Authorization Act for Fiscal Year, 2011) เพื่อป้องกันปัญหาการละเมิดทางเพศในกองทัพ โดยให้ กำหนดนโยบายในการป้องกันอย่างสมบูรณ์ มีการตรวจสอบในทุกองค์กรของกองทัพ

สำนักงาน OVC ได้ดำเนินการโครงการการเปลี่ยนแปลงการให้บริการเหยื่อ (Vision 21: Transforming Victim Services) เพื่อขยายการให้บริการเหยื่ออาชญากรรมในภาคสนาม โดย ประธานาธิบดีโอบามาได้ลงนามในกฎหมายการปกป้องอาสาสมัครหน่วยสันติภาพ (Kate Puzey Peace Corps Volunteer Protection Act) ซึ่งกำหนดให้หน่วยสันติภาพต้องพัฒนานโยบายในการ ป้องกันการทำร้ายหรือละเมิดทางเพศขึ้นมา จัดตั้งสำนักงานในการฟ้องร้องคดี (Office of Victim Advocacy) และสำนักงานให้คำปรึกษา (Sexual Assault Advisory Council) รวมถึงกำหนดให้มีการอบรมเจ้าหน้าที่อาสาสมัคร ตลอดจนการให้การศึกษาเกี่ยวกับการลดความเสี่ยงภัยและการ ตอบสนองความต้องการบริการกับเหยื่ออาชญากรรม

ประธานาธิบดีโอบามาได้ลงนามในกฎหมายทางกลาโหม (National Defense Authorization Act) ในปี ค.ศ. 2012 เพื่อขยายเวลาในการให้ความคุ้มครองและป้องกันการล่วง ละเมิดทางเพศในกองทัพ เพื่อเป็นหลักประกันว่า เหยื่ออาชญากรรมสามารถเข้าถึงความช่วยเหลือ และสิทธิในการฟ้องร้องตามกฎหมายได้ การให้สิทธิในการเปลี่ยนแปลงที่ทำงานอย่างทันทีทันใด และการป้องกันไม่ให้มีการแก้แค้นหากมีการรายงานการกระทำผิด รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมของ สหรัฐอเมริกาได้แก้ไขคู่มือการปฏิบัติงาน ลูกจ้างของฝ่ายสืบสวนสอบสวน อัยการ ราชทัณฑ์ และ หน่วยงานรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในด้านสิทธิของเหยื่อ อาชญากรรม (Crime Victims' Right Act; CVRA) และสิทธิเหยื่อและการชดเชย (Victims' Rights and Restitution Act; VRRRA) และการปฏิบัติตามกฎหมายอื่น ๆ ที่กำหนดไว้

ในปี ค.ศ. 2012 มีเงินกองทุนเพื่อช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมเป็นจำนวนเงิน 2.79 พันล้าน เหรียญสหรัฐ สำนักงาน OVC ได้ทำรายงานการเปลี่ยนแปลงการให้บริการเหยื่อ (Vision 21; Transforming Victim Services) ที่กำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานให้แก่เหยื่ออาชญากรรม ใน ภาคสนามในศตวรรษที่ 21 และกำหนดกรอบการปฏิบัติงานไว้อย่างชัดเจน ในขณะที่รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงยุติธรรม ได้ประกาศใช้คู่มือแนวทางปฏิบัติของพนักงานอัยการสำหรับการช่วยเหลือเหยื่อ และพยาน (Attorney General Guidelines for Victim and Witness Assistance) เพื่อตรวจสอบ สำหรับเหยื่ออาชญากรรมที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากเหยื่ออาชญากรรมทั่วไปที่ต้องดูแลเป็นพิเศษ อันรวมไปถึงการปฏิบัติต่อการละเมิดต่อเด็กภายใต้กฎหมาย มาตรา 13131 ของกฎหมายเหยื่อการ ทารุณกรรมเด็กด้วย (Victims of Child Abuse Act, 1990)

ในปี ค.ศ. 2013 มีเงินกองทุนเพื่อช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมเป็นจำนวนเงิน 8.95 พันล้าน เหรียญสหรัฐ รัฐสภาสหรัฐอเมริกา และประธานาธิบดีโอบามา ลงนามกฎหมายความรุนแรงต่อสตรี อีกครั้ง (Violence against Women Act, 2013; VAWA) และให้ความคุ้มครองสิทธิเหยื่อที่เป็นเพศ ที่สาม ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อไม่ต้องจ่ายค่าใช้จ่ายในการเข้าถึงบริการทางนิติเวช

ในปี ค.ศ. 2017 มีเงินกองทุนเพื่อช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมเป็นจำนวนเงิน 6.58 พันล้าน เหรียญสหรัฐ มีการปกป้องเหยื่อที่เกิดจากการค้ามนุษย์ตามกฎหมายการค้ำมนุษย์ (Justice for Victims of Trafficking Act, 2015) โดยในเดือน เมษายน ค.ศ. 2017 ได้มีการจัดตั้งหน่วยงานเหยื่อ คนเข้าเมือง (Victims of Immigration Crime Engagement; VOICE) ที่รับทราบและตอบสนอง ความต้องการของเหยื่ออาชญากรรมและครอบครัวผู้ที่ได้รับผลกระทบจากอาชญากรรมที่กระทำโดย บุคคลเข้าเมือง

สำนักงานสถิติกระทรวงยุติธรรม โดยการสนับสนุนของ OVC ได้ดำเนินการจัดทำวิจัยใน เวลา 3 ปี เพื่อศึกษาเหยื่ออาชญากรรมของผู้กระทำผิดที่เป็นคนพิการ ในขณะที่รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงยุติธรรมได้ประกาศใช้กฎในการป้องกันตรวจสอบ และดำเนินการต่อการล่วงละเมิดทางเพศ ในเรือนจำ ให้สอดคล้องกับกฎหมายการจัดการข่มขืนในเรือนจำ (Prison Rape Elimination Act, 2003; PREA) โดยกฎเกณฑ์ดังกล่าวได้กำหนดให้มีมาตรฐานในเรือนจำขึ้น โดยแยกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ นักโทษผู้ใหญ่กับลักษณะห้องขัง การจัดระบบควบคุม แหล่งที่สมาคม และที่คุมขังสำหรับเด็ก และเยาวชน ซึ่งเป็นการกำหนดมาตรฐานครั้งแรก โดยมุ่งหมายให้ใช้กับทุกระดับ ทั้งมลรัฐท้องถิ่นด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดให้นักโทษสามารถเข้าถึงบริการทางการแพทย์ได้ฟรี การตรวจสอบร่างกาย ได้โดยไม่มีค่าใช้จ่ายสำหรับผู้ที่ถูกกระทำละเมิดทางเพศ รวมถึงการเข้าถึงหน่วยให้บริการทาง กฎหมายสำหรับผู้ที่ถูกข่มขืนจากศูนย์วิกฤตการณ์ข่มขืน (A Rape Crisis Center)

ตามรายงานอาชญากรรมแบบครบวงจร (The Unified Crime Report; UCR) ได้ให้คำ นิยามของคำว่าข่มขืนว่า การกระทำการที่รวมถึงเหยื่ออาชญากรรมหรือผู้กระทำผิดทุกเพศ รวมถึง กรณีที่เหยื่ออาชญากรรมไม่สามารถให้ความยินยอมได้ เช่น การเจ็บป่วยทางสมองหรือร่างกายเป็น การชั่วคราว ซึ่งรวมถึงผู้ที่ได้รับสารเสพติดหรือสุรา หรืออายุ ซึ่งคำนิยามนี้ FBI ได้นำไปใช้เพื่อเป็นการ เก็บข้อมูลทางสถิติในการจัดทำรายงานของ FBI

ฉะนั้นการคุ้มครองสิทธิของเหยื่ออาชญากรรมเป็นการทำให้กลับคืนสู่ฐานะเดิม (Restitution) และสิทธิที่ไม่ถูกตัดออกจากกระบวนการยุติธรรม รวมถึงการแถลงการณ์เกี่ยวกับความ เสียหายของเหยื่ออาชญากรรมในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม โดยสิทธิของเหยื่อ อาชญากรรมในสหรัฐอเมริกาเพิ่งได้รับการดูแลอย่างจริงจังนับตั้งแต่ช่วงทศวรรษ 1970 เป็นต้นมา โดยเฉพาะในช่วงปี ค.ศ. 1982 ที่ประธานาธิบดีเรแกนได้แต่งตั้งคณะกรรมการเหยื่ออาชญากรรม (Task Force on Victims of Crime) ซึ่งจัดทำข้อเสนอแนะขึ้นมา 68 ข้อ และท้ายที่สุดได้ตราเป็น

กฎหมายคุ้มครองเหยื่ออาชญากรรมและพยาน (Victim and Witness Protection Act, 1982; VVPA) ซึ่งต่อมาก็ได้มีการเพิ่มเติมกฎหมายเหยื่ออาชญากรรม (Victims of Crime Act, 1984) และมีกฎหมายที่คุ้มครองเหยื่ออาชญากรรมที่มีลักษณะพิเศษ เช่น การกระทำรุนแรงต่อสตรีขึ้นมา (Violence against Women Act, 2004) และได้มีกฎหมายสิทธิของเหยื่ออาชญากรรมบังคับใช้ (Crime Victims' Right Act, 2004) ออก และกฎหมายได้มีบทบัญญัติสำคัญในการคุ้มครองเหยื่ออาชญากรรมตามประมวลกฎหมายสหรัฐอเมริกา ลำดับที่ 18 มาตรา 3771 ได้แก่ (1) สิทธิที่ได้รับการปกป้องการกระทำอันตรายของผู้กระทำผิด (2) สิทธิที่ได้รับการแจ้งสิทธิต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรมทุกขั้นตอน (3) สิทธิที่ไม่ถูกตัดสิทธิในการเข้าร่วมในกระบวนการยุติธรรมทุกขั้นตอน (4) สิทธิที่แถลงถึงผลร้ายและผลกระทบต่อชีวิตของตนอันเนื่องจากอาชญากรรมในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม (5) สิทธิได้รับคำปรึกษาหารือจากพนักงานอัยการ (6) สิทธิได้รับการชดเชยและเยียวยาต่าง ๆ ให้กลับคืนสู่สภาวะเดิม (7) สิทธิที่ได้รับการพิจารณาอย่างรวดเร็วโดยไม่ล่าช้าอันปราศจากเหตุผลอันสมควร (8) สิทธิที่ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม และการเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตลอดจนความเป็นอยู่ส่วนตัว

สำหรับสิทธิดังกล่าวเป็นหลักการที่เพิ่มเติมจากหลักกฎหมายการป้องกันเหยื่อและพยาน (Federal Victim and Witness Protection Act, 1982) ต่อมาในปี ค.ศ. 1984 ได้มีการผ่านกฎหมายเหยื่ออาชญากรรมขึ้นมา (Victim of Crime Act; VOCA) เพื่อช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในระดับประเทศให้กว้างขวาง โดยได้จัดตั้งเป็นกองทุนเพื่อช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมเป็นการเฉพาะ ซึ่งนำมาจากค่าปรับที่มีการกำหนดไว้เมื่อมีการพิพากษาและตัดสินลงโทษผู้กระทำผิดอาญาทั้งปวงตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีมูลค่ามากกว่า 1,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ต่อมาในปี ค.ศ. 1990 ได้มีการตรากฎหมายสิทธิเหยื่อและการทดแทน (Victims' Rights and Restitution Act, 1990) และกฎหมายอื่น ๆ ที่ออกมาแก้ไขปัญหาเฉพาะเรื่อง รวมถึงกฎหมายความยุติธรรมสำหรับทุกคน (The Justice for all Act, 2004) ด้วย โดยก่อนที่กฎหมาย VVPA (1982) ถูกตราขึ้นนั้น ประธานาธิบดีเรแกนได้กล่าวว่า “ชะตากรรมของเหยื่ออาชญากรรมที่บริสุทธิ์จากการกระทำที่ไม่เคารพกฎหมาย ควรที่ถูกต้องได้รับความสนใจในทันทีทันใด” ทำให้กฎหมายนี้ได้รับการพิจารณาและผ่านเป็นกฎหมายอย่างรวดเร็ว และมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ ดังนี้

ประการที่ 1 การแก้ไขกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (Federal Rules of Criminal Procedure) ที่กำหนดให้มีการจัดทำรายงานผลกระทบของอาชญากรรมต่อเหยื่ออาชญากรรม ด้านการเงิน สังคม จิตวิทยา และการแพทย์ต่อเหยื่ออาชญากรรมเสนอต่อศาล ก่อนที่มีการตัดสินกำหนดโทษ

ประการที่ 2 ขยายขอบเขตการคุ้มครองเหยื่ออาชญากรรมและพยานเดิมที่คุ้มครองตามกฎหมายแห่งสหรัฐอเมริกาลำดับที่ 18 มาตรา 1512 ให้คุ้มครองกว้างขวางมากกว่าเหยื่ออาชญากรรมและการกำหนดโทษทางอาญาสำหรับการกระทำในลักษณะที่ทำให้เหยื่ออาชญากรรมและพยานหวาดกลัวว่าเป็นอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สิน

ประการที่ 3 แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายสหรัฐอเมริกา ลำดับที่ 18 มาตรา 3651 กำหนดให้รัฐมีอำนาจในการชดเชยค่าเสียหายเพื่อให้เหยื่ออาชญากรรมกลับคืนสู่ฐานะเดิมสำหรับการกระทำผิดที่เกิดขึ้น

กฎหมายนี้เป็นการช่วยเหลือและชดเชยแก่เหยื่ออาชญากรรมทางด้านกายภาพ การเงิน หรือการเยียวยาทางจิตใจที่ได้รับความเจ็บปวดร้าวและทรมานจากอาชญากรรม เมื่อคดีเกิดขึ้น เหยื่ออาชญากรรมได้รับแจ้งผลความคืบหน้าคดี ผ่านระบบที่กระทรวงยุติธรรมจัดทำ เรียกว่า ระบบแจ้งเตือนสำหรับเหยื่อ (Victim Notification System; VNS) ซึ่งอาจเป็นจดหมาย หรือโดยระบบโทรศัพท์อัตโนมัติ ซึ่งการแจ้งรวมถึงการปล่อยตัวหรือคุมขังผู้กระทำผิด หรือการฟ้องคดีต่อศาล กำหนดการสืบพยาน และกระบวนการทางศาลในขั้นตอนอุทธรณ์และฎีกา

สำหรับโปรแกรมในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมมีการสนับสนุนและช่วยเหลือในชั้นการพิจารณาคดี เช่น การช่วยเหลือจัดการในการเดินทางไปศาล การเตรียมตัวเพื่อการปรากฏตัวหรือสืบพยานในศาล การจัดระบบโทรศัพท์ให้คำปรึกษาและช่วยเหลือโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย เพื่อให้สามารถติดต่อกับสำนักงานอัยการได้โดยสะดวก ระบบการช่วยเหลือสนับสนุนประกอบด้วยทีมงานที่มาจากหลากหลายอาชีพ โดยเฉพาะในคดีที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดต่อเหยื่ออาชญากรรมที่เป็นเด็กและเยาวชน

3.1.2 นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในประเทศสวีเดนและนอร์เวย์

ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด และคณะ (2559) อธิบายว่า ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประเทศญี่ปุ่นเองก็ประสบปัญหาว่าประชาชนส่วนใหญ่เกิดความสับสนเกี่ยวกับข้อมูลการให้ความช่วยเหลือของแต่ละหน่วยงาน ทำให้เนติบัณฑิตยสภาของประเทศญี่ปุ่น (Japan Federation of Bar Associations) มีแนวคิดที่เสนอให้มีการจัดตั้งหน่วยงานระดับกรมขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมโดยเฉพาะและครบวงจร โดยยึดต้นแบบค่าตอบแทนและการสนับสนุนเหยื่ออาชญากรรม (The Crime Victim Compensation and Support Authority) ของประเทศสวีเดน และหน่วยงานชดเชยความเสียหายทางอาญาของนอร์เวย์ (Norwegian Criminal Injuries Compensation Authority)

ในส่วนของประเทศสวีเดน การปฏิรูปแนวทางการให้ความช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในประเทศสวีเดนมีความเกี่ยวเนื่องกับการต่อสู้เคลื่อนไหวเพื่อสิทธิสตรี (Feminist Movement) ด้วย

เหตุที่ผู้หญิงมักตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมโดยเฉพาะอาชญากรรมที่เกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศ โดยสวีเดนได้เข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการชดเชยเหยื่ออาชญากรรม (European Convention on the Compensation of Victim of Violent Crime) ในปี ค.ศ. 1988 และมีกรออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเหยื่ออาชญากรรมขึ้นหลายฉบับนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1980 เช่น พระราชบัญญัติการห้ามเยี่ยม (Act on Visiting Bans) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองไม่ให้มีการเยี่ยมเหยื่ออาชญากรรมที่ตกอยู่ในความกลัวหรือถูกข่มขู่ ร่างกฎหมายเหยื่ออาชญากรรม (Crime Victim in Focus) ที่มีบทบาทสำคัญต่อการก่อตั้งหน่วยงานการชดเชยเหยื่ออาชญากรรม (Crime Victim Compensation and Support Authority) ในปี ค.ศ. 1994 รวมถึงพระราชบัญญัติสวัสดิการสังคม ฉบับปรับปรุง ค.ศ. 2001 (Social Service Act, 2001) ที่มุ่งเน้นการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้กับสิทธิทางสังคม (Social Rights) ของประชาชน

Ljungwald (2011) อธิบายว่า ก่อนที่พระราชบัญญัติสวัสดิการสังคม (Social Service Act) เกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1982 สิทธิในการได้รับความช่วยเหลือทางสังคมถูกจำกัดอยู่เพียงกลุ่มผู้สูงอายุ เด็ก และเยาวชน ผู้เจ็บป่วย ผู้พิการ การให้ความช่วยเหลือทางสังคมสำหรับเหยื่ออาชญากรรมยังไม่ได้รับการให้ความสนใจทั้งในเชิงนโยบาย และการเมืองมากนัก แม้ในช่วงนั้นสังคมเริ่มมีการตระหนักถึงความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับผู้หญิง จนกระทั่งในช่วงปี ค.ศ. 1997 กระทรวงสาธารณสุขและสังคมของสวีเดนได้เสนอร่างปรับปรุงกฎหมายสวัสดิการสังคมซึ่งมีการกำหนดกลุ่มที่รัฐต้องให้ความช่วยเหลือทางสังคมกลุ่มใหม่ ได้แก่ ผู้อุปการะในครอบครัว (Family Caregivers) ซึ่งให้ดุลยพินิจแก่รัฐในการพิจารณาให้ความช่วยเหลือ และในปี ค.ศ. 1998 ร่างกฎหมายปรับปรุงได้ถูกเสนอให้ความช่วยเหลือครอบคลุมถึงสตรีที่ถูกละเมิดทางเพศและการละเมิดโดยใช้ความรุนแรง (Abused Woman) เหยื่ออาชญากรรม (Crime Victims) และเด็กหรือผู้เยาว์ที่เป็นพยานการก่อความรุนแรง (Children Who Witness Violence) CHULALONGKORN UNIVERSITY

ในส่วนของกฎหมาย สวีเดนมีกฎหมายสำคัญที่ให้การรองรับหรือเกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบการให้ความช่วยเหลือแก่เหยื่ออาชญากรรม ได้แก่ พระราชบัญญัติสวัสดิการสังคม ฉบับปรับปรุง ค.ศ. 2001 (Social Service Act, 2001) และกฎหมายเหยื่ออาชญากรรม (Crime Victim in Focus) ที่มีนวัตกรรมการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไม่ว่าเป็นการรับรองการเข้าถึงข้อมูลสำหรับผู้เสียหาย (Increased Information to Crime Victims) การจัดให้มีบุคคลที่คอยดูแลให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เสียหาย (Assigned Support Person) การจัดตั้งกองทุนช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม (Crime Victim Fund) และกระบวนการที่สะดวกต่อการขอรับค่าชดเชย (Simplified Procedures) ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการก่อตั้งหน่วยการชดเชยเหยื่ออาชญากรรม (Crime Victim Compensation and Support Authority) และแนวทางการปฏิบัติงานของหน่วยงานดังกล่าว

หน่วยงานชดเชยเหยื่ออาชญากรรม (Crime Victim Compensation and Support Authority; Brottsoffermyndigheten) เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้กระทรวงยุติธรรมของสวีเดน อยู่ภายใต้การดูแลของอธิบดี (Director General) ซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยรัฐบาล โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อช่วยดูแล บรรเทาทุกข์และความเสียหายของเหยื่ออาชญากรรม หน่วยงานดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(1) การชดเชยค่าเสียหายจากการก่ออาชญากรรม (Criminal Injuries Compensation) ในกรณีที่ผู้กระทำผิดไม่สามารถจ่ายค่าชดเชยหรือผู้เสียหายไม่มีประกันรองรับ รวมถึงในกรณีที่ไม่สามารถหาตัวผู้กระทำผิดมาดำเนินคดี

(2) การบริหารจัดการกองทุนช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม (Crime Victim Fund) โดยกองทุนดังกล่าวในการสนับสนุนองค์กรนอกภาครัฐ หรือองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร หรือองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) และหน่วยงานภาครัฐเพื่อช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมและเพื่อการวิจัยในสาขาที่เกี่ยวข้องกับเหยื่ออาชญากรรม เงินสนับสนุนเข้ากองทุนส่วนใหญ่มาจากค่าปรับ อยู่ที่ประมาณ 55 ยูโรต่อคน จากผู้กระทำผิดที่มีโทษจำคุก โดยกองทุนดังกล่าวให้เงินสนับสนุนภาครัฐและองค์กรนอกภาครัฐ อยู่ที่ประมาณ 3,265,000 ยูโรต่อปี

(3) การเป็นศูนย์ศักยภาพ (Centre of Competence) ซึ่งมีหน้าที่หลักในการรวบรวม เผยแพร่ข้อมูลการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติ การดูแลเหยื่ออาชญากรรมให้กับภาครัฐ องค์กรอิสระ และเหยื่ออาชญากรรม ตลอดจนจัดการอบรม สัมมนาเพื่อพัฒนาศักยภาพการดูแลเหยื่ออาชญากรรม

Mannelqvist (2010) อธิบายอีกว่า ประเทศสวีเดนได้กำหนดระบบการจ่ายค่าชดเชยภายใต้รัฐสวัสดิการ โดยเหยื่ออาชญากรรมมีช่องทางสำหรับการได้รับค่าชดเชย ได้แก่ (1) คำวินิจฉัยของศาลจากการฟ้องร้องคดีทางแพ่ง (2) บริษัทประกันภัย และ (3) การสนับสนุนโดยงบประมาณของรัฐ เรียกว่า การชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้เสียหายในคดีอาญา (Criminal Injuries Compensation) ภายใต้ความรับผิดชอบของหน่วยงานชดเชยเหยื่ออาชญากรรม (Crime Victim Compensation and Support Authority)

การจ่ายค่าชดเชยให้แก่เหยื่ออาชญากรรมภายใต้โครงการของรัฐ (Criminal Injuries Compensation) มีหลักการสำคัญ ก็คือ การให้การชดเชยเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมที่มีความครอบคลุม ซึ่งเป็นการให้ความคุ้มครองสิทธิของสังคมให้กับพลเมืองทุกคน เช่น การชดเชยสำหรับการสูญเสียรายได้ในทุกกรณีอันเป็นหัวใจของระบบสวัสดิการ (Welfare State) ซึ่งมีการพัฒนามาจากการช่วยเหลือบนพื้นฐานของการกุศลและเป็นไปตามดุลยพินิจ (Charity and Discretionary Based) มาจนถึงการได้รับผลประโยชน์อย่างเต็มรูปแบบอย่างไม่มีเงื่อนไข โดยมีกฎหมายเป็นหลักประกันรองรับ (Benefits and Entitlement Based) และโดยที่ระบบดังกล่าวได้รับการผลักดันมาจาก

แนวคิดในเรื่องการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม และสร้างความเท่าเทียมให้กับทุกคนในสังคม ทำให้ประเทศสวีเดนมีหน่วยงานภาครัฐที่มีขนาดใหญ่ และได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณสูง โดยมาจากรายได้และภาษีของประชาชน

ประเทศสวีเดนยังมีกฎหมายประกันสังคม (Social Security Law) ที่ค่อนข้างเข้มข้นซึ่งมีบทบาทสำคัญในการแบกรับค่าใช้จ่ายของประชาชน เช่น ในกรณีการให้ความคุ้มครองสำหรับการสูญเสียรายได้หรือประโยชน์ทางด้านที่พักอาศัย ฉะนั้นเงื่อนไขการได้รับสิทธิประโยชน์จึงขึ้นอยู่กับความสามารถในการทำงานและสร้างรายได้ของผู้ขอรับประโยชน์

(1) การชดเชยโดยคำวินิจฉัยของศาลจากการฟ้องร้องคดี โดยทั่วไปแล้วเหยื่ออาชญากรรมหรือผู้เสียหายในคดีอาญาต้องมีการฟ้องร้องเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายทางแพ่ง ซึ่งอาจแยกฟ้อง หรือฟ้องรวมภายใต้กระบวนการพิจารณาคดีทางอาญา ซึ่งการเรียกร้องค่าเสียหายอยู่บนพื้นฐานของการชดเชยผู้เสียหาย และไม่ใช้เพื่อเป็นการลงโทษผู้กระทำผิด (Non-Punitive Damages) โดยกฎหมายแพ่งของประเทศสวีเดนเปิดโอกาสให้ผู้เสียหายฟ้องร้องเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายสำหรับการสูญเสียที่เกิดขึ้นกับสภาพร่างกายและจิตใจ ค่าใช้จ่ายทางการแพทย์หรือที่เกี่ยวกับการฟื้นฟูสภาพจิตใจ การสูญเสียรายได้ ตลอดจนการสูญเสียเกียรติและศักดิ์ศรี โดยผู้กระทำผิดต้องเป็นผู้จ่ายค่าชดเชยให้กับเหยื่ออาชญากรรมไม่ว่าเป็นกรณีที่มีการกระทำผิดเป็นไปโดยเจตนาหรือประมาทเลินเล่อ ทำให้การได้รับค่าชดเชยของเหยื่ออาชญากรรมเป็นไปอย่างจำกัด เนื่องจากต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านทรัพยากรของผู้กระทำผิด และในกรณีที่เหยื่ออาชญากรรมมีส่วนก่อให้เกิดการกระทำผิด ค่าชดเชยก็อาจถูกปรับตามลำดับ

(2) การชดเชยโดยบริษัทประกันภัย โดยส่วนมากประชาชนในประเทศสวีเดนทำประกันภัยที่พอกาภัยและทรัพย์สิน ซึ่งครอบคลุมการชดเชยความเสี่ยงที่เกิดจากอาชญากรรม และการบาดเจ็บส่วนบุคคล อย่างไรก็ตามการรับประกันภัยในลักษณะดังกล่าวไม่ได้มีกฎหมายบังคับ ฉะนั้นการได้รับการชดเชยของแต่ละบุคคลจึงขึ้นอยู่กับความสามารถในการรับภาระค่าใช้จ่ายในการทำประกันภัย และประกันภัยไม่ได้ครอบคลุมทุกบุคคล เช่น ในกรณีที่เหยื่ออาชญากรรมหรือผู้เอาประกันภัยพอกาภัยอยู่กับผู้กระทำผิด ประกันภัยในลักษณะดังกล่าวจึงจำกัดการให้ความคุ้มครองตามประเภทเหยื่ออาชญากรรมและประเภทของอาชญากรรม ทำให้เหยื่อที่เกิดจากอาชญากรรมความรุนแรงในครอบครัวไม่มีสิทธิได้รับค่าชดเชยภายใต้หลักการดังกล่าว นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของเหยื่ออาชญากรรมต่อการกระทำผิดอาจส่งผลให้สูญเสียสิทธิในการเอาประกัน

(3) การชดเชยภายใต้โปรแกรมชดเชยผู้เสียหายในคดีอาญา (Criminal Injuries Compensation) ในกรณีที่ผู้กระทำผิดไม่สามารถชดเชยค่าเสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมไม่มีประกันภัยรองรับ ผู้เสียหายอาจขอรับการชดเชยได้จากหน่วยงานของรัฐ โดยมีเงื่อนไขว่าผู้เสียหายต้องไม่มีการได้รับการชดเชยจากช่องทางอื่น ๆ แล้ว ซึ่งค่าชดเชยภายใต้โปรแกรมดังกล่าวครอบคลุม

เหยื่ออาชญากรรมทั้งประเภทที่กระทำโดยเจตนาและไม่มีเจตนา และมักมีจำนวนเงินที่มากกว่าการฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายทั่วไป ๆ อย่างไรก็ตามก็ดี รัฐบาลมีหลักเกณฑ์ในการจำกัดค่าชดเชยซึ่งโดยมากไม่รวมค่าชดเชยที่เกิดจากอาชญากรรมที่สร้างความเสียหายเพียงแค่ทรัพย์สิน หรือในกรณีที่ผู้เสียหายมีส่วนเพิ่มความเสี่ยงของการก่ออาชญากรรมอันเป็นหลักการที่คล้ายคลึงกับการชดเชยค่าเสียหายโดยระบบประกันภัย ซึ่งรัฐถือว่าไม่ใช่ภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้จ่ายภาษี

กระบวนการชดเชยภายใต้โปรแกรมชดเชยเหยื่ออาชญากรรม (Criminal Injuries Compensation) สามารถสรุปได้ ดังนี้

(1) ผู้เสียหายต้องพยายามเรียกร้องค่าเสียหายจากผู้กระทำผิดก่อน โดยการแจ้งความกับเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อให้ดำเนินคดีแก่ผู้กระทำผิด โดยแจ้งความประสงค์ที่เรียกร้องค่าเสียหายจากผู้กระทำผิด ซึ่งอัยการแนบเอกสารแสดงเจตจำนงดังกล่าวแสดงต่อศาล

(2) หากผู้ต้องหาถูกตัดสินว่าเป็นผู้กระทำผิด ศาลดำเนินการสั่งให้ชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้เสียหายโดยสำเนาคำตัดสินถูกส่งไปให้กับหน่วยบังคับคดีท้องถิ่น (Local Enforcement Agency) ที่ผู้กระทำผิดมีถิ่นพำนักซึ่งหน่วยบังคับคดีทำหน้าที่จัดเก็บค่าชดเชยแทนผู้เสียหายโดยไม่มีค่าบริการ

(3) ในกรณีที่ไม่สามารถหาตัวผู้กระทำผิดได้ ต้องมีการสอบสวนในเบื้องต้นว่าผู้เสียหายถูกละเมิดจริง และรัฐมีหน้าที่ต้องตรวจสอบว่าผู้เสียหายมีประกันภัยรองรับหรือไม่ เช่น ประกันอุบัติเหตุ ประกันทรัพย์สินส่วนบุคคล ประกันที่ได้รับจากนายจ้าง โดยหากผู้เสียหายไม่มีประกัน หรือประกันคุ้มครองเพียงส่วนหนึ่ง ผู้เสียหายมีสิทธิที่ได้รับค่าชดเชยจากโปรแกรมการชดเชยผู้เสียหายในคดีอาญา (Criminal Injuries Compensation)

(4) ผู้เสียหายต้องกรอกแบบฟอร์มของหน่วยงานชดเชยเหยื่ออาชญากรรม (Crime Victim Compensation and Support Authority) ซึ่งต้องยื่นภายในเวลา 2 ปีนับจากวันที่มีการสรุปการดำเนินคดี เช่นการไม่สั่งฟ้องโดยอัยการหรือคำตัดสินของศาล หรือนับจากวันที่เกิดเหตุ ในกรณีที่ไม่มี การสืบสวนสอบสวน โดยหน่วยงานดังกล่าวมีอำนาจในการใช้ดุลยพินิจพิจารณากรณีพิเศษที่อาจมีการยื่นล่าช้า เช่น ในกรณีของเด็กและเยาวชนซึ่งผู้ปกครองอาจมีการยื่นล่าช้า

(5) ผู้เสียหายได้รับจดหมายตอบรับอย่างเป็นทางการเป็นลายลักษณ์อักษรจากหน่วยงานซึ่งมีข้อมูลของที่ปรึกษาทางกฎหมายที่รับผิดชอบการเรียกร้องค่าเสียหายของผู้เสียหาย รวมถึงสายด่วนที่ตอบปัญหาค่าชดเชยการให้ความช่วยเหลืออื่น ๆ เช่น ทางด้านจิตใจ

(6) หลังจากที่ผู้เสียหายได้รับการชดเชย รัฐยังคงมีหน้าที่ต้องติดตามค่าชดเชยจากผู้กระทำผิด (Reclaim Department) เนื่องจากในกรณีที่ไม่สามารถหาตัวผู้กระทำผิดในเบื้องต้นได้ รัฐถือเป็นผู้ให้การชดเชยแทนผู้กระทำผิด

ประเภทของค่าชดเชยซึ่งครอบคลุมทั้งผู้เสียหายและครอบครัวผู้เสียหาย ได้แก่

- (1) ค่ารักษาพยาบาล หรือค่าบำบัดฟื้นฟู
- (2) ค่าชดเชยจากการสูญเสียรายได้
- (3) ค่าชดเชยจากความทุกข์ทรมานทางกายและทางจิตใจไม่ว่าเป็นเพียงชั่วคราว หรือถาวร
- (4) ค่าชดเชยจากการสูญเสียเกียรติและศักดิ์ศรี (Personal Integrity) จากการถูกล่วงละเมิดเสรีภาพ ความสงบและชื่อเสียง เช่น ในกรณีของการล่วงละเมิดทางเพศ ค่าชดเชยประเภทดังกล่าวอาจสูงถึง 8,000 ยูโรต่อคน โดยการพิจารณาค่าชดเชยสำหรับการสูญเสียหรือความเสียหายที่เกิดขึ้นกับทรัพย์สินเป็นไปอย่างจำกัดและพิจารณาเป็นรายกรณี

ทั้งนี้ สำหรับแหล่งเงินอุดหนุนสำหรับการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมมาจากงบประมาณรายจ่ายประจำปี ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่รัฐจัดสรรให้กับฝ่ายกระบวนการยุติธรรม และค่าปรับจากผู้กระทำผิดที่มีโทษจำคุก โดยค่าปรับจากผู้กระทำผิดเป็นรายได้ส่วนใหญ่ที่สนับสนุนเข้ากองทุนช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม (Crime Victim Fund)

ในส่วนของประเทศนอร์เวย์ ในอดีตการช่วยเหลือและคุ้มครองเหยื่ออาชญากรรมถือเป็นเรื่องส่วนบุคคลจนกระทั่งในช่วงปี ค.ศ. 1970 ได้เกิดความเคลื่อนไหวในภาคประชาสังคม ซึ่งผลักดันให้เกิดการให้ความคุ้มครองเหยื่ออาชญากรรมอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม ซึ่งได้กลายมาเป็นที่มาของการร่างพระราชบัญญัติค่าชดเชยสำหรับเหยื่ออาชญากรรมร้ายแรง (Compensation for Victims of Violent Crime Act) ส่งผลให้เหยื่ออาชญากรรมได้รับความสำคัญมากขึ้นโดยเฉพาะภายใต้กระบวนการยุติธรรม ซึ่งได้รับการยกระดับสถานะทางกฎหมาย (Legal Status) จากผู้ที่เป็นเพียงพยานให้ข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำผิดมาเป็นโจทก์ที่รัฐต้องให้การเยียวยาและดูแล

Wendy Zeldin (2012) อธิบายว่า นับตั้งแต่เหตุการณ์สังหารหมู่เมื่อปี ค.ศ. 2011 ซึ่งมีผู้เสียชีวิตส่วนใหญ่เป็นเด็กและเยาวชน รัฐสภานอร์เวย์ (Storting) มีนโยบายที่ขึ้นค่าชดเชยให้กับเหยื่ออาชญากรรมรวมถึงจำนวนเหยื่อที่มีสิทธิได้รับค่าชดเชย โดยได้ตั้งอัตราค่าชดเชยสูงสุดไว้ที่ 853,800 เหยียยสหรัฐ โดยประมาณต่อบุคคล ซึ่งเพิ่มจากเดิมที่ 557,200 เหยียยสหรัฐ ตามมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติค่าชดเชยสำหรับเหยื่ออาชญากรรมร้ายแรง (Compensation for Victims of Violent Crime Act) ซึ่งอัตราค่าชดเชยดังกล่าวถือว่าสูงเป็น 40 เท่าของอัตราค่าชดเชยที่กำหนดภายใต้พระราชบัญญัติประกันภัย (National Insurance Act)

ภาคประชาสังคมได้ผลักดันให้รัฐบาลนอร์เวย์เพิ่มเงินอุดหนุนให้แก่หน่วยงานชดเชยความเสียหายจากอาชญากรรม (The Norwegian Criminal Injuries Compensation Authority) และหน่วยงานด้านพลเรือน (Norwegian Civil Affairs Authority) เป็นจำนวน 5 ล้านเหยียยสหรัฐ โดยประมาณ โดยในปี ค.ศ. 2012 รัฐสภานอร์เวย์ได้จัดสรรงบประมาณเป็นจำนวนเงิน 33.3 ล้านเหยียยสหรัฐ เพื่อช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมจากการก่อการร้าย

ภาคประชาสังคมได้ผลักดันให้รัฐบาลนอร์เวย์เพิ่มเงินอุดหนุนให้แก่หน่วยงานชดเชยความเสียหายจากอาชญากรรม (The Norwegian Criminal Injuries Compensation Authority) และหน่วยงานด้านพลเรือน (Norwegian Civil Affairs Authority) เป็นจำนวน 5 ล้านเหยียยสหรัฐ โดยประมาณ โดยในปี ค.ศ. 2012 รัฐสภานอร์เวย์ได้จัดสรรงบประมาณเป็นจำนวนเงิน 33.3 ล้านเหยียยสหรัฐ เพื่อช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมจากการก่อการร้าย

ประเทศนอร์เวย์มีกฎหมายสำคัญ ได้แก่ พระราชบัญญัติชดเชยเหยื่ออาชญากรรมรุนแรง ฉบับแก้ไข ค.ศ. 2001 (Compensation for Victims of Violent Crime Act) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้รัฐช่วยเหลือผู้เสียหายที่ถูกละเมิดในทางอาญา ตลอดจนระบุหลักเกณฑ์เงื่อนไขการให้ความช่วยเหลือภายใต้การดูแลของกระทรวงยุติธรรม โครงการชดเชยเหยื่ออาชญากรรม (Crime Victim Compensation Program) ได้เกิดขึ้นภายใต้พระราชบัญญัตินี้โดยมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบภายใต้กำกับดูแลของกระทรวงยุติธรรมที่สำคัญ ได้แก่ หน่วยงานชดเชยความเสียหายจากอาชญากรรม (The Norwegian Criminal Injuries Compensation Authority) ซึ่งทำหน้าที่พิจารณาคำร้องของผู้เสียหายและพิจารณาคำขอเพื่อยื่นอุทธรณ์ในกรณีที่ผู้เสียหายไม่พอใจผลการพิจารณาคณะกรรมการเพื่อชดเชยเหยื่ออาชญากรรม (Compensation Board for Victims of Violent Crime) ซึ่งทำหน้าที่พิจารณาคำอุทธรณ์ และหน่วยงานด้านพลเรือน (Norwegian Civil Affairs Authority) ซึ่งทำหน้าที่เลขานุการให้กับคณะกรรมการฯ ตลอดจนรับฟอร์ม เติริมคำร้อง และดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับคำร้อง

Barken และ Bryjak (2011) อธิบายว่า รูปแบบหลักในการดูแลเหยื่ออาชญากรรมในประเทศนอร์เวย์ที่จัดสรรโดยภาครัฐยังคงเป็นการให้เงินช่วยเหลือ โดยองค์กรภาคเอกชนต่าง ๆ เข้ามาดูแลช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในลักษณะอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากการช่วยเหลือทางการเงิน เช่น การฟื้นฟูสมรรถภาพ และการให้กำลังใจกับเหยื่ออาชญากรรม

ในความผิดเล็กน้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ทั้งเหยื่ออาชญากรรมและผู้กระทำความผิดมีอายุน้อย และอาศัยอยู่ในเมืองเดียวกัน การแก้ไขความขัดแย้งและเยียวยาความเสียหายมักกระทำโดยการที่ผู้กระทำความผิดและเหยื่ออาชญากรรมต้องทำสัญญาที่ระบุถึงการที่ผู้กระทำความผิดต้องชดเชยให้แก่เหยื่ออาชญากรรมและการแก้ไขความเสียหายที่เกิดขึ้นเพื่อที่เรื่องจบลงโดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาล (Bygrave, 1997 อ้างใน Barken & Bryjak, 2011) อย่างไรก็ตาม สำหรับอาชญากรรมประเภทที่ใช้ความรุนแรงหรือประทุษร้ายต่อชีวิตและร่างกาย (Violent or Personal Crimes) ตามกฎหมายว่าด้วยการชดเชยผู้เสียหายในคดีอาญาจากอาชญากรรมที่รุนแรง (The Compensation for Victims of Violent Crime Act) ที่ได้เริ่มบังคับใช้ในปี ค.ศ. 2001 และที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมในปี ค.ศ. 2008 ค.ศ. 2009 และ ค.ศ. 2011 ระบุไว้ว่าเหยื่ออาชญากรรมมีสิทธิที่ได้รับการชดเชยในรูปตัวเงินจากรัฐ

ผู้ที่สามารถได้รับการชดเชย

(1) บุคคลที่ได้รับบาดเจ็บจากการตกเป็นเหยื่อจากอาชญากรรมดังที่ระบุไว้ในประมวลกฎหมายอาญา

(2) เด็กที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับบุคคลใกล้ตัวของเด็ก โดยความรุนแรงนั้นต้องก่อให้เกิดความเสียหายทางจิตใจอย่างรุนแรงจนทำลายความรู้สึกไว้นั่นเอง (Trust) หรือความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยของเด็ก (Sense of Security)

- (3) ผู้พึงพิงของเหยื่ออาชญากรรม ในกรณีที่เกี่ยวข้องอาชญากรรมเสียชีวิต
- (4) สมาชิกในครอบครัวของเหยื่ออาชญากรรม
- (5) ผู้ให้ความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจในการจับกุมผู้กระทำความผิด หรือผู้พยายามป้องกันปัญหาอาชญากรรมไม่ให้เกิดขึ้น
- (6) ผู้ให้ความช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมที่เป็นอันตรายต่อชีวิต หรือสุขภาพ หรือเสรีภาพ หรือผู้พยายามป้องกันหรือลดความเสียหายที่เกิดขึ้นจากอาชญากรรมนั้น

เริ่มมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 2011 โดยบุคคลทุกคนไม่ว่าเป็นผู้ถือสัญชาตินอร์เวย์หรือไม่ ก็มีสิทธิได้รับการชดเชยหากเป็นอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในประเทศนอร์เวย์ และในบางกรณีกฎหมายข้อนี้ยังให้ความคุ้มครองที่ครอบคลุมเหยื่ออาชญากรรมชาวนอร์เวย์ที่ประสบอาชญากรรมที่เกิดขึ้นต่างประเทศอีกด้วย

ลักษณะของอาชญากรรมเกิดขึ้นต้องสอดคล้องกับลักษณะ ได้แก่

- (1) สำหรับอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในช่วงระหว่างวันที่ 1 มกราคม 1975 ถึง 1 มกราคม 2008 ต้องเป็นเหยื่ออาชญากรรมที่ได้รับบาดเจ็บจากอาชญากรรมที่เกิดขึ้นโดยเจตนา หรือการกระทำที่รุนแรง หรือมีการบังคับขู่脅
- (2) สำหรับอาชญากรรมที่เกิดขึ้นหลังวันที่ 1 มกราคม 2008 ต้องเป็นเหยื่ออาชญากรรมที่ได้รับบาดเจ็บจากการกระทำที่ผิดกฎหมายใด ๆ ที่เป็นอันตรายต่อชีวิต หรือสุขภาพ หรือเสรีภาพ
- (3) การได้รับบาดเจ็บตั้งที่ระบุข้างต้น รวมถึงการบาดเจ็บทั้งทางร่างกายและจิตใจ
- (4) การชดเชยรวมถึงกรณีที่เหยื่ออาชญากรรมที่ได้รับบาดเจ็บสูญหาย หรือเสียชีวิตเป็นผู้มีอายุต่ำกว่า 15 ปีเป็นผู้ที่ไม่สามารถเข้าสู่อุปการะพิทักษ์ของศาลได้ หรือเป็นการบาดเจ็บที่เกิดขึ้น แม้ว่าฟังได้ว่าเป็นการกระทำที่เกินกว่าการป้องกันตัวเอง
- (5) เหยื่ออาชญากรรมสามารถขอการชดเชยได้แม้ว่าเป็นคดีที่อัยการตัดสินใจยุติการฟ้อง หรือแม้ว่าเป็นคดีที่ศาลยกฟ้อง
- (6) ภาระในการพิสูจน์ความเสียหายที่เกิดขึ้นเป็นของผู้ร้องขอการชดเชย
- (7) หากผู้ร้องขอการชดเชยมีส่วนในทางใดทางหนึ่งในการก่อให้เกิดความเสียหายที่เกิดขึ้นเงินที่ได้รับการชดเชยถูกลดลงตามส่วน หรืออาจถูกระงับทั้งหมดก็ได้
- (8) การชดเชยภายใต้กฎหมายข้อนี้ ไม่ครอบคลุมความเสียหายที่เกิดขึ้นจากอุบัติเหตุรถยนต์ หรือความเสียหายทางการแพทย์ที่ผู้เสียหายเป็นคนไข้ ซึ่งความเสียหายทั้ง 2 ประเภทนี้มีบทคุ้มครองในกฎหมายที่ได้แยกออกมาเป็นการเฉพาะแล้ว

สิ่งที่ได้รับการชดเชย ได้แก่

(1) ความสูญเสียทางการเงิน ซึ่งรวมถึงความสูญเสียที่เกิดขึ้นแล้ว และความสูญเสียที่เพิ่งเกิดขึ้นในอนาคต เช่น การสูญเสียรายได้ ค่ารักษาพยาบาล และค่าใช้จ่ายในการเดินทาง การชดเชยยังได้ครอบคลุมความเสียหายที่เกิดขึ้นกับเสื้อผ้าและของใช้ส่วนตัวต่าง ๆ เช่น แว่นตา นาฬิกา โทรศัพท์มือถือ ที่อยู่บนตัวเหยื่อขณะที่เกิดอาชญากรรม อย่างไรก็ตามการชดเชยไม่ครอบคลุมถึงเงินและสิ่งของที่ถูกขโมย โดยการชดเชยที่เกิดขึ้นต้องเป็นการชดเชยส่วนที่เหลือต่างจากการชดเชยอื่น ๆ ที่เหยื่ออาชญากรรมได้รับ เช่น จากประกันสังคม ระบบประกันอื่น ๆ หรือจากส่วนที่เรียกเอาได้จากผู้กระทำความผิดแล้วเท่านั้น

(2) การชดเชยเหยื่ออาชญากรรมที่ได้รับบาดเจ็บถาวร เป็นการชดเชยพิเศษเพิ่มเติมสำหรับเหยื่ออาชญากรรมที่บาดเจ็บถาวร ได้รับบาดเจ็บอย่างรุนแรง หรือมีระดับของความทุพพลภาพไม่ต่ำกว่าร้อยละ 15 โดยผู้ขอรับการชดเชยต้องมีหลักฐานค่าให้การของผู้เชี่ยวชาญที่ระบุถึงระดับความรุนแรง และระยะเวลาของความทุพพลภาพที่เกิดขึ้น ตลอดจนหลักฐานที่แสดงความเชื่อมโยงระหว่างอาชญากรรมที่เกิดขึ้นกับความทุพพลภาพของเหยื่ออาชญากรรม

(3) เหยื่ออาชญากรรมได้รับการชดเชยในรูปแบบของเงินก้อนสำหรับความเสียหายที่ไม่เป็นตัวเงิน (Non Pecuniary Loss) เช่น ความทุกข์ทรมานที่เกิดขึ้นจากอาชญากรรม

(4) ในกรณีที่เหยื่ออาชญากรรมเสียชีวิต กฎหมายเดิมก่อนการแก้ไขในปี ค.ศ. 2008 อนุญาตให้คู่สมรสทั้งต่างเพศ หรือเพศเดียวกัน บิดา หรือมารดา และบุตร ของเหยื่ออาชญากรรมสามารถได้รับการชดเชยแทน ทั้งการชดเชยความทุกข์ทรมานที่เกิดขึ้นจากอาชญากรรม และค่าทำศพ และภายหลังการแก้ไขกฎหมายในปี ค.ศ. 2008 กฎหมายใหม่ยังได้อนุญาตให้พี่น้องของเหยื่ออาชญากรรมเป็นผู้มีสิทธิได้รับการชดเชยได้อีกด้วยในบางกรณี

(5) ความเสียหายที่มูลค่าต่ำกว่า 1,000 โครนนอร์เวย์ ไม่ได้รับการชดเชย ตั้งแต่เดือนมกราคม ค.ศ. 2011 เป็นต้นไปจำนวนเงินชดเชยสำหรับการบาดเจ็บแต่ละครั้ง ได้ปรับเพิ่มจากสูงสุดไม่เกิน 40 เท่าเป็น 60 เท่าของระดับที่กำหนดไว้ในการประกันสังคม หรือในกรณีพิเศษ อาจไม่กำหนดระดับเงินสูงสุดก็ได้ ทั้งนี้ สำหรับการบาดเจ็บอันเป็นผลจากอาชญากรรมที่เกิดขึ้นก่อน เดือนกรกฎาคม ค.ศ. 2001 จำนวนเงินชดเชยสูงสุดเท่ากับ 200,000 โครนนอร์เวย์ ส่วนการบาดเจ็บอันเป็นผลจากอาชญากรรมที่เกิดขึ้นก่อน เดือนมกราคม ค.ศ. 1994 จำนวนเงินชดเชยสูงสุดเท่ากับ 150,000 โครนนอร์เวย์

กระบวนการในการขอรับเงินชดเชย

(1) ผู้ประสงค์ได้รับเงินชดเชยต้องแจ้งความอาชญากรรมที่เกิดขึ้นให้เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ทราบ และสำหรับอาชญากรรมที่เกิดขึ้นก่อน หรือภายในวันที่ 31 ธันวาคม 2007 ยังมีข้อบังคับเพิ่มเติมอีกข้อหนึ่ง ก็คือ ต้องได้แจ้งความโดยทันทีไม่ล่าช้า

(2) ผู้ประสงค์ได้รับเงินชดเชยต้องระบุให้การขอเงินชดเชยสำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้นเป็นเอกสารชิ้นหนึ่งที่ยรวมอยู่ในการฟ้องคดีผู้กระทำความผิดด้วย

(3) ข้อกำหนดทั้ง 2 ข้อข้างต้นอาจยกเว้นให้สำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้นในบางคดี

(4) เหตุอาชญากรรมได้รับเงินชดเชยภายหลังที่คดีเข้าสู่ศาล หรือเมื่ออัยการตัดสินใจไม่ฟ้องคดี

(5) ผู้ประสงค์ได้รับเงินชดเชยต้องยื่นหลักฐานประกอบที่สมบูรณ์และถูกต้องที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ การขอเงินชดเชยสำหรับความเสียหายที่เป็นตัวเงินหรือความเสียหายที่เกิดขึ้นกับทรัพย์สินต้องมีหลักฐาน เช่น ใบเสร็จรับเงิน การขอเงินชดเชยสำหรับความเสียหายต่อสุขภาพต้องมีหลักฐาน เช่น ใบรับรองของแพทย์

(6) ผู้ยื่นขอรับการชดเชยอาจถูกเรียกให้คืนเงินที่ได้รับการชดเชยบางส่วนหรือทั้งหมดให้กับรัฐ หากพบว่าหลักฐานที่ได้ยื่นประกอบไม่ถูกต้อง หรือผู้ยื่นมีเจตนาปกปิดข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้อง

การอุทธรณ์

(1) ผู้ยื่นสามารถอุทธรณ์เรื่องการชดเชยได้ที่คณะกรรมการการชดเชยเหยื่อจากอาชญากรรม (The Compensation Board for Victims of Violent Crime)

(2) ภายหลังจากเดือนมกราคม ค.ศ. 2011 ผู้ยื่นอาจสามารถนำผลการตัดสินของคณะกรรมการการชดเชยเหยื่อจากอาชญากรรมขึ้นอุทธรณ์ต่อศาลได้อีกในบางกรณี

กระบวนการชดเชยเหยื่ออาชญากรรมภายใต้โครงการดังกล่าวสามารถสรุป ดังนี้

(1) ผู้เสียหายต้องดำเนินการแจ้งความดำเนินคดีผู้กระทำผิด ภายในระยะเวลาสามปี นับตั้งแต่เกิดเหตุ โดยรัฐอาจกำหนดข้อยกเว้นสำหรับในบางกรณี

(2) ผู้ที่มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือ ได้แก่ เหยื่ออาชญากรรมรุนแรง ญาติ หรือครอบครัวผู้เสียชีวิต ชาวนอร์เวย์ที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมในต่างประเทศ รวมถึงชาวต่างชาติที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมในประเทศนอร์เวย์

(3) ผู้เสียหายสามารถขอรับฟอรม์การชดเชยได้จากสถานีตำรวจ หน่วยงานที่ดูแลเหยื่ออาชญากรรม เทศบาล สำนักงานประกันภัยแห่งชาติ หรือกระทรวงยุติธรรม

(4) ผู้เสียหายยื่นคำร้องต่อหน่วยงานชดเชยความเสียหายจากอาชญากรรม (The Norwegian Criminal Injuries Compensation Authority)

(5) ผู้เสียหายได้รับทราบผลการพิจารณาภายในระยะเวลา 6 เดือน โดยรัฐจ่ายค่าชดเชยภายหลังการพิจารณาตั้งแต่ 1 วันถึง 3 สัปดาห์

(6) ในกรณีที่ผู้เสียหายไม่พอใจผลการพิจารณา สามารถยื่นอุทธรณ์ได้กับคณะกรรมการเพื่อชดเชยเหยื่ออาชญากรรม (Compensation Board for Victims of Violent Crime)

นอกจากนี้ ประเภทของค่าชดเชยซึ่งครอบคลุมทั้งผู้เสียหายและครอบครัวผู้เสียหาย ได้แก่

- (1) ค่ารักษาทางการแพทย์ รวมถึงค่าทันตกรรม
- (2) ค่ารักษา หรือบำบัดฟื้นฟูสุขภาพจิต
- (3) ค่าชดเชยการสูญเสียรายได้
- (4) ค่าสูญเสียการได้รับค่าเลี้ยงดูจากสมาชิกครอบครัวที่เสียชีวิต
- (5) ค่าชดเชยความเจ็บปวด หรือทุกข์ทรมาน
- (6) ค่าทำศพ
- (7) ค่าเดินทาง
- (8) ค่าความเสียหายที่เกิดขึ้นกับทรัพย์สิน
- (9) ค่าชดเชยเพิ่มเติม

ในกรณีที่เหตุผลการพิจารณาล่าช้าไม่ได้เกิดขึ้นจากผู้เสียหาย โดยรูปแบบของโครงการดังกล่าวได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายทั้งหมดจากภาษีประชาชน

สำหรับแหล่งเงินอุดหนุนสำหรับการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมมาจากงบประมาณรายจ่ายประจำปี ซึ่งอนุมัติโดยรัฐสภาด้วยการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและนิติบุคคลที่ค่อนข้างสูง อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่เหตุการณ์สังหารหมู่เมื่อปี ค.ศ. 2011 รัฐสภานอร์เวย์มีแนวโน้มที่เพิ่มเงินอุดหนุนให้แก่หน่วยงานชดเชยความเสียหายจากอาชญากรรม (The Norwegian Criminal Injuries Compensation Authority) และหน่วยงานด้านพลเรือน (Norwegian Civil Affairs Authority) และเพิ่มเงินชดเชยให้แก่เหยื่ออาชญากรรมตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

ประเทศสวีเดนและนอร์เวย์ถือเป็นรัฐที่ให้การสนับสนุนด้านสวัสดิการสังคมค่อนข้างสูงซึ่งการรับภาระค่าใช้จ่ายมาจากการจัดเก็บภาษีจากประชาชนและผู้ประกอบการในอัตราที่สูงเช่นกัน โดยในบริบทของการชดเชยค่าเสียหายให้แก่เหยื่ออาชญากรรม (Victim Compensation Scheme) แม้ทั้งสองประเทศมีหลักการที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ การคืนความยุติธรรมให้แก่เหยื่ออาชญากรรมผ่านความรับผิดชอบของผู้กระทำผิด (Restitution) ซึ่งเป็นเสมือนส่วนหนึ่งของบทลงโทษการกระทำผิดและความรับผิดชอบของรัฐ (Compensation) ในการดูแลชดเชยผู้เสียหายหรือผู้ที่ได้รับความสูญเสียซึ่งเป็นนโยบายทางสังคม แต่ในทางปฏิบัติการติดตามค่าทดแทนจากผู้กระทำผิดเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก ทำให้ภาระหน้าที่ความรับผิดชอบตกเป็นของรัฐอันเป็นไปตามหลักเหตุผลที่ว่าสภาพการณ์

ของสังคมในปัจจุบันเต็มไปด้วยความเสี่ยง จึงไม่ใช่ภาระของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่ต้องแบกรับแต่เป็นภาระที่ทุกคนในสังคมต้องร่วมกันรับผิดชอบ

3.1.3 นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในประเทศญี่ปุ่น

ฉัตร สร้อทม์ และคณะ (2558) อธิบายว่า ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศในแถบภูมิภาคเอเชียที่มีระบบการให้ความช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม (Crime Victims Benefit Payment Law) เริ่มบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1981 ซึ่งในปี ค.ศ. 1980 ได้มีการสร้างระบบในการให้ความช่วยเหลือเยียวยาทางการเงินแก่เหยื่ออาชญากรรม และเกิดแนวคิดในการให้ความช่วยเหลือเยียวยาทางการเงินแก่เหยื่ออาชญากรรมเป็นการทั่วไป โดยในปี ค.ศ. 2004 ประเทศญี่ปุ่นได้มีการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือเยียวยาแก่ผู้เสียหายจากการกระทำความผิดอาญาขึ้น เรียกว่า “กฎหมายพื้นฐานว่าด้วยเหยื่ออาชญากรรม” โดยกฎหมายฉบับนี้นอกจากจะมีการให้ความช่วยเหลือแก่เหยื่ออาชญากรรมในทางการเงินแล้ว ยังมีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือเยียวยาทางด้านจิตใจของผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดอาญาอีกด้วย กฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ในการให้ความคุ้มครองแก่เหยื่ออาชญากรรมตามหลักสิทธิมนุษยชน ป้องกันไม่ให้ความเสียหายเกิดขึ้นซ้ำอีกกับเหยื่ออาชญากรรม ให้ความช่วยเหลือในการเข้าร่วมในการดำเนินคดีอาญาของเหยื่ออาชญากรรม ทั้งยังก่อให้เกิดการร่วมมือระหว่างรัฐบาลกลาง หน่วยงานปกครองตนเองส่วนท้องถิ่น และอาสาสมัครจากภาคเอกชน ในการให้ความช่วยเหลือเยียวยาแก่เหยื่ออาชญากรรมสำหรับแนวทางในการช่วยเหลือเยียวยาตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวเกิดขึ้นจากการรวบรวมความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง เช่น ความคิดเห็นของเหยื่ออาชญากรรมจากการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสิ่งที่เหยื่ออาชญากรรมต้องการได้รับการช่วยเหลือเยียวยา

เงินช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมนี้ไม่ใช่เงินที่รัฐจะจ่ายให้กับผู้เสียหายจากการกระทำความผิดในทางอาญาทุกคน แต่จะจ่ายให้กับเหยื่ออาชญากรรมใน 3 กรณี ก็คือ

- (1) ในกรณีที่เหยื่ออาชญากรรมถึงแก่ความตาย และมีทายาทที่ยังมีชีวิตอยู่
- (2) ในกรณีที่เหยื่ออาชญากรรมได้รับบาดเจ็บหรือเจ็บป่วยรุนแรง
- (3) ในกรณีที่เหยื่ออาชญากรรมตกเป็นผู้พิกار

ด้วยเหตุนี้ในกรณีที่ผู้เสียหายจากการกระทำความผิดทางอาญานั้นไม่ได้รับการเจ็บป่วยหรือบาดเจ็บใด ๆ เช่น ในกรณีการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ หรือการกระทำความผิดฐานฉ้อโกง ในส่วนของการตกเป็นผู้พิการที่จะได้รับเงินช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมนั้น ได้มีการบัญญัติระดับของความรุนแรงของความพิการเอาไว้ทั้งสิ้น 14 ระดับ บุคคลที่จะตกเป็นผู้พิการ และมีสิทธิ์ได้รับเงินช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมจะต้องเข้าลักษณะใดลักษณะหนึ่งตามที่ได้กำหนดไว้

คำว่า ทายาท ตามกฎหมายการจ่ายเงินช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมนั้น มีความหมายแตกต่างจากคำว่า ทายาท ตามประมวลกฎหมายแพ่ง กล่าวคือ คำว่า ทายาท ตามกฎหมายการจ่ายเงินช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ได้แก่

- (1) สามีหรือภรรยา ไม่ว่าจะได้มีการสมรสกันตามกฎหมายหรือไม่
- (2) บุตร บิดามารดา หลาน ปู่ย่าตายาย พี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน ซึ่งดำรงชีพด้วยรายได้ของเหยื่ออาชญากรรม
- (3) บุตร บิดามารดา หลาน ปู่ย่าตายาย พี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน ซึ่งไม่ได้ดำรงชีพด้วยรายได้ของเหยื่ออาชญากรรม

กฎหมายได้จัดระดับในการได้รับเงินช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมสำหรับทายาทดังกล่าวเอาไว้ เรียงตามลำดับของบทบัญญัติของกฎหมาย กล่าวคือ บุคคลในกลุ่มที่ 1 ย่อมมีสิทธิได้รับก่อนกลุ่มที่ 2 และบุคคลกลุ่มที่ 2 ย่อมมีสิทธิได้รับก่อนกลุ่มที่ 3 นอกจากนี้ ในกรณีของบุตรจะมีสิทธิได้รับก่อนบิดามารดา บิดามารดามีสิทธิได้รับก่อนหลาน หลานมีสิทธิได้รับก่อนปู่ย่าตายาย และปู่ย่าตายายมีสิทธิได้รับก่อนพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน ซึ่งในกรณีของบุตรนั้นหากในขณะที่มีการกระทำความผิดอาญาจนผู้เสียหายถึงแก่ความตาย บุตรยังไม่คลอดจากครรภ์มารดา และคลอดออกมาในภายหลังจากที่เหยื่ออาชญากรรมถึงแก่ความตาย ให้พิจารณาว่ามารดาของบุตรคนดังกล่าวนั้นดำรงชีพโดยอาศัยรายได้ของเหยื่ออาชญากรรมหรือไม่ หากมารดาของบุตรคนดังกล่าวนั้นดำรงชีพโดยอาศัยรายได้ของเหยื่ออาชญากรรม บุตรที่คลอดออกมาในภายหลังนั้นจะเป็นบุคคลกลุ่มที่ 2 แต่หากมารดาของบุตรคนดังกล่าวไม่ได้ดำรงชีพโดยอาศัยรายได้ของเหยื่ออาชญากรรม บุตรที่คลอดออกมาในภายหลังนั้นจะเป็นบุคคลกลุ่มที่ 3 นอกจากนี้ ในส่วนของคำว่า บิดามารดา กฎหมายไม่ได้จำกัดเฉพาะบิดามารดาที่ได้จดทะเบียนสมรสกันเท่านั้น บิดามารดาตามความเป็นจริงก็อยู่ในความหมายของคำว่าบิดามารดาที่มีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม สำหรับในกรณีของบิดามารดาบุตรธรรมย่อมมีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมก่อนบิดามารดาที่แท้จริง โดยไม่คำนึงว่าบิดามารดาที่แท้จริงจะได้จดทะเบียนสมรสกันหรือไม่

หากทายาทคนใดได้กระทำการฆาตกรรมเหยื่ออาชญากรรม หรือทายาทที่มีสิทธิรับเงินช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในลำดับก่อนหรือลำดับเดียวกับตน ไม่ว่าจะการฆาตกรรมทายาทที่มีสิทธิรับเงินช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมนั้นจะกระทำก่อนหรือหลังเหยื่ออาชญากรรมถึงแก่ความตาย หรือหากการกระทำการฆาตกรรมของทายาทดังกล่าวมีขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ตนได้รับเงินช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ทายาทที่ได้กระทำการฆาตกรรมนั้นย่อมถูกตัดสิทธิไม่ให้รับเงินช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม

แม้จะเข้าเงื่อนไขการจ่ายเงินช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมแล้ว แต่หากปรากฏข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่งใน 3 ประการดังต่อไปนี้ คณะกรรมการความปลอดภัยสาธารณะแห่งชาติ สามารถพิจารณาไม่จ่ายเงินช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมทั้งหมดหรือบางส่วนได้ ได้แก่

(1) เหยื่ออาชญากรรมและผู้กระทำความผิดมีความเกี่ยวพันในทางเครือญาติกัน ซึ่งรวมถึงกรณีและผู้เสียหายจากการกระทำความผิดอาญา และผู้กระทำความผิดเป็นสามีภรรยาที่ไม่ได้จดทะเบียนสมรสด้วย

(2) การที่เหยื่ออาชญากรรมเป็นผู้ก่อให้เกิดการกระทำความผิดอาญานั้นขึ้น หรือเป็นผู้มีส่วนผิดในการกระทำความผิดอาญานั้น

(3) ในกรณีที่ตามมาตราฐานของวิญญูชน เหยื่ออาชญากรรมหรือทายาทของเหยื่ออาชญากรรม และผู้กระทำความผิดนั้น มีความเกี่ยวพันกัน หรือมีเหตุผลอื่น

กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายการจ่ายเงินช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ในกรณีที่นิติบุคคลเป็นผู้กระทำความผิด และเหยื่ออาชญากรรมนั้นเป็นลูกจ้างและมีการทำประกันไว้ตามกฎหมายประกันการชดเชยอุบัติเหตุภัยจากการทำงานของลูกจ้าง หากเหยื่ออาชญากรรมนั้นมีสิทธิ์ได้รับเงินทั้งตามกฎหมายการจ่ายเงินช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม และกฎหมายประกันการชดเชยอุบัติเหตุภัยจากการทำงานของลูกจ้างแล้ว หากเหยื่ออาชญากรรมได้รับเงินตามกฎหมายฉบับใดมาเป็นจำนวนเท่าใดแล้ว เงินจำนวนดังกล่าวจะถูกนำไปหักออกจากเงินที่จะได้รับจากกฎหมายฉบับที่จะได้รับเงินในภายหลัง ยิ่งไปกว่านั้นในกรณีของคดีความผิดเกี่ยวกับการจราจรจะไม่มีกรจ่ายเงินตามกฎหมายการจ่ายเงินช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ทั้งนี้ เนื่องจากคดีความผิดเกี่ยวกับการจราจรเกิดขึ้นเนื่องจากผู้กระทำความผิดโดยประมาท จึงไม่ครบองค์ประกอบของเงื่อนไขในการจ่ายเงินตามกฎหมายการจ่ายเงินช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับการจราจรจะได้รับการจ่ายเงินช่วยเหลือหรือไม่จะต้องไปพิจารณาการจ่ายเงินตามกฎหมายชดเชยค่าสินไหมทดแทนทางรถยนต์

หากพิจารณาการจ่ายค่าสินไหมทดแทนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็จะใช้หลักการเช่นเดียวกับกรณีของกฎหมายประกันการชดเชยอุบัติเหตุภัยจากการทำงานของลูกจ้าง กล่าวคือ หากเหยื่ออาชญากรรมได้รับการจ่ายค่าสินไหมทดแทนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จากผู้กระทำความผิดแล้วจำนวนเงินค่าสินไหมทดแทนที่ได้รับดังกล่าวจะถูกนำมาหักออกจำนวนเงินที่จะมีการจ่ายตามกฎหมายการจ่ายเงินช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม แต่หากเป็นกรณีที่เหยื่ออาชญากรรมได้รับการจ่ายเงินตามกฎหมายการจ่ายเงินช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม และหลังจากนั้นมีการฟ้องคดีแพ่ง และชนะคดี และมีสิทธิ์ได้รับค่าสินไหมทดแทนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เหยื่ออาชญากรรมไม่จำเป็นต้องคืนเงินที่ได้รับตามกฎหมายการจ่ายเงินช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมที่ได้รับไป แต่สิทธิ์ในการได้รับค่าสินไหมทดแทนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่เท่ากับจำนวนค่าทดแทนที่ได้รับไปตามกฎหมายการจ่ายเงินช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมย่อมตกแก่รัฐ

แม้ตามกฎหมายการจ่ายเงินช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมจะไม่ได้มีการบัญญัติเรื่องเกี่ยวกับการจ่ายเงินช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม โดยค่านึงเงินที่เหยื่ออาชญากรรมได้รับจากผู้กระทำความผิด อันสืบเนื่องมาจากการดำเนินการตกลงประนีประนอมกันนอกศาล แต่เวลาที่มีการพิจารณาจ่ายเงินช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมก็จะมีให้นำจำนวนเงินที่เหยื่ออาชญากรรมได้รับจากผู้กระทำความผิด มาพิจารณาประกอบ และหักลดจำนวนเงินช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมลงด้วย เหยื่ออาชญากรรม หรือทายาทของเหยื่ออาชญากรรม หากได้รับเงินค่าสินไหมทดแทน หรือเงินจากการดำเนินการตกลงประนีประนอมกันนอกศาล มีหน้าที่ในการแจ้งต่อคณะกรรมการความปลอดภัยสาธารณะในเรื่องดังต่อไปนี้

(1) ชื่อและที่อยู่ของผู้ที่ได้รับเงินจากการดำเนินการตกลงประนีประนอมกันนอกศาล โดยในกรณีที่ได้รับเงินดังกล่าวเป็นทายาทของผู้เสียหายจากการกระทำความผิดอาญา จะต้องระบุถึงความสัมพันธ์ที่มีต่อเหยื่ออาชญากรรมด้วย

(2) ชื่อ ที่อยู่ และอาชีพ ของผู้จ่ายเงินตามที่ได้มีการตกลงประนีประนอมกันนอกศาล โดยในกรณีผู้จ่ายเงินดังกล่าวไม่ใช่ผู้กระทำความผิด จะต้องระบุถึงความสัมพันธ์ที่มีต่อผู้กระทำความผิดด้วย

(3) วันที่มีได้รับเงิน

(4) จำนวนเงินที่ได้รับ และเหตุของการได้รับจำนวนเงินดังกล่าว เช่น ผู้เสียหายจากการกระทำความผิดทางอาญาถึงแก่ความตาย

กระบวนการในการขอรับเงินช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ซึ่งสามารถสรุปขั้นตอนของกระบวนการดังกล่าวได้ ดังนี้

(1) หลังจากประสบเหตุอาชญากรรมแล้ว เหยื่ออาชญากรรมสามารถยื่นคำขอรับเงินช่วยเหลือโดยเตรียมเอกสารตามแต่กรณี เสียชีวิต บาดเจ็บสาหัส หรือพิการ โดยยื่นคำร้องขอที่สถานีตำรวจในท้องที่หรือที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในการยื่นคำขอดังกล่าวจะต้องยื่นคำขอภายใน 2 ปี นับแต่รู้ถึงเหตุของการได้รับเงินช่วยเหลือ หรือภายใน 7 ปี นับแต่วันที่เกิดการกระทำความผิด ยกเว้นในกรณีที่มีเหตุให้ไม่สามารถยื่นคำร้องขอเงินช่วยเหลือได้ เมื่อหมดเหตุนั้นแล้วให้ยื่นคำร้องภายใน 6 เดือน

(2) เจ้าหน้าที่ตำรวจส่งเรื่องต่อไปยังคณะกรรมการความปลอดภัยสาธารณะประจำจังหวัดที่มีเขตอำนาจในท้องถิ่นภูมิลำเนาของผู้ยื่นคำร้องเพื่อตรวจสอบข้อมูลและพิจารณาตัดสินว่า ผู้ยื่นคำร้องมีคุณสมบัติเข้าเงื่อนไขตามกฎหมายที่จะได้รับเงินช่วยเหลือหรือไม่ โดยแยกข้อเท็จจริงของคดีให้ชัดเจน

(3) คณะกรรมการความปลอดภัยสาธารณะประจำจังหวัดแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ยื่นคำร้องทราบ ถ้าผู้ยื่นคำร้องไม่เห็นด้วยกับผลการพิจารณา สามารถยื่นอุทธรณ์ได้ภายใน 60 วัน หลังจากรับแจ้งผลการพิจารณา

(4) เหยื่อที่ได้รับผลพิจารณาว่าควรได้รับเงินช่วยเหลือยื่นคำร้องเพื่อขอรับเงินช่วยเหลือ ถ้าหากไม่ยื่นคำร้องขอรับภายใน 2 ปี สิทธิ์ในการรับเงินส่วนนี้ก็จะหายไป

(5) เหยื่อรับเงินช่วยเหลือผ่านทางบัญชีธนาคาร พร้อมใบแจ้งเมื่อเงินถูกโอนไปเรียบร้อยแล้ว เหยื่อสามารถเลือกที่จะรับจ่ายเป็นรายงวดก็ได้

แต่หากพิจารณาตามกฎหมายการจ่ายเงินช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม การยื่นเรื่องเพื่อขอรับเงินช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมนั้น เริ่มต้นผู้เสียหายจะต้องยื่นคำขอรับเงินช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไปยังคณะกรรมการความปลอดภัยสาธารณะประจำจังหวัด โดยในการยื่นคำขอดังกล่าว จะต้องยื่นคำขอภายใน 2 ปี นับแต่รู้ถึงเหตุของการได้รับเงินช่วยเหลือ ก็คือ ถึงแก่ความตาย บาดเจ็บ หรือเจ็บป่วยรุนแรง หรือตกเป็นผู้พิการ หรือภายใน 7 ปี นับแต่วันที่ผู้เสียหายจากการกระทำความผิดถึงแก่ความตาย บาดเจ็บ หรือเจ็บป่วยรุนแรง หรือตกเป็นผู้พิการ

แต่ในกรณีที่เหยื่ออาชญากรรมไม่สามารถยื่นคำขอรับเงินช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมได้ทันภายในกำหนดเวลาดังกล่าวเพราะเหตุอันไม่อาจก้าวล่วงเสียได้ เช่น ถูกกักขัง เหยื่ออาชญากรรมสามารถยื่นคำขอรับเงินช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมได้ภายใน 6 เดือน นับแต่วันที่เหตุดังกล่าวสิ้นสุดลง คณะกรรมการความปลอดภัยสาธารณะประจำจังหวัดจะต้องพิจารณาและวินิจฉัยว่าเหยื่ออาชญากรรมที่ยื่นคำขอรับเงินช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมนั้นมีสิทธิ์ได้รับเงินช่วยเหลือดังกล่าวหรือไม่ โดยเร็ว

ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด และคณะ (2558) อธิบายว่า ในเอเชียตะวันออกเฉียงเหนืออย่างประเทศญี่ปุ่นการคุ้มครองสิทธิของเหยื่ออาชญากรรมเป็นไปตามกฎหมายพื้นฐานว่าด้วยเหยื่ออาชญากรรม (Basic Act on Crime Victims, 2004) ซึ่งเป็นกฎหมายฉบับที่ 161 ลงวันที่ 8 ธันวาคม ค.ศ. 2004

Japanese Law Translation (2018) อธิบายว่า ตามแนวคิดที่ว่ารัฐมีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยให้สังคมและเหยื่ออาชญากรรม จึงสมควรมีมาตรการสนับสนุนและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมให้รับการทดแทนความเสียหายและเจ็บปวดทรมานจากอาชญากรรม กฎหมายของญี่ปุ่นมีหลักการสำคัญในการดูแลเหยื่ออาชญากรรม คล้ายกับหลักการพื้นฐานของมาตรการสำหรับเหยื่ออาชญากรรม (Basic Principles of Measures for Crime Victims) ขององค์กรสหประชาชาติ โดยที่ญี่ปุ่นกำหนดให้เป็นความร่วมมือระหว่างรัฐบาลระดับรัฐ รัฐบาลท้องถิ่น และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการป้องกันอาชญากรรม รวมถึงองค์กรภาคเอกชนด้วย

กฎหมายพื้นฐานว่าด้วยเหยื่ออาชญากรรม (Basic Act on Crime Victims, 2004) แบ่งเป็น 3 หมวด โดยหมวดแรกเป็นบททั่วไป มาตรา 1-10 สำหรับหมวดว่าด้วยมาตรการพื้นฐานอยู่ในหมวด 2 มาตรา 11-23 ส่วนหมวด 3 เป็นการกำหนดบทบัญญัติว่าด้วยสภาเพื่อการส่งเสริมการกำหนดนโยบายสำหรับเหยื่ออาชญากรรม โดยอาชญากรรมตามมาตรานี้เป็นความผิดร้ายแรงที่มีผลกระทบต่อร่างกาย จิตใจของเหยื่ออาชญากรรม ในมาตรา 2 (1) และสมาชิกในครอบครัวของเหยื่ออาชญากรรมด้วย ในมาตรา 2 และกฎหมายนี้กำหนดวิธีและแนวทางการดำเนินการเพื่อช่วยเหลือในการฟื้นฟูเพื่อให้หลุดพ้นจากความทุกข์ทรมานจากความเสียหาย และสามารถเข้าถึงสิทธิและดำเนินการในกระบวนการยุติธรรมด้วย

เหยื่ออาชญากรรมต้องได้รับความเคารพในสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และหลักประกันว่าได้รับการปฏิบัติอย่างเหมาะสม ตามมาตรา 3 และได้รับการเยียวยาอย่างเหมาะสมกับสภาพความเสียหายที่เกิดขึ้นจากอาชญากรรมที่จำเป็นนับแต่เวลาที่เหยื่ออาชญากรรมได้รับอันตรายจนกว่าได้รับการเยียวยาเพื่อให้กลับไปดำรงชีวิตตามปกติในสังคมได้แล้ว

รัฐบาลท้องถิ่นต้องทำหน้าที่รับผิดชอบในการกำหนดกฎเกณฑ์และมาตรการในการปฏิบัติ เพื่อให้มีการคุ้มครองสิทธิและความปลอดภัยของเหยื่ออาชญากรรม ตามมาตรา 5 ให้สอดคล้องกับหลัก Basic Principles นี้ โดยความร่วมมือจากประชาชนและรัฐบาลกลางตามที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ มาตรา 7 ยังกำหนดให้องค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น Japan Legal Support Center ซึ่งจัดตั้งตามมาตรา 13 แห่งกฎหมาย Act on General Law Support Act ฉบับที่ 74 ปี ค.ศ. 2004 และหน่วยงานเอกชน ต้องร่วมมือกันเพื่อกำหนดมาตรการและนโยบายไปปฏิบัติเพื่อสนับสนุนเหยื่ออาชญากรรมด้วย

สำหรับแนวทางในการคุ้มครองเหยื่ออาชญากรรม (Basic Plan for Crime Victims) กำหนดให้นายกรัฐมนตรีเสนอแผนงานที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเหยื่ออาชญากรรมให้ครอบคลุมทุกมิติอย่างเป็นระบบ ตามมาตรา 8 โดยต้องมีเค้าโครงมาตรการในการคุ้มครองเหยื่ออาชญากรรมในระยะยาวที่มีรายละเอียดต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในเค้าโครงอย่างเป็นระบบต่อคณะรัฐมนตรี เพื่ออนุมัติแล้วประกาศใช้โดยไม่ชักช้า โดยรัฐบาลต้องดำเนินการทุกมาตรการที่จำเป็นทางนิติบัญญัติ การคลัง และมาตรการอื่น ๆ เพื่อให้วัตถุประสงค์แห่งกฎหมายนี้สัมฤทธิ์ผล ตามมาตรา 9 แล้วรายงานให้ผลการปฏิบัติตามแผนการคุ้มครองเหยื่ออาชญากรรมต่อรัฐสภา หรือสภา Diet เป็นประจำทุกปีตามมาตรา 10

รัฐบาลกลางและท้องถิ่นต้องดำเนินมาตรการพื้นฐานในการคุ้มครองเหยื่ออาชญากรรม (Basic Measures) เช่น การให้คำปรึกษาแก่เหยื่ออาชญากรรม ความช่วยเหลือด้านข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญในการแก้ไขปัญหาตามมาตรา 11 ตลอดจนการช่วยเหลือด้านข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญในการเรียกร้องค่าเสียหายที่เหยื่ออาชญากรรมได้รับ การฟ้องเรียก

ค่าเสียหายและการดำเนินคดีอาญาที่เกี่ยวข้องกับความเสียหายนั้น เพื่อให้มีหลักประกันว่าระบบในการเรียกร้องค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจากอาชญากรรมมีความเหมาะสมและถูกต้องตามมาตรา 12

นอกจากนี้ ยังต้องพัฒนาระบบการเงินและประโยชน์แก่เหยื่ออาชญากรรม เพื่อลดภาระทางการเงินและเศรษฐกิจของเหยื่ออาชญากรรมที่เกิดขึ้นจากความเดือดร้อนจากอาชญากรรมตามมาตรา 13 การดูแลสุขภาพและสวัสดิการในด้านจิตใจและกายภาพตามมาตรา 14 ความปลอดภัย และการจัดที่พักอาศัยเพื่อคุ้มครองชีวิตของเหยื่ออาชญากรรม ตลอดจนการปกป้องข้อมูลส่วนบุคคลของเหยื่ออาชญากรรม เพื่อป้องกันไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมซ้ำและเพื่อเป็นหลักประกันว่าเหยื่ออาชญากรรมได้รับความปลอดภัยในชีวิตจากการกระทำผิดที่อาจเกิดขึ้นอีกตามมาตรา 15 การย้ายเข้าพักอาศัยในบ้านสวัสดิการของรัฐ (Public Housing) เพื่อให้เหยื่ออาชญากรรมมีที่อยู่อาศัยอย่างมั่นคงตามมาตรา 16 การกำหนดให้เหยื่ออาชญากรรมมีความมั่นคงในการได้รับการจ้างงาน ตามมาตรา 17 การได้รับแจ้งความก้าวหน้าทางคดีอาญา ตลอดจนโอกาสในการเข้าร่วมในกระบวนการพิจารณาตามมาตรา 18 รวมถึงการทำให้สังคมเข้าใจและเคารพสิทธิของเหยื่ออาชญากรรม ตามมาตรา 19 และมาตรา 20 ประเทศญี่ปุ่นได้จัดตั้ง คณะกรรมการเพื่อสนับสนุนนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม (Council for the Promotion of Policies for Crime Victims) ให้เป็นหน่วยงานพิเศษในสังกัดคณะรัฐมนตรี เพื่อดำเนินการในการจัดทำแผนการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม (Basic Plan for Crime Victims) โดยต้องกำหนดรายละเอียดแผนและวิธีการปฏิบัติ เพื่อช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ประเมินผล ตรวจสอบ ติดตามกำกับดูแลการดำเนินการตามแผนอย่างใกล้ชิด ตามมาตรา 24 ประกอบด้วย ประธาน และกรรมการอีก 10 คน หรือน้อยกว่านั้น ตามมาตรา 25 โดยมีเลขาธิการสำนักคณะรัฐมนตรี (Chief Cabinet Secretary) เป็นประธาน ตามมาตรา 26 รัฐมนตรี (Ministers of State) ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย บุคคลอื่นที่มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการสนับสนุนเหยื่ออาชญากรรมซึ่งได้รับแต่งตั้งโดยนายกรัฐมนตรีเป็นกรรมการ ตามมาตรา 26 มีวาระ 2 ปี และสามารถได้รับการแต่งตั้งเข้ามาดำรงตำแหน่งได้ใหม่ ตามมาตรา 28 คณะกรรมการนี้มีอำนาจสั่งให้หน่วยงานต่าง ๆ ส่งเอกสาร ความเห็น อธิบาย หรือปฏิบัติ หรือให้ความร่วมมือตามความจำเป็น เพื่อให้กิจการของคณะกรรมการสัมฤทธิ์ผล รวมถึงกำหนดให้บุคคลใด ๆ ช่วยเหลือให้ความร่วมมือกับคณะกรรมการในลักษณะเช่นเดียวกับองค์กรภาครัฐข้างต้นด้วย ตามมาตรา 29 และสามารถเสนอให้คณะรัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดระเบียบการปฏิบัติ (Cabinet Order) เพิ่มเติม นอกจากมาตรา 29 เพื่อให้บรรลุสัมฤทธิ์ผลตามกฎหมายนี้ ตามมาตรา 30

ณภัทร สรวิทย์ และคณะ (2558) อธิบายต่ออีกว่า องค์กรตำรวจเป็นหน่วยงานหลักในกระบวนการให้ความช่วยเหลือคุ้มครองเหยื่ออาชญากรรม ที่มุ่งเน้นการให้บริการประชาชน ด้วยกระบวนการที่รวดเร็วแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ซึ่งประชาชนสามารถแจ้งความร้องทุกข์และยื่นเรื่องขอรับค่าตอบแทนเบ็ดเสร็จได้ที่สถานีตำรวจเพียงจุดเดียว ดังนี้

(1) วัตถุประสงค์และภาพรวมของระบบ

ระบบการจ่ายเงินช่วยเหลือเหลือเหยื่ออาชญากรรมในประเทศญี่ปุ่นเกิดขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ. 1980 เพื่อหาทางออกให้กับเหตุอาชญากรรมร้ายแรงที่ก่อให้เกิดผู้เสียหายจำนวนมากที่ไม่สามารถได้รับการเยียวยาโดยตรงจากผู้กระทำความผิดได้อย่างเหมาะสม ระบบนี้ได้กลายเป็นหนึ่งในการดำเนินงานตามกรอบนโยบายใหญ่ของรัฐบาลกลาง ซึ่งสอดคล้องตามเจตนารมณ์ของกฎหมายพื้นฐานว่าด้วยเหยื่ออาชญากรรมที่มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2005 และแผนพื้นฐานว่าด้วยเหยื่ออาชญากรรมซึ่งได้รับการปรับปรุงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ทุก ๆ 5 ปี

แม้ขอบเขตการบังคับใช้ครอบคลุมเหยื่อและผู้ได้รับผลกระทบจากอาชญากรรมในวงกว้างมากขึ้นตลอดสามสิบกว่าปีที่ผ่านมา แต่วัตถุประสงค์ของการจ่ายเงินช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในระบบนี้ก็ยังคงเป็นเช่นเดียวกับตอนแรกเริ่ม กล่าวคือ เพื่อที่ประกันว่าแม่เหยื่ออาชญากรรมไม่สามารถได้รับการเยียวยาด้วยวิธีอื่น การฟ้องร้องคดีแพ่งเพื่อเรียกค่าเสียหายโดยตรงจากผู้กระทำความผิด หรือการเรียกร้องเงินประกันรูปแบบต่าง ๆ เหยื่ออาชญากรรมไม่ถูกทอดทิ้งให้กลายเป็นผู้ไม่ได้รับความช่วยเหลือใด ๆ จนกระทั่งสูญเสียความเชื่อมั่นต่อความยุติธรรมในสังคม การจ่ายเงินช่วยเหลือที่แม้การช่วยเหลือไม่ใช่การเยียวยาเต็มจำนวน และมีลักษณะเป็นเพียงเงินเยี่ยมไข้ จึงเป็นเสมือนที่พึ่งสุดท้ายที่ช่วยให้เหยื่ออาชญากรรมได้ฟื้นฟูสถานะทางการเงิน ซึ่งมีความเชื่อมโยงไปถึงการฟื้นฟูสภาพจิตใจบางส่วนด้วย

ตลอดระยะเวลาที่มีการบังคับใช้ระบบการจ่ายเงินช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ในประเทศญี่ปุ่นได้มีการอภิปรายโดยผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องถึงขอบเขต แหล่งที่มาของเงิน และการดำเนินงานให้สอดคล้องเชื่อมโยงกับหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนอยู่เสมอ สิ่งที่เป็นหัวใจของระบบ ก็คือ การดำเนินงานด้วยความเข้าใจสถานะการณ์ของเหยื่ออาชญากรรม และระมัดระวังไม่ก่อให้เกิดความเสียหายซ้ำสองขึ้นในกระบวนการเยียวยา

(2) ลักษณะและการใช้บังคับระบบเงินช่วยเหลือ

(2.1) ขอบเขต

เนื่องจากระบบนี้มีลักษณะเป็นช่องทางสุดท้ายที่ช่วยเสริมหรืออุดการเยียวยาที่ไม่เพียงพอจากช่องทางหลักอื่น ๆ ขอบเขตของการจ่ายเงินช่วยเหลือจึงค่อนข้างจำกัดโดยกฎหมายอย่างชัดเจน ก็คือ มีการจ่ายเงินช่วยเหลือให้เพียง 3 กรณี ได้แก่ เสียชีวิต บาดเจ็บ หรือเจ็บป่วยรุนแรงและพิการ มีข้อยกเว้นชัดเจน ก็คือ กรณีความเสียหายที่เกิดจากความประมาท กรณีที่รู้จักมักคุ้นกับผู้กระทำความผิด ยกเว้นกรณีความรุนแรงในครอบครัว และกรณีเหตุอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในต่างประเทศ โดยในระยะหลังได้มีการอภิปรายถึงการยกเลิกข้อยกเว้นในกรณีรู้จักมักคุ้นกับผู้กระทำความผิด และขยายขอบเขตการจ่ายเงินช่วยเหลือไปถึงเหตุอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในต่างประเทศด้วย ถ้าสามารถระบุข้อเท็จจริงที่เพียงพอต่อการพิจารณาจ่ายเงินช่วยเหลือได้ ทั้งปัจจัยที่นำมาคิดรวมเพื่อ

เพิ่มหรือหักลดยอดเงินช่วยเหลือที่จ่ายให้ เช่น วงเงินประกันประเภทต่าง ๆ ระดับความพิการ ก็มีมาตรฐานที่ชัดเจนขึ้นตามลำดับ

(2.2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงานที่ทำหน้าที่หลัก ก็คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจท้องที่โดยทำหน้าที่เป็นทั้งผู้ให้คำปรึกษา ตลอดจนการแจ้งสิทธิให้แก่เหยื่ออาชญากรรมทราบ ส่วนคณะกรรมการความปลอดภัยสาธารณะประจำจังหวัดเป็นผู้ใช้อำนาจตัดสินว่าควรจ่ายเงินช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมหรือไม่ ในวงเงินเท่าใด โดยระบบการจ่ายเงินช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมของประเทศญี่ปุ่นนั้นถูกออกแบบขั้นและพัฒนาโดยมีเป้าหมายในการพยายามลดขั้นตอนที่เหยื่ออาชญากรรมต้องติดต่อกับหน่วยงานต่าง ๆ ให้น้อยที่สุดและเข้าใจง่ายที่สุด

สำหรับเหตุที่เจ้าหน้าที่ตำรวจทำงานเกี่ยวข้องโดยตรงเนื่องจากสังคมญี่ปุ่นมองว่าตำรวจมีหน้าที่โดยตรงในการรักษาความสงบเรียบร้อย เหตุอาชญากรรมทั้งหลายที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งอาจมาจากความบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ ตำรวจจึงควรมีหน้าที่โดยตรงในการช่วยเหลือเยียวยาเหยื่ออาชญากรรม นอกจากนี้ ตำรวจยังเป็นบุคคลใกล้ชิดที่เหยื่ออาชญากรรมต้องติดต่อด้วยมากที่สุดในกระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะในขั้นแรก ๆ หลังจากประสบเหตุอาชญากรรมแล้ว

ส่วนเหตุที่กำหนดคณะกรรมการความปลอดภัยสาธารณะประจำจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจวินิจฉัยสุดท้าย เนื่องจากคณะกรรมการนี้เป็นผู้ที่ได้รับเลือกมาจากผู้แทนของประชาชนมีหน้าที่ในการตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งสอดคล้องกับหลักประชาธิปไตย อำนาจในการวินิจฉัยการจ่ายเงินช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมที่เป็นส่วนหนึ่งในการคุ้มครองสิทธิของประชาชนให้ได้รับความยุติธรรมนั้นจึงเป็นหน่วยงานหน้าที่ที่มีความเป็นกลางและเข้าใจสภาพการทำงาน of หน่วยงานตำรวจเป็นอย่างดี

(2.3) สภาพการจ่ายเงินช่วยเหลือ

จากสถิติพบว่าสภาพการจ่ายเงินช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมนั้นมีอัตราค่อนข้างสูงถึงร้อยละ 94 เมื่อเทียบกับจำนวนผู้ยื่นคำขอรับเงินช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมทั้งหมด ระยะเวลาในการพิจารณาจ่ายเงินช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมก็ไม่ยาวนานมากนัก กล่าวคือ ประมาณ 6 เดือน และยังมีระบบการจ่ายเงินช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมชั่วคราวอีกด้วย จึงสามารถสรุปได้ว่าการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในขั้นสนับสนุนการยื่นคำร้องของเหยื่ออาชญากรรม และการทำงานของคณะกรรมการความปลอดภัยสาธารณะประจำจังหวัดในขั้นวินิจฉัยนั้นค่อนข้างมีประสิทธิภาพ แต่หากเปรียบเทียบกับจำนวนผู้ที่ประสบอาชญากรรมในภาพรวมแล้วพบว่าเหยื่ออาชญากรรมจำนวนน้อยมากที่ได้รับการเยียวยาในระบบนี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจแจ้งสิทธิให้แก่เหยื่ออาชญากรรมแต่ละรายทราบแล้วก็ตาม ซึ่งสะท้อนว่าระบบนี้ค่อนข้างจำกัดการช่วยเหลืออยู่เพียงเหยื่อบางประเภทเท่านั้น

(3) ปัญหาที่พบในระบบปัจจุบันของญี่ปุ่นและแนวทางแก้ไขในอนาคต

สำหรับปัญหาใหญ่ที่ได้รับการอภิปรายและแก้ไขมาตลอดระยะเวลาการบังคับใช้กฎหมายจ่ายเงินช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ก็คือ เรื่องของขอบเขตของการได้รับเงินช่วยเหลืออาชญากรรมที่ค่อนข้างจำกัด ไม่ว่าระบบการจ่ายเงินช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด แต่ก็ยังมีบุคคลที่ยังไม่ได้รับการเยียวยาทั้งที่โดยสถานการณ์แล้วสมควรได้รับการช่วยเหลือตกค้างอยู่เสมอ เนื่องจากบุคคลเหล่านี้ไม่เข้าข่ายเป็นเหยื่ออาชญากรรมที่ได้รับการจ่ายเงินช่วยเหลือตั้งแต่ต้น

ประเด็นสำคัญที่ถูกหยิบยกขึ้นมาพิจารณาเสมอ ก็คือ ข้อจำกัดด้านเวลาในการเข้ารับการรักษาพยาบาลที่กำหนดไว้เพียงแค่มิเกิน 1 ปี นอกจากนี้ ประเด็นของกรณีเหยื่ออาชญากรรมรู้จักมักคุ้นกับผู้กระทำผิด ยกเว้นกรณีความรุนแรงในครอบครัว ประเด็นของกรณีเหตุอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในต่างประเทศ และประเด็นการขยายวงเงินให้สามารถช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมได้มากขึ้น ซึ่งประเด็นเหล่านี้ยังไม่ได้ข้อสรุปถึงแนวทางแก้ไข แต่ถ้าหากมีการขยายขอบเขตออกไปจริง ๆ อาจต้องพิจารณาถึงแหล่งที่มาของเงินงบประมาณใหม่ ๆ และพร้อมกันนั้นต้องมีวัตถุประสงค์ของระบบการจ่ายเงินนี้อย่างจริงจังด้วย ซึ่งประเด็นนี้ก็เป็นวาระหลักของการอภิปรายในคณะกรรมการส่งเสริมมาตรการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม

(4) ข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับระบบเงินช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมประกอบด้วย

(4.1) การทบทวนวัตถุประสงค์ของระบบเงินช่วยเหลือ

(4.2) การจัดให้เหยื่ออาชญากรรมสามารถเข้าถึงระบบการจ่ายเงินช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมได้อย่างสะดวก

(4.3) ผู้พิจารณาตัดสินการจ่ายเงินช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมควรมีความเชี่ยวชาญพิเศษ

(4.4) ลดขั้นตอนกระบวนการเพื่อให้การยื่นคำร้องสามารถทำได้อย่างรวดเร็ว

(4.5) กำหนดให้เป็นหน้าที่ที่ทำงานเกี่ยวข้องโดยตรงกับเหยื่ออาชญากรรมให้แจ้งสิทธิ์ในการรับเงินช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม

(4.6) จัดสรรและอบรมให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องมีคุณสมบัติที่เหมาะสม

(4.7) พิจารณาถึงความเป็นไปได้ของแหล่งงบประมาณอื่น ๆ

(4.8) จัดทำระบบเงินช่วยเหลือให้สอดคล้องกับภาพใหญ่ของนโยบายโดยรวม

(4.9) ทำงานเชื่อมต่อกับภาคประชาสังคมและกระจายความรู้ความเข้าใจสู่ประชาชนทั่วไป

3.1.4 นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในประเทศฟิลิปปินส์

Republic of the Philippines (2018) อธิบายว่า ประเทศฟิลิปปินส์ได้กำหนดสิทธิของเหยื่ออาชญากรรม (The Rights of the Victims of Crime) และจัดตั้งสำนักงานคุ้มครองเหยื่ออาชญากรรม (The Office of Victims of Crime) ขึ้นมา จากการประชุมของรัฐสภาสมัยที่ 55 ในลำดับกฎหมายที่ 199 เรียกกฎหมายนี้ว่ากฎหมายเหยื่ออาชญากรรม (Victims of Crime Act) ในปี ค.ศ. 2010 มีสาระสำคัญ ก็คือ เหยื่ออาชญากรรมและพยานต้องได้รับการปฏิบัติอย่างมีศักดิ์ศรี เท่าเทียม จากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ไม่น้อยกว่าการปกป้องผู้ต้องหาในคดีอาญา มาตรา 2 โดยในการจ่ายค่าทดแทนแก่เหยื่ออาชญากรรม หรือในนามเหยื่ออาชญากรรม สำหรับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการกระทำผิดทางอาญา ตามมาตรา 3 เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าปรึกษาทางจิตเวช ค่าปลงศพ และการสูญเสียรายได้ โดยอาจดำเนินการในหลายรูปแบบ (Crime Victim Compensation Program) เช่น การดำเนินการจ่ายเงินค่าทดแทน ดำเนินการโดยรัฐบาลท้องถิ่นซึ่งจ่ายเงินให้กับเหยื่ออาชญากรรมที่ถูกกระทำในความผิดร้ายแรง รวมถึงการอุบัตเหตุจากการเมาสุราแล้วขับซึ่รถยนต์ และการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว หรือการดำเนินการเพื่อให้เกิดความร่วมมือของเหยื่ออาชญากรรมสามารถดำเนินการได้โดยเจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายร้องขอ

สำหรับการจ่ายเงินให้กับเหยื่ออาชญากรรมโดยหน่วยงานท้องถิ่นที่ได้รับเงินค่าทดแทนดังกล่าวจากรัฐ ต้องไม่จ่ายเงินเพื่อการอื่นนอกจากการจ่ายเงินทดแทนให้กับเหยื่ออาชญากรรมเท่านั้น และสามารถจ่ายกับบุคคลที่ไม่ได้เป็นพลเมืองภายในรัฐนั้น ๆ ได้ภายใต้หลักการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันของรัฐอื่นที่กำหนดไว้ ไม่ว่าจะความผิดนั้นเป็นความผิดที่กำหนดโดยกฎหมายมลรัฐหรือระดับรัฐบาลกลางก็ตาม การพิจารณาจ่ายเงินค่าทดแทน ต้องเป็นไปตามที่กฎหมายนี้กำหนด รวมถึงกฎหมายว่าด้วยการเมาสุราแล้วขับและกฎหมายว่าด้วยความรุนแรงในครอบครัวด้วย กฎหมายที่เกี่ยวข้องนี้ไม่รวมถึงการละเมิดกฎหมายอาญาทางทหาร และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชนเผ่า โดยค่าใช้จ่ายดังกล่าวรวมถึงกรณี ได้แก่

(1) ค่ารักษาทางการแพทย์ แวนตาและเลนส์สายตา อุปกรณ์ในการทำฟัน และอุปกรณ์ที่ใช้แทนสิ่งเทียมของร่างกาย และบริการที่เกี่ยวข้องกับการรักษาพยาบาลอันเนื่องจากการกระทำผิดอาญาที่กำหนดโดยกฎหมาย

(2) การช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม รวมถึงการให้บริการในด้านการแทรกแซงเพื่อช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในภาวะวิกฤต การปรึกษาหารือและการนำส่งไปยังศาล การให้ความช่วยเหลือในการจัดหาที่พักและการสนับสนุนด้านกฎหมายและการฟ้องร้องในคดีอาญา

นอกจากนี้ เหยื่ออาชญากรรมยังมีสิทธิอื่นตามมาตรา 4 เช่น การได้รับการแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับการให้บริการต่อเหยื่ออาชญากรรม และการดำเนินการเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา การได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของตำรวจ อัยการ ศาล และการดำเนินการเกี่ยวกับการกำหนด

โทษของผู้กระทำผิด รวมถึงผลการดำเนินคดีเป็นระยะอย่างทันเวลา และมีโอกาสในการเข้าร่วมพิจารณาของศาล เว้นแต่ในกรณีที่ศาลพิจารณการแยกการพิจารณาคดีมีความจำเป็นต่อความยุติธรรมแก่จำเลยมากกว่า การปรึกษาหารือกับพนักงานอัยการ รวมถึงโอกาสในการแถลงเกี่ยวกับความเสียหายที่เกิดขึ้นและสมควรได้รับการชดเชยอย่างไรสิทธิที่ได้รับการปกป้องอย่างทันท่วงทีและเหมาะสมจากการกระทำของผู้ถูกกล่าวหาโดยตลอดกระบวนการยุติธรรมทั้งหมด และยังมีสิทธิในกระบวนการยุติธรรมอื่น ๆ เช่น สิทธิที่ได้รับการพิจารณาและตัดสินคดีอย่างรวดเร็ว ไม่ล่าช้า และมีเหตุผล รวมถึงมีสิทธิที่ได้รับการสั่งการให้ได้รับการชดเชยค่าเสียหายจากผู้กระทำผิดทางอาญา สิทธิที่ได้รับความปลอดภัยอันมีผลต่อเนื่องจากการสั่งการปล่อยตัวชั่วคราวผู้กระทำผิด หรือจำเลย

กฎหมายนี้ยังได้กำหนดให้หน่วยงานระดับท้องถิ่นต้องจัดให้บริการแก่เหยื่ออาชญากรรมและพยานตามมาตรา 5 หลายประการ เช่น การให้บริการแจ้งกำหนดการในการปรากฏตัวต่อหน้าศาล และการงดในกระบวนการพิจารณาคดีกล่าว การช่วยเหลือในการชดเชยความเสียหายและการให้บริการทางสังคม การคุ้มครองเป็นเพื่อน และการบริการขนส่งที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวน การทำความเห็นทางคดีหรือฟ้องคดี หากมีความจำเป็นรวมถึงสิทธิที่ได้รับการแจ้งความคืบหน้าคดี การได้รับประกันการจ้างงาน และการปกป้องพยาน รวมถึงการได้รับการจัดหาที่พักอย่างเหมาะสมระหว่างรอการให้การหรือเป็นพยาน

การดำเนินการตามกฎหมายนี้ได้กำหนดให้มีการจัดตั้งสำนักงานเพื่อช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม (Office of Victims of Crime) ให้จัดตั้งสำนักงานภายใต้สังกัดกระทรวงยุติธรรมตามมาตรา 6 และกำหนดให้มี กองทุนสำหรับเหยื่ออาชญากรรม ขึ้นมาตามมาตรา 10 โดยกองทุนสำหรับเหยื่ออาชญากรรม (Crime Victims Fund) เป็นอิสระแยกออกจากกระทรวงการคลัง โดยให้กองทุนได้รับเงินสะสมจากค่าปรับจากบุคคลที่กระทำผิดทางอาญา ค่าเสียหายที่สั่งให้ชดเชยตามสัดส่วน (Penalty Assessments) ดอกผลของเงินที่เกิดขึ้นจากการให้ประกันตัวระหว่างที่ยังไม่ถูกยึดหลักทรัพย์ที่ได้มาระหว่างการประกันตัวหรือปล่อยตัวชั่วคราว หรือเงินใด ๆ ที่ถูกสั่งให้ตกเป็นส่วนหนึ่งของกองทุน ซึ่งถูกนำไปใช้จ่ายสำหรับการชดเชยเหยื่ออาชญากรรม

สำหรับการใช้เงินกองทุนตามมาตรา 11 กองทุนสนับสนุนทางการเงินกับรัฐบาลท้องถิ่นในการชดเชยค่าเสียหายหรือช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม เช่น ค่ารักษาพยาบาลเหยื่ออาชญากรรมที่เกิดขึ้นจากการกระทำผิดอาญา การใช้เพื่อชดเชยเหยื่ออาชญากรรมที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ การทำร้ายของคู่สมรส หรือสำหรับเหยื่ออาชญากรรมที่ไม่มีคนดูแล เช่น เหยื่อจากอุบัติเหตุรถยนต์เฉี่ยวชน หรือครอบครัวของเหยื่ออาชญากรรมที่เสียชีวิตจากอาชญากรรม ในขณะที่เดียวกันกองทุนก็ได้รับการสนับสนุนในการปฏิบัติงานจากองค์กรของรัฐบาล องค์กรเหยื่ออาชญากรรม หรือ OVC อาจขอรับความช่วยเหลือจากรัฐบาล หรือองค์กรรัฐใด ๆ เพื่อให้ปฏิบัติตามหน้าที่ของกองทุนบรรลุมิติประสงค์ โดยทุกหน่วยงานรัฐบาลต้องให้ความร่วมมือกับ OVC อย่างเต็มที่

รัฐบาลของฟิลิปปินส์ได้จัดตั้งกองทุนด้วยเงินประเดิมจำนวน 15 ล้านเปโซ ในการจัดตั้งกองทุนเสริมนี้ สำหรับเงินทุนที่ได้ใช้จ่ายไปตามกฎหมายนี้สามารถเรียกคืนได้จากผู้กระทำความผิดได้ตามมาตรา 14 นอกจากนี้ ฟิลิปปินส์ยังได้กำหนดให้มีการจ่ายเงินทดแทนเหยื่ออาชญากรรม (Victims Compensation Program) โดยให้หน่วยงานที่ทำหน้าที่ปกป้องคุ้มครอง และจ่ายเงินทดแทนเหยื่ออาชญากรรมอยู่ในสังกัดของกระทรวงยุติธรรมของฟิลิปปินส์

กฎหมายแห่งรัฐฟิลิปปินส์ ลำดับที่ 7309 (Republic Act No. 7309) นี้กำหนดให้มีคณะกรรมการเพื่อพิจารณาคำร้องค่าทดแทน (Board of Claims) สังกัดกระทรวงยุติธรรมฟิลิปปินส์ เพื่อชดเชยเหยื่ออาชญากรรมที่ถูกคุมขังโดยผิดกฎหมาย หรือเหยื่ออาชญากรรมรุนแรง เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการละเมิดในสิทธิในชีวิต เสรีภาพ และทรัพย์สิน โดยปราศจากกระบวนการโดยชอบด้วยกฎหมาย (Due Process of Law) ซึ่งคุ้มครองไม่ให้บุคคลถูกกล่าวหาและจับกุม กักขัง จำคุก โดยไม่ได้กระทำความผิด เนื่องจากปรากฏอยู่เสมอว่าท้ายที่สุดศาลอาจพิพากษายกฟ้องจำเลย แต่ไม่มีการพิจารณาของเหยื่ออาชญากรรม หรืออาชญากร เลย การขอรับค่าตอบแทนหรือค่าชดเชยจากคณะกรรมการเพื่อพิจารณาคำร้องค่าทดแทน จึงเป็นแนวทางในการปกครองเพื่อช่วยให้การเยียวยาต่อเหยื่ออาชญากรรม และความผิดพลาดของกระบวนการยุติธรรม มีความรวดเร็วยิ่งขึ้น ดังนี้

(1) บุคคลที่สามารถยื่นคำร้องขอรับค่าตอบแทนหรือค่าชดเชย ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดและถูกพิพากษาให้จำคุกโดยไม่เป็นธรรม และภายหลังได้ถูกปล่อยตัวโดยคำพิพากษาให้ยกฟ้อง หรือบุคคลซึ่งถูกควบคุมตัวโดยไม่ชอบ และได้รับการปล่อยตัวโดยไม่ถูกฟ้องในคดีอาญา หรือบุคคลซึ่งตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมจากการคุมขังตามอำเภอใจโดยเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญาที่แก้ไขเพิ่มเติม (Revised Penal Code) ตามคำพิพากษาของศาล หรือบุคคลซึ่งเป็นเหยื่ออาชญากรรมร้ายแรง ซึ่งรวมถึงคดีข่มขืน และอาชญากรรมที่กระทำโดยเจนาชั่วร้าย อันมีผลทำให้เหยื่ออาชญากรรมถึงแก่ความตายหรือได้รับอันตรายสาหัสแก่กายหรือจิตใจ หรือทำให้หมดสมรรถภาพ หรือความสามารถ หรือพิการ เสียสติ แท้งลูก หรือรู้สึกหวาดกลัว หรือเศร้าหมองอย่างร้ายแรง (Serious Trauma) หรือการกระทำด้วยการทรมานโหดร้าย หรือป่าเถื่อน

(2) ระยะเวลาในการยื่นคำร้องขอค่าตอบแทนหรือค่าชดเชย ต้องยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการภายใน 6 เดือน นับแต่ได้รับการปล่อยตัวจากการกักขังหรือจำคุกโดยไม่ชอบ หรือนับแต่วันที่ได้รับความเสียหาย หรืออันตรายแก่กาย หากพันกำหนดถือว่าไม่ประสงค์ที่รับค่าชดเชย

(3) วิธีการยื่นคำร้อง ให้ส่งคำร้องถึงคณะกรรมการผ่านเลขาธิการของคณะกรรมการกระทรวงยุติธรรม ณ กรุงมะนิลา แล้วคณะกรรมการสัมภาษณ์ และแจ้งให้ทราบถึงผลการพิจารณาของคณะกรรมการ

(4) อัตราค่าชดเชย ในกรณีการคุมขังโดยไม่ชอบ ค่าชดเชยคำนวณจากระยะเวลาจำนวนเดือนที่อยู่ในการคุม เศษของเดือนให้คิดเป็น 1 เดือนแต่การจ่ายค่าชดเชยดังกล่าว ไม่เกิน

คดีละ 1,000 เปโซ ต่อเดือน ส่วนในคดีอื่น ๆ ค่าชดเชยสูงสุดซึ่งคณะกรรมการอาจให้ความเห็นชอบได้ ไม่เกิน 10,000 เปโซ หรือจำนวนที่จำเป็นในการชดเชยให้แก่ผู้ร้องสำหรับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นสำหรับคำรักษาพยาบาล ค่าสูญเสียรายได้ หรือค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ซึ่งเกี่ยวพันโดยตรงกับการได้รับบาดเจ็บ แล้วแต่ค่าใช้จ่ายใดมีมูลค่าน้อยกว่าโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

(5) การบังคับของกฎหมายแห่งรัฐ (R.A. 7309) มีผลเมื่อวันที่ 14 เมษายน ค.ศ. 1992 เป็นต้นมา และไม่มีผลย้อนหลัง ผู้เสียหายที่สามารถยื่นคำร้องได้ ต้องเป็นคดีที่เกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขแห่งมาตรา 3 ของกฎหมายนี้ โดยต้องยื่นภายในหรือภายในหรือภายในวันที่ 14 เมษายน ค.ศ. 1992 และต้องยื่นภายในเวลาที่กำหนดไว้ในมาตรา 4 จึงได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายนี้

(6) การอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ผู้ได้รับความเสียหายอาจยื่นอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการได้ ภายใน 15 วัน นับแต่ได้รับคำวินิจฉัยดังกล่าวจากคณะกรรมการตามมาตรา 8 การยื่นคำร้องให้ยื่นต่อปลัดกระทรวงยุติธรรม (Secretary of Justice) โดยคำวินิจฉัยให้ถือเป็นที่สุด

อย่างไรก็ตาม Wharton (2013) กล่าวว่า นักวิชาการส่วนใหญ่เห็นว่ากฎหมายของฟิลิปปินส์ในการคุ้มครองเหยื่ออาชญากรรมนั้นไม่ได้มีผลในทางปฏิบัติที่มีประสิทธิผลมากนัก โดยเฉพาะเหยื่ออาชญากรรมระหว่างการประกาศใช้กฎหมายการศึกษาในปี ค.ศ. 1972 ถึง ค.ศ. 1986 เนื่องจากไม่มีการดำเนินคดีกับประธานาธิบดีมาร์กอส อย่างจริงจังตั้งแต่ประการใด

3.2 นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในประเทศไทย

สำหรับประเทศไทย ศรีสมบัติ โขศประจักษ์ชัด และคณะ (2559: 155) พบว่า ประเด็นการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม และได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม อาจมีปัญหาที่ยังไม่ดำเนินการ ได้แก่ เรื่องสิทธิ์ในการรับทราบบทบาทของเหยื่ออาชญากรรมเอง ระยะเวลาและสถานะของการดำเนินคดี โดยเฉพาะในคดีอุกฉกรรจ์ สิทธิ์ในการให้ข้อคิดเห็น แสดงข้อกังวลในแต่ละช่วงเวลาการดำเนินคดี และสิทธิ์ที่ได้รับการชดเชยโดยพลัน และการดำเนินคดีโดยไม่รอช้า ในส่วนของการได้รับการชดเชยความเสียหายโดยผู้กระทำผิด ประเทศไทยยังไม่ได้กำหนดให้ผู้กระทำผิดหรือบุคคลที่สามจ่ายค่าชดเชยให้แก่ผู้เสียหายด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การคืนทรัพย์สิน การจ่ายคำรักษาพยาบาล และในกรณีที่เกิดความเสียหายต่อสภาพแวดล้อม ต้องรับผิดชอบค่าเสียหายที่เกิดขึ้น สำหรับในส่วนของหลักการชดเชยค่าเสียหาย (Compensation) รัฐได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของรัฐในการจ่ายค่าชดเชยให้แก่ผู้เสียหายและญาติผู้เสียหาย และมีการดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง ในส่วนสุดท้ายที่เกี่ยวกับหลักการช่วยเหลือ รัฐให้การเยียวยาด้านร่างกาย ส่วนด้านจิตใจ และทางสังคม ยังอยู่ระหว่างการพัฒนาแนวคิด

กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2561

ข้อ 2 ให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพมีภารกิจเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพที่ประชาชนพึงได้รับ ตามกฎหมายตามหลักสิทธิมนุษยชน เพื่อให้ประชาชนได้รับการคุ้มครองและดูแลจากรัฐอย่างทั่วถึง และเท่าเทียมกัน โดยให้มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

- (1) จัดระบบการบริหารจัดการด้านคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
- (2) ส่งเสริมและพัฒนาการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
- (3) ส่งเสริมและพัฒนากลไกการระงับข้อพิพาทในสังคม
- (4) ส่งเสริมและดำเนินการตามพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งประสานงานด้านคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพกับภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ
- (5) พัฒนาระบบ มาตรการ และดำเนินการช่วยเหลือประชาชนที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม รวมทั้งจำเลยที่ถูกดำเนินคดีอาญาโดยไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา
- (6) ดำเนินการคุ้มครองพยานตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญา
- (7) ติดตามและประเมินผลการดำเนินการด้านการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
- (8) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของกรม หรือตามที่รัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ข้อ 3 ให้แบ่งส่วนราชการกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ดังต่อไปนี้

- (1) สำนักงานเลขานุการกรม
- (2) กองพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ
- (3) กองส่งเสริมการระงับข้อพิพาท
- (4) กองส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพ
- (5) กองสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ
- (6) สำนักงานคุ้มครองพยาน
- (7) สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา

กรอบกฎหมายหลักที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ในการส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 4 และมาตรา 66 สนธิสัญญาระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคี จำนวน 7 ฉบับ จากสนธิสัญญาหลัก 9 ฉบับ โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพรับผิดชอบสนธิสัญญา จำนวน 5 ฉบับ ได้แก่

(1) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights; ICCPR)

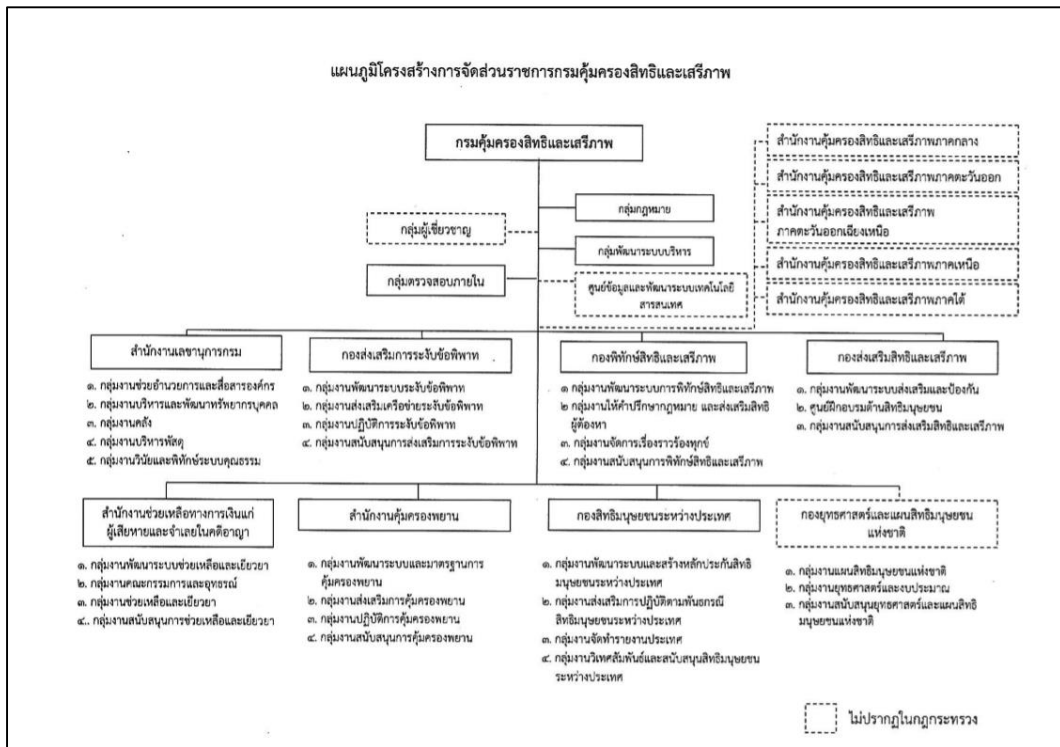
(2) อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (International Convention on the Elimination of all Forms of Racial Discrimination; ICERD)

(3) อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรมหรือย่ำยีศักดิ์ศรี (Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment; UNCAT)

(4) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights; ICESCR)

(5) อนุสัญญาระหว่างประเทศ ว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการบังคับให้หายสาบสูญ (International Convention for the Protection of all Persons from Enforced Disappearance; ICPPED)

ในการส่งเสริมการระงับข้อพิพาทเป็นไปตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 187/2546 เรื่อง นโยบายการจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี และพระราชบัญญัติส่งเสริมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชุมชน พ.ศ. 2562 สำหรับในการคุ้มครองพยานในคดีอาญา เป็นไปตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 และในการช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา เป็นไปตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559

ภาพที่ 3.1 โครงสร้างกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
ที่มา: กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ (2562)

ที่ผ่านมาสิทธิของเหยื่ออาชญากรรมตามกฎหมายไทย ในระดับรัฐธรรมนูญเริ่มต้นจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ตามมาตรา 245 กล่าวว่า บุคคลซึ่งเป็นผู้เสียหายในคดีอาญามีสิทธิได้รับความคุ้มครองการปฏิบัติที่เหมาะสม และค่าตอบแทนที่จำเป็นและสมควรจากรัฐ ตามที่กฎหมายบัญญัติ บุคคลใดได้รับความเสียหายถึงแก่ชีวิต หรือร่างกาย หรือจิตใจ เนื่องจากการกระทำความผิดอาญาของผู้อื่น โดยตนไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น และไม่มีโอกาสได้รับการบรรเทาความเสียหายโดยทางอื่น บุคคลนั้น หรือทายาท ย่อมมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ ตามเงื่อนไขและวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 246 กล่าวว่า บุคคลใดตกเป็นจำเลยในคดีอาญา และถูกคุมขังระหว่างการพิจารณาคดี หากปรากฏตามคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่า ข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่าจำเลยไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิด หรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด บุคคลนั้นย่อมมีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามสมควร ตลอดจนบรรดาสิทธิที่เสียไปเพราะการนั้นคืน ตามวิธีการและเงื่อนไขที่กฎหมายบัญญัติ ต่อมาในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ตามมาตรา 40 (1) กล่าวว่า บุคคลย่อมมีสิทธิในกระบวนการยุติธรรม สิทธิเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว และทั่วถึง ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ตามมาตรา 40 (5) กล่าวว่า

ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย และพยานในคดีอาญา มีสิทธิได้รับความคุ้มครอง และความช่วยเหลือที่จำเป็นและเหมาะสมจากรัฐ ส่วนค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายที่จำเป็น ให้เป็นไปตามกฎหมายบัญญัติ

ปัจจุบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 25 วรรคท้าย กล่าวว่า บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิ หรือเสรีภาพ หรือจากการกระทำความผิดอาญา ของบุคคลอื่น ย่อมมีสิทธิที่ได้รับการเยียวยา หรือช่วยเหลือจากรัฐที่กฎหมายบัญญัติ

ในระดับพระราชบัญญัติตามพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2477 และแก้ไขเพิ่มเติม กำหนดนิยามของผู้เสียหาย หมายถึง บุคคลที่ได้รับความเสียหาย เนื่องจากการกระทำความผิดฐานใดฐานหนึ่ง รวมทั้งบุคคลที่มีอำนาจจัดการแทนได้ และกำหนดประเภทของผู้เสียหายออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

(1) บุคคลที่ได้รับความเสียหายทางตรง ซึ่งก็คือ ได้รับความเสียหายจากการที่บุคคลอื่นกระทำ เป็นเหตุให้ได้รับความเสียหายทางอาญา อันเป็นความผิดต่อแผ่นดิน

(2) บุคคลที่ได้รับความเสียหายทางอ้อม ซึ่งก็คือ สามเณรโดยชอบของผู้เสียหายที่เป็นหญิง ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล บุพการี ผู้สืบสันดาน สามเณรรยา หรือผู้แทนของนิติบุคคล หรือผู้แทนเฉพาะคดีที่ศาลตั้งมีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายซึ่งเป็นผู้เยาว์หรือผู้วิกลจริต ซึ่งพิจารณาจากความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดเป็นหลัก

โดยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ให้การคุ้มครองผู้เสียหาย (ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด, 2561: 159-160) ได้แก่

(1) สิทธิในการร้องทุกข์ แก้อำนาจร้องทุกข์ และถอนคำร้องทุกข์ ตามมาตรา 3, 124, และ 126

(2) สิทธิในการเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญา และถอนฟ้องคดีอาญา ตามมาตรา 3, 28, และ 35

(3) สิทธิในการเป็นโจทก์ฟ้อง และถอนฟ้องคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา ตามมาตรา 3, 40, มาตรา 15 ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 175

(4) สิทธิในการขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการ ตามมาตรา 3, และ 30

(5) สิทธิในการยอมความในคดีความผิดต่อส่วนตัว ตามมาตรา 3, และมาตรา 35

(6) สิทธิยื่นคำร้องในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์เรียกค่าสินไหมทดแทนจากจำเลย ตามมาตรา 44/1

(7) ผู้เสียหายที่มีอายุไม่เกิน 18 ปี มีสิทธิที่มีนักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์

บุคคลที่ผู้เสียหายร้องขอ และพนักงานอัยการอยู่ร่วมด้วยในการบันทึกคำร้องทุกข์ และการสอบปากคำผู้เสียหาย ตามมาตรา 124/1, และ 133 ทวิ

(8) สิทธิในการยินยอมหรือไม่ในการตรวจเก็บตัวอย่างเลือด เนื้อเยื่อ ผิวน้ำลาย เส้นผม หรือขน น้ำลาย ปัสสาวะ อุจจาระ สารคัดหลั่ง สารพันธุกรรม หรือส่วนประกอบของร่างกาย หรือตรวจตัวผู้เสียหาย ตามมาตรา 131/1, และ 132

(9) ผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศมีสิทธิให้พนักงานสอบสวนซึ่งเป็นหญิงเป็นผู้สอบปากคำก็ได้ ตามมาตรา 133

(10) ในการยื่นยันตัวผู้กระทำความผิด หรือชี้ตัวผู้ต้องหา ผู้เสียหายมีสิทธิให้พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ หรือพนักงานสอบสวน จัดให้มีสถานที่ที่เหมาะสม และสามารถป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องหาเห็นตัวผู้เสียหาย และถ้าผู้เสียหายอายุไม่เกิน 18 ปี ต้องมีนักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอและพนักงานอัยการร่วมอยู่ด้วย ตามมาตรา 133, และ 133 ตริ

(11) สิทธิได้รับแจ้งคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีผู้ต้องหา ตามมาตรา 146

(12) สิทธิร้องขอต่อพนักงานอัยการเพื่อขอทราบสรุปพยานหลักฐานพร้อมความเห็นของพนักงานสอบสวน และพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องคดี ตามมาตรา 146

(13) ผู้เสียหายที่อ้างตนเองเป็นพยานมีสิทธิที่ไม่ต้องตอบคำถามโดยตรงหรือโดยอ้อมที่อาจทำให้ตนเองถูกฟ้องคดีอาญา ตามมาตรา 234

(14) สิทธิให้จัดหาล่ามหรือล่ามภาษามือ ตามมาตรา 13

(15) ผู้เสียหายซึ่งเป็นโจทก์หรือเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการมีสิทธิอุทธรณ์หรือฎีกาได้ ตามมาตรา 192, และ 216

(16) สิทธิตรวจหรือคัดสำเนาคำให้การของตนในชั้นสอบสวนหรือเอกสารประกอบคำให้การของตนเมื่อพนักงานอัยการได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้ว ตามมาตรา 8

(17) สิทธิคัดค้านการปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย ตามมาตรา 108/2

(18) สิทธิที่ขอให้ศาลดำเนินการไม่ให้ผู้เสียหายเผชิญหน้ากับจำเลยโดยตรง และถ้าผู้เสียหายเป็นเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี มีสิทธิขอให้ศาลจัดให้พยานอยู่ในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก ตามมาตรา 172, และมาตรา 172 ตริ

ในระดับพระราชบัญญัติตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ซึ่งได้มีการยกร่างตั้งแต่ประมาณช่วง พ.ศ. 2530-2540 โดยมีคดีฆาตกรรมในปี พ.ศ. 2529 ของ นางสาวเชอร์รี่แอน ดันแคน เป็นตัวจุดชนวน ให้มีการยกร่างพระราชบัญญัตินี้ขึ้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีกองทุนชดเชยเยียวยาเหยื่ออาชญากรรม และได้ผ่าน

รัฐสภาตราเป็นพระราชบัญญัติในปี พ.ศ. 2544 โดยพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้บัญญัติให้มีสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาอยู่ภายใต้สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม และในปี พ.ศ. 2545 ได้มีการโยกย้ายสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญามาอยู่ภายใต้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 บัญญัติไว้ว่า ผู้เสียหาย หมายถึง บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายถึงแก่ชีวิตหรือร่างกายหรือจิตใจ เนื่องจากการกระทำความผิดอาญาของผู้อื่น โดยตนไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้อง และมีการกำหนดกำหนดค่าตอบแทนสำหรับผู้เสียหาย และค่าทดแทนสำหรับในกรณีที่จำเลยเป็นผู้เสียหาย นอกจากนี้พระราชบัญญัตินี้ยังกำหนดคณะกรรมการและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการในการพิจารณา ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนหรือค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ตลอดจนเสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีเกี่ยวกับมาตรการในการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา และได้กำหนดประเภทของผู้เสียหายและหลักเกณฑ์สำหรับการจ่ายค่าตอบแทน และค่าทดแทน โดยกำหนดตามระเบียบคณะกรรมการพิจารณา ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ว่าด้วยการยื่นคำขอและพิจารณา ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย พ.ศ. 2545 ได้แก่

(1) ประเภทผู้เสียหายต้องเป็นเหยื่ออาชญากรรมหรือทายาทที่มีสิทธิรับค่าตอบแทน สำหรับการละเมิดประมวลกฎหมายอาญาความผิดเกี่ยวกับเพศ (มาตรา 276-287) ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย (มาตรา 288-308)

(2) ประเภทของค่าตอบแทนสำหรับผู้เสียหาย ได้แก่ ค่าทดแทนการถูกคุมขัง ค่าใช้จ่ายรักษาพยาบาล ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพด้านร่างกายและจิตใจ ค่าจัดการศพ ค่าขาดอุปการะเลี้ยงดู ค่าขาดประโยชน์ในกรณีที่ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ และค่าเสียหายอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร

(3) ประเภทของค่าทดแทนสำหรับจำเลย ได้แก่ ค่าทดแทนการถูกคุมขัง ค่าใช้จ่ายรักษาพยาบาล ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพด้านร่างกายและจิตใจ ค่าจัดการศพ ค่าขาดอุปการะเลี้ยงดู ค่าขาดประโยชน์ ค่าที่ปรึกษาคดีความ ค่าเสียหายอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร

ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ได้บัญญัติให้พนักงานสอบสวนแจ้งสิทธิให้แก่ผู้เสียหายว่ามีสิทธิร้องขอค่าตอบแทน โดยแจ้งแก่ผู้เสียหายหรือทายาทเมื่อมีการร้องทุกข์ ส่วนกรณีของจำเลยที่ศาลสั่งอนุญาตให้ถอนฟ้อง หรือมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าจำเลยไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิด หรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด ให้เจ้าพนักงานผู้ปล่อยตัวจำเลยเป็นผู้แจ้งสิทธิให้จำเลยทราบ ซึ่งทั้งสองกรณีต้องมี

การบันทึกไว้ อีกทั้ง มีการปรับปรุงองค์ประกอบคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา และเพิ่มอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการในการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ตามความเหมาะสม รวมถึงกำหนดอำนาจหน้าที่และการดำเนินการของคณะอนุกรรมการ การใช้สิทธิอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะอนุกรรมการดังกล่าว ตลอดจนกำหนดวิธีการยื่นคำขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่าย และปรับปรุงรายการท้ายพระราชบัญญัติ เพื่อให้การจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา สามารถกระทำการได้รวดเร็ว ครอบคลุม และมีประสิทธิภาพ ซึ่งรายการท้ายพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ความผิดที่กระทำต่อผู้เสียหายซึ่งทำให้ผู้เสียหายอาจขอรับค่าตอบแทนได้ตามมาตรา 17 ได้แก่ ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ภาค 2 ดังนี้

ลักษณะ 6 ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชน มาตรา 224 มาตรา 238

ลักษณะ 9 ความผิดเกี่ยวกับเพศ มาตรา 276 ถึงมาตรา 287

ลักษณะ 10 ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย

หมวด 1 ความผิดต่อชีวิต มาตรา 288 ถึงมาตรา 294

หมวด 2 ความผิดต่อร่างกาย มาตรา 295 ถึงมาตรา 300

หมวด 3 ความผิดฐานทำให้แท้งลูก มาตรา 301 ถึงมาตรา 305

หมวด 4 ความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก คนเจ็บป่วย หรือคนชรา มาตรา 306 ถึงมาตรา 308

ลักษณะ 11 ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง

หมวด 1 ความผิดต่อเสรีภาพ มาตรา 309 ถึง 311 มาตรา 312 ทวิ มาตรา 313

ลักษณะ 12 ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน

หมวด 1 ความผิดฐานลักทรัพย์และชิงทรัพย์ มาตรา 336

หมวด 2 ความผิดฐานกรรโชก ริดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์ มาตรา 337 มาตรา 339 มาตรา 339 ทวิ มาตรา 340 มาตรา 340 ทวิ

หมวด 8 ความผิดฐานบุกรุก มาตรา 365

สำหรับกระบวนการยื่นคำขอและการพิจารณาอนุมัตินั้น ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ในมาตรา 14/1 แต่งตั้งคณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา โดยให้มีอำนาจอนุมัติจ่ายเงินค่าตอบแทนแก่ผู้เสียหายได้ เลย คำขอพิจารณาอนุมัติสิ้นสุดที่คณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน

และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา แต่เดิมตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา มีบทบาทในการพิจารณาค่าขอที่ คณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ส่งมา และทำหน้าที่อนุมัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาเอง

ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ในมาตรา 22 บัญญัติให้ผู้เสียหาย และจำเลยสามารถยื่นคำขอต่อคณะกรรมการ และคณะอนุกรรมการแล้ว และยังสามารถยื่นคำขอกับหน่วยงานอื่นได้ตามที่ คณะกรรมการกำหนด และในมาตรา 6/1 ยังบัญญัติให้ ตำรวจแจ้งสิทธิแก่ผู้เสียหาย และให้ผู้มีหน้าที่ปล่อยตัวจำเลยแจ้งสิทธิแก่จำเลยด้วย ทั้งนี้ ในประกาศกรมคุมครองสิทธิและเสรีภาพ เรื่อง มาตรฐานขั้นตอนการปฏิบัติงานและระยะเวลาการให้บริการ กำหนดระยะเวลาการพิจารณาการยื่นขอรับค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญาของคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการแล้วแต่กรณี รวมระยะเวลาสามขั้นตอนตั้งแต่ (1) รับคำขอ (2) พิจารณา และ (3) คำวินิจฉัย โดยประมาณ 21 วัน ซึ่งไม่รวมระยะเวลาการเบิกจ่ายเงินและการแสดงตน

ในส่วนของสิทธิของเหยื่ออาชญากรรมนั้น หลักเกณฑ์ในการพิจารณาว่าใครเป็นผู้เสียหายที่สมควรมายื่นรับค่าตอบแทนจากกรมคุมครองสิทธิและเสรีภาพ และขอรับค่าตอบแทนจากรัฐ ต้องเป็นบุคคลซึ่งได้รับความเสียหายถึงแก่ชีวิต หรือร่างกาย หรือจิตใจ เนื่องจากการกระทำความผิดอาญาของผู้อื่นโดยไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง และเป็นความผิดตามรายการที่ระบุไว้ท้ายพระราชบัญญัติตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ได้แก่

(1) ผู้เสียหายไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น กล่าวคือ ผู้เสียหายต้องไม่มีส่วนร่วมกับการกระทำความผิด หรือมีส่วนช่วยให้เกิดการกระทำความผิด ซึ่งในหลักฐานการแจ้งความของพนักงานสอบสวนระบุว่าผู้เสียหายเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดหรือไม่ กล่าวคือ ต้องระบุรายละเอียดว่าไม่ได้เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์อาชญากรรมดังกล่าว

(2) ได้รับความเจ็บทางร่างกาย หรือจิตใจ หรือถึงแก่ความตาย เนื่องจากถูกทำร้าย ถูกฆ่าตาย ถูกลูกหลง ถูกทำให้แท้งลูก ถูกข่มขืน ถูกกระทำอนาจาร ถูกขืนใจ ถูกหน่วงเหนี่ยว กักขัง ถูกกรรโชก ถูกชิงทรัพย์ ถูกปล้นทรัพย์ หรือถูกบุกรุก

(3) ได้รับความเจ็บสาหัส หรือตายจากการกระทำโดยประมาทของผู้อื่น ผู้เสียหายที่ได้รับความเสียหายจากการทำผิดอาญาของผู้อื่น

(4) เด็ก คนชรา คนป่วย ที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ และถูกทอดทิ้ง

เงื่อนไขที่กฎหมายคุ้มครองผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น กล่าวคือ ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ไม่คุ้มครองอาชญากรรมไร้เหยื่ออาชญากรรม (Victimless Crimes) หรือผู้ที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมยอมเป็นเหยื่ออาชญากรรมตนเอง เช่น ฆ่าตัวตาย เสพยาเสพติด เมาสุรา ทำแท้ง ค้าประเวณี รักร่วมเพศ การพนันที่ผิดต่อกฎหมาย

ในส่วนของจำเลยในคดีอาญา หรือจำเลยบริสุทธิ์ หรือเหยื่อในกระบวนการยุติธรรม หรือเหยื่อแพะ ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 จำเลยที่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายจากรัฐต้องเป็นผู้ที่ถูกดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลว่าได้เป็นผู้กระทำความผิดอาญาโดยพนักงานอัยการ และถูกคุมขังอยู่ในระหว่างการพิจารณาคดีของศาล และศาลสั่งอนุญาตให้ถอนฟ้อง หรือมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าจำเลยไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิด หรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด ซึ่งไม่นับรวมถึงผู้ต้องหาที่อยู่ระหว่างการสอบสวนชั้นพนักงานสอบสวน หากในภายหลังจำเลยได้มีหลักฐานหรือปรากฏหลักฐานชัดเจนว่าจำเลยไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิด กล่าวคือ พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 คำนึงถึงจำเลยบริสุทธิ์ในกรณีดังกล่าว เป็นเหยื่อของกระบวนการยุติธรรม หรือเหยื่อแพะ ระบบนี้เป็นระบบการเยียวยาแก่จำเลยในคดีอาญาจากแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิของจำเลยผู้ต้องถูกคุมขังหรือลงโทษโดยปราศจากความผิด หรือผลจากการดำเนินคดีโดยผิดพลาด (Miscarriage of Justice) จำเลยขอรับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายจากรัฐได้ ในกรณีเมื่อถูกพนักงานอัยการฟ้องเป็นจำเลยในคดีอาญา และถูกคุมขังในระหว่างที่ศาลพิจารณาคดี และต่อมาหากปรากฏข้อเท็จจริงว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิด และมีการถอนฟ้องระหว่างการดำเนินคดี หรือมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้ยกฟ้องจำเลย โดยข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิดเท่านั้น อย่างไรก็ตาม หากผลในการดำเนินคดีมีคำพิพากษาว่า ยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลย ทั้งนี้ เนื่องจากต่างหาหลักฐานมาพิสูจน์ความผิดของจำเลยไม่ได้ แนวทางการใช้ดุลยพินิจของคณะกรรมการในกรณีเช่นนี้จำเลยไม่สามารถได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแต่อย่างใด

สำหรับระยะเวลาในการยื่นเรื่องนั้น ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 กำหนดระยะเวลาในการยื่นเรื่อง ได้แก่

(1) กรณีขอรับค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญากำหนดให้ผู้เสียหายต้องมีการยื่นเรื่องภายในระยะเวลา 1 ปี นับแต่วันที่ผู้เสียหายรู้ถึงการกระทำความผิด ส่วนกรณีความผิดเกี่ยวกับเพศ ถ้าเด็กอายุไม่เกิน 13 ปี นับเริ่มตั้งแต่ผู้ปกครองของเด็กทราบ

(2) กรณีขอรับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา หรือกรณีจำเลย หรือเหยื่อของกระบวนการยุติธรรม หรือเหยื่อแพะ สามารถยื่นขอรับเงินค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายภายใน 1 ปี นับแต่วันที่ศาลอนุญาตให้ถอนฟ้อง เนื่องจากปรากฏหลักฐานว่าจำเลยไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิด หรือศาลมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่า จำเลยไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิด หรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด

สิทธิในการได้รับค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ประกอบกับ กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราในการจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2546 แบ่งเป็นกรณีทั่วไป และกรณีเสียชีวิต ทั้งผู้เสียหาย และจำเลย

ตารางที่ 3.3 สิทธิในการได้รับค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลย ในคดีอาญา

กรณี	การได้รับค่าตอบแทนของผู้เสียหาย	การได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายของจำเลย
(1) ทั่วไป	(1) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการรักษาพยาบาลให้จ่ายเท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 40,000 บาท (2) ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจให้จ่ายเท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 20,000 บาท	(1) ค่าทดแทนการถูกคุมขังให้คำนวณจากจำนวนวันที่ถูกคุมขังในอัตราที่กำหนดไว้สำหรับการกักขังแทนค่าปรับตามประมวลกฎหมายอาญา อัตราวันละ 500 บาท
	(3) ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างที่ไม่สามารถประกอบการทำงานได้ตามปกติ ให้จ่ายในอัตราค่าจ้างขั้นต่ำในท้องที่จังหวัดที่	(2) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการรักษาพยาบาลให้จ่ายเท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 40,000 บาท ซึ่งเป็นผลโดยตรงจากการถูก

กรณี	การได้รับค่าตอบแทนของผู้เสียหาย	การได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายของจำเลย
	ประกอบกรรงานเป็นระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี นับแต่วันที่ไม่สามารถประกอบกรรงานได้ตามปกติ	ดำเนินคดี
(4)	ค่าตอบแทนความเสียหายอื่น ให้จ่ายเป็นเงินตามจำนวนที่คณะกรรมการเห็นสมควร แต่ไม่เกิน 50,000 บาท	(3) ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ ให้จ่ายเท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 50,000 บาท ซึ่งเป็นผลโดยตรงจากการถูกดำเนินคดี
(5)	ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าห้อง และค่าอาหาร วันละไม่เกิน 1,000 บาท	(4) ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างถูกดำเนินคดี ให้จ่ายในอัตราค่าจ้างขั้นต่ำในท้องที่ประกอบกรรงาน นับตั้งแต่วันที่ไม่สามารถประกอบกรรงานได้ตามปกติ
		(5) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำเนินคดี (1) ค่าทนายความให้จ่ายเท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกินอัตราที่กำหนดท้ายกฎกระทรวง และ (2) ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในการดำเนินคดีให้จ่ายเท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 30,000 บาท
		(6) ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าห้อง และค่าอาหาร วันละไม่เกิน 1,000 บาท
(2) เสียชีวิต	(1) ค่าตอบแทนให้จ่ายเป็นเงินจำนวนตั้งแต่ 30,000 บาท แต่ไม่เกิน 100,000 บาท	(1) ค่าทดแทน ให้จ่ายเป็นเงินจำนวน 100,000 บาท
	(2) ค่าจัดการศพ ให้จ่ายเป็นเงินจำนวน 20,000 บาท	(2) ค่าจัดการศพ ให้จ่ายเป็นเงินจำนวน 20,000 บาท
	(3) ค่าขาดอุปการะเลี้ยงดู ให้จ่ายเป็นเงินจำนวนไม่เกิน 40,000 บาท	(3) ค่าขาดอุปการะเลี้ยงดู ให้จ่ายเป็นเงินจำนวนไม่เกิน 40,000 บาท
	(4) ค่าเสียหายอื่น ให้จ่ายเป็นเงินตามจำนวนที่คณะกรรมการเห็นสมควร แต่ไม่เกิน 40,000 บาท	(4) ค่าความเสียหายอื่น ให้จ่ายเงินตามจำนวนที่คณะกรรมการเห็นสมควรไม่เกิน 40,000 บาท

กรณี	การได้รับค่าตอบแทนของผู้เสียหาย	การได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายของจำเลย
	ทั้งนี้ คณะกรรมการกำหนดให้ผู้เสียหายได้รับค่าตอบแทนเพียงใดหรือไม่ก็ได้โดยคำนึงถึงพฤติการณ์และความร้ายแรงของการกระทำ ความผิดและสภาพความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับทั้งโอกาสที่ผู้เสียหายได้รับการบรรเทาความเสียหายในทางอื่นด้วย	ทั้งนี้ คณะกรรมการอาจกำหนดให้จำเลยได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายเพียงใดหรือไม่ก็ได้ โดยคำนึงถึงพฤติการณ์แห่งคดี ความเดือดร้อนที่จำเลยได้รับการชดเชย ความเสียหายจากทางอื่นด้วย

ที่มา: กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราในการจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2546

ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ในมาตรา 25 ให้สิทธิผู้ยื่นคำขอมีสหสิทธิอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการได้ โดยยื่นอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการเมื่อผู้ยื่นคำขอไม่เห็นด้วยภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด หากผู้ยื่นคำขอยังไม่พอใจผลการพิจารณาของคณะกรรมการก็ให้ผู้ยื่นคำขอมีสหสิทธิอุทธรณ์ไปที่ศาลอุทธรณ์ได้ เมื่อผู้ยื่นคำขอไม่เห็นด้วยและต้องยื่นคำขอต่อศาลอุทธรณ์ภายใน 30 วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับแจ้งคำวินิจฉัย โดยยื่นต่อสำนักงานหรือต่อศาลชั้นต้นที่ตนมีภูมิลำเนา เพื่อส่งไปให้ศาลอุทธรณ์โดยศาลมีอำนาจในการพิจารณาอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ซึ่งคำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์ให้ถือเป็นที่สุด

ในระดับพระราชบัญญัติและกฎหมายอื่นที่คุ้มครองและช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ยังมีกฎหมาย ได้แก่

(1) พระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. 2526 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ให้บุคคลผู้ต้องรับโทษในคดีอาญาเมื่อคำพิพากษาถึงที่สุด และจำเลยต้องคำพิพากษาจำคุก หากต่อมามีพยานหลักฐานใหม่ที่ปรากฏว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิด เมื่อมีการร้องขอเพื่อยกคำพิพากษาเดิมที่ลงโทษจำคุกจำเลย หากศาลดำเนินการยกคำพิพากษาเดิมดังกล่าว ถือว่าจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์ต้องได้รับค่าทดแทนตามที่กำหนดไว้

(2) พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540 เพื่อรองรับสิทธิได้รู้ของประชาชน โดยได้กำหนดสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการ และกำหนดหน้าที่ของหน่วยงานรัฐให้ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย เพื่อรองรับและคุ้มครองสิทธิของประชาชนไปพร้อมกัน โดย

มาตรา 9 บัญญัติให้หน่วยงานของรัฐต้องจัดไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดูข้อมูลข่าวสาร ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด ได้แก่ ผลการพิจารณาหรือคำวินิจฉัยที่มีผลโดยตรงต่อเอกชน รวมทั้งความเห็นแย้งและคำสั่งที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาวินิจฉัยดังกล่าว การเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ให้ผู้เสียหายได้รับรู้ก่อนประโยชน์ให้แก่ผู้เสียหาย เว้นแต่ในเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาคดี ตามมาตรา 4

(3) พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 ได้กำหนดสิทธิสำหรับ พยาน ซึ่งครอบคลุมพยานที่มีสถานะเป็นเหยื่ออาชญากรรม ได้แก่ สิทธิที่ได้รับการคุ้มครองความปลอดภัยเมื่อถูกคุกคามในฐานะพยานในคดีอาญา สิทธิที่ได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสม สิทธิที่ได้รับเงิน ค่าตอบแทนจากการมาให้ข้อเท็จจริงต่อพนักงานสอบสวนหรือเบิกความต่อศาล สิทธิที่ได้รับ ค่าตอบแทนความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย ชื่อเสียง ทรัพย์สินอันเนื่องมาจากการเป็นพยานใน คดีอาญา และสิทธิที่ได้รับเงินค่าใช้จ่ายในการคุ้มครองพยานในคดีอาญา ตามระเบียบกระทรวง ยุติธรรมว่าด้วยค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายแก่พยาน สามเณร ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดานของพยานหรือ บุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2547

(4) พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. 2558 ได้บัญญัติให้มีการจัดตั้งกองทุน ยุติธรรมซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับค่าใช้จ่าย เพื่อช่วยเหลือประชาชนที่เข้ามา เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดี การปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย การช่วยเหลือผู้ถูกละเมิดสิทธิ มนุษยชนหรือผู้ได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน การให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ ประชาชน และการดำเนินงานกองทุนหรือบริหารกองทุนและกิจการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจการ ของกองทุน โดยที่มาของแหล่งเงินทุนมาจากเงินอุดหนุนหรือเงินงบประมาณจากภาครัฐ ค่าธรรมเนียม ค่าปรับตามคำพิพากษาในคดีแพ่งและคดีอาญา ผู้บริจาค และกำหนดให้จัดตั้ง สำนักงานกองทุนยุติธรรมขึ้นในสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม

สำนักงานกองทุนยุติธรรมกำหนดให้จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. 2558 เพื่อทำหน้าที่เกี่ยวกับกองทุนยุติธรรม คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือบุคคลที่คณะกรรมการ แต่งตั้ง และมีอำนาจหน้าที่ ได้แก่

- (1) รับคำขอความช่วยเหลือ
- (2) เสนอความเห็นประกอบคำขอเพื่อเสนอให้คณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้องพิจารณา
- (3) ประสานงานและร่วมมือกับส่วนราชการหน่วยงานของรัฐ และหน่วยงานเอกชน ในการดำเนินงานของกองทุน
- (4) รับเงิน จ่ายเงิน และเก็บรักษาเงินของกองทุนตามระเบียบที่คณะกรรมการ กำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

นอกจากนี้ ในมาตรา 28 ยังบัญญัติว่า การพิจารณาให้ความช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดี และการให้ความช่วยเหลือผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือผู้ได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน คณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือหรือคณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัดต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์ ได้แก่

- (1) พฤติกรรมและข้อเท็จจริงของผู้ที่ได้รับความช่วยเหลือจากกองทุน
- (2) ฐานะของผู้ที่ได้รับความช่วยเหลือจากกองทุน
- (3) โอกาสที่ได้รับความช่วยเหลือจากกองทุนได้รับความช่วยเหลือหรือบรรเทาความเสียหายตามกฎหมายอื่น

ในมาตรา 31 บัญญัติให้ผู้ยื่นคำขอรับความช่วยเหลือจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือการได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน อาจขอรับเงินช่วยเหลือเพื่อความเสียหายที่ตนได้รับ ได้แก่

- (1) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการรักษาพยาบาล รวมทั้งค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ
- (2) เงินช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนในกรณีที่ถูกถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนถึงแก่ความตาย
- (3) ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างที่ไม่สามารถประกอบการทำงานได้ตามปกติ
- (4) เงินช่วยเหลือเยียวยาความเสียหายอื่นตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร

ประกอบกับระเบียบคณะกรรมการกองทุนยุติธรรมว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการช่วยเหลือผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือผู้ได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. 2559 ได้กำหนดสิทธิของผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนใน ข้อ 9 ไว้ว่า ผู้ขอรับความช่วยเหลือจากการกระทำในกรณี ได้แก่

- (1) เป็นผู้เสียหายจากการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย
- (2) เป็นจำเลยที่ถูกคุมขังตามคำพิพากษาเกินกำหนด
- (3) เป็นจำเลยที่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามกฎหมายว่าด้วยค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา และถูกคุมขังในระหว่างสอบสวน
- (4) การละเมิดสิทธิมนุษยชนในกรณีอื่นใดตามที่คณะกรรมการเห็นสมควรเป็นผู้มีสิทธิขอรับความช่วยเหลือ

สำหรับพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 กรณีจำเลยบริสุทธิ์มีสิทธิยื่นขอเงินชดเชยช่วงที่ถูกคุมขังในระหว่างดำเนินคดี และได้รับการเยียวยาค่าทดแทนการถูกคุมขังในระหว่างพิจารณาคดี และค่าประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างถูกดำเนินคดี จากสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา ส่วนกรณีจำเลยบริสุทธิ์ถูกคุมขังระหว่างการสอบสวนไม่ อาจได้รับความช่วยเหลือหรือบรรเทาความเสียหายจากสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา แต่จำเลยบริสุทธิ์มีสิทธิยื่นขอเงินชดเชยจากกองทุนยุติธรรมในช่วงถูกคุมขังในระหว่างสอบสวนตามพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. 2558

บทบาทของหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ในส่วนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ได้กำหนดให้ตำรวจทำหน้าที่ในการแจ้งสิทธิแก่ผู้เสียหาย โดยพนักงานสอบสวนแจ้งสิทธิให้แก่ผู้เสียหาย หรือทนายทเมื่มีการร้องทุกข์ ซึ่งในปีงบประมาณ 2558 กระทรวงยุติธรรมได้รับอนุมัติงบประมาณในการตั้งจุดให้บริการ ณ สถานีตำรวจภูธรเมืองครบ 76 จังหวัด

ในส่วนของ สำนักงานอัยการสูงสุด ซึ่งได้มีสำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน ในส่วนกลาง และสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมาย ภาค 1-9 จำนวน 9 แห่ง โดยมีสำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดีจังหวัดที่ตั้งอยู่สำนักงานอัยการจังหวัด จำนวน 76 จังหวัด และสำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดีจังหวัด ประจำจังหวัดสาขา ซึ่งตั้งอยู่ในสำนักงานอัยการจังหวัดประจำอำเภอ จำนวน 34 แห่ง

ในส่วนของ ศาลยุติธรรม ยังมีบทบาทในการคุ้มครอง ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ซึ่งศาลอุทธรณ์มีหน้าที่ในการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณา ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาที่ได้วินิจฉัยไปเกี่ยวกับการจ่าย ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา และให้มีสิทธิอุทธรณ์ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่รับแจ้งคำวินิจฉัย คำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด

ในส่วนของ กรมราชทัณฑ์ ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์และศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ถอนฟ้อง หรือศาลมีคำพิพากษายกฟ้อง และจำเลยถูกคุมขังอยู่ ให้เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่

ปล่อยตัวจำเลยในคดีดังกล่าวแจ้งให้จำเลยบริสุทธิ์ทราบถึงสิทธิ การได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายในกรณีศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ถอนฟ้อง หรือศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่า จำเลยไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิด หรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

เมื่อได้มีการแจ้งแล้ว ให้พนักงานสอบสวนหรือเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ปล่อยตัวจำเลย บันทึกรายละเอียดการแจ้งนั้นไว้ในสำนวนคดีหรือทะเบียนประวัติของจำเลยซึ่งตนรับผิดชอบด้วย

ตารางที่ 3.4 รูปแบบการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมของประเทศไทย

ประเด็น	รูปแบบการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมของประเทศไทย
(1) กฎหมายรองรับ	พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559
(2) หน่วยงานที่รับผิดชอบและสังกัด	สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา อยู่ในสังกัดกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม
(3) เงื่อนไขการยื่นคำขอ	เป็นผู้เสียหายที่ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำความผิดอาญาของผู้อื่น โดยตนไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น และมีโอกาสได้รับการบรรเทาความเสียหายโดยทางอื่น
(4) ระยะเวลาการยื่น	ภายในระยะเวลา 1 ปี นับแต่วันที่ผู้เสียหายได้รู้ถึงการกระทำ
(5) ขั้นตอนการขอรับความช่วยเหลือ	(1) ผู้เสียหายยื่นคำขอ (2) เจ้าหน้าที่ตรวจสอบเอกสารและบันทึกถ้อยคำเพื่อเสนอต่อผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา (3) เสนอความเห็นต่อคณะอนุกรรมการ (4) เข้าที่ประชุมคณะกรรมการ
(6) ระยะเวลาการพิจารณา ตั้งแต่รับคำขออนจนถึงคำวินิจฉัยของคณะอนุกรรมการ	พิจารณาและแจ้งผลภายใน 52 วัน

ประเด็น	รูปแบบการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมของประเทศไทย
(7) หน่วยงานที่รับดำเนินการ อุทธรณ์	ศาลอุทธรณ์หรือศาลจังหวัดที่ผู้อุทธรณ์มีภูมิลำเนา โดยยื่นผ่านสำนักงาน ช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา
(8) ประเภทค่าชดเชย	(1) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการรักษาพยาบาลตามจ่ายจริง (2) ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจตามจ่ายจริง (3) ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ (4) ค่าตอบแทนความเสียหายอื่น (5) ค่าตอบแทนกรณีเสียชีวิต (6) ค่าจัดการศพ (7) ค่าขาดอุปการะเลี้ยงดู
(9) ผู้ที่สามารถได้รับการ ชดเชย	(1) ต้องเป็นผู้ซึ่งได้รับความเสียหายถึงแก่ชีวิต ร่างกาย และจิตใจ (2) ความเสียหายที่ต้องเป็นความเสียหายที่เกิดจากการกระทำความผิดทาง อาญาของบุคคลอื่น (3) ผู้ที่ได้รับความเสียหายต้องไม่มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดนั้น (4) ความผิดนั้นต้องเป็นความผิดตามรายการที่ระบุไว้ท้ายพระราชบัญญัติ เท่านั้น ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดต่อชีวิต ความผิดฐานทำให้แท้งลูก ความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก คนเจ็บป่วย หรือคนชรา
(10) ลักษณะของ อาชญากรรมที่ได้รับการ ชดเชย	(1) ต้องเป็นคดีต่อชีวิต ร่างกาย และความผิดเกี่ยวกับเพศ (2) ผู้เสียหายไม่มีส่วนร่วมในการกระทำผิด (3) มีค่าใช้จ่ายจากการกระทำอาชญากรรมของผู้อื่น เช่น ไปโรงพยาบาลแล้ว จ่ายค่ารักษาพยาบาล 30 บาทแล้ว แต่ยังมีค่าใช้จ่ายอีก 5,000 บาท โดยมี คณะกรรมการ พิจารณาจากพฤติการณ์การกระทำผิดตามสำนวนการสอบสวน ของตำรวจ หากไม่ชัดเจนก็รื้อคำพิพากษาของศาล

ประเด็น	รูปแบบการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมของประเทศไทย
(11) สิ่งที่ได้รับการชดเชย	การชดเชยเหยื่ออาชญากรรมเป็นตัวเงินอย่างเดียว ไม่ปรากฏการชดเชยทางด้านจิตใจและสังคมหรือการเลื่อนตำแหน่ง
(12) รูปแบบการช่วยเหลือ	การช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในประเทศไทยใช้หลักการรัฐสวัสดิการ ก็คือ เป็นการให้การสงเคราะห์หรือช่วยเหลือเยียวยาเบื้องต้น
(13) แหล่งเงิน	งบประมาณของรัฐ

ที่มา: ศรีสมบัติ โขศประจักษ์ชัด (2561)

นอกจากนี้ คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญามีองค์ประกอบ และอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(1) องค์ประกอบ

ปลัดกระทรวงยุติธรรม	ประธานกรรมการ
ผู้แทนกระทรวงการคลัง	กรรมการ
ผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	กรรมการ
ผู้แทนกรมการปกครอง	กรรมการ
ผู้แทนกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ	กรรมการ
ผู้แทนกรมพระธรรมนูญ	กรรมการ
ผู้แทนกรมราชทัณฑ์	กรรมการ
ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ	กรรมการ
ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม	กรรมการ
ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด	กรรมการ
ผู้แทนสหภาพนายความ	กรรมการ

และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่เกินห้าคนซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยคำแนะนำของรัฐมนตรี ซึ่งในจำนวนนี้ต้องเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการแพทย์ ด้านสังคมสงเคราะห์ และด้านการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเป็นที่ประจักษ์อย่างน้อยด้านละหนึ่งคน เป็นกรรมการ

ให้ผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เป็นเลขานุการ และให้ประธานกรรมการแต่งตั้งข้าราชการในสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาเป็นผู้ช่วยเลขานุการจำนวนไม่เกินสองคน

(2) อำนาจหน้าที่

- (2.1) พิจารณาอนุมัติค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัติ
- (2.2) เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีเกี่ยวกับมาตรการในการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหาย และจำเลยในคดีอาญา ตลอดจนการออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศต่าง ๆ เพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัติ
- (2.3) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ หรือให้ส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง หรือข้อมูล หรือสิ่งอื่นที่จำเป็นมาเพื่อประกอบการพิจารณา
- (2.4) ปฏิบัติการอื่นใดเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ

ในการปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการอาจมอบหมายให้สำนักงานเป็นผู้ปฏิบัติแทนได้

คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาค่าขอได้ โดยคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาในเขตและนอกเขตกรุงเทพมหานคร ดังนี้

(1) ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ตามคำสั่งคณะกรรมการฯ ที่ 2/2560 ประกอบด้วย

(1.1) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ด้านกระบวนการยุติธรรม ด้านการบริหารงานยุติธรรม ด้านนิติศาสตร์ หรือด้านสังคมสงเคราะห์ เป็นประธานอนุกรรมการ

(1.2) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะกรรมการตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ด้านกระบวนการยุติธรรม ด้านการบริหารงานยุติธรรม ด้านนิติศาสตร์ หรือด้านสังคมสงเคราะห์ จำนวนไม่เกินห้าคน เป็นอนุกรรมการ

(1.3) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการประกันภัย และด้านการแพทย์ จำนวนด้านละหนึ่งคน เป็นอนุกรรมการ

(1.4) ผู้แทนกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ จำนวนหนึ่งคน เป็นอนุกรรมการ

ให้คณะกรรมการแต่งตั้งผู้อำนวยการเป็นเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งข้าราชการหรือพนักงานราชการ ซึ่งมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีในสังกัดกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเป็นผู้ช่วยเลขานุการไม่เกินสองคน

ปัจจุบันคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครมี จำนวนทั้งสิ้น 3 คณะ ได้แก่ คณะอนุกรรมการฯ กรุงเทพมหานคร 1 คณะอนุกรรมการฯ กรุงเทพมหานคร 2 และคณะอนุกรรมการฯ กรุงเทพมหานคร 3 (กทม. 1 กทม. 2 และกทม. 3)

(2) นอกเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ตามคำสั่งคณะกรรมการฯ ที่ 4/2560 และ 5/2560 ประกอบด้วย

(2.1) ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด เป็นประธานอนุกรรมการ

(2.2) ผู้แทนส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่ซึ่งมีภารกิจด้านกระบวนการยุติธรรม ด้านการบริหารงานยุติธรรม ด้านการปกครอง หรือด้านสังคมสงเคราะห์ ซึ่งคณะกรรมการกำหนด จำนวนไม่เกินสามคนเป็นอนุกรรมการ

(2.3) ผู้แทนส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐในเขตพื้นที่ซึ่งมีภารกิจด้านการประกันภัย และด้านการแพทย์ ซึ่งคณะกรรมการกำหนด จำนวนด้านละหนึ่งคน เป็นอนุกรรมการ

(2.4) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ด้านนิติศาสตร์ หรือด้านสังคมสงเคราะห์ จำนวนไม่เกินสามคน เป็นอนุกรรมการ

ให้คณะกรรมการแต่งตั้งผู้อำนวยการเป็นเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งข้าราชการหรือพนักงานราชการซึ่งมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีในสังกัดกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เป็นผู้ช่วยเลขานุการไม่เกินสองคน

(3) อำนาจหน้าที่ ตามคำสั่งคณะกรรมการฯ ที่ 4/2560 และ 5/2560 ดังนี้

(3.1) พิจารณานุมัติค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญา

(3.2) พิจารณากลับกรองค่าทดแทนหรือค่าใช้จ่ายให้แก่จำเลยในคดีอาญา และเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกำหนดค่าทดแทนหรือค่าใช้จ่ายต่อคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา เพื่อพิจารณา

(3.3) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง หรือข้อมูล หรือสิ่งอื่นใดที่จำเป็นมาเพื่อประกอบการพิจารณา

(3.4) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ตามหลักเกณฑ์ที่พระราชบัญญัติกำหนดไว้

แนวทางในการปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 และให้คณะอนุกรรมการรายงานการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา และสถิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อคณะกรรมการทุกเดือน

(4) พื้นที่รับผิดชอบของคณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาประจำภูมิภาค และประจำจังหวัด ตามคำสั่งคณะกรรมการฯ ที่ 4/2560 และ 5/2560

(4.1) คณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ประจำภูมิภาค จำนวนทั้งสิ้น 4 คณะ โดยรับผิดชอบสำนวนคดีตามพื้นที่ ดังนี้

(4.1.1) คณะอนุกรรมการฯ ประจำภูมิภาคที่ 1 (ภาคกลาง) รับผิดชอบสำนวนคดีในพื้นที่จังหวัดลพบุรี จังหวัดชัยนาท จังหวัดสิงห์บุรี จังหวัดอ่างทอง จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดสระแก้ว จังหวัดสมุทรปราการ และจังหวัดนครนายก

(4.1.2) คณะอนุกรรมการฯ ประจำภูมิภาคที่ 2 (ภาคอีสาน) รับผิดชอบสำนวนคดีในพื้นที่จังหวัดสกลนคร จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดนครพนม

(4.1.3) คณะอนุกรรมการฯ ประจำภูมิภาคที่ 3 (ภาคเหนือ) รับผิดชอบสำนวนคดีในพื้นที่จังหวัดเชียงราย จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดนครพนม

(4.1.4) คณะอนุกรรมการฯ ประจำภูมิภาคที่ 4 (ภาคใต้) ไม่มีพื้นที่จังหวัดรับผิดชอบสำนวนคดีตามคำสั่ง

(4.2) คณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาประจำจังหวัด จำนวนทั้งสิ้น 15 คณะ โดยรับผิดชอบสำนวนคดีตามพื้นที่ ดังนี้

(4.2.1) คณะอนุกรรมการฯ ประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา รับผิดชอบสำนวนคดีในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดปทุมธานี จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดสระบุรี

(4.2.2) คณะอนุกรรมการฯ ประจำจังหวัดนครปฐม รับผิดชอบสำนวนคดีในพื้นที่จังหวัดนครปฐม จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดราชบุรี และจังหวัดสุพรรณบุรี

(4.2.3) คณะอนุกรรมการฯ ประจำจังหวัดเพชรบุรี รับผิดชอบสำนวนคดีในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดสมุทรสงคราม

(4.2.4) คณะอนุกรรมการฯ ประจำจังหวัดชลบุรี รับผิดชอบสำนวนคดีในพื้นที่จังหวัดชลบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดระยอง และจังหวัดตราด

(4.2.5) คณะอนุกรรมการฯ ประจำจังหวัดนครราชสีมา รับผิดชอบสำนวน

คดีในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดชัยภูมิ

(4.2.6) คณะอนุกรรมการฯ ประจำจังหวัดอุบลราชธานี รับผิดชอบสำนวนคดีในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดยโสธร และจังหวัดอำนาจเจริญ

(4.2.7) คณะอนุกรรมการฯ ประจำจังหวัดขอนแก่น รับผิดชอบสำนวนคดีในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดกาฬสินธุ์

(4.2.8) คณะอนุกรรมการฯ ประจำจังหวัดอุดรธานี รับผิดชอบสำนวนคดีในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี จังหวัดเลย จังหวัดหนองคาย จังหวัดหนองบัวลำภู และจังหวัดบึงกาฬ

(4.2.9) คณะอนุกรรมการฯ ประจำจังหวัดพิษณุโลก รับผิดชอบสำนวนคดีในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดตาก จังหวัดสุโขทัย จังหวัดเพชรบูรณ์ และจังหวัดอุตรดิตถ์

(4.2.10) คณะอนุกรรมการฯ ประจำจังหวัดนครสวรรค์ รับผิดชอบสำนวนคดีในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดพิจิตร จังหวัดกำแพงเพชร และจังหวัดอุทัยธานี

(4.2.11) คณะอนุกรรมการฯ ประจำจังหวัดเชียงใหม่ รับผิดชอบสำนวนคดีในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดลำปาง และจังหวัดลำพูน

(4.2.12) คณะอนุกรรมการฯ ประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี รับผิดชอบสำนวนคดีในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดชุมพร จังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดพัทลุง

(4.2.13) คณะอนุกรรมการฯ ประจำจังหวัดภูเก็ต รับผิดชอบสำนวนคดีในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต จังหวัดพังงา จังหวัดระนอง จังหวัดกระบี่ และจังหวัดตรัง

(4.2.14) คณะอนุกรรมการฯ ประจำจังหวัดสงขลา รับผิดชอบสำนวนคดีในพื้นที่จังหวัดสงขลา และจังหวัดสตูล

(4.2.15) คณะอนุกรรมการฯ ประจำจังหวัดปัตตานี รับผิดชอบสำนวนคดีในพื้นที่จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส

นอกจากนี้ ยังมีคณะอนุกรรมการฯ ที่อยู่ระหว่างการจัดตั้งอีก จำนวนทั้งสิ้น 4 คณะ ประกอบด้วย คณะอนุกรรมการฯ ประจำจังหวัดเชียงราย คณะอนุกรรมการฯ ประจำจังหวัดสกลนคร คณะอนุกรรมการฯ ประจำจังหวัดลพบุรี คณะอนุกรรมการฯ ประจำจังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งในระหว่างนี้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการฯ ประจำภูมิภาค มีอำนาจพิจารณาสำนวนคดีในพื้นที่ไปก่อน และในอนาคตอาจให้คณะอนุกรรมการฯ ประจำภูมิภาค ดำเนินการอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะอนุกรรมการฯ ประจำจังหวัด และควบคุมคุณภาพการให้บริการของคณะอนุกรรมการฯ ประจำจังหวัดอีกด้วย

ในการอุทธรณ์คำวินิจฉัย คณะอนุกรรมการพิจารณากลับกรองอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ตามคำสั่งคณะกรรมการฯ ที่ 3/2560

(1) องค์ประกอบ

ประกอบด้วยประธานอนุกรรมการจำนวน 1 คน และอนุกรรมการอีกจำนวน 8 คน โดยผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา ดำรงตำแหน่งเลขานุการ โดยมีผู้ช่วยเลขานุการอีกจำนวน 2 คน

(2) อำนาจหน้าที่

(2.1) พิจารณาให้ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา

(2.2) มีหนังสือสอบถามเพื่อเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง หรือข้อมูล หรือสิ่งอื่นใดที่จำเป็นมาเพื่อประกอบการพิจารณา

(2.3) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมายเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559

อย่างไรก็ตาม ตามที่กล่าวมาแล้วแม้ในปัจจุบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้ถูกยกเลิกไปแล้ว แต่สิทธิในการได้รับการเยียวยาความเสียหายแก่ผู้เสียหายในคดีอาญาดังกล่าวยังคงรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 25 วรรคท้าย ซึ่งได้มีการบัญญัติการรับรองสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยว่า “บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพจากการกระทำผิดอาญาของบุคคลอื่น ย่อมมีสิทธิที่ได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ” นอกจากนี้กฎหมายอื่นที่คุ้มครองและช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมที่กล่าวมาแล้วข้างต้น อันได้แก่พระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. 2526 พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 และพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. 2558 การช่วยเหลือเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมหรือผู้เสียหายในคดีอาญาในประเทศไทยยังพบว่า มีบทบัญญัติตามกฎหมายอื่น ๆ ที่ได้กล่าวถึงสิทธิของผู้เสียหายที่กำหนดค่าใช้จ่ายบางประการ ตลอดจนกฎหมายวิธีสบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับวิธีการเรียกร้องสิทธิของผู้เสียหายด้วย เช่น

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ โดยมีสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (สำนักงาน คปภ.) มีสถานะเป็นองค์กรอิสระ ซึ่งเป็นกรณีได้รับค่าใช้จ่ายเมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นแก่ผู้ประสบภัยจากรถที่ได้ทำประกันภัยไว้ ซึ่งรวมถึงค่ารักษาพยาบาล และอื่น ๆ

พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ หากผู้เสียหายในคดีอาญาได้ทำประกันชีวิตไว้

พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ หากผู้เสียหายในคดีอาญาได้ทำประกันวินาศภัยไว้

พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 หากผู้เสียหายในคดีอาญาเป็นผู้ประกันตน อามีสิทธิประโยชน์ กรณีประสบอันตรายอันมิใช่เนื่องจากการทำงาน กรณีทุพพลภาพหรือกรณี เสียชีวิตได้ ซึ่งรวมถึงค่ารักษาพยาบาล และค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกาย จิตใจ และอาชีพ

พระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 เมื่อลูกจ้างประสบอันตรายจนได้รับบาดเจ็บ หรือเสียชีวิตอันเนื่องมาจากการทำงาน ลูกจ้างมีสิทธิได้รับเงินทดแทนจากนายจ้างหรือกองทุน ทดแทน แล้วแต่กรณี ซึ่งได้แก่ เงินที่จ่ายเป็นค่าทดแทน ค่ารักษาพยาบาล และค่าฟื้นฟูสมรรถภาพใน การทำงาน และค่าทำศพ

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ดำเนินการช่วยเหลือ เยียวยาและบรรเทาความเสียหายแก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ

พระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553 ให้การ ช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายและผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐอันสืบ เนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ระเบียบกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยการจ่ายเงิน อุดหนุน เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคมกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2547 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 เป็นการให้การช่วยเหลือเบื้องต้นโดยการจ่ายเงินแก่ผู้ประสบปัญหาเดือดร้อนให้ได้รับการ แก้ไขโดยฉับพลันท่วงทีก่อนให้การสงเคราะห์ พัฒนา และฟื้นฟู

ระเบียบกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาว่าด้วยการบริหารกองทุนช่วยเหลือเยียวยา นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ พ.ศ. 2557 และระเบียบคณะกรรมการบริหารกองทุนช่วยเหลือเยียวยา นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติว่าด้วย หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการจ่ายเงินกองทุนช่วยเหลือ เยียวยานักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ พ.ศ. 2558 ซึ่งเป็นช่วยเหลือให้การเยียวยากรณีนักท่องเที่ยว ชาวต่างชาติเกิดความสูญเสียหรือเสียหายใด ๆ ให้ได้รับการชดเชยค่าสินไหมทดแทนหรือค่า ชดเชยต่าง ๆ

นอกจากนี้ ยังพบการช่วยเหลือผู้เสียหายจากหน่วยงานภาครัฐในด้านอื่น ๆ ที่นอกเหนือจาก การเยียวยาโดยกำหนดค่าใช้จ่ายอีกในหลายหน่วยงาน เช่น การให้คำปรึกษาด้านกฎหมาย การ ดำเนินการเรื่องรื้อถอนซากศพ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท รวมถึงกรณีที่ผู้เสียหายต้องการเรียกเอาค่า สินไหมทดแทน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1 ซึ่งวางหลักเกณฑ์การ ช่วยเหลือผู้เสียหายในคดีไว้ กล่าวคือ ในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ ถ้าผู้เสียหายมีสิทธิที่เรียกเอา ค่าสินไหมทดแทน เพราะเหตุได้รับอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย จิตใจ หรือได้รับความเสื่อมเสียต่อ

เสรีภาพในร่างกาย ชื่อเสียง หรือได้รับความเสียหายในทางทรัพย์สินอันเนื่องมาจากการกระทำผิดของจำเลย ผู้เสียหายยื่นคำร้องต่อศาลที่พิจารณาคดีอาญาขอให้บังคับจำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ตนได้ เห็นได้ว่า การให้ความช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมหรือผู้เสียหายในประเทศไทย มีกฎหมายอยู่หลายฉบับ รวมถึงมีหน่วยงานอื่นอีกหลายหน่วยงานที่มีภารกิจในการให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมเช่นเดียวกัน ซึ่งแต่ละหน่วยงานต่างก็มีนโยบายหรือแนวปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน รวมถึงการทำงานที่ขาดการประสานงาน แลกเปลี่ยน และเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างกัน ฉะนั้นเพื่อให้การช่วยเหลือเกิดความสะดวกรวดเร็ว และครอบคลุมในทุกมิติ จึงควรจัดระบบการช่วยเหลือให้มีประสิทธิภาพโดยการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

4. สรุปท้ายบท

เหยื่ออาชญากรรมและนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม เป็นที่เข้าใจแล้วว่า อาชญากรรมเป็นปรากฏการณ์ของสังคม รัฐจึงจำเป็นต้องมีนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม และสมควรมีรัฐสวัสดิการสำหรับผู้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม อันเกิดจากการที่รัฐมีความบกพร่องในการป้องกันไม่ให้เกิดอาชญากรรมในสังคม ซึ่งปัญหาสังคมที่นำไปสู่อาชญากรรม เช่น ปัญหาความยากจน ปัญหายาเสพติด ปัญหาการติดสุรา เหยื่ออาชญากรรมจึงเป็นบุคคลที่ได้รับความเสียหายทั้งต่อชีวิต ร่างกาย จิตใจ หรือทรัพย์สิน ซึ่งเป็นได้ทั้งเหยื่ออาชญากรรมโดยตรงและโดยอ้อม ซึ่งการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเป็นไปตามหลักนิติรัฐ ที่เน้นการคุ้มครองสิทธิซึ่งตรงข้ามกับการควบคุมอาชญากรรม สอดคล้องตามปฏิญญาว่าด้วยหลักความยุติธรรมขั้นพื้นฐานสำหรับเหยื่ออาชญากรรมและการใช้อำนาจโดยมิชอบขององค์กรสหประชาชาติ โดยนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมมีที่มาจากกฎหมายฮัมบูราปี ในสหราชอาณาจักรเริ่มต้นจากกรณีของ มาร์เจอร์รี ฟราย ส่วนประเทศไทยเริ่มต้นจากกรณีของ นางสาวเซอร์รี่แอน ดันแคน โดยในสหรัฐอเมริกาได้มีกฎหมายการป้องกันเหยื่อและพยาน ค.ศ. 1982 โดยได้จัดตั้งเป็นกองทุนเพื่อช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมเป็นการเฉพาะ ซึ่งในปี ค.ศ. 1989 มีเงินงบประมาณกองทุนเพื่อช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม 133 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และในปี ค.ศ. 2017 มีเงินกองทุนเพื่อช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมจำนวน 6.58 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ และมีการปกป้องเหยื่อที่เกิดจากการค้ามนุษย์ตามกฎหมายการค้ามนุษย์ สำหรับในประเทศญี่ปุ่นเองก็มีการจัดตั้งหน่วยงานระดับกรมขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือแก่ประชาชนที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมโดยเฉพาะแบบครบวงจร โดยยึดต้นแบบค่าตอบแทนและการสนับสนุนเหยื่ออาชญากรรมของประเทศสวีเดน และหน่วยงานชดเชยความเสียหายทางอาญาของประเทศนอร์เวย์

สำหรับประเทศฟิลิปปินส์ก็ได้มีการจัดตั้งสำนักงานคุ้มครองเหยื่ออาชญากรรม ตามกฎหมายเหยื่ออาชญากรรม ค.ศ. 2010 อย่างไรก็ดี ประเทศไทยได้รับรองสิทธิของเหยื่ออาชญากรรมเรื่อยมาตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540, 2550, และ 2560 และตราพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ซึ่งไม่คุ้มครองอาชญากรรมไร้เหยื่อ โดยผู้มีหน้าที่แจ้งสิทธิก็คือพนักงานสอบสวน กรณีผู้เสียหาย และเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ปล่อยตัวจำเลย กรณีจำเลย ค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่าย ครอบคลุมถึงค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการรักษาพยาบาล ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ ค่าขาดประโยชน์นำมาหาได้ ค่าตอบแทนกรณีเสียชีวิต ค่าจัดการศพ ค่าขาดอุปการะเลี้ยงดู แต่สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาก็กังเป็นต้องบูรณาการการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมร่วมกับหน่วยงานอื่นเนื่องจากมีกฎหมายในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมหลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. 2558 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 พระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553 และตั้งแต่ปี 2559 ได้เพิ่มหน้าที่การแจ้งสิทธิให้พนักงานสอบสวนและผู้มีหน้าที่ปล่อยตัวจำเลย อีกทั้งกระจายอำนาจให้คณะอนุกรรมการมีอำนาจในการพิจารณาอนุมัติจ่ายค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่าย โดยสิ้นสุดที่คณะอนุกรรมการ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการประเมินการนำนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไปสู่การปฏิบัติว่าเกิดประสิทธิผลเป็นไปตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด เพื่อให้สมกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 25 วรรคท้าย ที่บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพจากการกระทำผิดอาญาของบุคคลอื่น ย่อมมีสิทธิที่ได้รับ การเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ” ตามวิถีทางรัฐสวัสดิการของประเทศไทย

บทที่ 4

การประเมินการนำนโยบาย

การช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไปสู่การปฏิบัติ

1. ความนำ

การประเมินการนำนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไปสู่การปฏิบัติ ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยก็เพื่อ ประเมินกระบวนการนำนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไปสู่การปฏิบัติ ศักยภาพและผลการดำเนินงานตามนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม และวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม เนื่องจากการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติหรือการถ่ายทอดนโยบายสู่การปฏิบัติถือเป็นการผลักดันให้นโยบายได้รับการรับรู้ เข้าใจ ยอมรับ และสร้างทัศนคติที่ดีต่อผู้ปฏิบัติ อันจะเป็นเครื่องมือที่ทำให้นโยบายได้ประสบความสำเร็จ ในที่สุด อีกทั้ง เป็นกระบวนการกำหนดคุณค่าของความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ว่า นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมของประเทศไทยที่ดำเนินไปมีความก้าวหน้าเพียงใด ประสบปัญหาและบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ โดยการเปรียบเทียบผลลัพธ์ และผลกระทบของนโยบาย บทนี้จะนำเสนอถึงผลการประเมินกระบวนการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ เพื่ออธิบายถึงข้อมูลเชิงปริมาณจากการวิจัยเชิงสำรวจ สภาพและผลการดำเนินงานตามนโยบาย เพื่ออธิบายถึงข้อสังเกตบางประการจากผลการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินนโยบาย เพื่ออธิบายถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการนำนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ไปสู่การปฏิบัติในประเทศไทย

2. ผลการประเมินกระบวนการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

การประเมินการนำนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งเป็นกระบวนการกำหนดคุณค่าของความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ว่า นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมที่ดำเนินไปนั้นมีความก้าวหน้าเพียงใด มีปัญหาหรือไม่ บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ โดยการเปรียบเทียบผลลัพธ์ และผลกระทบของนโยบาย จากประชากร และกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 3 กลุ่ม ได้แก่

(1) ข้าราชการ พนักงานราชการ และพนักงานจ้างเหมาบริการ ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ผู้ปฏิบัติงาน ณ สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา สำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพภาค สำนักงานยุติธรรมจังหวัด และจุดให้บริการประชาชนสถานี

ตำรวจภูธรเมือง (Service Point)

(2) พนักงานสอบสวนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้ปฏิบัติงาน ณ สถานีตำรวจในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล หรือต่างจังหวัด

(3) เขี่ยอาชญากรรมที่ขอรับบริการในการช่วยเหลือเยียวยาผ่านสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

อย่างไรก็ตาม ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากผลการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง ข้าราชการ พนักงานราชการ และพนักงานจ้างเหมาบริการ ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ผู้ปฏิบัติงาน ณ สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา สำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพภาค สำนักงานยุติธรรมจังหวัด และจุดให้บริการประชาชนสถานีตำรวจภูธรเมือง (Service Point) และกลุ่มตัวอย่างพนักงานสอบสวนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้ปฏิบัติงาน ณ สถานีตำรวจในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล หรือต่างจังหวัด (กลุ่ม 1 และกลุ่ม 2) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานส่วนใหญ่มากกว่า 1.00 อธิบายได้ว่า การนำนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไปสู่การปฏิบัติในแต่ละภูมิภาคยากง่ายแตกต่างกันในมุมมองของผู้ปฏิบัติงาน ส่วนใหญ่คดีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นคดีแพ่งซึ่งมีความละเอียดในการปฏิบัติงานต่อผู้ยื่นคำขอที่แตกต่างกับในภาคใต้และภาคเหนือซึ่งส่วนใหญ่เป็นคดีชีวิต เช่น คดีฆ่า ทั้งนี้ ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือคดีดังกล่าวพอกัน นอกจากนี้ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างเหยื่ออาชญากรรมที่ขอรับบริการในการช่วยเหลือเยียวยาผ่านสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา ส่วนใหญ่มากกว่า 0.50 แต่ไม่ถึง 1.00 (กลุ่ม 3) อธิบายได้ว่า นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมยังบรรลุเป้าหมายน้อยในทุกด้านความเห็นจึงเกาะกลุ่ม ดังนั้นจึงส่งผลให้ข้อมูลของกลุ่ม 1 และกลุ่ม 2 มีการกระจายตัวและหลากหลายกว่ากลุ่ม 3 ซึ่งหากวิเคราะห์ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยกล่าวกันง่าย ๆ ก็คือ กลุ่ม 1 และกลุ่ม 2 มีทั้งคนเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยในเวลาเดียวกัน แต่คนเห็นด้วยกลับให้คะแนนสูงมาก ดังนั้นจึงเป็นที่มาของการกระจายของข้อมูลจำนวนมาก แต่ในทางกลับกันกลุ่ม 3 มีการกระจายตัวของข้อมูลน้อยหรือมีคะแนนที่เกาะกลุ่มกัน ซึ่งหากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าการกระจายตัวน้อย แสดงว่าข้อมูลในค่าเฉลี่ยนั้นใกล้เคียงกัน ในทางตรงกันข้าม หากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าการกระจายตัวมาก แสดงว่าข้อมูลในค่าเฉลี่ยแตกต่างกันมาก ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำข้อมูลเชิงคุณภาพมาอธิบายข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อลดช่องว่างของผลการศึกษาดังกล่าวด้วย

กลุ่มที่ 1 ประชากร ข้าราชการ พนักงานราชการ และพนักงานจ้างเหมาบริการ ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ผู้ปฏิบัติงาน ณ สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา สำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพภาค สำนักงานยุติธรรมจังหวัด และจุดให้บริการประชาชนสถานีตำรวจภูธรเมือง (Service Point) ตามโครงสร้างของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

รวมทั้งสิ้น จำนวน 400 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ชุด ก. กรณีส่วนกลางเก็บข้อมูลด้วยตัวผู้วิจัยเอง (By Hand) ณ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ปรากฏว่าได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 44 ชุด คิดเป็นร้อยละ 11 กรณีส่วนภูมิภาคและพื้นที่ใช้การส่งแบบสอบถามออนไลน์ ควบคู่ไปกับการส่งจดหมายชี้แจงความสำคัญของการตอบแบบสอบถาม ปรากฏว่าได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 176 ชุด คิดเป็นร้อยละ 44 รวมทั้งสิ้นปรากฏว่าได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 220 ชุด คิดเป็นร้อยละ 55 ของจำนวนประชากรทั้งหมด สอดคล้องตามแนวคิดของ David A. Aaker, V. Kumar, Robert Leone, และ George S. Day (2013) ที่กล่าวว่า อัตราการตอบกลับอย่างน้อยร้อยละ 20 จึงจะถือว่ายอมรับได้ว่ามีจำนวนตัวอย่างเพียงพอที่จะนำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์ที่ได้ ทั้งนี้ อัตราการตอบกลับร้อยละ 55 ของจำนวนประชากรทั้งหมด ระยะเวลาภายใน 2 สัปดาห์ หรือ 14 วัน หลังจากมีการส่งแบบสอบถามรอบแรก ได้มีการส่งแบบสอบถามซ้ำรอบที่สองแล้ว

กลุ่มที่ 2 กลุ่มตัวอย่างพนักงานสอบสวนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้ปฏิบัติงาน ณ สถานีตำรวจในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล หรือต่างจังหวัด พนักงานสอบสวนที่มีคนครอบครัวทุกตำแหน่งรวมทั้งสิ้นจำนวน 8,468 คน โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากทั้งกรุงเทพมหานคร ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ เขตเศรษฐกิจพิเศษ (EEC) และเขตสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จชต.) และการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) คำนวณโดยสูตร Taro Yamane (1973) ที่ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 5 เท่ากับ 0.05 กลุ่มตัวอย่างจึงเท่ากับ 382 คน เก็บข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามออนไลน์ ควบคู่ไปกับการส่งจดหมายชี้แจงความสำคัญของการตอบแบบสอบถาม โดยใช้แบบสอบถาม ชุด ข. รวมทั้งสิ้นปรากฏว่าได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 327 ชุด คิดเป็นร้อยละ 86 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด สอดคล้องตามแนวคิดของ A. Williams (2010) ที่กล่าวว่า อัตราการตอบกลับที่อยู่ในเกณฑ์ดีถึงดีมาก มากกว่าร้อยละ 75 ทั้งนี้ อัตราการตอบกลับร้อยละ 86 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ระยะเวลาภายใน 2 สัปดาห์ หรือ 14 วัน หลังจากมีการส่งแบบสอบถามรอบแรกได้มีการส่งแบบสอบถามซ้ำรอบที่สองแล้ว

กลุ่มที่ 3 กลุ่มตัวอย่างเหยื่ออาชญากรรมที่ขอรับบริการในการช่วยเหลือเยียวยาผ่านสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ปีงบประมาณ 2559-2561 ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2558 - 30 กันยายน 2561 รวมทั้งสิ้นจำนวน 44,384 คน ซึ่งคำนวณโดยสูตร Taro Yamane (1973) ที่ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 5 เท่ากับ 0.05 กลุ่มตัวอย่างจึงเท่ากับ 396 คน และการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเหยื่ออาชญากรรมนี้ได้ขอความอนุเคราะห์ให้ข้าราชการระดับชำนาญการพิเศษของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เป็นผู้คัดกรองเหยื่อ

อาชญากรรมในเบื้องต้นก่อนแล้ว ในคดีที่สามารถเปิดเผยข้อมูลได้ เช่น คดีฆ่าชิงทรัพย์ และเป็นข่าวในสื่อออนไลน์และสื่อกระแสหลัก โดยหลีกเลี่ยงเหยื่ออาชญากรรมคดีเกี่ยวกับเพศ และเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี บริบูรณ์ หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงโทรศัพท์ประสานขอความร่วมมือในการส่งแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลโดยการจัดส่งทางไปรษณีย์ โดยใช้แบบสอบถาม ชุด ค. รวมทั้งสิ้นปรากฏว่าได้รับแบบสอบถามกลับคืน 84 ชุด คิดเป็นร้อยละ 21 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด สอดคล้องตามแนวคิดของ David A. Aaker, V. Kumar, Robert Leone, และ George S. Day (2013) ที่กล่าวว่า อัตราการตอบกลับอย่างน้อยร้อยละ 20 จึงจะถือว่ายอมรับได้ว่ามีจำนวนตัวอย่างเพียงพอที่จะนำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์ได้ ทั้งนี้ อัตราการตอบกลับร้อยละ 21 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ระยะเวลาภายใน 2 สัปดาห์ หรือ 14 วัน หลังจากมีการส่งแบบสอบถามรอบแรกได้มีการส่งแบบสอบถามซ้ำรอบที่สองแล้ว แต่ได้รับอัตราการตอบกลับรวมเพียงร้อยละ 21 เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มเปราะบาง (Vulnerable Persons) ยังมีปัญหาในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม และการเข้าถึงการให้บริการในการขอรับค่าตอบแทนในการชดเชยความเสียหายโดยรัฐจากระบบการช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างบางคนปฏิเสธการให้ข้อมูล เนื่องจากบางคดียังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลในระหว่างการนำสืบพยาน และคดียังไม่เป็นที่สิ้นสุด ผู้ให้ข้อมูลเกรงว่าการให้ข้อมูลจะมีผลต่อรูปคดี

ผลการศึกษาความคิดเห็นจากจากประชากรและกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

2.1 ความคิดเห็นจาก ข้าราชการ พนักงานราชการ และพนักงานจ้างเหมาบริการ ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ผู้ปฏิบัติงาน ณ สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา สำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพภาค สำนักงานยุติธรรมจังหวัด และจุดให้บริการประชาชนสถานีตำรวจภูธรเมือง (Service Point)

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ ข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลทั่วไปขององค์กร ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม และความสามารถในการปฏิบัติงานในพื้นที่ในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม จากประชากร ข้าราชการ พนักงานราชการ และพนักงานจ้างเหมาบริการ ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ผู้ปฏิบัติงาน ณ สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา สำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพภาค สำนักงานยุติธรรมจังหวัด และจุดให้บริการประชาชนสถานีตำรวจภูธรเมือง (Service Point)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม กับความสามารถในการปฏิบัติงานในพื้นที่ในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จากประชากร ข้าราชการ พนักงานราชการ และพนักงานจ้างเหมาบริการ ทั่วประเทศ

2.2 ความคิดเห็นจากพนักงานสอบสวนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้ปฏิบัติงาน ณ สถานีตำรวจในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล หรือต่างจังหวัด

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ ข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลทั่วไปขององค์กร และความสามารถในการดำเนินการของตำรวจตามนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ของรัฐ จากกลุ่มตัวอย่างพนักงานสอบสวนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้ปฏิบัติงาน ณ สถานีตำรวจในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล หรือต่างจังหวัด

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จากกลุ่มตัวอย่างพนักงานสอบสวนทั่วประเทศ

2.3 ความคิดเห็นจากเหยื่ออาชญากรรมที่ขอรับบริการในการช่วยเหลือเยียวยาผ่าน สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ ข้อมูลส่วนบุคคล ความรู้ความเข้าใจและความพึงพอใจต่อการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม และระดับความพึงพอใจต่อระบบการช่วยเหลือและเยียวยาตามนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมของรัฐ จากกลุ่มตัวอย่างเหยื่ออาชญากรรมที่ขอรับบริการในการช่วยเหลือและเยียวยาผ่านสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จากกลุ่มตัวอย่างเหยื่ออาชญากรรมทั่วประเทศ

2.1 ความคิดเห็นจาก ข้าราชการ พนักงานราชการ และพนักงานจ้างเหมาบริการ ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ผู้ปฏิบัติงาน ณ สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา สำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพภาค สำนักงานยุติธรรมจังหวัด และจุดให้บริการประชาชนสถานีตำรวจภูธรเมือง

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ ข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลทั่วไปขององค์กร ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม และความสามารถในการปฏิบัติงานในพื้นที่ในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม จากประชากร ข้าราชการ พนักงานราชการ และพนักงานจ้างเหมาบริการ ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ผู้ปฏิบัติงาน ณ สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา สำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพภาค สำนักงานยุติธรรมจังหวัด และจุดให้บริการประชาชนสถานีตำรวจภูธรเมือง (Service Point)

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคล ข้าราชการ พนักงานราชการ และพนักงานจ้างเหมาบริการ ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพผู้ปฏิบัติงาน ณ สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา สำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพภาค สำนักงานยุติธรรมจังหวัด และจุดให้บริการประชาชนสถานีตำรวจภูธรเมือง (Service Point)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (n=220)	ร้อยละ
(1) เพศ		
หญิง	125	56.80
ชาย	94	42.70
ไม่ระบุ	1	0.50
(2) อายุ (ค่าเฉลี่ย = 33 ปี ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 7.27 ค่าต่ำสุด = 22 ปี ค่าสูงสุด = 59 ปี)		
น้อยกว่า 35 ปี	128	58.20
35 - 45	79	35.90
มากกว่า 45 ปี	13	5.90
(3) ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	180	81.80
ปริญญาเอก	15	6.80
ต่ำกว่าปริญญาตรี	11	5.00
ปริญญาโท	10	4.50
ไม่ระบุ	4	1.80

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (n=220)	ร้อยละ
(4) ตำแหน่งงาน		
นักวิชาการยุติธรรม	20	9.1
เจ้าพนักงานธุรการ	1	0.50
พนักงานราชการทั่วไป	70	31.82
- พนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ	53	24.09
- นิติกร	6	2.73
- พนักงานราชการทั่วไป	4	1.82
- ไม่ระบุ	7	3.18
พนักงานจ้างเหมาบริการ	111	50.45
- นิติกร	69	31.36
- เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาท	11	5.00
- พนักงานจ้างเหมาบริการ	5	2.27
- เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป	4	1.82
- พนักงานขับรถ	2	0.91
- เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล	1	0.45
- เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน	1	0.45
- เจ้าหน้าที่เทคโนโลยีสารสนเทศ	1	0.45
- ไม่ระบุ	17	7.73
ลูกจ้างประจำ	1	0.50
- นิติกร	1	0.50
ลูกจ้างชั่วคราว	16	7.30
- นิติกร	11	5.00
- นักวิชาการยุติธรรม	3	1.36
- นักวิชาการเงินและบัญชี	1	0.45
- ไม่ระบุ	1	0.45
อื่น ๆ	1	0.45
- ทนาย	1	0.45
(5) ระยะเวลาในการทำงานทั้งสิ้น		
0 - 5 ปี	213	96.82
6 - 10 ปี	4	1.82
ไม่ระบุ	3	1.36

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (n=220)	ร้อยละ
(6) ระยะเวลาในการทำงานในกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ		
0 - 5 ปี	217	98.64
6 - 10 ปี	1	0.45
ไม่ระบุ	2	0.91
(7) ระยะเวลาในการรับแจ้งสิทธิ การช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรม เฉลี่ย ต่อครั้ง		
มากกว่า 30 นาที	104	47.27
0 - 10 นาที	51	23.18
11 - 20 นาที	43	19.55
21 - 30 นาที	22	10.00
(8) รายได้ต่อเดือน		
น้อยกว่า 15,000 บาท	142	64.50
15,001 - 25,000 บาท	44	20.00
25,001 - 35,000 บาท	23	10.50
35,001 - 45,000 บาท	8	3.60
มากกว่า 45,000 บาท	1	0.50
ไม่ระบุ	2	0.90

จากตารางที่ 4.1 ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ข้าราชการ พนักงานราชการ และพนักงานจ้างเหมาบริการ จำนวน 220 คน ส่วนใหญ่เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 56.80 รองลงมาเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 42.70 มีอายุเฉลี่ยทั้งหมด 33 ปี ส่วนใหญ่มีอายุน้อยกว่า 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 58.20 รองลงมาอายุ 35-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.90 ส่วนน้อยมีอายุมากกว่า 45 ปี คิดเป็นร้อยละ 5.90 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 81.80 รองลงมา มีระดับการศึกษาปริญญาเอก และต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 6.80, และ 5.00 ตามลำดับ ส่วนน้อยมีระดับการศึกษาปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 4.50 ส่วนใหญ่ตำแหน่งงานพนักงานจ้างเหมาบริการ คิดเป็นร้อยละ 50.45 รองลงมาตำแหน่งงานพนักงานราชการทั่วไป นักวิชาการยุติธรรม ลูกจ้างชั่วคราว คิดเป็นร้อยละ 31.82, 9.10, และ 7.30 ตามลำดับ ส่วนน้อยตำแหน่งงานเจ้าพนักงานธุรการ และลูกจ้างประจำ คิดเป็นร้อยละ 0.50 เท่ากัน ส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการทำงานทั้งสิ้น 0-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 96.82 ส่วนน้อยมีระยะเวลาในการทำงานทั้งสิ้น 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 1.82 ส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการทำงานในกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ 0-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 98.64 ส่วนน้อยมีระยะเวลาในการทำงานในกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 0.45 นอกจากนี้ ส่วนใหญ่ใช้ระยะเวลาในการรับแจ้งสิทธิ

การช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรม เฉลี่ยต่อครั้ง มากกว่า 30 นาที คิดเป็นร้อยละ 47.27 รองลงมาใช้ระยะเวลาในการรับแจ้งสิทธิ การช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรม เฉลี่ยต่อครั้ง 0-10 นาที, และ 11-20 นาที คิดเป็นร้อยละ 23.18, และ 19.55 ตามลำดับ ส่วนน้อยใช้ระยะเวลาในการรับแจ้งสิทธิ การช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรม เฉลี่ยต่อครั้ง 21-30 นาที คิดเป็นร้อยละ 10.00 อย่างไรก็ตาม ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 64.50 รองลงมา มีรายได้ต่อเดือน 15,001-25,000 บาท, 25,001-35,000 บาท, และ 35,001-45,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 20.00, 10.50, และ 3.60 ตามลำดับ ส่วนน้อยมีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 45,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 0.50

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปขององค์กร ข้าราชการ พนักงานราชการ และพนักงานจ้างเหมาบริการ ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพผู้ปฏิบัติงาน ณ สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา สำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพภาค สำนักงานยุติธรรมจังหวัด และจุดให้บริการประชาชนสถานีตำรวจภูธรเมือง (Service Point)

ข้อมูลทั่วไปขององค์กร	จำนวน (n=220)	ร้อยละ
(1) สวัสดิการของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ		
ไม่เหมาะสมต่อการปฏิบัติงาน	103	46.80
เหมาะสมต่อการปฏิบัติงาน	99	45.00
อื่น ๆ	18	8.20
(2) สถานที่ตั้งขององค์กร		
ต่างจังหวัด	174	79.10
กรุงเทพมหานคร	37	16.80
ปริมณฑล (นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ นครปฐม สมุทรสาคร)	9	4.10

จากตารางที่ 4.2 ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ข้าราชการ พนักงานราชการ และพนักงานจ้างเหมาบริการ จำนวน 220 คน ส่วนใหญ่คิดว่าสวัสดิการของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพไม่เหมาะสมต่อการปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 46.80 ส่วนน้อยคิดว่าสวัสดิการของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเหมาะสมต่อการปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 45.00 อย่างไรก็ตาม ส่วนใหญ่สถานที่ตั้งขององค์กรอยู่ในต่างจังหวัด คิดเป็นร้อยละ 79.10 รองลงมาสถานที่ตั้งขององค์กรอยู่ในกรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 16.80 ส่วนน้อยสถานที่ตั้งขององค์กรอยู่ในปริมณฑล (นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ นครปฐม สมุทรสาคร) คิดเป็นร้อยละ 4.10

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม จำแนกตามการเห็นผลได้ตามลักษณะของนโยบาย

ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
การเห็นผลได้ตามลักษณะของนโยบาย		
(1) นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมสามารถส่งผลให้เห็นได้ชัดเจน	4.20	1.33
(2) นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมมีความเห็นพ้องต้องกันในวัตถุประสงค์ของนโยบายอยู่ในระดับสูง	3.92	1.23
(3) ผู้นำนักของผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมที่นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมผลักดันให้เกิดขึ้นมา หรือผลประโยชน์สัมพัทธ์	3.90	1.24
(4) นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมสามารถนำมาทดลองปฏิบัติในลักษณะของโครงการทดลองก่อนได้	3.71	1.35
(5) นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมมีการเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ น้อยที่สุด	3.57	1.18
เฉลี่ยรวม	3.86	1.03

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

จากตารางที่ 4.3 ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ข้าราชการ พนักงานราชการ และพนักงานจ้างเหมาบริการ ให้ความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมด้าน การเห็นผลได้ตามลักษณะของนโยบาย ภาพรวมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 ในส่วนของนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมสามารถส่งผลให้เห็นได้ชัดเจน อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 ในส่วนของ นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมมีความเห็นพ้องต้องกันในวัตถุประสงค์ของนโยบายอยู่ในระดับสูง ผู้นำนักของผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมที่นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมผลักดันให้เกิดขึ้นมาหรือผลประโยชน์สัมพัทธ์ นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมสามารถนำมาทดลองปฏิบัติในลักษณะของโครงการทดลองก่อนได้ อยู่ในระดับรองลงมา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92, 3.90, และ 3.71 ตามลำดับ ในส่วนของ นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมมีการเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ น้อยที่สุด อยู่ในระดับน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ย

เท่ากับ 3.57 ฉะนั้นกลับกันแสดงว่า นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมมีการเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ มากที่สุด

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม จำแนกตามความชัดเจนของวัตถุประสงค์ของนโยบาย

ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ความชัดเจนของวัตถุประสงค์ของนโยบาย		
(1) นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมง่ายต่อการรับรู้	3.94	1.31
(2) นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมมีวัตถุประสงค์ที่กระจ่างชัดไม่ส่งผลให้เกิดการตีความผิดวัตถุประสงค์	3.90	1.36
(3) นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมมีวัตถุประสงค์สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันไม่สะเปะสะปะ	3.81	0.26
เฉลี่ยรวม	3.88	1.21

จากตารางที่ 4.4 ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ข้าราชการ พนักงานราชการ และพนักงานจ้างเหมาบริการ ให้ความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมด้าน ความชัดเจนของวัตถุประสงค์ของนโยบาย ภาพรวมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 ในส่วนของ นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมง่ายต่อการรับรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 ในส่วนของ นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมมีวัตถุประสงค์ที่กระจ่างชัดไม่ส่งผลให้เกิดการตีความผิดวัตถุประสงค์ อยู่ในระดับรองลงมา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 ในส่วนของ นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมมีวัตถุประสงค์สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันไม่สะเปะสะปะ อยู่ในระดับน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 ฉะนั้นกลับกันแสดงว่า นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมมีวัตถุประสงค์ไม่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันสะเปะสะปะ

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม จำแนกตามความเป็นไปได้ทางการเมือง

ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ความเป็นไปได้ทางการเมือง		
(1) นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมได้รับการสนับสนุนจากสื่อมวลชนและประชาชนโดยทั่วไปอย่างดี	3.97	1.25
(2) นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไม่ถูกยับยั้งโดยกลุ่มอาชีพที่มีอิทธิพลและเล็งเห็นว่าส่งผลกระทบในทางลบ	3.82	1.28
(3) นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมได้รับการสนับสนุนจากชนชั้นนำของประเทศ ซึ่งเห็นด้วยกับนโยบายนี้สูงมาก	3.73	1.31
(4) นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่จากกลุ่มผลประโยชน์ และบุคคลที่สำคัญ ๆ ในรัฐบาลและรัฐสภา	3.65	1.20
เฉลี่ยรวม	3.79	1.08

จากตารางที่ 4.5 ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ข้าราชการ พนักงานราชการ และพนักงานจ้างเหมาบริการ ให้ความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมด้าน ความเป็นไปได้ทางการเมือง ภาพรวมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 ในส่วนของ นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมได้รับการสนับสนุนจากสื่อมวลชนและประชาชนโดยทั่วไปอย่างดี อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 ในส่วนของ นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไม่ถูกยับยั้งโดยกลุ่มอาชีพที่มีอิทธิพลและเล็งเห็นว่าส่งผลกระทบในทางลบ นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมได้รับการสนับสนุนจากชนชั้นนำของประเทศซึ่งเห็นด้วยกับนโยบายนี้สูงมาก อยู่ในระดับรองลงมา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82, และ 3.73 ตามลำดับ ในส่วนของ นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่จากกลุ่มผลประโยชน์ และบุคคลที่สำคัญ ๆ ในรัฐบาลและรัฐสภา อยู่ในระดับน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 ฉะนั้นกลับกันแสดงว่า นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่จากกลุ่มผลประโยชน์ และบุคคลที่สำคัญ ๆ ในรัฐบาลและรัฐสภา

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม จำแนกตามความเป็นไปได้ทางเทคโนโลยี

ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ความเป็นไปได้ทางเทคโนโลยี		
(1) นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมมีกรอบการมองปัญหาที่ถูกต้องและมีแผนงานที่ดี	3.89	1.24
(2) นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไม่ส่งผลให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการปฏิบัติงานที่เคยทำอยู่เป็นประจำ	3.85	1.29
(3) นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมมีกรรมวิธีปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐานและช่วยประหยัดเวลา	3.81	1.27
(4) การดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมสอดคล้องกับลักษณะทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่มีอยู่ในปัจจุบัน	3.78	1.21
(5) นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมมีโครงสร้างการดำเนินงานไม่สลับซับซ้อน และมีผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานไม่มากนัก	3.77	1.21
(6) ข้อเสนอของนักวิชาการหรือที่ปรึกษาชาวต่างประเทศต่อนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมได้รับการกลั่นกรองดีแล้วและสอดคล้องกับสภาพการณ์ของประเทศกำลังพัฒนาอย่างประเทศไทย	3.77	1.16
(7) นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมเป็นนโยบายที่สร้างขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาวิกฤตเฉพาะหน้าและตอบสนองต่อแรงกดดันทางการเมืองได้ดี	3.63	1.22
เฉลี่ยรวม	3.79	1.03

จากตารางที่ 4.6 ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ข้าราชการ พนักงานราชการ และพนักงานจ้างเหมาบริการ ให้ความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมด้าน ความเป็นไปได้ทางเทคโนโลยี ภาพรวมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 ในส่วนของ นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมมีกรอบการมองปัญหาที่ถูกต้องและมีแผนงานที่ดี อยู่ในระดับมาก

ที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 ในส่วนของ นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไม่ส่งผลให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการปฏิบัติงานที่เคยทำอยู่เป็นประจำ นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมมีกรรมวิธีปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐานและช่วยประหยัดเวลา การดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมสอดคล้องกับลักษณะทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่มีอยู่ในปัจจุบัน นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมมีโครงสร้างการดำเนินงานไม่สลับซับซ้อนและมีผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานไม่มากนัก ข้อเสนอของนักวิชาการหรือที่ปรึกษาชาวต่างประเทศต่อนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมได้รับการกลั่นกรองดีแล้วและสอดคล้องกับสภาพการณ์ของประเทศกำลังพัฒนาอย่างประเทศไทย อยู่ในระดับรองลงมา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85, 3.81, 3.78, 3.77, และ 3.77 ตามลำดับ นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมเป็นนโยบายที่สร้างขึ้นเพื่อแก้ปัญหาวิกฤตเฉพาะหน้าและตอบสนองต่อแรงกดดันทางการเมืองได้ดี อยู่ในระดับน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 ฉะนั้นกลับกันแสดงว่า นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมเป็นนโยบายที่สร้างขึ้นไม่แก้ปัญหาวิกฤตเฉพาะหน้าและตอบสนองต่อแรงกดดันทางการเมืองได้ไม่ดี

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม จำแนกตามความเพียงพอของทรัพยากร

ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ความเพียงพอของทรัพยากร		
(1) บุคลากรมีความรู้เฉพาะด้านที่เพียงพอในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ทั้งการเยียวยาทางการเงิน ทางร่างกาย และทางจิตใจ	4.14	1.21
(2) การดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไม่ขาดแคลนทรัพยากรบุคคล และบุคลากรมีคุณภาพสูง	3.40	1.37
(3) การดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมมีวัสดุอุปกรณ์ สถานที่ ทำการ เครื่องมือเครื่องใช้ และอุปกรณ์อำนวยความสะดวกอื่น ๆ เพียงพอ	3.38	1.32
(4) นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมได้รับการสนับสนุนทางการเงินหรืองบประมาณอย่างเพียงพอ	3.31	1.28
เฉลี่ยรวม	3.62	1.05

จากตารางที่ 4.7 ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ข้าราชการ พนักงานราชการ และพนักงานจ้างเหมาบริการ ให้ความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ด้าน ความเพียงพอของทรัพยากร ภาพรวมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62 ในส่วนของ บุคลากรมีความรู้เฉพาะด้านที่ดีพอในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ทั้งการเยียวยาทางการเงิน ทางร่างกาย และทางจิตใจ อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 ในส่วนของ การดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ไม่ขาดแคลนทรัพยากรบุคคล และบุคลากรมีคุณภาพสูง การดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมมีวัสดุอุปกรณ์ สถานที่ทำการ เครื่องมือเครื่องใช้ และอุปกรณ์อำนวยความสะดวกอื่น ๆ เพียงพอ อยู่ในระดับรองลงมา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40, และ 3.38 ตามลำดับ ในส่วนของ นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมได้รับการสนับสนุนทางการเงิน หรืองบประมาณอย่างเพียงพอ อยู่ในระดับน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.31 ฉะนั้นกลับกันแสดงว่า นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ไม่ได้รับการสนับสนุนทางการเงิน หรืองบประมาณอย่างเพียงพอ

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม จำแนกตามความสามารถของหน่วยงาน ที่น่านโยบายไปปฏิบัติ

ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ความสามารถของหน่วยงานที่น่านโยบายไปปฏิบัติ		
(1) สำนักงานเหมาะสมในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่มีอยู่แล้ว	4.06	1.37
(2) หัวหน้างานมีภาวะผู้นำที่เข้มแข็ง สามารถระดมการสนับสนุนจากแหล่งต่าง ๆ และมีความสามารถในการสังเคราะห์เพื่อสร้างสิ่งใหม่ขึ้นมาเป็นองค์ประกอบร่วมที่สำคัญในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม	3.92	1.28
(3) สำนักงานมีสายใยความผูกพันอย่างไม่เป็นทางการกับหน่วยงานที่กำหนดนโยบายในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม	3.74	1.23
(4) สำนักงานเป็นหน่วยงานขนาดเล็กมีระดับการบังคับบัญชาน้อย จำนวนผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีจำนวนมาก	3.61	1.28
(5) สำนักงานได้รับการตั้งขึ้นโดยแรงผลักดันของกลุ่มการเมืองที่มีอำนาจในขณะนั้น	3.20	1.28
เฉลี่ยรวม	3.76	1.00

จากตารางที่ 4.8 ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ข้าราชการ พนักงานราชการ และพนักงานจ้างเหมาบริการ ให้ความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมด้าน ความสามารถของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ภาพรวมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 ในส่วนของ สำนักงานเหมาะสมในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมเนื่องจากเป็นหน่วยงานที่มีอยู่แล้ว อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 ในส่วนของ หัวหน้างานมีภาวะผู้นำที่เข้มแข็ง สามารถระดมการสนับสนุนจากแหล่งต่าง ๆ และมีความสามารถในการสังเคราะห์เพื่อสร้างสิ่งใหม่ขึ้นมาเป็นองค์ประกอบร่วมที่สำคัญในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม สำนักงานมีสายใยความผูกพันอย่างไม่เป็นทางการกับหน่วยงานที่กำหนดนโยบายในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม สำนักงานเป็นหน่วยงานขนาดเล็กมีระดับการบังคับบัญชาน้อย จำนวนผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีจำนวนมาก อยู่ในระดับรองลงมา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92, 3.74, และ 3.61 ตามลำดับ ในส่วนของ สำนักงานได้รับการตั้งขึ้นโดยแรงผลักดันของกลุ่มการเมืองที่มีอำนาจในขณะนั้น อยู่ในระบับน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.20 ฉะนั้นกลับกันแสดงว่า สำนักงานได้รับการตั้งขึ้นโดยไม่มีแรงผลักดันของกลุ่มการเมืองที่มีอำนาจในขณะนั้น

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม จำแนกตามความเข้าใจและทัศนคติของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ

ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ความเข้าใจและทัศนคติของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ		
(1) ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติไม่ได้หลีกเลี่ยงหรือดเว้นไม่ปฏิบัติตามนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม	4.45	1.43
(2) นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไม่ได้ขัดต่องาน อำนาจ ศักดิ์ศรี หรือผลประโยชน์ของผู้ปฏิบัติ	4.40	1.43
(3) ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติไม่ได้เพิกเฉย หรือละเลย หรือไม่ได้เลือกปฏิบัติเพียงส่วนใดส่วนหนึ่งของนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ที่คิดว่าไม่ขัดกับคุณค่าที่ตนเองยึดถือ	4.36	1.38

ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
(4) ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติมีความเข้าใจต่อวัตถุประสงค์ มีทิศทางของทัศนคติที่ดี และมีความผูกพันอย่างมากต่อนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม	4.20	1.24
(5) ค่านิยมของผู้ปฏิบัติสอดคล้องกับนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม และเห็นด้วยกับนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมอย่างมาก	4.14	1.30
(6) สำนักงานมีลำดับขั้นของการสื่อสารแบบเปิด รวมถึงมีการเปิดโอกาสให้พูดคุยกับบุคคลภายนอก ในการสร้างสายใยแห่งความสัมพันธ์ในแนวตั้งและแนวนอน	4.00	1.20
(7) นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไม่ทำให้ผู้ปฏิบัติต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปจากแนวเดิมที่ปฏิบัติมาอย่างยาวนาน	3.89	1.27
เฉลี่ยรวม	4.24	1.22

จากตารางที่ 4.9 ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ข้าราชการ พนักงานราชการ และพนักงานจ้างเหมาบริการ ให้ความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมด้าน ความเข้าใจและทัศนคติของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ ภาพรวมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 ในส่วนของ ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติไม่ได้หลีกเลี่ยงหรืองดเว้นไม่ปฏิบัติตามนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 ในส่วนของ นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไม่ได้ขัดต่องาน อำนาจ ศักดิ์ศรี หรือผลประโยชน์ของผู้ปฏิบัติ ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติไม่ได้เพิกเฉย หรือละเลย หรือไม่ได้เลือกปฏิบัติเพียงส่วนใดส่วนหนึ่งของนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ที่คิดว่าไม่ขัดกับคุณค่าที่ตนเองยึดถือ ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติมีความเข้าใจต่อวัตถุประสงค์ มีทิศทางของทัศนคติที่ดี และมีความผูกพันอย่างมากต่อนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ค่านิยมของผู้ปฏิบัติสอดคล้องกับนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมและเห็นด้วยกับนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมอย่างมาก สำนักงานมีลำดับขั้นของการสื่อสารแบบเปิด รวมถึงมีการเปิดโอกาสให้พูดคุยกับบุคคลภายนอก ในการสร้างสายใยแห่งความสัมพันธ์ในแนวตั้งและแนวนอน อยู่ในระดับรองลงมา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40, 4.36, 4.20, 4.14, และ 4.00 ตามลำดับ ในส่วนของ นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไม่ทำให้ผู้ปฏิบัติต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปจากแนวเดิมที่ปฏิบัติมาอย่างยาวนาน อยู่ในระดับน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 ฉะนั้นกลับกันแสดงว่า

นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมทำให้ผู้ปฏิบัติต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปจากแนวเดิมที่ปฏิบัติมาอย่างยาวนาน

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม จำแนกตามความเป็นไปได้ในกลไกภายในองค์กรหรือระหว่างองค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ

ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ความเป็นไปได้ในกลไกภายในองค์กรหรือระหว่างองค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ		
(1) สำนักงานมีความร่วมมือกันอย่างดีในอดีตต่อสำนักงานที่ร่วมกันปฏิบัติ เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด ศาลยุติธรรม กรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ ให้เป็นไปตามนโยบายอื่น ๆ ที่ผ่านมา	4.18	1.37
(2) สำนักงานมีจำนวนสำนักงานน้อยมากในการประสานงานเกี่ยวกับนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม	4.13	1.47
(3) สำนักงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด ศาลยุติธรรม กรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ มีความสัมพันธ์ดั้งเดิมที่ดีในการร่วมมือกันดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม	4.11	1.37
(4) นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมมีจำนวนจุดที่ต้องตัดสินใจน้อยมากในการดำเนินงาน	3.72	1.22
(5) นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมได้รับการสนับสนุนจากฝ่ายการเมืองหรือองค์กรระดับบนที่ดีพอ	3.68	1.29
เฉลี่ยรวม	3.96	1.10

จากตารางที่ 4.10 ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ข้าราชการ พนักงานราชการ และพนักงานจ้างเหมาบริการ ให้ความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมด้าน ความเป็นไปได้ในกลไกภายในองค์กรหรือระหว่างองค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ภาพรวมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 ในส่วนของ สำนักงานมีความร่วมมือกันอย่างดีในอดีตต่อสำนักงานที่

ร่วมกันปฏิบัติ เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด ศาลยุติธรรม กรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ ให้เป็นไปตามนโยบายอื่น ๆ ที่ผ่านมา อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 ในส่วนของสำนักงานมีจำนวนสำนักงานน้อยมากในการประสานงานเกี่ยวกับนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม สำนักงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด ศาลยุติธรรม กรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ มีความสัมพันธ์ดั้งเดิมที่ดีในการร่วมมือกันดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมมีจำนวนจุดที่ต้องตัดสินใจน้อยมากในการดำเนินงาน อยู่ในระดับรองลงมา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13, 4.11, และ 3.72 ตามลำดับ ในส่วนของ นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมได้รับการสนับสนุนจากฝ่ายการเมืองหรือองค์กรระดับบนที่ดีพอ อยู่ในระดับน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 ฉะนั้นกลับกันแสดงว่า นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไม่ได้รับการสนับสนุนจากฝ่ายการเมืองหรือองค์กรระดับบนที่ดีพอ

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม

ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความเห็น
ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม			
(1) ความเข้าใจและทัศนคติของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ	4.24	1.22	ค่อนข้างเห็นด้วย
(2) ความเป็นไปได้ในกลไกภายในองค์กรหรือระหว่างองค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ	3.96	1.10	ค่อนข้างเห็นด้วย
(3) ความชัดเจนของวัตถุประสงค์ของนโยบาย	3.88	1.21	ค่อนข้างเห็นด้วย
(4) การเห็นผลได้ตามลักษณะของนโยบาย	3.86	1.03	ค่อนข้างเห็นด้วย
(5) ความเป็นไปได้ทางการเมือง	3.79	1.08	ค่อนข้างเห็นด้วย
(6) ความเป็นไปได้ทางเทคโนโลยี	3.79	1.03	ค่อนข้างเห็นด้วย
(7) ความสามารถของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ	3.76	1.00	ค่อนข้างเห็นด้วย

ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความเห็น
(8) ความเพียงพอของทรัพยากร	3.62	1.05	ค่อนข้างเห็นด้วย
เฉลี่ยรวม	3.87	0.96	ค่อนข้างเห็นด้วย

จากตารางที่ 4.11 สรุปความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมทุกด้าน ภาพรวมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ข้าราชการ พนักงานราชการ และพนักงานจ้างเหมาบริการ ค่อนข้างเห็นด้วย อีกทั้ง ปรากฏว่าในส่วนของ ความเข้าใจและทัศนคติของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 ในส่วนของความเป็นไปได้ในโลกภายในองค์กรหรือระหว่างองค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ความชัดเจนของวัตถุประสงค์ของนโยบาย การเห็นผลได้ตามลักษณะของนโยบาย ความเป็นไปได้ทางการเมือง ความเป็นไปได้ทางเทคโนโลยี ความสามารถของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ อยู่ในระดับรองลงมา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96, 3.88, 3.86, 3.79, 3.79, และ 3.76 ตามลำดับ ในส่วนของ ความเพียงพอของทรัพยากร อยู่ในระดับน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62

ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความสามารถในการปฏิบัติงานในพื้นที่ในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม

ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความเห็น
ความสามารถในการปฏิบัติงานในพื้นที่ในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม			
(1) กรมสามารถบังคับให้ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ทำตามระเบียบวินัยได้ในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม	4.27	1.22	ค่อนข้างเห็นด้วย
(2) ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่สามารถสร้างความชอบธรรมให้กับเหยื่ออาชญากรรมในการดำเนินนโยบายช่วยเหลือเยียวยา	4.20	1.19	ค่อนข้างเห็นด้วย
(3) ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่เกิดการเคารพนับถือตนเองในการปฏิบัติการช่วยเหลือเยียวยาเหยื่ออาชญากรรม	4.16	1.31	ค่อนข้างเห็นด้วย

ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความเห็น
(4) ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่สามารถจัดลำดับความสำคัญในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมได้	4.16	1.23	ค่อนข้างเห็นด้วย
(5) ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่คิดว่าจุดมุ่งหมายในการดำเนินงานในพื้นที่ในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไม่ขัดแย้งกัน	4.07	1.16	ค่อนข้างเห็นด้วย
(6) กรมมีความชัดเจนว่าต้องการให้ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ทำอะไรในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม	4.04	1.16	ค่อนข้างเห็นด้วย
(7) กรมรู้ว่าจะวัดผลการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่อย่างไรในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม	3.99	1.26	ค่อนข้างเห็นด้วย
(8) ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่สามารถทำให้เหยื่ออาชญากรรมเชื่อว่าเขาเป็นคนที่สำคัญในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมจากการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม	3.95	1.17	ค่อนข้างเห็นด้วย
(9) ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่จำเป็นต้องแสดงออกในมิติความเป็นมนุษย์ในการสังเกตความรู้สึกหรือการตัดสินใจในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม	3.90	1.20	ค่อนข้างเห็นด้วย
(10) ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมบ้างบางส่วนเพื่อให้สอดคล้องกับความเป็นจริงในการปฏิบัติงานในพื้นที่	3.86	1.30	ค่อนข้างเห็นด้วย
(11) กรมสามารถเปรียบเทียบการทำงานของผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่กับอีกคนหนึ่งในลักษณะเดียวกันได้ในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม	3.80	1.26	ค่อนข้างเห็นด้วย
(12) การให้การช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมของผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่มีมากน้อยเท่าใดขึ้นอยู่กับข้อกำหนดของอำนาจรัฐ	3.79	1.20	ค่อนข้างเห็นด้วย

ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความเห็น
(13) ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ที่มีประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการดำเนินการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมที่แตกต่างไปจากผู้บริหารระดับสูงของกรม	3.71	1.24	ค่อนข้างเห็นด้วย
(14) กรมได้สร้างแรงจูงใจให้กับผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมมากพอ	3.71	1.24	ค่อนข้างเห็นด้วย
(15) การกำหนดขอบข่ายการให้บริการของผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่เริ่มมีปัญหา เนื่องจากความต้องการของประชาชนมีมากขึ้น แต่รัฐเริ่มประสบกับวิกฤตการณ์ จึงลดบทบาทของผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ในการปฏิบัติงานในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม	3.68	1.26	ค่อนข้างเห็นด้วย
(16) การกำหนดนโยบายขึ้นใหม่ของผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่เป็นการพัฒนาการต่อสู้กับแรงกดดันที่เขาเผชิญในพื้นที่	3.66	1.20	ค่อนข้างเห็นด้วย
(17) การกำหนดระเบียบเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ทำตามอย่างเคร่งครัดเป็นการเพิ่มภาระงานให้เขาในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม	3.61	1.29	ค่อนข้างเห็นด้วย
(18) ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ทำงานอยู่ในสถานการณ์ที่ซับซ้อนและไม่สามารถลดทุกอย่างของนโยบายให้เป็นแบบแผนตายตัวในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมได้	3.58	1.22	ค่อนข้างเห็นด้วย
(19) ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่สามารถกำหนดนโยบายขึ้นใหม่จากการที่เขาได้ปฏิบัติงานในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในพื้นที่	3.58	1.20	ค่อนข้างเห็นด้วย
(20) นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไม่ได้อธิบายการปฏิบัติของผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ว่าจะได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติตามนโยบายอย่างไร	3.58	1.17	ค่อนข้างเห็นด้วย

ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความเห็น
(21) การกำหนดระเบียบเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ทำตามอย่างเคร่งครัดเป็นการเพิ่มภาระงานให้เขาในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม	3.53	1.29	ค่อนข้างเห็นด้วย
(22) ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ได้พัฒนาวิธีการทำงานทุกอย่างให้เป็นงานประจำโดยมีทัศนคติตายตัว และไม่คาดหวังอะไรมากในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม	3.51	1.32	ค่อนข้างเห็นด้วย
(23) ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่สามารถควบคุมเหยื่ออาชญากรรมในการขอรับการช่วยเหลือเยียวยาได้ เนื่องจากเขามีทรัพยากรไม่เพียงพอที่จะปฏิบัติงานตามนโยบายในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมได้ทั้งหมด	3.34	1.28	ค่อนข้างไม่เห็นด้วย
(24) ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่สามารถใช้ดุลยพินิจเพื่อแจกจ่ายผลประโยชน์หรือลงโทษเหยื่ออาชญากรรมในการขอรับการบริการช่วยเหลือเยียวยาได้	3.31	1.39	ค่อนข้างไม่เห็นด้วย
(25) ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่คิดว่าเขามีความสำคัญน้อย และถูกกดขี่จากระบบราชการ ในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม	3.24	1.29	ค่อนข้างไม่เห็นด้วย
เฉลี่ยรวม	3.77	0.87	ค่อนข้างเห็นด้วย

จากตารางที่ 4.12 สรุปความเห็นเกี่ยวกับความสามารถในการปฏิบัติงานในพื้นที่ในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ภาพรวมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 ประชากรกลุ่มตัวอย่างข้าราชการ พนักงานราชการ และพนักงานจ้างเหมาบริการ ส่วนมาก ค่อนข้างเห็นด้วย และส่วนน้อย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ซึ่งค่อนข้างไม่เห็นด้วยในส่วนของ ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ที่สามารถควบคุมเหยื่ออาชญากรรมในการขอรับการช่วยเหลือเยียวยาได้ เนื่องจากเขามีทรัพยากรไม่เพียงพอที่จะปฏิบัติงานตามนโยบายในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมได้ทั้งหมด ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่สามารถใช้ดุลยพินิจเพื่อแจกจ่ายผลประโยชน์หรือลงโทษเหยื่ออาชญากรรมในการขอรับการบริการช่วยเหลือเยียวยาได้ ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่คิดว่าเขามีความสำคัญน้อย และถูกกดขี่จากระบบราชการ ในการดำเนินนโยบายการ

ช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ฉะนั้นกลับกันแสดงว่า ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ไม่สามารถควบคุมเหยื่ออาชญากรรมในการขอรับการช่วยเหลือเยียวยาได้ เนื่องจากเขามีทรัพยากรไม่เพียงพอที่จะปฏิบัติงานตามนโยบายในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมได้ทั้งหมด ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ไม่สามารถใช้ดุลยพินิจเพื่อแจกจ่ายผลประโยชน์หรือลงโทษเหยื่ออาชญากรรมในการขอรับการบริการช่วยเหลือเยียวยาได้ ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่คิดว่าเขามีความสำคัญมาก และไม่ถูกกดขี่จากระบบราชการ ในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม อีกทั้ง ปรากฏว่าในส่วนของ กรมสามารถบังคับให้ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ทำตามระเบียบวินัยได้ในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 และในส่วนของ ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่คิดว่าเขามีความสำคัญน้อย และถูกกดขี่จากระบบราชการ ในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม อยู่ในระดับน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 ฉะนั้นกลับกันแสดงว่า ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่คิดว่าเขามีความสำคัญมาก และไม่ถูกกดขี่จากระบบราชการ ในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม กับความสามารถในการปฏิบัติงานในพื้นที่ในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์กลุ่มตัวอย่างเดียวกันสองตัวแปรของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม กับความสามารถในการปฏิบัติงานในพื้นที่ในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ผู้วิจัยอาศัย ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Karl Pearson หรือ Pearson Correlation (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient) ที่อธิบายว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าตั้งแต่ -1.00 ถึง +1.00 โดยค่าลบแสดงความสัมพันธ์ทางลบหรือทางตรงกันข้าม ค่าบวกแสดงความสัมพันธ์ทางบวกหรือทางเดียวกัน โดยใช้เกณฑ์พิจารณา ดังนี้ (อ๋างโน กัลยา วานิชย์บัญชา, 2561: 131-133)

$r = +0.50$ ถึง $+1.00$	หรือ $r = -0.50$ ถึง -1.00	แปลว่ามีความสัมพันธ์ในระดับสูง
$r = +0.30$ ถึง $+0.49$	หรือ $r = -0.30$ ถึง -0.49	แปลว่ามีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง
$r = +0.10$ ถึง $+0.29$	หรือ $r = -0.10$ ถึง -0.29	แปลว่ามีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ
$r = 0.00$		แปลว่าไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตารางที่ 4.13 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่อ
อาชญากรรม และความสามารถในการปฏิบัติงานในพื้นที่ในการดำเนินนโยบาย
การช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม

ความสัมพันธ์	ความสามารถในการปฏิบัติงานในพื้นที่ ในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่อ อาชญากรรม ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)
ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนิน	0.696 **
นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม	
ความสามารถของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ	0.674 **
ความเป็นไปได้ในกลไกภายในองค์กรหรือระหว่างองค์กรที่นำ นโยบายไปปฏิบัติ	0.656 **
ความเข้าใจและทัศนคติของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ	0.633 **
ความเป็นไปได้ทางเทคโนโลยี	0.624 **
การเห็นผลได้ตามลักษณะของนโยบาย	0.598 **
ความเป็นไปได้ทางการเมือง	0.561 **
ความเพียงพอของทรัพยากร	0.552 **
ความชัดเจนของวัตถุประสงค์ของนโยบาย	0.534 **
** p < 0.05	

จากตารางที่ 4.13 ปัจจัยส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ส่วนของความสามารถของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ความเป็นไปได้ในกลไกภายในองค์กรหรือระหว่างองค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ความเข้าใจและทัศนคติของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ ความเป็นไปได้ทางเทคโนโลยี การเห็นผลได้ตามลักษณะของนโยบาย ความเป็นไปได้ทางการเมือง ความเพียงพอของทรัพยากร ความชัดเจนของวัตถุประสงค์ของนโยบาย มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง กับ

ความสามารถในการปฏิบัติงานในพื้นที่ในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า r เท่ากับ 0.674, 0.656, 0.633, 0.624, 0.598, 0.561, 0.552, และ 0.534 ตามลำดับ) ดังนั้นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง กับความสามารถในการปฏิบัติงานในพื้นที่ในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า r เท่ากับ 0.696)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จากประชากร ข้าราชการ พนักงานราชการ และพนักงานจ้างเหมาบริการ ทั่วประเทศ

ประชากร ข้าราชการ พนักงานราชการ และพนักงานจ้างเหมาบริการ ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ผู้ปฏิบัติงาน ณ สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา สำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพภาค สำนักงานยุติธรรมจังหวัด และจุดให้บริการประชาชนสถานีตำรวจภูธรเมือง (Service Point) ทั่วประเทศ ซึ่งให้เห็นถึงปัญหาและอุปสรรคการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในปัจจุบัน สามารถแจกแจงรายละเอียด และจัดกลุ่มปัญหาและอุปสรรคได้ 20 ข้อ ดังนี้

(1) แนวคิดของผู้บริหารระดับสูงคิดแต่เอาหน้า บางผลงาน แต่ไม่มีการสนับสนุนค่าใช้จ่ายอย่างเป็นธรรม แก่ผู้ปฏิบัติงาน หรือผู้ใต้บังคับบัญชา การนั่งคิดของผู้บริหารระดับสูง แต่ไม่ได้มาปฏิบัติจริง ทำให้เกิดนโยบายกับทางปฏิบัติที่มักจะไม่สอดคล้องกันจริง

(2) การทำงานเชิงนโยบายช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมเหล่านั้น สามารถกระทำได้ เนื่องจากมีการยอมรับนโยบายและแนวทาง วิสัยทัศน์ ต่าง ๆ เข้ามาเป็นเป้าหมายในการทำงาน แต่ที่สำคัญควรคำนึงถึงความแตกต่างของบริบทสภาพปัญหาอาชญากรรมในแต่ละพื้นที่ แต่ละภูมิภาค แต่ละจังหวัด หรือค่าตอบแทน

(3) กรมยังไม่เป็นที่รู้จักของหน่วยงานทั่วไป เนื่องจากต้องอาศัยอยู่กับสำนักงานยุติธรรมจังหวัด ยังไม่ค่อยเป็นที่รู้จักของประชาชน หน่วยงานรัฐควรมีการบรรยายตามหน่วยงานรัฐต่าง ๆ ให้รู้จักบทบาทหน้าที่ที่กรมมากขึ้น ประชาชนยังเข้าไม่ถึงภารกิจของหน่วยงาน

(4) กำลังเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานต้องอาศัยหน่วยงานในต่างสังกัด ใช้เจ้าหน้าที่คุมประพฤติเป็นผู้ลงนามในเอกสารต่าง ๆ ซึ่งทำให้เกิดปัญหาล่าช้า ติดขัด เนื่องจากไม่เข้าใจบทบาทของงาน ต้องอธิบาย ถึงจะยอมลงนาม หากเป็นคนในสังกัดกรมเดียวกันงานจะอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนได้อย่างรวดเร็ว ราบรื่นอย่างมากยิ่งขึ้น

(5) เนื่องจากปัญหาทางสังคมมีเพิ่มมากขึ้น เหลืออาชญากรรมมีเพิ่มมากขึ้น และมีนโยบายต่าง ๆ เข้ามาเพิ่มมากขึ้น แต่ทรัพยากรบุคคลในการเข้ามาทำงาน เข้ามาช่วยเหลือเหลืออาชญากรรมไม่สอดคล้องกัน ผู้ปฏิบัติงานยังเป็นลูกจ้าง และพนักงานราชการเป็นส่วนใหญ่ ไม่มีอำนาจในการตัดสินใจในการปฏิบัติงานเท่าที่ควร ได้รับข่าวเหลืออาชญากรรมช้า เนื่องจากมีเจ้าหน้าที่น้อย เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ต่างจังหวัดไม่เพียงพอ และมีการเลื่อนบอ ย ควรมีการเพิ่มตำแหน่งงานที่มั่นคงและพัฒนาศักยภาพอยู่เสมอ กำลังทรัพยากรบุคคล รายได้พนักงาน บุคลากร กรรมมีจำนวนไม่เพียงพอในระดับจังหวัด ในต่างจังหวัดมีเจ้าหน้าที่กรมเพียง 3 คน รับผิดชอบการช่วยเหลือทั้งจังหวัด บุคลากรน้อย และมีการเปลี่ยนเวียนลูกจ้างบ่อย เนื่องจากสวัสดิการกรมไม่เอื้อ จึงอาจทำให้งานล่าช้า บุคลากรที่มีคุณภาพ จำนวนบุคลากร และสวัสดิการความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ การกระตุ้นให้เจ้าหน้าที่มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานกับปริมาณงานที่เพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน บุคลากรไม่เพียงพอ แต่จำนวนเจ้าหน้าที่มีไม่เพียงพอต่อการทำงาน และบุคลากรที่น้อยเกินไป การลงพื้นที่ ช่วยเหลือและนำ ต้องใช้บุคลากร เจ้าหน้าที่ที่เพียงพอ และมีจิตใจดีในการที่จะช่วยเหลือผู้เสียหาย บุคลากรน้อย เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานเป็นเพียงแค่งานจ้างเหมาบริการ ขาดความเสมอภาค และมีจำนวนบุคลากรน้อยกว่าปริมาณงานในปัจจุบัน

(6) ระยะเวลาในการดำเนินการช่วยเหลือ ระยะเวลาที่น้อยเกินไป ถึงแม้จะมีการกำหนดระยะเวลาในการพิจารณาคำขอให้รวดเร็ว แต่กรณีที่มีการพิจารณาจ่ายเงิน ระยะเวลาจ่ายเงินไม่แน่นอน ยังช้าอยู่มาก ไม่มีมาตรฐานในการกำหนดระยะเวลาการจ่ายไว้แน่นอน การทำงานแข่งกับเวลา หรือตัวชี้วัด เอกสารไม่เพียงพอต่อการสรุป และในบางครั้งไม่ได้รับความร่วมมือจากการขอเอกสาร มีความล่าช้าในการเยียวยาผู้เสียหายในคดีอาญา ตลอดจนผู้ซึ่งตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมที่ได้รับการเยียวยาจากรัฐ มีเงื่อนไขการจ่ายที่ค่อนข้างจำกัด เอกสารล่าช้า ความรวดเร็วในการพิจารณาของอนุกรรมการ ระยะเวลาในการปฏิบัติงานน้อย บิบบเกินไป ระยะเวลาในการปฏิบัติงานมีระยะเวลาน้อยเกินไป ใช้ระยะเวลาที่เร่งด่วนเกินไป เนื่องจากยังไม่สามารถสรุปข้อเท็จจริงได้ ปัญหาในการปฏิบัติงาน ก็คือ การกำหนดระยะเวลาในการทำสำนวนภายใน 21 วัน เพื่อไม่ให้ตกตัวชี้วัด ซึ่งในความเป็นจริงไม่สามารถที่จะทำได้ เนื่องจากจังหวัดที่เป็นคณะอนุกรรมการ ดูแลสำนวนของ 4 จังหวัด ได้รับสำนวนจากจังหวัดในความดูแลล่าช้า และขาดเอกสารสำคัญในการพิจารณาสำนวน ระยะเวลาเร่งรัดมากเกินไป เนื่องจากผู้เสียหายมีความละเอียดอ่อนต่อผลกระทบ ต้องให้เวลาเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ประเมินความเสี่ยงร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เสียก่อน ระยะเวลาที่จำกัด เนื่องจากการทำงานหลายภารกิจในเวลาเดียวกัน ระยะเวลาการวินิจฉัยสั้นเกินไป อาจทำให้การวินิจฉัยผิดพลาด การลงมติที่ค่อนข้างไม่เห็นด้วยต้องใช้มติที่ประชุมใหญ่ ซึ่งปีหนึ่งจะประชุมครั้งเดียวเท่านั้น ตัวชี้วัดที่นำเอาระยะเวลาการปฏิบัติงานมากำหนดให้แล้ว ในการปฏิบัติงาน เจ้าหน้าที่ ถูกกำกับด้วยมาตรฐานระยะเวลาในการปฏิบัติงานซึ่งเป็นเรื่องที่ดีต่อประชาชน แต่ขณะเดียวกันปริมาณ

งานยังคงมากเท่าเดิม เมื่อกำหนดให้เร่งรัดการทำงาน ย่อมเป็นที่คาดหมายได้ว่าคุณภาพงานการลดหย่อนลง ระยะเวลา

(7) เรื่องเอกสารที่มากเกินไปเป็นเรื่องจากชาวบ้านบางคนไม่ค่อยเข้าใจเอกสารที่ซับซ้อน การเดินทางและการประสานงานร่วมของแต่ละหน่วยงานมีข้อจำกัดทำให้เสียเวลามาก การดำเนินการตรวจสอบเอกสาร จากหน่วยงานอื่นค่อนข้างยาก ขาดการบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่มีการประสานส่งต่อข้อมูลกัน เช่น ต่างคนต่างทำ การยื่นเรื่องเอกสารไม่ครบถ้วนในคราวเดียวกัน ความไม่ต่อเนื่องในการดำเนินการ เอกสารไม่ครบ ต้องขอจากหน่วยงานอื่น การใช้ดุลพินิจของคณะกรรมการอาจไม่เที่ยงธรรม เสมอภาค และการพิจารณาคำขอโดยใช้ดุลพินิจ เนื่องจากคดียังไม่ถึงที่สุด ทำให้ไม่สอดคล้องกับระยะเวลาในการยื่นคำขอ ซึ่งต้องรวบรวมเอกสารซึ่งให้ได้มาทำความเห็น ทำให้เกิดการร้องเรียนจากผู้ยื่นคำขอได้ เอกสารขอรับเงินไม่ครบถ้วน ทศณะคดีภาครัฐ การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ระบบเยื่อ เอกสารสำคัญเพื่อใช้ประกอบคำขอ เช่น รายงานการชันสูตร ซึ่งไม่สามารถได้มาในระยะเวลาที่รวดเร็ว

(8) บุคลากรที่ทำงานด้านเยื่อมีมุมมองมิติเดียว เช่น เน้นจ่ายค่าตอบแทนค่าเสียหาย แต่ยังขาดองค์ความรู้ด้านการบูรณาการ การส่งต่อการช่วยเหลือในด้านอื่น ๆ การป้องกันอาชญากรรมของหน่วยงานที่รับผิดชอบไม่ทั่วถึง ขึ้นอยู่กับบุคลากร งบประมาณ ผู้ที่จะไปให้ความรู้ด้านเชิงป้องกันมีน้อย ขาดสาขาวิชาชีพเข้ามาดูแลเยียวยา

(9) เงินที่ใช้ในการเยียวยา ไม่เพียงพอ การจัดสรรงบประมาณ งบดำเนินงาน ผู้เสียหายได้รับเงินน้อยเกินไป งบประมาณในการดำเนินการช่วยเหลือไม่เพียงพอ งบประมาณที่ได้รับยังไม่เพียงพอ รวมถึงงบในการดูแลเยื่อ ขาดแคลนงบประมาณในการช่วยเหลือเยื่อ

(10) ประชาชนได้รับค่าเยียวาล่าช้า การเงินค่าตอบแทนล่าช้า ติดต่อผู้เสียหายค่อนข้างยาก คณะอนุกรรมการพิจารณาในพื้นที่ยังไม่ครบทุกจังหวัด จึงทำให้ระยะเวลาในการพิจารณามีความล่าช้า ด้านงบประมาณในการช่วยเหลือค่อนข้างนาน ถ้าจับผู้กระทำผิดไม่ได้ผู้เสียหายไม่ได้รับการเยียวยาจากผู้กระทำผิด

(11) การประชาสัมพันธ์ให้เหยื่ออาชญากรรมทราบถึงสิทธิต่าง ๆ การเข้าถึงผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมยังไม่เต็ม 100 เปอร์เซ็นต์ ในการประชาสัมพันธ์ เนื่องด้วยการติดขัดจากการเดินทาง หรืองบประมาณประชาสัมพันธ์ ประชาชนยังไม่สามารถเข้าถึงความช่วยเหลือได้สะดวก ยังไม่ทั่วถึง การเข้าถึง การรับรู้ ของหน่วยงาน กับประชาชน ปัญหาการประชาสัมพันธ์ ประชาชนไม่ค่อยทราบถึงสิทธิในการยื่นเรื่องรับเงินเยียวยา ประชาชนยังไม่เข้าใจถึงหลักเกณฑ์ที่จะได้รับการช่วยเหลือ และเกิดการเข้าใจผิดในการยื่นคำขอ การเข้าถึงสิทธิยังไม่มากพอ เนื่องจากประชาชนบางส่วนยังไม่ทราบถึงการช่วยเหลือดังกล่าว ประชาชนยังไม่เข้าถึงสิทธิ การประชาสัมพันธ์น้อย การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้อย่างทั่วถึง ประชาชนบางกลุ่มยังไม่ทราบถึงสิทธิดังกล่าว การเข้าถึง

การรับรู้ของประชาชน ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้สะดวก ประชาชนไม่ทราบว่า มีพระราชบัญญัตินี้ช่วยเหลือ เหลืออาชญากรรมยังไม่เข้าใจในสิทธิในการยื่นใช้สิทธิตามกฎหมาย ยังไม่เข้าถึงประชาชน ไม่ทั่วถึง ไร้ประสิทธิภาพ ขาดการสนับสนุนและมองข้ามรายละเอียดเล็กน้อย การประชาสัมพันธ์โครงการดังกล่าว ยังไม่เข้าถึงประชาชนมากเพียงพอ การเข้าถึง การรับรู้ ของหน่วยงาน กับประชาชน มักเป็นปัญหาที่เกิดจากตัวบุคคล เนื่องจากส่วนมากเหยื่อมักจะทำให้รายละเอียดและความร่วมมือไม่ชัดเจน ประชาชนส่วนมากก็ไม่รู้ถึงสิทธิและนโยบายทางด้านต่าง ๆ ของรัฐเท่าที่ควร การประชาสัมพันธ์ในท้องที่ห่างไกลให้ได้รับรู้ ผู้เสียหายหรือทายาทไม่เข้าใจ กระบวนการ ลำดับขั้นตอน ระยะเวลาในการดำเนินการช่วยเหลือ ผู้เสียหายหรือทายาทไม่เข้าใจ กระบวนการ ลำดับขั้นตอน เหยื่อไม่รู้แหล่งการช่วยเหลือ การเข้าถึงประชาชน

(12) การเข้าถึงข้อมูลส่วนตัว และข้อมูลทั่วไป การขาดแคลนอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานในการช่วยเหลือเหลืออาชญากรรมอย่างเพียงพอ เครื่องอำนวยความสะดวกไม่เพียงพอ ขาดอุปกรณ์ที่ทันสมัย เทคโนโลยี เช่น เครื่องปริ้นเตอร์ เครื่องถ่ายเอกสาร ต้องขอใช้ร่วมกับเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ปลัดกระทรวงยุติธรรม

(13) การเสนอข่าวเกินกว่าข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ขาดพาหนะในการเดินทางลงพื้นที่เกิดเหตุได้ อย่างรวดเร็ว ระยะเวลาในการเดินทาง การลงพื้นที่ ความล่าช้าในการช่วยเหลือ ค่อนข้างใช้ระยะเวลา ก่อให้เกิดการล่าช้าในการช่วยเหลือเหลืออาชญากรรม ประสบปัญหาในการออกพื้นที่ปฏิบัติงานนอก พื้นที่ เนื่องจากไม่มีรถประจำสำนักงานต้องขอใช้รถหน่วยอื่นออกปฏิบัติงาน ทำให้การทำงานไม่คล่องตัว การช่วยเหลือล่าช้า ทันท่วงที ไม่มีพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง การเดินทางในการลงพื้นที่เพื่อแจ้งสิทธิแก่เหยื่อยังช้า การเดินทาง ยานพาหนะในการช่วยเหลือเหลืออาชญากรรม กรณีเชิงรุก ที่ต้องลงพื้นที่จริงซึ่งงบประมาณส่วนนี้ เช่น ค่าน้ำมันรถที่เบิกไป การรายงานภายในเวลา 24 ชั่วโมง บางทีก็ไม่สามารถลงพื้นที่ได้ในทันที เนื่องจากขาดทรัพยากรต่าง ๆ หลายด้าน การช่วยเหลือเหลืออาชญากรรมยังไม่สามารถเข้าถึงได้ทันเวลา ยานพาหนะในการลงพื้นที่ ยานพาหนะหรือรถยนต์

(14) พนักงานสอบสวนยังไม่สรุปสำนวน ตำรวจไม่แจ้งสิทธิ พนักงานสอบสวนไม่ดำเนินการตามที่กฎหมายบังคับ หลีกเลี่ยงการดำเนินคดี ทำให้ประชาชนไม่ได้รับความเป็นธรรม การแจ้งสิทธิของพนักงานสอบสวนน้อยลงในบางพื้นที่ ควรขอความร่วมมือจากพนักงานสอบสวนในการแจ้งสิทธิแก่ผู้เสียหาย

(15) กฎหมายที่ไม่มีความยุติธรรม แนวทางแปลก ๆ แต่ต้องยอมรับในแนวทาง ขั้นตอนเยอะไปหน่อย ความล่าช้า บางปัญหาไม่สามารถให้การช่วยเหลือได้ทั่วถึง แนวการปฏิบัติยังไม่ชัดเจน แนวทางในการพิจารณาใช้ดุลพินิจมากเกินไป เกิดความเหลื่อมล้ำในแต่ละพื้นที่ ระเบียบขั้นตอน ค่อนข้างเยอะ การเยียวยาบางคดีมีความซับซ้อนกับหน่วยงานอื่น ซึ่งมีกฎหมายหลักคุ้มครองช่วยเหลืออยู่ เช่น เงินเยียวยาคดีจราจร ซึ่งมีพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถเยียวยาอยู่

แล้ว ควรปรับปรุงกฎหมายช่วยเหลือเฉพาะเหตุอาชญากรรมอย่างเดียวไม่รวมจรรยา เกณฑ์การจ่าย ความผิดเกี่ยวกับจรรยาร่างกายค่อนข้างล่าช้า เนื่องจากต้องรอให้ผู้เสียหายไปใช้สิทธิจาก พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถก่อน จึงทำให้มีสำนวนค้าง และทำไม่เสร็จ บางหน่วยงาน ขาดการประชาสัมพันธ์ภารกิจหลักของตน และมักจะโยนให้กรม

(16) อาชญากรรมยังคงเกิดซ้ำ ๆ สภาพสังคมปัจจุบัน ในคดีเหยื่อกรณีล่วงละเมิดทางเพศ ใน ระเบียบบางตัวควรเปลี่ยนแปลงบ้าง เนื่องจากพฤติกรรมคดี ผู้เสียหายมีความประพฤติไม่เหมาะสม หรือเอาตัวไปเสี่ยงให้เกิดเหตุการณ์ ควรปรับลดเงินเยียวยาหลง เนื่องจากขัดกับมาตรา 3 กล่าวหาว่า ผู้เสียหายต้องไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง

(17) เหยื่ออาชญากรรมไม่ทราบว่า มีหน่วยงานใดช่วยเหลือได้บ้าง ในบางคดีเหยื่อ อาชญากรรมอับอายที่จะขอรับการช่วยเหลือ เช่น คดีเกี่ยวกับเพศ การให้ความร่วมมือของหน่วยงาน ภาครัฐยังไม่ดีเท่าที่ควร

(18) การช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไม่ได้รับการเยียวยาทางกายและจิตใจ เนื่องจากผู้มี อิทธิพลมีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำ

(19) ข้อมูลในการประกอบการวินิจฉัย ควรกำหนดค่าขาดประโยชน์รายได้จากค่าแรงขั้นต่ำ มากกว่าที่กำหนดว่ามีงานหรือไม่จ่ายกรณีว่างงาน

(20) การมอบอำนาจมีพยานเอกสารทำให้ล่าช้าต่อการรวบรวม เอกสารการมอบอำนาจ ทายาท กรณีผู้เสียหายถึงแก่ความตาย เนื่องจากทนายทนายอยู่กันคนละพื้นที่หรืออยู่ต่างประเทศ

นอกจากนี้ ประชากร ข้าราชการ พนักงานราชการ และพนักงานจ้างเหมาบริการ ของกรม คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ผู้ปฏิบัติงาน ณ สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยใน คดีอาญา สำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพภาค สำนักงานยุติธรรมจังหวัด และจุดให้บริการ ประชาชนสถานีตำรวจภูธรเมือง (Service Point) ทั่วประเทศ ซึ่งให้เห็นถึงข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการ ดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในอนาคต สามารถแจกแจงรายละเอียด และจัดกลุ่ม ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมได้ 15 ข้อ ดังนี้

(1) การช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในอนาคตคงต้องกลับมามองในอดีตว่าประสบผลสำเร็จ หรือไม่ ซึ่งการลงโทษผู้กระทำความผิดเพียงอย่างเดียวไม่สามารถลดจำนวนอาชญากรรม และลด จำนวนผู้กระทำความผิดลงได้แต่อย่างใด แต่กลับเพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ คงต้องกลับมามองถึง ปัญหา

(2) กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ควรเป็นกรมหลักที่กำกับดูแลช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม และควรมีสำนักรดับภูมิภาค ระดับจังหวัด เพื่อให้การช่วยเหลือเหยื่ออย่างทันทั่วถึง ควรตั้งชุด เฉพาะกิจช่วยเหลือเหยื่อทุกด้าน รวมถึงออกกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กรณีผู้เสียหายไม่ติดใจเอาความทาง

อาญา ผู้กระทำผิดควรได้รับเงินจากค่าเสียหายทางแพ่งนี้ ควรมีการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมที่ทั่วถึงมากขึ้น การช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมควรมีการช่วยเหลือคดีอื่น ๆ ด้วย ไม่ใช่เฉพาะคดีอาญาเนื่องจากคดีอื่น ๆ ประชาชนก็เกิดความเสียหายด้วยเช่นกัน

(3) ควรจัดตั้งองค์กรขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมโดยเฉพาะ และควรให้ความช่วยเหลือเหยื่อด้วยความยุติธรรม และรวดเร็ว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ควรดำเนินการโดยสุจริตนโยบายต่อเนื่อง เพิ่มความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ควรมีหน่วยงานกลางในการรับผิดชอบโดยตรง และคอยกำกับดูแลหน่วยที่ให้การช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ทุกหน่วยงานควรให้ความสำคัญในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม และให้ความร่วมมือในการดำเนินการของกรมอย่างเคร่งครัด ควรตั้งหน่วยงานที่ช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมโดยเฉพาะ และครบวงจร ซึ่งเหยื่ออาชญากรรมในที่นี่ หมายความว่ารวมถึง ผู้บริสุทธิ์ที่ได้รับผลกระทบจากกระบวนการยุติธรรมที่ผิดพลาดด้วย ทั้งผู้ต้องหาและจำเลย ควรตั้งสำนักงานยุติธรรมในพื้นที่ที่มีศาลยุติธรรมตั้งอยู่ทุกพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนผู้เสียหายสามารถยื่นคำขอใช้สิทธิดังกล่าว ใกล้บ้านของผู้เสียหาย

(4) ควรมีการจัดการป้องกันก่อนปัญหาเกิด รัฐควรเข้ามาดูแลให้มากขึ้น ตั้งหน่วยงานตรวจสอบการทำงานของพนักงานสอบสวนโดยเฉพาะ ควรให้ความสำคัญกับนโยบายป้องกันอาชญากรรมมากกว่าการปราบปรามอาชญากรรม ควรมีการวางแผนโครงสร้าง ทั้งป้องกัน แก้ไข และเยียวยา ให้มีประสิทธิภาพมากกว่านี้ ควรสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เพื่อให้มีความสอดคล้องกับการพัฒนาในด้านอื่น ๆ และควรมีการปรับปรุงแก้ไข ระเบียบให้เป็นไปตามสถานการณ์ปัจจุบัน ทุก 3-5 ปี ควรมีการปรับปรุงทบทวนแก้ไขแนวทางการพิจารณาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ควรปรับปรุงในส่วนของหมายเหตุให้มีเนื้อหามากกว่านี้ เพื่อนิติกรจะได้พิจารณาตามหลักเกณฑ์ ควรปรับระยะเวลาการให้สิทธิยื่นเรียกร้อง ออกไปเกิน 1 ปี ในกรณีเป็นเหตุสุวิสัยใด ๆ ต้องมีการแบ่งกลุ่มของเหยื่ออาชญากรรมให้ชัดเจนว่า กรณีใดจะสมควรทำอย่างไร เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชน ไม่ควรตัดสิทธิการเยียวยา เนื่องจากได้รับการเยียวยาจากกฎหมายอื่น กฎหมายแต่ละฉบับมีเจตนารมณ์ในการใช้ที่แตกต่างกัน ควรมีมาตรการคุ้มครอง ป้องกันการเกิดอาชญากรรมอย่างครบวงจร เริ่มจากปัญหาระดับครอบครัวจนถึงระดับประเทศ ให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น เพื่อลดการกระทำผิดอาญา และผู้ซึ่งต้องกระทำผิดอาญาให้สามารถปรับตัวเป็นพลเมืองดีของชาติได้ ควรมีบทลงโทษที่สาสม เนื่องจากทุกวันนี้ไม่มีใครกลัวกฎหมาย ถ้ากลัวคงไม่กล้ากระทำความผิด

(5) ควรให้มีการประชุมและชี้แจงแนวทางในการทำงานด้านนโยบายช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมแบบบูรณาการ ทำงานร่วมกันอย่างเต็มที่ โดยออกแบบในลักษณะที่รู้ปรธรรม และจับต้องได้ เข้าใจง่าย ควรแก้ปัญหาการทำงานซ้ำซ้อนกันระหว่างหน่วยงาน เพื่อให้เกิดความเป็นหนึ่ง

เดียวกันในการช่วยเหลือแบบบูรณาการ ควรให้สอดคล้องกับหน่วยงานอื่น และรู้ทันโลก ทำความเข้าใจกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะได้ประสานอย่างสะดวก

(6) ควรมีคณะอนุกรรมการพิจารณาคำตอบแทนเองทุกจังหวัด และคณะอนุกรรมการ และ/หรือ คณะกรรมการไม่เรียกเรื่องเอกสารให้ยุ่งยากเกินจำเป็น ควรให้ทุกจังหวัดจัดตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาคำขอได้ในจังหวัดที่เกิดเหตุอาชญากรรม เนื่องจากในพื้นที่จะทราบปัญหาและพิจารณาได้ดีและเร็วกว่า จัดให้มีคณะอนุกรรมการพิจารณาคำตอบแทนเหี่ยวทุกจังหวัด เพิ่มอำนาจให้เจ้าหน้าที่ในพื้นที่พิจารณาให้ความช่วยเหลือได้เอง ควรยื่นคำขอรับคำตอบแทน เมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว เหมือนกับการยื่นคำขอของจำเลย

(7) ควรเพิ่มคน เพิ่มจำนวนข้าราชการ และพนักงานราชการในหน่วยงานให้มากขึ้น เพื่อให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน มีเจ้าหน้าที่ที่เพียงพอต่อการลงพื้นที่ เพิ่มสวัสดิการให้พนักงานมีความมั่นคง ควรเพิ่มบุคลากรในการรับเรื่องให้ครอบคลุม ควรเพิ่มทรัพยากรบุคคลให้มากกว่านี้ และควรเพิ่มบุคลากร เพิ่มสวัสดิการและจำนวนบุคลากร ในปัจจุบันมีภาระงานที่เพิ่มมากขึ้น แต่สวนทางกับเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในพื้นที่จังหวัด โดยเจ้าหน้าที่ยังขาดสวัสดิการจากรัฐที่เหมาะสม อยากให้รัฐเพิ่มสวัสดิการ และอำนวยความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่อย่างเหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน สร้างแรงจูงใจ และให้สวัสดิการแก่เจ้าหน้าที่จ้างเหมาที่ปฏิบัติงานอยู่ต่างจังหวัดที่ไม่ใช่ภูมิภาคของตนเอง ให้มีสวัสดิการบ้างไม่มากก็น้อย ควรให้เจ้าหน้าที่มีอำนาจในการช่วยเหลือเหยื่ออย่างชัดเจน ควรให้พนักงานคุ้มครองสิทธิกระจายอยู่ตามอำเภอต่าง ๆ ในชนบท เพิ่มเจ้าหน้าที่ในแต่ละจังหวัด เพื่อให้เข้าถึงประชาชนมากขึ้น ควรให้มีการอบรมเจ้าหน้าที่ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดกรอบแนวทางการช่วยเหลือเหยื่อที่ชัดเจน เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และมีมาตรฐาน ซึ่งจะส่งผลต่อเหยื่อ ได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐมากที่สุด เสริมทักษะการทำงานสร้างมุมมองในหลายมิติของบุคลากรในการทำงานช่วยเหลือเหยื่อแบบบูรณาการให้มากขึ้น และเป็นรูปธรรม เมื่อปัญหาอาชญากรรมมีเพิ่มขึ้น ก็ควรจัดสรรทรัพยากรบุคคลให้สอดคล้องกับการทำงาน เพื่อจะได้เข้ามาช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมได้ทันทั่วถึง เป็นที่พอใจของประชาชน ควรเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ในการทำงานให้มากขึ้นกว่าเดิม เพื่อจะได้ช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมได้ทันตามความเป็นจริง ผลักดันให้มีระเบียบรองรับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ทำงาน และมีจำนวนที่เพียงพอกับพื้นที่นั้น ๆ ควรเพิ่มจำนวนบุคลากรให้มากขึ้น เพื่อให้สัมพันธ์กับจำนวนงานที่มีปริมาณเพิ่มขึ้น

(8) ควรสนับสนุนให้วัสดุและอุปกรณ์ที่มีความพร้อม เครื่องมือการให้ความช่วยเหลืออย่างมีมาตรฐานสากล และมียานพาหนะ จัดหายานพาหนะให้เจ้าหน้าที่

(9) ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ เพิ่มวงเงินในการเยียวยาอีก งบประมาณ เพิ่มงบประมาณ งบประมาณเพิ่มขึ้น ควรเพิ่มงบประมาณในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม หรือหาทาง

ให้ปริมาณคดีอาญาลดลง ควรศึกษาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่สามารถช่วยเหลือเยียวยาได้ เพื่อจะได้ประหยัคงบประมาณหลวงอีกทางหนึ่ง

(10) ควรประชาสัมพันธ์ตามแหล่งต่าง ๆ ควรมีการเข้าถึงประชาชน กระจายข่าวสาร สร้างการรับรู้เพิ่มมากขึ้น เผยแพร่ภารกิจในช่องทางต่าง ๆ ประชาสัมพันธ์ตามหน่วยงานราชการ และตามสถานที่ต่าง ๆ ให้มากขึ้น เพื่อเป็นที่รู้จัก ประชาชนทราบ ทัวถึง ทั้งประเทศ ควรจัดให้มีสื่อความรู้ ที่ให้ความรู้กับประชาชนให้มากกว่านี้ รัฐควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ดังกล่าวอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะกลุ่มบุคคลที่มีรายได้น้อย ซึ่งตกเป็นผู้เสียหายและครอบครัวย่อมต้องการที่พึ่ง ให้มีการประชาสัมพันธ์โครงการดังกล่าวจากสื่อกระแสหลัก เนื่องจากทางสื่อกระแสหลักจะเป็นหนทางที่จะเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่มได้รับรู้ถึงการประชาสัมพันธ์ ควรให้ความรู้แก่ประชาชนมากยิ่งขึ้น กระจายความรู้ด้านสิทธิให้มากขึ้น ประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนรับทราบอย่างทั่วถึง ให้รู้จักวิธีป้องกันไม่ให้เกิดอาชญากรรมในพื้นที่ต่าง ๆ การประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ให้เข้าถึงประชาชน เน้นกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการเป็นเหยื่อเพื่อเยียวยา ประชาสัมพันธ์ ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรู้จักแล้วเข้าใจเกี่ยวกับการช่วยเหลือมากขึ้น ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้เป็นวงกว้างจากกรม เช่น ประชาสัมพันธ์เรื่องสิทธิ ที่ประชาชนพึงได้รับ โดยออกเป็นรายการทางโทรทัศน์ เพื่อประชาชนจะได้รับทราบข่าวสารที่ชัดเจนอีกทางหนึ่ง ควรให้ผู้นำในท้องที่หรือท้องถิ่นเป็นคนดูแลและประชาสัมพันธ์ในเบื้องต้น แจ้งสิทธิให้การช่วยเหลือเยียวยาโดยทันที และรวดเร็ว ควรให้ความรู้ทางสถานศึกษาในเชิงป้องกัน ควรมีคู่มือออนไลน์รับเรื่องร้องทุกข์ให้ประชาชน ควรให้เจ้าหน้าที่เข้าถึงประชาชนมากกว่าเดิม เจ้าหน้าที่ควรลงพื้นที่เอง อยากให้เจ้าหน้าที่เข้าถึงประชาชนมากกว่านี้ ให้ความรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์มากยิ่งขึ้น ควรปรับปรุงรูปแบบให้มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาในพื้นที่

(11) ควรชัดเจน รวดเร็ว นำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ระยะเวลา รวดเร็วทัวถึง ลดขั้นตอนการดำเนินการ ควรมีขั้นตอนที่ชัดเจน และสะดวกรวดเร็ว พิจารณาจ่ายเงินให้รวดเร็ว ควรให้ความช่วยเหลือ และประสานหน่วยงานต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว มีกรอบและแนวการทำงานชัดเจนกว่าที่มีอยู่ หน่วยงานภาครัฐให้ความสำคัญรวดเร็วกว่านี้ ลำดับความสำคัญแต่ละงาน แต่งานออกมาดีทุกฝ่าย

(12) ควรมีการจัดเก็บการวิจัยเพื่อพัฒนาการเยียวยาเหยื่อ ควรมีระบบสารสนเทศมาช่วยให้มากขึ้น ทั้งในส่วนภาครัฐ และภาคประชาชน หน่วยงานที่ช่วยเหลือสามารถใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ในการเข้าถึงข้อมูลเฉพาะในส่วนของคุณ ใช้ข้อมูลผู้ขอรับการช่วยเหลือได้เมื่อได้รับอนุญาตจากผู้ขอรับการช่วยเหลือ เช่น สำเนาบันทึกประจำวัน สำเนารายงานผลการชันสูตร สำเนาทะเบียนสมรส ทะเบียนบ้าน ควรมีเทคโนโลยีมาใช้ ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยแจ้งสิทธิ อยากให้บูรณาการกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น พัฒนาการติดต่อ ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ความสะดวกในการขอข้อมูลจากส่วนอื่น ๆ ความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายควรมีมากกว่านี้ ควรให้ปฏิบัติ

ให้เป็นไปตามกฎหมายที่กำหนด ไม่ละเว้นบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ควรมีระเบียบ กฎหมายปฏิบัติเป็นรูปแบบ วิธีการปฏิบัติมีมาตรฐานชัดเจนในการดูแลช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมและบุคคลที่ได้รับผลกระทบ โดยหน่วยงานภาครัฐที่มีภารกิจเกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ

(13) ควรลดเอกสารไม่จำเป็นออกในการดำเนินการ เช่น เอกสารของพยาน เนื่องจากบางคนไม่มีผู้ลงนามพยานให้ ทำให้ชาวบ้านไม่ยอมมาขึ้น และบ่นเรื่องเอกสารเยอะ ต้องให้คนรับรองเยอะเกินไป ควรปรับให้ทันสมัย และมีความยืดหยุ่นได้ ลดขั้นตอนให้ประชาชน ไม่หลากหลายขั้นตอนหรือง่าย ก็คือ สะดวก รวดเร็ว ทันท่วงทีต่อสถานการณ์ ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยเหลือเหยื่อทันทีเมื่อเกิดเหตุ รวดเร็ว พัฒนาการช่วยเหลือเหยื่อให้เร็วขึ้น รวดเร็วทั่วถึง ความรวดเร็วในการช่วยเหลือ ความรวดเร็วในการช่วยเหลือ เพิ่มความรวดเร็วในการพิจารณา เห็นควรลดขั้นตอนบางอย่าง เพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ควรมีเอกสารให้ครบ ควรให้เจ้าหน้าที่รับเรื่อง ขอเอกสารให้ครบถ้วน เพื่อการนำเรื่องเข้าประชุมคณะอนุกรรมการได้รวดเร็ว เร่งขึ้น

(14) ควรแก้ไขระยะเวลาตามตัวชี้วัดให้มากกว่า 21 วัน กรอบแนวทางปฏิบัติ ควรคำนึงถึงสภาพความจริงในการทำงาน ควรเพิ่มระยะเวลาในการปฏิบัติงานให้แก่ผู้ปฏิบัติงานให้มากขึ้น ควรใช้ระยะเวลาตรวจสอบ เพิ่ม ระยะเวลาในการทำงาน

(15) ควรมีโครงการการติดตามประเมินผลหลังการให้ความช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมอย่างจริงจัง

2.2 ความคิดเห็นจากพนักงานสอบสวนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้ปฏิบัติงาน ณ สถานีตำรวจในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล หรือต่างจังหวัด

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ ข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลทั่วไปขององค์กร และความสามารถในการดำเนินการของตำรวจตามนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมของรัฐ จากกลุ่มตัวอย่างพนักงานสอบสวนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้ปฏิบัติงาน ณ สถานีตำรวจในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล หรือต่างจังหวัด

ตารางที่ 4.14 จำนวนและร้อยละของ ข้อมูลส่วนบุคคล และข้อมูลทั่วไปขององค์กร พนักงานสอบสวนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้ปฏิบัติงาน ณ สถานีตำรวจในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล หรือต่างจังหวัด

ข้อมูลส่วนบุคคล		จำนวน (n=327)	ร้อยละ
(1) เพศ			
ชาย		314	96.00
หญิง		13	4.00
(2) อายุ (ค่าเฉลี่ย = 44 ปี ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 9.09 ค่าต่ำสุด = 21 ปี ค่าสูงสุด = 59 ปี)			
มากกว่า 45 ปี		167	51.10
35 - 45 ปี		104	31.80
น้อยกว่า 35 ปี		55	16.80
ไม่ระบุ		1	0.30
(3) ระดับการศึกษา			
ปริญญาตรี		258	78.90
สูงกว่าปริญญาตรี		63	19.30
ต่ำกว่าปริญญาตรี		6	1.80
(4) จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชา			
นิติศาสตร์		286	87.50
รัฐประศาสนศาสตร์/บริหารรัฐกิจ/การจัดการภาครัฐ		33	10.10
อื่น ๆ (ภาษาอังกฤษธุรกิจ/บริหารธุรกิจ)		5	1.50
ไม่ระบุ		3	0.90

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (n=327)	ร้อยละ
(5) ตำแหน่งปัจจุบัน		
รองสารวัตร (สอบสวน)	202	61.80
รองผู้กำกับการ (สอบสวน)	59	18.00
สารวัตร (สอบสวน)	59	18.00
ผู้กำกับการ (สอบสวน)	5	1.50
รองผู้บังคับการ (สอบสวน)	1	0.30
ผู้บังคับการ (สอบสวน)	0	0.00
ไม่ระบุ	1	0.30
(6) รายได้ปัจจุบันต่อเดือน		
35,001 - 45,000 บาท	111	33.90
25,001 - 35,000 บาท	106	32.40
มากกว่า 45,000 บาท	72	22.00
15,001 - 25,000 บาท	37	11.30
น้อยกว่า 15,000 บาท	1	0.30
(7) ระยะเวลาในการทำงานกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ		
26 - 30 ปี	77	23.50
21 - 25 ปี	49	15.00
31 - 35 ปี	44	13.50
16 - 20 ปี	39	11.90
0 - 5 ปี	34	10.40
11 - 15 ปี	33	10.10
6 - 10 ปี	31	9.50
36 - 40 ปี	11	3.40
ไม่ระบุ	9	2.80
(8) ระยะเวลาในการทำงานกับสถานีตำรวจปัจจุบัน		
0 - 5 ปี	158	48.60
6 - 10 ปี	96	29.50
11 - 15 ปี	23	7.10
26 - 30 ปี	16	4.90
16 - 20 ปี	15	4.60
21 - 25 ปี	8	2.50
31 - 35 ปี	8	2.50
36 - 40 ปี	1	0.30

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (n=327)	ร้อยละ
ไม่ระบุ	2	0.60
(9) สถานที่ตั้งของสถานีตำรวจ		
ต่างจังหวัด	284	86.90
กรุงเทพมหานคร	39	11.90
ปริมณฑล (นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ นครปฐม สมุทรสาคร)	3	0.90
ไม่ระบุ	1	0.30

จากตารางที่ 4.14 กลุ่มตัวอย่างพนักงานสอบสวน จำนวน 327 คน ส่วนใหญ่เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 96.00 รองลงมาเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 4.00 มีอายุเฉลี่ยทั้งหมด 44 ปี ส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 45 ปี คิดเป็นร้อยละ 51.10 รองลงมา มีอายุ 35 - 45 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.80 ส่วนน้อยมีอายุน้อยกว่า 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 16.80 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 78.90 รองลงมา มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 19.30 ส่วนน้อยมีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 1.80 ส่วนใหญ่จบการศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 87.50 รองลงมาจบการศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์/บริหารรัฐกิจ/การจัดการภาครัฐ คิดเป็นร้อยละ 10.10 ส่วนน้อยจบการศึกษาสาขาวิชาอื่น ๆ เช่น ภาษาอังกฤษธุรกิจ/บริหารธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ 1.50 ส่วนใหญ่ตำแหน่งปัจจุบันเป็นรองสารวัตร (สอบสวน) คิดเป็นร้อยละ 61.80 รองลงมาตำแหน่งปัจจุบันเป็น รองผู้กำกับการ (สอบสวน) สารวัตร (สอบสวน) และผู้กำกับการ (สอบสวน) คิดเป็นร้อยละ 18.00, 18.00, และ 1.50 ตามลำดับ ส่วนน้อยตำแหน่งปัจจุบันเป็น รองผู้บังคับการ (สอบสวน) คิดเป็นร้อยละ 0.30 ส่วนใหญ่มีรายได้ปัจจุบันต่อเดือน 35,001 - 45,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 33.90 รองลงมา มีรายได้ปัจจุบันต่อเดือน 25,001 - 35,000 บาท, มากกว่า 45,000 บาท, และ 15,001 - 25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 32.40, 22.00, และ 11.30 ตามลำดับ ส่วนน้อยมีรายได้ปัจจุบันต่อเดือนน้อยกว่า 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 0.30 ส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการทำงานกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ 26 - 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.50 รองลงมา มีระยะเวลาในการทำงานกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ 21 - 25 ปี, 31 - 35 ปี, 16 - 20 ปี, 0 - 5 ปี, 11 - 15 ปี, และ 6 - 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 15.00, 13.50, 11.90, 10.40, 10.10, และ 9.50 ตามลำดับ ส่วนน้อยมีระยะเวลาในการทำงานกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ 36 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 3.40 นอกจากนี้ ส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการทำงานกับสถานีตำรวจปัจจุบัน 0 - 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 48.60 รองลงมา มีระยะเวลาในการทำงานกับสถานีตำรวจปัจจุบัน 6 - 10 ปี, 11 - 15 ปี, 26 - 30 ปี, 16 - 20 ปี, 21 - 25 ปี, และ 31 - 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.50, 7.10, 4.90, 4.60, 2.50, และ 2.50 ตามลำดับ ส่วนน้อยมี

ระยะเวลาในการทำงานกับสถานีตำรวจปัจจุบัน 36 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 0.30 อย่างไรก็ตาม ส่วนใหญ่มีสถานีที่ตั้งของสถานีตำรวจอยู่ในต่างจังหวัด คิดเป็นร้อยละ 86.90 รองลงมามีสถานีที่ตั้งของสถานีตำรวจอยู่ในกรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 11.90 ส่วนน้อยมีสถานีที่ตั้งของสถานีตำรวจอยู่ในปริมณฑล (นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ นครปฐม สมุทรสาคร) คิดเป็นร้อยละ 0.90

ตารางที่ 4.15 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความสามารถในการดำเนินการของตำรวจตามนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมของรัฐ

ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความเห็น
ความสามารถในการดำเนินการของตำรวจตามนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมของรัฐ			
(1) พนักงานสอบสวนทราบว่าเหยื่ออาชญากรรมหรือทายาทที่ขอรับการช่วยเหลือเยียวยาต้องเป็นบุคคลซึ่งได้รับความเสียหายถึงแก่ชีวิตหรือร่างกายหรือจิตใจ เนื่องจากการกระทำ ความผิดอาญาของผู้อื่น โดยตนไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำผิด	4.95	1.03	เห็นด้วย
(2) พนักงานสอบสวนได้แจ้งให้เหยื่ออาชญากรรมหรือทายาทที่มาร้องทุกข์ทราบถึงสิทธิการได้รับค่าตอบแทนตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาทุกครั้ง	4.82	1.08	เห็นด้วย
(3) พนักงานสอบสวนทราบว่าการยื่นคำขอรับค่าตอบแทนของเหยื่ออาชญากรรมต้องยื่นภายใน 1 ปีนับแต่วันที่รู้ถึงการกระทำผิด	4.80	1.14	เห็นด้วย
(4) พนักงานสอบสวนรู้สึกยินดีที่จะประสานความร่วมมือระหว่างสำนักงานตำรวจแห่งชาติกับกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ	4.75	1.21	เห็นด้วย

ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความเห็น
(5) พนักงานสอบสวนได้บันทึกรายละเอียดการแจ้งสิทธิแก่เหยื่ออาชญากรรมหรือทนายทไไว้ในสำนวนคดีซึ่งเขาได้รับผิดชอบด้วยทุกครั้ง	4.75	1.15	เห็นด้วย
(6) พนักงานสอบสวนได้สำเนาใบแจ้งสิทธิให้แก่เหยื่ออาชญากรรมหรือทนายท และสำเนาใบแจ้งสิทธิแนบกับสำนวนคดีที่เขาได้รับผิดชอบทุกครั้ง	4.73	1.17	
(7) พนักงานสอบสวนได้ให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้ประชาชนตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา	4.73	1.09	เห็นด้วย
(8) พนักงานสอบสวนทราบถึงฐานความผิดตามรายการแนบท้ายพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ทุกฐานความผิด	4.69	1.19	เห็นด้วย
(9) พนักงานสอบสวนทราบว่าพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 มีการแก้ไขเพิ่มเติมตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559	4.66	1.07	เห็นด้วย
(10) พนักงานสอบสวนทราบถึงสิทธิที่อาจได้รับการช่วยเหลือเยียวยาของเหยื่ออาชญากรรม อัตรารักษาพยาบาล ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพ ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ ค่าตอบแทนความเสียหายอื่น รวมถึง ค่าตอบแทน ค่าจัดการศพ ค่าขาดอุปการะเลี้ยงดู กรณีถึงแก่ความตาย อย่างละเอียด เพื่อชี้แจงให้เหยื่ออาชญากรรมทราบได้	4.56	1.16	เห็นด้วย

ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความเห็น
(11) พนักงานสอบสวนได้ออกใบแจ้งสิทธิ และจัดส่งต้นฉบับไปยัง กองบัญชาการตำรวจนครบาล (บข.น.) หรือตำรวจภูธรจังหวัด (ภจ.ว.) แล้วแต่กรณี ทุกครั้ง	4.55	1.28	เห็นด้วย
(12) พนักงานสอบสวนทราบว่าใบแจ้งสิทธิที่เขาได้จัดส่งไปยัง กองบัญชาการตำรวจนครบาล (บข.น.) หรือตำรวจภูธรจังหวัด (ภจ.ว.) แล้วแต่กรณี จะถูกส่งต่อไปยังสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เพื่อดำเนินการช่วยเหลือเยียวยาเหยื่ออาชญากรรม	4.55	1.27	เห็นด้วย
(13) พนักงานสอบสวนทราบว่าเขาเป็นเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา	4.53	1.25	เห็นด้วย
(14) พนักงานสอบสวนทราบรายละเอียดหนังสือแจ้งเวียน ตร. ที่ 0011.24/ว1 ลงวันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2560 เรื่อง แนวปฏิบัติในการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เสียหายในคดีอาญาตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559	4.53	1.17	เห็นด้วย
(15) พนักงานสอบสวนทราบว่ากรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กับสำนักงานตำรวจแห่งชาติมีบันทึกความร่วมมือ เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2557 ในการให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชน ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544	4.47	1.26	เห็นด้วย

ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความเห็น
(16) พนักงานสอบสวนทราบว่ากรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ โดยสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญามีคู่มือสำหรับพนักงานสอบสวน เรื่อง แนวทางการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559	4.40	1.30	เห็นด้วย
(17) พนักงานสอบสวนทราบว่าใบแจ้งสิทธิต้องจัดส่งต้นฉบับ พร้อมเอกสารประกอบคำขอไปที่กองบัญชาการตำรวจนครบาล (บช.น.) หรือตำรวจภูธรจังหวัด (ภจ.ว.) แล้วแต่กรณี ภายใน 7 วัน นับแต่วันแจ้งสิทธิหรือรับคำขอ	4.37	1.38	เห็นด้วย
(18) พนักงานสอบสวนทราบว่ากรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ มีเจ้าหน้าที่ประจำอยู่ ณ สถานีตำรวจ เพื่อทำหน้าที่ในการช่วยเหลือเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมทุกจังหวัด	4.26	1.54	ค่อนข้างเห็นด้วย
(19) ภาพรวม แหล่งที่มา ความชัดเจน และการสนับสนุน ของนโยบายการช่วยเหลืออาชญากรรมไม่ประสบปัญหาในมุมมองของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ	4.11	1.44	ค่อนข้างเห็นด้วย
(20) ภาพรวม ความซับซ้อนในการบริหารงาน สิ่งจูงใจของผู้ปฏิบัติ การจัดสรรทรัพยากร ในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลืออาชญากรรมไม่ประสบปัญหาในมุมมองของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ	4.05	1.45	ค่อนข้างเห็นด้วย
รวมเฉลี่ย	4.56	0.97	เห็นด้วย

จากตารางที่ 4.15 สรุปความเห็นเกี่ยวกับความสามารถในการดำเนินการของตำรวจตามนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมของรัฐ ภาพรวมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 กลุ่มตัวอย่างพนักงานสอบสวน ส่วนมาก เห็นด้วย และส่วนน้อย ค่อนข้างเห็นด้วย ซึ่งค่อนข้างเห็นด้วยในส่วนของ พนักงานสอบสวนทราบว่ากรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพมีเจ้าหน้าที่ประจำอยู่ ณ สถานีตำรวจ เพื่อทำหน้าที่

ในการช่วยเหลือเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมทุกจังหวัด ภาพรวม แหล่งที่มา ความชัดเจน และการสนับสนุน ของนโยบายการช่วยเหลืออาชญากรรมไม่ประสบปัญหาในมุมมองของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ภาพรวม ความซับซ้อนในการบริหารงาน สิ่งจูงใจของผู้ปฏิบัติ การจัดสรรทรัพยากร ในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลืออาชญากรรมไม่ประสบปัญหาในมุมมองของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ฉะนั้น กลับกันแสดงว่า พนักงานสอบสวนไม่ทราบว่าการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพมีเจ้าหน้าที่ประจำอยู่ ณ สถานีตำรวจ เพื่อทำหน้าที่ในการช่วยเหลือเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมทุกจังหวัด ภาพรวม แหล่งที่มา ความชัดเจน และการสนับสนุน ของนโยบายการช่วยเหลืออาชญากรรมประสบปัญหาในมุมมองของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ภาพรวม ความซับซ้อนในการบริหารงาน สิ่งจูงใจของผู้ปฏิบัติ การจัดสรรทรัพยากร ในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลืออาชญากรรมไม่ประสบปัญหาในมุมมองของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ อีกทั้ง ปรากฏว่าในส่วนของ พนักงานสอบสวนทราบว่าเหยื่ออาชญากรรมหรือทายาทที่ขอรับการช่วยเหลือเยียวยาต้องเป็นบุคคลซึ่งได้รับความเสียหายถึงแก่ชีวิตหรือร่างกายหรือจิตใจ เนื่องจากการกระทำความผิดอาญาของผู้อื่น โดยตนไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.95 ในส่วนของ ภาพรวม ความซับซ้อนในการบริหารงาน สิ่งจูงใจของผู้ปฏิบัติ การจัดสรรทรัพยากร ในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลืออาชญากรรมไม่ประสบปัญหาในมุมมองของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ อยู่ในระดับน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 ฉะนั้นกลับกันแสดงว่า ภาพรวม ความซับซ้อนในการบริหารงาน สิ่งจูงใจของผู้ปฏิบัติ การจัดสรรทรัพยากร ในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลืออาชญากรรมประสบปัญหาในมุมมองของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จากกลุ่มตัวอย่างพนักงานสอบสวนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้ปฏิบัติงาน ณ สถานีตำรวจในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล หรือต่างจังหวัด

เสียงสะท้อนของประชาชนโดยเฉพาะเหยื่ออาชญากรรมต่อการช่วยเหลือและเยียวยาตามนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมของรัฐ จากกลุ่มตัวอย่างพนักงานสอบสวนทั่วประเทศ โดยเหยื่ออาชญากรรม กล่าวว่า

- (1) ได้เงินค่าตอบแทนน้อย เมื่อเทียบกับเศรษฐกิจในปัจจุบัน
- (2) เจ้าหน้าที่รัฐทำงานไม่เต็มที่ ไม่มีการให้การช่วยเหลืออย่างทันท่วงที
- (3) ยังไม่เข้าใจถ่องแท้ถึงนโยบายการช่วยเหลือและเยียวยาของรัฐ รวมถึงระบบในการช่วยเหลือและเยียวยา
- (4) ขั้นตอนในการช่วยเหลือและเยียวยายังล่าช้า ตั้งแต่การรับคำขอ จนถึงขั้นการจ่ายเงิน กระบวนการหลายขั้นตอน

- (5) ใช้เอกสารหลักฐานในการยื่นคำขอหลายอย่าง ต้องหาเอกสารมาประกอบจำนวนมาก
- (6) ขอรับความช่วยเหลืออื่นจากรัฐด้วย เช่น ทางด้านสังคม ทางด้านการศึกษาบุตร ยังขาดการดูแลอย่างต่อเนื่อง
- (7) ไม่ทราบสถานที่ยื่นเอกสาร และการติดต่อประสานงานยากลำบาก ยังไม่เข้าถึงการบริการเท่าที่ควร
- (8) เดินทางไปติดต่อกับสำนักงานยุติธรรมจังหวัดบ่อยเกินความจำเป็น ซึ่งมีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง และอาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกลลำบากในการเดินทาง
- (9) ต้องการเจ้าหน้าที่คอยช่วยเหลือให้คำแนะนำทุกขั้นตอนและทุกกระบวนการ เนื่องจากไม่ได้มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการช่วยเหลือและเยียวยามาก่อน
- (10) ได้รับอิทธิพลจากผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ และนักการเมืองท้องถิ่น
- (11) ให้เจ้าหน้าที่รัฐกับเจ้าหน้าที่รัฐประสานงานเอกสารกัน ไม่ควรผลักภาระให้ประชาชน และเจ้าหน้าที่รัฐควรให้ความร่วมมือในการอนุเคราะห์ข้อมูล
- (12) ให้มีสำนักงานอยู่ประจำทุกอำเภอ เพื่อเพิ่มความสะดวกในการเข้าถึงบริการ
- (13) หลักเกณฑ์การจ่ายเงินไม่ชัดเจน คลุมเครือ
- (14) ไม่ได้รับการเยียวยาตามจำนวนเงินที่แจ้งไว้ตามยอดเงินในรายการฐานความผิด หรือมีการปรับลดเงินไปจำนวนมาก
- (15) พนักงานสอบสวนบางคนไม่แจ้งสิทธิ มาทราบภายหลังเมื่อเกินระยะเวลา 1 ปีแล้ว
- (16) เจ้าหน้าที่แนะนำข้อมูลอะไรไม่กระจ่างชัด
- นอกจากนี้ ปัญหาและอุปสรรคในการการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม จากความเห็นของกลุ่มตัวอย่างพนักงานสอบสวนทั่วประเทศ ได้แก่
- (1) ปัญหาการประชาสัมพันธ์ข้อมูลนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 กระบวนการ และหลักเกณฑ์ในการพิจารณา ยังไม่ทั่วถึง ควรประชาสัมพันธ์ผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ/หรือ ช่องทางอื่นที่เหมาะสมให้ชาวบ้านสามารถเข้าถึงให้ได้มากกว่านี้
- (2) ปัญหาพนักงานสอบสวนมีความรู้ความเข้าใจในหลักเกณฑ์และเอกสารที่ใช้ประกอบน้อย จึงขาดความรู้ความเข้าใจในการแนะนำประชาชน
- (3) ปัญหาประชาชนไม่ได้รับความสะดวกในการติดต่อขอรับบริการช่วยเหลือและเยียวยา เนื่องจากไม่รู้จักสถานที่ตั้งของสำนักงานยุติธรรมจังหวัด ควรมีการจัดตั้งหน่วยงานระดับอำเภอหรือตำบล

(4) ปัญหาการเกิดความบกพร่องในการจัดส่งเอกสารไปยังหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในทางปฏิบัติ เนื่องจากพนักงานสอบสวนมีภาระงานจำนวนมาก หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบโดยตรงผลักภาระงานให้พนักงานสอบสวน

(5) ปัญหาขั้นตอนการดำเนินงานมีความซับซ้อน ล่าช้า และใช้ระยะเวลายาวนานในการได้รับเงินค่าตอบแทน

(6) ปัญหาการประสานงานและการบูรณาการร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(7) ปัญหาการขยายขอบเขตฐานความผิดที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน ส่งผลให้มีความยากในการตรวจสอบและติดตามถึงมูลค่าของทรัพย์สิน

(8) ปัญหาการนำเอกสารทั้งหมดไปรวมที่หน่วยเดียวแล้วรวบรวมส่งกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ซึ่งเป็นการเพิ่มขึ้นขั้นตอนในการดำเนินงาน ส่งผลให้การปฏิบัติงานมีความล่าช้า เนื่องจากเอกสารต้องส่งไปยังกองบัญชาการตำรวจนครบาล (บช.น.) หรือตำรวจภูธรจังหวัด (ภจ.ว.) ก่อน

(9) ปัญหาผู้เสียหายมีความยากจน อยู่ในพื้นที่ห่างไกล ทุรกันดาร แล้วต้องเดินทางไปยังคำขอที่สำนักงานยุติธรรมจังหวัดบ่อยครั้ง

(10) ปัญหาการขาดแคลนเจ้าหน้าที่ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพที่มาประจำอยู่ที่สถานีตำรวจที่มีสถิติอาชญากรรมหรือปริมาณคดีสูง

(11) ปัญหาการส่งเอกสารการแจ้งสิทธิไปยังตำรวจภูธรจังหวัด (ภจ.ว.) แล้ว ผู้เสียหายต้องเดินทางไปติดต่อกับกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และสำนักงานยุติธรรมจังหวัด ด้วยตนเองหลายครั้ง ซึ่งมีค่าใช้จ่ายและค่าเดินทาง โดยผู้เสียหายต้องลา/ขาดงานเพื่อไปพบเจ้าหน้าที่ แล้วไม่ได้ข้อมูลที่ชัดเจน เมื่อพนักงานสอบสวนแนะนำให้ไปติดต่อกับกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เจ้าหน้าที่ผลกระทบให้ผู้เสียหายในการเดินทางกลับมาติดต่อขอเอกสารกับเจ้าหน้าที่สำนักงานยุติธรรมจังหวัด ซึ่งทางเจ้าหน้าที่ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพควรดำเนินการให้

(12) ปัญหาการติดต่อประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือผู้เสียหายไม่มีการประสานงานกันที่ชัดเจนในทุกขั้นตอนก็จะเป็นภาระของผู้เสียหายที่ต้องดำเนินการเองทั้งหมด

(13) ปัญหางบประมาณ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพมีงบประมาณไม่เพียงพอในการช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรม ที่ผ่านมามีพนักงานสอบสวนให้ผู้เสียหายยื่นคำขอ และเวลาผ่านไปปีกว่า สอบถามผู้เสียหายแจ้งว่าไม่ได้รับเงินเยียวยาแต่อย่างใด ไม่ทราบที่เกิดจากสาเหตุใด ควรแจ้งให้พนักงานสอบสวน และผู้เสียหายทราบด้วย

(14) ปัญหาจากมาตรา 3 ในพระราชบัญญัติ ผู้เสียหาย หมายความว่า บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายถึงแก่ชีวิต หรือร่างกาย หรือจิตใจ เนื่องจากการกระทำความผิดอาญาของผู้อื่น โดยตนมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น ซึ่งบางคดีพนักงานสอบสวนจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ

ว่าผู้เสียหายมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้นหรือไม่ โดยอาจจะไม่สามารถสรุปได้ภายในระยะเวลาที่จำกัด ต้องอาศัยทั้งการสอบสวน และการสืบสวนควบคู่กันไปกว่าจะทราบว่า ผู้เสียหายมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้นหรือไม่ เนื่องจาก การสืบสวน ก็คือ การแสวงหาข้อเท็จจริง และหลักฐาน ซึ่งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้ปฏิบัติไปตามอำนาจหน้าที่ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน และเพื่อที่จะทราบรายละเอียดแห่งความผิด ส่วนการสอบสวนนั้น ก็คือ การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายอื่น ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด และเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 2 (10) (11)

อย่างไรก็ตาม ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากความเห็นของกลุ่มตัวอย่างพนักงานสอบสวนทั่วประเทศในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในอนาคต สามารถสรุปความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมในอนาคต ได้แก่

(1) ควรเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับรู้ถึงสิทธิมากขึ้น เช่น การประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ สื่อออนไลน์ หรือแผ่นพับประชาสัมพันธ์ทุกสถานี ตำรวจ ถึงหลักเกณฑ์การพิจารณา อัตราการจ่าย โดยเฉพาะในคดีจราจร และบอกสถานที่ตั้งของสำนักงานยุติธรรมจังหวัดให้ชัดเจน

(2) ควรลดขั้นตอนในกระบวนการพิจารณาให้รวดเร็วมากยิ่งขึ้น

(3) ควรมีเงินสำรองจ่ายในระหว่างการพิจารณาค่าขอให้ประชาชนได้เยียวยาในเบื้องต้น ก่อน สำหรับประชาชนที่มีความเดือดร้อนและมีความจำเป็นสูงมาก

(4) ควรมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยสนับสนุนในการดำเนินงานระหว่างสำนักงานตำรวจแห่งชาติกับกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

(5) ควรมีการประสานงานระหว่างกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพและพนักงานสอบสวนของสถานีตำรวจในพื้นที่ กรณีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพดำเนินการช่วยเหลือและเยียวยาจ่ายเงินเหยื่ออาชญากรรมแล้ว เนื่องจากผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมมักมาสอบถามกับพนักงานสอบสวน อยู่ตลอดเวลา

(6) ควรให้มีเจ้าหน้าที่ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพประจำอยู่ที่สถานีตำรวจที่มีปริมาณคดีในแต่ละวันเป็นจำนวนมากเพื่อทำหน้าที่ในการแจ้งสิทธิและให้ความช่วยเหลือให้กับประชาชน ได้รับทราบโดยตรง

(7) ควรบรรจุรายวิชา การช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา ของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ในหลักสูตรของโรงเรียนนายร้อยตำรวจหรือโรงเรียนเตรียมทหาร แล้วแต่กรณี และในหลักสูตรฝึกอบรมเลื่อนชั้นยศของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

(8) ควรจ่ายเงินช่วยเหลือแยกรายกัน กรณีทายาทผู้มีสิทธิได้รับการช่วยเหลือมีจำนวนมากกว่า 1 คน เนื่องจากผู้เสียหายที่มีสิทธิบางคนที่ยาทายทลงลายมือชื่อมอบอำนาจไว้ให้คนหนึ่งเมื่อได้รับเงินแล้วไม่นำเงินไปแบ่งให้กับทายาทอีกคนหนึ่ง

(9) ควรมีหน่วยงานระดับอำเภอในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมโดยตรง

(10) ควรเน้นคดีที่เกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย เป็นหลัก รวมถึงคดีเกี่ยวกับเพศที่ชัดเจนว่าผู้เสียหายไม่สมัครใจ ส่วนกรณีพาเด็กไปกระทำชำเราโดยผู้เสียหายเต็มใจและสมัครใจไม่ควรคุ้มครอง อีกทั้ง คดีเกี่ยวกับทรัพย์สินไม่ควรคุ้มครองเช่นกัน เนื่องจากมีความลำบากในการตรวจสอบจำนวนทรัพย์สิน

2.3 ความคิดเห็นจากเหยื่ออาชญากรรมที่ขอรับบริการในการช่วยเหลือเยียวยาผ่านสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ ข้อมูลส่วนบุคคล ความรู้ความเข้าใจและความพึงพอใจต่อการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม และระดับความพึงพอใจต่อระบบการช่วยเหลือและเยียวยาตามนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมของรัฐ จากกลุ่มตัวอย่างเหยื่ออาชญากรรมที่ขอรับบริการในการช่วยเหลือและเยียวยาผ่านสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

ตารางที่ 4.16 จำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคล เหยื่ออาชญากรรมที่ขอรับบริการในการช่วยเหลือเยียวยาผ่านสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (n=84)	ร้อยละ
(1) เพศ		
ชาย	47	56.00
หญิง	37	44.00
(2) อายุ (ค่าเฉลี่ย = 46 ปี ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 13.66 ค่าต่ำสุด = 18 ปี ค่าสูงสุด = 80 ปี)		
มากกว่า 45 ปี	49	58.30
25 - 35 ปี	15	17.90
36 - 45 ปี	15	17.90
น้อยกว่า 25 ปี	5	6.00

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (n=84)	ร้อยละ
(3) ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	46	54.80
ปริญญาตรี	32	38.10
สูงกว่าปริญญาตรี	6	7.10
(4) อาชีพ		
เกษตรกร/ทำสวน/ทำไร่/ทำนา	32	38.10
เจ้าของธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	18	21.40
พนักงานภาคเอกชน/บริษัท/ห้างร้าน	17	20.20
นักเรียน/นิสิต/นักศึกษา	11	13.10
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ/พนักงานองค์การมหาชน	6	7.10
(5) รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 15,000 บาท	63	75.00
15,000 บาท	12	14.30
สูงกว่า 15,000 บาท	9	10.70
(6) สถานะ		
ทายาทของผู้เสียหายในคดีอาญา	72	85.70
ผู้เสียหายในคดีอาญา	12	14.30
(7) ความผิดของเหยื่ออาชญากรรมประเภท		
ชีวิต	62	73.80
ร่างกาย	19	22.60
กรรโชกทรัพย์/ริดเอาทรัพย์/ชิงทรัพย์/ปล้นทรัพย์	2	2.40
ลักทรัพย์/วิ่งราวทรัพย์	1	1.20
(8) พื้นที่ประสบเหตุ		
ต่างจังหวัด	56	66.67
กรุงเทพมหานคร	21	25.00
ปริมณฑล (นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ นครปฐม สมุทรสาคร)	7	8.33

จากตารางที่ 4.16 กลุ่มตัวอย่างเหยื่ออาชญากรรม จำนวน 84 คน ส่วนใหญ่เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 56.00 รองลงมาเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 44.00 มีอายุเฉลี่ยทั้งหมด 46 ปี ส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 45 ปี คิดเป็นร้อยละ 58.30 รองลงมามีอายุ 25 - 35 ปี, และ 36 - 45 ปี คิดเป็นร้อยละ 17.90, และ 17.90 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 54.80 รองลงมามีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 38.10 ส่วนน้อยมีระดับการศึกษาสูงกว่า

ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 7.10 ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม/ทำสวน/ทำไร่/ทำนา คิดเป็นร้อยละ 38.10 รองลงมาคืออาชีพเจ้าของธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย, พนักงานภาคเอกชน/บริษัท/ห้างร้าน, และนักเรียน/นิสิต/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 21.40, 20.20, และ 13.10 ตามลำดับ ส่วนน้อยมีอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ/พนักงานองค์การมหาชน คิดเป็นร้อยละ 7.10 ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 75.00 รองลงมามีรายได้ต่อเดือน 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 14.30 ส่วนน้อยมีรายได้ต่อเดือนสูงกว่า 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 10.70 ส่วนใหญ่มีสถานะทายาทของผู้เสียหายในคดีอาญา คิดเป็นร้อยละ 85.70 ส่วนน้อยมีสถานะผู้เสียหายในคดีอาญา คิดเป็นร้อยละ 14.30 นอกจากนี้ ส่วนใหญ่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมประเภทชีวิต คิดเป็นร้อยละ 73.80 รองลงมาตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมประเภทร่างกาย และกรรโชกทรัพย์/รีดเอาทรัพย์/ชิงทรัพย์/ปล้นทรัพย์ คิดเป็นร้อยละ 22.60, และ 2.40 ตามลำดับ ส่วนน้อยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมประเภทลักทรัพย์/ชิงทรัพย์ คิดเป็นร้อยละ 1.20 อย่างไรก็ตาม ส่วนใหญ่มีพื้นที่ประสบเหตุในต่างจังหวัด คิดเป็นร้อยละ 66.67 รองลงมามีพื้นที่ประสบเหตุอยู่ในกรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 25.00 ส่วนน้อยมีพื้นที่ประสบเหตุอยู่ในปริมณฑล (นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ นครปฐม สมุทรสาคร) คิดเป็นร้อยละ 8.33

ตารางที่ 4.17 พื้นที่ประสบเหตุจำแนกตามภูมิภาค

ภูมิภาค	จังหวัด	จำนวน (n=84)	ร้อยละ
(1) กรุงเทพมหานคร	กรุงเทพมหานคร	21	25.00
(2) ปริมณฑล	นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ นครปฐม สมุทรสาคร	7	8.33
(3) ภาคกลาง	พระนครศรีอยุธยา (3) เพชรบุรี (3) ลพบุรี (2) กาญจนบุรี (1) นครนายก (1) สระแก้ว (1) สุพรรณบุรี (1)	12	14.29

ภูมิภาค	จังหวัด	จำนวน (n=84)	ร้อยละ
(4) ภาคเหนือ	เชียงใหม่ (3) พะเยา (2) กำแพงเพชร (1) พิษณุโลก (1) ลำปาง (1) สุโขทัย (1) เชียงราย (1) เพชรบูรณ์ (1)	11	13.10
(5) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	อุดรธานี (4) ขอนแก่น (2) ร้อยเอ็ด (2) ศรีสะเกษ (2) กาฬสินธุ์ (1) ชัยภูมิ (1) นครพนม (1) มุกดาหาร (1) หนองบัวลำภู (1) อุบลราชธานี (1)	16	19.05
(6) ภาคใต้	ชุมพร (3) กระบี่ (2) ตรัง (1) นครศรีธรรมราช (1) ภูเก็ต (1) สงขลา (1)	9	10.71
(7) เขตเศรษฐกิจพิเศษ (EEC)	ชลบุรี (3) ระยอง (2) ฉะเชิงเทรา (1)	6	7.14
(8) เขตสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จชต.)	ปัตตานี (1) ยะลา (1)	2	2.38

จากตารางที่ 4.17 กลุ่มตัวอย่างเหยื่ออาชญากรรม จำนวน 84 คน ส่วนใหญ่ประสบเหตุอยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 25.00 รองลงมาประสบเหตุอยู่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคใต้ ปริมณฑล และเขตเศรษฐกิจพิเศษ (EEC) คิดเป็นร้อยละ 19.05, 14.29, 13.10, 10.71, 8.33, และ 7.14 ตามลำดับ ส่วนน้อยประสบเหตุอยู่ในพื้นที่เขตสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จชต.) คิดเป็นร้อยละ 2.38

ตารางที่ 4.18 จำนวนและร้อยละของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายการช่วยเหลือและเยียวยา
เหยื่ออาชญากรรมของรัฐ

ข้อความ	ตอบถูก (1 คะแนน)	ตอบผิด (0 คะแนน)	คำตอบ ที่ถูกต้อง
(1) เหยื่ออาชญากรรมเป็นผู้ที่ได้รับความเสียหายถึงแก่ชีวิต หรือ ร่างกาย หรือจิตใจ จากการกระทำความผิดทางอาญาของบุคคลอื่น จึงจะได้รับการช่วยเหลือและเยียวยาจากรัฐ	68 (80.95)	16 (19.05)	ใช่
(2) หากรู้ในภายหลังว่าการกระทำนั้นมิได้เป็นความผิดทางอาญา หรือไม่มีการกระทำนั้นเกิดขึ้นจริง กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ สามารถเรียกคืนค่าตอบแทนได้	58 (69.05)	26 (30.95)	ใช่
(3) การยื่นคำขอสามารถยื่นได้ ณ สถานีตำรวจทั่วประเทศ กรม คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดทั่วประเทศ สำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพภาค (ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) และสถาบันนิติวิทยาศาสตร์	24 (28.57)	60 (71.43)	ใช่
(4) หากเหยื่ออาชญากรรมไม่สามารถยื่นคำขอด้วยตนเองสามารถให้ ทนายยื่นคำขอรับค่าตอบแทนได้	61 (72.62)	23 (27.38)	ใช่
(5) ถ้ามีการยื่นคำขอรับค่าตอบแทนโดยแสดงข้อความหรือ พยานหลักฐานอันเป็นที่ต้องระหว่างโทษไม่เกิน 2 ปี	22 (26.19)	62 (73.81)	ใช่
(6) ค่าตอบแทนเหยื่ออาชญากรรมที่เสียชีวิตจะได้ค่าตอบแทน 30,000 บาท แต่ไม่เกิน 100,000 บาท และค่าจัดการศพจ่าย 20,000 บาท	30 (26.19)	54 (73.81)	ใช่
(7) ค่าตอบแทนขาดอุปการะเลี้ยงดูจ่ายได้ไม่เกิน 40,000 บาท และ ค่าเสียหายอื่นจ่ายได้ไม่เกิน 40,000 บาท	38 (45.24)	46 (54.76)	ใช่

ข้อความ	ตอบถูก (1 คะแนน)	ตอบผิด (0 คะแนน)	คำตอบ ที่ถูกต้อง
(8) กรณีต้องรับการรักษาพยาบาลจะได้รับค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลเท่าที่จ่ายจริงไม่เกิน 40,000 บาท	66 (78.57)	18 (21.43)	ใช่
(9) กรณีต้องฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ จ่ายเท่าที่จ่ายจริงไม่เกิน 20,000 บาท	57 (67.86)	27 (32.14)	ใช่
(10) ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างที่ไม่สามารถประกอบการงานได้ในอัตราค่าจ้างขั้นต่ำในท้องที่จังหวัดที่ประกอบการงานเป็นระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี นับแต่วันที่ไม่สามารถประกอบกิจการงานได้ตามปกติ	70 (83.33)	14 (16.67)	ใช่
(11) สามารถเบิกค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าห้อง และค่าอาหาร วันละไม่เกิน 1,000 บาท และสามารถเบิกค่าเสียหายอื่นได้ไม่เกิน 50,000 บาท	24 (28.57)	60 (71.43)	ใช่
(12) เทียบอาชญากรรมต้องยื่นคำขอตามแบบและแนบเอกสารภายในกำหนดเวลา 1 ปี นับแต่วันที่ผู้เสียหายได้รู้ถึงการกระทำความผิด	62 (73.81)	22 (26.19)	ใช่
(13) ความผิดเกี่ยวกับ ภัยอันตรายต่อประชาชน เสรีภาพและชื่อเสียงทรัพย์สิน ทำให้แก่ลูก ทอดทิ้งเด็กคนเจ็บป่วยคนชรา ถือเป็นประเภทความผิดที่เข้าหลักเกณฑ์ในการมีสิทธิได้รับค่าตอบแทน	12 (14.29)	72 (85.71)	ใช่
(14) ระยะเวลาตั้งแต่รับคำขอจนถึงคำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณาและแจ้งผลภายใน 52 วัน	20 (23.81)	64 (76.19)	ใช่
(15) ผู้เสียหายหรือทายาทได้รับการแจ้งสิทธิต่าง ๆ จากตำรวจหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอื่น ๆ แล้ว ก่อนมายื่นคำขอรับค่าตอบแทนช่วยเหลือและเยียวยา	59 (70.24)	25 (29.76)	ใช่
(16) ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2560 คำขอจะสิ้นสุดที่คณะกรรมการซึ่งช่วยลกระยะเวลาในการอนุมัติจ่ายค่าตอบแทนช่วยเหลือและเยียวยา	24 (28.57)	60 (71.43)	ใช่

ข้อความ	ตอบถูก (1 คะแนน)	ตอบผิด (0 คะแนน)	คำตอบ ที่ถูกต้อง
(17) การยื่นคำขอรับค่าตอบแทนผ่านสถานีตำรวจทั่วประเทศ จะถูกรวบรวมส่งให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หรือผู้แทนกระทรวงยุติธรรมรับเรื่องไปดำเนินการต่อ	25 (29.76)	59 (70.24)	ใช่
(18) การยื่นคำขอผ่านสถานีตำรวจทั่วประเทศ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดทั่วประเทศ ต้องผ่านคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนต่อ	29 (34.52)	55 (65.48)	ใช่
(19) สามารถอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการผ่านสำนักงานยุติธรรมจังหวัดทั่วประเทศ สำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพภาค สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา เพื่อเข้าสู่คณะกรรมการพิจารณากลับกรองอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการ เพื่อเข้าสู่คณะกรรมการ ตามลำดับ หากยังไม่พอใจสามารถยื่นอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ หรือศาลจังหวัดที่ผู้อุทธรณ์มีภูมิลำเนาได้ คำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ถือเป็นที่สุด	58 (69.05)	26 (30.95)	ใช่
(20) ผู้เสียหายหรือทนายเข้าใจนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมของรัฐ และเขาทราบมาก่อนหน้าแล้วว่าหากเกิดอาชญากรรมสามารถขอรับการช่วยเหลือและเยียวยาจากรัฐได้	28 (33.33)	56 (66.67)	ใช่

ตารางที่ 4.19 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายการช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมของรัฐ

ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายการช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมของรัฐ	จำนวน (n=84)	ร้อยละ
(1) ความรู้ความเข้าใจน้อย (6 - 10 คะแนน)	51	60.71
(2) ความรู้ความเข้าใจปานกลาง (11 - 15 คะแนน)	32	38.10
(3) ความรู้ความเข้าใจน้อยที่สุด (0 - 5 คะแนน)	1	1.19
(4) ความรู้ความเข้าใจมาก (16 - 20 คะแนน)	0	0.00

จากตารางที่ 4.19 กลุ่มตัวอย่างเหยื่ออาชญากรรม จำนวน 84 คน มีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายการช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมของรัฐ โดยส่วนใหญ่ความรู้ความเข้าใจน้อย (6 - 10 คะแนน) คิดเป็นร้อยละ 60.71 รองลงมาความรู้ความเข้าใจปานกลาง (11 - 15 คะแนน) คิดเป็นร้อยละ 38.10 ส่วนน้อยความรู้ความเข้าใจน้อยที่สุด (0 - 5 คะแนน) คิดเป็นร้อยละ 1.19

ตารางที่ 4.20 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับระดับความพึงพอใจต่อระบบการช่วยเหลือและเยียวยาตามนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมของรัฐ จำแนกตามด้านการเห็นผลได้ตามนโยบายการช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมของรัฐตามกฎหมาย
ระเบียบ ข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้อง

ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
การเห็นผลได้ตามนโยบายการช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมของรัฐตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้อง		
(1) พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา และกฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ นำมาใช้ปฏิบัติในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมได้จริง	4.69	0.56
(2) พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา และกฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม เป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย	4.49	0.81
(3) พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา และกฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม มีความเชื่อมโยงกันและมีความเหมาะสมกับสังคมและอาชญากรรมในยุคปัจจุบัน	4.13	0.58
(4) พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา และกฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ผู้เสียหายหรือทายาทพอจะเข้าใจได้	3.79	0.66

ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
(5) ผู้เสียหายหรือทายาทพอจะทราบถึงระเบียบ ข้อบังคับ อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม	2.39	0.85
รวมเฉลี่ย	3.90	0.35

จากตารางที่ 4.20 กลุ่มตัวอย่างเหยื่ออาชญากรรม ให้ความเห็นเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจต่อระบบการช่วยเหลือและเยียวยาตามนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมของรัฐด้านการเห็นผลได้ตามนโยบายการช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมของรัฐตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้อง ภาพรวมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 ในส่วนของ พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา และกฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ นำมาใช้ปฏิบัติในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมได้จริง อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.69 ในส่วนของ พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา และกฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม เป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา และกฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม มีความเชื่อมโยงกันและมีความเหมาะสมกับสังคมและอาชญากรรมในยุคปัจจุบัน พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา และกฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ผู้เสียหายหรือทายาทพอจะเข้าใจได้ อยู่ในระดับรองลงมา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49, 4.13, และ 3.79 ตามลำดับ ในส่วนของ ผู้เสียหายหรือทายาทพอจะทราบถึงระเบียบ ข้อบังคับ อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม อยู่ในระดับน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.39

ตารางที่ 4.21 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับระดับความพึงพอใจต่อระบบการช่วยเหลือและเยียวยาตามนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมของรัฐ จำแนกตามด้านความสามารถของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา หรือสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ หรือสำนักงานยุติธรรมจังหวัดทั่วประเทศ หรือสถานีตำรวจทั่วประเทศ

ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ความสามารถของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา หรือสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ หรือสำนักงานยุติธรรมจังหวัดทั่วประเทศ หรือสถานีตำรวจทั่วประเทศ		
(1) มีวิธีการเข้าถึงข้อมูลการช่วยเหลือของหน่วยงานอย่างสะดวก	4.13	0.71
(2) ป้ายประชาสัมพันธ์หรือบอกจุดการช่วยเหลือเยียวยามีความชัดเจน	3.38	0.79
(3) สถานที่ตั้งของสำนักงานสะดวกในการเดินทางมาขอรับบริการการช่วยเหลือและเยียวยา	2.54	0.77
(4) สำนักงานมีกระบวนการ และขั้นตอนการช่วยเหลือที่รวดเร็ว คล่องตัว	2.45	0.72
(5) สำนักงานมีการกระจายออกไปให้บริการครอบคลุมพื้นที่ที่ผู้เสียหายหรือทายาทสามารถเข้ารับบริการช่วยเหลือเยียวยาได้	2.32	0.73
รวมเฉลี่ย	2.96	0.31

จากตารางที่ 4.21 กลุ่มตัวอย่างเหยื่ออาชญากรรม ให้ความเห็นเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจต่อระบบการช่วยเหลือและเยียวยาตามนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมของรัฐด้าน ความสามารถของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา หรือสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ หรือสำนักงานยุติธรรมจังหวัดทั่วประเทศ หรือสถานีตำรวจทั่วประเทศ ภาพรวมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.96 ในส่วนของ มีวิธีการเข้าถึงข้อมูลการช่วยเหลือของหน่วยงานอย่างสะดวก อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 ในส่วนของ ป้ายประชาสัมพันธ์หรือบอกจุดการช่วยเหลือเยียวยามีความชัดเจน สถานที่ตั้งของสำนักงานสะดวกในการเดินทางมาขอรับบริการการช่วยเหลือและเยียวยา สำนักงานมีกระบวนการ และขั้นตอนการช่วยเหลือที่รวดเร็ว คล่องตัว อยู่ในระดับรองลงมา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.38, 2.54, และ 2.45 ในส่วนของ สำนักงานมีการกระจายออกไปให้บริการครอบคลุมพื้นที่ที่ผู้เสียหายหรือทายาทสามารถเข้ารับบริการช่วยเหลือเยียวยาได้ อยู่ในระดับน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.32

ตารางที่ 4.22 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับระดับความพึงพอใจต่อระบบการช่วยเหลือและเยียวยาตามนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมของรัฐ จำแนกตามคุณภาพการให้บริการของเจ้าหน้าที่ของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา หรือสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ หรือสำนักงานยุติธรรมจังหวัดทั่วประเทศ หรือสถานีตำรวจทั่วประเทศ

ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
คุณภาพการให้บริการของเจ้าหน้าที่ของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา หรือสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ หรือสำนักงานยุติธรรมจังหวัดทั่วประเทศ หรือสถานีตำรวจทั่วประเทศ		
(1) เจ้าหน้าที่ให้บริการโดยคำนึงถึงตัวเหยื่ออาชญากรรมเป็นหลัก	4.38	0.76
(2) เจ้าหน้าที่มีความเป็นธรรมในการให้ความช่วยเหลือเยียวยา	4.18	0.68
(3) เจ้าหน้าที่ดูแลเอาใจใส่ เต็มใจให้การช่วยเหลือ	4.08	0.62
(4) เจ้าหน้าที่ให้บริการช่วยเหลือด้วยความสุภาพเป็นมิตร	3.93	0.64
(5) เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำ ตอบข้อซักถามได้อย่างชัดเจน และรวดเร็ว	3.87	0.53
รวมเฉลี่ย	4.09	0.26

จากตารางที่ 4.22 กลุ่มตัวอย่างเหยื่ออาชญากรรม ให้ความเห็นเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจต่อระบบการช่วยเหลือและเยียวยาตามนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมของรัฐด้าน คุณภาพการให้บริการของเจ้าหน้าที่ของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา หรือสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ หรือสำนักงานยุติธรรมจังหวัดทั่วประเทศ หรือสถานีตำรวจทั่วประเทศ ภาพรวมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 ในส่วนของ เจ้าหน้าที่ให้บริการโดยคำนึงถึงตัวเหยื่ออาชญากรรมเป็นหลัก อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 ในส่วนของ เจ้าหน้าที่มีความเป็นธรรมในการให้ความช่วยเหลือเยียวยา เจ้าหน้าที่ดูแลเอาใจใส่ เต็มใจให้การช่วยเหลือ เจ้าหน้าที่ให้บริการช่วยเหลือด้วยความสุภาพเป็นมิตร อยู่ในระดับรองลงมา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18, 4.08, และ 3.93 ตามลำดับ ในส่วนของ เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำ ตอบข้อซักถามได้อย่างชัดเจน และรวดเร็ว อยู่ในระดับน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87

ตารางที่ 4.23 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับระดับความพึงพอใจต่อระบบการช่วยเหลือและเยียวยาตามนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมของรัฐ จำแนกตามด้านการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และการประชาสัมพันธ์

ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และการประชาสัมพันธ์		
(1) ข้อมูลการประชาสัมพันธ์มีประโยชน์ต่อการเข้ารับการช่วยเหลือเยียวยาของผู้เสียหายหรือทายาท	3.68	0.60
(2) การประชาสัมพันธ์ในเรื่องการให้ความช่วยเหลือเยียวยาไม่เกินความเป็นจริง	3.67	0.73
(3) สำนักงานมีเอกสาร แผ่นพับ แนะนำข้อมูล วิธีการให้ความช่วยเหลือเยียวยาเพียงพอ	3.25	0.60
(4) ผู้เสียหายหรือทายาทเข้าถึงข้อมูลการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมจากสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เว็บไซต์ โดยเฉพาะสื่อออนไลน์ ได้อย่างดี	2.76	0.98
(5) การประชาสัมพันธ์นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมมีความชัดเจนเข้าใจง่าย	2.56	0.90
รวมเฉลี่ย	3.18	0.32

จากตารางที่ 4.23 กลุ่มตัวอย่างเหยื่ออาชญากรรม ให้ความเห็นเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจต่อระบบการช่วยเหลือและเยียวยาตามนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมของรัฐด้าน การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และการประชาสัมพันธ์ ภาพรวมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.18 ในส่วนของ ข้อมูลการประชาสัมพันธ์มีประโยชน์ต่อการเข้ารับการช่วยเหลือเยียวยาของผู้เสียหายหรือทายาท อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 ในส่วนของ การประชาสัมพันธ์ในเรื่องการให้ความช่วยเหลือเยียวยาไม่เกินความเป็นจริง สำนักงานมีเอกสาร แผ่นพับ แนะนำข้อมูล วิธีการให้ความช่วยเหลือเยียวยาเพียงพอ ผู้เสียหายหรือทายาทเข้าถึงข้อมูลการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมจากสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เว็บไซต์ โดยเฉพาะสื่อออนไลน์ ได้อย่างดี อยู่ในระดับรองลงมา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67, 3.25, และ 0.98 ตามลำดับ ในส่วนของ การประชาสัมพันธ์นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมมีความชัดเจนเข้าใจง่าย อยู่ในระดับน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.56

ตารางที่ 4.24 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับระดับความพึงพอใจต่อระบบการช่วยเหลือและเยียวยาตามนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมของรัฐ จำแนกตามด้านความคุ่มค่าของค่าตอบแทนเหยื่ออาชญากรรม

ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ความคุ่มค่าของค่าตอบแทนเหยื่ออาชญากรรม		
(1) จำนวนเงินค่าตอบแทนความเสียหายที่ได้รับจากรัฐมีความเพียงพอในการใช้จ่าย	3.39	0.54
(2) ผู้เสียหายหรือทายาทมีความต้องการความช่วยเหลือเยียวยาทางด้านจิตใจจากการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมครั้งนี้เพิ่มอีก	3.15	0.61
(3) ระยะเวลาที่ได้รับเงินค่าตอบแทนความเสียหายมีความรวดเร็ว ไม่ล่าช้า	2.58	0.70
(4) การช่วยเหลือเยียวยาด้วยเงินตรงตามความต้องการของผู้เสียหายหรือทายาท	2.57	0.70
(5) จำนวนเงินค่าตอบแทนความเสียหายที่ได้รับจากรัฐมีความเหมาะสมกับการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของท่านในครั้งนี้	2.56	0.77
รวมเฉลี่ย	2.85	0.31

จากตารางที่ 4.24 กลุ่มตัวอย่างเหยื่ออาชญากรรม ให้ความเห็นเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจต่อระบบการช่วยเหลือและเยียวยาตามนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมของรัฐด้าน ความคุ่มค่าของค่าตอบแทนเหยื่ออาชญากรรม ภาพรวมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.85 ในส่วนของ จำนวนเงินค่าตอบแทนความเสียหายที่ได้รับจากรัฐมีความเพียงพอในการใช้จ่าย อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.39 ในส่วนของ ผู้เสียหายหรือทายาทมีความต้องการความช่วยเหลือเยียวยาทางด้านจิตใจจากการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมครั้งนี้เพิ่มอีก ระยะเวลาที่ได้รับเงินค่าตอบแทนความเสียหายมีความรวดเร็ว ไม่ล่าช้า การช่วยเหลือเยียวยาด้วยเงินตรงตามความต้องการของผู้เสียหายหรือทายาท อยู่ในระดับรองลงมา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.15, 2.58, และ 2.57 ตามลำดับ ในส่วนของ จำนวนเงินค่าตอบแทนความเสียหายที่ได้รับจากรัฐมีความเหมาะสมกับการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของท่านในครั้งนี้ อยู่ในระดับน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.56

ตารางที่ 4.25 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับระดับความพึงพอใจต่อระบบการช่วยเหลือและเยียวยาตามนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมของรัฐ

ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความเห็น
ระดับความพึงพอใจต่อระบบการช่วยเหลือและเยียวยาตามนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมของรัฐ			
(1) คุณภาพการให้บริการของเจ้าหน้าที่ของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา หรือสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ หรือสำนักงานยุติธรรมจังหวัดทั่วประเทศ หรือสถานีตำรวจทั่วประเทศ	4.09	0.26	ค่อนข้างเห็นด้วย
(2) การเห็นผลได้ตามนโยบายการช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมของรัฐตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้อง	3.90	0.35	ค่อนข้างเห็นด้วย
(3) การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และการประชาสัมพันธ์	3.18	0.32	ค่อนข้างไม่เห็นด้วย
(4) ความสามารถของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา หรือสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ หรือสำนักงานยุติธรรมจังหวัดทั่วประเทศ หรือสถานีตำรวจทั่วประเทศ	2.96	0.31	ค่อนข้างไม่เห็นด้วย
(5) ความคุ้มค่าของค่าตอบแทนเหยื่ออาชญากรรม	2.85	0.31	ค่อนข้างไม่เห็นด้วย
รวมเฉลี่ย	3.40	0.17	ค่อนข้างไม่เห็นด้วย

จากตารางที่ 4.25 สรุปความเห็นเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจต่อระบบการช่วยเหลือและเยียวยาตามนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมของรัฐทุกด้าน ภาพรวมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40 กลุ่มตัวอย่างเหยื่ออาชญากรรม ส่วนน้อย ค่อนข้างเห็นด้วย และส่วนมาก ค่อนข้างไม่เห็นด้วย

ซึ่งค่อนข้างไม่เห็นด้วยในส่วนของ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และการประชาสัมพันธ์ ความสามารถของ สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา หรือสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ หรือ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดทั่วประเทศ หรือสถานีตำรวจทั่วประเทศ ค่าตอบแทนเหยื่ออาชญากรรม อีกทั้ง ปรากฏว่าในส่วนของ คุณภาพการให้บริการของเจ้าหน้าที่ของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา หรือสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ หรือสำนักงานยุติธรรมจังหวัดทั่วประเทศ หรือสถานีตำรวจทั่วประเทศ อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 ในส่วนของ การเห็นผลได้ตามนโยบายการช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมของรัฐตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้อง การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และการประชาสัมพันธ์ ความสามารถของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา หรือสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ หรือสำนักงานยุติธรรมจังหวัดทั่วประเทศ หรือสถานีตำรวจทั่วประเทศ อยู่ในระดับรองลงมา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90, 3.18, และ 2.96 ตามลำดับ ในส่วนของ ความคุ้มค่าของค่าตอบแทนเหยื่ออาชญากรรม อยู่ในระดับน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.85

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จากกลุ่มตัวอย่างเหยื่ออาชญากรรมทั่วประเทศ

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของกลุ่มตัวอย่างเหยื่ออาชญากรรมทั่วประเทศ ในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรม สามารถแจกแจงรายละเอียดได้ 25 ข้อ ดังนี้

- (1) ดำเนินการให้มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น
- (2) การให้ความช่วยเหลือมีความรวดเร็ว
- (3) ยื่นเรื่องที่สำนักงานยุติธรรมจังหวัดได้รับการเอาใจใส่จากเจ้าหน้าที่ดีมาก แต่เวลาการพิจารณาจ่ายเงินยังล่าช้า
- (4) ใช้เวลาในการพิจารณายาวนาน
- (5) ใช้เวลาเกือบปีกว่าจะได้รับเงินเยียวยา อยากให้เจ้าหน้าที่ประสานแจ้งว่าถึงขั้นตอนไหน โอนเงินให้หรือยัง ญาติจะได้ไม่ต้องมานั่งกังวล
- (6) ใช้เวลา 2-3 เดือนกว่าจะได้รับเงิน เงินค่าจัดงานศพในตอนแรกก็ไม่เพียงพอต้องไปออกปากกู้ยืมคนอื่นมาก่อน
- (7) ไม่รู้ว่ามีการช่วยเหลือจนกระทั่งเจ้าหน้าที่ลงมาในพื้นที่เอง จึงควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทั่วไปได้ทราบ
- (8) ประชาชนทั่วไปยังไม่รู้ว่าทางรัฐมีเงินช่วยเหลือในส่วนนี้

(9) ควรมีการประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์ให้ชาวบ้านได้รับทราบ บางครั้งชาวบ้านไม่รู้จะเริ่มต้นกระบวนการอย่างไร

(10) ไม่ทราบว่าใช้หลักเกณฑ์อะไรในการพิจารณา บางคนใช้เวลาเป็นปีกว่าจะได้เงิน อยากให้เร่งจ่ายเงิน เด็ดร้อนจริง ๆ

(11) ดำรวจให้ไปขอความช่วยเหลือที่สำนักงานยุติธรรมจังหวัดจึงได้รับเงินส่วนนี้ ในส่วนของกระบวนการอยากให้เจ้าหน้าที่เข้ามาประสานกับทางโรงพยาบาล บางครั้งไปรับการรักษาที่โรงพยาบาลเอกชนต้องย้ายไปรักษาต่อที่โรงพยาบาลของรัฐ ซึ่งอาการยังไม่ดี อาการยังสาหัส อยากให้เจ้าหน้าที่คอยช่วยประสานเรื่องนี้

(12) เงินที่ให้การช่วยเหลือยังไม่เพียงพอกับการสูญเสียไป

(13) อยากให้ช่วยค่าเดินทางไปขึ้นศาลบ้าง เดินทางไปกลับศาลเป็น 10 ครั้งแล้ว บางครั้งไปศาลศาลก็เลื่อน ซึ่งต้องใช้เวลาในการเดินทางไกลมาก

(14) มูลนิธิวิมาช่วยเหลือจึงทำให้ได้รับเงินรวดเร็วขึ้น อีกอย่าง เพราะเป็นชาวดัง

(15) ไม่ได้รับเงินเยียวยาจากผู้ต้องหาหรือคนร้าย อยากให้ผู้ต้องหาเข้ามาจ่ายเงินในส่วนนี้ด้วย เนื่องจากเสียเสาหลักของครอบครัว

(16) ทางหน่วยงานต้นสังกัด มหาวิทยาลัยไม่ให้การช่วยเหลือเลย ทำงานให้กับมหาวิทยาลัยมาเป็นเวลานาน อยากให้มหาวิทยาลัยซึ่งเป็นหน่วยงานว่าจ้างช่วยจ่ายค่าใช้จ่ายให้บ้าง ไม่ใช่ทิ้งไป ไม่เหลียวแล การเสียชีวิตคนหนึ่งซึ่งเป็นเสาหลักของครอบครัว

(17) เป็นคดีที่ได้รับความสนใจจากสื่อมวลชนจึงได้รับการช่วยเหลือที่รวดเร็ว แต่ค่าจัดงานศพก็ยังไม่พอ

(18) ทางจังหวัดมาให้ความหวังแล้วเงียบไป ต้องให้โทรตาม จึงรู้ว่าจะได้หรือไม่

(19) เจ้าหน้าที่ที่ศูนย์ราชการให้ความดูแลเอาใจใส่ดีมาก พุดจาตี ขอขอบคุณหน่วยงานรัฐที่เข้ามาช่วยเหลือ

(20) คุณอัจฉริยะ ประธานชมรมช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมเข้ามาช่วยในกระบวนการจึงทำให้ได้รับเงินเร็วขึ้น เดิมประสานไปทางจังหวัดล่าช้ามาก จึงเดินทางไปขอความช่วยเหลือที่ทางกรมกับคุณอัจฉริยะ จึงได้รับเงินเยียวยาเร็วขึ้น

(21) เจ้าหน้าที่ให้การดูแลดี ขอชื่นชม

(22) ขอเอกสารหลายรอบ ส่งแล้วส่งอีก อยากให้ขอแค่ 2 รอบให้เสร็จไปเลยจะได้ไม่เสียเวลา

(23) เป็นชาวดังจึงได้รับการช่วยเหลือเร็ว มีเจ้าหน้าที่มาหาที่บ้านแจ้งว่าจะได้รับเงินส่วนนี้ให้กรอกเอกสารจึงขอชมเชยรัฐบาลที่ให้การช่วยเหลือในส่วนนี้

(24) ถ้าไม่ใช่คดีดัง ๆ ไม่ได้รับการสนใจจากทางภาครัฐ

(25) เป็นชาวดัง แต่ถ้าไม่ใช่ชาวดัง ก็คงซ้ำเหมือนที่ชาวบ้านเขาบ่น ๆ กัน

3. สภาพและผลการดำเนินงานตามนโยบาย

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพโดยสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญามีภารกิจในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมตามปฏิญญาสากลว่าด้วยหลักความยุติธรรมขั้นพื้นฐานสำหรับเหยื่ออาชญากรรม และการใช้อำนาจโดยมิชอบ (Declaration of Basic Principles of Justice for Victims of Crime and Abuse of Power, 1985) ซึ่งกำหนดไว้ 4 ประการ ได้แก่

- (1) การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมและการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม (Access to Justice and Fair Treatment)
- (2) การได้รับการชดเชยความเสียหายโดยผู้กระทำความผิด (Restitution)
- (3) การได้รับการชดเชยความเสียหายโดยรัฐ (Compensation)
- (4) การให้ความช่วยเหลือแก่เหยื่ออาชญากรรมด้านอื่น ๆ (Assistance)

นอกจากนี้ ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ในมาตรา 15 บัญญัติให้ สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญามีอำนาจ ได้แก่

- (1) ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการพิจารณาการจ่ายค่าตอบแทนแก่ผู้เสียหาย ค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา และคณะอนุกรรมการพิจารณาการจ่ายค่าตอบแทนแก่ผู้เสียหาย ค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา
- (2) รับคำขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่าย พร้อมทั้งทำความเห็นเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาการจ่ายค่าตอบแทนแก่ผู้เสียหาย ค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา หรือคณะอนุกรรมการพิจารณาการจ่ายค่าตอบแทนแก่ผู้เสียหาย ค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา
- (3) ประสานงานกับหน่วยงานราชการอื่นหรือบุคคลใด ๆ เพื่อขอทราบข้อเท็จจริง หรือความเห็นเกี่ยวกับการขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่าย
- (4) เก็บ รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจ่ายค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่าย
- (5) กระทำกิจการตามที่รัฐมนตรี คณะกรรมการพิจารณาการจ่ายค่าตอบแทนแก่ผู้เสียหาย ค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา หรือคณะอนุกรรมการพิจารณาการจ่ายค่าตอบแทนแก่ผู้เสียหาย ค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา มอบหมาย

กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2561
ข้อ 3 ให้แบ่งส่วนราชการกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพออกเป็น

- (1) สำนักงานเลขานุการกรม
- (2) กองพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ
- (3) กองส่งเสริมการระงับข้อพิพาท
- (4) กองส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพ
- (5) กองสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ
- (6) สำนักงานคุ้มครองพยาน
- (7) สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา

ซึ่งกฎกระทรวงได้บัญญัติให้สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญามีอำนาจ ได้แก่

- (1) พัฒนาระบบ มาตรการ และกลไกการช่วยเหลือผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา เพื่อเยียวยาผู้เสียหายหรือผู้ได้รับผลกระทบจากกระบวนการยุติธรรม
- (2) ดำเนินการเกี่ยวกับการช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาตามกฎหมายว่าด้วยค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา
- (3) ประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อประโยชน์ในการช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาตามที่กฎหมายกำหนด
- (4) เสนอแนะเพื่อปรับปรุงและแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับ ตลอดจนมาตรการต่าง ๆ ในการส่งเสริมการช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา
- (5) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา
- (6) ปฏิบัติการร่วมกับ หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย

ผลการศึกษาการวิจัยเชิงปริมาณข้างต้นเห็นได้ว่า ความคิดเห็นของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ พนักงานสอบสวน และเหยื่ออาชญากรรม ต่างเห็นพ้องกันถึงประเด็นการประชาสัมพันธ์เรื่องสิทธิในการช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมให้กับประชาชนได้รับทราบยังน้อยอยู่ ซึ่งการประชาสัมพันธ์จัดว่าเป็นการติดต่อสื่อสารจากองค์กรไปสู่สาธารณชนที่เกี่ยวข้อง รวมถึงรับฟังความคิดเห็นจากสาธารณชนที่มีต่อองค์กร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเชื่อถือ ภาพลักษณ์ ความรู้ และแก้ไขข้อผิดพลาดในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และการประชาสัมพันธ์เป็นหน้าที่ทางการบริหารในการสร้างและรักษาความสัมพันธ์อันดีระหว่าง

หน่วยงานและประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งมีอิทธิพลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กร ทั้งนี้ สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาได้มีการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางสื่อกระแสหลักและสื่อทางเลือกอยู่บ้าง แต่อาจยังไม่เข้มข้นมากนัก ยกตัวอย่างรายการแลกเปลี่ยน พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ที่ควรรู้ หรือคลิปประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์อย่างยูทูป ในหัวข้อ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ สิทธิของผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา เมื่อวันที่ 11 เมษายน 2560

“คุณรู้หรือไม่ว่า ถ้าคุณตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมโดยที่คุณไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำ ความผิด หรือต้องกลายเป็นแพะติดคุก ทั้งที่คุณไม่มีความผิด คุณสามารถขอรับการเยียวยาจากรัฐได้ด้วยนะ ซึ่งสิทธิที่คุณจะได้รับตามกฎหมาย ก็คือ พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 นั่นเอง แล้วทำไมรัฐต้องมาจ่ายค่าเสียหายให้เราด้วย คำตอบก็คือ เพราะรัฐมีหน้าที่ในการคุ้มครองความปลอดภัยให้กับประชาชนอยู่แล้ว หากไม่สามารถคุ้มครองประชาชนให้ได้รับความปลอดภัยได้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงบัญญัติรับรองสิทธิให้ได้รับการเยียวยาจากรัฐได้ ตัวอย่างเช่น น้องไก่ พนักงานออฟฟิศสาวสวยกำลังยืนสั่งอาหารที่ร้านข้าวต้มแห่งหนึ่ง แต่อยู่ ๆ วัยรุ่นที่มานั่งทานอาหารที่ร้าน เกิดทะเลาะวิวาท ชกต่อยกัน ทันใดนั้นวัยรุ่นคนหนึ่งได้ชักปืนขึ้นมายิงคู่ใจ แต่โชคร้ายที่กระสุนมาโดนน้องไก่ ได้รับบาดเจ็บ จากเหตุการณ์นี้น้องไก่ ในฐานะเหยื่ออาชญากรรม มีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาจากรัฐได้ ค่าเยียวยาที่น้องไก่จะได้รับจากเหตุการณ์ครั้งนี้ ก็มีทั้ง ค่ารักษาพยาบาล ค่าฟื้นฟูร่างกาย ค่าชดเชยรายได้จากการที่ไม่สามารถไปทำงานได้ รวมถึงค่าเสียหายอื่น ๆ เช่น พิกัด แต่หากโชคร้าย กระสุนพุ่งไปโดนจุดสำคัญ ส่งผลให้น้องไก่เสียชีวิตละก็ ครอบครัวของเธอสามารถยื่นเรื่องขอรับการเยียวยาต่าง ๆ แทนได้ ทั้งค่าตอบแทนการตาย ค่าจัดการศพ รวมทั้งหากน้องไก่อมีลูกเล็ก ๆ หรือคนอื่นที่คอยเลี้ยงดู เขาเหล่านั้นก็จะได้รับค่าเลี้ยงดูอีกด้วย นอกจากนี้ความผิดเกี่ยวกับร่างกายและชีวิต ที่น้องไก่จะได้รับแล้ว พ.ร.บ. ฉบับนี้ยังครอบคลุมไปถึง การก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชน ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง ความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ที่เกี่ยวกับความเสียหายกับร่างกายและชีวิต นอกจากนี้จะเยียวยาผู้เสียหายที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมแล้ว พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ ยังเยียวยาไปถึงจำเลยที่เป็นแพะอีกด้วย ตัวอย่างเช่น นายบอยถูกแจ้งข้อหาทำร้ายนายบาส ระหว่างพิจารณาคดี ได้นำตัวเข้าไปขังในเรือนจำ เวลาผ่านไป ปรากฏว่ามีพยานให้การเพิ่มเติมว่า ขณะที่เกิดเหตุ นายบอยนั่งทานข้าวกับเพื่อนอีกกลุ่มหนึ่ง จนถึงเวลาที่คนร้ายก่อเหตุ ซึ่งตรงกับหลักฐานที่เป็นกล้องวงจรปิดของร้านค้า จึงเชื่อได้ว่า นายบอยไม่ได้เป็นคนทำร้ายร่างกายนายบาส ศาลจึงมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่า นายบอยไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิด และปล่อยตัวเขาเป็นอิสระ จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น นายบอยสามารถยื่นเรื่อง ขอค่าทดแทนการถูกคุมขังค่าชดเชยรายได้จากการที่ไม่สามารถทำงานได้ ค่าทนายความ ค่า

รักษาพยาบาล รวมทั้งค่าฟื้นฟูร่างกาย แต่หากบังเอิญว่านายบอยเสียชีวิตขณะถูกคุมขังละก็ ครอบครัวของเขาสามารถยื่นเรื่องรับค่าทดแทนได้เช่นกัน ทั้งค่าทดแทนการตาย ค่าจัดการศพ และค่าดูแลคนที่นายบอยต้องเลี้ยงดู ตามที่กฎหมายกำหนด และประชาชนไม่ต้องกลัวว่าจะทราบสิทธิเหล่านี้ เพราะกฎหมายได้กำหนดให้ ตำรวจ เจ้าหน้าที่เรือนจำ และเจ้าหน้าที่สถานพินิจฯ มีหน้าที่แจ้งสิทธิเหล่านี้ให้แก่ผู้เสียหาย จำเลย รวมทั้งทนายที่ได้รับทราบอีกด้วย หลังจากทราบสิทธิของตนแล้วก็สามารถยื่นเรื่องขอรับค่าตอบแทนฯ ได้ที่ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ลดความเหลื่อมล้ำให้ประชาชนเข้าถึงสิทธิอย่างทั่วถึง”

กรณีการช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมนี้ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพปรากฏเป็นข่าวในสื่อกระแสหลักและสื่อออนไลน์บ่อยครั้ง ยกตัวอย่างกรณี “ผู้ต้องหาสัญชาติลาว ได้ใช้อาวุธมีดฆ่าปาดคอนางมะลิ อิมสวัสดิ์ และเด็กหญิงอิสร์ยา เพิกเฉย เสียชีวิตทั้ง 2 คน และเด็กหญิงอาภารัตน์ สාරวย ผู้ได้รับบาดเจ็บ เหตุเกิดในพื้นที่อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งจากเหตุการณ์ดังกล่าวคณะอนุกรรมการฯ ได้พิจารณาแล้วและมีมติเห็นควรจ่ายค่าตอบแทนฯ ให้แก่ญาติผู้เสียหายจากเหตุการณ์ดังกล่าว ประกอบด้วย นางมะลิ อิมสวัสดิ์ ผู้ตาย ที่ผู้ต้องหาใช้อาวุธมีดปาดคอ เป็นเหตุให้ถึงแก่ความตาย ซึ่งคณะอนุกรรมการฯ พิจารณาแล้วมี มติเห็นควรจ่ายค่าตอบแทนฯ ให้แก่ นางสาวนิรมล อิมสวัสดิ์ บุตรผู้เสียชีวิต จำนวน 70,000 บาท และครอบครัวของเด็กหญิงอิสร์ยา เพิกเฉย ผู้ตาย พิจารณาแล้วมีมติเห็นควรจ่ายค่าตอบแทนฯ ให้แก่ นางสาวสุวรรณ ยิ้มดี ยายผู้ตาย จำนวน 110,000 บาท และครอบครัวของ เด็กหญิงอาภารัตน์ สාරวย ผู้บาดเจ็บ ที่ถูกคนร้ายใช้อาวุธมีดปาดคอ ทำให้หลอดลมฉีกขาด ซึ่งคณะอนุกรรมการฯ พิจารณาแล้วมีมติเห็นควรจ่ายค่าตอบแทนฯ ให้แก่ เด็กหญิงอาภารัตน์ สාරวย ผู้บาดเจ็บ จำนวน 90,000 บาท โดยมี พ.ต.อ. ศุภณัฐ เจริญเรืองสกุล รอง ผบก.ภ.จว. สมุทรปราการ นายไพบูลย์ สุนทรประเสริฐ ยุติธรรมจังหวัดสมุทรปราการ พร้อมด้วย นายธปภัค บุรณะสิงห์ ผู้อำนวยการสำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพภาคกลาง ร่วมเป็นสักขีพยาน”

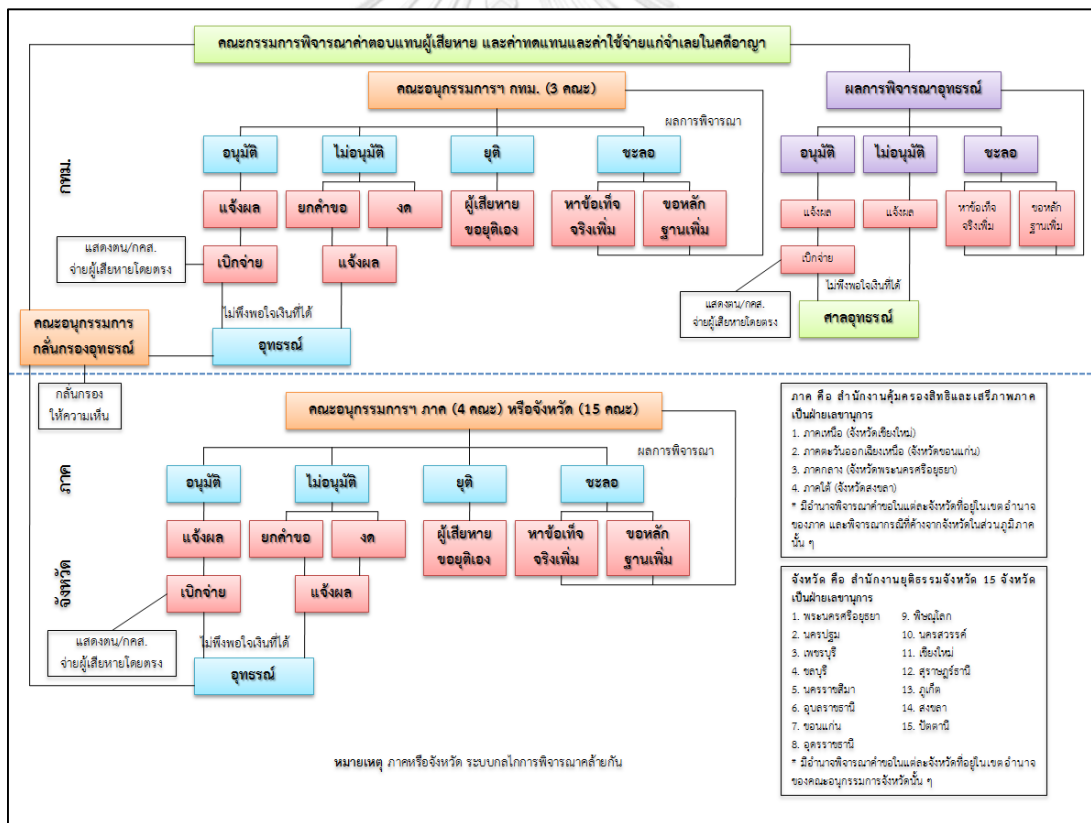
กรณีการช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมดังกล่าวกลุ่มตัวอย่างผู้ยื่นคำขอรับค่าตอบแทนผู้เสียหายกล่าวกับผู้วิจัยว่า “รับเรื่องเร็วนะ เจ้าหน้าที่ไปรับเรื่องเอง ตำรวจประสานงานให้ก่อนครั้งแรก คิดว่าถ้าไม่เป็นข่าวก็คงไม่สนใจ แต่การจ่ายเงินยังจ่ายช้า โรงพยาบาลน่าจะมียกค่าใช้จ่ายการรักษาพยาบาลสำรอง หรือให้เจ้าหน้าที่กรมมาประสานกับทางโรงพยาบาล ให้มาร่วมมือกัน ของดิฉันเข้าโรงพยาบาลเอกชน ซึ่งจะต้องย้ายไปโรงพยาบาลรัฐภายใน 7 วัน 3 วันก็ต้องทำเรื่องย้ายแล้ว เจ้าหน้าที่น่าจะมาประสานกับโรงพยาบาลหน่อย เพราะแพลก็ยังไม่หายดี จะให้ย้ายไปโรงพยาบาลรัฐแล้ว ถ้าไม่มีเงินจ่ายให้กับโรงพยาบาลเอกชนก็ต้องย้ายทันที เรื่องแบบนี้อยากให้เจ้าหน้าที่กรมมาดูแลเป็นกรณี ๆ ไป การจัดงานศพก็เช่นเดียวกัน สมัยนี้ 200,000 บาทก็ไม่พอ แล้วคน

ที่ยากจนจริง ๆ ละ จะเอาเงินที่ไหนไปจ่าย ถ้าให้ตึกก็ให้เจ้าหน้าที่เข้ามาดูเลยว่าค่าจัดงานเท่าไร ค่าโรงศพก็ปาไป 20,000 บาทแล้ว”

กรณีการช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมดังกล่าวผู้วิจัยจึงศึกษาข้อมูลเอกสารและ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญพบว่า กระบวนการในช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมมีระบบกลไกการช่วยเหลือผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาของกรุงเทพมหานคร ภูมิภาค และจังหวัด แบ่งเป็น 3 ช่วง ได้แก่

- (1) ต้นทาง เป็นการรับคำขอ แสวงหาข้อเท็จจริง และทำความเข้าใจ
- (2) กลางทาง เป็นการเสนอคณะกรรมการหรือคณะกรรมการ
- (3) ปลายทาง เป็นการแสดงตน เบิกจ่ายโดยตรงถึงผู้เสียหาย

ซึ่งมีข้อแม้ว่าในช่วงปลายทางจะไม่กำหนดระยะเวลาจนกว่าผู้เสียหายจะมาแสดงตน

ภาพที่ 4.1 ระบบกลไกการช่วยเหลือผู้เสียหายในคดีอาญา
ที่มา: สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา (2562)

การช่วยเหลือหรือเอาชญากรรมหรือผู้เสียหายในคดีอาญาหากแยกพิจารณาปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และปัจจัยนำออก โดยปัจจัยนำออกเปรียบเสมือนภาพสะท้อนของการปฏิบัติงาน ซึ่งครอบคลุมเริ่มต้นตั้งแต่การกำหนดวัตถุประสงค์ การควบคุมปัจจัยนำเข้า และการบริหารกระบวนการ หากการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพจะส่งผลให้ผลผลิตและผลลัพธ์บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ แต่หากการปฏิบัติงานขาดประสิทธิภาพย่อมส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถและความเข้มแข็งและการประสพปัญหาและอุปสรรคมากมายที่ต้องติดตามแก้ไข และส่งผลกระทบต่อคุณภาพการให้บริการในการช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรม ดังนั้นปัจจัยนำออก (Output) จึงเป็นสิ่งที่ได้จากกระบวนการ (Process) ซึ่งเกิดจากการเปลี่ยนสภาพปัจจัยนำเข้า (Input) กล่าวคือสมรรถนะภายในองค์กรที่รับผิดชอบในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติว่ามีขีดความสามารถที่จะปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับความคาดหวังเพียงใด หรือมีจุดแข็งและจุดอ่อนในด้านต่าง ๆ หรือไม่ อย่างไร ในลักษณะนั้นนโยบายจะประสบความสำเร็จต้องอาศัย บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก การบริหารจัดการ แรงจูงใจ ตลอดจนเทคโนโลยีสารสนเทศ เนื่องจากองค์กรที่มีสมรรถนะภายในค่อนข้างสูงจะมีโอกาสที่นำเอานโยบายไปปฏิบัติอย่างประสบความสำเร็จค่อนข้างมาก ในทางตรงข้ามหากองค์กรที่มีสมรรถนะภายในองค์กรค่อนข้างต่ำ จะส่งผลทำให้การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติไม่ประสบความสำเร็จ ความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติจึงขึ้นอยู่กับองค์กรที่รับผิดชอบว่ามีขีดความสามารถที่จะปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับความคาดหวังเพียงใด องค์กรต้องมีการวางแผนเตรียมการหรือมีความพร้อมเป็นอย่างดีทั้งทางด้านบุคลากร และงบประมาณ เนื่องจากงบประมาณเป็นเครื่องชี้วัดขีดความสามารถขององค์กรที่สำคัญประการหนึ่ง ช่วยให้การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติบรรลุผล เครื่องยนต์ทำงานได้ต้องมีน้ำมันหล่อลื่นฉนวนใดก็ดีการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติถ้าจะให้บรรลุผลสำเร็จก็ต้องมีงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอ ฉะนั้น

3.1 ปัจจัยนำเข้า

ปัจจัยนำเข้า (Input) นั้น กระบวนการล้วนประกอบด้วยปัจจัยนำเข้าซึ่งต้องอาศัย บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ การบริหารจัดการ แรงจูงใจ ตลอดจนเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งเป็นการสร้างความได้เปรียบให้เกิดขึ้นตั้งแต่ต้นทางของกระบวนการ องค์กรภาครัฐกับการนำนโยบายไปปฏิบัติมีความสัมพันธ์กัน เนื่องจากเมื่อกำหนดนโยบายแล้วหากจะนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ขึ้นต่อไปต้องมีการมอบหมายนโยบายให้องค์กรที่มีอยู่แล้ว เพื่อแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งเป็นการถ่ายโอนจุดมุ่งหมายและเจตนาของผู้กำหนดนโยบายไปสู่การปฏิบัติ โดยพัฒนาแนวทางปฏิบัติให้แก่ผู้ปฏิบัติ ต่อมาจึงประสานงานและแบ่งงานในองค์กรและระหว่างองค์กร จนกระทั่งเตรียมการขั้นสุดท้ายก็คือ การจัดสรรทรัพยากรเพื่อดำเนินการตามนโยบาย ด้วยเหตุนี้จึงต้องมีองค์กรมารองรับนโยบายและนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

(1) ด้านบุคลากร

องค์กรใดต้องการเป็นองค์กรชั้นนำและสร้างความสำเร็จให้กับองค์กรนั้น จำเป็นจะต้องมีการสร้างทุนทางปัญญาให้เกิดขึ้นกับองค์กร กล่าวคือ บุคลากรเป็นสิ่งสำคัญที่สุดขององค์กร ซึ่งจะมีทิศทางไปทางใด ขึ้นอยู่กับคุณภาพและประสิทธิภาพของบุคลากรขององค์กรนั้น ๆ บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาอื่น ๆ ที่สามารถปฏิบัติตามขั้นตอนที่ถูกต้อง ส่งผลให้ทำงานประเภทนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพและได้ผลงานที่มีคุณภาพ และองค์กรนั้นจะต้องมีโครงสร้างในการบริหารงานที่ไม่ใหญ่มากนัก

ผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินและผู้เสียหายในคดีอาญากล่าวถึงการจัดสรรผู้ทรงคุณวุฒิเข้าสู่คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาซึ่งเป็นโครงสร้างองค์กรแบบคณะกรรมการบริหารว่า “...เดิมทีกลไกในกฎหมายมี 2 ส่วน มีอยู่ในชุดใหญ่ ท่านปลัดเป็นประธาน เพิ่มบางหน่วยเข้าไป ตอน 2559 ชุด 2 เพิ่ม พม. ซึ่งเกี่ยวกับคดีค้ำมนุษย์ เพศ ก็เกี่ยวข้องกับ พม. ราชทัณฑ์ สตช. เพิ่มกระทรวงคลัง เรื่องของเงินผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีตัวแทนจากภาคส่วนอื่น ซึ่งเขาจะส่งผู้แทนระดับสูง อัยการเชี่ยวชาญ พม. ก็ ซี 9 ผู้ทรง ด้านสังคมสงเคราะห์ ด้านแพทย์ มี 5 คน ไม่ใช่รัฐ บางคนเป็นตัวแทนมูลนิธิ ข้าราชการเกษียณกรมพระธรรมนุญก็นำทหารมาด้วย กรณีเกี่ยวข้องกับทหาร การทรมาน การป้องกันไม่ให้มีการทรมาน ในมิติของผู้เสียหาย อีก 2 คนมาจาก คปภ. บางเคสเป็นจรรยา โดยส่วนใหญ่ พ.ร.บ. ผู้ประสบภัยจากรถ ชนแล้วหนี พ.ร.บ. ขาด มาตรา 18 วรรคท้าย เงินรัฐ ได้ทางอื่นแล้ว ทางนี้จะไม่จ่าย...” จากคำสัมภาษณ์ดังกล่าวจะเห็นว่าปัจจุบันสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญามีการดำเนินการในลักษณะของคณะกรรมการบริหารประกอบด้วย ปลัดกระทรวงยุติธรรม ประธานกรรมการ ผู้แทนกระทรวงการคลัง กรรมการ ผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรรมการ ผู้แทนกรมการปกครอง กรรมการ ผู้แทนกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กรรมการ ผู้แทนกรมพระธรรมนุญ กรรมการ ผู้แทนกรมราชทัณฑ์ กรรมการ ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรรมการ ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม กรรมการ ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด กรรมการ ผู้แทนสภานายความ กรรมการ นอกจากนี้ ยังประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่เกิน 5 คนซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยคำแนะนำของรัฐมนตรี ซึ่งในจำนวนนี้ต้องเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการแพทย์ ด้านสังคมสงเคราะห์ และด้านการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเป็นที่ประจักษ์อย่างน้อยด้านละ 1 คน เป็นกรรมการ อย่างไรก็ตามเมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม 2562 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์ จรูญศักดิ์ นวลแจ่ม ดำรงตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านการแพทย์ นายวิทัศน์ เตชะบุญ อดีตรองอธิบดีกรมกิจการเด็กและเยาวชน ดำรงตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านสังคมสงเคราะห์ นางสาวศุภมาศ พยัฆวีเชียร ประธานมูลนิธิเพื่อช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในความดูแลของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ดำรงตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

ด้านการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน นายพิทยา จินาวัฒน์ อธิบดีอัยการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และนายชนะพล มทวาทษ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย ดำรงตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

คำสัมภาษณ์ดังกล่าวผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินและผู้เสียหายในคดีอาญา กล่าวถึง กรณีจราจร ซึ่งเกี่ยวข้องกับสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 เป็นกรณีได้รับค่าใช้จ่ายเมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นแก่ผู้ประสบภัยจากรถที่ได้ทำประกันภัยไว้ ซึ่งรวมถึงค่ารักษาพยาบาล และอื่น ๆ ซึ่งในปีงบประมาณ 2558 ก่อนการแก้พระราชบัญญัติตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 กรณีประมาท จราจร ซึ่งมีฐานความผิดชีวิต จราจร มีผู้ยื่นคำขอมากถึง 3,835 ราย เป็นจำนวนเงิน 90,615,598.33 บาท นอกจากนี้ ฐานความผิดร่างกาย จราจร มีผู้ยื่นคำขอมากถึง 1,935 ราย เป็นจำนวนเงิน 23,537,723.00 บาท รวมแล้วมีผู้ยื่นคำขอทั้งสิ้น 5,770 ราย รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 114,153,321.33 บาท ซึ่งความผิดดังกล่าวหากได้รับวงเงินจากประกันภัยจากรถมากกว่าเงินที่ทางคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาจะพิจารณาจ่ายก็จะยกคำขอหรือไม่จ่าย ตามรายการท้ายพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ดังนั้นจะเห็นได้ว่ามีความจำเป็นในการให้ผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) เข้าดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการในคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ด้วยตามที่ผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญากล่าว

ตารางที่ 4.26 การช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา
จำแนกตามฐานความผิด ปีงบประมาณ 2558

ประเภท	ฐานความผิด	ผู้ยื่น	ผลการพิจารณาของคณะกรรมการ			
			ไม่จ่าย	จ่าย	รวม	จำนวนเงิน (บาท)
ผู้เสียหาย	- ความผิดต่อชีวิต	7,255	4,535	5,618	10,153	423,637,682.83
	- ความผิดต่อร่างกาย	6,638	1,235	5,395	6,630	152,566,348.78
	- ความผิดเกี่ยวกับเพศ	2,672	513	2,028	2,541	53,293,064.50
	ฐานความผิด - ความผิดฐานทอดทิ้งเด็กฯ	3	2	1	3	10,000.00
	หลักตามท้าย พ.ร.บ. - ความผิดฐานทำให้แท้งลูกฯ	2	-	1	1	34,160.00
	- ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน	-	-	-	-	-
	คำตอบแทน - ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง	-	-	-	-	-
	ผู้เสียหายฯ - ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิด	1	-	-	-	-
	ภยันตรายฯ	-	-	-	-	-
	- ความผิดฐานอื่น ๆ	1	-	-	-	-
	รวม (1)	16,572	6,285	13,043	19,328	629,541,256.11
	- กรณีประมาท (ทั่วไป)	412	15	155	170	9,618,177.00
	- กรณีประมาท (จรรยาบรรณ)	5,770	3,774	2,510	6,284	114,153,321.33
	1) ชีวิต (จรรยาบรรณ)	3,835	3,246	1,895	5,141	90,615,598.33
	2) ร่างกาย (จรรยาบรรณ)	1,935	528	615	1,143	23,537,723.00
	- กรณียาเสพติด	3	-	-	-	-
	ฐานความผิด - กรณีค้ำมนุษย์	62	15	8	23	240,000.00
	ที่เกี่ยวข้อง - กรณีความรุนแรงในครอบครัว	84	4	35	39	2,145,129.50
	- กรณีความไม่สงบทางการเมือง	207	10	136	146	1,860,657.00
	- กรณีความไม่สงบจังหวัดชายแดน	251	28	151	179	2,919,496.00
	ภาคใต้	-	-	-	-	-
- กรณีชิงทรัพย์	36	1	23	24	1,339,400.00	
- กรณีเฆมาสุรา	5	-	-	-	-	
รวม	6,830	3,847	3,018	6,865	132,276,180.83	
- ความผิดต่อชีวิต	272	277	34	311	7,001,711.00	
- ความผิดต่อร่างกาย	1	-	-	-	-	
- ความผิดเกี่ยวกับเพศ	34	35	10	45	1,164,800.00	
ฐานความผิด - ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด	225	333	37	370	9,360,350.00	
หลักตามท้าย พ.ร.บ. - ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงฯ	23	30	-	30	-	
คำตอบแทน - ความผิดเกี่ยวกับการปลอมและการ	8	4	4	8	1,280,400.00	
ผู้เสียหายฯ - ความผิดเกี่ยวกับการยุติธรรม	1	-	-	-	-	
- ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของ	-	-	-	-	-	
ประชาชน	-	-	-	-	-	
- ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง	6	1	1	2	96,000.00	

ประเภท	ฐานความผิด	ผู้ยื่น	ผลการพิจารณาของคณะกรรมการ			
			ไม่จ่าย	จ่าย	รวม	จำนวนเงิน (บาท)
	- ความผิดเกี่ยวกับการค้า	4	1	-	1	-
	- ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิด ภัยอันตรายฯ	29	73	4	77	659,241.00
	- ความผิดเกี่ยวกับการปกครอง	1	1	-	1	-
	- คดีเกี่ยวกับ พ.ร.บ. คนเข้าเมืองฯ	2	-	-	-	-
	- คดีเกี่ยวกับ พ.ร.บ. อาวุธปืนฯ	29	40	3	43	587,600.00
	- คดีค้ามนุษย์	3	4	-	4	-
	- ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์	99	113	22	135	2,591,339.00
	- ความผิดอื่น ๆ	12	24	3	27	215,200.00
	รวม (2)	749	936	118	1,054	22,956,641.00
	รวมทั้งสิ้น (1) + (2)	17,321	7,221	13,161	20,382	652,497,897.11

ที่มา: สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา ณ วันที่ 18 มกราคม 2561

ผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญายังกล่าวกับผู้วิจัยต่ออีกว่า “...ปรับเอาเฉพาะที่จำเป็น เอาทั้ง 20 กระทรวงไม่ได้ เกี่ยวข้องกับเบี้ยประชุม...” ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาไม่สามารถให้มีผู้แทนจากทั้ง 20 กระทรวงทั้งหมดได้จะส่งผลกระทบต่อการเบิกจ่ายงบประมาณในการจัดประชุมซึ่งมีงบประมาณอยู่อย่างจำกัด และอาจมีผลต่อการนัดประชุมแต่ละครั้งที่จะนัดประชุมได้ยาก แต่ในปัจจุบันได้มีการกำหนดวันประชุมไว้อย่างชัดเจนจึงไม่ส่งผลกระทบต่อการประชุมในเวลาที่ต้องกันของผู้แทนในคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ถึง (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2553 และพระราชกฤษฎีกาเบี้ยประชุมคณะกรรมการ พ.ศ. 2547 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2555 รวมถึงประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กำหนดรายชื่อคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการที่มีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายเดือน และอัตราเบี้ยประชุมเป็นรายเดือนและเป็นรายครั้งสำหรับกรรมการ อนุกรรมการ เลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการ พ.ศ. 2558 คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา มีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายเดือนและอัตราเบี้ยประชุม อัตราไม่เกิน (บาท : คน : เดือน) ประธาน จำนวน 6,250 บาท กรรมการ จำนวน 5,000 บาท และเบี้ยประชุมรายครั้งสำหรับกรรมการ อนุกรรมการ เลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการ กรรมการในคณะกรรมการ

เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการ อัตราไม่เกิน (บาท : คน : ครั้ง) จำนวน 1,600 บาท ส่วนอนุกรรมการในคณะกรรมการ และเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการในคณะอนุกรรมการ อัตราไม่เกิน (บาท : คน : ครั้ง) จำนวน 1,000 บาท

รองอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพคนหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยเรื่องบุคลากรของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพว่า “...คนปฏิบัติงานมี 3 ระดับ ข้าราชการกับพนักงานราชการมีวันลาตามปกติ อีกกลุ่มคือ จ้างเหมาบริการตามชิ้นงานที่กำหนด กำหนดว่าต้องส่งชิ้นงานภายในเมื่อไหร่ ก็ขึ้น ต่อวัน ต่อเดือน ถ้าส่งก็ได้เงินตามนั้น ถ้าไม่ส่งก็ไม่ได้งาน แต่แทนที่จะมากำหนดว่าส่งทีละวัน ก็เลยให้ส่งทีละเดือน เป็นสัญญาจ้างทำของ ไม่ใช่จ้างคน เพราะฉะนั้นเอาของมาส่งถึงจะได้เงิน ไม่ส่งของก็ไม่ได้เงิน ต้องทำตามสัญญา ช่วงไม่มีอะไรทำก็ทำไปก่อน ก็ส่งสมประสงค์ไปก่อน...” ซึ่งผู้ปฏิบัติงานในกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพส่วนใหญ่เป็นพนักงานจ้างเหมาบริการตามตัวเลขในการวิจัยเชิงปริมาณในการสำรวจข้อมูลทั่วประเทศข้างต้น ซึ่งพนักงานจ้างเหมาบริการต่างคิดว่าสวัสดิการในการปฏิบัติงานของตนเองไม่เหมาะสม เนื่องจากไม่สามารถลาพักส่วนตัว หรือลาป่วยได้ ถ้าลาจะหักเงินเดือนในแต่ละเดือน เนื่องจากเป็นการปฏิบัติงานตามสัญญาจ้างทำของตามที่รองอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพกล่าวกับผู้วิจัย แม้กระนั้น ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าในสัญญาจ้างสามารถระบุได้ว่าให้พนักงานจ้างเหมาบริการสามารถลาได้ปีงบประมาณละ 10-15 วันโดยไม่ถือเป็นการขาดงาน ซึ่งไม่สามารถอ้างระเบียบของกรมบัญชีกลางได้ เป็นการบริหารจัดการของส่วนราชการ

พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจในต่างจังหวัดคนหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยว่า “...เจ้าหน้าที่ของกรมมาบ้างไม่มาบ้าง การทำงานจริงพนักงานสอบสวน ส่วนใหญ่จะเป็นพนักงานสอบสวนหญิง เนื่องจากเกี่ยวข้องกับคดีเพศ...” ซึ่งในทุกจังหวัดจะมีพนักงานจ้างเหมาบริการประจำอยู่ จุดให้บริการสถานีตำรวจภูธรเมือง บางจังหวัดก็ประจำอยู่ ณ สถานีตำรวจภูธรเมืองประจำ แต่บางจังหวัดจะให้พนักงานจ้างเหมาบริการต้องมาช่วยงาน ณ สำนักงานยุติธรรมจังหวัด นั้น ๆ ด้วย จึงอาจไม่สามารถอยู่ประจำ ณ สถานีตำรวจภูธรเมืองได้ ซึ่งผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า การไม่ให้พนักงานจ้างเหมาบริการประจำอยู่ ณ สถานีตำรวจภูธรเมือง มาบ้างไม่มาบ้าง กรณีมีเหตุฉุกเฉินที่จำเป็นต้องให้เจ้าหน้าที่จากกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพให้คำปรึกษาหรือการแจ้งสิทธิอาจขาดช่วงขาดตอนได้

ยกตัวอย่างกรณีคำขอรับค่าตอบแทน ณ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งมีพฤติการณ์แห่งคดีว่า “ตามวันเวลาที่เกิดเหตุ นางสาวจุฬารัตน์ โทวรรณ (ผู้ตาย) ถูกนายชาติรี (ผู้ต้องหา) ใช้อาวุธมีดปาดคอ ในห้องพักที่เกิดเหตุ เจ้าหน้าที่ตำรวจพบร่องรอยการต่อสู้ ผู้ต้องหารับสารภาพว่าได้เข้าไปภายในห้องพัก เพราะประตูด้านนอกเสียและเมื่อผู้ตายขัดขึ้นจึงปาดคอ เป็นเหตุให้ถึงแก่ความตาย” ซึ่งกลุ่มตัวอย่างผู้ยื่นคำขอรับค่าตอบแทนกล่าวกับผู้วิจัยว่า “รู้สิทธิการช่วยเหลือ จากญาติที่เป็นตำรวจ ทำงานราชการ

เลยรู้ แล้วไปยื่น จึงอยากให้ประชาสัมพันธ์หน่อย หรือให้เจ้าหน้าที่มาดูแลหน่อย เงินได้เร็วประมาณ 1 เดือนก็ได้แล้ว ชาวดังมากตอนนั้น เพราะเป็นชาวดังไง ตอนงานศพทางกระทรวงยุติธรรมเป็นเจ้าภาพให้ 1 คืน งานศพจัดทั้งหมด 3 คืน อยากให้เงินมาเร็วหน่อย เพราะบางที่จัดงานศพไปแล้ว เงินยังไม่มีจัด ยังไม่ได้เงิน คนที่ลำบากจริง ๆ มีอีกมาก” สะท้อนให้เห็นว่าการแจ้งสิทธิไม่ได้เกิดจากพนักงานจ้างเหมาบริการประจำสถานีตำรวจภูธรเมือง ซึ่งทายาทของผู้เสียชีวิตทราบสิทธิจากญาติพี่น้อง สอดคล้องตามที่พนักงานจ้างเหมาบริการประจำ สถานีตำรวจภูธรเมือง จังหวัดหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยว่า “...บางจังหวัดควรเพิ่มเป็น 2 ตำแหน่ง จังหวัดใหญ่ ๆ เศสเยอะ ๆ ต้องทำงานของสำนักงานยุติธรรมด้วย...” ยิ่งตอกย้ำว่าการปฏิบัติงานในพื้นที่ยังมีบุคลากรในการให้บริการไม่เพียงพอ แม้กระนั้น แม้จะบัญญัติในพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ให้พนักงานสอบสวนทำหน้าที่ในการแจ้งสิทธิ แต่พนักงานสอบสวนบางคนก็ยังไม่ทราบถึงรายละเอียดและสิทธิดังกล่าว และพนักงานสอบสวนก็ไม่ทราบว่าผู้มีเจ้าหน้าที่ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพประจำอยู่ทุกจังหวัด ตามข้อมูลจากการวิจัยเชิงปริมาณที่ผู้วิจัยได้กล่าวไว้ข้างต้น

นอกจากนี้ อัยการในคณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายประจำจังหวัดหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยประเด็นบุคลากรว่า “...ตั้งแต่เข้ามาเป็นสัญญาใจ ตั้งแต่แรก สวัสดิการของพนักงานจ้างเหมาบริการเป็นสัญญาขาด ป่วยก็โดนหัก ไม่มาก็โดนหัก เงินแค่ 15,000 บาท ค่าเช่าบ้านก็ไม่พออยู่แล้ว ประกันสังคมก็ไม่มี จริง ๆ มาเป็นพนักงานจ้างแบบนี้ ควรจะให้สวัสดิการเขามากกว่า ไม่มีส่วนช่วยสนับสนุนเลย น่าจะเขียนไว้ว่าให้หยุดได้กี่วัน สวัสดิการควรเพิ่มให้ อย่างน้อยน่าจะส่งประกันสังคมให้ ให้ลาได้บ้าง...” สอดคล้องกับนิติกรคนหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยต่ออีกว่า “...ขอสิทธิในการลา ลาโดยไม่ต้องหักเงิน ให้มีลาพักร้อน ลาป่วยได้...” ในประเด็นเรื่องบุคลากรยังมีที่ปรึกษาของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพกล่าวกับผู้วิจัยอีกว่า “...กรมตั้งมาให้เป็นผู้กำกับไม่ได้ให้เป็นผู้แสดงไม่ได้ให้เป็นผู้ปฏิบัติ ได้ข้าราชการมา 120 คน กฎหมายตั้งหลายฉบับอยู่ในมือเรา เรามีแค่นี้ เราเลยได้ตำแหน่งพนักงานราชการมาได้มา 200 ก็เอามาฝากไว้ทุกจังหวัด เพราะท้ายที่สุดแล้วหน้างานเราอยู่ที่จังหวัด จังหวัดละ 1 คน ทำทั้งหมด ก็น่าเห็นใจ ไม่ได้ปรับเป็นข้าราชการ เพราะอัตราไม่ให้ ก็ยังไม่พอ เพราะไม่ไหวจริง ๆ ในคน 200 คน กับงานขนาดนี้ ลูกจ้างก็ได้มาแบบจ้างเหมาบริการ พอเป็นจ้างเหมาบริการ ทางประกันสังคมก็บอกว่าไม่ครอบคลุม การจ้างเหมาไม่ได้อยู่ตามสายการบังคับบัญชา ก็พยายามหาทางว่าจะเอาน้องพวกนี้เข้ามาทำงานได้อย่างไร เข้าได้วิธีเดียว เพราะอัตราลูกจ้างประจำ ลูกจ้างชั่วคราว เขาก็ไม่ให้ เลยได้มาแค่จ้างเหมาบริการ...” จากคำสัมภาษณ์ทั้งหมดสามารถวิเคราะห์ได้ว่าการจ้างพนักงานจ้างเหมาบริการเป็นไปในลักษณะสัญญาจ้าง โดยกรมบัญชีกลางไม่ให้อัตราในการจ้างแบบลูกจ้างประจำหรือลูกจ้างชั่วคราว จึงไม่อยู่ใน

ขอข่วยการเบิกจ่ายเงินประกันสังคมได้ ซึ่งทางกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพก็พยายามที่จะให้ผู้ปฏิบัติงานในลักษณะพนักงานจ้างเหมาบริการเข้ามาอยู่ในระบบให้ได้ โดยผู้รับบริการในคำขอรับค่าตอบแทน ณ จังหวัดนนทบุรี จากเหตุการณ์แห่งคดีว่า “ตามวันเวลาเกิดเหตุ ณ โรงพยาบาลพระนั่งเกล้า ผู้ต้องหา คือ อดีตสามีผู้เสียหาย นางสาวศิริขวัญ ทองเล็ก ซึ่งเป็นพนักงานอยู่ที่โรงพยาบาลแห่งนี้ได้ตามขอคืนดีแต่ไม่สำเร็จ จึงใช้อาวุธปืนยิงผู้เสียหายเสียชีวิต ณ ที่เกิดเหตุและได้ใช้อาวุธปืนกระบอกเดียวกันยิงตนเองบาดเจ็บสาหัสและเสียชีวิตในเวลาต่อมา” กล่าวถึงการให้บริการของเจ้าหน้าที่ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพกับผู้วิจัยว่า “ได้รับเงินเรียบร้อยแล้ว 110,000 บาท ทางกรมแจ้งมา ให้มายื่นเอกสารที่นั่น ก็ใช้เวลาประมาณ 2 เดือนนะ นานกว่าจะได้เงิน ส่วนเจ้าหน้าที่เขาก็ให้บริการดี ไปที่สำนักงาน 2 ครั้ง ครั้งแรกยื่นเอกสารยื่นที่สำนักงาน หลังจากนั้น เขาโทรมาถาม เขาก็ช่วยเหลือดี” ซึ่งผู้รับบริการการขอรับการช่วยเหลือและเยียวยาสะท้อนให้เห็นว่าบุคลากรเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม

ตารางที่ 4.27 จำนวนข้าราชการของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ปีงบประมาณ 2561

สายงาน อายุ วุฒิการศึกษา	กรอบอัตรา (คน)	ระดับ (คน)								รวม (คน)	ร้อยละ	ว่าง (คน)				
		ทั่วไป		วิชาการ				อำนวยการ					บริหาร			
		ปฏิบัติงาน	ชำนาญงาน	อาวุโส	ปฏิบัติการ	ชำนาญการ	ชำนาญการ	เชี่ยวชาญ	ต้น				สูง	ต้น	สูง	
สายงาน																
(1) นักบริหาร	9	-	-	-	-	-	-	-	-	1	4	2	1	8	5.44	1
(2) นักวิชาการ ยุติธรรม	95	-	-	-	44	34	13	3	-	-	-	-	-	94	63.94	1
(3) นักจัดการงาน ทั่วไป	5	-	-	-	1	3	-	-	-	-	-	-	-	4	2.72	1
(4) นิติกร	5	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	3	2.04	2
(5) นักวิเคราะห์ นโยบายและแผน	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0.68	-
(6) นักวิชาการ พัสดุ	2	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	2	1.36	-

สายงาน อายุ วุฒิการศึกษา	กรอบอัตรา (คน)	ระดับ (คน)											รวม (คน)	ร้อยละ	ว่าง (คน)	
		ทั่วไป			วิชาการ				อำนวยการ		บริหาร					
		ปฏิบัติงาน	ชำนาญงาน	อาวุโส	ปฏิบัติการ	ชำนาญการ	ชำนาญการ	เชี่ยวชาญ	ต้น	สูง	ต้น	สูง				
(7) นักวิชาการเงิน และบัญชี	6	-	-	-	1	4	1	-	-	-	-	-	-	6	4.08	-
(8) นักวิชาการ ตรวจสอบภายใน	2	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	2	1.36	-
(9) นักทรัพยากร บุคคล	5	-	-	-	1	2	1	-	-	-	-	-	-	4	2.72	1
(10) นักสืบสวน สอบสวน	10	-	-	-	1	8	1	-	-	-	-	-	-	10	6.80	-
(11) เจ้าหน้าที่งาน ธุรการ	11	6	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	6.80	1
(12) เจ้าหน้าที่งาน การเงินและบัญชี	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1.36	-
(13) เจ้าหน้าที่งานพัสดุ	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0.68	-
รวม	154	8	3	2	51	53	19	3	1	4	2	1	147	100.00	7	
อายุ																
(1) อายุตัว (เฉลี่ย)	36	35	40	35	41	48	40	43	59	53	59					
(2) อายุราชการ (เฉลี่ย)	3	9	17	5	14	23	20	26	34	30	37					
วุฒิการศึกษา																
(1) ต่ำกว่า ป.ตรี	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	2.72		
(2) ป.ตรี	5	2	1	35	34	9	-	-	-	1	-	-	87	59.18		
(3) ป.โท	-	-	1	16	19	9	3	1	4	1	1	-	55	37.41		
(4) ป.เอก	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	0.98		
รวม	8	3	2	51	53	19	3	1	4	2	1	147	100.00			

ที่มา: กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ (2561)

(2) ด้านงบประมาณ

งบประมาณจัดเป็นเครื่องมือบริหารการเงินที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อกระบวนการบริหารองค์กร ซึ่งจะต้องให้ความสำคัญของการจัดทำงบประมาณ เพื่อนำมาใช้เป็นกลไกในการวางแผนงานให้มีประสิทธิภาพ โดยการใช้งบประมาณเป็นแนวทางในการดำเนินงานและควบคุมการดำเนินงานของแต่ละองค์กร เพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์เดียวกัน โดยงบประมาณมีประโยชน์ต่อองค์กร ซึ่งงบประมาณเป็นแผนเบ็ดเสร็จที่แสดงออกในรูปตัวเงินแสดงโครงการดำเนินงานทั้งหมดในระยะหนึ่ง รวมถึงการประมาณการบริหารกิจกรรม โครงการและค่าใช้จ่าย ตลอดจนทรัพยากรที่จำเป็นในการสนับสนุน การดำเนินงานให้บรรลุตามแผนนี้ย่อมประกอบด้วย การจัดเตรียมงบประมาณ การอนุมัติงบประมาณ และการบริหารงบประมาณ การดำเนินการช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมก็เช่นกัน จำเป็นต้องมีงบประมาณในการดำเนินงาน เนื่องจากงบประมาณเป็นเครื่องมือที่วัดขีดความสามารถขององค์กรที่สำคัญประการหนึ่ง ช่วยให้การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติบรรลุผล ยกตัวอย่างข่าวไทยรัฐออนไลน์ ในหัวข้อ มอบ 1 แสน เยียวยาญาติหนุ่มบ๊วกไบค์ เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2558

“พันตำรวจเอก ณรัชต์ มอบเงินช่วยเหลือเยียวยาจำนวน 100,000 บาท ให้กับนางธัญชนก แจ่มสำเภาทอง ภรรยาของ นายณเรศ โรจน์บุญสูงศรี ผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์บ๊วกไบค์ที่ฝ่าด่านตรวจบริเวณสะพานห้วยเล็ก ตำบลหนองขาม อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี และถูกตำรวจยิงเสียชีวิต โดยพันตำรวจเอก ณรัชต์ ระบุว่ากรมมอบเงินเยียวยาจำนวนนี้เป็นภารกิจของการช่วยเหลือเหยื่อหรือผู้เสียหายในคดีอาญาตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายให้แก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ซึ่งหากคู่กรณีไม่ว่าจะถูกยิง ถูกแทง ถูกฆ่า หรือถูกทำร้ายร่างกาย โดยตนไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิด ก็สามารถยื่นคำร้องรับค่าตอบแทนตามกฎหมายได้”

ข่าวดังกล่าวเห็นได้ว่าการใช้งบประมาณในการเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมจำนวน 100,000 บาท ให้กับนางธัญชนก แจ่มสำเภาทอง ภรรยาของ นายณเรศ โรจน์บุญสูงศรี ซึ่งการเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมสมัย พันตำรวจเอก ณรัชต์ เศวตนันท์ ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพมีการตั้งข้อสังเกตจากองค์กรพัฒนาเอกชนว่าเป็นไปด้วยความรวดเร็วสอดคล้องตามคำสัมภาษณ์ที่กลุ่มตัวอย่างอย่างองค์กรพัฒนาเอกชนคนหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยว่า “...สมัย ณรัชต์ มีเงินสำรองให้ก่อน เรียกว่าเงินฉุกเฉิน ก็เอาเงินส่วนนี้จ่ายให้ก่อน กรณีถูกฆ่า ถูกแทง จ่ายเลย แล้วมาเบิกกรมทีหลัง จึงมีผลงานเยอะมาก สมัยนี้รอนาน กว่าจะได้รับเงิน นานมาก สมัยก่อนทำกับ ณรัชต์ นำเหยื่อมารับเงินที่กรม แกลงข่าว เป็นผลงาน คนพิการได้ครึ่งละแสนกว่า ช่วงหลังไม่ร่วมด้วย ไปประสานกับเจ้าหน้าที่ ยิ่งคนที่ไม่ถูกกัน ก็ไปกันใหญ่...” ซึ่งสัมพันธ์กับกลุ่มตัวอย่างผู้ขอรับบริการช่วยเหลือและเยียวยาคนหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัย ตามคำขอรับค่าตอบแทน ณ จังหวัดสระแก้ว ซึ่งมี

พฤติกรรมแห่งคดีว่า “ในวันเวลาที่เกิดเหตุผู้เสียหายซึ่งเป็นเจ้าของธุรกิจปัมน้ำมันได้ออกมาหน้าร้านเพื่อเปิดปั๊มตามปกติ ได้มีนายพันศักดิ์ ผู้ต้องหา ขับรถจักรยานยนต์ทำที่มาซื้อน้ำมันได้ใช้อาวุธปืนยิงผู้เสียหาย นายประชา วรทัต หลายนัดจนผู้เสียหายถึงแก่ความตาย” กลุ่มตัวอย่างผู้ยื่นคำขอกล่าวว่า “ตอนแรกทางตำรวจเขาบอกว่ามีเงินส่วนนี้ ตำรวจเขาแจ้งเรามา แล้วก็ให้เจ้าหน้าที่มารับเรื่องที่สถานีตำรวจภูธรเมือง ตอนนี่ยังไม่ได้รับเงิน เอกสารก็ยื่นไปเรียบร้อยแล้ว แต่ยังไม่ได้รับเงิน สำนักงานยุติธรรม (ศาลากลางจังหวัดสระแก้ว) ไปที่นั่น เขาบอกรายละเอียดทั้งหมด เอกสารทั้งหมด ให้เตรียมไป แล้วก็โทรมาตามอีกรอบให้ยื่นเอกสารเพิ่ม ประมาณ 4-5 เดือน ยังไม่ได้รับเงิน เงินยังไม่เข้า ส่งเรื่องไปแล้ว ค่างานศพก็ 100,000 กว่าบาท ยืมเงินหลานสาวมาจัดงาน เพราะรัฐยังไม่ได้ให้เงิน แล้วพอ 3 เดือนบอกให้ส่งเอกสารเพิ่มอีก เจ้าหน้าที่ 2 คนมาดูแล เอกสารยืนยันตัวบุคคลว่าเป็นทายาท แล้วก็บอกให้รอ ถามว่ารู้ได้ไม่ว่ารัฐมีเงินช่วยเหลือส่วนนี้ คนแถวบ้านเคยกรอกเอกสารยื่น 1-2 เดือนได้เงินแล้ว นี่ 5 เดือนแล้วยังไม่ได้รับเงินเลย นานไป ตั้งแต่เดือนกันยายน ตุลาคม อยากให้ช่วยเร่งดำเนินการให้หน่อย” จากคำสัมภาษณ์สามารถตั้งข้อสังเกตได้ว่าการดำเนินการในการเบิกจ่ายงบประมาณในการช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมสมัย พันตำรวจเอก อนุรักษ์ เศวตน์นันทน์ ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เป็นไปด้วยความรวดเร็ว แต่ในปัจจุบันกลับมีความล่าช้า

ประเด็นการเบิกจ่ายเงินให้กับผู้ขอรับการช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมที่มีความล่าช้านี้ รองอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพคนหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยว่า “...สมัยท่าน อนุรักษ์ ท่านก็จะมีการระดมเงินจากการจัดคอนเสิร์ตมาเป็นก้อน มาเป็นกองทุน ซึ่งไม่ใช่เงินงบประมาณ ใช้แล้วหมดไป เป็นก้อนหนึ่ง ถ้าเป็นกรณีทีวิเคราะห์แล้วจ่ายได้แน่นอน ก็จะจ่ายไปให้ก่อน โดยที่เอาเงินจัดคอนเสิร์ตไปจ่ายไว้ก่อน เสร็จแล้วก็มาทำกระบวนการต่าง ๆ มาพิจารณา ต้องให้เซ็นต์ไว้ให้ว่า ถ้าเงินออกแล้วให้ตีกลับเข้ามา ถ้ามัวมั่นเสียงไหม ก็เสียงเหมือนกัน ถ้าเกิดการร้องเรียนขึ้นมาว่า เงินทำไมมาช้านี้ เงินมาจากจัดคอนเสิร์ต โน่นนี่นั่น หรืออีกกรณีถ้ากรรมการไม่จ่าย ก็เท่ากับว่าจ่ายเงินไปก่อนฟรี...” เห็นได้ว่าในสมัย พันตำรวจเอก อนุรักษ์ เศวตน์นันทน์ ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ มีการใช้เงินจ่ายให้กับเหยื่ออาชญากรรมก่อนจริง โดยเงินนั้นไม่ใช่เงินงบประมาณประจำปีแต่เป็นเงินที่ได้จากการจัดคอนเสิร์ต เมื่อประเมินสถานการณ์ว่าสามารถเบิกจ่ายเงินกลับได้ พันตำรวจเอก อนุรักษ์ ก็จะดำเนินการจ่ายเงินให้กับเหยื่ออาชญากรรมก่อน เรียกว่า “เงินฉุกเฉิน” ในประเด็นของงบประมาณในการช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมนี้ ผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินและผู้เสียหายในคดีอาญาได้เสนอถึงแนวคิดในการจัดหางบประมาณในการดำเนินการช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมในอนาคตโดยอาศัยการพึ่งพิงงบประมาณภาครัฐส่วนหนึ่งและการจัดตั้งกองทุนสำหรับช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมส่วนหนึ่ง โดยกล่าวกับผู้วิจัยว่า “...การ

พึงพางบประมาณรัฐอย่างเดียว ของบ 300 ล้าน 2 ปีที่แล้ว 5-6 ร้อยล้านแล้ว เสียเวลา 3-4 เดือน แต่ถ้ากองทุนยุติธรรมเรียกว่า กองทุนหมุนเวียน รัฐจัดสรรให้เรียกว่า ทุนประเดิม ในมาตรา 7 พ.ร.บ. กองทุน ถ้าปรับก็อาจตั้งเป็นกองทุนเหี่ยว ก็จะมีกองทุนเหี่ยว ถ้าของกองทุนหมุนเวียน ใช้ในปีถัดไปได้ แต่ถ้าของ พ.ร.บ. ค่าตอบแทนก็จะตกเป็นรายได้แผ่นดิน ไม่มีเงินหมุนเวียน...” ซึ่งงบประมาณในแต่ละปีงบประมาณในการช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมมาจากงบประมาณแผ่นดินร้อยละ 100 ถ้าหากในปีงบประมาณนั้นใช้จ่ายไม่หมดก็ต้องกลับเป็นงบประมาณแผ่นดินในปีงบประมาณถัดไป แต่ผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินและผู้เสียหายในคดีอาญาเสนอว่าหากไม่ให้เงินในแต่ละปีงบประมาณตกเป็นของแผ่นดินควรมีการจัดตั้ง “กองทุนเพื่อการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม” คล้ายกับกองทุนยุติธรรมตามพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. 2558 มาตรา 7 ที่บัญญัติว่า กองทุนประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

- (1) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับโอนตามมาตรา 40
 - (2) เงินอุดหนุนที่ได้รับจากรัฐบาลหรือเงินที่ได้รับจากงบประมาณรายจ่ายประจำปี
 - (3) เงินที่ได้ตามมาตรา 8
 - (4) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้แก่กองทุน
 - (5) ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินของกองทุน
 - (6) เงินหรือทรัพย์สินอื่นใดที่กองทุนได้รับไม่ว่ากรณีใด
- เงินและทรัพย์สินของกองทุนไม่ต้องส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

ในปีงบประมาณ 2557-2558 ใช้งบประมาณในการช่วยเหลือและเยียวยาตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 จำนวน 432,323,596.32 บาท และ 652,497,897.11 บาท ตามลำดับ ซึ่งในแต่ละปีงบประมาณมีแผนขอตั้งงบประมาณได้ 300 ล้านบาท แต่ผลการเบิกจ่ายเกินกว่าแผน โดยเงินส่วนเกินนี้มาจากเงินงบประมาณกลางของรัฐบาล ซึ่งในระหว่างขอเงินงบประมาณกลางในระหว่างปีงบประมาณจะมีช่วงเวลาในการของบประมาณจากรัฐบาลที่มีความล่าช้าจึงส่งผลให้การเบิกจ่ายงบประมาณให้กับเหยื่ออาชญากรรมผู้รับการช่วยเหลือและเยียวยามีความล่าช้าไปด้วย

ตารางที่ 4.28 การช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาจำแนกตามฐานความผิด
ปีงบประมาณ 2557

ประเภท	ฐานความผิด	ผู้ยื่น	ผลการพิจารณาของคณะกรรมการ			
			ไม่จ่าย	จ่าย	รวม	จำนวนเงิน (บาท)
ฐาน ความผิด หลักตาม ท้าย พ.ร.บ. ค่าตอบแทน ผู้เสียหายฯ	- ความผิดต่อชีวิต	8,023	2,847	4,059	6,906	316,877,882.30
	- ความผิดต่อร่างกาย	4,282	552	2,681	3,233	65,191,020.52
	- ความผิดเกี่ยวกับเพศ	1,747	376	1,024	1,400	28,491,034.50
	- ความผิดฐานทอดทิ้งเด็กฯ	1	1	-	1	-
	- ความผิดฐานทำให้แท้งลูกฯ	-	1	3	4	66,972.00
	- ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน	-	-	-	-	-
	- ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและ ชื่อเสียง	-	-	-	-	-
	- ความผิดเกี่ยวกับการ ก่อให้เกิดภัยอันตรายฯ	-	-	-	-	-
	- ความผิดฐานอื่น ๆ	-	-	-	-	-
	รวม (1)	14,053	3,777	7,767	11,544	410,626,909.32
	- กรณีประมาท (ทั่วไป)	12	-	-	-	-
	- กรณีประมาท (จราจร)	4,223	1,587	1,011	2,598	44,461,001.95
	1) ชีวิต (จราจร)	3,923	1,587	1,011	2,598	44,461,001.95
	2) ร่างกาย (จราจร)	300	-	-	-	-
- กรณียาเสพติด	3	-	-	-	-	
- กรณีค้ำมนุษย์	14	12	5	17	150,000.00	
ฐาน ความผิด ที่เกี่ยวข้อง	- กรณีความรุนแรงใน ครอบครัว	4	-	-	-	-
- กรณีความไม่สงบทาง การเมือง	2	-	-	-	-	
- กรณีความไม่สงบจังหวัด ชายแดนภาคใต้	16	-	-	-	-	
- กรณีเชิงรุก	-	-	-	-	-	
- กรณีเมาสุรา	-	-	-	-	-	
รวม	4,274	1,599	1,016	2,615	44,611,001.95	
จำเลย	- ความผิดต่อชีวิต	225	114	37	151	6,572,155.00
	- ความผิดต่อร่างกาย	-	-	-	-	-
	- ความผิดเกี่ยวกับเพศ	20	19	4	23	417,504.00
	- ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด	296	220	38	258	7,926,811.00
	- ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคง ฯ	12	6	-	6	-

ประเภท	ฐานความผิด	ผู้ยื่น	ผลการพิจารณาของคณะกรรมการ			
			ไม่จ่าย	จ่าย	รวม	จำนวนเงิน (บาท)
ค่าตอบแทน	- ความผิดเกี่ยวกับการปลอม	-	-	1	1	51,951.00
ผู้เสียหายฯ	และการแปลง					
	- ความผิดเกี่ยวกับการยุติธรรม	1	1	-	1	-
	- ความผิดเกี่ยวกับความสงบ	-	-	2	2	1,070,800.00
	สุขของประชาชน					
	- ความผิดเกี่ยวเสรีภาพและ	1	4	2	6	467,445.00
	ชื่อเสียง					
	- ความผิดเกี่ยวกับการค้า	-	-	-	-	-
	- ความผิดเกี่ยวกับการ	42	-	-	-	-
	ก่อให้เกิดภัยอันตรายฯ					
	- ความผิดเกี่ยวกับการปกครอง	-	-	-	-	-
	- คดีเกี่ยวกับ พ.ร.บ. คนเข้า	1	-	-	-	-
	เมืองฯ					
	- คดีเกี่ยวกับ พ.ร.บ. อาวุธปืน	27	10	6	16	1,705,226.00
	ฯ					
	- คดีค้ำมนุษย์	1	-	-	-	-
	- ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน	108	68	24	92	3,291,585.00
	- ความผิดอื่น ๆ	28	16	3	19	193,210.00
	รวม (2)	762	458	117	575	21,696,687.00
รวมทั้งสิ้น (1) + (2)		14,815	4,235	7,884	12,119	432,323,596.32

ที่มา: สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา ณ วันที่ 3 มกราคม 2561

แต่การจ่ายเงินให้กับเหยื่ออาชญากรรมที่มีความล่าช้า หัวหน้ากลุ่มงานคนหนึ่งของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาอธิบายว่า “...ควรต้องมีการทำความเข้าใจถึงหลักการ เพราะเจตนารมณ์ของกฎหมาย ก่อนที่จะมีการกำหนดนโยบาย เพราะการนำกฎหมายมาเปรียบเทียบกัน ต้องกำหนดนโยบายที่เหมือนกัน ไม่น่าจะถูกต้อง เนื่องจากการช่วยเหลือทางคดี กับการเยียวยาค่าตอบแทนไม่ใช่เรื่องเดียวกัน...” สอดคล้องตามการอธิบายของหัวหน้ากลุ่มงานอีกคนหนึ่งที่อยู่อธิบายว่า “...การจ่ายเงินช่วยเหลือและเยียวยา ยังไม่สามารถจ่ายได้รวดเร็วได้ เนื่องจากงบประมาณในการจ่ายแต่ละมีจำกัด หากเงินดังกล่าวหมดต้องทำเรื่องของบกลาง จึงทำให้มีช่วงเวลาที่ต้องรอเงินงบกลางมาใช้ในการจ่าย...” อย่างไรก็ตามอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพคนหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยต่ออีกว่า “...แต่สุดท้ายก็อยู่ที่นโยบายของแต่ละคน โดยที่ท่านสามารถหาเงินมาได้ มาบริหารจัดการได้ ทั้งนี้ก็ยังมีมองว่าถ้าเป็นระบบปกติ หลาย ๆ ท่านก็ไม่อยากเสี่ยง...” และ “...แต่ที่ซ้ำ

จริง ๆ เงินที่ไต่งบประมาณมา 6 เดือนจะจ่ายหมด เหลืออีก 6 เดือนเงินจะไม่มี เพราะฉะนั้นกรมที่ใช้ นโยบายก็คือ ของบกลางมาให้ ของบกลาง ระบบการเงินบอกว่าต้องใช้เงินให้หมดก่อน ถึงจะสามารถ เบิกงบกลางได้ เลยต้องเอาเงินเหลือจ่ายของกรมที่ประหยัดได้จากโครงการต่าง ๆ มาจ่ายส่วนนี้ก่อน

ขณะทำเรื่องต้องมีการพิจารณา ต้องเข้า ค.ร.ม. พิจารณา ประชาชนก็เลยสงสัยว่า ทำไมยังไม่ได้เงิน พิจารณาไปตั้งนานแล้ว ทั้งที่ความจริงกรมกำลังของงบประมาณกลางอยู่ ขออนุมัติงบกลางอยู่ เลย ส่งผลให้ข้าส่วนนี้ ไม่มีจ่ายจึงทำให้มีปัญหา ทางกรมก็ยอมรับว่าช้าบ้าง แต่กรมก็พยายามแก้อยู่...” ซึ่ง ผู้อำนวยการสำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพภาคคนหนึ่งก็กล่าวในประเด็นการของงบประมาณ กลางที่มีความล่าช้าส่งผลให้การเบิกจ่ายเงินในกับเหี่ยวอาชญากรรมมีความล่าช้าเช่นกันว่า “...ใน 1 ปีได้ 300 ล้านบาท จะหมดประมาณเดือนเมษายน ไม่ก็เดือนก็หมดแล้ว ก็จะต้องของบกลาง ต้องขอ ทุกปี ก็ขอทุกปี แต่ก็ได้ช้าทุกปี ถ้าไต่งบประมาณจากรัฐเลย 600 ล้านบาทก็จะสมเหตุสมผลกับ ประชาชน แต่จะไปเกี่ยวกับวินัยทางการเงินการคลัง แต่ละปีจะให้มาแค่ประมาณ 300 ล้านบาท...”

ท้ายที่สุดที่ปรึกษากรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพคนหนึ่งยังกล่าวเสริมกับผู้วิจัยอีกว่า “...ใน กรรมาธิการพิจารณางบประมาณ เขาพูดเสมอเลยว่า มีมาตรการใดป้องกันบ้าง ลดอะไรได้บ้าง จ่าย ณะจ่ายได้ แต่การสูญเสียวัยแรงกว่านะ เงินบะเยอะ ทุกปี ๆ 300 ล้าน 600 ล้าน 900 ล้าน 1,000 ล้าน แสดงว่าประเทศมีแต่อาชญากรรม มีแต่ผู้เสียหาย ต้องเลี้ยงดู ทางกรรมาธิการท่านค่อนข้างที่จะ บีบเราว่า ขอให้เงินอยู่ตรงนี้ได้ไหม แค่ 300 ล้านได้ไหม ถึงเวลาที่ต้องมาลดการเกิดอาชญากรรม ต้องมาแก้ไข แต่แก้ไข ไม่ใช่ว่าจะไม่ขอให้เงินเขาจะ แต่ขอย้ำว่า พ.ร.บ. เล่มสี่นี้ เป็นสิทธิภายใต้ รัฐธรรมนูญ เราต้องให้ จะอ้างว่าไม่ให้ก็ไม่ได้ เราจะทำอย่างไรไม่ให้เกิดการเสียหายไปกว่านี้ ก็เลยต้อง โยงเข้าไปว่า ไปทำประกันเสียให้เรียบร้อย ถ้าเกิดเหตุขึ้นมาก็ได้ตั้งเยอะ ได้เยอะกว่าส่วนนี้ ส่วนจะแก้ อาชญากรรมก็ต้องจับมือกับพี่ตำรวจ...”

ในการเบิกจ่ายงบประมาณสู่ผู้ยื่นคำขอรับค่าตอบแทนเหยื่อ อาชญากรรม ตามคำขอรับค่าตอบแทน ณ จังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งมีพฤติกรรมแห่งคดีว่า “นาย สำราญ ศรีมุงคุณ ผู้ตายซึ่งเป็นชาวบ้านทั่วไปเดินอยู่ริมถนน นายสถาพร สีเชียงสา ผู้ต้องหา ซึ่งเป็น ฆาตรกรต่อเนื่องได้ใช้อาวุธฟันผู้ตายจนคอของผู้ตายเกือบขาด โดยที่บุคคลทั้งสองไม่มีเรื่องทะเลาะ วิวาทกัน” กลุ่มตัวอย่างผู้ยื่นคำขอรับค่าตอบแทนกล่าวกับผู้วิจัยว่า “ถามว่านานไหมกว่าจะได้รับเงิน เกือบปีกว่าจะได้รับเงิน ทางสำนักงานยุติธรรมจังหวัดมาให้ความหวังแล้วก็เจ็บไป ตัดสินใจส่ง จดหมายไปที่กรุงเทพฯ เลยทราบว่กำลังดำเนินการอยู่ ทางจังหวัดไม่ค่อยดูแลเท่าที่ควร ไปประสาน กับเจ้าหน้าที่สำนักงานยุติธรรมประมาณ 2-3 ครั้ง คนรับเรื่องคนนั้นเขาลาออก แล้วมีคนใหม่มาแทน เรื่องเลยไม่ต่อเนื่อง เลยประสานไปที่ทางกรุงเทพฯ ตอนนี้ลำบากมาก เกือบของเก่าขาย อยากให้รัฐเข้า มาช่วยเหลือให้มากกว่านี้”

ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่างบประมาณมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการบริหารองค์กร สามารถนำเอางบประมาณมาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารองค์กรให้เจริญก้าวหน้า เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารองค์กรตามแผนงานและกำลังเงินที่มีอยู่ โดยให้มีการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับแผนงานที่วางไว้เพื่อป้องกันการรั่วไหลและการปฏิบัติงานที่ไม่จำเป็นขององค์กรลดลง เป็นเครื่องมือในการพัฒนาองค์กร ถ้าองค์กรจัดงบประมาณการใช้จ่ายอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ จะสามารถพัฒนาให้เกิดความเจริญก้าวหน้าแก่องค์กรและสังคม โดยองค์กรต้องพยายามใช้จ่ายและจัดสรรงบประมาณให้เกิดประสิทธิผลไปสู่โครงการที่จำเป็น เพื่อก่อให้เกิดความก้าวหน้าขององค์กร เป็นเครื่องมือในการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้มีประสิทธิภาพ เนื่องจากทรัพยากรหรืองบประมาณขององค์กรมีจำกัด ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องใช้งบประมาณเป็นเครื่องมือในการจัดสรรทรัพยากรหรือใช้จ่ายเงินให้มีประสิทธิภาพ โดยมีการวางแผนในการใช้และจัดสรรเงินงบประมาณไปในแต่ละด้าน และมีการวางแผนการปฏิบัติงานในการใช้จ่ายทรัพยากรนั้น ๆ ด้วย เพื่อที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในเวลาที่เร็วที่สุด และใช้ทรัพยากรน้อยที่สุด เป็นเครื่องมือกระจายทรัพยากร และเงินงบประมาณที่เป็นธรรม งบประมาณสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการจัดสรรงบประมาณที่เป็นธรรมไปสู่จุดที่มีความจำเป็นและทั่วถึง ที่จะทำให้องค์กรนั้นสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นเครื่องมือประชาสัมพันธ์งาน และผลงานขององค์กร เนื่องจากงบประมาณเป็นที่รวมทั้งหมดของแผนงานและงานที่จะดำเนินการในแต่ละปีรวมทั้งผลที่จะเกิดขึ้น ดังนั้นองค์กรสามารถใช้งบประมาณหรือเอกสารงบประมาณที่แสดงถึงงานต่าง ๆ ที่ทำเพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ งบประมาณจึงมีความสำคัญสำหรับการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ เนื่องจากงบประมาณสามารถให้มีวัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำเนินนโยบาย เพื่อให้การนำนโยบายไปปฏิบัติประสบผลสำเร็จ

CHULALONGKORN UNIVERSITY

(3) ด้านวัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก

การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติจำเป็นต้องใช้วัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบาย อย่างไรก็ตามพนักงานจ้างเหมาบริการ ณ จุดให้บริการประชาชนสถานีตำรวจภูธรเมือง (Service Point) จังหวัดหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยว่า “...ค่าโทรศัพท์ตามเคส ต้องจ่ายเองเดือนละ 200 บาท ค่าวัสดุอุปกรณ์สำนักงานไม่พอ โดยเฉพาะค่าหมึกพิมพ์ ค่ากระดาษก็หมดแล้ว ถ้าให้สัก 5,000 บาท ก็น่าจะคุ้มที่ประจำ สภ. ต้องไปประชาสัมพันธ์สิทธิ์ให้ สภ. อื่นทราบด้วย ซึ่งต้องเดินทาง การเดินทางสามารถใช้รถสำนักงาน แต่รถมีเพียงคันเดียว น่าจะเปิดโอกาสให้ไปรถสาธารณะได้ แล้วให้เบิกเป็นเงินค่าเดินทาง ปัจจุบันไม่สามารถเบิกค่าใช้จ่ายส่วนนี้ได้...” ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการนำนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไปสู่การปฏิบัติยังมีข้อจำกัดในด้านวัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกไม่ว่าจะเป็นวัสดุอุปกรณ์สำนักงาน พาหนะในการเดินทางลงพื้นที่

ช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมกรณีฉุกเฉินภายใน 24 ชั่วโมง โดยผู้ให้สัมภาษณ์สะท้อนว่าควรสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการในประเด็นดังกล่าว ซึ่งประเด็นของวัตถุประสงค์และสิ่งอำนวยความสะดวกนี้สอดคล้องตามผลการวิจัยเชิงปริมาณในการวิจัยเชิงสำรวจข้างต้น ที่สำนักงานยังมีวัตถุประสงค์และสิ่งอำนวยความสะดวกไม่เพียงพอ ถ้าองค์กรที่มีสมรรถนะภายในค่อนข้างสูงจะมีโอกาสที่จะเกิดผลกระทบในทางลบในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติค่อนข้างน้อย ในทางตรงข้ามหากองค์กรที่มีสมรรถนะภายในค่อนข้างต่ำ จะส่งผลทำให้การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติเกิดผลกระทบในทางลบมาก ปัจจัยที่ส่งผลกระทบของการนำนโยบายไปปฏิบัติจึงขึ้นอยู่กับองค์กรที่รับผิดชอบว่ามีขีดความสามารถที่จะปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับความคาดหวังเพียงใด

(4) ด้านการบริหารจัดการ

การบริหารจัดการเป็นการทำให้กลุ่มบุคคลในองค์กรทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลทั้งการวางแผน การจัดองค์กร การบังคับบัญชาสั่งการ การประสานงาน และการควบคุม เพื่อให้การนำนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมบรรลุตามวัตถุประสงค์ ซึ่งผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาเห็นว่าผู้เสียหายและจำเลยไม่ควรแยกจากกัน โดยมองว่าผู้เสียหายเป็นเหยื่อที่เกิดจากการก่ออาชญากรรมจากบุคคลอื่น ส่วนจำเลยเป็นเหยื่อจากการดำเนินการทางกระบวนการยุติธรรมที่ผิดพลาดซึ่งเกิดจากการกระทำของภาครัฐ โดยผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญากล่าวกับผู้วิจัยว่า “...จากท่านผู้บริหารทุกท่านในเวที ที่ท่านเป็นคณะกรรมการ ของกองทุนยุติธรรม ท่านปลัดกระทรวงยุติธรรม ท่านก็เป็นคณะกรรมการพิจารณา ค่าตอบแทนผู้เสียหาย คณะกรรมการชุดใหญ่ด้วย ท่านเป็นประธานกรรมการ แต่กองทุนยุติธรรมท่าน รัฐมนตรีเป็นประธาน ท่านก็อยู่ในคณะกรรมการด้วย ที่เห็นก็คือการเยียวยาจำเลย ควรเยียวยาจำเลยในขั้นสอบสวนด้วย...” ซึ่งการเยียวยาควรเยียวยาจำเลยตั้งแต่ขั้นของการสอบสวนของตำรวจ อย่างไรก็ตามก็ดีในขั้นของพนักงานสอบสวนหรือตำรวจมีตำรวจคนหนึ่งให้สัมภาษณ์กับผู้วิจัยว่า “...สาระการมีส่วนร่วมในการกระทำความผิด แบบฟอร์มการแจ้งสิทธิไม่ควรมีช่องการให้ความเห็นว่า มีส่วนร่วม หรือไม่มีส่วนร่วม พอส่งฉบับคัดสำเนาให้ผู้เสียหายไป ผู้เสียหายก็จะทราบว่า ตัวเองทำไม่มีส่วนร่วมในการกระทำความผิด ก็เกิดปัญหาอีก ให้ตำรวจใส่ว่ามีส่วนร่วมหรือไม่มีส่วนร่วม บางครั้งตำรวจยังไม่มีข้อเท็จจริง ยังไม่ค้นหาข้อเท็จจริง แต่ต้องใส่แล้วว่ามีส่วนร่วมหรือไม่มีส่วนร่วม...” ซึ่งในประเด็นของบันทึกการแจ้งสิทธินี้ส่วนที่มอบให้ผู้เสียหาย พนักงานสอบสวนต้องลงความเห็นจากการสอบสวนเบื้องต้นว่า ผู้เสียหายไม่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และหากปรากฏภายหลังว่าผู้เสียหายมีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดจะแจ้งให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หรือสำนักงานยุติธรรมจังหวัดทราบ หรือผู้เสียหายอาจมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ซึ่งในบางครั้งเหยื่อ

อาชญากรรมได้รับบันทึกการแจ้งสิทธิดังกล่าวก็เกิดการสงสัยว่าทำไมตนได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำผิด เนื่องจากบันทึกการแจ้งสิทธินี้มีส่วนหนึ่งที่ส่งคืนให้กับผู้เสียหาย ผู้วิจัยจึงตั้งข้อสังเกตว่า หากพนักงานสอบสวนไม่ลงความเห็นว่ายี่อาชญากรรมมีส่วนร่วมในการกระทำผิดหรือไม่ จะส่งให้คณะกรรมการไม่สามารถดำเนินการในการพิจารณาตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ได้ ซึ่งบัญญัติไว้ว่า ผู้เสียหาย หมายความว่า บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายถึงแก่ชีวิต หรือร่างกาย หรือจิตใจ เนื่องจากการกระทำผิดอาญาของผู้อื่น โดยตนไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำผิดนั้น โดยแบ่งเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่

- (1) ได้รับความเสียหายต่อชีวิต หรือร่างกาย หรือจิตใจ
- (2) เกิดจากการกระทำผิดอาญาของผู้อื่น
- (3) ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำผิด

แต่ถ้าหากลงในบันทึกการแจ้งสิทธิก็ทำให้ผู้เสียหายซึ่งบางคนเป็นผู้บริสุทธิ์แต่กลับโดนตีตราว่ามีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำผิดในชั้นพนักงานสอบสวนแล้ว ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งข้อสังเกตและเสนอว่าควรแยกบันทึกการแจ้งสิทธิที่มอบให้ให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หรือสำนักงานยุติธรรมจังหวัด กับบันทึกการแจ้งสิทธิที่มอบให้ผู้เสียหายที่มีแบบฟอร์มที่แตกต่างกัน เพื่อให้ผู้เสียหายที่เป็นผู้บริสุทธิ์ไม่โดนตีตราจากชั้นพนักงานสอบสวนว่ามีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำผิด นอกจากนี้พนักงานสอบสวนอีกคนหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยอีกว่า “...ปัญหามาตั้งแต่การกำหนดนโยบายจากหน่วยเหนือ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติมอบรอง มอบผู้ช่วย ในวันพิจารณา พ.ร.บ. รอง ผู้ช่วย ก็เข้าประชุมเข้าพิจารณา ก็รับไป ครับ ครับ สุดท้ายมีการปฏิบัติจริง พนักงานสอบสวนทั่วประเทศเป็นผู้ปฏิบัติต้องปฏิบัติตามซึ่งยังไม่สอดคล้องกัน...” ซึ่งผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ก่อนมีการบังคับใช้ได้ฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย แต่ในส่วนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้เข้าร่วมพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไม่ใช่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติเอง กลับแต่เป็นรองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ซึ่งนำหนักในการเห็นด้วยหรือเห็นแย้งกับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวย่อมแตกต่างกัน

กรณีหากมีการปรับโครงสร้างคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา กรุงเทพมหานคร ประจําภูมิภาค และประจําจังหวัด ให้เป็นไปตามโครงสร้างของคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือของกองทุนยุติธรรมนั้น สำหรับพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. 2558 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 24 เมษายน 2559 มาตรา 5 ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งในสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม เรียกว่า “กองทุนยุติธรรม” มีฐานะ

เป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับใช้จ่ายเกี่ยวกับการช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดี การขอลปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย การถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน และการให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชนซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการกองทุนยุติธรรม จำนวน 5 ชุด ได้แก่

(1) คณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือกรุงเทพมหานคร และที่เกินอำนาจของคณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัด

(2) คณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัด

(3) คณะอนุกรรมการช่วยเหลือผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน

(4) คณะอนุกรรมการพิจารณาให้การสนับสนุนโครงการให้ความรู้กฎหมาย

(5) คณะอนุกรรมการพัฒนากฎหมายกองทุนยุติธรรม

ซึ่งตามคำสั่งคณะกรรมการกองทุนยุติธรรมที่ 2/2561 เรื่อง แต่งตั้งคณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือกรุงเทพมหานคร และที่เกินอำนาจของคณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัด สืบ ณ วันที่ 20กรกฎาคม พ.ศ. 2561 ลงนามโดย พลเอก ประจิน จั่นตอง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ประธานกรรมการกองทุนยุติธรรม ประกอบด้วย คณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือกรุงเทพมหานคร และที่เกินอำนาจของคณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัด คณะที่ 1 และคณะที่ 2

คณะอนุกรรมการฯ คณะที่ 1 ประกอบด้วย

รองปลัดกระทรวงยุติธรรม ที่ปลัดกระทรวงยุติธรรมมอบหมาย	ประธานอนุกรรมการ
ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด	อนุกรรมการ
ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ	อนุกรรมการ
ผู้แทนกรุงเทพมหานคร	อนุกรรมการ
ผู้แทนกรมสอบสวนคดีพิเศษ	อนุกรรมการ
ผู้แทนกรมบังคับคดี	อนุกรรมการ
ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ	อนุกรรมการ
ผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนยุติธรรม	อนุกรรมการ
สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม	และเลขานุการ
เจ้าหน้าที่สำนักงานกองทุนยุติธรรม	อนุกรรมการ
ที่ผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนยุติธรรมมอบหมาย	และผู้ช่วยเลขานุการ

คณะอนุกรรมการฯ คณะที่ 2 ประกอบด้วย

รองปลัดกระทรวงยุติธรรมที่ปลัดกระทรวงยุติธรรมมอบหมาย	ประธานอนุกรรมการ
ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด	อนุกรรมการ
ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ	อนุกรรมการ
ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย	อนุกรรมการ
ผู้แทนกรมบังคับคดี	อนุกรรมการ
ผู้แทนสำนักกฎหมาย สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม	อนุกรรมการ
ผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนยุติธรรม	อนุกรรมการ
สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม	และเลขานุการ
เจ้าหน้าที่สำนักงานกองทุนยุติธรรม	อนุกรรมการ
ที่ผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนยุติธรรมมอบหมาย จำนวน 2 คน	และผู้ช่วยเลขานุการ

โครงสร้างคณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัด ประกอบด้วย

ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือรองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับมอบหมาย	ประธานอนุกรรมการ
อัยการจังหวัดคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมาย และการบังคับคดีจังหวัด หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
ปลัดจังหวัด หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
ท้องถิ่นจังหวัด หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
ผู้อำนวยการศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
คลังจังหวัด หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประธานอนุกรรมการคัดเลือก จำนวน 1 คน	อนุกรรมการ
ผู้แทนเครือข่ายยุติธรรมชุมชนที่ยุติธรรมจังหวัดคัดเลือก จำนวน 1 คน	อนุกรรมการ
ยุติธรรมจังหวัด	อนุกรรมการ
	และเลขานุการ
เจ้าหน้าที่ประจำสำนักงานยุติธรรมจังหวัด	อนุกรรมการ
ที่ยุติธรรมจังหวัดมอบหมาย จำนวน 2 คน	และผู้ช่วยเลขานุการ

ตามคำสั่งคณะกรรมการกองทุนยุติธรรมที่ 3/2561 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือคดีความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ 3 จังหวัด ได้แก่ ยะลา นราธิวาส ปัตตานี และ 4 อำเภอในจังหวัดสงขลา ได้แก่ อำเภอเทพา อำเภอสะบ้าย้อย อำเภोजะนะ และอำเภอนาทวี ประกอบด้วย

เลขาธิการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ หรือรองเลขาธิการที่ได้รับมอบหมาย	ประธานอนุกรรมการ
อัยการจังหวัด สำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมาย แก่ประชาชนประจำจังหวัดยะลา หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
ผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 หรือรองผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า ที่ได้รับมอบหมาย	อนุกรรมการ
ผู้บัญชาการตำรวจภูธร ภาค 9 หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
ผู้อำนวยการศูนย์สันติวิธี กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ภาค 4 ส่วนหน้า หรือรองผู้อำนวยการที่ได้รับมอบหมาย	อนุกรรมการ
ผู้ตรวจราชการกรมการปกครอง เขต 8 หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
ผู้ทรงคุณวุฒิตามที่เลขาธิการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ คัดเลือก จำนวน 2 คน	อนุกรรมการ
ผู้อำนวยการสำนักบริหารงานยุติธรรม	อนุกรรมการ
ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ หรือผู้แทน ยุติธรรมจังหวัดยะลา	อนุกรรมการ และเลขานุการ
เจ้าหน้าที่สำนักบริหารงานยุติธรรม	อนุกรรมการ
ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ได้รับมอบหมาย	และผู้ช่วยเลขานุการ
เจ้าหน้าที่สำนักงานยุติธรรมจังหวัดยะลา ที่ยุติธรรมจังหวัดยะลามอบหมาย	อนุกรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัดมีอำนาจพิจารณาอนุมัติ ไม่อนุมัติ หรือยุติ
คำขอรับการสนับสนุนเงินหรือค่าใช้จ่ายกองทุนยุติธรรม ภายในวงเงินไม่เกิน 500,000 บาทต่อราย
เฉพาะกรณีการให้ค่าใช้จ่ายในการช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดีและการขอลปล่อยตัวชั่วคราว
ผู้ต้องหาหรือจำเลย ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกองทุนยุติธรรมกำหนด

ตรวจสอบและแสวงหาข้อเท็จจริง เพื่อประกอบการพิจารณาตามพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. 2558 รวมทั้งระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในกรณีมีเหตุจำเป็นเร่งด่วนไม่สามารถเสนอคำขอให้คณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัดได้ ให้ประธานคณะอนุกรรมการ หรือ คณะอนุกรรมการฯ อาจมอบหมายให้อนุกรรมการคนใดคนหนึ่งเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาอนุมัติ ไม่อนุมัติ หรือยุติ ได้ หลังจากนั้นให้รายงานผลให้คณะอนุกรรมการฯ ทราบโดยเร็ว ส่วน คณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือกรุงเทพมหานคร นอกจากมีอำนาจพิจารณาอนุมัติ ไม่อนุมัติ หรือ ยุติคำขอรับความช่วยเหลือจากกองทุนยุติธรรม พื้นที่กรุงเทพมหานครแล้ว ยังมีอำนาจพิจารณาที่เกิน อำนาจของคณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัดในเขตภาคกลาง หรือจังหวัดอื่นทุก จังหวัดด้วย ซึ่งในกรณีมีเหตุจำเป็นเร่งด่วนก็ให้ดำเนินการเช่นเดียวกับคณะอนุกรรมการให้ความ ช่วยเหลือประจำจังหวัด แต่กรณีคณะอนุกรรมการฯ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีอำนาจพิจารณา อนุมัติ ไม่อนุมัติ หรือยุติคำขอรับการสนับสนุนเงินหรือค่าใช้จ่ายกองทุนยุติธรรม ภายในวงเงินไม่เกิน 2,000,000 บาทต่อราย โดยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกองทุนยุติธรรมกำหนด โดยอนุโลม เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์และวัตถุประสงค์ของการสร้างสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อ การพูดคุย ซึ่งคณะอนุกรรมการทั้งกรุงเทพมหานคร จังหวัด และจังหวัดชายแดนภาคใต้ ต้องรายงาน ผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการกองทุนยุติธรรมตามมาตรา 20 วรรคสองด้วย

สำหรับข้อสังเกตในการปรับโครงสร้าง “คณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาประจำจังหวัด” ของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เดิมมีผู้แทนสำนักงานอัยการ สูงสุดเป็นประธานอนุกรรมการ ก็อาจต้องให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับ มอบหมายเป็นประธานอนุกรรมการแทน และปรับองค์ประกอบของอนุกรรมการให้สอดคล้องกับ “คณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัด” ของสำนักงานกองทุนยุติธรรม สำนักงาน ปลัดกระทรวงยุติธรรม

นอกจากนี้ กรณีมีเหตุจำเป็นเร่งด่วนไม่สามารถเสนอคำขอให้คณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาประจำจังหวัดได้ ให้ประธาน คณะอนุกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการฯ อาจมอบหมายให้อนุกรรมการคนใดคนหนึ่งเป็นผู้มี อำนาจพิจารณาอนุมัติ ไม่อนุมัติ ยุติ หรือชะลอ ได้ หลังจากนั้นให้รายงานผลให้คณะอนุกรรมการฯ ทราบ เพื่อเพิ่มความรวดเร็วในการพิจารณาคำขอรับค่าตอบแทนอีกด้วย ซึ่งในปัจจุบัน คณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ประจำจังหวัดยังไม่ได้ระบุอำนาจหน้าที่นี้

ประเด็นการเยียวยาจำเลยในชั้นสอบสวน พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 มาตรา 20 วางหลักไว้ว่า จำเลยที่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องเป็นจำเลยที่ถูกดำเนินคดีโดยพนักงานอัยการ ถูกคุมขังในระหว่างการพิจารณาคดี และปรากฏหลักฐานชัดเจนว่าจำเลยไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิดและมีการถอนฟ้องในระหว่างดำเนินคดี หรือปรากฏตามคำพิพากษาอันถึงที่สุดในการคดีนั้นว่าข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่าจำเลยไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิดหรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด และในคดีที่มีจำเลยหลายคน จำเลยคนใดถึงแก่ความตายก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุด และคณะกรรมการเห็นสมควรจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายให้แก่จำเลยอื่นที่ยังมีชีวิตอยู่ ถ้าเป็นเหตุอยู่ในลักษณะคดี จำเลยที่ถึงแก่ความตายนั้น มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ได้ด้วย ซึ่งจำเลยในการถูกคุมขังในระหว่างการสอบสวนทางสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาจึงยังไม่ได้ช่วยเหลือ กล่าวคือ ผู้ต้องหาจะกลายเป็นจำเลยก็ต่อเมื่อถูกฟ้องต่อศาลว่าได้กระทำความผิดอาญา ซึ่งการสอบสวนเป็นการรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลาย เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด และเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำผิดมาฟ้องลงโทษ ซึ่งในระหว่างคุมขัง ควบคุม หรือขัง ในการควบคุมเป็นอำนาจของพนักงานฝ่ายปกครองและตำรวจในระหว่างสืบสวนและสอบสวน ในการขังเป็นอำนาจของศาล ทั้งนี้พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. 2558 วางหลักไว้เพื่ออุดช่องว่าง และให้จำเลยสามารถได้รับการช่วยเหลือให้ครอบครัวตั้งแต่ชั้นสอบสวน ในการช่วยเหลือผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือผู้ได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยออกเป็นระเบียบคณะกรรมการกองทุนยุติธรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการช่วยเหลือผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือผู้ได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. 2559 ผู้มีสิทธิขอรับความช่วยเหลือเป็นจำเลยที่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา และถูกคุมขังในระหว่างสอบสวน อย่างไรก็ตามผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า การเยียวยาชั้นสอบสวนจะถือเป็นแพะขาวหรือไม่ เนื่องจากพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 มีเจตนารมณ์ในการช่วยเหลือแพะบริสุทธิ์จริง ๆ ซึ่งหากมีการแก้ไขพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 แล้ว จึงจำเป็นให้สำนักงานกองทุนยุติธรรมยกเลิกรายละเอียดส่วนนี้ในอนุบัญญัติเยียวยาผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน หากเกิดกรณีไม่สามารถแก้ไขพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ได้ เนื่องจากไม่ใช่แพะขาว ก็เห็นควรให้ใช้พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. 2558 เยียวยาผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนเช่นเดิม ในการเยียวยาจำเลยในชั้นสอบสวน

กระบวนการในชั้นพนักงานสอบสวนในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ร้องอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพคนหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยว่า “...เสนอว่าต้องแก้ปัญหาตั้งแต่ต้น ตั้งแต่ยื่นปัญหาจริง ๆ ไม่ใช่แก้ตรงนี้ บางครั้งต้องเป็นระดับนโยบายจริง ๆ ว่าอย่างไร บางทีตำรวจก็มีระยะเวลาของเขา ว่าจับผู้ต้องหาต้องได้กี่วัน กี่ปี ยุติได้ ซึ่งทุกหน่วยงานก็มีเวลาจำกัดของเขา เขาจะมาเร่งให้เรา ก็ไม่ใช่ แต่บางเคส วินิจฉัยไม่ได้จริง ๆ ...”

ผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญากล่าวต่อกับผู้วิจัยอีกว่า “...ท่านมองว่าเดิมทีเหยี่ยวาจำเลยในชั้นสอบสวน จำเลยที่เป็นแพะ กฎหมายยังไม่ครอบคลุม กฎหมายช่วยเหลือเฉพาะชั้นพิจารณาคดี แต่ขาดในชั้นสอบสวน ในระหว่างที่ถูกคุมขัง มาตรา 20 พ.ร.บ. ค่าตอบแทนผู้เสียหายจะพูดเฉพาะในชั้นอยู่ระหว่างการพิจารณาคดี ก็เลยเหมือนขาดตอนในชั้นสอบสวนไม่ช่วย กฎหมาย สขง. ไม่ช่วยยังไม่ถือกับเป็นแพะ ต้องรอให้ศาลยกฟ้องจริง ๆ จึงจะจ่าย กระทรวงยุติธรรมเลยเอากฎหมายกองทุนยุติธรรม ในมติการถูกเหยี่ยวาผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน มาแก้ ในมาตรา 28 ของ พ.ร.บ. กองทุน ก็ไปออกเป็นระเบียบย่อยกรรมการกองทุน ปี 2559 ปรากฏอยู่ในข้อ 9 จำเลยในชั้นสอบสวน เพื่อใช้ความรวดเร็ว...”

ประเด็นของกองทุนยุติธรรมตามพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. 2558 กลุ่มตัวอย่างองค์กรพัฒนาเอกชนคนหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยว่า “...แยกก่อน เงินประกันตัวขึ้นกับกองทุนยุติธรรม เงินค่าทนายความขึ้นกับกองทุนยุติธรรม ปัญหากรมคุ้มครองสิทธิฯ เรื่องค่าตอบแทน เหยี่ยวา ผู้ได้รับผลกระทบตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม เหยื่ออาชญากรรม หมายถึง ถูกข่มขืน ถูกฆ่า ประเด็นแรก เรื่องเงินประกันตัว เดิมอำนาจทั้งหมดอยู่ที่ส่วนกลาง ต่อมามีการแก้ไขกฎหมายให้แต่ละจังหวัดมีกองทุนยุติธรรม โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน เงินประกันตัว วงเงินตั้งแต่ 500,000 บาท ขึ้นไป ทำเรื่องในส่วนกลาง ถ้าต่ำกว่า 500,000 ก็ไปที่แต่ละจังหวัด ในกรุงเทพฯ ขอได้ เป็นกรณีไป ปัญหาว่าพอกองทุนยุติธรรมไปอยู่ต่างจังหวัด ถ้าผู้ที่ไม่ถูกกับคณะกรรมการไปยื่นขอ ก็จะไม่ได้รับการพิจารณาให้จ่าย คณะกรรมการมีอัยการ มีผู้ว่า มีตำรวจ ลูกของคณะกรรมการเป็นเจ้าหน้าที่ สมมติผมชั่วคราวข้าม มายื่นขอ ก็อ้างว่า ไม่มีความน่าเชื่อถือ ไม่ได้รับเงินจากกองทุน แล้วแต่ความพอใจ บางทีไม่มีเหตุผล ถ้าชาวบ้านไปหาเอง ชาวบ้านที่ไม่รู้อะไรไปหาเอง บางจังหวัดไม่ให้ความสำคัญ ไม่สนใจ เช่น ชุมพร สมุทรสาคร สมุทรสงคราม ที่เคยเจอ ไม่สนใจเลย บางจังหวัดก็ดี บางจังหวัดก็แย่มาก เป็นข้อเสียของกองทุน ก็ไม่ให้ความสนใจ เห็นชัดเลย ไปคุยกับเจ้าหน้าที่แล้ว ไม่จ่ายเลย ค่าทนายความก็ไม่ได้ แกล้งหมด ค่าทนายความเป็นไปตามหลักเกณฑ์อยู่แล้ว ถ้าเป็นแพ่งได้ ถ้าเป็นอาญาไม่ได้ เป็นมาตรฐานอยู่แล้ว ส่วนมากมีปัญหาเรื่องเงินประกันตัว ความล่าช้าของกองทุนยุติธรรมคือ ไปทำเรื่องแล้ว ถึงเวลาไปประกันไม่ทัน สมมติประกัน 09.00 น. เจ้าหน้าที่ไปเที่ยง เจ้าหน้าที่ที่มีคนเดียว วิ่ง 2 งาน ปล่อยผู้ต้องหาไปก่อน เพราะมีโอกาสถึง 5 โมงเย็น คนเดียววิ่งรอบ...” และกล่าวกับผู้วิจัยต่อ

อีกว่า “...บางจังหวัด เช่น คดีพลุระเบิด สมุทรสงคราม ไม่สนใจ ค่าทนายความก็ไม่ให้ เงินอะไรก็ไม่ให้ เป็นส่วนน้อย เงินประกันตัวมีปัญหา ถ้าไม่ใช่พวกก็ไม่ได้...” อีกทั้ง “...ค่าทนายความ ต้องขึ้นทะเบียน เป็นทนายความกองทุน เกิดการฮั้วเป็นทนายความ แล้วกินเงินกันกับทนายความกองทุน เดือนหนึ่ง 2 คดี 1 ปี 10 คดี แล้วก็ไปเปอร์เซ็นต์ ส่วนมากเก็บตั้งค์ชาวบ้านไม่ได้ ส่วนมากทนายไม่เก่ง เป็นทนาย ไม่มีประสบการณ์ ถ้ามีประสบการณ์จะมาอยู่ที่นี้ทำไม...” อย่างไรก็ตามก็ตีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ โดยกองพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพมีการส่งเสริมสิทธิผู้ต้องหาในการสอบสวนคดีอาญาตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/1 การให้รัฐจัดหาทนายความให้ ในคดีที่มีอัตราโทษ ประหารชีวิต จำคุก หรือผู้ต้องหาไม่อายุไม่ถึง 18 ปี

ตัวอย่างคำขอรับค่าตอบแทน ณ จังหวัดกระบี่ ซึ่งมีพฤติการณ์แห่งคดีว่า “เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2561 เวลาประมาณ 21.30 น. คนร้ายใช้อาวุธปืนยิงนายมนตรี อุปลา เสียชีวิต บนถนน สายทุ่งใหญ่-ลำทับ หมู่ที่ 4 ตำบลกุหลาบ อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช” กลุ่มตัวอย่างผู้ยื่น คำขอรับค่าตอบแทนผู้เสียหายกล่าวกับผู้วิจัยว่า “สำนักงานยุติธรรมแจ้งมาว่าจะได้รับเงินในส่วนนี้ สอบถามมาตลอด เงินที่ได้้น้อยมาก ตอนนี้กำลังมีปัญหาเรื่องคดี ต้องเดินทางไปขึ้นศาลจังหวัดทุ่งสง ไกลจากที่บ้านมาก ไปมา 10-15 ครั้ง บางครั้งไปแล้วศาลเลื่อน ก็ต้องไปใหม่ อยากให้ช่วยค่าเดินทาง ในการดำเนินคดีด้วย สิทธิต่าง ๆ อยากให้ประสานผ่านทางกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพราะเขารู้จักลูกบ้านดี ให้ประสานกับเหี่ยวว่าทางรัฐมีเงินเยียวยาส่วนนี้ให้” ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้รับบริการยังเข้าไม่ถึงการ ให้บริการตามพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. 2558

ผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญากล่าวอีกว่า “...ท่านผู้บริหารเสนอว่า กฎหมายใครก็แก้กฎหมายนั้น สขง. ควรแก้ไขชั้นสอบสวน ถ้าเป็นแพะ ขาว...” สามารถวิเคราะห์ได้ว่า พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย แก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ก็ควรแก้ไขในส่วนของ พระราชบัญญัตินี้ พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. 2558 ก็ควรแก้ไขพระราชบัญญัตินั้น แยกกัน แก้ไข ทั้งนี้ เห็นได้ว่าในปีงบประมาณ 2560 มีผู้ยื่นคำขอรับค่าตอบแทนฐานความผิดต่อชีวิตสูงสุด จำนวน 5,855 ราย พิจารณาจ่ายเป็นเงินจำนวน 263,021,242.55 บาท ซึ่งตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2560 เป็นต้นไป คำขอกรณีผู้เสียหายพิจารณาเสร็จสิ้นที่คณะอนุกรรมการ

ตารางที่ 4.29 การช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาจำแนกตามฐานความผิด
ปีงบประมาณ 2560

ประเภท	ฐานความผิด	ผู้ยื่น	ผลการพิจารณาของคณะกรรมการ/ คณะอนุกรรมการ			
			ไม่จ่าย	จ่าย	รวม	จำนวนเงิน (บาท)
ผู้เสียหาย	- ความผิดต่อชีวิต	5,855	2,562	3,260	5,822	263,021,242.55
	- ความผิดต่อร่างกาย	6,125	1,717	4,096	5,813	166,904,348.66
	- ความผิดเกี่ยวกับเพศ	2,293	349	1,761	2,110	53,325,123.60
	- ความผิดฐานทอดทิ้งเด็กฯ	-	-	-	-	-
	- ความผิดฐานทำให้แท้งลูกฯ	-	-	-	-	-
	- ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์	8	1	3	4	44,500.00
	- ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและ ชื่อเสียง	-	-	-	-	-
	- ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิด ภัยอันตรายฯ	1	3	6	9	339,685.00
	- ความผิดฐานอื่น ๆ	7	9	-	9	-
	รวม (1)	14,289	4,641	9,126	13,767	483,634,899.81
	- กรณีประมาท (ทั่วไป)	590	85	467	552	30,021,150.50
	- กรณีประมาท (จราจร)	5,934	2,853	2,785	5,638	149,502,866.20
	1) ชีวิต (จราจร)	3,446	2,049	1,332	3,381	72,436,675.25
	2) ร่างกาย (จราจร)	2,488	804	1,453	2,257	77,066,190.95
- กรณียาเสพติด	7	3	1	4	30,000.00	
- กรณีค้ำมนุษย์	83	36	21	57	335,000.00	
- กรณีความรุนแรงในครอบครัว	149	21	112	133	6,541,803.00	
- กรณีความไม่สงบทางการเมือง	6	12	14	26	351,700.00	
- กรณีความไม่สงบจังหวัด	548	497	20	517	1,641,000.00	
- ชายแดนภาคใต้						
- กรณีชิงรูด	145	6	120	126	8,438,353.00	
- กรณีเมาแล้ว	15	12	16	28	1,098,144.00	
รวม	7,477	3,525	3,556	7,081	197,960,016.70	
จำเลย	- ความผิดต่อชีวิต	139	166	22	188	4,111,628.00
	- ความผิดต่อร่างกาย	3	4	1	5	96,500.00
	- ความผิดเกี่ยวกับเพศ	27	24	2	26	630,818.00
	- ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด	234	280	11	291	1,904,314.00
	- ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงฯ	6	4	1	5	66,600.00
	- ความผิดเกี่ยวกับการปลอม และการแปลง	1	3	-	3	-
	- ความผิดเกี่ยวกับการยุติธรรม	16	3	-	3	-

ประเภท	ฐานความผิด	ผู้ยื่น	ผลการพิจารณาของคณะกรรมการ/ คณะอนุกรรมการ			
			ไม่จ่าย	จ่าย	รวม	จำนวนเงิน (บาท)
	- ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุข ของประชาชน	19	7	-	7	-
	- ความผิดเกี่ยวเสรีภาพและ ชื่อเสียง	2	1	-	1	-
	- ความผิดเกี่ยวกับการค้า	4	2	-	2	-
	- ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิด ภัยอันตรายฯ	3	-	1	1	68,500.00
	- ความผิดเกี่ยวกับการปกครอง	3	4	-	4	-
	- คดีเกี่ยวกับ พ.ร.บ. คนเข้าเมือง ฯ	5	2	-	2	-
	- คดีเกี่ยวกับ พ.ร.บ. อาวุธปืนฯ	19	11	-	11	-
	- คดีค้ามนุษย์	7	2	5	7	864,000.00
	- ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน	147	111	20	131	2,835,130.00
	- ความผิดอื่น ๆ	46	25	1	26	133,000.00
	รวม (2)	681	649	64	713	10,710,490.00
	รวมทั้งสิ้น (1) + (2)	14,970	5,290	9,190	14,480	494,345,389.81

ที่มา: สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา ณ วันที่ 9 ธันวาคม 2560

หมายเหตุ: วันที่ 1 มิถุนายน 2560 เป็นต้นไป ค่าขอกรณีผู้เสียหายพิจารณาเสร็จสิ้นที่คณะอนุกรรมการ

อีกตัวอย่างหนึ่ง คำขอรับค่าตอบแทน ณ จังหวัดชุมพร ซึ่งมีพฤติการณ์แห่งคดีว่า “ตามวันเวลาที่เกิดเหตุขณะที่ผู้เสียหายอาศัยอยู่ที่บ้านพัก ได้มีแฟนหนุ่มได้บุกเข้าไปที่ห้องพักแล้วใช้อาวุธปืนยิงจนเป็นเหตุให้ นางสาวนนทิญา ครีวจัตตุรัส ถึงแก่ความตาย” ซึ่งกลุ่มตัวอย่างผู้ยื่นคำขอกล่าวกับผู้วิจัยว่า “ถ้าถามว่าเงินที่ให้มาพอไหม ทุกคนก็ต้องตอบว่าไม่พอหรอก ก็เข้าใจนะว่ารัฐเขาแค่เยียวยา รู้ข่าวเรื่องสิทธิที่รัฐเยียวยาหรือ ปากต่อปากพูดกันมา ผู้ที่ผ่านประสบการณ์ตรงนี้ เคยยื่นขอตรงนี้เขาบอกว่ายื่นนะ ทางรัฐเขาช่วยเหลือ เราเลยมายื่น เจ้าหน้าที่เขาก็เอาใจใส่ดี คอยถามไถ่เรื่องบ้าง ตอนนี้เสียลูกไป ลูกไม่อยู่แล้ว คิดถึงแต่ลูก เดินไม่ถูก ทางภาครัฐน่าจะมาติดตามหน่อยว่า เป็นไบบ้าง โทรมาคูยกี่ได้” สะท้อนให้เห็นการประชาสัมพันธ์สิทธิการช่วยเหลือและเยียวยายังมีข้อจำกัดและยังเข้าไม่ถึงประชาชนผู้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมทุกกลุ่ม

ทนายความคนหนึ่งในคณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาประจำจังหวัดหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยถึงพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 และเกณฑ์ในการพิจารณาว่า “...กฎหมายฉบับนี้ใช้ดุลยพินิจได้มากเกินไป พอให้ดุลยพินิจมาก ไม่มีอะไรที่ชัดเจน สุ่มเสี่ยงต่อการทำงานของคณะอนุกรรมการ โดยเฉพาะมีการจ่ายให้ในส่วนของจำเลย มีเกณฑ์ไหนมารองรับตอนพิจารณาหรือไม่ มองว่า พ.ร.บ. นี้ดี ให้โอกาสผู้เสียหาย ไม่ได้ใช้อำนาจตุลาการ ใช้อำนาจทางปกครอง ผู้เสียหายอันไหนให้ได้ อันไหนให้ไม่ได้ หรือทำไมจำเลยให้ไม่ได้ เลยกบอกว่า กฎหมายฉบับนี้ให้ดุลยพินิจกับคณะอนุกรรมการมากเกินไป ดีที่ให้ดุลยพินิจ แต่ดุลยพินิจที่ออกไปแล้วผิด จากการที่จะให้ความยุติธรรมอาจจะไม่ยุติธรรมก็ได้ เปิดกว้างในเรื่องของดุลยพินิจมากเกินไปหรือไม่...”

ความล่าช้าในการทำคำขอรับค่าตอบแทนผู้เสียหายรองอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพคนหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยว่า “...การกำหนดเวลาเท่าไรก็ได้แล้วแต่ แต่ให้เหมาะสม ควบคุมตั้งแต่ต้น จนถึงสิ้นสุด จนจ่ายเงิน ให้สมน้ำสมเนื้อ ให้ตามทุกกระบวนการ ตอนนี้เป็นนโยบายผู้บริหาร ซึ่งก็ไมู้หรือกว่าในการปฏิบัติเป็นอย่างไร...”

ผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญากล่าวกับผู้วิจัยอีกว่า “...ระดับจังหวัด มาตรา 14/1 ทุกอย่างมาอันที่ส่วนกลาง เลยกะจ่ายอำนาจให้คล้ายกับกองทุน แต่ข้อจำกัดเรื่องงบประมาณ เลยไม่สามารถตั้งได้ทุกจังหวัดได้ ตั้งได้แค่ 15 จังหวัด ใน กทม. มี 3 คณะ อิงสำนักงานประมาณก็จะดูความคุ้มค่า ความถี่ในการจัดประชุม ปัจจุบัน 2 ครั้ง ต่อเดือน ถ้าเป็นของภาคจะดูแลจังหวัดไม่ซ้ำกัน สงขลาจะให้จัดการเคสค้างอย่างเดียว ให้ภาคจัดการ เชียงใหม่ก็เช่นกัน ภาคมีมากกว่า ถ้ามีเคสค้างเยอะ ภาคมีสิทธิสามารถจัดการเคสค้างได้ จากจังหวัด แต่คนทำงานที่ภาคก็จะบ่นว่าทำไมไม่ให้จังหวัดจัดการเอง คุณทำค้าง ทำไม่ไหว รับหน้างานเคสใหม่ ก็เลยส่งให้ทางคณะอนุกรรมการภาค...”

ปัจจัยด้านการบริหารจัดการยังมีข้อจำกัดในการประชาสัมพันธ์ให้สาธารณชนได้รับทราบถึงสิทธิในการช่วยเหลือและเยียวยาจากภาครัฐ กระบวนการช่วยเหลือและเยียวยาของภาครัฐยังมีความล่าช้า เนื่องจากกระบวนการบริหารจัดการเป็นนโยบายของผู้บริหารระดับสูง เช่น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงยุติธรรม หรือแม้กระทั่งรองปลัดกระทรวงยุติธรรม ส่งผลให้การทำงานในการช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมยังไม่ตอบโจทย์ประชาชนในพื้นที่เท่าที่ควร การทำงานของภูมิภาคและจังหวัดยังไม่ค่อยประสานบูรณาการในการดำเนินการช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมได้เท่าที่ควร ในอนาคตผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าควรให้มีคณะอนุกรมประจำจังหวัด

เพิ่มมากขึ้น อาจเพิ่มขึ้นในลักษณะทวีคูณ จากเดิมมีคณะอนุกรรมการ 15 ชุด ควรเพิ่มเป็น 30 ชุด และให้สำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพภาคเป็นตัวแสดงในการควบคุมมาตรฐานในการดำเนินการ หรืออาจให้ดำเนินการพิจารณากลับกรองอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะอนุกรรมการ โดยให้จังหวัดใน ความดูแลของภาคไปสังกัดจังหวัดที่มีคณะอนุกรรมการ

ตารางที่ 4.30 ข้อมูลจำนวนคณะอนุกรรมการพิจารณาระดับจังหวัดของ สขง. ที่ สยจ. รับผิดชอบ เดิม 15 คณะ และกระจายจังหวัดที่ สคส.ภาค ทั้ง 4 ภาค เคยรับผิดชอบ ให้ สยจ. ดำเนินการ

ชุดที่	สยจ. ที่เป็นเลขานุการ	ครอบคลุมเขตจังหวัด	จังหวัดในเขตที่ สคส.ภาค พิจารณา
	ภาคกลาง		ภาคกลาง
(1)	พระนครศรีอยุธยา	ปทุมธานี นนทบุรี สระบุรี	ฉะเชิงเทรา อ่างทอง สิงห์บุรี
(2)	นครปฐม	กาญจนบุรี ราชบุรี สุพรรณบุรี	ปราจีนบุรี ชัยนาท ลพบุรี
(3)	เพชรบุรี	ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม	สมุทรปราการ
(4)	ชลบุรี	จันทบุรี ระยอง ตราด	สระแก้ว นครนายก
	ภาคเหนือ		ภาคเหนือ
(5)	เชียงใหม่	แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน	พะเยา เชียงราย
(6)	พิษณุโลก	ตาก สุโขทัย เพชรบูรณ์ อุตรดิตถ์	แพร่ น่าน
(7)	นครสวรรค์	พิจิตร กำแพงเพชร อุทัยธานี	-
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
(8)	อุดรธานี	เลย หนองคาย หนองบัวลำพู บึงกาฬ	นครพนม
(9)	ขอนแก่น	ร้อยเอ็ด มหาสารคาม กาฬสินธุ์	มุกดาหาร

ชุดที่	สยจ. ที่เป็นเลขานุการ	ครอบคลุมเขตจังหวัด	จังหวัดในเขตที่ สคส.ภาค พิจารณา
(10)	นครราชสีมา	สุรินทร์ บุรีรัมย์ ชัยภูมิ	-
(11)	อุบลราชธานี	ศรีสะเกษ ยโสธร อำนาจเจริญ	-
	ภาคใต้		ภาคใต้
(12)	สุราษฎร์ธานี	ชุมพร นครศรีธรรมราช พัทลุง	-
(13)	สงขลา	สตูล	-
(14)	ภูเก็ต	พังงา ระนอง กระบี่ ตรัง	-
(15)	ปัตตานี	ยะลา นราธิวาส	-

กรณี ค่ายรักษาพยาบาล ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายและจิตใจ ค่าความเสียหายอื่น ซึ่งจะไปสัมพันธ์กับเกณฑ์ในการพิจารณาที่ทางส่วนกลางออกเป็นคู่มือแนวทางให้ทางคณะอนุกรรมการประจำจังหวัดใช้ในการพิจารณา นอกเหนือจากเกณฑ์ก็ให้เป็นดุลยพินิจของคณะอนุกรรมการประจำจังหวัดนั้น อัยการคนหนึ่งในคณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาประจำจังหวัดหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยว่า “...การจ่ายค่ายรักษาพยาบาลจะจ่ายตามใบเสร็จจริง ในการเข้ารักษาโรงพยาบาลเอกชนมีค่าใช้จ่ายสูงกว่าค่ายรักษาพยาบาลของรัฐ จึงทำให้เสียค่าใช้จ่ายจำนวนมาก เวลาเกิดเหตุจริงมูลนิธิจะนำส่งโรงพยาบาลที่เครือข่าย ณ วินาทีฉุกเฉินเลือกไม่ได้ว่าจะเข้าโรงพยาบาลรัฐ หรือโรงพยาบาลเอกชน ก็ต้องเอาโรงพยาบาลที่ใกล้ที่สุดไว้ก่อน ในกรณีที่เป็นค่ายรักษาพยาบาลจากโรงพยาบาลควรกำหนดเกณฑ์ในการคัดกรอง...”

นิติกรของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพผู้ปฏิบัติงาน ณ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยว่า “...เอกสารไม่ครบจะหลีกเลี่ยงเห็นชื่อ นิติกร เวลาจะไม่เดิน จะอยู่ฝ่ายสารบัญช้อย่างนั้น ทำลงระบบแล้วส่งด่วน กว่าจจะรอเข้าวันประชุม ก็เลยเกิน 21 วัน ก็เลยบอกให้ทำในเวิร์ดก่อน ส่งมาก่อน ส่งฟอร์ม สขง. มาก่อน พอเสร็จเรียบร้อยแล้ว ใกล้เคียงประชุมแล้วค่อยเอาลงระบบ เข้าเดือนมีนาคมไม่ทัน ต้องไปประชุมเอง ต้องดูว่าส่วนกลางกำหนดส่งจำเลยเมื่อไหร่ด้วย ก็ต้องมีเทคนิค...”

ประเด็นของเกณฑ์ในการพิจารณาที่ทางส่วนกลางออกเป็นคู่มือแนวทางให้ทาง คณะอนุกรรมการประจำจังหวัดใช้ในการพิจารณา นอกเหนือจากเกณฑ์ก็ให้เป็นดุลยพินิจของ คณะอนุกรรมการประจำจังหวัดนั้น ยุติธรรมจังหวัดคนหนึ่งให้สัมภาษณ์กับผู้วิจัยว่า “...ยังติดใจคดี เพศ ในเรื่องของ การสมยอม มีเกณฑ์อย่างไร ตั้งแต่ 5,000 บาท ดูพฤติการณ์คดีแล้วเหมือนสมยอม ไม่น่าจะต้องจ่าย 5,000 บาท 2,000 บาท ได้หรือไม่ สมยอมแล้วทำไมต้องจ่าย ทำไมต้องจ่ายเต็ม 5,000 บาท บังคับด้วยเกณฑ์ว่าต้องจ่าย 5,000 บาท บางครั้งเด็กแก่แดด ผู้ชายจูงผู้หญิงมา มายื่นขอ คดีได้ 5,000 บาท ได้โทรศัพท์ใหม่ 1 เครื่อง...”

ประเด็นของเกณฑ์ในการพิจารณาในความผิดเกี่ยวกับเพศรองอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและ เสรีภาพคนหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยว่า “...ทางเพศ มีการปรับแก้มาเรื่อย ๆ ในทุกปีก็จะมีเสียงสะท้อน บางครั้งดูพฤติการณ์ คุณลักษณะการกระทำผิด บางครั้งเด็กอายุต่ำกว่า 12 ปี บางครั้งเด็กสมยอม จะดู วุฒิภาวะของการตัดสินใจของเด็ก จิตแพทย์เด็ก ภาวะในการตัดสินใจของเขา วุฒิภาวะยังไม่ได้ เพราะฉะนั้นต่อให้เขาสมยอมอย่างไร ก็ไป ถูกล่อลวงด้วยวุฒิภาวะของเขา ก็จะมีเกณฑ์ให้เหมือนกัน ว่า ถ้าเด็กอายุขนาดนี้ พฤติการณ์แบบนี้ ควรจะให้เท่าไร เทียงคั้นแล้วยังป็นหน้าต่างไปกับเขา แสดง ว่าพฤติการณ์ไม่เหมาะสม พฤติการณ์เด็กไม่เหมาะสม แต่เด็กอายุ 15 ปี วุฒิภาวะควรจะได้แล้ว บาง คณะอนุกรรมการบอกว่า ให้งดจ่าย แต่บางคณะอาจจะบอกว่า เด็กคนนี้จะจ่าย นิติกรจะทราบ จะ จ่ายเป็นกรณีไป ทั้งนี้ก็จะอยู่ที่คณะอนุกรรมการ และดูมาตรฐานของกรมด้วย...” แสดงให้เห็นว่า คณะอนุกรรมการประจำจังหวัดมีการจ่ายขั้นต่ำที่ 5,000 บาท แต่การจ่ายที่สูงกว่า 5,000 บาทให้เป็น ดุลยพินิจของคณะอนุกรรมการประจำจังหวัดนั้นในการพิจารณาถึงพฤติการณ์แห่งคดีซึ่งไม่มีแบบแผน ที่ตายตัว

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประเด็นนี้ัยการคนหนึ่งในการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาประจำจังหวัดหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยว่า “...นัดทางเพสบูค์กับผู้ต้องหา ถ้าหลงเชื่อจะเข้ารีสอร์ททำไม ก่อนเข้ารีสอร์ท พฤติกรรมก่อนหน้า ห้องว่างไหม นั่นนี้ ถ้าไม่ยอมก็คง ต้องโวยวาย แต่พนักงานสอบสวนแจ้งว่า ผู้เสียหายปิดบังตัวผู้ต้องหา ทำหนังสือไปทางตำรวจ กับ ัยการแล้ว แต่ัยการยังไม่สั่งฟ้อง ซึ่งอายุ 16 ปีแล้ว...” ซึ่งถ้ามีพฤติการณ์แห่งคดีในการมีส่วนร่วมใน การกระทำความผิดคณะอนุกรรมการจะพิจารณาคำขอ เนื่องจากมาตรา 3 นิยามของผู้เสียหาย องค์ประกอบที่ 2 ผู้เสียหายต้องไม่มีส่วนร่วมในการกระทำความผิด ทั้งนี้ กรณีนี้ผู้เสียหายอายุเกินกว่า 15 ปีอีกด้วย สอดคล้องตามการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพภาคหนึ่ง กล่าววว่า “...คณะอนุเชื่อว่าผู้เสียหายมีส่วนเกี่ยวข้อง ยกคำขอ เนื่องจากผู้เสียหายมีส่วนเกี่ยวข้องใน การกระทำความผิด ตามมาตรา 3...”

กระบวนการพิจารณาในคณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ผลการพิจารณาจะแบ่งเป็น 4 กรณี ได้แก่ (1) ชะลอ (2) ยุติ (3) ไม่อนุมัติ และ (4) อนุมัติ ซึ่งหากผลการพิจารณาให้ชะลอจะต้องคำนึงถึงตัวชี้วัดในการทำงาน 21 วัน เพื่อให้การดำเนินการช่วยเหลือและเยียวยาไม่ให้เป็น 21 วัน ประเด็นนี้ผู้อำนวยการสำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพภาคหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยว่า “...ถ้าเข้า ชะลอ จะเกิน 21 วัน ข้อมูลยังไม่ครบก็ต้องยังไม่นับ...” ซึ่งหากเอกสารหรือข้อมูลยังไม่ครบก็จะยังไม่เริ่มนับ จะนับก็ต่อเมื่อเอกสารครบ และต้องอยู่ในกรอบ 21 วันเพื่อไม่ให้ตกตัวชี้วัด ประเด็นนี้ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า การเริ่มนับเมื่อเอกสารครบ บางครั้งนิติกรผู้รับผิดชอบสำนวนอาจไม่ให้ความสำคัญหรือให้ความสนใจในการตามเอกสารให้ครบ เนื่องจากเกรงว่าการทำงานจะตกตัวชี้วัด 21 วัน และส่งผลต่อการประเมินผลการปฏิบัติงาน

ประเด็นมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญากล่าวกับผู้วิจัยว่า “...ความหมายของผู้เสียหาย ตาม พ.ร.บ. ค่าตอบแทนฯ ในมาตรา 3 เรื่องผู้เสียหาย ถึงแก่ชีวิต ร่างกาย เป็นเรื่องการตีความ การใช้ดุลพินิจคณะอนุกรรมการ คณะกรรมการ มิติ การไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดนั้น เช่น คนก่อการทะเลาะวิวาทก็ต้องมาสืบว่าผู้เสียหายไปยุ่งหรือไม่ มิติการไม่มีส่วนเกี่ยวข้องยังจะพิจารณายาก ยิ่งคดีเพศยิ่งยาก สมยอมหรือไม่ ยกตัวอย่างคดีข่มขืน ถ้าสมมติสมยอม แล้วเป็นบุคคลอายุเกิน 15 ปี บรรลุนิติภาวะ แล้วสมยอมไปกับแฟน ส่วนใหญ่จะไม่จ่าย คำว่า สมยอม ก็คือมีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิด หรือบางคนผู้ชายมาชวนผู้หญิงออกไปตอนกลางคืน ผู้หญิงยังไป จัดว่าเอาตัวไปเสี่ยง จึงจัดว่ามีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิด การตีความโดยการใช้ดุลพินิจของแต่ละอนุกรรมการ จะยังไม่เป็นแบบแผนเดียวกันแล้วทาง สขง. ก็ไม่สามารถเขียนเกณฑ์ออกมาได้ละเอียดมากถึงขนาดใช้กับทุกเคส เพราะแต่ละเคสมีความหลากหลายต่างกัน...” ซึ่งในความผิดเกี่ยวกับเพศทางสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาก็ไม่สามารถเขียนเกณฑ์ในการพิจารณาให้เป็นแบบแผนตายตัวขึ้นกับบริบทและพฤติการณ์แห่งคดี ซึ่งเป็นดุลพินิจของคณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาในแต่ละพื้นที่

ประเด็นนี้หัวหน้ากลุ่มงานของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาคณะหนึ่งอธิบายว่า “...อาจมีความคลุมเครือในการตีความอยู่บ้างว่า การมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดต้องพิจารณาอย่างไร...” ซึ่งสะท้อนถึงการตีความในการพิจารณาถึงองค์ประกอบที่ 3 ในการไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจในคณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน

และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาประจําภูมิภาคคนหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยว่า “...คำตอบแทนความเสียหายถึงแก่ความตาย เล่นการพนัน อาจปรับลดค่าใช้จ่าย พฤติการณ์ไม่เหมาะสม...” ซึ่งการมีพฤติการณ์ไม่เหมาะสมในที่นี้เป็นการกระทำอื่นที่เกี่ยวข้องกับพฤติการณ์แห่งคดีซึ่งต้องนำมาพิจารณาประกอบด้วย

ประเด็นของการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดหัวหน้ากลุ่มงานของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาคคนหนึ่งอธิบายว่า “...ต้องมีการศึกษา รวมถึงทำความเข้าใจในการกำหนดนโยบาย ในเรื่องการพิสูจน์ความถูกต้อง การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดให้ชัดเจน ไม่เน้นเรื่องความรวดเร็วอย่างเดียว...” ซึ่งกระบวนการในการพิจารณาต้องอาศัยทั้งความเข้าใจในพฤติการณ์แห่งคดีเพื่อพิจารณาถึงองค์ประกอบที่ 3 ของนิยามผู้เสียหาย ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ซึ่งจะเน้นความรวดเร็วประเด็นเดียวไม่ได้ ต้องเน้นความถูกต้องและความรวดเร็วในการทำงานประกอบกัน

ผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญากล่าวกับผู้วิจัยเพิ่มเติมอีกว่า “...การพิจารณาแต่ละครั้งจะมีเกณฑ์ แต่เกณฑ์จะกว้าง ๆ เพื่อให้ดูลยพินิจกับคณะอนุกรรมการ แล้วแต่เหตุการณ์ ทั่วประเทศ ขึ้นกับคณะอนุกรรมการแต่ละชุด แนวทางการแก้ มีคำจำกัดความให้ชัดไปเลยในกฎหมายไปเลย ว่า แบบไหนไหนถึงไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง ว่า ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง อย่างไรถึงไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งจะมีการทบทวนเกณฑ์อีกครั้ง ที่พูดไว้มีแค่ตีเพศ มีเกณฑ์ แต่ถ้ายังไม่ใส่กฎหมายจะยิ่งตรงมาก พอใส่ไปแล้วก็ตีไม่ได้ น่าจะใส่ไว้ในเกณฑ์ดีกว่า ไปใส่ไว้ในกฎหมาย ใส่ในเกณฑ์จะมีช่องทางการช่วยเหลือประชาชน...” ซึ่งการปรับปรุงองค์ประกอบที่ 3 ตามนิยามของผู้เสียหายในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ผู้ให้ข้อมูลเสนอว่าควรแก้ไขเกณฑ์ในการพิจารณา ซึ่งจะมีการทบทวนเกณฑ์ในการพิจารณาในเร็ว ๆ นี้ และไม่ควบบัญญัติลงไปในพระราชบัญญัติ เนื่องจากจะทำให้กระบวนการในการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายเป็นไปอย่างยากลำบาก กฎหมายไม่มีความยืดหยุ่นให้กับผู้ใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาหรือผู้ปฏิบัติงาน

ประเด็นของกรอบระยะเวลาในการทำคำขอตามตัวชี้วัด 21 วัน รองอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพคนหนึ่งกล่าวต่อกับผู้วิจัยอีกว่า “...เรื่องของการกำหนดวัน 21 วัน เป็นนโยบายของผู้บริหารว่า อยากจะอำนวยความสะดวกให้ประชาชน ด้วยความรวดเร็ว แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นก็พยายามจะนับก็ต่อเมื่อเอกสารครบ ถ้าอยู่ระหว่างรอใบเสร็จ อยู่ในระหว่างรอรายงานการสอบสวน รอคำ

พิพากษาของศาล ไม่นับ รับแต่ยังไม่นับ แต่จะนับเมื่อเอกสารครบ ซึ่งมองว่าเป็นประเด็นที่ทำหาย ก็ได้รับเสียงบ่น ก็เป็นประเด็นทำหาย แต่บางครั้งเอกสารไม่ครบ แล้วเราไปมุ่งทำเอกสารครบ แล้วไม่มีคนตาม ต้องไปตามเอกสารให้ประชาชน เข้มงวดกับ 21 วัน ก็จะมาเร่งกับเอกสารครบ เอกสารไม่ครบ ก็ไม่ไปตามให้ ทางกรมก็อยากจะให้ช่วยตามส่วนนี้ให้ประชาชนด้วย ที่บอกว่าเอกสารครบ บางครั้งรายงานการสอบสวน บางครั้งก็ยังไม่มาให้ จริง ๆ มีกระบวนการที่จะต้องตาม ก็วันตาม ก็วันตาม แต่ถามว่าประชาชนจะได้อะไรไหม เมื่อก่อนก็ได้อยู่ 21 วัน ณ วันนั้นจะยังไม่นับจนกว่าเอกสารจะครบ ทางกรมก็เลยคิดว่าส่งสารประชาชน ประชาชนได้อะไรมากหรือไม่ มองว่าเอกสารครบแล้วมาดำเนินการไม่ได้อะไรขึ้นเลย มองว่าที่ช้า ๆ ไม่ได้อยู่ตอนเข้าคณะอนุกรรมการ ซึ่งยังไม่ได้แก้ปัญหา ไปเร่งตอนปลาย แต่ตอนต้นยังไม่ได้แก้ปัญหาประชาชน จะให้ประชาชนไปตามกับตำรวจเองหรือ จะให้ไปขอกับหน่วยงานรัฐเองหรือ มันลำบากกับประชาชน แต่ถ้าหน่วยงานรัฐประสานกันไป แจ่งกันไป จะมีน้ำหนักมากกว่า จริง ๆ ต้องแก้ปัญหาจุดนี้ด้วย พอมาบีบตรงนี้ ก็ไม่ใช่จะเป็นผลประโยชน์ตามเจตนารมณ์มากมาย น่าจะตามทั้งกระบวนการ และกำหนดวัน เวลาที่เหมาะสม ควบคุมตอนต้น และตอนปลายให้ไปด้วยกัน เหมาะสมกัน ตอนต้นทิ้งไปเลย มาเอาตอนปลาย น่าจะไม่เหมาะสม...” ซึ่งกระบวนการในการบริหารจัดการสำนวนตามตัวชี้วัด 21 วัน ทางกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพไม่ได้ละเลย ซึ่งกำลังที่จะพิจารณาให้นิติกรหรือพนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ผู้ปฏิบัติงาน ณ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดทุกจังหวัดสามารถปฏิบัติงานในการทำคำขอรับค่าตอบแทนได้คล่องตัวมากขึ้น ถึงกรณีเอกสารครบ และกรณีเอกสารไม่ครบ และเกิดประโยชน์กับประชาชนโดยเฉพาะกลุ่มเหยื่ออาชญากรรมมากที่สุด ซึ่งหัวหน้ากลุ่มงานของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาก็อธิบายเช่นกันว่า “...ในภาพรวมจะมีคำขอไม่มากนักที่ทำไม่ได้ตามกรอบระยะเวลา เช่นขาดเอกสารหลักฐาน คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการขอเอกสารเพิ่มเติม...”

แต่เดิมกระบวนการทำคำขอรับค่าตอบแทนใช้เวลา 100 กว่าวัน หรือ 3 เดือน ปัจจุบันมีการลดลงเหลือ 21 วัน หรือไม่ถึง 1 เดือน รองอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพคนหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยว่า “...จาก 100 กว่าวันเหลือ 21 วันก็น่าจะเร็วขึ้นแล้ว ให้เป็นระบบปกติ จ่ายเงินปกติถ้ามีเงินจ่ายได้...” สอดคล้องตามคำสัมภาษณ์ของที่ปรึกษากรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพคนหนึ่งซึ่งกล่าวกับผู้วิจัยว่า “...100 กว่าวัน เป็น 21 วัน ช่วงของการจ่ายนิดเดียว กระบวนการทางกฎหมายมีอยู่ การจ่ายสัมพันธ์มาจากการทำสำนวน สมัยก่อน ค่าแรงตามจริง กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ต้องเซ็นรับรอง ตอนนั้นเหมาจ่ายเป็นค่าแรงขั้นต่ำ เชื่อเขาไปก่อน แต่ท้ายที่สุดก็ต้องรอข้อเท็จจริงให้ได้ครบองค์ประกอบ เลยกระจายอำนาจมาอยู่อนุกรรมการ พอประชุมเรียบร้อย ทางเจ้าหน้าที่แจ่งกลับไปหาผู้เสียหาย ต้องมีคนตอบกลับมาว่า มีคนที่จะต้องรับเงินนั้นจริง ช้าไป ตอนนี้นำเงินออกก็รีบโอนเงินให้เลย ต้องแจ่งกลับที่ผู้เสียหายว่าประสงค์จะรับเงินอีกไหม บางคนตอนยื่นคำขอ ยังมีชีวิตอยู่ พอจะจ่ายเงิน ตายแล้ว

เลยต้องมีกระบวนการ 2 ทาง ทางสำนักงานก็จะจ่ายคนผิด เรายังทำเป็นกระดาษอยู่ แต่ถ้าลิงค์กับ สพร. คือ สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล ได้ก็จะทำให้รวดเร็ว...” ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสะท้อนถึงหลักเกณฑ์ การพิจารณาค่าขาดประโยชน์ที่มาหาได้ในระหว่างที่ไม่สามารถประกอบการทำงานได้ตามปกติ ให้จ่าย ในอัตราค่าจ้างขั้นต่ำในท้องที่จังหวัดที่ประกอบการทำงาน ณ วันที่ไม่สามารถประกอบการทำงานได้เป็น ระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี ซึ่งการบริหารจัดการในการพิจารณาค่าตอบแทนในส่วนนี้แต่เดิมต้องอาศัยการ รับรองจากกำนัน หรือผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ในการรับรอง ปัจจุบันเป็นลักษณะของการเหมาจ่ายส่งผลให้ การดำเนินงานการบริหารจัดการสำนวนคดีมีความคล่องตัวมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ในอนาคตในการบูรณาการข้อมูลมีความจำเป็นต้องนำเทคโนโลยีสารสนเทศในการเชื่อมต่อข้อมูลร่วมกับสำนักงานพัฒนา รัฐบาลดิจิทัล (สพร.) เพื่อให้การบริหารจัดการในการทำคำขอรับค่าตอบแทนผู้เสียหายมีความ คล่องตัวมากยิ่งขึ้น

ประเด็นของการนัดวันประชุมคณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่า ทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา หัวหน้ากลุ่มงานของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญากล่าวว่า “...การนัดวันประชุมคณะอนุกรรมการ ซึ่งผู้แทนอาจติด ภารกิจทำให้จำเป็นต้องเลื่อนออกไป...” ซึ่งการนัดวันประชุมหากผู้แทนมีภารกิจในการนัดประชุมแต่ ละครั้ง และไม่ครบองค์ประชุมก็มีความจำเป็นต้องเลื่อนวันออกไป ประเด็นนี้ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า อาจส่งผลในการพิจารณาค่าตอบแทนมีความล่าช้าตามไปด้วย แต่อาจจะส่งผลไม่มากนัก

ประเด็นของคดีค้ำมนุษย์ตามที่กล่าวมาแล้วทางกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพจะพิจารณาให้ เข้ากรณีความผิดเกี่ยวกับเพศตามรายการแนบท้ายพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่า ทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 แต่ ถ้าไม่เข้ากรณีความผิดเกี่ยวกับเพศทางกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพจะส่งต่อไปยังกระทรวงการ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558 และ พ.ศ. 2560 และพระราชกำหนด แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 พ.ศ. 2562 กลุ่ม ตัวอย่างองค์กรพัฒนาเอกชนคนหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยว่า “...2 ปีที่แล้ว ทำเกาหลีได้จำนวนมาก ส่งผลให้ ทำงานได้เร็วขึ้น นโยบายต่างประเทศไม่ได้ทำ ตำรวจไม่ได้ทำ การค้ามนุษย์ต้องบูรณาการร่วมกัน ระหว่างกระทรวงทั้งหลาย รัฐต่อรัฐ ต้องทำจริงจัง บางทีก็ฉาบฉวย ขึ้นกับนโยบายผู้บังคับบัญชา ขณะนั้น...” ซึ่งกระบวนการคดีค้ำมนุษย์ผู้ให้ข้อมูลสะท้อนว่าภาครัฐยังให้ความสำคัญไม่มากเท่าที่ควร ซึ่งฐานความผิดที่เกี่ยวข้อง กรณีค้ำมนุษย์ มีผู้ยื่นคำขอจำนวน 64 ราย คิดเป็นจำนวนเงินที่จ่าย 325,000.00 บาท

ตารางที่ 4.31 การช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาจำแนกตามฐานความผิด
ปีงบประมาณ 2559

ประเภท	ฐานความผิด	ผู้ยื่น	ผลการพิจารณาของคณะกรรมการ				
			ไม่จ่าย	จ่าย	รวม	จำนวนเงิน (บาท)	
ผู้เสียหาย	- ความผิดต่อชีวิต	6,127	3,376	3,487	6,863	265,892,854.97	
	- ความผิดต่อร่างกาย	6,203	1,859	4,810	6,669	136,578,801.19	
	- ความผิดเกี่ยวกับเพศ	2,335	521	2,044	2,565	48,837,844.25	
	ฐาน ความผิด หลักตาม ท้าย พ.ร.บ. ค่าตอบแทน ผู้เสียหายฯ	- ความผิดฐานทอดทิ้งเด็กฯ	-	-	-	-	-
	- ความผิดฐานทำให้แท้งลูกฯ	1	-	1	1	33,278.00	
	- ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์	2	-	-	-	-	
	- ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและ ชื่อเสียง	-	-	-	-	-	
	- ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิด ภัยอันตรายฯ	1	-	-	-	-	
	- ความผิดฐานอื่น ๆ	3	1	-	1	-	
	รวม (1)	14,672	5,757	10,342	16,099	451,342,778.41	
	- กรณีประมาท (ทั่วไป)	564	102	475	577	26,588,449.00	
	- กรณีประมาท (จรรยาบรรณ)	5,549	3,714	2,482	6,196	106,770,390.10	
	1) ชีวิต (จรรยาบรรณ)	3,398	2,679	1,331	4,010	61,277,909.72	
	2) ร่างกาย (จรรยาบรรณ)	2,151	1,035	1,151	2,186	45,492,480.38	
	- กรณียาเสพติด	5	1	5	6	300,600.00	
	ฐาน ความผิด ที่เกี่ยวข้อง	- กรณีค้ำมนุษย์	64	58	20	78	325,000.00
	- กรณีความรุนแรงในครอบครัว	119	20	95	115	5,194,639.00	
	- กรณีความไม่สงบทางการเมือง	95	41	75	116	1,086,934.50	
	- กรณีความไม่สงบจังหวัดชายแดน ภาคใต้	348	225	108	333	1,970,200.00	
- กรณีชิงทรัพย์	84	1	68	69	3,844,626.25		
- กรณีเมาแล้วขับ	47	5	28	33	1,532,066.00		
รวม	6,875	4,167	3,356	7,523	147,612,904.85		
จำเลย	- ความผิดต่อชีวิต	187	233	25	258	5,663,579.00	
	ฐาน ความผิด หลักตาม ท้าย พ.ร.บ. ค่าตอบแทน ผู้เสียหายฯ	- ความผิดต่อร่างกาย	10	5	1	6	210,800.00
	- ความผิดเกี่ยวกับเพศ	16	16	6	22	908,304.00	
	- ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด	303	228	5	233	814,800.00	
	- ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงฯ	6	88	-	88	-	
	- ความผิดเกี่ยวกับการปลอมและ การแปลง	11	9	-	9	-	
	- ความผิดเกี่ยวกับการยุติธรรม	1	2	-	2	-	

ประเภท	ฐานความผิด	ผู้ยื่น	ผลการพิจารณาของคณะกรรมการ			
			ไม่จ่าย	จ่าย	รวม	จำนวนเงิน (บาท)
	- ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน	5	3	-	3	-
	- ความผิดเกี่ยวเสรีภาพและชื่อเสียง	2	6	2	8	51,600.00
	- ความผิดเกี่ยวกับการค้า	1	3	-	3	-
	- ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายฯ	2	28	1	29	188,000.00
	- ความผิดเกี่ยวกับการปกครอง	1	2	-	2	-
	- คดีเกี่ยวกับ พ.ร.บ. คนเข้าเมืองฯ	1	4	-	4	-
	- คดีเกี่ยวกับ พ.ร.บ. อาวุธปืนฯ	17	32	1	33	800.00
	- คดีค้ำมนุษย์	1	-	-	-	-
	- ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน	138	108	18	126	2,371,600.00
	- ความผิดอื่น ๆ	22	20	1	21	115,200.00
	รวม (2)	724	787	60	847	10,324,683.00
	รวมทั้งสิ้น (1) + (2)	15,396	6,544	10,402	16,946	461,667,461.41

ที่มา: สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา ณ วันที่ 18 มกราคม 2561

ประเด็นของคดีค้ำมนุษย์กลุ่มตัวอย่างองค์กรพัฒนาเอกชนคนหนึ่งยังกล่าวกับผู้วิจัยต่ออีกว่า “...กรณีค้ำมนุษย์ต้องใช้เวลามาก ทำงานหนักที่สุด เหนื่อยที่สุด มีอิทธิพลอยู่เบื้องหลัง ต้องใช้เวลา เช่นมีคนมาแจ้ง เราก็ต้องคุยกับเขาว่า รู้ได้ไง เช่น มีผู้ชายมาบอก ที่ไปเที่ยวมา เอามา เห็นเด็กอายุ 13 ปี ร้องให้ ข้างในมีอีกเยอะมาก ยกตัวอย่างนครปฐม สุพรรณบุรี ด้านข้าง ใช้การล่อซื้อ บางที่ต้องมีกล้องวิดีโอเข้าไปด้วย ไปสู่มสี่สู่มห้า เกิน 18 ปี ไม่ทำ สมัครงใจ ไม่ได้ มีเด็กก็คน ด้านหลังมีทางออก ตำรวจเข้ามา ต้องรู้ทางหนี จะประสานผู้ใหญ่ ร้อง ผบ.ตร. เราไม่บอกว่าจะไปไหน ตำรวจ 4-5 นาย จะรู้กับเรา ถ้ามูลนิธิบอกมา ชาวไร่ 5 นายบอกได้ แต่ 30 นาย จะต้องไม่รู้ว่าจะไปไหน สื่อมวลชนพอเข้าไป ซื้อบริการแล้ว ก็สามารถจับได้เลย ตำรวจภายในก็บอกข้างนอก 30 นายก็จะตามไป ตำรวจกองปราบ เจ้าหน้าที่มูลนิธิ ตำรวจหญิง รถมูลนิธิ 3 คน แล้วนำมาแยกเหยื่อ ปนกันมา เด็กขอความช่วยเหลือเกือบพิเศษ ใครแย่งเหยื่อเร็วกว่าชนะ กันช่องทางไม่ให้หนีได้ ใช้เวลา 2 เดือน วางแผน ไปมาเลเซีย ไปบาร์เรน ประสานกระทรวงการต่างประเทศ ประสานได้มา 200 กว่าคน มาเลเซียได้มา 39 คน เด็กอายุ 15 โดนลอบไป เด็กอายุ 15-17 ปี เพื่อนรู้จักชวนกันไป...”

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพโดยรองอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพคนหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยว่า “...ประเด็นค้ำมนุษย์ ไม่ได้อยู่ประเด็นของกรม ถ้ามาที่กรมจะพยายามผลักดันให้เป็นประเด็นทางเทศ มีกฎหมายค้ำมนุษย์ มีกองทุนค้ำมนุษย์อยู่ ซึ่ง พ.ม. ดูแลอยู่ ถ้าได้จากกองทุนตรงนั้นแล้ว ก็จะมาเข้ามาเป็นเรื่อง ๆ ผลักเข้าเรื่องเทศพิจารณาเป็นกรณีไป สมมติไม่ได้จากกองทุนค้ำมนุษย์ ก็จะมาดูพฤติการณ์ดูทั้งรายงานการสอบสวน จากคำพิพากษาด้วย...” ซึ่งกรณีการค้ำมนุษย์ทางกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพจะพิจารณาโดยการนำเข้าสู่รายการแนบท้ายแห่งพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ในความผิดเกี่ยวกับเทศ โดยพิจารณาเป็นรายกรณี อย่างไรก็ตามก็ตีกรณีค้ำมนุษย์ทางกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีกองทุนช่วยเหลือเหยื่อกรณีค้ำมนุษย์อยู่ เรียกว่า “กองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์”

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ พ.ศ. 2551 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558 และ พ.ศ. 2560 และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ พ.ศ. 2551 พ.ศ. 2562 มาตรา 42 บัญญัติว่า ให้จัดตั้งกองทุนในกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เพื่อเป็นทุนใช้จ่ายสำหรับการป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ และค่าใช้จ่ายในการบริหารกองทุน ประกอบด้วย

- (1) เงินที่ประเดิมที่รัฐบาลจัดสรรให้
- (2) เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้จากงบประมาณรายจ่ายประจำปี
- (3) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคหรืออุทิศให้
- (4) เงินที่ได้จากต่างประเทศหรือองค์กรระหว่างประเทศ
- (5) ดอกผลและผลประโยชน์ที่เกิดจากกองทุน
- (6) เงินที่ได้จากการขายทรัพย์สินของกองทุนหรือที่ได้จากการจัดหารายได้
- (7) เงินหรือทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุนหรือที่กองทุนได้รับตามกฎหมายอื่น

โดยประกาศคณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ เรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอนุมัติการใช้เงินและทรัพย์สินของกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ เมื่อวันที่ 9 เมษายน 2561 กล่าวว่า การใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินของกองทุนให้ใช้จ่ายเพื่อกิจการดังต่อไปนี้

- (1) การช่วยเหลือผู้เสียหาย
- (2) การคุ้มครองความปลอดภัยให้แก่ผู้เสียหาย
- (3) การช่วยเหลือผู้เสียหายในต่างประเทศให้เดินทางกลับเข้ามาในราชอาณาจักรหรือถิ่นที่อยู่
- (4) การบริหารกองทุน

การใช้เงินหรือทรัพย์สินของกองทุนสำหรับการช่วยเหลือผู้เสียหาย การคุ้มครองความปลอดภัยให้แก่ผู้เสียหาย หรือการช่วยเหลือผู้เสียหายในต่างประเทศให้เดินทางกลับเข้ามาในราชอาณาจักรหรือถิ่นที่อยู่ ให้คณะกรรมการอนุมัติตามความจำเป็นและเหมาะสม โดยคำนึงถึงพฤติการณ์และความร้ายแรงของการกระทำความผิด ตลอดจนความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับ รวมทั้งโอกาสที่ผู้เสียหายจะได้รับการช่วยเหลือหรือบรรเทาความเสียหายจากทางราชการโดยทางอื่นด้วย ทั้งนี้ ภายใต้หลักเกณฑ์และเงื่อนไข ดังนี้

(1) ค่าใช้จ่ายในการครองชีพ ไม่เกินวงเงินครั้งละ 3,000 บาท และจะช่วยเหลือได้ไม่เกิน 3 ครั้ง ต่อรายต่อปี

(2) ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ให้จ่ายเท่าที่จ่ายจริง ตามความจำเป็นและเหมาะสม โดยอ้างอิงจากหลักฐานทางการแพทย์ ทั้งนี้ ให้รวมถึงค่าตรวจสุขภาพเพื่อนำไปขออนุญาตทำงาน (Work Permit) และค่าตรวจสุขภาพเพื่อคัดกรองโรคติดต่อก่อนเข้ารับการคุ้มครอง ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าพาหนะ และค่าอาหารระหว่างติดต่อรักษาพยาบาล ให้จ่ายไม่เกินครั้งละ 2,000 บาท

(3) ค่าใช้จ่ายในการบำบัดฟื้นฟูทางร่างกายและจิตใจ ให้จ่ายเท่าที่จ่ายจริง ตามความจำเป็นและเหมาะสม โดยอ้างอิงจากหลักฐานทางการแพทย์

(4) ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างที่ไม่สามารถประกอบแรงงานได้ตามปกติ ให้จ่ายในอัตราวันละไม่เกิน 300 บาท เป็นระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี นับแต่วันที่ไม่สามารถประกอบแรงงานได้ตามปกติ

(5) ค่าใช้จ่ายในการช่วยเหลือเป็นเครื่องอุปโภคบริโภค ไม่เกินวงเงินครั้งละ 3,000 บาท และช่วยเหลือได้ไม่เกิน 3 ครั้ง ต่อรายต่อปี

(6) ค่าใช้จ่ายในการจัดหาที่พักตามความเหมาะสม

(7) ค่าใช้จ่ายในการศึกษาหรือฝึกอบรม

(8) ค่าใช้จ่ายในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย หรือการดำเนินคดี เพื่อเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน และให้รวมถึงค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าที่พัก ค่าพาหนะ และค่าอาหาร ในการไปให้การหรือเบิกความ เป็นพยานในความผิดฐานค้ามนุษย์

(9) ค่าใช้จ่ายในการส่งกลับไปยังประเทศเดิมหรือภูมิลำเนาของผู้เสียหายนั้น

(10) ค่าใช้จ่ายในการช่วยเหลือผู้เสียหายในต่างประเทศให้เดินทางกลับเข้ามาในราชอาณาจักร หรือถิ่นที่อยู่

(11) ค่าใช้จ่ายในการส่งเสริมการมีงานทำสำหรับผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขการอนุมัติค่าใช้จ่ายในการส่งเสริมการมีงานทำสำหรับผู้เสียหาย จากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ที่คณะกรรมการกำหนด

(12) ค่าใช้จ่ายเป็นค่าตอบแทนในการทำงานของผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ ในหน่วยงานภาครัฐ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

(13) ค่าใช้จ่ายในการช่วยเหลือเป็นเงินทุนเพื่อเริ่มต้นชีวิตใหม่ เพื่อไม่ให้ผู้เสียหายกลับเข้าสู่ขบวนการค้ามนุษย์ซ้ำ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

(14) ค่าใช้จ่ายในกรณีอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการอนุมัติเป็นการเฉพาะราย หากปรากฏในภายหลังว่าการกระทำที่ผู้เสียหาย หรือผู้มีสิทธิรับเงิน อาศัยเป็นเหตุในการขอรับเงินช่วยเหลือนั้น ไม่เป็นความผิดหรือไม่มีการกระทำเช่นนั้น ให้มีหนังสือแจ้งผู้เสียหายหรือผู้มีสิทธิรับเงิน คืนเงินช่วยเหลือที่ได้รับไปแก่กองทุนภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

ประเภทรายการที่สามารถให้ความช่วยเหลือจากกรณีค้ามนุษย์จึงประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายในการครองชีพค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล รวมถึงค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าพาหนะ ค่าอาหารระหว่างติดต่อกับรักษาพยาบาล ค่าใช้จ่ายในการบำบัดฟื้นฟูทางร่างกายและจิตใจ ค่าขาดประโยชน์ที่นำมาหาได้ในระหว่างที่ไม่สามารถประกอบการทำงานได้ตามปกติ ค่าใช้จ่ายในการช่วยเหลือเป็นเครื่องอุปโภคบริโภค ค่าใช้จ่ายในการจัดหาที่พัก ค่าใช้จ่ายในการศึกษาหรือฝึกอบรม ค่าใช้จ่ายในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายหรือการดำเนินคดีเพื่อเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน หรือตามคำสั่งศาล ค่าใช้จ่ายในการส่งกลับไปยังประเทศเดิมหรือภูมิลำเนาของผู้เสียหาย ค่าใช้จ่ายในการช่วยเหลือผู้เสียหายในต่างประเทศให้เดินทางกลับเข้ามาในราชอาณาจักร หรือถิ่นที่อยู่ ค่าใช้จ่ายในกรณีอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการบริหารกองทุนอนุมัติเป็นการเฉพาะราย กลุ่มตัวอย่างองค์กรพัฒนาเอกชนคนหนึ่งยังกล่าวกับผู้วิจัยต่ออีกว่า “...จะให้ความสำคัญมากในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ผู้หญิงหลุดไปค้าประเวณี สมัยก่อน 20 ปี เทคโนโลยีไปไม่ถึง บางทีผู้ชายที่เข้าเที่ยว ก็ประสานมา ปัจจุบัน ผู้หญิงเหยื่อก็ติดต่อมาหาเรา ค้ามนุษย์ทางเรือ ที่อินโดนีเซีย ผู้ชาย โดนทิ้งไว้กลางทะเล ประสานกระทรวงการต่างประเทศ ประสานทูต แอฟริกาใต้ บังคับทำธุรกรรม เป็นเคส เพื่อไปเพื่อบุกเบิก เพื่อให้รัฐบาลได้มองเห็นว่า การทำงานต้องบูรณาการอย่างไร...” และ “...ได้เหยื่อกลับมาก็ยังไม่จบ ต้องการให้รัฐบาลดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด การทำข่าว ทำให้ทุกภาคส่วนเห็นความสำคัญว่า เป็นเรื่องโหดร้ายระดับโลก ต้องทำเอ็มโอด้วยกัน ใครเป็นหัวใจ ใครอยู่ในกระบวนการ ต้องส่งไป อินเทอร์เน็ต ตำรวจสากล คนปลายทางกับคนต้นทาง ส่วนใหญ่เราจับคนต้นทาง แต่ไม่จับปลายทาง รัฐต้องเข้ามาร่วมมือ แล้วส่งไปเพื่อให้จับตัว...” สะท้อนให้เห็นว่าการทำงานในกรณีค้ามนุษย์ต้องมีการบูรณาการร่วมกัน โดยเจ้าภาพหลักจะเป็นกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ส่วนกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตามคำสัมภาษณ์จะเห็นได้ว่าเป็นเพียงเจ้าภาพรองเท่านั้นโดยการพิจารณาตามกฎหมายตามรายการท้ายพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ในความผิดเกี่ยวกับเพศ ซึ่ง

กลุ่มตัวอย่างองค์กรพัฒนาเอกชนคนหนึ่งยังกล่าวอีกว่า “...โอกาสที่รัฐให้ ก็ดี สามารถช่วยได้เต็มที่ หนัก ๆ ได้เป็นแสน ช่มชื่นได้สามหมื่น โดนไฟฟ้าช็อต เป็นเจ้าชายนิทรา ไปขอกระทรวงแรงงานด้วย ต้องดูว่าจะได้เงินอะไร เดือนละ 6,000 เป็นเวลาสี่ปี ตำรวจจะต้องสรุปว่าเป็นผู้เสียหาย ถ้าสรุปไม่ได้ก็ ยังไม่ได้เงิน...” และ “...เข้าใจว่ารัฐบาลไม่ให้ความสำคัญเรื่องค้ำมนุษย์ ทำเหมือนไฟไหม้ฟาง มูลนิธิ ทำมา 20 ปี บางครั้งมีการรื้อ ข้อมูลรื้อ ดำเนินการต่อไม่ได้ คำถามคือ ทำไมต้องรื้อ พอลงพื้นที่ เขี่ยอ หายไปแล้ว การเมือง รัฐบาลไม่ให้ความสำคัญค้ำมนุษย์...” สะท้อนให้เห็นว่าภาครัฐยังให้ความสำคัญ กับกรณีค้ำมนุษย์ยังไม่มากเท่าที่ควร ซึ่งหากพิจารณาตามเกณฑ์การพิจารณาปัจจุบันที่ทางกรม คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพโดยสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายให้คณะอนุกรรมการประจำ ภูมิภาค หรือคณะอนุกรรมการประจำจังหวัดใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาพบว่ากรณีคดีความผิด ฐานค้ำมนุษย์ให้พิจารณาประกอบกับรายการท้ายพระราชบัญญัติตามมาตรา 17

ผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์ความผิดฐานค้ำมนุษย์ไม่ใช่ความผิดที่ระบุไว้ท้ายพระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ตามมาตรา 17 ซึ่งแนวทางการจ่ายหากต้องจ่าย เห็นควรจ่าย ค่าตอบแทนให้แก่ผู้เสียหายได้ หากกรณีความผิดฐานค้ำมนุษย์มีผลทำให้เกิดความผิดทางอาญา เกี่ยวกับ ชีวิต ร่างกาย หรือเพศ ต่อผู้เสียหายตามความผิดที่ระบุไว้ท้ายพระราชบัญญัติ กรณีผู้เสียหาย จากการค้ำมนุษย์ที่ได้รับเงินช่วยเหลือมาจากกฎหมายอื่นแล้ว ให้จ่ายค่าตอบแทนแก่ผู้เสียหายเฉพาะ ในส่วนที่ไม่ซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่นที่ให้การช่วยเหลือแล้ว

มูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรีก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 27 เมษายน 2542 โดยนางปวีณา หง สกุล ประธานมูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี มีวัตถุประสงค์ที่จะให้ความช่วยเหลือกับเด็กและ สตรีที่ถูกละเมิดสิทธิ ถูกทารุณกรรม ถูกเอารัดเอาเปรียบ และเป็นการช่วยเหลือรัฐบาลในฐานะ พลเมืองดีอีกทางหนึ่ง ซึ่งในปี 2561 กรณีค้ำมนุษย์ ค่าประเวณี มีจำนวน 102 ราย แจ้งเบาะแส ค่าประเวณี 24 ราย ค่าประเวณีต่างประเทศ 78 ราย ส่วนใหญ่ประเทศที่คนไทยถูกหลอกไปค้ำมนุษย์ ค่าประเวณี มากที่สุด ได้แก่ บาหลีเรน จำนวน 26 ราย เกาหลีใต้ จำนวน 21 ราย มาเลเซีย 11 ราย และอื่น ๆ 20 ราย กรณีช่มชื่น กระทำชำเรา มีจำนวน 768 ราย เฉลี่ยวันละ 2 ราย กรณีทารุณกรรม มีจำนวน 958 ราย เฉลี่ยวันละ 3 ราย กรณีปัญหาครอบครัว มีจำนวน 2,650 ราย เฉลี่ยวันละ 8 ราย

กรณีช่มชื่น กระทำชำเรา ผู้เสียหายอายุน้อยสุด เป็นเด็กหญิงวัย 1 ปี 6 เดือน เหตุเกิดที่ จังหวัดชลบุรี หลังพ่อแม่พาลูกไปจ้างเพื่อนบ้านเลี้ยงร่วม 4 เดือน ต่อมาวันที่ 26 มีนาคม 2561 คน เลี้ยงแจ้งว่าเด็กไม่สบายและมีเลือดออกทางช่องคลอด พ่อแม่เด็กจึงนำตัวผู้เสียหายไปโรงพยาบาล จากการตรวจร่างกายของแพทย์พบว่า ลูกถูกล่วงละเมิดทางเพศ ติดเชื้อ ต้องนอนรักษาตัวในโรงพยาบาล

5 วัน ต่อมาพ่อแม่เด็กร้องขอความเป็นธรรมยังมูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี จึงได้ประสาน ตำรวจดำเนินการตามขั้นตอน เพื่อสืบสวนหาตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ และประสานโรงพยาบาลชลบุรี เพื่อดูแลจิตใจเด็ก นอกจากนี้ ผู้เสียหายอายุมากที่สุด เป็นหญิงชรา วัย 78 ปี มีอาการหลง ๆ ลืม ๆ เหตุเกิดที่จังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้ต้องหา อายุ 54 ปี เกี่ยวข้องโดยเป็นเพื่อนบ้าน วันเกิดเหตุผู้ต้องหาหลอก ผู้เสียหายไปที่บ้านตัวเอง ซึ่งอยู่ตรงข้าม และลงมือข่มขืน กระทั่งพี่ชายของผู้เสียหายไปพบและเข้า ช่วยเหลือ และเข้าแจ้งความ ประสานมูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี และดำเนินการติดตาม ผู้ต้องหามาดำเนินคดี

กรณีทารุณกรรม ทำร้ายร่างกาย ผู้เสียหายอายุน้อยสุด เป็นเด็กชายวัย 7 เดือน เหตุเกิดใน พื้นที่กรุงเทพมหานคร ผู้กระทำผิดเป็นแม่ อายุ 17 ปี อาชีพอิสระ หรือสาวนึ่งครึ่ง หลังกลับจาก ทำงานเมื่อลูกร้องก็จะโมโหทุบตีจนเนื้อตัวเขียวช้ำ แม่สามีนอนไม่ไหวร้องขอความช่วยเหลือมูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี เพื่อประสานให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าตรวจสอบ โดยเจ้าหน้าที่เรียกบุคคล ในครอบครัวมาให้ปากคำ หลังจากนั้น พ่อของสาว 17 ปี ได้เดินทางมารับลูกสาว และลูกเขย และ หลานไปดูแล ยืนยันว่าไม่ให้เกิดการทำร้ายร่างกายเด็กอีก และมูลนิธิได้ประสานกระทรวงการพัฒนา สังคมและความมั่นคงของมนุษย์เข้าดูแลด้วย นอกจากนี้ กรณีทารุณกรรม ผู้เสียหายอายุมากที่สุดเป็น ยายอายุ 89 ปี เหตุเกิดที่จังหวัดน่าน โดยผู้กระทำเป็นหลานสาว อายุ 35 ปี สาเหตุจากหลานสาว ต้องการที่ดินของยาย แต่ยายไม่มอบให้ โมโหใช้ไม้เบสบอลไล่ตี และใช้เท้าถีบจนหกล้มบาดเจ็บ เป็น แผลฟกช้ำตามร่างกาย หลังจากนั้น เจริญตาตกลงกันได้

กรณีปัญหาครอบครัว ในปี 2561 จำนวน 2,650 ราย เทียบกับปี 2560 จำนวน 2,010 ราย คิดเป็นร้อยละ 32 โดยปัญหาครอบครัวสัมพันธ์กับกรณีคนในครอบครัวข่มขืนเด็ก โดยผู้กระทำ ความผิดเป็น พ่อ แม่ ญาติ แม่เลี้ยง และพ่อเลี้ยง จำนวนมากถึง 200 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 26 จาก กรณีข่มขืนทั้งหมด และการทำร้ายร่างกาย เช่น สามีทำร้ายภรรยา พ่อทำร้ายลูกหลาน แม่ทำร้าย ลูกหลาน จำนวนมากถึง 422 ราย คิดเป็นร้อยละ 44.05 จากเรื่องทารุณกรรมทั้งหมด 958 ราย สาเหตุมาจากเสพยาเสพติด

คำขอรับค่าตอบแทนกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพโดยสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา ณ กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีพฤติการณ์แห่งคดีว่า “นางสาวจริยา ศรี คักดี หรือน้ำ ถูกนายจ้างกักขัง ทำร้ายร่างกาย จนเสียชีวิต และนำศพไปฝังในจังหวัดเพชรบุรี” กลุ่ม ตัวอย่างผู้ยื่นคำขอกล่าวกับผู้วิจัยว่า “ทางมูลนิธิปวีณา เจ้าหน้าที่ของมูลนิธิก็ดูแลดี มูลนิธิช่วย ประสานให้ ไปรอบเดียว ก็ได้เงินเลย วันที่ 20 เมษายนว่าจะไปอุทิศธรม เงินที่ได้มาไม่พอ ตอนนี้งานรับจ้าง งานไม่แน่นอน ตอนเขาเรียกไปทำงาน ตอนนั้นก็ยุ่งเรื่องคดี การเดินทางก็มีค่าใช้จ่าย

อยากให้มีการช่วยเหลือค่าเดินทางน้อย เดินทางเยอะมาก ตอนนี้อยู่ในครอบครัวก็อยู่กับ 3 คน แฟนก็ ขับรถรับจ้าง” สะท้อนให้เห็นว่าภาครัฐยังดำเนินการช่วยเหลือเหยื่อยังไม่ครบทุกด้าน และทุกมิติ

อีกตัวอย่างหนึ่ง คำขอรับค่าตอบแทน ณ กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีพฤติการณ์แห่งคดีว่า “นางสาวพิมพ์ไฉ ปักซี่ หรือน้องฟาง ถูกแฟนทอมทำร้ายร่างกายในหอพักซอยรัชดา 36 ใบหน้าซีก ขวาวา และกระดูกเข้าตาแตก จนต้องผ่าตัดเส้นประสาทตา” ซึ่งกลุ่มตัวอย่างผู้ยื่นคำขอรับ ค่าตอบแทนกล่าวกับผู้วิจัยว่า “อยู่ในกรุงเทพฯ การเดินทางเลยสะดวกไม่มีปัญหา เรื่องกรอก รายละเอียดเจ้าหน้าที่เขาส่งไปรษณีย์มาให้กรอก แล้วก็โทรมาสอบถาม เราก็ตอบไปเท่าที่ตอบได้ พอ ส่งมาให้เรากรอกแล้ว 10 วัน อยากให้โทรมาถามโทรมาเช็คหน่อยว่าเป็นไงบ้าง ซึ่งตั้ง 6 เดือนกว่าจะ ได้เงินอาจจะนานไป” สะท้อนให้เห็นว่ากระบวนการจ่ายเงินค่าตอบแทนยังมีความล่าช้า

กลุ่มตัวอย่างองค์กรพัฒนาเอกชนคนหนึ่งยังกล่าวกับผู้วิจัยต่ออีกว่า “...ในต่างประเทศรัฐบาล สนับสนุน เป็น NGO ที่รัฐบาลสนับสนุน แต่ของเราหาเงินเอง รัฐบาลสนับสนุน มูลนิธิจะเป็นผู้ช่วย เราไปเป็นผู้ช่วยเขา ในอดีต ตอนตั้งมูลนิธิใหม่ ๆ เป็นคู่ขนาน ไปแข่งกับเขา จับอะไรได้ ช่วยได้ สู้ไป ถ้ามูลนิธิประเทศไทยไม่พอใจ ทำไมทำไมไม่ได้ ปีไม่ให้รัฐช่วยเรา เราก็เดินไปคุย ไปพูดต่อหน้า รัฐมนตรี จริงไหม ไม่จริงก็บอกไปเลยว่าไม่ได้พูด จันมาช่วยเรา...” ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าในต่างประเทศ ภาครัฐจะสนับสนุนองค์กรพัฒนาเอกชน แต่ในประเทศไทยภาครัฐมององค์กรพัฒนาเอกชนเป็น เสมือนคู่ขนานหรือคู่แข่ง จึงไม่ให้การสนับสนุนองค์กรพัฒนาเอกชนได้มากเท่าที่ควร

อีกตัวอย่างเป็นคำขอรับค่าตอบแทน ณ จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งมีพฤติการณ์แห่งคดีว่า “ผู้ร้อง แจ้งว่า นางสาวจุฑาภรณ์ อุ่นอ่อน หรือ ผอ.อ้อย อายุ 37 ปี บุตรสาวได้หายตัวไปเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2560 จากบ้านพักที่เช่าที่อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ หลังจากนั้นบิดาและญาติ ๆ ได้ออกติดตามตัวนางสาวจุฑาภรณ์ อุ่นอ่อน แต่ไม่พบตัว จึงได้เข้าแจ้งความร้องทุกข์ที่ สภ.บึงมะลู อำเภอกันทรลักษ์ และยังสามารถติดตามเรื่อยมาจนมาพบโครงกระดูกต้องสงสัย ในวันที่ 23 ตุลาคม 2560 และได้ส่งชิ้นส่วนกระดูกดังกล่าวไปตรวจ DNA ที่สถาบันนิติเวช โรงพยาบาลตำรวจ ซึ่งผลตรวจ ปรากฏว่า ไม่ปฏิเสธความสัมพันธ์บิดา มารดาและบุตร ปรากฏตามหนังสือ นต.รพ.ตร. ที่ 0036.3/4318 ลงวันที่ 27 ตุลาคม 2560” กลุ่มตัวอย่างผู้ยื่นคำขอกล่าวกับผู้วิจัยว่า “สำนักงาน ยุติธรรมจังหวัดศรีสะเกษมาขอเงินที่โรงเรียนแถวบ้าน แต่นานกว่าจะได้เงิน 6-7 เดือน เกือบปี อยากให้เร่งดำเนินการให้หน่อยบางทีชาวบ้านที่เขาไม่รู้ เขาไม่รู้จะไปถามใคร ไปตามที่ไหน แล้วอยากให้ มีเจ้าหน้าที่มาดูแลเข้ามาคุ้มครองพยานด้วย” สะท้อนให้เห็นว่ากระบวนการช่วยเหลือและเยียวยา ยังมีความล่าช้าในการดำเนินการ และประสงค์ให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเข้าช่วยเหลือเหยื่อ

อาชญากรรมในด้านอื่น ๆ ในการคุ้มครองพยานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยาน พ.ศ. 2546 ของสำนักงานคุ้มครองพยานด้วย

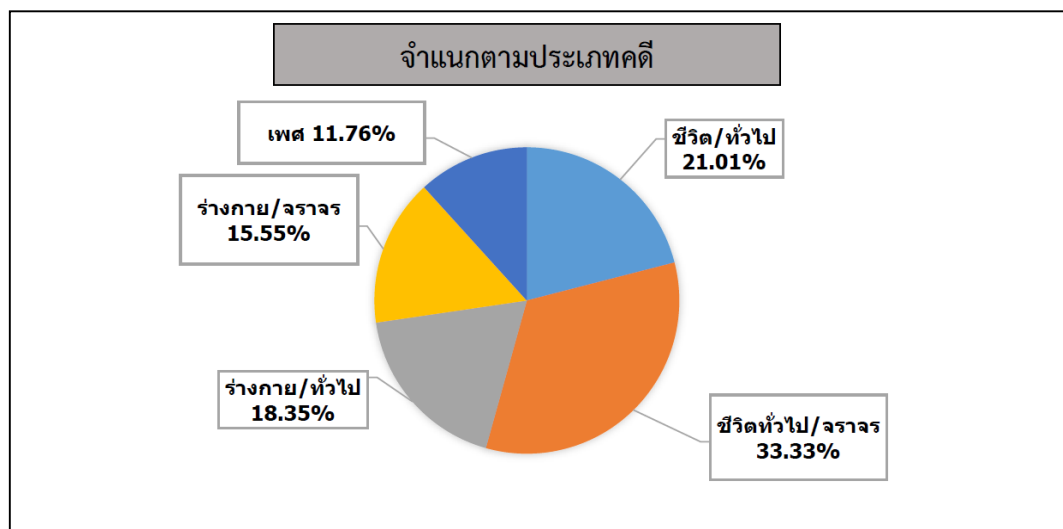
นอกจากนี้ ในกระบวนการขอรับค่าตอบแทนกรณีผู้เสียหายหากไม่พอใจเงินที่ได้ หรือจำเลยไม่พอใจผลการวินิจฉัย สามารถยื่นอุทธรณ์ผ่านคณะกรรมการพิจารณาคดีชั้นรองอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ภายใน 30 วัน ซึ่งนิติกรคนหนึ่งของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ผู้ปฏิบัติงาน ณ สำนักงานคุ้มครองและเสรีภาพภาคหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยว่า “...เรื่องแจ้งผลการประชุมคณะกรรมการครั้งที่ 2/2562 วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2562 แจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์ จราจร ชีวิต 1 เรื่อง เรายกคำขอ เนื่องจากผู้เสียหายมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ทางเราส่งไปเกิน 30 วัน เข้าไป ทางคณะกรรมการอุทธรณ์เลยยกคำขอ อุทธรณ์เข้าไป ผลการพิจารณาคดีจราจร...” ซึ่งหากช้ากว่า 30 วัน คณะกรรมการพิจารณาคดีชั้นรองอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา จะยกคำขอและรายงานผลให้คณะกรรมการในภูมิภาคและจังหวัดเพื่อทราบ และแจ้งที่ประชุมคณะกรรมการทราบต่อไป ทั้งนี้ ต้องแจ้งผลให้ผู้เสียหายหรือจำเลยทราบต่อไปด้วย กรณีนี้ที่ปรึกษากฎหมายคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพกล่าวกับผู้วิจัยต่ออีกว่า “...เรื่องนี้เป็นเรื่องที่อยู่ในเรื่องรวมคดี ไม่ใช่คดีอาญาเพียงอย่างเดียว ต้องมองมาตรการป้องกันด้วย ก็เลยนำเสนอในเวทีคณะกรรมการ สติติอยุธยา 6 เดือนเป็นเหตุเรื่องจราจร สิ่งที่จะอยากขอเพิ่มเติม วันนั้นฟังท่านปลัดแล้ว อยากจะเปรียบเทียบกับคดีของตำรวจ อยากจะเปรียบเทียบกับอะไรอย่างนี้ จำนวนเรื่องที่น่าเข้า 36 เรื่อง จากไหนละ เรื่องเข้าเท่านี้ เป็นจราจรเสียเท่านี้ ท่านอยากให้เทียบต่อคดีของตำรวจว่าเป็นกี่เปอร์เซ็นต์ จราจรอาจจะไม่ใช่ปัญหาที่รุนแรง ต่อมาช่องแยกคดีจราจรบาดเจ็บ เสียชีวิต โอเค ยกคำขอ โอเค งดจ่าย โอเค ในช่องพิจารณาแล้วโดยหลักการควรจะไปใช้กฎหมายเฉพาะ เพราะว่าการคุ้มครองมีมากกว่า เพราะเหตุใดถึงมาใช้กฎหมายทั่วไปตรงนี้ ก็เกิดสาเหตุ เราก็จะต้องตั้งสมมติฐานในแง่ว่า จะทำอย่างไร ดังนั้น เราต้องบอกว่า เราจ่ายบางส่วนก็มี ถ้าจำเลยมี ผู้เสียหายไม่มี ผู้เสียหายไม่มี จำเลยมี ต้องจับขาแบบนี้ เพื่อจะได้เอาไปวิเคราะห์จริง ๆ ในคณะใหญ่มีท่านรอง คปภ. อยู่ด้วย ท่านก็มองว่า ทำยที่สุด ดีที่สุด ก็เอาข้อมูลจากปลายทางมา ต้นทางก็ไม่ได้เหมือนคนปลายทาง ปลายทางเป็นสถิติที่ยืนยันได้ดีที่สุด กระทรวงกำลังจะมาเล่นตรงนี้ ก็เลยจะได้ข้อมูลตรงนี้...” สะท้อนให้เห็นว่ากรณีผู้เสียหาย และจำเลย ที่เข้ากรณีจราจร ชีวิต หรือร่างกาย หากเป็นเหตุการณ์เดียวกันต้องพิจารณาให้รอบคอบ รวมถึงพิจารณาถึงพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นกรณีได้รับค่าใช้จ่ายเมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นแก่ผู้ประสบภัยจากรถที่ได้ทำประกันภัยไว้ ซึ่งรวมถึงค่ารักษาพยาบาล และอื่น ๆ ประกอบด้วย ว่าได้รับเงินไปแล้วจำนวนเท่าไร และพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่า

ทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 คณะอนุกรรมการพิจารณาจ่ายจำนวนเท่าไร และใส่เหตุผลประกอบด้วยตั้งแต่ต้นทาง เพื่อรายงานให้ปลายทางซึ่งก็คือกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพโดยสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาได้รับทราบต่อไป โดยอ้างอิงจากข้อมูลต้นทาง ทั้งนี้ ประเภทคดีในการยื่นอุทธรณ์คำวินิจฉัยคดีคณะอนุกรรมการ กรณีชีวิต ทั่วไป สูงสุดในภาคเหนือ ต่ำสุดในกรุงเทพมหานคร กรณีชีวิต จราจร สูงสุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ต่ำสุดในภาคใต้ กรณีร่างกาย ทั่วไป สูงสุดในภาคเหนือ ต่ำสุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีร่างกาย จราจร สูงสุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ต่ำสุดในภาคใต้ กรณีเพศ สูงสุดในภาคเหนือ ต่ำสุดในภาคใต้

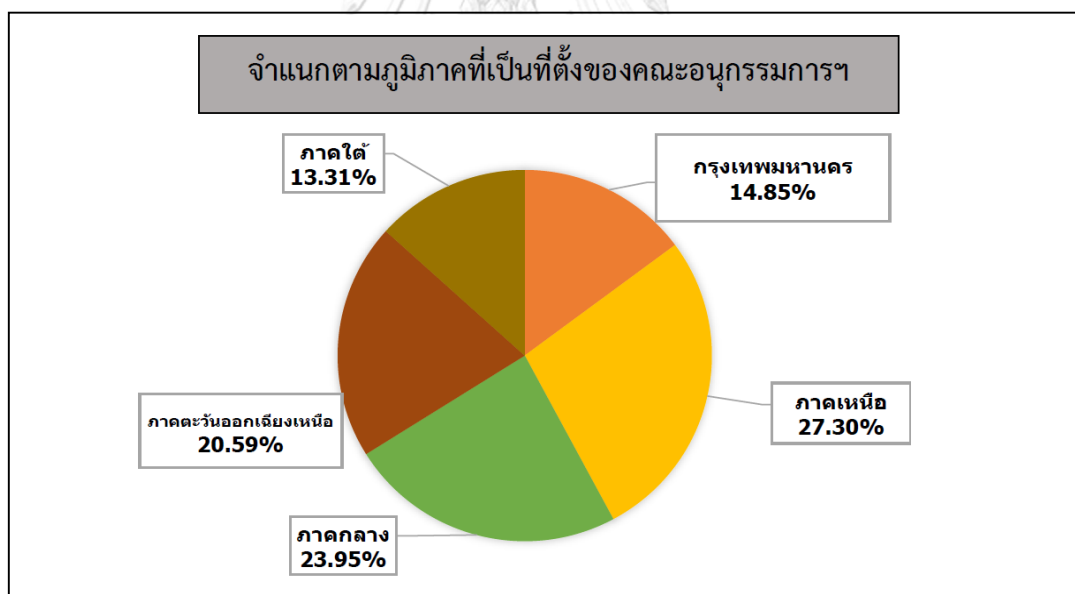
ตารางที่ 4.32 สถิติการยื่นอุทธรณ์คำวินิจฉัยต่อคณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา จำแนกตามประเภทคดี และพื้นที่

คณะอนุกรรมการ	ประเภทคดีในการยื่นอุทธรณ์คำวินิจฉัยคดีคณะอนุกรรมการ					รวม	ร้อยละ
	ชีวิต (ทั่วไป)	ชีวิต (จราจร)	ร่างกาย (ทั่วไป)	ร่างกาย (จราจร)	เพศ		
(1) กรุงเทพมหานคร	14	38	27	12	15	106	14.85
(2) ภาคกลาง	25	71	24	30	21	171	23.95
(3) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	20	64	14	33	16	147	20.59
(4) ภาคเหนือ	52	52	35	32	24	195	27.31
(5) ภาคใต้	39	13	31	4	8	95	13.30
รวม	150	238	131	111	84	714	-
ร้อยละ	21.01	33.33	18.35	15.55	11.76	-	100.00

ที่มา: สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา ณ เดือนกรกฎาคม 2560 - เดือนมีนาคม 2562

ภาพที่ 4.2 สถิติการยื่นอุทธรณ์คำวินิจฉัยต่อคณะกรรมการจำแนกตามประเภทคดี
ที่มา: สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา (2562)

ภาพที่ 4.3 สถิติการยื่นอุทธรณ์คำวินิจฉัยต่อคณะกรรมการจำแนกตามพื้นที่
ที่มา: สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา (2562)

ประเด็นกรณีจราจรผู้อำนวยความสะดวกสำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพภาคคนหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยว่า “...ประมาทร่วม ยกคำขอ ขับรถมาผิดไฟกระพริบ ควรชะลอทั้งคู่ จราจรให้มุ่งเน้นไปที่ พ.ร.บ. หลัก แล้วมาจ่ายต้องให้เหตุผล จ่ายตาม พ.ร.บ. จราจร แล้วเรามาจ่ายด้วยเหตุใด ได้รับ พ.ร.บ. จากจักรยานยนต์ของผู้ตายแล้ว ไม่ได้รับตาม พ.ร.บ. คุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ เนื่องจาก พ.ร.บ. สิ้นอายุ จึงพิจารณาจ่าย ได้รับตาม พ.ร.บ. คุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถแล้ว จ่ายค่าขาดประโยชน์นำมาได้ ค่ารักษาตัวก่อนเสียชีวิต ค่าตอบแทนกรณีถึงแก่ความตาย ค่าขาดอุปการะเลี้ยงดู เนื่องจากภรรยายังมีชีวิตอยู่...” ประเด็นนี้นิติกรคนหนึ่งของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพฯ ผู้ปฏิบัติงาน ณ สำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพภาคคนหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยว่า “...สำนักงานพิจารณาว่า จากการสอบถามบุตรของผู้บาดเจ็บทราบว่า รถจักรยานยนต์เป็นของคนในหมู่บ้านไม่มี พ.ร.บ. ค่ารักษาพยาบาลจ่ายตามใบเสร็จฉบับจริง แต่ใบเสร็จได้นำไปเรียกร้องค่าเสียหายในชั้นศาล จึงไม่จ่ายค่ารักษาพยาบาล เนื่องจากขาดใบเสร็จรับเงินฉบับจริง ค่าขาดประโยชน์ไม่จ่าย เนื่องจากไม่ได้ประกอบอาชีพ จ่ายค่าตอบแทนความเสียหายอื่น เนื่องจากกระดูกหัก เพราะยังใช้วอร์คเกอร์ ลงน้ำหนักทำไม่ได้...” โดยที่ปรึกษากรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพคนหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยต่อไปอีกว่า “...กระดูกหักใช้หรือไม่ กระดูกหักส่วนไหน กระดูกหัก แล้วแต่การพิจารณาของคุณหมอว่า ใจดี ใจร้าย ใจเสีย กระดูกหักมีเยื่อ ให้อาบน้ำได้หรือไม่ คุณหมอเคยให้เกณฑ์ไว้ว่า บางคนหักยังใช้ชีวิตได้อยู่บ้าง บางคนหักแล้วใช้ชีวิตไม่ได้ ก็จะมี 3 หมื่น 2 หมื่น 1 หมื่น ถ้าส่วนสำคัญก็ 3 หมื่น ตามเกณฑ์ที่คุณหมอมองไว้ ถ้ามันหักก่อนเดี๋ยวก้อยู่ที่ 2 หมื่น ถ้าอวัยวะสำคัญ หรือ 2 ท่อน ก็ 3 หมื่น ความรุนแรงมันต่างกัน...” ซึ่งเกณฑ์การจ่ายค่าตอบแทนความเสียหายอื่นขึ้นกับดุลยพินิจของนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด หรือผู้อำนวยการโรงพยาบาลประจำจังหวัดหรือผู้แทน ในคณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา เป็นผู้ใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาจ่าย โดยไม่เกินจำนวน 50,000 บาท ซึ่งที่ปรึกษากรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพคนหนึ่งกล่าวอีกว่า “...การรักษาไม่ใช่ดูแค่วันรักษา การรักษาให้ดู 3 กรณี 1. ความรุนแรง 2. ความหลงเหลือ 3. ระยะเวลาวันรักษา เอามาพิจารณาทั้งหมด อย่าเอาวันมาอย่างเดียว...” ซึ่งเมื่อพิจารณาจากเกณฑ์การพิจารณาที่สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาให้คณะอนุกรรมการใช้ในการพิจารณาค่าตอบแทนความเสียหายอื่น ซึ่งให้จ่ายเป็นเงินตามจำนวนที่คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการเห็นสมควร แต่ไม่เกิน 50,000 บาท พบว่าความผิดเกี่ยวกับร่างกาย แนวทางการพิจารณา ประกอบด้วย

(1) ระยะเวลาการรักษา

(2) ความรุนแรงของการกระทำที่ก่อให้เกิดการบาดเจ็บที่เป็นอันตรายต่อชีวิตหากรักษาไม่ทันท่วงที

(3) สภาพความผิดปกติของผู้เสียหายที่หลงเหลืออยู่ภายหลังการรักษา

แบ่งเป็น 6 กลุ่ม

กลุ่มที่ 1 กรณีบาดเจ็บเล็กน้อย ใช้ระยะเวลาการรักษาไม่เกิน 7 วัน ไม่มีสภาพความผิดปกติหลงเหลืออยู่ภายหลังการรักษา จ่ายค่าตอบแทนความเสียหายอื่น ตั้งแต่ 5,000 บาท แต่ไม่เกิน 10,000 บาท

กลุ่มที่ 2 กรณีบาดเจ็บใช้ระยะเวลาการรักษาเกินกว่า 7 วันขึ้นไป ไม่เกิน 45 วัน มีความรุนแรงน้อย ไม่มีสภาพความผิดปกติหลงเหลืออยู่ภายหลังการรักษา จ่ายค่าตอบแทนความเสียหายอื่นตั้งแต่ 5,000 บาท แต่ไม่เกิน 15,000 บาท

กลุ่มที่ 3 กรณีบาดเจ็บใช้ระยะเวลาการรักษาเกินกว่า 7 วันขึ้นไป แต่ไม่เกิน 45 วัน มีความรุนแรงมาก ไม่มีสภาพความผิดปกติหลงเหลืออยู่ภายหลังการรักษา เช่น ถูกแทงอวัยวะภายในช่องท้อง บางตำแหน่ง จ่ายค่าตอบแทนความเสียหายอื่นไม่เกินจำนวน 20,000 บาท

กลุ่มที่ 4 กรณีบาดเจ็บใช้ระยะเวลาการรักษาเกินกว่า 45 วัน มีความรุนแรงน้อย ไม่มีสภาพความผิดปกติหลงเหลืออยู่ภายหลังการรักษา เช่น กระดูกหัก จ่ายค่าตอบแทนความเสียหายอื่น ไม่เกินจำนวน 30,000 บาท

กลุ่มที่ 5 กรณีบาดเจ็บใช้ระยะเวลาการรักษาเกินกว่า 45 วัน มีความรุนแรงมาก ไม่มีสภาพความผิดปกติหลงเหลืออยู่ภายหลังการรักษา เช่น บาดเจ็บอวัยวะในช่องท้อง อวัยวะในช่องท้องฉีกขาดหลายตำแหน่ง จ่ายค่าตอบแทนความเสียหายอื่น เกินจำนวน 40,000 บาท

กลุ่มที่ 6 กรณีบาดเจ็บใช้ระยะเวลาการรักษาเกินกว่า 1 เดือน มีความรุนแรงมาก และมีสภาพความผิดปกติหลงเหลืออยู่ มีความพิการหรือทุพพลภาพ จ่ายค่าตอบแทนความเสียหายอื่น ไม่เกินจำนวน 50,000 บาท

ทั้งนี้ กรณีผู้เสียหายชื้อยาหรืออุปกรณ์ทางการแพทย์ โดยแพทย์ที่รักษาไม่ได้มีความเห็นให้ชื้อ ให้อยู่ในดุลยพินิจของผู้แทนทางการแพทย์ในคณะอนุกรรมการแต่ละคณะ ซึ่งก็คือ นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด หรือผู้อำนวยการโรงพยาบาลประจำจังหวัดหรือผู้แทน พิจารณาตามความจำเป็น

นอกจากนี้ ค่าตอบแทนความเสียหายอื่น ซึ่งให้จ่ายเป็นเงินตามจำนวนที่คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการเห็นสมควร กรณีประพาดิตนเป็นพลเมืองดีจนได้รับบาดเจ็บ จ่ายค่าตอบแทนความเสียหายอื่น จำนวน 50,000 บาท ซึ่งคณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน

และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาประจำจังหวัดหนึ่งกล่าวว่า “...ข้าบรมมาบังเอิญเจอ การพิจารณาว่าเป็นพลเมืองดี บางทีก็ไม่รู้ว่าเป็นพลเมืองดีจริงหรือไม่ ข้าบรมผ่านมาบังเอิญเจอ กำลังจะใช้พลเมืองดีหรือไม่...” ซึ่งการพิจารณาคำว่า “พลเมืองดี” ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าพิจารณาค่อนข้างยาก และผู้เสียหายได้รับเงินค่าตอบแทนไป 50,000 บาท ซึ่งเกณฑ์นี้เป็นเกณฑ์ที่ต้องจ่ายตายตัว จ่ายค่าตอบแทนความเสียหายอื่น จำนวน 50,000 บาท ในอนาคตอาจต้องนิยามให้ชัดว่า พลเมืองดีหมายความว่าอะไร คืออย่างไร จึงจะได้รับค่าตอบแทนนี้ และไม่ควรจ่ายเต็มจำนวน อาจมีช่วงจำนวนเงินให้คณะกรรมการใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาด้วย ในปีงบประมาณ 2561 ตามรายการแนบท้ายพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ความผิดต่อร่างกาย มีผู้ยื่นคำขอจำนวน 5,598 ราย ผลการพิจารณาของคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการ พิจารณาไม่จ่ายจำนวน 532 ราย พิจารณาจ่ายจำนวน 2,324 ราย รวม 2,856 ราย เป็นจำนวนเงิน 63,901,763.05 บาท

ตารางที่ 4.33 การช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาจำแนกตามฐานความผิด ปีงบประมาณ 2561

ประเภท	ฐานความผิด	ผู้ยื่น	ผลการพิจารณาของคณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการ				
			ไม่จ่าย	จ่าย	รวม	จำนวนเงิน (บาท)	
ผู้เสียหาย	ค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ	- ความผิดต่อชีวิต	4,827	3,311	3,395	6,706	270,653,179.50
		- ความผิดต่อร่างกาย	5,598	2,189	5,105	7,294	197,627,175.76
		- ความผิดเกี่ยวกับเพศ	2,169	532	2,324	2,856	63,901,763.05
		- ความผิดฐานทอดทิ้งเด็กฯ	-	-	-	-	-
		- ความผิดฐานทำให้แท้งลูกฯ	1	-	2	2	62,464.00
		- ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์	9	17	1	18	32,810.00
		- ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง	3	2	1	3	13,696.00
		- ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายฯ	-	1	1	2	30,000.00
		- ความผิดฐานอื่น ๆ	5	4	-	4	-
		รวม (1)	12,612	6,056	10,829	16,885	532,321,088.31
ผู้เสียหายที่เกี่ยวข้อง	1) ฐานความผิดหลัก ชีวิต (จรรยา)	- กรณีประมาท (ทั่วไป)	726	120	651	771	39,281,411.50
		- กรณีประมาท (จรรยา)	6,158	4,060	3,305	7,365	170,262,237.16
			3,379	2,753	1,448	4,201	75,678,565.00

ประเภท	ฐานความผิด	ผู้ยื่น	ผลการพิจารณาของคณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการ			
			ไม่จ่าย	จ่าย	รวม	จำนวนเงิน (บาท)
	2) ฐานความผิดหลัก ร่างกาย (จราจร)	2,779	1,307	1,857	3,164	94,583,672.16
	- กรณียาเสพติด	7	3	5	8	241,201.00
	- กรณีค้ำมนุษย์	101	94	29	123	404,000.00
	- กรณีความรุนแรงในครอบครัว	139	26	149	175	8,422,847.00
	- กรณีความไม่สงบทางการเมือง	2	3	4	7	227,150.00
	- กรณีความไม่สงบจังหวัดชายแดนภาคใต้	189	277	27	304	1,196,200.00
	- กรณีชิงรุก	106	9	114	123	9,422,634.50
	- กรณีเมาแล้ว	8	11	6	17	207,150.00
	รวม	7,436	4,603	4,290	8,893	229,664,831.16
	- ความผิดต่อชีวิต	121	96	22	118	4,225,825.00
	- ความผิดต่อร่างกาย	2	3	-	3	-
	- ความผิดเกี่ยวกับเพศ	19	22	5	27	630,665.00
	- ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด	166	182	8	190	1,460,860.00
	- ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงฯ	4	7	-	7	-
	- ความผิดเกี่ยวกับการปลอมและการแปลง	9	6	3	9	41,207.00
ฐาน	- ความผิดเกี่ยวกับการยุติธรรม	23	12	-	12	-
ความผิด	- ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของ	18	12	3	15	462,000.00
หลักตาม	ประชาชน					
จำเลย	ท้าย - ความผิดเกี่ยวเสรีภาพและชื่อเสียง	2	-	-	-	-
	พ.ร.บ. - ความผิดเกี่ยวกับการค้า	1	1	1	2	209,100.00
คำตอบแทน	- ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิด	-	2	-	2	-
ผู้เสียหาย	ภยันตรายฯ					
	- ความผิดเกี่ยวกับการปกครอง	1	1	-	1	-
	- คดีเกี่ยวกับ พ.ร.บ. คนเข้าเมืองฯ	3	1	-	1	-
	- คดีเกี่ยวกับ พ.ร.บ. อาวุธปืนฯ	9	17	3	20	505,770.00
	- คดีค้ำมนุษย์	9	2	1	3	122,008.00
	- ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน	127	100	26	126	3,942,842.00
	- ความผิดอื่น ๆ	16	51	5	56	1,129,800.00
	รวม (2)	530	515	77	592	12,730,077.00
	รวมทั้งสิ้น (1) + (2)	13,142	6,571	10,906	17,477	545,051,165.31

ที่มา: สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา ณ วันที่ 30 กันยายน 2561

อย่างไรก็ตาม ตามคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ประจำภูมิภาคก็ดี หรือประจำจังหวัดก็ดี ย่อมมีผู้อำนวยการโรงพยาบาลประจำจังหวัดหรือผู้แทน หรือแพทย์นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด อยู่ในคณะกรรมการด้วย ซึ่งการประชุมแต่ละครั้งมีนายแพทย์เข้าประชุมไม่ใช่คนเดียวกัน ย่อมส่งผลให้ดุลยพินิจในการพิจารณาย่อมแตกต่างกันไปด้วย ประเด็นนี้นิติกรคนหนึ่ง ผู้ปฏิบัติงาน ณ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดหนึ่ง กล่าวกับผู้วิจัยว่า “...ใบรับรอง หรือ ใบขึ้นสูตร เกณฑ์การจ่าย ประชุมครั้งหนึ่งหมอบให้เกณฑ์ไว้แบบหนึ่ง ประชุมอีกครั้งหนึ่งเปลี่ยนหมอบคนใหม่เข้าประชุม เกณฑ์ไม่เหมือนเดิม ความเห็นคุณหมอบ ค่ารักษาพยาบาล เกณฑ์ขั้นต่ำ เกณฑ์กลุ่ม 2 จำนวน 5,000 บาท กลุ่ม 1 จำนวน 50,000 บาท พ.ร.บ. คุ้มครองผู้กระทำความผิดในครอบครัว พ.ศ. ... ถ้ามีส่วนร่วมด้วยปรับเข้ากลุ่ม 3 ถ้ามีใบเสร็จก็ยังคงรักษาจากบัตรทองได้...” ซึ่งส่งผลให้ผู้ปฏิบัติงานหรือนิติกรในการลงความเห็นเบื้องต้นในการจ่ายค่าตอบแทนความเสียหายอื่น ซึ่งให้จ่ายเป็นเงินตามจำนวนที่คณะกรรมการหรือคณะกรรมการเห็นสมควร แต่ไม่เกิน 50,000 บาท มีความลำบากใจในการลงความเห็นในเบื้องต้นเนื่องจากเกณฑ์ให้อำนาจคณะกรรมการใช้ดุลยพินิจในการพิจารณามากเกินไปตามที่ผู้ให้ข้อมูลคนหนึ่งได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของอัยการคนหนึ่งในการคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาประจำจังหวัดหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยว่า “...เกณฑ์เยอะมาก คนพิจารณากิ่ง คนจ่ายกิ่ง...”

ประเด็นการดูแลทางด้านจิตใจให้กับเหยื่ออาชญากรรม กลุ่มตัวอย่างอาสาสมัครคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพคนหนึ่งในคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาประจำจังหวัดหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยว่า “...เหยี่ยวทางจิตใจ คุณหมอบอกว่าต้องมีรับรองแพทย์ เพราะไม่รู้ระดับไหนที่ต้องเข้าไปเหยี่ยวา วัดไม่ได้ จับต้องไม่ได้...” ซึ่งการเหยี่ยวาเหยื่ออาชญากรรมตามปฎิญญาสากล่าวด้วยหลักความยุติธรรมขั้นพื้นฐานสำหรับเหยื่ออาชญากรรมและการใช้อำนาจโดยมิชอบ ด้านที่ 4 การให้ความช่วยเหลือแก่เหยื่ออาชญากรรมด้านอื่น ๆ ยังมีความบกพร่องและมีความท้าทาย ซึ่งกลุ่มตัวอย่างอาสาสมัครคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพคนนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยต่ออีกว่า “...อิทธิพลของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทำให้อาสาสมัครคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพทำงานยาก...” ซึ่งในการลงพื้นที่ช่วยเหลือและเหยี่ยวาเหยื่อทางด้านจิตใจยังได้รับอิทธิพลจากกลุ่มอิทธิพลในพื้นที่ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แม้กระทั่งนักการเมืองท้องถิ่นด้วยก็ตาม อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดีหากพิจารณาค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ โดยเฉพาะจิตใจ ให้จ่ายเท่าที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 20,000 บาท

ถ้าผู้เสียหายต้องฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ ให้มีความเห็นของแพทย์ในการฟื้นฟูสมรรถภาพ ถ้ากรณีไม่มีความเห็นของแพทย์ให้ผู้เสียหายไปฟื้นฟูสมรรถภาพ หากมีความจำเป็นให้อยู่ในดุลยพินิจของผู้แทนทางการแพทย์ ซึ่งก็คือ นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด หรือผู้อำนวยการโรงพยาบาลประจำจังหวัดหรือผู้แทน โดยใบเสร็จรับเงินค่าฟื้นฟูสมรรถภาพ ให้ใช้ใบเสร็จรับเงินต้นฉบับ หากไม่มีให้ใช้สำเนาที่โรงพยาบาลรับรอง และผู้ยื่นคำขอต้องรับรองตนเองว่าไม่นำใบเสร็จต้นฉบับไปเบิกจ่ายที่ใด และแพทย์ที่รับรองต้องเป็นแพทย์ที่มีใบประกอบวิชาชีพเวชกรรม

นอกจากนี้ ประเด็นของกรณีจรรยาจร ชีวิต นิติกรของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ผู้ปฏิบัติงาน ณ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดหนึ่งกล่าวว่า “...จรรยาจร ชีวิต งดจ่าย เนื่องจากได้รับเงินเกินกว่าจำนวนเงินที่ได้รับตาม พ.ร.บ. นี้แล้ว พิจารณางดจ่าย ได้รับเงินมากกว่าจำนวนเงินตาม พ.ร.บ. แล้ว จรรยาจร ชีวิต งดจ่าย ความประมาทเกิดจากผู้ตาย เนื่องจากผู้ตายขับรถย้อนศรมาก่อน ทำให้ถึงแก่ความตาย มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิด ยกคำขอ ปกติพนักงานสอบสวนแจ้งข้อหา 2 ฝ่าย จะแยกเป็น 2 ส่วน ส่วนคนตาย 1 ส่วน ส่วนคนเป็น 1 ส่วน...” ซึ่งผู้อำนวยการสำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพภาคหนึ่งกล่าวซัดต่อไปว่า “...ประมาทหรือไม่ หรือประมาทฝ่ายเดียว ให้เพิ่มข้อเท็จจริง รับราชการ งดจ่าย อาชีพทำนา ก็ไม่ได้ทำทุกวัน แต่วันเกิดเหตุไม่ได้มีอาชีพทำนา ต้องเป็นอาชีพประจำ ขับวินประจำ หมายเลข 1 ต้องมีหลักฐานประกอบ ต้องมีคนรับรอง กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน แต่ก็ไม่เชื่อว่าขับวินจะขับ 8 ชั่วโมง ทำนา ทำสวน ก็คงไม่ 8 ชั่วโมง กลางวันทำงานหนึ่ง เย็นทำงานหนึ่ง ตอนเย็นประสบอุบัติเหตุ ถ้าดูตามเกณฑ์ต้องจ่าย...” ซึ่งนิติกรคนนี้ก็กล่าวต่อไปว่า “...ทางผู้บาดเจ็บแจ้งว่าไม่ได้รับเงินจากการประกอบอาชีพเสริม ขาดประโยชน์เนื่องจากไม่ได้ขับมอเตอร์ไซด์รับจ้าง อาชีพหลัก คือ รับราชการ เลยอยากให้คณะอนุกรรมการพิจารณาเรื่องค่าขาดประโยชน์นำมาหาได้ว่าจะให้เขาได้มีบัตรประจำตัวผู้ขับขี่จักรยานยนต์รับจ้างหรือไม่ ชดเชยตามค่าแรงขั้นต่ำ 2560 จ่ายค่าขาดประโยชน์ อัตรา 310 บาท 1 เมษายน 2561 จ่ายค่าขาดประโยชน์ อัตรา 325 บาท ...” ซึ่งเห็นได้ว่าการจ่ายค่าขาดประโยชน์นำมาหาได้ยังคงค่อนข้างประสบปัญหาในกรณีผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมประกอบอาชีพหลายอาชีพ การพิจารณาจึงให้เป็นดุลยพินิจและเสียงข้างมากกว่าจะยกคำขอ หรือจ่าย กรณีจ่ายจะจ่ายจำนวนเท่าไร ยิ่งตอกย้ำว่าเกณฑ์ให้อำนาจคณะอนุกรรมการใช้ดุลยพินิจในการพิจารณามากเกินไปทำให้พิจารณาจ่ายค่อนข้างลำบาก กรณีนี้ของจรรยาจร คณะอนุกรรมการคนหนึ่งถามว่า “...ถ้า รถไกล รถแทรกเตอร์ เข้า พ.ร.บ. ขนส่ง พ.ร.บ. จรรยาจร พ.ร.บ. ประกันภัย หรือไม่...” ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) ตอบว่า “...ต้องดูว่าจดทะเบียนตาม พ.ร.บ. ประกันภัยหรือไม่ ถ้าวิ่งในสวนในไร่ไม่ผิด แต่ถ้านำมาวิ่งบนถนนผิดแน่นอน...” ซึ่งการพิจารณาจ่ายตามพระราชบัญญัติคุ้มครอง

ผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 ต้องพิจารณาว่ารถทำประกันภัยไว้หรือไม่ เป็นรถประเภทใด และนำมาขับขึ้นบนท้องถนนหรือไม่ ในขณะที่เกิดเหตุ

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 ในมาตรา 4 บัญญัติว่า “รถ” หมายความว่า รถตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ รถตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก รถยนต์ทหาร ตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ทหาร และหมายความรวมถึงรถอื่น ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง “เจ้าของรถ” หมายความว่า ผู้ซึ่งมีกรรมสิทธิ์ในรถหรือผู้มีสิทธิครอบครองรถ ตามสัญญาเช่าซื้อและหมายความรวมถึงผู้นำรถที่จดทะเบียนในต่างประเทศเข้ามาใช้ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวด้วย “ผู้ประสบภัย” หมายความว่า ผู้ซึ่งได้รับอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรืออนามัย เนื่องจากรถที่ใช้ หรืออยู่ในทาง หรือเนื่องจากสิ่งที่ยื่นหรือติดตั้งในรถนั้น และหมายความรวมถึง ทายาทโดยธรรมของผู้ประสบภัยซึ่งถึงแก่ความตายด้วย “ความเสียหาย” หมายความว่า ความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย หรืออนามัยอันเกิดจากรถ “ผู้ซึ่งอยู่ในรถ” หมายความว่า ผู้ซึ่งอยู่ในหรือบนหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของรถและ หมายความรวมถึงผู้ซึ่งกำลังขึ้น หรือกำลังลงจากรถนั้นด้วย พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 ในมาตรา 4 บัญญัติว่า “การขนส่ง” หมายความว่า การขนคน สัตว์ หรือสิ่งของ โดยทางบกด้วยรถ “รถ” หมายความว่า ยานพาหนะทุกชนิดที่ใช้ในการขนส่งทางบก ซึ่งเดินด้วยกำลังเครื่องยนต์ กำลังไฟฟ้า หรือพลังงานอื่น และหมายความรวมถึง รถพ่วงของรถนั้นด้วย ทั้งนี้ เว้นแต่รถไฟ พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ในมาตรา 4 บัญญัติว่า “การจราจร” หมายความว่า การใช้ทางของผู้ขับขี่ คนเดินเท้า หรือคนที่จูง ขี่ หรือไล่อ้อนสัตว์ “ทาง” หมายความว่า ทางเดินรถ ช่องเดินรถ ช่องเดินรถประจำทาง ไหล่ทาง ทางเท้า ทางข้าม ทางร่วมทางแยก ทางลาด ทางโค้ง สะพาน และลานที่ประชาชนใช้ในการจราจร และให้หมายความรวมถึง ทางส่วนบุคคลที่เจ้าของยินยอมให้ประชาชนใช้ในการจราจร หรือที่เจ้าพนักงานจราจรได้ประกาศให้เป็นทางตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย แต่ไม่รวมไปถึงทางรถไฟ “รถ” หมายความว่า ยานพาหนะทางบกทุกชนิด เว้นแต่รถไฟ และรถราง “รถยนต์” หมายความว่า รถที่มีล้อตั้งแต่สามล้อและเดินด้วยกำลังเครื่องยนต์ กำลังไฟฟ้า หรือพลังงานอื่น ยกเว้นรถที่เดินบนราง “รถจักรยานยนต์” หมายความว่า รถที่เดินด้วยกำลังเครื่องยนต์ กำลังไฟฟ้า หรือพลังงานอื่น และมีล้อไม่เกินสองล้อ ถ้ามีพ่วงข้างมีล้อเพิ่มอีกไม่เกินหนึ่งล้อ “รถจักรยาน” หมายความว่า รถที่เดินด้วยกำลังของผู้ขับขี่ที่มีใช้เป็นการลากเข็น “รถบรรทุก” หมายความว่า รถยนต์ที่สร้างขึ้นเพื่อใช้บรรทุกสิ่งของหรือสัตว์ “รถแท็กซี่” หมายความว่า รถยนต์ที่ใช้รับจ้างบรรทุกคนโดยสารไม่เกินเจ็ดคน “รถลากจูง” หมายความว่า รถยนต์ที่สร้างขึ้นเพื่อใช้สำหรับลากจูงรถหรือเครื่องมือการเกษตรหรือเครื่องมือการก่อสร้าง โดยตัวรถนั้นเองมิได้ใช้สำหรับบรรทุกคนหรือสิ่งของ “รถพ่วง” หมายความว่า รถที่เคลื่อนที่ไปโดยใช้รถอื่นลากจูง “ผู้ขับขี่” หมายความว่า ผู้ขับรถ ผู้ประจำเครื่องอุปกรณ์การขนส่งตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่ง ผู้ลากเข็น

ยานพาหนะ “ใบอนุญาตขับขี่” หมายความว่า ใบอนุญาตขับรถตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ ใบอนุญาตสำหรับคนขับรถตามกฎหมายว่าด้วยรถจ้าง ใบอนุญาตขับขี่ตามกฎหมายว่าด้วยล้อเลื่อน และใบอนุญาตผู้ประจำเครื่องอุปกรณ์การขนส่งตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่ง

ยุติธรรมจังหวัดคนหนึ่งกล่าวว่า “...เหมือนว่าวันที่เกิดเหตุขึ้นวินมอเตอร์ไซด์ แล้วเขามีอาชีพทำสวนด้วย มีอาชีพรับราชการด้วย ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ ไม่สามารถประกอบกิจการงานได้ตามปกติ สรรูป อาชีพประจำ หรืออาชีพเสริม เกณฑ์ความหมายกว้างมาก ค่าสินไหมที่ได้มา ต้องนำมาหัก ให้ดูว่าอนุกรรมการจ่ายเกินหรือไม่ ...” ประเด็นนี้พนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพคนหนึ่งกล่าวต่อไปว่า “...โทรทัศน์ไปที่ส่วนกลาง คนดูแลเกณฑ์ ค่าสินไหมที่ได้รับมา นอกเหนือจากค่ารักษาพยาบาลเหมือนเงินได้เปล่า จึงต้องนำมาหัก เงินที่ได้มาเกินจากยอดอันนี้หรือไม่ ให้ดูว่าของเราจ่ายเกินจากเขาหรือไม่ ให้เอามาหักในเรื่องของค่าความเสียหายอื่น แล้วจึงนำไปหักในเรื่องของค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ เสียหายอื่นก่อน แล้วหักค่าขาดประโยชน์ทีหลัง...” นายแพทย์ในคณะอนุกรรมการกล่าวต่อไปว่า “...ข้อเท็จจริง โรงพยาบาล พิจารณามีเงื่อนไข ข้อมูลยังไม่ครบถ้วน แต่ละรายได้ข้อมูลไม่เท่ากัน ลำบากใจในการพิจารณา...” ซึ่งหากพิจารณาตามเกณฑ์การพิจารณาปัจจุบันที่ทางกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพโดยสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายให้คณะอนุกรรมการประจำภูมิภาค หรือคณะอนุกรรมการประจำจังหวัดใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาพบว่ากรณีคดีความผิดจรรยาบรรณ แบ่งเป็น 6 กรณี

กรณีที่ 1 กรณีผู้เสียหายไม่ได้รับเงินช่วยเหลือจากพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 หรือประกันภัย เนื่องจากไม่ทราบสิทธิและใช้สิทธิพ้นกำหนดระยะเวลา ให้จ่ายค่าตอบแทน

(1) กรณีเสียชีวิต ค่าตอบแทนกรณีผู้เสียหายถึงแก่ความตาย จำนวน 30,000 บาท ค่าจัดการศพ จำนวน 20,000 บาท ค่าขาดอุปการะเลี้ยงดู จำนวน 40,000 บาท รวมจ่าย 90,000 บาท

(2) กรณีบาดเจ็บ ค่ารักษาพยาบาลจ่ายไม่เกินจำนวน 40,000 บาท ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกาย และจิตใจ จ่ายไม่เกินจำนวน 20,000 บาท ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างที่ไม่สามารถประกอบกิจการงานได้ตามปกติ จ่ายตามอัตราค่าจ้างขั้นต่ำในท้องที่จังหวัดที่ประกอบกิจการงาน ณ วันที่ไม่สามารถประกอบกิจการงานได้ ปัจจุบันอัตราวันละ 300 บาท ตั้งแต่ 1 มกราคม 2556 ค่าตอบแทนความเสียหายอื่น จ่ายไม่เกินจำนวน 50,000 บาท

กรณีที่ 2 กรณีผู้เสียหายได้รับเงินช่วยเหลือพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535

(1) กรณีเสียชีวิต ได้รับเงินช่วยเหลือจากพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 เพียง 35,000 บาท หรือได้รับ 65,000 บาท โดยรวมกับค่ารักษาพยาบาลอีก 30,000 บาท ให้จ่ายค่าตอบแทนดังนี้ ค่าตอบแทนในกรณีผู้เสียหายถึงแก่ความตาย จำนวน 30,000 บาท ค่าจัดการงานศพ ไม่จ่าย เนื่องจากได้รับจากพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 จำนวน 35,000 บาท แล้ว ค่าขาดอุปการะเลี้ยงดู จ่ายจำนวน 25,000 บาท เนื่องจากได้รับเงินช่วยเหลือกรณีผู้เสียหายถึงแก่ความตายแล้วจาก คปภ. รวม 65,000 บาท เหลือค่าตอบแทนที่จะจ่ายได้จำนวน 25,000 บาท จ่ายไม่เกิน 90,000 บาท ตามหลักเกณฑ์คณะกรรมการกรณีเสียชีวิตจากการประสบภัยจากรถ ทั้งนี้ ถ้าเป็นกรณีที่ไม่มียศได้รับค่าขาดอุปการะเลี้ยงดูให้จ่ายเฉพาะค่าเสียหายอื่น จำนวน 15,000 บาท โดยไม่ต้องจ่ายค่าตอบแทนกรณีผู้เสียหายถึงแก่ความตาย

(2) กรณีบาดเจ็บ ได้รับเงินช่วยเหลือจากพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 เพียง 15,000 บาท หรือ 30,000 บาท ให้จ่ายค่าตอบแทนดังนี้ ค่ารักษาพยาบาล จ่ายไม่เกิน 40,000 บาท ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ จ่ายไม่เกิน 20,000 บาท ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างที่ไม่สามารถประกอบกิจการงานได้ตามปกติ จ่ายตามอัตราค่าจ้างขั้นต่ำในท้องที่จังหวัดที่ประกอบกิจการ ณ วันที่ไม่สามารถประกอบกิจการงานได้ ปัจจุบันอัตรารวันละ 300 บาท ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2556 ค่าตอบแทนความเสียหายอื่น จ่ายไม่เกิน 50,000 บาท

กรณีที่ 3 กรณี พ.ร.บ. คุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ สิ้นอายุ โดย ผู้เสียหายขับขี่รถหรือซ้อนท้ายแล้วประสบอุบัติเหตุ ได้รับเงินช่วยเหลือโดยเป็นรถของผู้เสียหาย ผู้เสียหายขับขี่หรือซ้อนท้ายโดยไม่ใช้รถของผู้เสียหาย แต่เป็นรถของทายาทผู้เสียหายที่มาใช้สิทธิยื่นคำขอรับค่าตอบแทน ผู้เสียหายหรือทายาททราบว่าจะถูกไล่เบี้ยตาม พ.ร.บ. คุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ จึงไม่ประสงค์จะรับเงินดังกล่าว ให้จ่ายค่าตอบแทน โดยนำเงินที่มีสิทธิได้รับจาก พ.ร.บ. คุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ มาหักลบ

(1) กรณีเสียชีวิต ให้นำเงินจำนวน 35,000 บาท มาหักลบจากยอดเงินที่ผู้เสียหายพึงได้รับจาก พ.ร.บ. ค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ และจ่ายค่าตอบแทนในส่วนที่เหลือ

(2) กรณีได้รับบาดเจ็บ ให้จ่ายค่าตอบแทนความเสียหายอื่นแบบปรับลดลงกึ่งหนึ่ง

กรณีที่ 4 กรณีได้รับเงินช่วยเหลือจากทางอื่น ได้รับเงินช่วยเหลือตาม พ.ร.บ. คุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ หรือบริษัทประกันภัย เต็มตามสิทธิ หรือได้รับเท่ากับหรือมากกว่าเงินที่ผู้เสียหายหรือทายาทพึงได้รับจาก พ.ร.บ. ค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ เช่น เสียชีวิตได้ 200,000 - 300,000 บาท บาดเจ็บได้ 50,000 - 80,000 บาท และสูญเสียอวัยวะหรือทุพพลภาพได้ 200,000 - 300,000 บาท ให้งดจ่ายค่าตอบแทน เนื่องจากผู้เสียหายได้รับเงินช่วยเหลือตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ

พ.ศ. 2535 หรือบริษัทประกันภัย ซึ่งถือว่าได้รับการบรรเทาความเสียหายตามสมควรแล้ว

กรณีที่ 5 กรณีมีคู่กรณี รณมิ พ.ร.บ. ผู้เสียหายมีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือจาก พ.ร.บ. เช่น กรณีเสียชีวิตมีสิทธิได้รับ 200,000 - 300,000 บาท แต่ยังไม่ได้รับเงินหรือได้รับเงินไม่ครบถ้วน ใ้คงจ่าย เนื่องจากมีโอกาสได้รับการบรรเทาความเสียหายตามกฎหมายอื่น รวมทั้งสามารถเรียกร้องจากคู่กรณีให้ชดใช้เพิ่มได้

กรณีที่ 6 กรณีผู้เสียหายหรือทายาทได้รับเงินช่วยเหลือจากคู่กรณี ไม่ให้นำเงินที่ผู้เสียหายหรือทายาทได้รับการช่วยเหลือจากคู่กรณีมาหักจากสิทธิที่ผู้เสียหายพึงได้รับตามพ.ร.บ. ค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ

นอกจากนี้ จากประเด็นข้างต้นที่มีการกล่าวถึงค่าขาดประโยชน์นำมาหาได้ในระหว่างที่ไม่สามารถประกอบการงานได้ตามปกติ ใ้จ่ายในอัตราค่าจ้างขั้นต่ำในท้องที่จังหวัดที่ประกอบการงาน วันที่ไม่สามารถประกอบการงานได้ เป็นระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี นับแต่วันที่ไม่สามารถประกอบการงานได้ตามปกติ ซึ่งหากพิจารณาตามเกณฑ์การพิจารณาปัจจุบันที่ทางกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ โดยสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายให้คณะอนุกรรมการประจำภูมิภาค หรือคณะอนุกรรมการประจำจังหวัดใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาพบว่าแบ่งเป็น 6 กรณี

กรณีที่ 1 การนับระยะเวลาเพื่อจ่ายค่าขาดประโยชน์นำมาหาได้ ให้คำนวณระยะเวลาตามวันที่แพทย์ระบุในใบรับรองแพทย์ว่าให้หยุดพักรักษา โดยแพทย์ในคณะอนุกรรมการ หรือคณะกรรมการสามารถใช้ดุลยพินิจปรับเพิ่ม หรือลดจำนวนวันได้ การกำหนดระยะเวลา หากกำหนดเป็นเดือน ใ้นับระยะเวลาตามประมวลกฎหมายอาญา โดยนับ 30 วันเป็น 1 เดือน กรณีผู้เสียหายทำงานพิเศษและหารายได้จากการทำงานนอกบ้าน ใ้จ่ายค่าขาดประโยชน์นำมาหาได้ แม้ผู้เสียหายเป็นเด็ก

กรณีที่ 2 กรณีแพทย์ไม่ได้ระบุระยะเวลาการรักษา หรือระยะเวลาไม่สอดคล้องกับสภาพความบาดเจ็บ ใ้ใช้ความเห็นของแพทย์ในคณะอนุกรรมการ หรือคณะกรรมการ พิจารณาถึงระยะเวลาที่ควรต้องหยุดพักรักษา

กรณีที่ 3 ผู้เสียหายเป็นผู้พิการหรือทุพพลภาพ ใ้จ่ายค่าขาดประโยชน์นำมาหาได้ จำนวน 1 ปี โดยมีใบรับรองผู้พิการมาแสดง หรือมีพยานหลักฐานชัดเจนว่า เป็นผู้พิการ หรือทุพพลภาพ โดยการจ่ายค่าขาดประโยชน์นำมาหาได้ถึง 1 ปี ต้องดูพฤติการณ์ในการพักรักษาและความเห็นของแพทย์ประกอบด้วย

กรณีที่ 4 ผู้เสียหายได้รับบาดเจ็บแล้วต่อมาถึงแก่ความตาย สามารถนำใบเสร็จค่ารักษาพยาบาล ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกาย และจิตใจ รวมทั้งใบรับรองแพทย์ในส่วนของค่าขาดประโยชน์นำมาหาได้มาขอรับค่าตอบแทนผู้เสียหายได้ การนับระยะเวลาค่าขาดประโยชน์นำมาหาได้ ใ้ นับระยะเวลา 1 วัน ตั้งแต่เกิดเหตุ

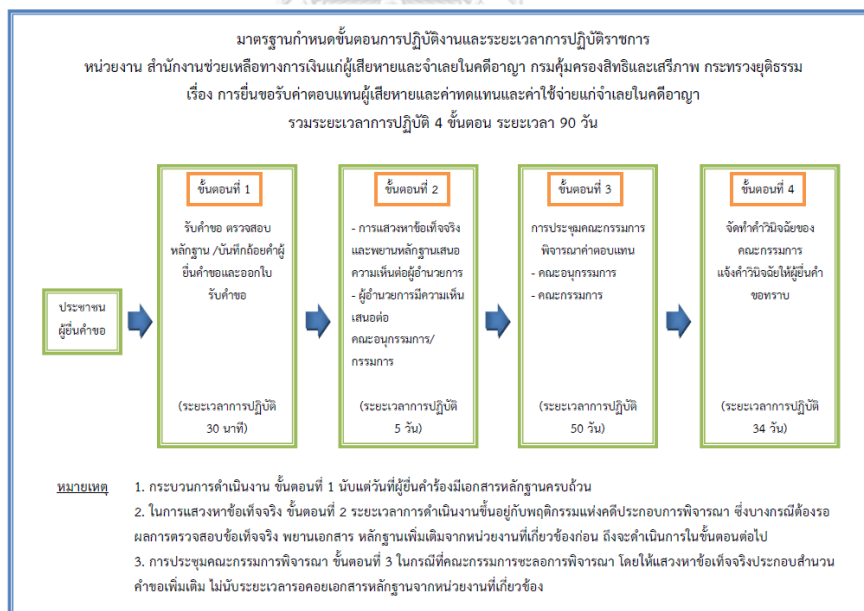
กรณีที่ 5 อัตราการจ่ายค่าขาดประโยชน์นำมาหาได้ ให้จ่ายค่าขาดประโยชน์นำมาหาได้แก่ ผู้เสียหาย ตามอัตราค่าจ้างขั้นต่ำในท้องที่ประกอบการงาน ณ วันที่ไม่สามารถประกอบการงานได้ ปัจจุบันอัตรารวันละ 300 บาท ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2556 โดยหากในระหว่างช่วงเวลาที่ต้องจ่ายค่าขาดประโยชน์นำมาหาได้ อัตราค่าจ้างขั้นต่ำได้ปรับเพิ่มขึ้น ให้พิจารณาจ่ายตามจำนวนเงินที่ปรับเพิ่มขึ้น

นอกจากเกณฑ์ในการพิจารณาค่าขาดประโยชน์นำมาหาได้ข้างต้นแล้ว ประเด็นของการได้รับเงินค่าตอบแทนผู้เสียหายที่มีความล่าช้า กลุ่มตัวอย่างองค์กรพัฒนาเอกชนคนหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยอีกว่า “...กรมจะมีปัญหาที่ว่าใช้เวลานาน บางคนเป็นปีสองปี ถ้าเป็นคดีตั้ง ได้เลย อีกอย่างคือกรมถึงเวลาจ่ายก็ไม่มีเงินจ่าย คุณคดีของน้องหญิงรถเทรลเลอร์ น่าจะจ่ายก่อนเผาศพ นี่เผาศพแล้วถึงมาจ่าย แต่ละจังหวัดก็มีแต่ขั้นตอนซ้ำมาก ส่วนจ่ายได้ก็บอกว่าจ่ายได้ ส่วนไหนจ่ายไม่ได้ก็บอกว่าจ่ายไม่ได้ บางครั้งตอนไปยื่นควรจะบอกว่า 7 วัน 15 วัน ไม่เข้าหลักเกณฑ์ ควรบอก ปล่อยให้รอ รอแบบมีความหวัง ต้องบอกตั้งแต่วันแรกว่า ไม่เข้าเกณฑ์ อย่างไร เงินประกันตัวก็เช่นกัน ถ้าไม่เข้าหลักเกณฑ์ ก็ควรบอกเลยว่า ไม่ได้ ไม่ใช่ปล่อยให้มานั่งรอมีความหวัง...” สะท้อนให้เห็นว่าการบริหารจัดการยังมีความล่าช้า แต่ในระหว่างการพิจารณาของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพโดยสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา ผู้ให้ข้อมูลเสนอว่าควรประสานกับผู้ยื่นคำขอรับค่าตอบแทนเป็นระยะ ๆ ว่ากระบวนการดำเนินการไปถึงไหน และกำลังดำเนินการอย่างไร ซึ่งหากพิจารณาตามมาตรฐานกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานและระยะเวลาการให้บริการในอดีตถึงปัจจุบัน ซึ่งเดิมรวมระยะเวลาการปฏิบัติ จำนวน 108 วัน ใน 4 ขั้นตอน มาเป็นระยะเวลาการปฏิบัติ จำนวน 90 วัน ใน 4 ขั้นตอน มาเป็นระยะเวลาการปฏิบัติ 79 วัน ใน 3 ขั้นตอน มาเป็นระยะเวลาการปฏิบัติ 52 วัน ใน 3 ขั้นตอน และล่าสุดมาเป็นระยะเวลาการปฏิบัติ 28 วัน ใน 3 ขั้นตอน ซึ่งระยะเวลาในการปฏิบัติลดลงเรื่อย ๆ ตามลำดับ โดยระยะเวลา 28 วัน ประกอบด้วยขั้นตอนการรับคำขอ และขั้นตอนพิจารณา รวมกัน 21 วัน ซึ่งประกอบด้วย จัดทำคำขอตามแบบ สขง. 1/01 หรือ สขง. 1/03 กรณีผู้เสียหาย สอบปากคำ ตรวจสอบเอกสารประกอบคำขอ ลงระบบ นิติกรรวบรวมเอกสารครบถ้วน สรุปข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และวิเคราะห์ข้อมูล สรุปทำความเข้าใจเสนอเลขานุการคณะอนุกรรมการหรือคณะกรรมการเพื่อจัดทำความเห็น ประชุมคณะอนุกรรมการหรือคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาคำวินิจฉัย การใช้ระยะเวลานานอาจเป็นช่วงของการของบประมาณกลางที่ต้องผ่านคณะรัฐมนตรีด้วย

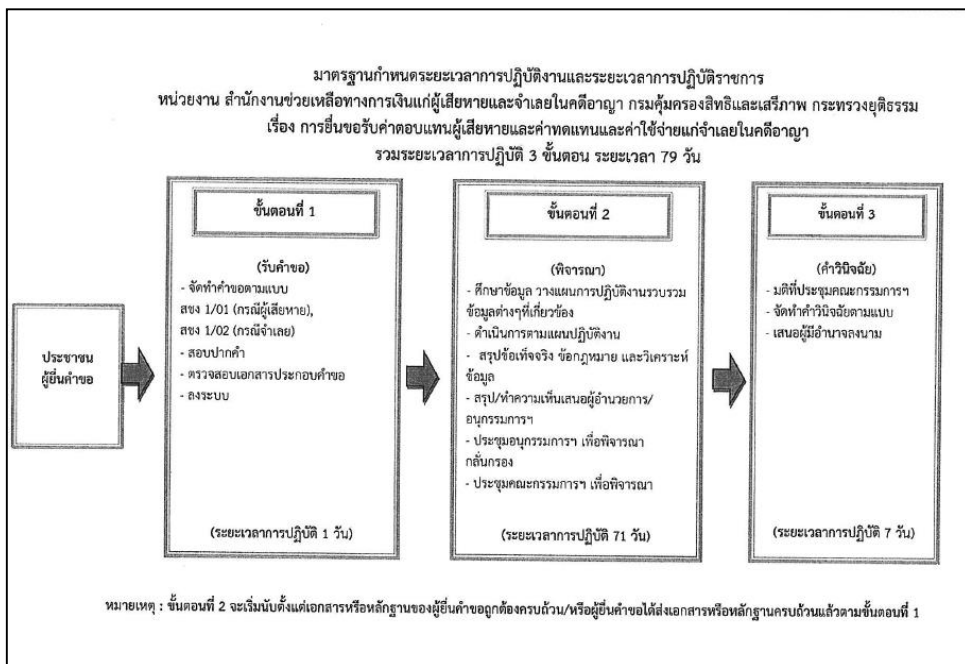
ภาพที่ 4.4 แผนผังแสดงขั้นตอนและระยะเวลาการปฏิบัติราชการของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา

ที่มา: สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา (2562)

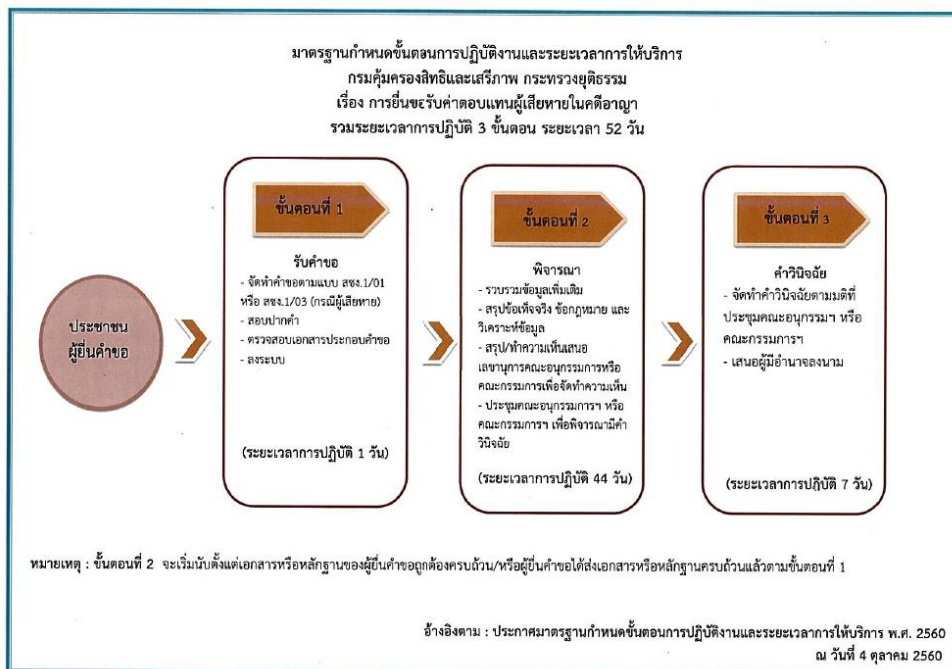

ภาพที่ 4.5 มาตรฐานกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานและระยะเวลาการปฏิบัติราชการ สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม

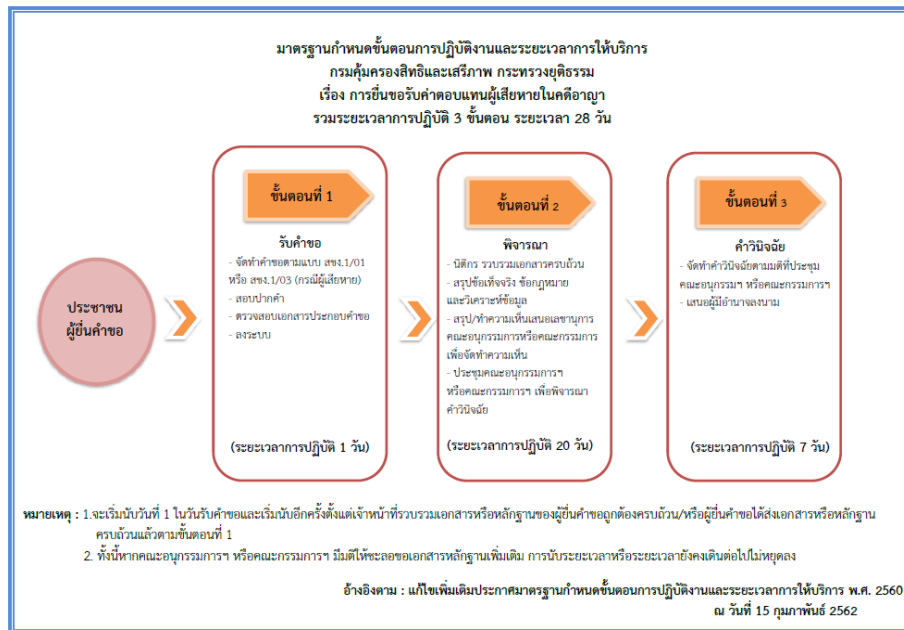
ที่มา: สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา (2562)

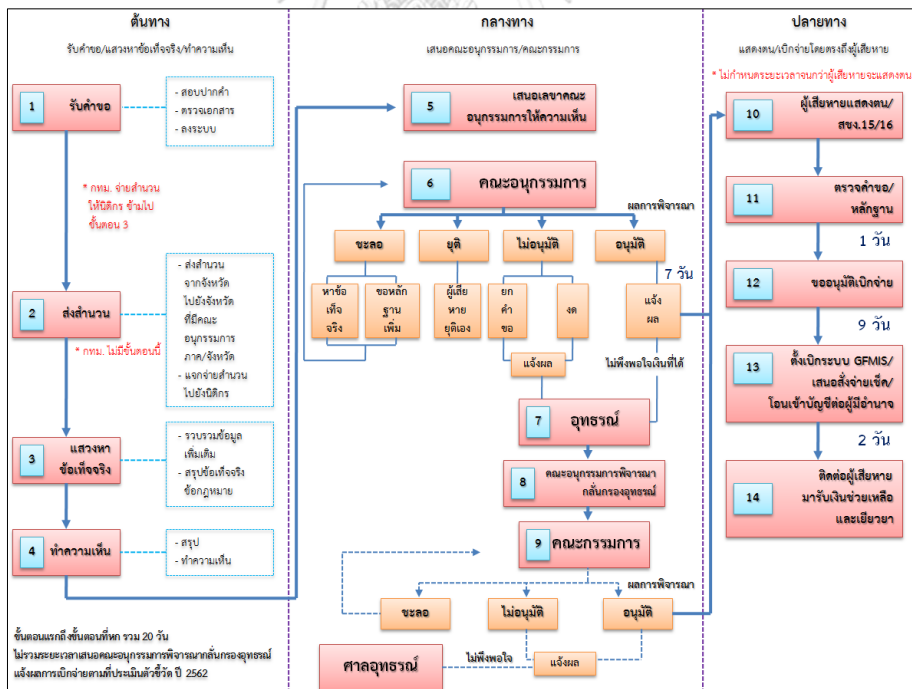
ภาพที่ 4.6 มาตรฐานกำหนดระยะเวลาการปฏิบัติงานและระยะเวลาการปฏิบัติราชการ
 ที่มา: สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา (2562)

ภาพที่ 4.7 มาตรฐานกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานและระยะเวลาการให้บริการ พ.ศ. 2560
 ที่มา: สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา (2562)

ภาพที่ 4.8 มาตรฐานกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานและระยะเวลาการให้บริการ พ.ศ. 2561-2562
ที่มา: สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา (2562)

ภาพที่ 4.9 สรุปขั้นตอนการช่วยเหลือและเยียวยาผู้เสียหายในคดีอาญา กรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด

ที่มา: สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา (2562)

(5) ด้านแรงจูงใจ

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคคลมีความรู้สึกที่ดีต่องานที่ทำ รวมถึงเป็นแรงกระตุ้นที่ช่วยให้บุคคลมีความตั้งใจในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ ทำให้เกิดประสิทธิผลในการปฏิบัติงานตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ แรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่โดยทั่วไปมาจากแรงจูงใจภายใน และแรงจูงใจภายนอก ซึ่งแต่ละคนจะมีแรงจูงใจต่างกันตามสภาพแวดล้อม หรือสถานภาพของบุคคล ซึ่งบางคนมีความต้องการเป็นแรงผลักดัน ต้องการการยอมรับนับถือจากผู้อื่น ได้รับความสำเร็จในชีวิต ครอบครัว ต้องการความก้าวหน้าทางสังคม หรือสนใจในลักษณะของงาน และต้องการช่วยเหลือสังคมให้เป็นปกติสุข ซึ่งแรงจูงใจมักมาคู่กับการจูงใจ ซึ่งเป็นกระบวนการที่บุคคลถูกกระตุ้นจากสิ่งเร้าโดยจงใจ ให้กระทำหรือดีนรนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์บางอย่าง ซึ่งจะเห็นได้ว่า พฤติกรรมที่เกิดจากการจูงใจ เป็นพฤติกรรมที่ไม่ใช่เป็นเพียงการตอบสนองสิ่งเร้าปกติธรรมดา แต่ต้องเป็นพฤติกรรมที่มีความเข้มข้น มีทิศทางจริงจัง มีเป้าหมายชัดเจนว่า ต้องการไปสู่จุดใด และพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเป็นผลสืบเนื่องมาจาก แรงผลักดัน หรือแรงกระตุ้น ซึ่งพนักงานจ้างเหมาบริการผู้ปฏิบัติงาน ณ สถานีตำรวจภูธรเมือง หรือจุดให้บริการประชาชนสถานีตำรวจภูธรเมือง (Service Point) กล่าวกับผู้วิจัยว่า “...น่าจะมึ้นเวลาให้บ้าง วันลาควรระบุใน TOR ว่าลาได้กี่ครั้งต่อปี ไม่ใช่ว่าลาแล้วหักเงินอย่างเดียว คนทำงาน คนตั้งใจทำงานก็เสียกำลังใจ ขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน พนักงานจ้างเหมาบริการของกรมเข้า ๆ ออก ๆ บ่อย เพราะมองไม่เห็นความก้าวหน้าของตนเอง...” ซึ่งผลกระทบในทางบวกในการนำนโยบายการช่วยเหลือเยียวยาอาชญากรรมไปสู่การปฏิบัติย่อมต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะด้าน หากเจ้าหน้าที่ที่มีการสับเปลี่ยนโยกย้ายบ่อยย่อมทำให้งานไม่มีความต่อเนื่อง เนื่องจากความสำเร็จในงาน เป็นการที่บุคคลสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และผู้บังคับบัญชา เพื่อร่วมงาน ยอมรับยกย่อง ชมเชย และยอมรับในผลการปฏิบัติงาน นอกจากนี้นิติกรของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ผู้ปฏิบัติงาน ณ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดหนึ่งยังกล่าวกับผู้วิจัยอีกว่า “...กรมเราเหมือนลูกเมียเหนื่อยตอนออกมาทำงานที่สำนักงานยุติธรรมจังหวัด เป็นงานฝาก อำนาจทั้งหมดอยู่ที่สำนักงานยุติธรรมจังหวัด ซึ่งขึ้นกับสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม...” อย่างไรก็ตามหัวหน้ากลุ่มงานคนหนึ่งของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาได้อธิบายและเสนอในประเด็นนี้ว่า “...ควรต้องปรับปรุงโครงสร้าง อัตราค่าจ้างให้เจ้าหน้าที่ในส่วนภูมิภาคอย่างน้อยต้องเป็นพนักงานราชการ เพื่อให้เกิดความมั่นคง เพราะเจ้าหน้าที่เหล่านี้เป็นฝ่ายเลขานุการของคณะอนุกรรมการ ทำหน้าที่รับคำขอตรวจสอบคำขอ เบื้องต้น ...” ซึ่งจากที่กล่าวมาข้างต้นแล้วว่ากรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพมีเจ้าหน้าที่ 3 ระดับ ได้แก่ ข้าราชการ พนักงานราชการทั่วไป และพนักงานจ้างเหมาบริการ ตามข้อเสนอของผู้ให้ข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า ย่อมเป็นเรื่องที่ยาก เนื่องจากอัตราของลูกจ้างชั่วคราว ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการทั่วไป ข้าราชการ อยู่ในอำนาจการกำหนดอัตราตำแหน่งของ

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงาน ก.พ.) แนวทางการให้ผู้ปฏิบัติงานของกรม
คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพสามารถปฏิบัติงานอย่างมีขวัญกำลังใจ ควรเป็นการระบุวันลาให้พนักงาน
จ้างเหมาบริการให้สามารถลาได้อย่างน้อย 10-15 วันต่อหนึ่งปีงบประมาณโดยไม่ถือเป็นการขาดงาน
ในข้อกำหนดการจ้าง (TOR) เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

กระทรวงยุติธรรมมีวิสัยทัศน์ในการสร้าง หลักประกันความยุติธรรม ตามมาตรฐานสากล ซึ่ง
ประกอบด้วยพันธกิจ 4 ด้าน ก็คือ

- (1) พัฒนาระบบการให้บริการประชาชนเพื่อให้เข้าถึงความยุติธรรมอย่างเท่าเทียม
- (2) พัฒนาระบบงานยุติธรรมและการบังคับใช้กฎหมายให้เป็นไปตามหลักสากล
- (3) พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารความยุติธรรม และการบังคับใช้กฎหมายให้มีธรรมาภิบาล
- (4) พัฒนาระบบป้องกันอาชญากรรม เพื่อสร้างความปลอดภัยในสังคม

โดยจัดโครงสร้างกระทรวงยุติธรรมออกเป็น 4 ด้านหลัก ก็คือ

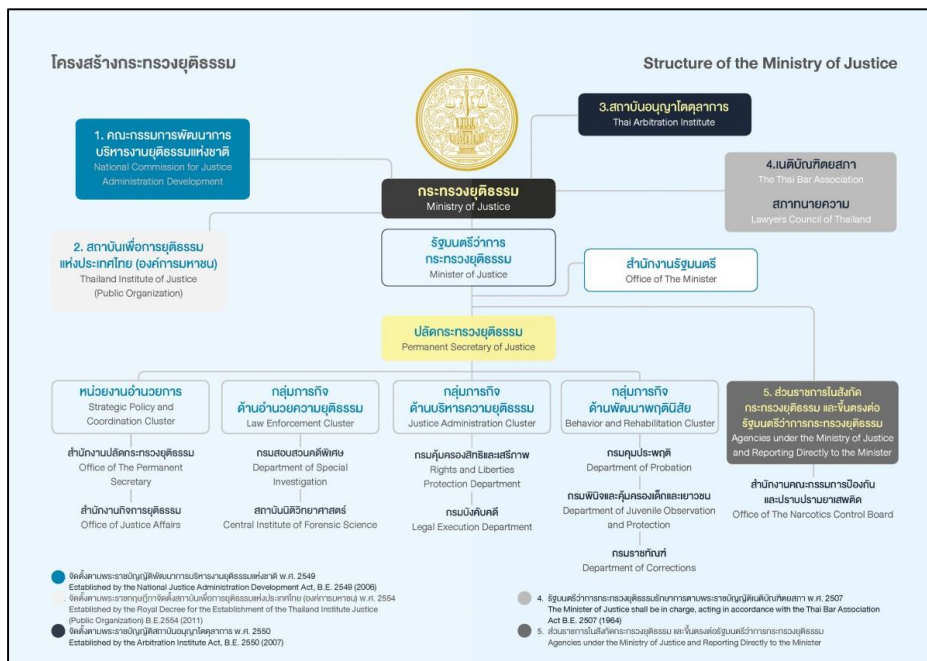
(1) หน่วยงานอำนวยการ ประกอบด้วย สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม และสำนักงาน
กิจการยุติธรรม

(2) กลุ่มภารกิจด้านอำนวยความยุติธรรม ประกอบด้วย กรมสอบสวนคดีพิเศษ และสถาบัน
นิติวิทยาศาสตร์

(3) กลุ่มภารกิจด้านบริหารความยุติธรรม ประกอบด้วย กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และ
กรมบังคับคดี

(4) กลุ่มภารกิจด้านพัฒนาพฤติกรรม ประกอบด้วย กรมคุมประพฤติ กรมพินิจและคุ้มครอง
เด็กและเยาวชน และกรมราชทัณฑ์

นอกจากนี้ ยังประกอบด้วยหน่วยงานในกำกับอีก เช่น สำนักงานรัฐมนตรี คณะกรรมการ
พัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (องค์กรมหาชน)
สถาบันอนุญาโตตุลาการ เนติบัณฑิตยสภา ในพระบรมราชูปถัมภ์ สภานายความ ในพระบรม
ราชูปถัมภ์ และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำหรับสำนักงาน
คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐนั้น เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2559 ได้โอนย้าย
สำนักงานจากเดิมเป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรม เป็นหน่วยงานของรัฐอยู่ภายใต้บังคับ
บัญชาของนายกรัฐมนตรี

ภาพที่ 4.10 โครงสร้างกระทรวงยุติธรรม
ที่มา: กระทรวงยุติธรรม (2562)

สำนักงานยุติธรรมจังหวัดอยู่ภายใต้การกำกับดูแลและบังคับบัญชาของสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม โดยกองยุทธศาสตร์และแผนงาน ส่วนนโยบายและยุทธศาสตร์ยุติธรรมชุมชน และยุติธรรมจังหวัด สำนักงานยุติธรรมจังหวัดระบบเดิม ซึ่งปัจจุบันมี 66 จังหวัด 5 สาขา กรอบบทบาทและภารกิจหลัก มี 3 ประการ ได้แก่

- (1) อำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชน ตามอำนาจหน้าที่ของกระทรวงยุติธรรม
- (2) ให้บริการประชาชนในงานของกระทรวงยุติธรรมระดับจังหวัด
- (3) ประสานความร่วมมือกับส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในและนอกสังกัด

กระทรวงยุติธรรม เพื่ออำนวยความสะดวกยุติธรรมแก่ประชาชนให้มีความเชื่อมั่น และเข้าถึงความยุติธรรมอย่างทั่วถึงและเสมอภาค

ซึ่งโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ มีจำนวน 3 กลุ่มงาน ได้แก่

- (1) กลุ่มงานบริหารทั่วไป มีหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการ ได้แก่ งานสารบรรณ งานพัสดุ งานการเงินและบัญชี งานการเจ้าหน้าที่ งานข้อมูล สถิติ และงานการประชาสัมพันธ์
- (2) กลุ่มงานนโยบายและยุทธศาสตร์ มีหน้าที่รับผิดชอบการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติราชการสี่ปี แผนปฏิบัติราชการประจำปี และแผนงบประมาณ รวมทั้งติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผน

(3) กลุ่มงานบริการประชาชน มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานบริการประชาชนในการกิจของกระทรวงยุติธรรม ให้ได้รับความสะดวก รวดเร็ว และโปร่งใส ประกอบด้วย 2 ศูนย์บริการ ก็คือ ศูนย์บริการร่วมกระทรวงยุติธรรม และศูนย์ประสานงานยุติธรรมชุมชน

โดยรูปแบบการบริหาร ใช้หลักการจัดองค์กรแบบเชิงซ้อน ในรูปแบบคณะกรรมการบริหาร สำนักงานยุติธรรมจังหวัด จากหัวหน้าหน่วยงานสังกัดกระทรวงยุติธรรมในจังหวัด และเจ้าหน้าที่สำนักงานยุติธรรมจังหวัด ที่ได้รับมอบหมายเป็นเลขานุการ โดยมีเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานสังกัดกระทรวงยุติธรรมในจังหวัดหมุนเวียนมาปฏิบัติงานตามโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของสำนักงานยุติธรรมจังหวัดตามความเหมาะสม ทั้งนี้ โดยดำเนินการตามระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการบริหารสำนักงานยุติธรรมจังหวัด พ.ศ. 2548 ภายหลังปรับแก้ไขเป็นระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการบริหารสำนักงานยุติธรรมจังหวัด พ.ศ. 2550

ภาพที่ 4.11 สำนักงานยุติธรรมจังหวัดระบบเดิม

ที่มา: กระทรวงยุติธรรม (2562)

สำนักงานยุติธรรมจังหวัดน่านร้อง ปัจจุบันมี 10 จังหวัด โดยกรอบบทบาทและภารกิจหลัก มี 4 ประการ ได้แก่

(1) ขับเคลื่อนระบบยุติธรรมชุมชน โดยพิจารณาดำเนินการจัดตั้งเครือข่ายยุติธรรมชุมชน ขึ้นในระดับชุมชน และ/หรือ หมู่บ้าน และจัดตั้งศูนย์ยุติธรรมชุมชนขึ้นตามความเหมาะสม

(2) เป็นผู้แทนกระทรวงยุติธรรมในระดับจังหวัดโดยการนำนโยบายรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง และนโยบาย และ/หรือ ยุทธศาสตร์กระทรวงยุติธรรมสู่การปฏิบัติในพื้นที่จังหวัด การเชื่อมโยงภารกิจของกระทรวงยุติธรรมกับประชาชน การบูรณาการงาน และ/หรือ โครงการของหน่วยงานสังกัดกระทรวงยุติธรรมในจังหวัด การเป็นผู้แทนของกระทรวงยุติธรรมในระบบการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ และคณะกรรมการจังหวัด ตลอดจนงาน และ/หรือ โครงการอื่น ๆ ที่ไม่มีหน่วยงานใดในจังหวัดรับผิดชอบโดยตรง

(3) เป็นผู้แทนส่วนราชการที่ไม่มีหน่วยงานในจังหวัดตามที่ได้รับมอบอำนาจหรือมอบหมาย ภารกิจจากส่วนราชการนั้น ๆ ประกอบด้วย กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กรมสอบสวนคดีพิเศษ สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ สำนักงานกิจการยุติธรรม สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

อย่างไรก็ดี เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2559 ได้โอนย้ายสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ จากเดิมเป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรม เป็นหน่วยงานของรัฐซึ่งไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง ทบวงใด อยู่ภายใต้บังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี ตั้งแต่วันที่ 27 เมษายน 2559 ตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 และพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ 16) พ.ศ. 2559

(4) เป็นผู้ประสานงานกระบวนการยุติธรรมระดับจังหวัด โดยจะเป็นฝ่ายเลขานุการของ คณะอนุกรรมการบริหารงานยุติธรรมระดับจังหวัด ภายใต้คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ และประสานงานทั่วไปกับหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมในจังหวัด

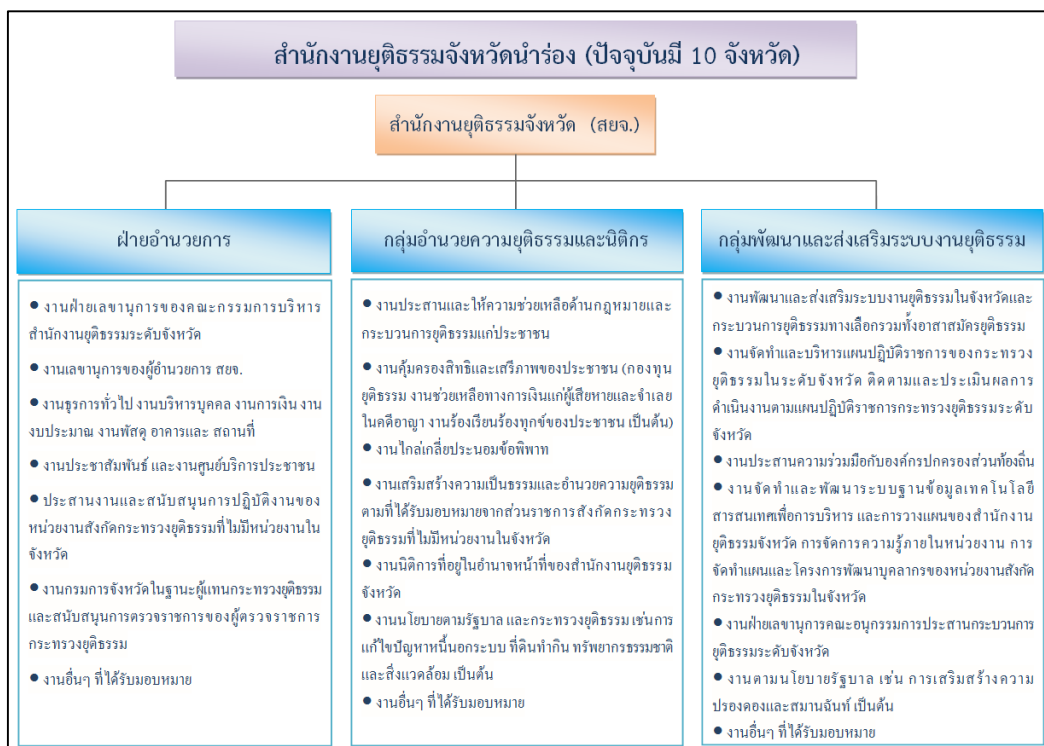
ซึ่งโครงสร้างและอำนาจหน้าที่มี 1 ฝ่าย และ 2 กลุ่ม ได้แก่

(1) ฝ่ายอำนวยการ งานฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการบริหารราชการกระทรวงยุติธรรมระดับจังหวัด งานเลขานุการของยุติธรรมจังหวัด งานธุรการทั่วไป งานบริหารบุคคล งานการเงิน งานงบประมาณ งานพัสดุ อาคารและสถานที่ งานประชาสัมพันธ์ และงานศูนย์บริการประชาชน งานประสานและสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานสังกัดกระทรวงยุติธรรมที่ไม่มีหน่วยงานในจังหวัด งานกรมการจังหวัดในฐานะผู้แทนกระทรวงยุติธรรม และสนับสนุนการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการกระทรวงยุติธรรม และงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

(2) กลุ่มอำนาจความยุติธรรมและนิติการ งานประสานและให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรมแก่ประชาชน งานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน งานไกล่เกลี่ย ประนอมข้อพิพาท งานตามนโยบายรัฐบาล และกระทรวงยุติธรรมเพื่ออำนาจความยุติธรรมแก่ประชาชน งานเสริมสร้างความเป็นธรรมและอำนาจความยุติธรรมตามที่ได้รับมอบหมายจากส่วนราชการสังกัดกระทรวงยุติธรรมที่ไม่มีหน่วยงานในจังหวัด งานนิติการที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของสำนักงานยุติธรรมจังหวัด และงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

(3) กลุ่มพัฒนาและส่งเสริมระบบงานยุติธรรม งานพัฒนาและส่งเสริมระบบยุติธรรมชุมชน รวมทั้งระบบงานยุติธรรมกระบวนการยุติธรรมทางเลือกในจังหวัด งานจัดทำและบริหารแผนปฏิบัติการราชการกระทรวงยุติธรรมในระดับจังหวัด ตลอดจนการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการราชการกระทรวงยุติธรรมระดับจังหวัด งานประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น งานจัดทำและพัฒนาระบบฐานข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการบริหารและการวางแผนของสำนักงานยุติธรรมจังหวัด การจัดการความรู้ภายในหน่วยงาน การจัดทำแผนและโครงการพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานสังกัดกระทรวงยุติธรรมในจังหวัด งานฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการประสานกระบวนการยุติธรรมระดับจังหวัด งานตามนโยบายรัฐบาล ในการส่งเสริมและสนับสนุนระบบยุติธรรมชุมชน และยุติธรรมทางเลือกในจังหวัด และงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

โดยรูปแบบการบริหารยังคงใช้หลักการจัดองค์กรแบบเชิงซ้อน ในรูปแบบคณะกรรมการบริหารสำนักงานยุติธรรมจังหวัด แต่มอบหมายให้ยุติธรรมจังหวัด ทำหน้าที่กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการบริหารสำนักงานยุติธรรมจังหวัด และให้ข้าราชการและลูกจ้างชั่วคราวในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม รวมทั้งพนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ซึ่งเป็นพนักงานราชการในสังกัดกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เป็นเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานประจำสำนักงานยุติธรรมจังหวัด ไม่ต้องหมุนเวียนเจ้าหน้าที่จากส่วนราชการสังกัดกระทรวงยุติธรรมในจังหวัดมาปฏิบัติงาน ทั้งนี้ รวมถึงพนักงานจ้างเหมาบริการในสังกัดกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพด้วย ดังนั้นการช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาจึงเป็นหนึ่งในภารกิจของสำนักงานยุติธรรมจังหวัด

ภาพที่ 4.12 สำนักงานยุติธรรมจังหวัดน่าน

ที่มา: กระทรวงยุติธรรม (2562)

สำหรับพนักงานจ้างเหมาบริการสังกัดกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตำแหน่งนิติกร ผู้ปฏิบัติงาน ณ สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา มีหน้าที่และลักษณะงานที่ปฏิบัติ ดังนี้

(1) ปฏิบัติหน้าที่ในการรับคำขอรับค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ที่ยื่นคำขอ ณ จุดบริการกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กรุงเทพมหานคร และตรวจสอบคำขอรับค่าตอบแทน และเอกสารประกอบคำขอให้มีความถูกต้อง ครบถ้วน พร้อมทั้งให้คำแนะนำแก่ประชาชนผู้มาติดต่อราชการ

(2) ปฏิบัติหน้าที่ประสานติดต่อขอเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมจากผู้เสียหายหรือจำเลยในคดีอาญา ทายาทผู้รับมอบอำนาจ หรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้คำขอรับค่าตอบแทน และเอกสารหลักฐานถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ตามที่กำหนด

(3) ปฏิบัติหน้าที่ในการแสวงหาข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย วิเคราะห์ข้อมูล สรุปสำนวนคำขอรับค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา และทำความเข้าใจเสนอผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา

(4) ปฏิบัติหน้าที่สรุปข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย วิเคราะห์ข้อมูล สรุปสำนวนคำขอรับ

ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา และทำความเข้าใจแก่จำเลยในคดีอาญา และทำความเข้าใจแก่จำเลยในคดีอาญา

(5) ปฏิบัติหน้าที่ในการจัดเตรียมสำนวน สรุปลำนวน คำขอรับค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา เพื่อเสนอต่อคณะอนุกรรมการหรือคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา และบันทึกความเห็นของคณะอนุกรรมการหรือคณะกรรมการในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (OCIPA)

(6) ปฏิบัติหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนคำขอต่าง ๆ ของสำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพภาค และคณะอนุกรรมการประจำจังหวัดหรือประจำภูมิภาค เพื่อดำเนินการตามนโยบายของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

(7) ปฏิบัติหน้าที่ในการตรวจสอบคำขอของผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาของสำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพภาค หรือสำนักงานยุติธรรมจังหวัด ที่มีคณะอนุกรรมการ เพื่อสรุปผลการพิจารณาเสนอให้คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พิจารณาทราบ

(8) จัดประชุมคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา

(9) รายงานผลการพิจารณาของคณะอนุกรรมการทั่วประเทศในแต่ละเดือน เพื่อจัดทำสถิติและผลการพิจารณารายงานให้คณะกรรมการทราบ

(10) จัดทำข้อมูลผู้เสียหายที่ถูกกระทำทางเพศที่ผ่านการพิจารณาจากคณะอนุกรรมการหรือคณะกรรมการในแต่ละเดือน เพื่อสรุปผลให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ดำเนินการช่วยเหลือ

นอกจากนี้ พนักงานจ้างเหมาบริการสังกัดกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตำแหน่งนิติกร ผู้ปฏิบัติงาน ณ สำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพภาค และสำนักงานยุติธรรมจังหวัด มีหน้าที่และลักษณะงานที่ปฏิบัติ ดังนี้

(1) ให้คำปรึกษา แนะนำ และรับคำขอจากผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559

(2) ตรวจสอบเอกสารหลักฐานประกอบการยื่นคำขอ การสอบปากคำเพิ่มเติม ตลอดจนประสานงานกับหน่วยงานราชการอื่น หรือบุคคลอื่น ๆ เพื่อทราบข้อเท็จจริง หรือความเห็นเกี่ยวกับการขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย เพื่อให้การแสวงหาข้อเท็จจริงมีความสมบูรณ์ ถูกต้อง ครบถ้วน

(3) สรุปลำนวนคำขอรับการช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา ประกอบข้อกำหนด แนวทาง และหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ พร้อมทำความเข้าใจเสนอผู้มีอำนาจลงนาม

(4) ติดต่อประสานงาน จัดทำระเบียบวาระการประชุม หนังสือเชิญประชุม และจัดส่งหนังสือเชิญประชุมพร้อมเอกสารประกอบการประชุมของคณะอนุกรรมการ จัดทำรายงานการประชุม อำนวยความสะดวกในการประชุมคณะอนุกรรมการให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

(5) จัดทำความเห็นคณะอนุกรรมการ และของคณะกรรมการพร้อมบันทึกความเห็นลงในระบบสารสนเทศ จัดทำรายงานการประชุมของคณะอนุกรรมการ

(6) จัดทำคำวินิจฉัยของสำนวนในพื้นที่ที่ได้รับมอบหมาย

(7) ดึงข้อมูลผู้เสียหายและจำเลยจากระบบที่ได้มีการจัดทำคำวินิจฉัยในแต่ละครั้ง เพื่อนำมาบันทึกข้อมูลไว้ในงานของฝ่ายบริหารงานทั่วไป พร้อมทั้งออกเลขคำวินิจฉัยลงในระบบของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา

(8) จัดทำ และแจ้งคำวินิจฉัยแก่ผู้เสียหาย และจำเลย หรือทายาท ผู้มีสิทธิรับเงิน และผู้ที่ได้รับเงิน รวมถึงกรณีที่จดหมายตีกลับ หรือมีการแจ้งเปลี่ยนที่อยู่ให้นำส่งจดหมายใหม่ กรณีที่จดหมายตีกลับ หรือมีการแจ้งเปลี่ยนที่อยู่ให้นำส่งจดหมายใหม่

(9) จัดทำสถิติคำวินิจฉัย สถิติการแจ้งคำวินิจฉัย สถิติยอดค้างจ่าย ถูกต้อง ครบถ้วนภายในระยะเวลาที่มอบหมาย

(10) ให้คำปรึกษา แนะนำ ในการยื่นอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการ รับคำร้องอุทธรณ์ บันทึกสำนวนคำร้องอุทธรณ์ลงในระบบสารสนเทศของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหาย และจำเลยในคดีอาญา

(11) จัดเก็บและรวบรวมข้อมูลสถิติการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา

(12) ดำเนินการเก็บสำนวน

อย่างไรก็ตาม พนักงานจ้างเหมาบริการสังกัดกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตำแหน่งนิติกร ผู้ปฏิบัติงาน ณ สถานีตำรวจภูธรเมือง มีหน้าที่และลักษณะงานที่ปฏิบัติ ดังนี้

(1) ให้คำปรึกษา แนะนำ แจ้งสิทธิ ตลอดจนรับคำขอรับค่าตอบแทนแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559

(2) ตรวจสอบ ติดตาม แสวงหา รวบรวม เอกสารหลักฐานประกอบการยื่นคำขอ การสอบปากคำเพิ่มเติม ตลอดจนประสานงานกับหน่วยงานราชการอื่น หรือบุคคลอื่น ๆ เพื่อขอทราบข้อเท็จจริง หรือความเห็น เกี่ยวกับการขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย เพื่อให้การ

แสวงหาข้อเท็จจริงมีความสมบูรณ์ ถูกต้อง ครบถ้วน

(3) ให้คำปรึกษาด้านกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการกิจกรรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

(4) ลงพื้นที่ประชาสัมพันธ์ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559

(5) จัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559

(6) จัดเก็บและรวบรวมข้อมูลสถิติให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหาย และจำเลยในคดีอาญา

(7) รายงานผลการตรวจสอบครุภัณฑ์ต่าง ๆ ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพที่ตั้งอยู่ที่จุดให้บริการประชาชน ณ สถานีตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่

สำหรับการประเมินผลงานและคุณลักษณะการปฏิบัติงานของพนักงานจ้างเหมาบริการจะแบ่งเป็น 2 ด้าน ประกอบด้วย ผลงาน และคุณลักษณะการปฏิบัติงาน โดยพนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพจะเป็นผู้ประเมิน ซึ่งถ้าผลการประเมินได้ร้อยละ 60 ขึ้นไป ก็ควรต่อสัญญาจ้าง แต่ถ้าผลการประเมินต่ำกว่าร้อยละ 60 ก็ไม่ควรต่อสัญญาจ้าง โดยยุทธธรรมจังหวัดสามารถให้ความเห็นว่า เห็นด้วยกับการประเมิน หรือเห็นแตกต่างจากการประเมินของพนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ซึ่งจะพิจารณาประเด็นของการขาด ลา หรือมาสายประกอบด้วย

กรณีผลงาน จะดูจากปริมาณผลงาน โดยพิจารณาจากปริมาณผลงานเปรียบเทียบกับงานที่ได้รับมอบหมาย หรือเป้าหมาย ข้อตกลงหรือมาตรฐานของงาน ผลสัมฤทธิ์ของงานที่ปฏิบัติได้ โดยพิจารณาจากผลผลิตหรือผลลัพธ์ของผลงานเปรียบเทียบกับเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของงาน คุณภาพของผลงาน โดยพิจารณาจากความถูกต้อง ความครบถ้วน และความประณีต หรือคุณภาพอื่น ๆ ความทันเวลา โดยพิจารณาจากเวลาที่ใช้ปฏิบัติงานเปรียบเทียบกับเวลาที่ใช้กำหนดไว้ หรือเวลาที่ควรปฏิบัติแล้วเสร็จ สำหรับการปฏิบัติงานหรือภารกิจนั้น ๆ การประหยัดหรือความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากร โดยพิจารณาจากความฟุ่มเฟือยในการใช้ทรัพยากร หรือความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรที่ใช้กับผลผลิตของงาน หรือโครงการ

กรณีคุณลักษณะการปฏิบัติงาน จะดูจากความรู้ ความสามารถ และความอุสาหะในการปฏิบัติงาน โดยพิจารณาจากความรอบรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานในหน้าที่ งานที่เกี่ยวข้อง และเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงาน รวมทั้งความขยันหมั่นเพียร ตั้งใจทำงานให้สำเร็จโดยไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรค ความรับผิดชอบ โดยพิจารณาจากการปฏิบัติงานในหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายโดยเต็มใจ มุ่งมั่นทำงานให้สำเร็จลุล่วง และยอมรับผลที่เกิดจากการทำงาน การปฏิบัติตนเหมาะสมกับ

การเป็นผู้รับจ้างของหน่วยงานราชการ โดยพิจารณาจากการปฏิบัติตน การให้ความเคารพต่อผู้บังคับบัญชา ข้าราชการ การเคารพกฎหมาย ระเบียบต่าง ๆ การตรงต่อเวลา การหยุดงาน การให้เกียรติต่อผู้ร่วมงาน รวมทั้งปฏิบัติตนอื่น ๆ เหมาะสมกับการเป็นผู้ปฏิบัติงานของหน่วยงานราชการ ความคิดริเริ่ม โดยพิจารณาจากความสามารถในการคิดริเริ่ม ปรับปรุงงานให้เกิดผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นกว่าเดิม รวมทั้งมีความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ มาใช้ประโยชน์ต่อองค์กร ความร่วมมือ โดยพิจารณาจากความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม การวางแผน โดยพิจารณาจากความสามารถในการคาดการณ์ การวิเคราะห์ข้อมูล กำหนดเป้าหมาย และวิธีปฏิบัติให้เหมาะสม

ภาพที่ 4.13 งานสำคัญของกระทรวงยุติธรรมสู่ประชาชนตาม “โครงการไทยนิยม ยั่งยืน”

ที่มา: กระทรวงยุติธรรม (2562)

ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตถึงแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานจ้างเหมาบริการ หากดูความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่หรือลักษณะงานที่ปฏิบัติ และแรงจูงใจหรือสวัสดิการและผลประโยชน์ ก็ถือได้ว่า อาจจะยังสัมพันธ์กันน้อย เนื่องจากการกิจของกระทรวงยุติธรรมมีจำนวนมาก โดยเฉพาะภารกิจตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ซึ่งพนักงานจ้างเหมาบริการแม้จะเป็นการจ้างโดยงบประมาณของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ แต่การดำเนินงานพนักงานจ้างเหมาบริการในต่างจังหวัดจะอยู่ภายใต้การกำกับดูแลและบังคับบัญชาของยุติธรรมจังหวัด ซึ่งในปัจจุบันสำนักงานยุติธรรมจังหวัดมีโครงสร้างการปฏิบัติงาน 2 รูปแบบ ก็คือ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดนำร่อง กับสำนักงานยุติธรรมจังหวัดระบบเดิม ภายใต้สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม โดยกองยุทธศาสตร์และแผนงาน ส่วน

นโยบายและยุทธศาสตร์ยุทธธรรมชุมชนและยุทธธรรมจังหวัด ซึ่งการปฏิบัติงานของพนักงานจ้างเหมาบริการจากการจ้างโดยงบประมาณของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพไม่เพียงปฏิบัติงานของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเพียงอย่างเดียว แต่ต้องปฏิบัติงานของสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม รวมถึงภารกิจอื่น ๆ ของกระทรวงยุติธรรมด้วย ส่งผลให้พนักงานจ้างเหมาบริการจากการจ้างโดยงบประมาณของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพมีภารกิจงานจำนวนมาก ที่นอกเหนือไปจากนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ดังนี้แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานจึงมีความสำคัญ เนื่องจากค่าตอบแทนที่ไม่จำเป็นต้องจ่ายเป็นตัวเงินในการจ่ายทางตรงหรือทางอ้อมเสมอไป แต่อาจให้ในลักษณะไม่เป็นตัวเงิน เป็นตัวงานหรือสภาพแวดล้อมในงาน อาจใช้ระบบค่าตอบแทนในลักษณะค่าตอบแทนหลัก ค่าตอบแทนจูงใจ หรือใช้ผลประโยชน์เกื้อกูลก็ได้ ประเภทของค่าตอบแทนของภาครัฐของประเทศไทยได้จัดสรรค่าตอบแทนออกเป็น เงินเดือนพื้นฐาน เงินประจำตำแหน่ง ค่าตอบแทนนอกเหนือจากเงินเดือน เงินเพิ่ม และสวัสดิการและผลประโยชน์เกื้อกูล ดังนี้สวัสดิการและผลประโยชน์เกื้อกูล เช่น สิทธิการลา การลาป่วย การลาคลอดบุตร การลาปฏิบัติงาน การลาพักผ่อน การลาอุปสมบทหรือการลาไปประกอบพิธีฮัจจ์ การลาเข้ารับการศึกษาหรือเข้ารับการเตรียมพล การลาไปศึกษา ฝึกอบรม ดูงาน หรือปฏิบัติการวิจัย การลาไปปฏิบัติงานในองค์กรระหว่างประเทศ การลาติดตามคู่สมรส การลาไปช่วยเหลือภริยาที่คลอดบุตร หรือการลาไปฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ จึงมีความสำคัญ ทั้งหมดนี้เป็นผลประโยชน์เกื้อกูลหรือสวัสดิการที่ไม่เป็นตัวเงิน ที่ทางกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพอาจพิจารณาเลือกให้สิทธิ์บางอย่างกับพนักงานจ้างเหมาบริการได้ เช่น การลาป่วย และลาปฏิบัติงาน ซึ่งสามารถระบุในสัญญาจ้าง (TOR) ได้ นอกจากนี้ ผลประโยชน์เกื้อกูลหรือสวัสดิการที่เป็นตัวเงิน การสนับสนุนในการจ่ายค่ารักษาพยาบาล หรือการศึกษาบุตร ที่สำคัญและจำเป็น หรือเงินค่าตอบแทนการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการ ค่าเช่าบ้าน ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ การออมทรัพย์ การให้กู้เงิน การเคหะสงเคราะห์ การสงเคราะห์ข้าราชการ การฌาปนกิจ การกีฬา และนันทนาการ ร้านสวัสดิการ กิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งสิทธิ์ที่พนักงานอาจจะได้รับ เช่น เงินค่าตอบแทนการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ เพื่อเพิ่มแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้การนำนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไปสู่การปฏิบัติประสบความสำเร็จ

(6) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสิ่งที่จำเป็นและเป็นที่ยอมรับในยุคปัจจุบัน และเป็นยุคที่หน่วยงานต่าง ๆ เห็นความจำเป็นและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการดำเนินงาน การบริหารงาน และการตัดสินใจ ซึ่งภาครัฐต้องมีข้อมูลสารสนเทศที่ดี โดยมีกระบวนการจัดการผ่านคอมพิวเตอร์ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ตั้งแต่การผลิต การจัดเก็บ การประมวลผล การเรียกใช้ และการสื่อสารสารสนเทศ รวมทั้งการแลกเปลี่ยนและการใช้ทรัพยากรสารสนเทศร่วมกันให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ การนำนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไปสู่การปฏิบัติจะเกิดผลกระทบในทางบวกต้องอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศ เนื่องจากองค์กรที่มีสมรรถนะภายในค่อนข้างสูงจะมีโอกาสที่นำเอานโยบายไปสู่การปฏิบัติเกิดผลกระทบในทางลบน้อย ในทางตรงข้ามหากองค์กรที่มีสมรรถนะภายในค่อนข้างต่ำ จะส่งผลทำให้การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติเกิดผลกระทบในทางบวกมาก ซึ่งที่ปรึกษากรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพคนหนึ่งกล่าวว่า “...วันที่ 6 มีนาคม 2562 จะประชุมกันจัดทำข้อมูลเพื่อดึงข้อมูลจาก คปภ. ประชุมเพราะมีเอ็มโออยู่ เรื่องนี้ได้แล้ว 300,000 ได้มาแล้วเท่านี้ เหลือเท่านี้ ไม่นานนั้นจะจ่ายซ้ำซ้อน อธิบดีก็เลยเสนอว่า อยากจะทำในรูปแบบที่เอาของขนส่งเข้ามาด้วย เพราะว่าจะได้รู้ว่าต่อ พ.ร.บ. ไม่ต่อ พ.ร.บ. ก็เลยน่าจะเป็น เฟส 2 ไม่น่าจะเป็นเฟสนี้ อยากได้เร็ว ๆ คือการเชื่อมต่อนานข้อมูล ถ้าขนส่งเข้าร่วมก็ดีนะ ได้รู้เลยว่าทะเบียนนี้เข้าไม่เข้า เราก็จะได้มีมาตรการด้วยว่า คนที่ไม่มี พ.ร.บ. มาบิกกับเรา เราอาจจะมึนงงไปต่อ พ.ร.บ. นะ แล้วจะได้สิทธิ หรือมีเงื่อนไขระหว่างเรา ปีนี้ยังไม่ต่อ อีกซักปีมาอีกละ ยังไม่ต่อ...” ซึ่งความสำเร็จของการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติจึงขึ้นอยู่กับองค์กรที่รับผิดชอบว่ามีขีดความสามารถที่จะปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับความคาดหวังเพียงใด องค์กรต้องมีการวางแผนเตรียมความพร้อมเป็นอย่างดีด้านด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทำให้มีทางเลือกหลายทาง จำเป็นต้องมีการศึกษานโยบาย วัตถุประสงค์และข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานและองค์กรเพื่อช่วยในการตัดสินใจ

ประเด็นนี้ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยจังหวัดหนึ่งในคณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาประจำภูมิภาคหนึ่งกล่าวว่า “...ขนส่งต้องทำ พ.ร.บ. ก่อนต่อทะเบียน แต่ประเด็นเกิดขึ้น คือ คนไม่ต่อทะเบียน เพราะต่อทะเบียนแล้วเงินเยอะ บางคนเลยทิ้งให้มี เงินซื้อ พ.ร.บ. ได้ แต่ต่อทะเบียนไม่ได้ เราต้องทำความเข้าใจว่า คุณซื้อ พ.ร.บ. ได้ แต่การต่อทะเบียนเป็นเรื่อง แม้ว่าขนส่งร่วมมือ ร่วมมือกันดีมาก กลับกลายเป็นว่า รถที่ไม่จดทะเบียนเยอะมาก...” ซึ่งในการพิจารณาจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหายรองอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพคนหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยว่า “...ถ้ากรณีหน่วยที่คุมทั้ง พ.ร.บ. ทั้ง ประกันภัยต่าง ๆ คือ คปภ. ซึ่งก็มีระบบตัวเอง ซึ่งจะร่วมกับ

บริษัทกลางคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ ซึ่ง คปภ. จะมีคณะกรรมการทุกชุด ถ้าสงสัยทาง คปภ. ที่เป็นคณะกรรมการก็จะเปิดดูให้...” ซึ่งแสดงให้เห็นว่าปัจจุบันกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพโดยสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญายังไม่มีการเชื่อมต่อข้อมูลระหว่างสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) และกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ประเด็นนี้ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าเทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบันถือเป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งขององค์กร ซึ่งมีผลกระทบต่อการจัดองค์กร ในการฟื้นฟูระบบราชการ หรือการเป็นระบบราชการที่ทันสมัย ภาครัฐต้องตระหนักถึงความจำเป็นของระบบราชการที่จะต้องปรับตัวด้วยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในกระบวนการทำงานของภาครัฐเพิ่มมากขึ้น โดยมีจุดประสงค์หลักเพื่อให้กิจกรรมและกระบวนการของภาครัฐมีความรวดเร็ว คล่องตัว และมีประสิทธิภาพมากขึ้น อันจะสามารถตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมภายนอกที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างดี โดยเฉพาะในยุคของโลกดิจิทัล

ประเด็นนี้ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุดคนหนึ่งในคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาประจำภูมิภาคหนึ่งกล่าวต่อไปอีกว่า “... คดีที่เข้ามาสู่กระบวนการอัยการ ส่วนใหญ่จะเป็นของพ่อค้า แม่ค้า ของนักศึกษา บางคนไม่ยอมต่อทะเบียน พอเกิดอุบัติเหตุขึ้นก็มีปัญหา...” แสดงให้เห็นว่านอกจากการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการอำนวยความสะดวกในการทำคำขอรับค่าตอบแทนผู้เสียหายแล้ว ในส่วนของผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมเองก็ต้องเอาใจใส่ตระหนักในการต่อทะเบียน ต่อประกันภัยให้กับรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ส่วนตัวด้วย เมื่อประสบอุบัติเหตุแล้วจะได้เรียกค่าใช้จ่ายจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) ได้ด้วย

ยกตัวอย่างคำขอรับค่าตอบแทน ณ กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีพฤติการณ์แห่งคดีว่า “ตามวันเวลาที่เกิดเหตุ ขณะที่ผู้เสียหายเดินอยู่ในซอยสุขนครสวัสดิ์ 27 สถานที่เกิดเหตุ ได้มีผู้ต้องหาสองคนขับขีรถจักรยานยนต์ซ้อนท้ายกันมา ระหว่างนั้นผู้ต้องหาคนที่ซ้อนท้ายได้ลงมาจากรถจักรยานยนต์และเข้ามาหวังชิงทรัพย์ซึ่งเป็นโทรศัพท์มือถือไอโฟนของผู้เสียหายแต่ผู้เสียหายขัดขืน ผู้ต้องหาจึงใช้อาวุธมีดแทงผู้เสียหายจนเป็นเหตุให้ผู้เสียหาย นายวศิน เหลืองแจ่ม เสียชีวิตในที่เกิดเหตุ” ซึ่งกลุ่มตัวอย่างผู้ยื่นคำขอรับค่าตอบแทนกล่าวกับผู้วิจัยว่า “ถามว่านานไหมกว่าจะได้รับเงิน ประมาณ 1 เดือนก็ได้เงินแล้ว ได้เร็ว แล้วก็มีจดหมายแจ้งมาว่าโอนเงินเข้าบัญชีแล้ว เรื่องสิทธิ ตอนแรกไม่รู้ เจ้าหน้าที่ติดต่อมาเลย เพราะเป็นข่าวดัง มาที่งานศพ ลงพื้นที่มาเลย จริง ๆ ถ้าภาครัฐมีการประสานงานในเรื่องของข้อมูลกันดี ๆ อาจใช้เวลาไม่ถึงเดือนก็น่าจะต้องได้รับเงินแล้ว” สะท้อนให้เห็นว่าเทคโนโลยีสารสนเทศมีความสำคัญต่อการดำเนินนโยบายในการช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมของประเทศไทย

ประเด็นของการต่อทะเบียนและทำประกันภัยรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ส่วนบุคคล ผู้อำนวยการสำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพภาคหนึ่งกล่าวว่า “...ถ้าขายรถออกไปถ้าเกิดไม่มีประกันก็ให้ร้านผิดด้วย วันซื้อ บังคับให้ต่อ แต่ปีที่ 2 ทะเบียนซ้อน เลขทะเบียนนี้มี 2 คน...” ซึ่งที่ปรึกษากรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพคนหนึ่งกล่าวเสริมอีกว่า “...รถใหม่บังคับต่อ แต่ปีที่ 2 ขนส่งต้องทำรายการไว้ว่าใครยังไม่มาต่อ ละก็ส่งจดหมายตามเลย จะใช้ข้อมูลนี้เป็นหลักฐาน ทำประกัน 3-4 ร้อย ได้ 2 แสน...” แต่ประเด็นนี้ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยจังหวัดหนึ่งในคณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาประจำภูมิภาคหนึ่งกล่าวแย้งว่า “...ถ้าทำแบบนี้คนไทยถูกฟ้องกันทั้งประเทศ...”

เมื่อมีการต่อทะเบียนและทำประกันภัยรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ส่วนบุคคลแล้ว การเชื่อมต่อข้อมูลระหว่างสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) และกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพจะมีประโยชน์อย่างยิ่งในการทำคำขอรับค่าตอบแทนผู้เสียหาย โดยรองอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพคนหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยว่า “...กรมเองจะมีระบบเรียกว่า OCIPA และ Service Center ซึ่งสามารถส่งมาที่ส่วนกลาง เชื่อมต่อข้อมูลกัน แต่ภายในกรม แต่ถ้าเป็นระบบอื่นที่จะต้องไปเชื่อมต่อ เช่น กรมการปกครอง ซึ่งทางผู้เสียหายไม่ต้องมีสำเนาบัตรมา แค่เนาบัตรตัวจริงมา ว่าเป็นตัวจริงหรือไม่ บางครั้งต้องการเอกสารเพิ่ม จราจร จะมีตามกฎหมายจราจร ถ้ามีประกัน หรือ พ.ร.บ. จ่ายก่อน ประกันชั้น 1 ชั้น 2 ชั้น 3 ประกันภาคสมัครใจ ภาคบังคับ มีอีกระบบหนึ่ง หน่วยงานที่คุม ถ้ากรณีไม่มีก็ยังมีกองทุนผู้ประสบภัย ถ้าหน่วยงานอื่นจ่ายแล้ว ทางกรมก็จะหักลบ หรือจ่ายแล้วยังไม่ครบ บางหน่วยจ่ายแค่ 20,000 บาท แต่กฎหมายนี้ให้ 30,000 บาท กฎหมายนี้ก็จ่ายให้อีก 10,000 บาท...” ซึ่งการยกคำขอ หรือการจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหายแบบปรับลดจำเป็นต้องประสานข้อมูลของผู้เสียหายที่ประสบเหตุทางถนนก่อนว่าได้รับเงินมากกว่าที่สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาจะจ่ายแล้วหรือไม่ ถ้ามากกว่าก็จะยกคำขอ ถ้าน้อยกว่าก็จะจ่ายในส่วนต่างให้ผู้เสียหาย ทั้งนี้ การจ่ายต้องพิจารณากรณีการประมาทร่วม หรือประมาทฝ่ายเดียวของผู้ขับขี่รถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ประกอปกกันด้วย ประเด็นการเชื่อมต่อข้อมูลนี้รองอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพยังกล่าวกับผู้วิจัยต่อไปอีกว่า “...แต่ก็เจรจาว่าจะเชื่อมกับ คปภ. ได้หรือไม่ แต่ คปภ. ก็แจ้งว่า ระบบของเขายังไม่เรียบร้อย คปภ. เองก็ยังคงใช้ข้อมูลจากบริษัทกลาง บริษัทกลางเป็นบริษัท หรือองค์กรมหาชน ไม่ใช่รัฐ ไม่ใช่เอกชน เป็นบริษัทที่เกิดขึ้นตามกฎหมาย แต่เอกชนบริหาร บริษัทที่รัฐมีกฎหมายให้อำนาจ แต่ดำเนินการโดยเอกชน ทางกรมก็เลยไปเจรจา ก็ยังอยู่ในระหว่างการทำระบบเชื่อมต่อ ซึ่งอนาคตกำลังดำเนินการ...” อย่างไรก็ตาม หัวหน้ากลุ่มงานของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาคนหนึ่งอธิบาย

ถึงระบบ OCIPA ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพว่า “...ยังมีระบบการทำงานที่ยังไม่เสถียรอยู่บ้าง เช่น ระบบอุทธรณ์ ยังไม่ครอบคลุมงานที่ได้ มีการเปลี่ยนแปลง และยังอยู่ระหว่างการปรับปรุงกฎหมาย...” ซึ่งหัวหน้ากลุ่มงานอีกคนเสนอต่อไปโดยอธิบายว่า “...กรมต้องมีนโยบาย ข้อเสนอกรอย่างเข้มงวด ในการทำงานในระบบ รวมถึงความถูกต้องของการบันทึกข้อมูล...” สอดคล้องกับหัวหน้ากลุ่มงานอีกคนอธิบายว่า “...ต้องจัดทำบันทึกความร่วมมือ เพื่อพัฒนาความร่วมมือในการช่วยเหลือเหยื่อในด้านต่าง ๆ และการพัฒนาระบบสารสนเทศ เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลต่อกัน...” อย่างไรก็ตามดิฉันดิกรคนหนึ่งของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ผู้ปฏิบัติงาน ณ สำนักงานยุติธรรมจังหวัด ในการทำคำขอรับค่าตอบแทนกล่าวกับผู้วิจัยถึงการเชื่อมต่อข้อมูลว่า “...การขอข้อมูลจาก คปภ. ลำบาก ต้องใช้เวลา...” ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการทำคำขอรับค่าตอบแทนเสียเวลาในส่วนของกรขอข้อมูลจากหน่วยงานอื่น ซึ่งส่งผลกระทบต่อผลการเบิกจ่ายการรับค่าตอบแทนไปยังผู้เสียหายอีกด้วย

ภาพที่ 4.14 ระบบระบบหน้าบ้าน (Service Center) ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ข้อเท็จจริง/ความประสงค์
ที่มา: กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ (2561)

The screenshot shows a web form for reporting a complaint. At the top, there are navigation tabs: 'ข้อมูลทั่วไป', 'กลุ่มคณะ', 'ข้อเท็จจริงความประสงค์', 'สำหรับประชาชนเห็น', 'เอกสารแนบ', and '1 ยุดีเรื่องดำเนินการต่อ'. Below this is a section for 'ผู้ร้องประสงค์รับความช่วยเหลือต่อใคร' with three numbered boxes:

- 2 กทศ.** (Consumer Protection and Promotion Board) with radio buttons for 'บริษัท/ห้าง/ร้านค้า', 'โรงเรียน', 'กองทัพอากาศ', and 'ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 134/1'.
- 3 สตพ.** (Consumer Protection and Promotion Board) with radio buttons for 'งานคุ้มครองภายในคดีอาญาภาคทนาย', 'งานคุ้มครองภายในคดีอาญาภาคการพิเศษ', 'คำใช้บังคับในการคุ้มครองภายในและการเรียกคืนเงิน', and 'ร้องขอพิพากษา'.
- 4 สขง.** (Consumer Protection and Promotion Board) with radio buttons for 'สำนักงานช่วยเหลือทางคดีผู้บริโภคและผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กรณีผู้เสียหาย' and 'สำนักงานช่วยเหลือทางคดีผู้บริโภคและผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กรณีจำเลย'.

 Below these is a section for 'การพิจารณาของที่ปรึกษากรมกฤษฎีกา / เจ้าหน้าที่' with two numbered boxes:

- 5 ยุดีเรื่อง** (Complaint) with radio buttons for 'ผู้ร้องพอใจในการขอรับความช่วยเหลือ' and 'เรื่องของผู้ร้องถึงที่สุดแล้ว ไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้', with a text input field for 'อื่นๆ'.
- 6 ดำเนินการต่อ** (Follow-up) with radio buttons for 'ส่งกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเพื่อดำเนินการ' and 'ส่งผู้แทนกระทรวงยุติธรรมจังหวัด', with a text input field for 'อื่นๆ'.

 At the bottom, there are two blue buttons: 'บันทึกการตรวจสอบ' and 'ส่งข้อมูลไปส่วนกลาง', each with a red asterisked note explaining the data flow to the system.

ภาพที่ 4.15 ระบบระบบหน้าบ้าน (Service Center) ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ยุติเรื่อง/ดำเนินการต่อ
 ที่มา: กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ (2561)

The screenshot shows the OCIPA (Online Consumer Information and Protection) system. At the top, there are navigation tabs: 'ข้อมูล', 'ผู้ยื่นคำขอ', '1 เกี่ยวกับคดี', 'ความเสียหายที่เกิดขึ้น', 'ตรวจสอบคดีตามเอกสาร', and 'เอกสารแนบ'. Below this is a section for 'ข้อมูลเกี่ยวกับคดี' with three numbered boxes:

- 2** 'ตรวจสอบข้อมูลซ้ำซ้อน' (Check for duplicate information).
- 3** 'ดำเนินการต่อ' (Follow-up) with radio buttons for 'ยุติเรื่อง' and 'ยื่นเรื่องซ้ำ'.
- 4 * วันเดือนปี ที่เกิดเหตุ** (Date of incident) with input fields for 'วันเดือนปี ที่เกิดเหตุ' (12-09-2558), 'เวลา' (02:30), 'อายุ ณ วันที่เกิดเหตุ' (23 ปี 5 เดือน 11 วัน), 'จังหวัดที่เกิดเหตุ' (สมุทรปราการ), 'อำเภอที่เกิดเหตุ' (พระสมุทรเจดีย์), 'ตำบลที่เกิดเหตุ' (ในคลองบางปลากด), and 'ตำบลที่เกิดเหตุอื่นๆ'.

 To the right of these is a section for 'เหตุการณ์เบื้องต้น' (Initial incident) with a text area for 'ก่อนเกิดเหตุ ผู้มาจดทะเบียนได้ไปขอเบาะแสจากผู้รู้ซึ่งเป็นที่น่าเชื่อถือของผู้จดทะเบียนและผู้เสียหายและผู้จดทะเบียนได้ไปขอเบาะแสจากผู้รู้ซึ่งเป็นที่น่าเชื่อถือของผู้จดทะเบียนและผู้เสียหาย' and a text area for 'ผู้เสียหายทนายได้รับจากกระทรวงความเสียหายมาแล้วดังนี้'. Below this is a section for 'ข้อมูลฐานความผิด' (Offense information) with a dropdown for 'ฐานความผิดที่เกี่ยวข้อง' and a list of checkboxes: 'คดีฉ้อโกง', 'คดีฉ้อโกง', 'คดีฉ้อโกง', 'คดีฉ้อโกง', 'คดีฉ้อโกง', 'คดีฉ้อโกง', 'คดีฉ้อโกง', 'คดีฉ้อโกง', 'คดีฉ้อโกง', 'คดีฉ้อโกง'.

ภาพที่ 4.16 ระบบ สขง. (OCIPA) ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เกี่ยวกับคดี
 ที่มา: กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ (2561)

ข้อมูล	ผู้ยื่นคำขอ	เกี่ยวกับคดี	1 ความเสียหายที่เกิดขึ้น	ตรวจสอบ/ติดตามเอกสาร	เอกสารแนบ
2 ความเสียหาย ☒ ได้รับความเจ็บ ☐ ได้รับความเจ็บและพิการ ☐ เสียชีวิต ☐ ได้รับความเจ็บและเสียชีวิตในเวลาต่อมา ☐ ถูกข่มขืนจนจำคุก					
ที่	ความเสียหาย	3 จำนวนเงิน		หมายเหตุ	
1	ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการรักษาพยาบาล	0.00	B		
2	ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ	0.00	B		
3	ค่าขาดประโยชน์ที่นำมาหาได้ในระหว่างที่ไม่สามารถประกอบกิจการได้ตามปกติ	0.00	B		
4	ค่าจัดการศพ	0.00	B		
5	ค่าเสียหายอื่น	0.00	B		
กรณีได้รับบาดเจ็บ 4					
ได้รับบาดเจ็บที่ (อวัยวะ)					
เข้ารับการรักษามานานที่	☐ ผู้ป่วยนอก ☐ นอนโรงพยาบาล ☐ วัน				
แพทย์สั่งให้หยุดเพื่อการรักษา	☐ วัน ☐ มีใบรับรองแพทย์ ☒ ไม่มีใบรับรองแพทย์				
ข้อมูลการรักษาปัจจุบัน	☐ รักษาต่อเนื่อง ☒ สิ้นสุดการรักษาและการปฏิบัติ / ไม่ปกติอย่างไร				
ค่ารักษาพยาบาล	ตามใบเสร็จ จำนวน	ฉบับ	เป็นเงิน	บาท	☐ ใช้สิทธิอื่นโดยไม่ได้จ่าย
ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพ	ตามใบเสร็จ จำนวน	ฉบับ	เป็นเงิน	บาท	☐ ใช้สิทธิอื่นโดยไม่ได้จ่าย
ได้รับค่าจ้าง	☐ ครบถ้วน ☐ ไม่ได้รับค่าจ้าง ☐ ได้รับบางส่วน				
ขาดประโยชน์ที่นำมาหาได้เนื่องจากหน่วยงานที่รักษา	ระหว่าง		รวม		วัน
ได้รับความเสียหายอื่น					
กรณีเสียชีวิต 5					
ชื่อ-สกุล ผู้จัดการศพ					
ชื่อ-สกุล ผู้เสียหายอื่น					

ภาพที่ 4.17 ระบบ สขง. (OCIPA) ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ความเสียหายที่เกิดขึ้น

ที่มา: กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ (2561)

ยุทธศาสตร์กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) กรมมีโครงการคุ้มครองและช่วยเหลือผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรม และจำเลยในคดีอาญา แบบบูรณาการโครงการจัดตั้งศูนย์เยียวยาเหยื่ออาชญากรรมและจำเลย และยกฐานะเป็นกรม อีกทั้ง โครงการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน อย่างไรก็ตามปัจจุบันกรมได้ดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้แก่เจ้าหน้าที่กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพและพนักงานสอบสวน ซึ่งประกอบด้วย ระบบรับเรื่องหรือระบบหน้าบ้าน (Service Center) และระบบ สขง. (OCIPA) โดยระบบหน้าบ้าน (Service Center) เป็นระบบรับเรื่องส่วนกลางของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เมื่อมีประชาชนมาติดต่อขอรับบริการจากกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ในเบื้องต้นเจ้าหน้าที่จะต้องบันทึกข้อมูลในระบบหน้าบ้าน ได้แก่ ข้อมูลส่วนตัว ข้อมูลทั่วไป ข้อเท็จจริง ความประสงค์ของประชาชน และคำปรึกษาความเห็นของที่ปรึกษา หลังจากนั้นเจ้าหน้าที่จะต้องส่งเรื่องต่อไปยังระบบที่เกี่ยวข้อง และบันทึกข้อมูลเพิ่มเติม ที่เป็นสาระสำคัญและจำเป็นต่อไป เช่น ระบบงานร้องทุกข์ ระบบงานไกล่เกลี่ย ระบบงาน สขง. โดยระบบ สขง. (OCIPA) มีขั้นตอนหลัก ๆ ได้แก่ การรับเรื่อง เมื่อเจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูลในระบบหน้าบ้าน และส่งเรื่องต่อมายังระบบ สขง. แล้ว เจ้าหน้าที่จะต้องตรวจสอบเอกสารหลักฐาน สอบปากคำประชาชน บันทึกข้อมูลตามแบบฟอร์มรับคำขอที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา แบบ สขง.1/01 หรือ สขง. 1/02 แล้วแต่กรณี ลงในระบบ สขง. และสั่ง

พิมพ์แบบฟอร์มรับคำขอให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้อง และลงลายมือชื่อ จากนั้นเจ้าหน้าที่จะส่งเรื่องต่อไปยังสารบัญ หัวหน้าภาค ซึ่งระบบสารบัญ หัวหน้าภาค หัวหน้าภาคหรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ฝ่ายสารบัญ มอบหมายสำนวนให้นิติกรประจำคณะอนุกรรมการแล้ว นิติกรจะต้องรับเรื่องในระบบ ตรวจสอบติดตามเอกสารหลักฐานให้ครบถ้วน แล้วสรุปความเห็นเสนอผู้อำนวยการ

ประเด็นของการเชื่อมต่อข้อมูลระหว่างสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) กับกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพนั้น ล่าสุดเมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2561 โดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) ได้ลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม โดยศาสตราจารย์พิเศษ วิศิษฐ์ วิศิษฐ์สรอรรถ ปลัดกระทรวงยุติธรรม ร่วมลงนาม ในการลงนามครั้งนี้เป็นการบูรณาการความร่วมมือในการส่งเสริมและสนับสนุนการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน ทั้งที่อยู่และไม่ได้อยู่ในระบบประกันภัยให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันภัยและสิทธิประโยชน์ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 รวมถึงการประสานแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน เพื่อประโยชน์ในการให้ความช่วยเหลือเยียวยาแก่ผู้เอาประกันภัยหรือประชาชนที่ตกเป็นผู้เสียหายในคดีอาญา ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ ซึ่งจะไม่เป็นการตัดสิทธิหรือประโยชน์ที่ประชาชนผู้เสียหายพึงได้ตามกฎหมายอื่น

สำหรับความเป็นมาในการทำความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) กับกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพนั้น สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยได้จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพมาแล้ว 2 ฉบับ ฉบับแรก เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2554 มุ่งเน้นความร่วมมือในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรเครือข่าย ได้แก่ ผู้นำชุมชน เครือข่าย อาสาสมัครคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และอาสาสมัครประกันภัย ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิของประชาชนจากการประกันภัย และฉบับที่สอง เมื่อวันที่ 10 กันยายน 2557 เป็นการเพิ่มการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน รวม 4 หน่วยงาน ก็คือ สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ สมาคมประกันชีวิตไทย และสมาคมประกันวินาศภัยไทย เพื่อส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์และการใช้ระบบประกันภัยเป็นเครื่องมือในการบริหารความเสี่ยง รวมถึงการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ภายใต้กรอบของกฎหมาย เพื่อประโยชน์ในการให้ความช่วยเหลือเยียวยาแก่ผู้เอาประกันภัยหรือประชาชนที่ตกเป็นผู้เสียหายในคดีอาญา ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน

และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 อย่างไรก็ตามความร่วมมือทั้งสองฉบับยังมีข้อจำกัด กล่าวคือ ความร่วมมือฉบับแรกเป็นความร่วมมือเฉพาะในด้านประกันภัย ขณะที่ความร่วมมือฉบับที่สอง ยังไม่ได้ระบุถึงลักษณะของข้อมูลที่จะมีการแลกเปลี่ยน รวมทั้งยังไม่ได้ครอบคลุมถึงบทบัญญัติในพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559

การยกระดับความร่วมมือของฉบับที่ 1 และฉบับที่ 2 ในการขับเคลื่อนภารกิจของสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยและกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงได้มีการลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยกับกระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ โดยบันทึกข้อตกลงความร่วมมือดังกล่าว แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ส่วนแรก มุ่งส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิประโยชน์ด้านการประกันภัย และสิทธิประโยชน์ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ให้กับบุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หน่วยงานเครือข่าย และประชาชนทั่วไปให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ส่วนที่สอง สนับสนุนแลกเปลี่ยนข้อมูลทางวิชาการ โดยระบุประเภทของข้อมูลให้ชัดเจนขึ้น ได้แก่ ข้อกฎหมาย การคุ้มครองสิทธิประโยชน์ด้านการประกันภัย และการชดใช้เงิน หรือค่าสินไหมทดแทนตามสัญญาประกันภัย และการจ่ายเงินช่วยเหลือเยียวยาตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ส่วนที่สาม จะร่วมกันขับเคลื่อนภารกิจด้วยการจัดกิจกรรมเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิประโยชน์ด้านการประกันภัย และการช่วยเหลือเยียวยาตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 รวมทั้งกิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อทั้งสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย และกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่มีประโยชน์ต่อประชาชน สังคม และประเทศชาติ โดยประชาชนจะได้รับความรู้เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ตามสัญญาประกันภัยและสิทธิประโยชน์ ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในฐานะหน่วยงานที่มีบทบาทด้านการอำนวยความสะดวกและเป็นธรรมในสังคม และแก้ไขความเดือดร้อน รวมถึงให้ความช่วยเหลือเยียวยาประชาชนซึ่งตกเป็นผู้เสียหายในคดีอาญาให้ได้รับความช่วยเหลือเยียวยาตามกฎหมาย และสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยในฐานะหน่วยงานที่มีบทบาทด้านการส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจประกันภัยอันเป็นหลักประกันให้แก่ประชาชนและสังคม รวมทั้งการคุ้มครองสิทธิประโยชน์จากการทำประกันภัย อีกทั้ง สมาคมประกันชีวิตไทย และสมาคมประกันวินาศภัยไทย ในฐานะหน่วยงานศูนย์กลางของผู้ประกอบธุรกิจประกันชีวิตและประกันวินาศภัย เป็นอีกหนึ่งภาคส่วนที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาธุรกิจประกันภัยให้เจริญเติบโตอย่างยั่งยืนและมีเสถียรภาพ เป็นที่น่าเชื่อถือและไว้วางใจของประชาชน การทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือเพื่อเป็นการเพิ่มช่องทางในการแจ้งสิทธิให้แก่ผู้เสียหายในคดีอาญา หรือตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม กรณี ถูกข่า ถูกยิง ถูกแทง ถูกข่มขืน ถูกหลอกหลอน ถูกทำร้ายร่างกายจนได้รับบาดเจ็บ หรือเสียชีวิต โดยตนไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 โดยเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาคธุรกิจประกันภัยจะได้แจ้งสิทธิประโยชน์จากรัฐให้กับผู้เอาประกันได้รับสิทธิประโยชน์ของตนเอง

ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าการนำระบบสารสนเทศมาใช้ในการประสานงานและการติดตามควบคุมในกระบวนการทำงานสามารถทำได้ 2 แนวทางใหญ่ ๆ ได้แก่

(1) แนวทางการประสานงานและติดตามควบคุมในกระบวนการทำงานภายในองค์กร ที่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ ทำโดยการที่องค์กรจะต้องมีการสร้างระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารขององค์กรขึ้นมา ซึ่งอาจจะเป็นระบบสารสนเทศในงานประจำวันในด้านต่าง ๆ เช่น ระบบสารสนเทศด้านการให้บริการประชาชน ระบบสารสนเทศด้านบัญชีการเงินหรืองบประมาณ ระบบสารสนเทศด้านการจัดหา รวมถึงอาจมีการพัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับผู้บริหารระดับสูง ซึ่งในระบบสารสนเทศหนึ่ง ๆ จะประกอบไปด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ส่วน ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิต ถ้าเป็นระบบสารสนเทศที่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ ปัจจัยนำเข้าจะประกอบไปด้วยข้อมูลประจำวันที่ถูกป้อนมาจากหน่วยงานต่าง ๆ ภายในองค์กรโดยใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์คอมพิวเตอร์ผ่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่องค์กรนำมาใช้ ซึ่งโปรแกรมนี้จะเชื่อมโยงไปยังฐานข้อมูลขององค์กร และให้ออกรายงานผ่านทางหน้าจอคอมพิวเตอร์ หรือพิมพ์ออกมาในรูปของเอกสาร ซึ่งเมื่อผู้ใช้ต้องการใช้ข้อมูลและสารสนเทศที่มีอยู่ ก็สามารถทำได้โดยใช้งานผ่านโปรแกรมหรือดึงข้อมูลมาจากฐานข้อมูลขององค์กรเพื่อนำมาใช้ในการติดตามควบคุม ตัดสินใจ และวางแผน

(2) แนวทางการประสานงานและการติดตามควบคุมในกระบวนการทำงานระหว่างองค์กร โดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ จะเป็นการเชื่อมโยงระบบสารสนเทศของแต่ละ

ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกันผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศจึงได้เข้ามา มีบทบาทในกระบวนการทำงานขององค์กรภาครัฐมากทั้งในแง่ของการใช้งานภายในองค์กรเองและการใช้งานที่เชื่อมโยงกระบวนการทำงานกับองค์กรภายนอก ซึ่งจะช่วยทำให้กระบวนการทำงานขององค์กรภาครัฐเป็นไปอย่างรวดเร็ว ถูกต้อง มีประสิทธิภาพ ในการตอบสนองต่อพันธกิจขององค์กรที่ได้กำหนดไว้

การนำนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไปสู่การปฏิบัติก็จะเกิดผลกระทบในทางลบ น้อยโดยมีเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นองค์ประกอบสำคัญ องค์กรที่มีสมรรถนะภายในค่อนข้างสูงจะมีโอกาสที่นำเอานโยบายไปสู่การปฏิบัติเกิดผลกระทบในทางบวกมาก ในทางตรงข้ามหากองค์กรที่มีสมรรถนะภายในค่อนข้างต่ำ จะส่งผลทำให้การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติเกิดปัญหาและอุปสรรค

3.2 กระบวนการ

กระบวนการ (Process) นั้น การบริหารกระบวนการเป็นดัชนีชี้วัดความสำเร็จขององค์กร ในปัจจุบันการเข้าถึงข้อมูลและเทคโนโลยีสามารถกระทำได้ง่าย การสร้างความได้เปรียบเชิงการแข่งขัน จึงมุ่งเน้นการบริหารกระบวนการให้เกิดประสิทธิภาพ และสามารถตอบสนองความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังนั้นการบริหารกระบวนการจึงเป็นปัจจัยที่สร้างความได้เปรียบของการให้บริการให้เกิดความน่าเชื่อถือของผู้ขอรับบริการ เนื่องจากกระบวนการเป็นขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติงานของกิจกรรมสำหรับการแปรเปลี่ยนและเพิ่มมูลค่าให้กับปัจจัยนำเข้าให้เป็นผลลัพธ์หรือการบริการอย่างเป็นระบบ การบริหารกระบวนการจึงเป็นการดำเนินการที่ทำให้กระบวนการทำงานไหลรื่น คล่องตัวอย่างมีประสิทธิภาพ และสะดวก ง่ายต่อการปฏิบัติงาน เพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับข้าราชการ พนักงานราชการ หรือพนักงานจ้างเหมาบริการ ภายในองค์กร ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และผู้ขอรับบริการหรือผู้ยื่นคำขอรับค่าตอบแทนผู้เสียหายตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 โดยผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญากล่าวกับผู้วิจัยว่า “...เกิดการร้องเรียน ประชาชนให้เอกสารครบ แต่ติดที่รอรายงานการสอบสวน เปรียบเทียบกับตำรวจ...” ซึ่งกระบวนการทำคำขอรับค่าตอบแทนต้องให้เอกสารประกอบจากหลายหน่วยงาน โดยเฉพาะจากพนักงานสอบสวน สถานีตำรวจในพื้นที่เกิดเหตุ ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ หรือแม้กระทั่งหากเกิดอุบัติเหตุชนกันบนท้องถนนของรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ กรณีชีวิต หรือร่างกาย นิติกรผู้ปฏิบัติงานก็ต้องประสานขอข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 เพื่อใช้ในการประกอบการพิจารณาทำคำขอเพื่อให้การแสวงหาข้อเท็จจริงมีความสมบูรณ์ ถูกต้อง ครบถ้วน แล้วจึงสรุปสำนวนคำขอรับการช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา ตามข้อกำหนด

แนวทาง และหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ พร้อมทำความเข้าใจเสนอผู้มีอำนาจลงนาม ซึ่งหัวหน้ากลุ่มงานคนหนึ่งของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาอธิบายว่า “...ในส่วนของเอกสารของผู้เสียหาย จะมีปัญหาอยู่บ้าง เนื่องจากติดตามไม่ได้ มีการเปลี่ยนที่อยู่ เปลี่ยนเบอร์โทรศัพท์ แต่มีไม่มาก...” ซึ่งการประสานงานกับผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมก็ยังมีปัญหาและอุปสรรคในบางครั้งที่ผู้ยื่นคำขอเปลี่ยนที่อยู่ เปลี่ยนเบอร์โทรศัพท์ที่ใช้ในการติดต่อ

ประเด็นในการบริหารกระบวนการในการยื่นคำขอรับค่าตอบแทนของเหยื่ออาชญากรรม หัวหน้ากลุ่มงานอีกคนของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาอธิบายว่า “...เนื่องจากกรอบการไต่ถามประมาณจะขึ้นอยู่กับสำนักงบประมาณที่จะจัดสรรมา หากงบ 300 ล้านบาทหมดจะใช้วิธีการของบกลางของรัฐบาล ซึ่งจะได้รับการจัดสรรมาทุกครั้ง แต่อาจทำให้ต้องจ่ายค่าเสียหายแก่ผู้เสียหาย และจำเลยล่าช้าบ้าง จึงต้องมีการสื่อสารกับผู้เสียหายและจำเลยเป็นระยะ...” ซึ่งกระบวนการขอรับค่าตอบแทนให้กับเหยื่ออาชญากรรมมีความล่าช้า เนื่องจากบางครั้งอยู่ในขั้นตอนของการขออนุมัติงบประมาณกลาง ซึ่งส่วนนี้ต้องใช้เวลาดำเนินการ โดยงบประมาณที่ยื่นพื้นไว้ในแต่ละปีก็คือ 300 ล้านบาท จะใช้หมดไปในช่วงไตรมาสสอง กล่าวคือ 6 เดือนแรกของปีงบประมาณนั้น อีกทั้ง หัวหน้ากลุ่มงานอีกคนยังอธิบายต่ออีกว่า “...ส่วนเอกสารจากหน่วยงานต่าง ๆ อาจมีปัญหาอยู่บ้าง เพราะบางสำนวน พนักงานสอบสวนเจ้าของสำนวนยังไม่แล้วเสร็จ จึงยังไม่มีผลคดีแจ้งมา...” ซึ่งผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าระบบการบริหารกระบวนการที่ดีนั้น ควรกำหนดการปฏิบัติงานเป็นขั้นตอนที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจและการปฏิบัติงาน ซึ่งมีความสัมพันธ์กับขั้นตอนก่อนหน้าและถัดไปโดยมีขอบเขตความรับผิดชอบที่ชัดเจน และควรบังคับถึงระเบียบการปฏิบัติเมื่อเกิดปัญหา ด้วยการระบุบุคคลและวิธีการรายงานปัญหาและการแก้ไขปัญหาเบื้องต้น

ยกตัวอย่างคำขอรับค่าตอบแทน ณ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีพฤติการณ์แห่งคดีว่า “เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2560 ได้มี ส.อ. พลกฤต หรือนายพลกฤต วิเศษ ผู้ต้องหา ได้พาตัวนางสาวพลอยนรินทร์ ผลิผล ผู้ตาย ไปเพื่ออนาจาร ต่อมา ส.อ. พลกฤต หรือนายพลกฤต วิเศษ ผู้ต้องหา ได้ปีบคองนางสาวพลอยนรินทร์ ผลิผล ผู้ตาย จนถึงแก่ความตาย จากนั้นได้นำศพไปเผาในเขตพื้นที่อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี” โดยกลุ่มตัวอย่างผู้ยื่นคำขอกล่าวกับผู้วิจัยว่า “ถามว่ารู้สิทธินี้ได้อย่างไร ตำรวจแก่งคอยบอก แต่ตำรวจท่าเรือไม่ได้บอกเลย ยื่นเรื่องที่กรม กรมตามเรื่องให้ด้วย ไม่ได้รับเงินเยียวยาจากคนร้าย เรียกไปก็ไม่ได้ ต้องเอาเงินมาวาง 75,000 บาท ไม่ได้ได้รับความยุติธรรม เอาไปเผาที่สระบุรี กยศ. ก็ร้องเรียนมา กระบวนการยุติธรรมมันไม่ยุติธรรมเลย ตอนนี้อยู่คนเดียว ไม่มีหน่วยงานไหนเข้ามาดูแลเลย อย่างกับพ่อ ตอนนี้ทำงานบริษัท อายุ 55 แล้ว ไปยื่นเรื่องก็เสียค่าถ่ายเอกสาร 2,000 บาท ต้องจ่ายเอง กระตุกคนตายก็ยังมีอยู่ที่สถาบันนิติเวช โรงพยาบาลตำรวจ ต้องไว้อีก 5 ปี กระตุก 40 ชั้น ตอนนี้ไม่มีเงินค่าทนาย ถ้าน้องอยู่อาจช่วยหาเงินได้มากกว่านี้ รัฐไม่เคย

เหลียวแลเลย ได้ค่าประกันสังคม ค่าครองชีพ ไม่มีหน่วยงานไหนเข้ามาดู มูลนิธิต่าง ๆ ก็สร้างภาพจอมปลอม ไม่มีใครยื่นมือเข้ามาช่วยเลย” สะท้อนให้เห็นว่าหน่วยงานภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชนจำเป็นต้องบูรณาการในการช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมอย่างครบวงจรตามปฏิญญาสากลว่าด้วยหลักความยุติธรรมขั้นพื้นฐานสำหรับเหยื่ออาชญากรรมและการใช้อำนาจโดยมิชอบ

ประเด็นของการช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรม ผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญากล่าวกับผู้วิจัยต่อไปว่า “...ผู้เสียหายกับจำเลย ก็คือผู้เสียหายเป็นเหยื่อในกรณีมีผู้เสียหาย บุคคลที่ 3 แต่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิด คล้ายออสเตรเลีย เช่น โดนลูกหลง โดนยิงโดยที่ตัวเองไม่ได้เข้าไปทะเลาะวิวาท จำเลยเป็นเหยื่อที่ถูกกระทำโดยรัฐ ก็คือ แพะ เป็นจำเลย แล้วถูกศาลยกฟ้อง ก็หมายถึงรัฐเป็นผู้กระทำ มีการสอบสวน แล้วเกิดการบกร่อง หรือมีความผิดพลาด จนทำให้เกิดเป็นแพะ ก็คือ เหยื่อ ดังนั้น น่าจะยังอยู่ด้วยกัน โดยไม่แยกออกจากกัน ผู้เสียหายและจำเลย จึงควรไปด้วยกัน ปิดทั้งกระบวนการ ตั้งแต่ก่อนกระบวนการยุติธรรม และหลังศาลตัดสินไปแล้ว...” โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญกล่าวว่าผู้เสียหายเป็นเหยื่ออาชญากรรมที่เกิดจากการกระทำของอีกบุคคลหนึ่ง โดยตนไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิด ส่วนจำเลยเป็นเหยื่อที่เกิดจากการกระทำของรัฐ ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมที่ผิดพลาด ซึ่งการเยียวยาจำเป็นต้องมีการเยียวยาควบคู่ไปด้วยกันทั้งกระบวนการ ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง สอดคล้องกับการอธิบายของกลุ่มตัวอย่างผู้พิพากษา 3 คนของศาลอุทธรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาที่อธิบายว่า “...ไม่มีความจำเป็นต้องแยก ศาลสามารถปรับใช้กฎหมายฉบับเดิมที่รวมกันได้โดยความยุติธรรมอยู่แล้ว...” “...รวมกันไปก็ได้ แต่ต้องมีระดับการเยียวยาที่ต่างกันออกไป...” และ “...ไม่จำเป็นต้องแยกเป็นกฎหมายในส่วนผู้เสียหายและส่วนของจำเลยออกจากกัน เพราะเป็นกฎหมายในลักษณะอย่างเดียวกัน ซึ่งสามารถแยกถึงสิทธิและความเสียหายของผู้เสียหาย และจำเลยไว้ในกฎหมายฉบับเดียวกันได้ เพื่อไม่ให้มีกฎหมายหลายฉบับเกินไปโดยไม่จำเป็น...” อย่างไรก็ตามก็ตีกลุ่มตัวอย่างองค์กรพัฒนาเอกชนคนหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยว่า “...กรณีปัญหาเรื่องเงินเยียวยา เคยเจอเคสแพะขาว ๆ แต่ไม่ให้ เพราะเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ศาลเห็นว่า ไม่ใช่ยกประโยชน์แห่งความสงสัย แต่เป็นแพะขาวเลย ทางกรมก็ไม่พิจารณาให้ ไม่จ่ายแล้วให้ไปอุทธรณ์ เบื้องต้นไม่ให้ ไปอุทธรณ์ก็ยืนตามต้น ก็ไม่ให้ จะไปอุทธรณ์ทำไม...” ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ากระบวนการช่วยเหลือและเยียวยาจำเลยของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาอาศัยคำพิพากษาเป็นหลัก ในการปล่อยคนผิด 10 คน ยังดีกว่าลงโทษคนบริสุทธิ์ 1 คน ซึ่งกระบวนการประสานงานระหว่างศาลอาญากับกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้มีบันทึกความร่วมมือระหว่างกัน โดยทำขึ้น ณ ศาลอาญา เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2550 เรียกว่า “ความร่วมมือในทางธุรการระหว่างศาลอาญากับกรมคุ้มครอง

สิทธิและเสรีภาพ ว่าด้วยการแจ้งสิทธิแก่จำเลยในคดีอาญาที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดยกฟ้องจำเลย ในคดีนั้น ตามความในพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลย ในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และการจัดให้พยานอยู่ในความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานใน คดีอาญา พ.ศ. 2546” มีรายละเอียด 4 ข้อหลัก โดยรองอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพกล่าวว่า “...บางครั้งมีรายงานการสอบสวนก็จริง แต่วินิจฉัยไม่ได้ต้องรอศาล ตรงนั้นจะละเอียดจริง...”

ข้อ 1 ในคดีที่จำเลยถูกดำเนินคดีโดยพนักงานอัยการ จำเลยที่ถูกคุมขังในระหว่างการ พิจารณาคดี และปรากฏหลักฐานชัดเจนว่า จำเลยไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิด และมีการถอนฟ้องใน ระหว่างการดำเนินคดี หรือปรากฏตามคำพิพากษาอันถึงที่สุดคดีนั้นว่า ข้อเท็จจริงยังเป็นยุติว่า จำเลยไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิด หรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด จำเลยนั้นมีสิทธิได้รับค่า ทดแทนและค่าใช้จ่ายพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยใน คดีอาญา พ.ศ. 2544

ศาลอาญาจะแจ้งให้จำเลยไปดำเนินการยื่นคำขอด้วยตนเองตามแบบคำขอของสำนักงาน ช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา พร้อมเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ณ สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ภายในระยะเวลา 1 ปี นับจากวันที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ถอนฟ้องหรือวันที่คดีถึงที่สุด

ข้อ 2 เมื่อคดีถึงที่สุดแล้วศาลอาญาจะแจ้งสิทธิของจำเลยตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ใน พระราชบัญญัติดังกล่าว และอนุญาตให้จำเลยตัดถ่ายสำเนาคำพิพากษาทุกชั้นศาล ค่าเบิกความพยาน และออกหนังสือรับรองคดีถึงที่สุดให้แก่จำเลย เพื่อนำไปพร้อมแบบคำขอตามข้อ 1 ณ สำนักงาน ช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เพื่อ ประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย แก่จำเลยในคดีอาญาที่กำหนดในมาตรา 7 และมาตรา 8 ของพระราชบัญญัติดังกล่าว

ข้อ 3 กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพจะนำแบบคำขอตามข้อ 1 และเอกสารที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเอกสารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์มาวางไว้ ณ ที่ศาลอาญาจัดให้ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวก ให้แก่ผู้เสียหายและจำเลย

ข้อ 4 ในกรณีที่ศาลเห็นว่า พยานอาจไม่ได้รับความปลอดภัย ศาลอาจจัดให้พยานอยู่ในความ คุ้มครองตามที่เห็นสมควร หรือตามที่พยาน หรือบุคคลอื่นใดซึ่งมีประโยชน์เกี่ยวข้องได้ร้องขอ และใน กรณีที่จำเป็นจะขอให้เจ้าพนักงานตำรวจ หรือเจ้าหน้าที่อื่นช่วยให้ความคุ้มครองแก่พยานได้ตาม ความจำเป็น ทั้งนี้ โดยได้รับความยินยอมของพยานด้วย

ทั้งนี้ พยานมีสิทธิได้รับค่าตอบแทนที่จำเป็นและสมควรตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรม โดยสำนักงานคุ้มครองพยาน กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ จะมีการปฏิบัติที่เหมาะสม และประสานการปฏิบัติงานและข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองความปลอดภัยแก่พยาน ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546

สะท้อนตามคำสัมภาษณ์ที่รองอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพกล่าวกับผู้วิจัยว่า “...ถ้ากรณีจำเลย ผู้ที่จะรู้ดีที่สุดคือ ศาล กับราชทัณฑ์ ราชทัณฑ์จะอยู่ทุกศาล ถ้าศาลสั่งให้จำคุก ศาลให้อยู่ในระหว่างอุทธรณ์ หรือฎีกา ถ้าปล่อยไปก็อาจไปก่อเหตุกับชาวบ้านอีก ถ้าจำเลยจะมีสองกลุ่มคือกลุ่มเรือนจำ และศาล โดยกฎหมายก็แก้เช่นเดียวกันให้เรือนจำดำเนินการแจ้ง แจ้งเฉย ๆ ไม่ได้ ต้องเก็บประวัติด้วย ใบหนึ่ง ให้จำเลย ในหนึ่งเก็บไว้ในแฟ้ม แจ้งแล้วนะ ให้เซ็นรับทราบ แล้วของศาลถ้าเป็นศาลอาญา กรมมีเอ็มโอยูร่วมกัน ไม่ได้เป็นกฎหมาย เป็นแค่เอ็มโอยูร่วมกันว่า ให้ช่วยทางธุรการส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่ทางธุรการจะคัดคำพิพากษาสำเนา เพราะกับผู้พิพากษาไม่ได้อยู่แล้ว ก็ให้ทางธุรการ...”

อีกตัวอย่างเป็นกรณียื่นคำขอรับค่าตอบแทน ณ กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีพฤติการณ์แห่งคดีว่า “ขณะที่ผู้เสียหายขับซิ่งรถจักรยานยนต์ออกจากบ้านเพื่อไปทำงาน พอมาถึงที่เกิดเหตุได้มีผู้ต้องหาประมาณ 6 คน ได้ร่วมกันอุ้มตัวผู้เสียหาย นางสาวสุภักศรณ์ พลไธสง ตามการว่าจ้างของผู้ต้องหาอีก 2 คน โดยได้พาตัวผู้เสียหายไปกักขังให้ปราศจากต่อเสรีภาพ และมาพบศพอีกครั้งเมื่อวันที่ 11 มกราคม 2560 ณ รีสอร์ท จังหวัดกาญจนบุรี” โดยกลุ่มตัวอย่างทายาทของผู้ตาย ผู้ยื่นคำขอรับค่าตอบแทนกล่าวกับผู้วิจัยว่า “เขาโทรมาบอก เอกสารยื่นที่กรุงเทพฯ เจ้าหน้าที่ดูแลดี แต่เดินทางไปกรม 3-4 ครั้ง กว่าจะได้เงิน 7 เดือน ลำบากมาก ขาดเสาหลักของครอบครัว แม่ไม่ค่อยสบาย อาชีพก็รับจ้างทั่วไป สอนก็เอาไปจำหน่ายไว้ อยู่กัน 2 คน ลูกคนเล็กเรียน ม.2 ลำบาก มีหนี้สินเยอะ ตอนนั้นน้องชายมาบอกให้ยื่น น้องชายเป็นตำรวจ เกษียณแล้ว แนะนำให้ไปเดินเรื่อง ตอนไปกรุงเทพฯ น้องสาวกับน้องเขยพาไป เขาก็โทรบอก ให้เอาเอกสารไปให้เขา แม่ไม่มีเงิน อยากให้ช่วยเรื่องหนี้สินให้หน่อย (ร้องให้-ผู้วิจัย) น้องก็ต้องไปโรงเรียน ม.2 ตอนนั้นแม่เป็นวัณโรค ตอนเดินทางมากรุงเทพฯ หลายรอบกว่าจะเสร็จ ยุ่งยาก ค่าเดินทางก็ไม่มี ต้องใช้หนี้ ธ.ก.ส. อีก ค่าทำศพก็ 290,000 บาท ทำบุญที่วัดในสระแก้ว เป็นหนี้ 200,000 กว่าบาท ลำบากมาก” ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ากระบวนการช่วยเหลือและเยียวยายังมีความล่าช้า โดยผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าภาครัฐควรเข้ามาสนับสนุนดูแลด้านอื่น ๆ ให้กับเหยื่ออาชญากรรมด้วย เช่น ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านแรงงาน ด้านที่อยู่อาศัย ด้านสาธารณสุข รวมถึงอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ซึ่งมาตรการคุ้มครองพยานจัดเป็นการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในด้านอื่น ๆ ด้วยเช่นเดียวกัน

หัวหน้ากลุ่มงานคนหนึ่งของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาได้อธิบายไว้อย่างน่าสนใจว่า “...การตีความในข้อกฎหมายตามมาตรา 3 ประสบปัญหา นิยามคำว่า ผู้เสียหาย และตามมาตรา 20 กรณีจำเลย ซึ่งนโยบายของรัฐมุ่งเน้นการให้ความช่วยเหลือ และเยียวยาที่รวดเร็ว แต่จะต้องมีการพิสูจน์ความถูกต้องว่า มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำผิดหรือไม่ ซึ่งหากพิจารณาการให้ความช่วยเหลือของหลาย ๆ ประเทศที่มีลักษณะนี้ เช่น กรณีผู้เสียหาย จะรอดูจนถึงกระทั่งความเห็นของอัยการก่อน แต่สำหรับประเทศไทย พิจารณาจากความเห็นเบื้องต้นของพนักงานสอบสวนเท่านั้น จึงยังไม่สอดคล้อง ของระบบราชการเน้นความถูกต้องของข้อมูล ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับอย่างเคร่งครัด” ในประเด็นนี้ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า การบริหารกระบวนการในการให้บริการช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรม ต้องมีการควบคุมกระบวนการอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สามารถทำการให้บริการได้อย่างเต็มที่ และเป็นไปตามแผนงานที่วางไว้ เช่น การกำหนดเป้าหมายของกระบวนการทำคำขอรับค่าตอบแทนผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรม 1 ส่วนน สิ่งที่ต้องควบคุมประกอบด้วยจำนวนเจ้าหน้าที่ของกระบวนการทำคำขอ และกระบวนการตรวจสอบความพร้อมของเครื่องมืออุปกรณ์สำหรับการให้บริการ คู่มือการปฏิบัติงานจัดวางไว้ในแต่ละส่วนงาน หรือเจ้าหน้าที่ได้รับการฝึกอบรมวิธีการทำงานที่ดีพอ การควบคุมปัจจัยการให้บริการ ควรประชุมร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและปัญหาของแต่ละหน่วยงาน สำหรับการกำหนดแนวทางแก้ไขร่วมกัน เมื่อดำเนินการจ่ายเงินของแต่ละส่วนแล้ว ควรตรวจติดตามและเก็บรวบรวมปัญหาของการปฏิบัติงานเพื่อหาแนวทางปรับปรุงกระบวนการให้มีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายที่สูงขึ้น

ผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญากล่าวกับผู้วิจัยอีกว่า “...มองว่า พ.ร.บ. ค่าตอบแทน ช่วยในเรื่องเงินเป็นหลัก ยังไม่มุ่งเน้นเรื่องอื่น ตามมาตรฐานสากล ก็เลยกำลังพยายามที่จะทำให้ครอบคลุม 4 ด้านตามปฏิญญาสากลว่าด้วยความยุติธรรม เข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ชดเชยโดยผู้กระทำผิด ชดเชยโดยรัฐ และอื่น ๆ ...” ซึ่งกระบวนการตามปฏิญญาสากลว่าด้วยหลักความยุติธรรมขั้นพื้นฐานสำหรับเหยื่ออาชญากรรมและการใช้อำนาจโดยมิชอบ แบ่งเป็น 4 ด้าน ก็คือ การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม เช่น การแจ้งสิทธิ การจัดการเรื่องราวร้องทุกข์ การให้คำปรึกษากฎหมาย การช่วยเหลือทางคดี การชดเชยโดยผู้กระทำ ความผิด เช่น การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท การชดเชยโดยรัฐ เช่น การเยียวยาผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา การเยียวยาผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน การเยียวยาผู้ประสบภัยจากรถ การเยียวยานักท่องเที่ยว การเยียวยาผู้ประสบภัยภาคใต้ การเยียวยาผู้ปฏิบัติหน้าที่ราชการ และการช่วยเหลืออื่น ๆ เช่น ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านสาธารณสุข ซึ่งผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า การตรวจติดตามกระบวนการอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ต้องศึกษาและวิเคราะห์กระบวนการที่ก่อให้เกิดความสูญเสีย

ความสูญเสียเปล่า โดยเริ่มต้นที่การกำหนดปัญหา แล้วเก็บรวบรวมวัดค่าข้อมูล เพื่อทราบลักษณะและรูปแบบของข้อมูล จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลและกระบวนการ เพื่อตรวจหาจุดบกพร่อง เพื่อทำการปรับปรุงให้สอดคล้องกับเป้าหมาย และควบคุมกระบวนการด้วยการกำหนดมาตรฐานการทำงานที่ถูกต้อง

อีกตัวอย่างที่น่าสนใจเป็นคำขอรับค่าตอบแทน ณ จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งมีพฤติการณ์แห่งคดีว่า “ผู้ร้องแจ้งว่าเป็นบุตรของ นางสนม เกษร ผู้เสียหาย ซึ่งถูกอาวุธมีดแทงเป็นเหตุให้เสียชีวิตโดยแจ้งว่า เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2561 เวลาประมาณ 05.30 น. นางสนม และเด็กชายอรรถโกวิท ผู้ตายพักอาศัยอยู่ที่บ้านเกิดเหตุ และได้มีคนร้ายได้เข้าไปลักทรัพย์ในบ้านที่เกิดเหตุ นางสนม ตื่นขึ้นมาพบคนร้ายจึงเป็นเหตุให้คนร้ายทำร้ายนางสนม โดยใช้อาวุธมีดแทงนางสนม เด็กชายอรรถโกวิท จึงได้เข้าช่วยเหลือ แต่ก็ถูกคนร้ายใช้อาวุธมีดแทงเป็นเหตุให้ทั้งสองเสียชีวิตในที่เกิดเหตุ เหตุเกิดบ้านเลขที่ 73/2 หมู่ที่ 3 ตำบลหนองไขว่ อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์” ซึ่งกลุ่มตัวอย่างผู้ยื่นคำขอรับค่าตอบแทนกล่าวกับผู้วิจัยว่า “ทางตำรวจ สภ. หล่มสัก แจ้งมา แล้วไปที่สำนักงานยุติธรรม 2 รอบ รอบแรกไปยื่นเรื่อง รอบสองไปส่งเอกสารเพิ่ม เจ้าหน้าที่เขาก็บอกรายละเอียด กว่าจะได้รับเงินก็ 1-2 เดือน เช่นเอกสารผิด เลยต้องเซ็นแล้วส่งไปให้เขาใหม่ เอกสารส่งที่พิษณุโลก เงินโอนเข้าบัญชีของธนาคารกรุงเทพ กว่าจะได้เงินก็นาน ให้ตามก็ไม่รู้จะไปตามตรงไหน ตามเอกสารลำบาก รอบสองก็ส่งมาให้เซ็นชื่ออย่างเดียว แล้วก็ส่งกลับไป” ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าประชาชนโดยเฉพาะเหยื่ออาชญากรรมและทายาทยังไม่ทราบสถานที่ยื่นคำขอ สอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงปริมาณข้างต้น จากผลการวิจัยเชิงสำรวจ ซึ่งผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า ความคาดหวังของกระบวนการให้บริการช่วยเหลือและเยียวยาที่ดี กระบวนการจะสัมพันธ์กับทุกคนภายในองค์กร เนื่องจากเป็นผลสะท้อนของการบริหารและการปฏิบัติงานร่วมกัน การบรรลุเป้าหมายขององค์กรได้นั้นทุกคนต้องร่วมกันสร้างสรรค์กระบวนการให้บริการช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมที่ดี ซึ่งความคาดหวังของกระบวนการที่ดี ย่อมประกอบด้วย การบริหารด้านคุณภาพ การจ่ายเงินถึงมือเหยื่ออาชญากรรม ขวัญกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน และสิ่งแวดล้อม อย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างสรรค์ความสุขและความพึงพอใจให้กับเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงาน

สอดคล้องกับคำขอรับค่าตอบแทน ณ จังหวัดชัยภูมิ ตามพฤติการณ์แห่งคดีที่ว่า “นายนิรันดร สร้อยสูงเนิน ผู้ตายหายจากบ้านไปตั้งแต่วันที่ 8 เมษายน 2560 ต่อมาวันที่ 26 เมษายน 2560 ร้อยเวรรับแจ้งเหตุมีคนพบซากศพ คล้ายศพมนุษย์ ถูกฝังไว้หลังวัดมีรอยไหม้คล้ายถูกเผาจึงได้เข้าตรวจสอบพบเอกสารหลักฐานบัตรประจำตัวนักศึกษาพร้อมแผ่นป้ายทะเบียนรถของผู้ตายถูกฝังรวมอยู่ด้วย สามารถจับกุมตัวคนร้ายได้ให้การรับสารภาพว่าฆ่าเพื่อชิงรถยนต์ของผู้ตาย” ซึ่งกลุ่มตัวอย่างผู้ยื่นคำขอรับค่าตอบแทนกล่าวกับผู้วิจัยว่า “กว่าจะได้เงินช่วยเหลือ นาน กว่า 3 เดือน โอน

เข้าบัญชีธนาคารกรุงไทย ไปทำเรื่องที่สำนักงานยุติธรรม ที่บ้านยากจน ทำนา อยู่กัน 3 คน ยังจับคนที่ฆ่าไม่ได้ ตอนนี้หนี้้นอกระบบเยอะ มีหนี้้นอกระบบ อยากให้รัฐเข้ามาดูแลให้หน่อย” ซึ่งผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า การเพิ่มคุณภาพในกระบวนการ อาจใช้การลดความสูญเสียเปล่าของปัจจัยนำเข้า เนื่องจากคุณภาพการให้บริการช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรม เป็นค่าที่แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพการบริหารปัจจัยนำเข้า และปัจจัยนำออก หากกระบวนการช่วยเหลือและเยียวยา มีคุณภาพสูง ย่อมบ่งบอกถึงความทุ่มเทในการการบริหารกระบวนการช่วยเหลือและเยียวยา ซึ่งเป็นเครื่องมือชี้วัดที่ใช้ประเมินความสามารถหรือความตั้งใจปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ หัวหน้ากลุ่มงาน และผู้บริหารระดับต้น

อย่างไรก็ตาม รองอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตอกย้ำคำสัมภาษณ์ของผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาว่าการจัดตั้งคณะอนุกรรมการให้ครบทุกจังหวัดทั้ง 76 จังหวัด รวมกรุงเทพมหานคร เป็น 77 จังหวัด นั้นเป็นไปได้ยาก โดยรองอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพกล่าวกับผู้วิจัยว่า “...คณะอนุกรรมการจะเป็นไปได้ยากที่จะมีทุกจังหวัด เนื่องจากจะมีผลต่อการเบิกจ่ายเงิน ซึ่งปัจจุบันก็ยังสามารถดำเนินการได้ เดือนละ 2 ครั้ง ครั้งละ 40-50 ล้านบาท ก็ยังดำเนินการไปได้...” ทั้งนี้ ยุติธรรมจังหวัดหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยว่า “...เรื่องอายุความ พ.ร.บ. กล่าวว่า 1 ปี ส่วนใหญ่ผู้เสียหายยังไม่รู้ บางครั้งไปเจอเคลส ที่น่าเห็นใจ ด้วยความที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่าย่นภายใน 1 ปี อาจจะเลื่อนเป็นอายุความ 2 ปี ตอนนี้มี Justice Care พยายามแจ้งชาวบ้าน ก็ยังไม่รู้...” อีกทั้ง นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดคนหนึ่ง คณะอนุกรรมการพิจารณา ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาจังหวัดหนึ่งกล่าวต่อไปอีกว่า “...ปกติจะมีขั้นต่ำขั้นสูงในการพิจารณา บอกไปเลยว่าเท่าไร ตัวเลขเดียวไปเลย ไม่ต้องบอกให้คลุมเครือ เสนอว่า ระยะเวลาจะให้ชัดเจนกว่านี้ เช่น 7 วัน 15 วัน ตอบยาก 10 ก็ 10 ไปเลย 5 ก็ 5 ไปเลย อย่าเขียนให้คลุมเครือ การพิจารณาของคณะอนุกรรมการได้ง่ายขึ้น...” ซึ่งเกณฑ์การพิจารณาทางยุติธรรมจังหวัดต้องการให้แก้ไขระยะเวลาจาก 1 ปี เป็น 2 ปี และนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดต้องการให้ระบุเกณฑ์การพิจารณาให้เป็นตัวเลขที่ชัดเจนไม่คลุมเครือ อย่างไรก็ตามกลุ่มตัวอย่างองค์กรพัฒนาเอกชนกล่าวกับผู้วิจัยว่า “...ขั้นตอนล้ากับบนไม่ประสานกัน...” ซึ่งอาจสื่อว่า ผู้ปฏิบัติงานส่วนภูมิภาคและพื้นที่ในจังหวัดกับผู้บริหารส่วนกลาง หรือผู้ปฏิบัติงานยังขาดการประสานงานสื่อสารข้อมูลที่ดีพอระหว่างกัน แต่รองอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพกล่าวกับผู้วิจัยว่า “ผู้เสียหายแต่ละปีหลายหมื่น” และ “...แต่กรณีเรื่องคำรักษาพยาบาลต่าง ๆ เนื่องจากเป็นการกำหนดโดยกฎหมายของกรมบัญชีกลางว่า การเบิกจ่ายต้องใช้ใบเสร็จตัวจริงเข้ามายื่น ต่อให้มีระบบดีอย่างไรก็ต้องให้นำใบเสร็จตัวจริงมายื่น จะไปเบิกที่ไหน ที่ประกัน หรือที่ไหน ก็ต้องใช้ใบเสร็จ จ่ายตามใบเสร็จเท่านั้น...”

โครงการยุติธรรมใส่ใจ (Justice Care) เป็นโครงการเด่นของกระทรวงยุติธรรม ยุติธรรมใส่ใจ 24 ชั่วโมง ในคลินิกยุติธรรมของสำนักงานยุติธรรมจังหวัด มีการบูรณาการงานของกระทรวงยุติธรรม ตามประกาศกระทรวงยุติธรรม เรื่อง มาตรฐานคลินิกยุติธรรม ประกอบด้วย การส่งเสริม และสร้าง การรับรู้กฎหมาย การให้คำปรึกษากฎหมาย การคุ้มครองพยานในคดีอาญา การไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาท การรับเรื่องราวร้องทุกข์และร้องเรียน การให้บริการกองทุนยุติธรรม การเบิกจ่ายเงินรางวัล และค่าใช้จ่ายในชั้นสอบสวนคดีอาญา การช่วยเหลือประชาชนด้านอื่น ๆ ให้เข้าถึงการบริการพื้นฐาน ภาครัฐ รวมถึงการช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา โดยการวางแผนทางการ ให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมแบบบูรณาการ โดยกลุ่มงานช่วยเหลือและเยียวยา ของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา เป็นกลุ่มงานประสานบูรณาการโครงการยุติธรรมใส่ใจดังกล่าว

นอกจากนี้ รองอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพคนหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยถึงประเด็นการแจ้งสิทธิแก่ผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมว่า “...การแจ้งสิทธิกำหนดให้ทั้งกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เมื่อก่อนกรมจะแจ้งสิทธิเองหมด แต่ด้านหน้าจริง ๆ เมื่อเกิดเหตุตามกฎหมายท้าย พ.ร.บ. ทั้งหมด ผู้เสียหายจะไปที่ตำรวจก่อน มาแจ้งความกับตำรวจ ถ้าไกล่เกลี่ยเรียบร้อย จะยกแจ้งความทันที ไม่เข้าสู่คดีอาญา ที่เห็นว่ายากอุทธรณ์เนื่องจากการไกล่เกลี่ยกันตั้งแต่ขั้นต้นเลย ยอมความเลย แปลว่าไม่ดำเนินการแจ้งความ เพราะฉะนั้นตำรวจจะเป็นคนด้านหน้าที่รับ กฎหมายฉบับนี้ก็เลยแก้ว่าให้พนักงานสอบสวน แจ้งให้ผู้เสียหายเหล่านั้นทราบด้วย ผู้เสียหายไม่มี ก็แจ้งให้ทนายทราบดีด้วย ทนายทตามกฎหมาย แจ้งให้ทราบว่าสิทธิของตนนี้ ถ้ามัวแต่ติดต่อหน่วยงานอื่นหรือไม่ ตอบว่าไม่ ในกระทรวงยุติธรรมก็มีการไปแจ้งสิทธิเพิ่มเติม ถ้าในบางกรณีที่มีเหตุเกิด ก็จะไปแนะนำเรื่องอื่นด้วย ให้มาแจ้งสิทธิด้วย และแนะนำเรื่องอื่นด้วย...” สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญากล่าวว่า “...การแจ้งสิทธิมีการแก้ไข ฉบับ 2 ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจแจ้งสิทธิ สำหรับกรณีผู้เสียหาย การปล่อยตัวจำเลย คือ กรมราชทัณฑ์ ทำหน้าที่ในการแจ้งสิทธิ การเข้มข้น 70-80 เปอร์เซ็นต์ รู้ แต่อีก 30 เปอร์เซ็นต์มีการปรับเปลี่ยนโยกย้าย อยากรให้เป็นวิชาหนึ่งในโรงเรียนนายร้อย หรือในหลักสูตรการอบรม เสนอบรรจุวิชา สขง. ลงไปในหลักสูตรทุกระดับชั้น ชั้นผู้กำกับ การที่ผ่านการอบรม ประมาณ 2-3 ชั่วโมง ก่อนเลื่อนขั้นยศก็ต้องอบรม ก็บรรจุวิชา สขง. ลงไปด้วย 2-3 ชั่วโมง กรมราชทัณฑ์ก็เช่นเดียวกัน ในการอบรม ผบ. เรือรบ บรรจุ พ.ร.บ. สขง. เข้าไปด้วย...” แม้กระนั้นผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาคคนหนึ่งในคณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาชุดหนึ่งกล่าวว่า “...ไม่ทำก็โดนละเว้น ส่วนใหญ่ผู้เสียหายจะไม่ค่อยสนใจตรงนี้เท่าไร ไม่พร้อมที่จะไปสำนักงาน ไม่พร้อมที่จะไปตรงนี้เท่าไร แจ้งสิทธิ 100 เปอร์เซ็นต์ เนื่องจากเรามีหน่วยเหนือคอยกำกับดูแลอยู่

ส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาส่วนตัวของผู้เสียหายมากกว่า ที่จะยังไม่เข้าถึงกระบวนการ...” ซึ่งประเด็นนี้ พนักงานสอบสวนอีกจังหวัดหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยว่า “...คดีน้องเนิส แจ๊สแน 100 เปอร์เซ็นต์ ขึ้นศาลแล้ว รับสารภาพไปแล้ว บางที่ไม่ได้แจ้ง ยอมรับว่าบางเคสแจ้ง บางเคสไม่แจ้ง ส่วนใหญ่จะเป็นเคสดัง ๆ หนัก ๆ จริง ๆ บางเคสที่เป็นคดีร้ายแรง เจ้าหน้าที่สำนักงานจะวิ่งเข้ามาเลย เจ้าหน้าที่เขาเข้ามาดูแลเลย ต้องข่าวใหญ่ ทางสำนักงานจะเข้ามาเลย แต่บางทีคดีที่เล็ก ๆ เจ้าหน้าที่สำนักงานไม่รู้ ทางตำรวจต้องไปแจ้งให้ทางสำนักงานทราบ ถึงจะมา เข้ามาช่วย เข้ามาดูแล อีกกรณีบางคดีไม่ต้องแจ้ง เช่น ยาเสพติด ก็ไม่ต้องแจ้ง เจ้าหน้าที่มา แล้วก็แจ้ง บางทีทะเลาะวิวาทก็ไม่ได้แจ้ง เคลียร์กันได้ ก็จบ...” สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของพนักงานสอบสวนอีกจังหวัดหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยว่า “...พ.ร.บ. ก็ดูผ่าน ๆ ไม่ได้ดูอย่างละเอียดเสียที ตอนหลังไม่ใช่ผู้ปฏิบัติเองก็ไม่รู้ อีกไม่กี่วันก็ปลดแล้ว ฝ่ายประกันก็จะมาดูแลค่าสินไหมทดแทน ยังไม่ได้อ่านละเอียด แค่ผ่าน ๆ ตา ถ้าไม่มีประกันร้อยเวรก็จะแนะนำให้ใช้สิทธิของกรม ของสำนักงาน ตำรวจเป็นต้นทางอยู่แล้ว ตำรวจสัมผัสกับประชาชนโดยตรงอยู่แล้ว สภ. เมือง จะมีเจ้าหน้าที่สลับกันมาอยู่แล้ว...” ซึ่งกระบวนการแจ้งสิทธิที่ยังไม่ครบถ้วนร้อยละ 100 และยอมเป็นไปได้อย่าง โดยผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า อาจต้องมีการตรวจสอบคุณภาพการให้บริการ ทั้งการใช้ระบบการประกันคุณภาพ ในการตรวจสอบทุกขั้นตอนของกระบวนการปฏิบัติงานด้วย เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานนั้น ก่อนเข้าสู่กระบวนการถัดไป เนื่องจากการประกันคุณภาพจะให้ความสำคัญกับระบบประกันคุณภาพที่เป็นการบริหารภายในกระบวนการที่มีประสิทธิภาพและดำเนินการอย่างต่อเนื่องด้วยความจริงจัง อีกทั้ง ใช้ระบบการควบคุมคุณภาพ ซึ่งการควบคุมคุณภาพมักมุ่งเน้นที่กระบวนการวิกฤต หรือกระบวนการแจ้งสิทธิผู้เสียหายในขั้นแรกนี้ โดยเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดปัญหาคุณภาพได้ง่าย

สำหรับกระบวนการรับคำขอจากผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรม หรือทายาท การตรวจสอบเอกสารหลักฐานประกอบการยื่นคำขอ การสอบปากคำเพิ่มเติม ตลอดจนประสานงานกับหน่วยงานราชการอื่น หรือบุคคลอื่น ๆ เพื่อทราบข้อเท็จจริง หรือความเห็นเกี่ยวกับการขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย เพื่อให้การแสวงหาข้อเท็จจริงมีความสมบูรณ์ ถูกต้อง ครบถ้วน และสรุปสำนวนคำขอรับประกอบข้อกฎหมาย แนวทาง และหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้นั้น รองอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพกล่าวกับผู้วิจัยว่า “...การทำคำขอจะมี 2 ส่วน คือ มีเจ้าหน้าที่ประจำจุดนั้นเลย ที่สถานีตำรวจภูธรเมือง เรียกว่า Service Point แต่ต้องรับผิดชอบในเขตจังหวัดนั้นทั้งหมดทุกสถานี ให้ช่วยรวบรวมเก็บด้วย เพราะตำรวจจะมีการประชุม แล้วก็ให้เจ้าหน้าที่ประจำช่วยดูข้อมูลด้วย ช่วยส่งข้อมูลด้วย อาจจะลงในระบบเลย เพราะระบบเป็นระบบออนไลน์ หรือถ้าหากทำไม่ทันก็ให้มาที่สำนักงานยุติธรรมจังหวัดนั้น อาจจะนั่งอยู่ที่ยุติธรรมจังหวัด แต่ผู้เสียหายจะมายื่นที่สำนักงานยุติธรรมจังหวัดเลยก็ได้ ให้ประชาชนเป็นทางเลือก...” และ “...แต่ภายในจังหวัด สมมติจังหวัด

นครปฐม ก็จะมีคณะกรรมการประจำจังหวัดนครปฐม รับผิดชอบใน 4-5 จังหวัด แต่จังหวัดนั้น ๆ จะเป็นผู้รวบรวมหลักฐานต่าง ๆ แล้วจึงส่งมาที่จังหวัดนครปฐม ในนครปฐมจะมีนิติกรคอยจัดระเบียบข้อมูล จัดทำวาระเข้าประชุมคณะกรรมการ แล้วนำบรรจุเข้าวาระ ไม่ใช่จังหวัดที่ไม่มีอนุกรรมการจะทำแล้วเสนอเลย...” ซึ่งสะท้อนให้เห็นกระบวนการทำข้อตกลงอาศัยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการเชื่อมต่อข้อมูลภายในหน่วยงาน และระหว่างหน่วยงาน ที่มีคุณภาพสูง และมีความหลากหลาย เนื่องจากมีการส่งต่อแลกเปลี่ยนข้อมูลไปมาระหว่างองค์กร ซึ่งมีการส่งคำขอจาก จังหวัดหนึ่งที่ไม่มีความอนุกรรมการไปยังจังหวัดที่มีความอนุกรรมการ ปัจจุบันมีจำนวน 15 ชุด ในจังหวัด ไม่รวมกรุงเทพมหานครอีก 3 ชุด ซึ่งอาจเป็นการลดต้นทุนหรือการลดงบประมาณของทางภาครัฐ สำหรับวิธีการปรับปรุงคุณภาพข้างต้น ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าองค์กรยังสามารถบริหาร โดยการปรับปรุงการบริหารด้วยการลงทุนในเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อเพิ่มช่องทางในการเชื่อมต่อข้อมูลจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ หรือศาลยุติธรรม นอกเหนือไปจากการเชื่อมต่อข้อมูลระหว่างกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพกับสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจ ประกันภัย (คปภ.) ที่กำลังดำเนินการอยู่ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น อีกทั้ง อาจมีการปรับปรุงกระบวนการ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพโดยสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา อาจต้องคิดค้นวิธีการทำงานที่ดีขึ้น ง่ายขึ้น และรวดเร็วขึ้น แต่เป็นการพัฒนาด้วยความคิดเชิงสร้างสรรค์ของบุคลากรกับการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ด้วยการกำหนดเป้าหมายที่ท้าทาย หรือแม้กระทั่งการปรับเปลี่ยนขนาดกระบวนการ ในการลดสิ่งที่ไม่ก่อให้เกิดปัจจัยนำออกจากกระบวนการให้บริการช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรม และการพัฒนาระบบงานอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น เพิ่มการวิจัยและการพัฒนา การคิดค้นนวัตกรรม การปรับปรุงการสื่อสาร การปรับเปลี่ยนระบบการทำงาน หรือการบริหารแผนงาน

อีกตัวอย่างเป็นคำขอรับค่าตอบแทน ณ จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งมีพฤติการณ์แห่งคดีว่า “ตามวันและเวลาที่เกิดเหตุ มีคนร้ายไม่ทราบว่าเป็นใครบุกรุกเข้าไปในบ้านของนางทองมาผู้ตาย ขณะนางทองมา กำลังนอนหลับ คนร้ายได้บีบบังคับนางทองมา เพื่อจะขโมยทรัพย์สินจนนางทองมาเสียชีวิต ” กลุ่มตัวอย่างผู้ยื่นคำขอกล่าวกับผู้วิจัยว่า “ยังไม่ได้รับเงิน ตอนนี้ก็ 2 เดือนกว่า ๆ แล้ว เจ้าหน้าที่ส่งไปที่นครปฐมก่อน เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายเขาก็ช่วยเหลือกันดี แต่คิดว่ายังช้าอยู่” ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ากระบวนการช่วยเหลือและเยียวยายังมีความล่าช้าอยู่จริงตามที่ผู้ให้ข้อมูลกล่าวกับผู้วิจัย โดยผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า คุณภาพเป็นหัวใจของการให้บริการ ด้วยการออกแบบการให้บริการให้ตรงตามความต้องการของผู้ขอรับบริการ การปรับปรุงทุกกระบวนการเพื่อตอบสนองความคาดหวังของผู้ขอรับบริการ และรักษาความสม่ำเสมอของคุณภาพให้คงที่ เนื่องจากเป็นสิ่งที่ผู้ยื่นคำขอคาดหวังว่าจะได้รับจากบริการจากภาครัฐ หรือเรียกได้ว่าเป็นความพึงพอใจของผู้ขอรับบริการช่วยเหลือและเยียวยา และ

พัฒนาเป็นความประทับใจ คุณภาพจึงต้องมุ่งสนองความต้องการของผู้ขอรับบริการทั้งในปัจจุบันและอนาคต

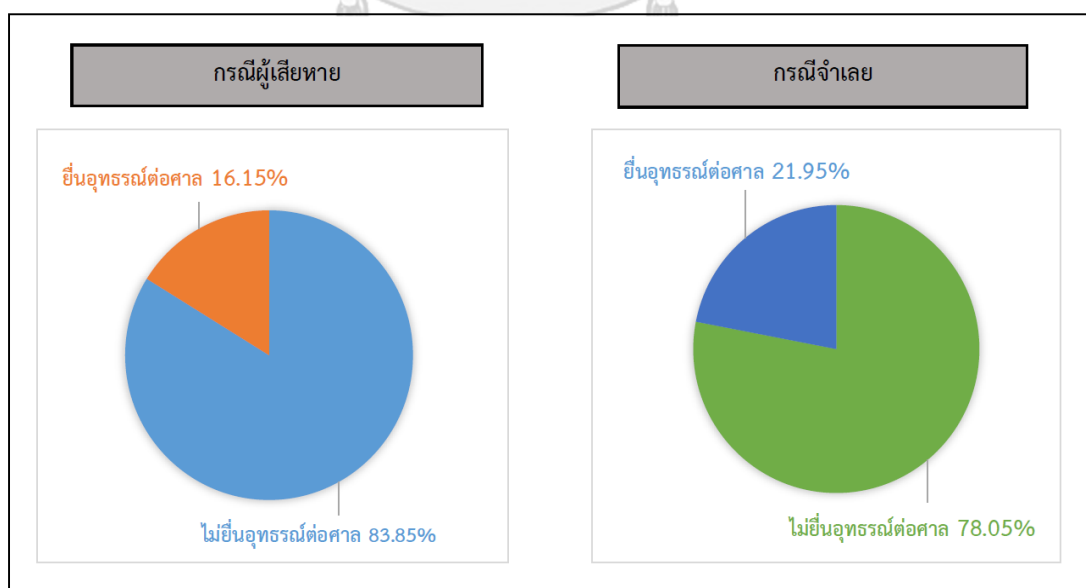
ประเด็นของการแจ้งสิทธิในการยื่นคำขอรับค่าตอบแทนผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมรองอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพยังกล่าวกับผู้วิจัยอีกว่า “พ.ร.บ. เกิดปี 2544 แต่เริ่มจ่ายเงินจริง ๆ ปี 2546 สถิติในการแจ้งสิทธิ ผู้เสียหายมาขึ้นแค่ 10 เปอร์เซนต์เมื่อเทียบกับคดีที่เกิดขึ้น 14-15 เปอร์เซนต์ พอมาประมาณปี 2557 ตอนนั้นท่านอธิบดีกรมเป็นตำรวจ ท่านเลยคิดว่า ด้านหน้าคือตำรวจ เลยทำเอ็มโอยูร่วมกับตำรวจก่อน สถิติการแจ้งก็สูงขึ้น หลังจากนั้นมาคิดว่า เอ็มโอยูก็แค่บันทึกข้อตกลง จะทำหรือไม่ทำก็ได้ ไม่มีบทลงโทษ ตอนแก้กฎหมายปี 2559 ให้อยู่ในกฎหมายเลย ถ้าหากไม่แจ้ง ก็จะโดน มาตรา 157 กลายเป็นเข้มขึ้นขึ้น” ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ากระบวนการในการแจ้งสิทธิให้กับผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมแม้จะไม่ได้ร้อยละ 100 แต่ก็มีความเข้มขึ้นขึ้นซึ่งรองอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพกล่าวต่อไปอีกว่า “...พ.ร.บ. ค่าตอบแทน จะมี 2 ชุด คือ ผู้เสียหาย 1 ชุด และจำเลย 1 ชุด ซึ่งแต่ละชุดไม่เหมือนกัน แต่ชุดแรกเฉพาะผู้เสียหายจะมี คณะอนุกรรมการทั้งหมด 15 ชุดทั่วประเทศ 15 ชุด กำหนดไว้ว่าจังหวัดไหนเข้าจุดไหน ถ้า คณะอนุกรรมการ พิจารณาจ่าย หรือไม่จ่าย เสร็จสิ้นไปเลย ถ้าไม่เห็นด้วยก็จะส่งมาให้ที่ คณะอนุกรรมการอุทธรณ์ และถ้าคณะอนุกรรมการอุทธรณ์พิจารณาเสร็จก็จะเข้าคณะกรรมการ คณะกรรมการจะเป็นผู้ตัดสินว่า จะเป็นของคณะอนุกรรมการจังหวัด หรือคณะอนุกรรมการอุทธรณ์ จะเห็นชอบตามไหน คณะกรรมการเห็นชอบตามคณะอนุกรรมการอุทธรณ์ นะ บางที่คณะกรรมการ อาจไม่เห็นชอบตามคณะอนุกรรมการฯ อุทธรณ์ แล้วเมื่อถึงคณะกรรมการพิจารณาแล้วเสร็จ แล้วจึง รายงานไปที่ผู้เสียหาย ซึ่งผู้เสียหายอาจบอกว่า ยังไม่พอใจ ให้ไปอุทธรณ์ที่ศาลอุทธรณ์ได้ คำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ถือเป็นที่สุด ศาลอุทธรณ์ว่าอย่างไรก็ตามนั้น ซึ่งกระบวนการอุทธรณ์อาจจะส่งมาที่ สขง. ซึ่งเป็นฝ่ายเลขฯ หรือจะส่งไปที่จังหวัด หรือจะไปศาลเลยก็ได้...” และ “...ก็เลยตอนนี้ ถามว่าสถิติ 100 เปอร์เซนต์ใหม่ สถิติก็ยังไม่ 100 เปอร์เซนต์ เพราะบางคนตำรวจแจ้งสิทธิแล้ว ผู้เสียหาย อาจไม่มาใช้สิทธิก็ได้ ตำรวจก็จะอยู่ในคณะกรรมการด้วย ซึ่งจะรู้ว่า ผู้เสียหายมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด แจ้งไปก็ไม่ได้เงิน เนื่องจากในกฎหมาย ผู้เสียหายต้องไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิด ตำรวจก็รู้อยู่แล้ว เนื่องจากสอบปากคำผู้ต้องหา ซึ่งจะรู้เลยว่าเหตุการณ์นี้ประมาทร่วม หรือเหตุการณ์นี้ประมาทฝ่ายเดียว แจ้งไปก็ไม่ได้ เพราะฉะนั้นจึงยังไม่ครบ 100 เปอร์เซนต์ บางท่านก็เป็นคณะอนุกรรมการอยู่ด้วย...” อีกทั้ง “...อีกกลุ่มหนึ่งคือ กลุ่มจำเลย คณะกรรมการจะไม่มอบอำนาจให้คณะอนุกรรมการจังหวัดแล้วเสร็จ แต่จะไปที่คณะอนุกรรมการอุทธรณ์ เนื่องจากจำเลยเป็นเรื่องที่ค่อนข้างซับซ้อน เลยนำมาเข้าคณะกรรมการ และมีจำนวนไม่มาก เพราะฉะนั้น กรรมการยังคงอำนาจ ยังไม่ได้มอบอำนาจให้ใคร...” และ “...เพราะฉะนั้นที่ประธานถามว่า จำเลย

กรรมการจะพิจารณาเอง ก็กรณี เอาเข้ามาที่กรรมการเลย ก็จะนำมาวินิจฉัยเอง...” ทั้งนี้ สถิติการยื่นอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ต่อศาลอุทธรณ์ กรณีผู้เสียหาย ร้อยละ 16.15 กรณีจำเลยร้อยละ 21.95 สถิติการยื่นอุทธรณ์จำแนกตามประเภทคดี และภูมิภาคที่เป็นที่ตั้งคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ภาคเหนือมากที่สุด จำนวน 195 ราย ต่ำสุดในภาคใต้ จำนวน 95 ราย

ตารางที่ 4.34 สถิติการยื่นอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ต่อศาลอุทธรณ์

กรณี	คำขอที่คณะกรรมการพิจารณา (เรื่อง)	คำขอที่อุทธรณ์ต่อศาล (เรื่อง)	ร้อยละ
ผู้เสียหาย	613	99	16.15
จำเลย	1,107	243	21.95

ที่มา: สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา ณ เดือนกรกฎาคม 2560 - เดือนมีนาคม 2562

ภาพที่ 4.18 อุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา

ที่มา: สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา (2562)

ตารางที่ 4.35 สถิติการยื่นอุทธรณ์จำแนกตามประเภทคดี และภูมิภาคที่เป็นที่ตั้งคณะกรรมการ
พิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา

ภูมิภาค	คณะกรรมการ	ชีวิต		ร่างกาย		เพศ	รวม
		ทั่วไป	จรรยา	ทั่วไป	จรรยา		
(1) กรุงเทพมหานคร	กรุงเทพมหานคร 1	7	11	7	2	6	33
	กรุงเทพมหานคร 2	0	14	15	3	7	39
	กรุงเทพมหานคร 3	7	13	5	7	2	34
	รวม (1)	14	38	27	12	15	106
(2) ภาคกลาง	พระนครศรีอยุธยา	11	21	6	13	7	58
	นครปฐม	3	7	3	3	5	21
	เพชรบุรี	4	5	3	1	1	14
	ชลบุรี	2	12	5	4	1	24
	ภูมิภาคที่ 1	5	26	7	9	7	54
	รวม (2)	25	71	24	30	21	171
(3) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	นครราชสีมา	4	13	1	5	6	29
	อุบลราชธานี	2	12	2	6	3	25
	ขอนแก่น	4	13	5	5	2	29
	อุดรธานี	1	5	0	0	0	6
	ภูมิภาคที่ 2	9	21	6	17	5	58
	รวม (3)	20	64	14	33	16	147
(4) ภาคเหนือ	พิษณุโลก	10	25	6	10	10	61
	นครสวรรค์	6	6	3	2	2	19
	เชียงใหม่	9	16	9	16	12	62
	ภูมิภาคที่ 3	27	5	17	4	0	53

ภูมิภาค	คณะกรรมการ	ชีวิต		ร่างกาย		เพศ	รวม
		ทั่วไป	จราจร	ทั่วไป	จราจร		
	รวม (5)	52	52	35	32	24	195
(5) ภาคใต้	สุราษฎร์ธานี	12	4	3	0	1	20
	ภูเก็ต	6	3	7	0	0	16
	สงขลา	8	0	2	0	2	12
	ปัตตานี	7	0	11	2	1	21
	ภูมิภาคที่ 4	6	6	8	2	4	26
	รวม (6)	39	13	31	4	8	95
รวมทั้งสิ้น	(1)+(2)+(3)+(4)+(5)+(6)	150	238	131	111	84	714

ที่มา: สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา ณ เดือนกรกฎาคม 2560 - เดือนมีนาคม 2562

พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยว่า “...ตำรวจก็เขียนรายละเอียด เกี่ยวข้องหรือไม่ ในการกระทำความผิด เอกสารที่ใช้ใบชั้นสูตร ใบแพทย์ บันทึกประจำวัน พฤติการณ์แห่งคดีต่อไปเข้าที่ประชุม ก็จะคุยกับคู่คดีโดยตรง หลังจากนั้นตำรวจจะไม่ยุ่งแล้ว การพิจารณา จราจร ก็จะดูว่าการชดใช้ตามสิทธิของ พ.ร.บ. ประกันภัยแล้วหรือไม่ ถ้ายังไม่ได้รับการชดใช้ก็จะมีส่วนหนึ่งประมาณ 100,000 บาท ถ้าได้รับการชดใช้เต็มแล้ว ก็จะไม่ได้รับการพิจารณา แต่ถ้าชนแล้วหลบหนีอาจจะได้รับมากหน่อย ถ้าตายด้วยยิ่งได้รับมากกว่าเดิม ชนแล้วหลบหนี ไม่รู้ตัวผู้กระทำผิดก็ได้มาก กระทำซ้ำเรา ก็ได้เยอะ ต้องระบุให้ด้วยว่าไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิด ส่งไปให้ทางสำนักงานเป็นผู้ชดใช้ ตำรวจก็แค่เซ็นว่ามีส่วนเกี่ยวข้องหรือไม่ แค่นั้น...” และ “...พนักงานสอบสวนงานเยอะแยะ แล้วมีเรื่องของกรมคุ้มครองสิทธิมา ทำให้มีงานเพิ่มขึ้น เรื่องทรัพย์ก็ต้องมาทำบัญชีทรัพย์ มีบัญชีทรัพย์ เอาทรัพย์ไปจำนวนเท่าไร ทรัพย์มาก ทรัพย์น้อย ก็ต้องส่งไปให้ทางคณะกรรมการ สำนักงานพิจารณาอีก ต้องตามผลคดี ตามจับคนร้ายได้ไหม อาจจะต้องเรียกจากผู้เสียหายด้วย ได้ผู้เสียหายมา กฎหมายก็จะมีการเรียกค่าเสียหายจากผู้ต้องหาได้อีก ศาลพิพากษาให้ชดใช้ ปฏิบัติจริงผู้ต้องหาที่ไม่มีเงินชดใช้ ถ้ามีเงินอยู่แล้วก็คงไม่ไปลักทรัพย์คนอื่น กฎหมายดูดี แต่ทางปฏิบัติเป็นไปได้ไม่ได้ หรือเป็นไปได้ก็น้อยมาก...” ซึ่งในประเด็นของทรัพย์หัวหน้ากลุ่มงานคนหนึ่งของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาอธิบายว่า “...พ.ร.บ. ค่าตอบแทนกฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์ หลักเกณฑ์การจ่ายตามกฎหมายกระทรวง คุ้มครองเฉพาะตัวบุคคลไม่คุ้มครองตัว

ทรัพย์...” ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้ว่าพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 คຸ້ມครองเฉพาะบุคคลไม่คຸ້ມครองทรัพย์ ดังนั้นจึงไม่เกิดความยุ่งยากในการทำบัญชีทรัพย์สินของพนักงานสอบสวนตามที่ผู้ให้ข้อมูลกล่าวกับผู้วิจัยข้างต้น

นอกจากนี้ รองอธิบดีกรมคຸ້ມครองสิทธิและเสรีภาพยังกล่าวถึงประเด็นการยื่นเอกสารเพิ่มเติมในการทำคำขอรับค่าตอบแทนผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมว่า “...มายื่นเพิ่มเติมได้ บางครั้งมายื่นเพิ่ม อาจจะมายื่นรอบแรก และอีกสองสามเดือน มายื่นเพิ่มเติม เกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน...” และ “...การรักษาพยาบาลจะมีสิทธิต่าง ๆ สิทธิในฐานะข้าราชการ ถ้าไม่ใช่ข้าราชการก็มีสิทธิประกันสังคม สิทธิประชาชนทั่วไป บัตรทอง สิทธิ สปสช. ถ้านำใบเสร็จฉบับนั้นไปเบิกกับ สปสช. แล้ว ก็จะไม่ใบเสร็จตัวจริงมาเบิกตาม พ.ร.บ. ค่าตอบแทน เท่าไรก็แล้วแต่ ค่ารักษาพยาบาลมีเพดานว่า จะไปเอกชนก็แสนที่ล้านก็จะเบิกได้แค่ 40,000 บาท ตามเพดาน กรณีข้าราชการ ถ้ามีส่วนเกินก็สามารถนำมาเข้า พ.ร.บ. ค่าตอบแทนได้ มีเพดานกำหนดว่า 40,000 บาท...” อีกทั้ง “...แต่ถ้าคณะอนุกรรมการ กับคณะกรรมการ มีความเห็นไม่ตรงกันเรื่องค่ารักษาพยาบาล ใช้ใบเสร็จตัวจริง กับใบรับรองแพทย์ มีความพิการหลงเหลือ แพทย์ในคณะจะดูว่า ให้หยุดเท่านี้เหมาะสมหรือไม่...” ทั้งนี้ “...ส่วนใหญ่จะมาอุทธรณ์จะมีใบเสร็จเพิ่มเติม ช่วงที่ยื่นไปในคณะอนุกรรมการจังหวัด ใบเสร็จฉบับนี้ยังไม่มี มาไม่ทัน ส่วนใหญ่อุทธรณ์จะเป็นลักษณะอย่างนี้หมด...” ซึ่งเป็นความเห็นของนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดในคณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาประจำจังหวัด

อย่างไรก็ตาม ประเด็นของอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะอนุกรรมการหรือคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา หัวหน้ากลุ่มงานคนหนึ่งของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาอธิบายว่า “...เห็นว่าน่าจะเป็นอายุความตามที่กฎหมายกำหนดซึ่งมีระยะเวลาแค่ 30 วัน อาจไม่เพียงพอต่อผู้ที่มิถุมิลำเนา กับที่ทำงานต่างกัน...” สัมพันธ์กับการอธิบายของหัวหน้ากลุ่มงานอีกคนหนึ่งอธิบายว่า “...อาจเป็นปัญหาในการเขียนอุทธรณ์ที่ไม่ครอบคลุม ไม่ชัดเจน ว่า ต้องการอุทธรณ์ประเด็นอะไรของผู้อุทธรณ์ ทำให้มีปัญหาในการอุทธรณ์บ้าง...” ซึ่งผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์กล่าวกับผู้วิจัยว่า “...ปัญหาที่พบมากคือ ประชาชนที่อุทธรณ์คำวินิจฉัยนั้นไม่มีประสบการณ์หรือความรู้ในข้อกฎหมาย การโต้แย้ง ผลของคำวินิจฉัยขึ้นมาสູ່ศาลอุทธรณ์จึงเปล่าประโยชน์ เพราะเป็นการอุทธรณ์ปัญหาข้อกฎหมายที่ไม่ตรงประเด็นกับผลของคำวินิจฉัย...” ซึ่งอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะอนุกรรมการหรือคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ในแง่ของกระบวนการนั้น อุทธรณ์คำวินิจฉัยจะต้องดำเนินการในระยะเวลา 30 วัน แต่ในบางครั้งเหยื่อ

อาชญากรรมมีภูมิลำเนาในถิ่นทุรกันดารอาจจะดำเนินการไม่ได้ภายใน 30 วัน อีกทั้ง ประชาชนที่ยื่นอุทธรณ์คำวินิจฉัยไม่มีประสบการณ์ในการยื่นอุทธรณ์ โดยเฉพาะความรู้เกี่ยวกับข้อกฎหมาย อาจส่งผลในการอุทธรณ์ไม่ตรงประเด็นเท่าที่ควร ซึ่งกลุ่มตัวอย่างผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์อีกคนได้กล่าวต่อไปอีกว่า “...ค่าเสียหายที่ได้รับไม่มาก ผู้เสียหายจึงไม่สามารถหาทนายความ หรือที่ปรึกษากฎหมายที่มีความเชี่ยวชาญได้ จึงต้องทำเองเฉพาะตัว จึงขาดประสบการณ์ความรู้ ความสามารถ ไม่สามารถอุทธรณ์แยกแยะประเด็นได้ละเอียดได้...” อีกทั้ง ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์คนที่สามยังได้กล่าวกับผู้วิจัยอีกว่า “...ข้อเท็จจริงที่มีอยู่ในสำนวนคดีที่ผู้ยื่นคำขออุทธรณ์มายังศาลอุทธรณ์เท่าที่ผ่านมาเพียงพอแก่การวินิจฉัยอุทธรณ์ได้ โดยไม่จำเป็นต้องไต่สวนพยานเพิ่มเติม อาจมีปัญหาอยู่บ้างเกี่ยวกับอำนาจของผู้ยื่นคำขอโดยผู้แทนโดยชอบธรรม แต่พออนุโลมดำเนินการวินิจฉัยให้ไป...” ซึ่งการอุทธรณ์คำวินิจฉัยประสบปัญหาในประเด็นของผู้แทนโดยชอบธรรมที่ยื่นอุทธรณ์แทนเหยื่ออาชญากรรม ทั้งนี้ ทางศาลอุทธรณ์เองก็ยังพออนุโลมให้ได้ ซึ่งประเด็นของการอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะอนุกรรมการ หรือคณะกรรมการนี้ ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตในแง่ของกระบวนการว่า คุณภาพเกิดได้จากคุณภาพของกระบวนการและความต้องการของผู้รับบริการช่วยเหลือและเยียวยาที่ต้องสอดคล้องตรงกัน โดยคุณภาพควรตอบสนองต่อความพึงพอใจของผู้รับบริการ ซึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อบริการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมของภาครัฐสามารถตอบสนองความคาดหวังของผู้รับบริการได้ จึงจะเรียกว่าเป็นกระบวนการที่มีคุณภาพ ซึ่งต้องรวดเร็วและเป็นธรรม

ตัวอย่าง คำพิพากษา คดีหมายเลขดำที่ 2161/2560 คดีหมายเลขแดงที่ 1261/2561 ศาลอุทธรณ์ วันที่ 30 มกราคม 2561 ความแพ่ง เรื่อง พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ผู้ยื่นคำขอ อุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณา ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ที่ ภ.2/2347/2560 ลงวันที่ 12 กันยายน 2560 ศาลอุทธรณ์รับเรื่องวันที่ 6 พฤศจิกายน 2560 พิพากษาให้กำหนดค่าตอบแทนเพิ่มขึ้นจำนวน 9,000 บาท

กรณีสืบเนื่องจากเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2558 นายกฤษดา ศยามล ผู้ต้องหา บุกรุกเข้าไปในเคหสถานแล้วใช้ท่อนไม้ตีศีรษะและใบหน้าของผู้ยื่นคำขอ เป็นเหตุให้ผู้ยื่นคำขอได้รับอันตรายสาหัส เหตุเกิดที่ตำบลห้วยฝ้ายพัฒนา อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ต่อมาวันที่ 14 กันยายน 2558 ผู้ยื่นคำขอรับค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญาต่อคณะกรรมการพิจารณา ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา คณะกรรมการพิจารณาแล้วมีคำวินิจฉัยให้จ่ายค่าตอบแทนแก่ผู้ยื่นคำขอเป็นค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างที่ไม่สามารถประกอบกิจการงานได้ตามปกติในอัตราวันละ 200 บาท เป็นเวลา 90 วัน เป็นเงิน 18,000 บาท และค่าตอบแทนความเสียหายอื่น 30,000 บาท รวมเป็นเงิน 48,000 บาท

ผู้ยื่นคำขออุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ตรวจสำนวนประชุมปรึกษาแล้ว เห็นว่า “ค่าตอบแทนที่ผู้เสียหายอาจขอรับได้ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 มาตรา 18 วรรคหนึ่ง เป็นไปตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ และอัตราในการจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2546 ซึ่งภายหลังมีการแก้ไขเพิ่มเติมอัตราค่าตอบแทนให้แก่ผู้เสียหายในคดีอาญา และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 โดยมาตรา 18 วรรคท้ายบัญญัติว่า คณะกรรมการจะกำหนดให้ผู้เสียหายได้รับค่าตอบแทนเพียงใดหรือไม่ก็ได้ โดยคำนึงถึงพฤติการณ์และความร้ายแรงของการกระทำความผิด และสภาพความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับ รวมทั้งโอกาสที่ผู้เสียหายจะได้รับการบรรเทาความเสียหายโดยทางอื่นด้วย กรณีของผู้ยื่นคำขอที่อุทธรณ์ขอให้กำหนดค่าขาดประโยชน์นำมาหาได้ในระหว่างที่ไม่สามารถประกอบการทำงานได้ตามปกติ ในอัตราค่าจ้างขั้นต่ำวันละ 300 บาท เป็นระยะเวลา 1 ปี และค่าตอบแทนความเสียหายอื่นเพิ่มในอัตราสูงสุดตามที่กำหนดในกฎกระทรวงที่แก้ไขใหม่นั้น ข้อเท็จจริงปรากฏตามสำเนาผลการตรวจชั้นสูตรบาดแผลหรือศพของนายแพทย์ ลงวันที่ 28 กรกฎาคม 2558 สำเนาใบรับรองแพทย์ โรงพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์ จังหวัดอุบลราชธานี ลงวันที่ 7 สิงหาคม 2558 และใบรับรองแพทย์ โรงพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์ จังหวัดอุบลราชธานี ลงวันที่ 2 กันยายน 2558 ในสำนวนของคณะกรรมการและเอกสารท้ายอุทธรณ์ว่า ผู้ยื่นคำขอได้รับบาดเจ็บ มีบาดแผลฟกช้ำ บวม บริเวณหน้าผาก โหนกแก้มขวา เบ้าตาซ้าย กระดูกโหนกแก้มขวาและลูกตาซ้ายแตก ต้องผ่าตัด เย็บ ซ่อมเอาลูกตาซ้ายออก และเย็บซ่อมเย็บบุตาซ้าย รักษาประมาณ 1 เดือน ผู้ยื่นคำขออนุรักษาดำเนินการในโรงพยาบาลระหว่างวันที่ 28 กรกฎาคม 2558 ถึงวันที่ 2 กันยายน 2558 คิดเป็นระยะเวลารวม 24 วัน และผู้ยื่นคำขอรับค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญาแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ได้รวบรวมข้อเท็จจริงและทำความเข้าใจเสนอคณะกรรมการมีความเห็นก่อนนำเรื่องของผู้ยื่นคำขอเสนอให้คณะกรรมการพิจารณาในการประชุมครั้งที่ 10/2559 เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2559 เช่นนี้การที่คณะกรรมการพิจารณาจ่ายค่าขาดประโยชน์นำมาหาได้ในระหว่างที่ไม่สามารถประกอบการทำงานได้ตามปกติ เป็นเวลาถึง 90 วัน เกินกว่าระยะเวลาที่แพทย์รับรองให้ต้องพักรักษาตัวจึงเหมาะสมแล้ว ไม่มีเหตุที่จะเพิ่มให้ตามขอ ส่วนที่คณะกรรมการพิจารณากำหนดให้จ่ายในอัตราวันละ 200 บาท นั้น แม้จะเป็นอัตราสูงสุดตามกฎหมายกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราในการจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2546 ข้อ 3 (3) ที่มีผลบังคับใช้ในขณะคณะกรรมการพิจารณาคำขอของผู้ยื่นคำขอก็ตาม แต่เมื่อปรากฏว่าต่อมาได้มีกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราในการจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ยกเลิกความดังกล่าวและให้ใช้ความใหม่แทน โดยกำหนดเพิ่มอัตราค่าตอบแทนให้แก่ผู้เสียหาย ให้คณะกรรมการพิจารณาจ่ายค่าตอบแทนดังต่อไปนี้ ... ข้อ

3 (3) ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างที่ไม่สามารถประกอบกิจการงานได้ตามปกติ ให้จ่ายในอัตราค่าจ้างขั้นต่ำในพื้นที่จังหวัดที่ประกอบกิจการงาน ณ วันที่ไม่สามารถประกอบกิจการงานได้ ... (4) ค่าตอบแทนความเสียหายอื่นนอกจาก (1) (2) และ (3) ให้จ่ายเป็นเงินตามจำนวนที่คณะกรรมการเห็นสมควร แต่ไม่เกินห้าหมื่นบาท ... โดยมีผลใช้บังคับวันที่ 24 กันยายน 2559 ก่อนที่จะได้ทำคำวินิจฉัยที่ ภ.2/2347/2560 ลงวันที่ 12 กันยายน 2560 ของผู้ยื่นคำขอแล้วเสร็จ อันถือได้ว่ากฎกระทรวงฯ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ดังกล่าว มีผลใช้บังคับแล้ว ในขณะที่คำขอของผู้ยื่นคำขออยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการ จึงขอที่จะจ่ายค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างที่ไม่สามารถประกอบกิจการงานได้ตามปกติ ในอัตราค่าจ้างขั้นต่ำในท้องที่จังหวัดที่ประกอบกิจการงาน ณ วันที่ไม่สามารถประกอบกิจการงานได้ อันเป็นอัตราที่แก้ไขใหม่แก่ผู้ยื่นคำขอตามข้อ 7 แห่งกฎกระทรวงฯ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 เมื่อท้องที่จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นที่ประกอบกิจการงานของผู้ยื่นคำขอ กำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเป็นเงินวันละ 300 บาท จึงให้จ่ายค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างที่ไม่สามารถประกอบกิจการงานได้ตามปกติแก่ผู้ยื่นคำขอในอัตราเดียวกัน เพิ่มขึ้นจากที่คณะกรรมการกำหนดอีกวันละ 100 บาท ตลอดระยะเวลา 90 วัน คิดเป็นเงิน 9,000 บาท แต่สำหรับที่ผู้ยื่นคำขอต้องตกเป็นผู้พิการทางการมองเห็น อันเป็นสภาพความผิดปกติของร่างกายที่หลงเหลืออยู่ภายหลังการรักษา ซึ่งคณะกรรมการได้กำหนดค่าตอบแทนความเสียหายอื่นให้เป็นเงิน 30,000 บาท นั้น เมื่อคำนึงถึงพฤติการณ์และความร้ายแรงของการกระทำความผิด และสภาพความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับ ถือว่าเป็นจำนวนที่เหมาะสมแล้ว ไม่มีเหตุที่จะกำหนดเพิ่มให้ในอัตราสูงสุดตามกฎกระทรวงที่แก้ไขใหม่ อุทธรณ์ของผู้ยื่นคำขอฟังขึ้นบางส่วน” พิพากษาให้กำหนดค่าตอบแทนเพิ่มขึ้นจำนวน 9,000 บาท

อีกตัวอย่าง คำพิพากษา คดีหมายเลขดำที่ 1324/2561 คดีหมายเลขแดงที่ 11543/2561 ศาลอุทธรณ์วันที่ 3 กันยายน 2561 ความแพ่ง เรื่อง พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ผู้ยื่นคำขอ อุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณา ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาที่ 123/2561 ลงวันที่ 21 พฤษภาคม 2561 ศาลอุทธรณ์รับเรื่องวันที่ 2 สิงหาคม 2561 พิพากษาให้กำหนดค่าตอบแทนเพิ่มขึ้นจำนวน 20,000 บาท

คดีสืบเนื่องมาจากเมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2560 ... ผู้ตาย ถูกคนร้ายขับรถยนต์ไม่ทราบยี่ห้อ และหมายเลขทะเบียน ฉีดยาจนเป็นเหตุให้ถึงแก่ความตาย เหตุเกิดที่ตำบลเวียงสระ อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้ยื่นคำขอซึ่งเป็นน้องสาวในฐานะทายาทและผู้รับมอบอำนาจจากทายาทอื่นของผู้ตาย ยื่นคำขอรับค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญาต่อคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาแล้วมีคำวินิจฉัยให้จ่ายค่าตอบแทนแก่ผู้ยื่นคำขอ

เป็นค่าความเสียหายอื่น 15,000 บาท ผู้ยื่นคำขออุทธรณ์ต่อคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา คณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ยื่นคำขอได้รับค่าชดใช้ค่าเสียหายตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 เป็นเงิน 35,000 บาท จึงมีคำวินิจฉัยให้จ่ายค่าตอบแทนเพิ่มเติม

ผู้ยื่นคำขออุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ตรวจสำนวนประชุมปรึกษาแล้ว ที่ผู้ยื่นคำขออุทธรณ์ว่า คณะกรรมการไม่ได้จ่ายค่าตอบแทนให้แก่ผู้เสียหายตามกฎหมายนั้น เห็นว่า “ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 มาตรา 18 วรรคท้าย บัญญัติว่า คณะกรรมการจะกำหนดให้ผู้เสียหายได้รับค่าตอบแทนเพียงใดหรือไม่ก็ได้ โดยคำนึงถึงพฤติการณ์และความร้ายแรงของการกระทำผิด และสภาพความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับ รวมทั้งโอกาสที่ผู้เสียหายจะได้รับบรรเทาความเสียหายโดยทางอื่นด้วย และกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราในการจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2546 ข้อ 4 กำหนดว่า ในกรณีที่ผู้เสียหายในคดีอาญาถึงแก่ความตายให้คณะกรรมการพิจารณายจ่ายค่าตอบแทนให้แก่ผู้เสียหายนั้น ดังต่อไปนี้ (1) ค่าตอบแทนให้จ่ายเป็นเงินจำนวนตั้งแต่สามหมื่นบาท แต่ไม่เกินหนึ่งแสนบาท (2) ค่าจัดการศพ ให้จ่ายเป็นจำนวนสองหมื่นบาท (3) ค่าขาดอุปการะเลี้ยงดูให้จ่ายเป็นจำนวนไม่เกินสี่หมื่นบาท (4) ค่าเสียหายอื่นนอกจาก (1) (2) และ (3) ให้จ่ายเป็นเงินตามจำนวนที่คณะกรรมการเห็นสมควร แต่ไม่เกินสี่หมื่นบาท ซึ่งเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นการจ่ายค่าตอบแทนแก่ผู้เสียหายหรือทายาท เพื่อเป็นการเยียวยาให้พอที่จะผ่านพ้นวิฤติการณ์ในครอบครัวอันเกิดแต่การกระทำความผิดอาญาของบุคคลอื่น ที่ผู้เสียหายหรือทายาทต้องประสบไปได้ในเบื้องต้นเท่านั้น โดยรัฐไม่ได้มุ่งหมายจะจ่ายค่าเสียหายแทนผู้กระทำความผิดอาญาจนเต็มจำนวนความเสียหาย และจากข้อเท็จจริงก็ปรากฏว่า คณะกรรมการได้พิจารณายจ่ายค่าตอบแทนให้แก่ผู้ยื่นคำขอเป็นเงิน 30,000 บาท ค่าจัดการศพ 20,000 บาท โดยนำเงินที่ผู้ยื่นคำขอได้รับการช่วยเหลือตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 จำนวน 35,000 บาท หักออกจากเงินที่พิจารณายจ่ายดังกล่าวข้างต้น คงเหลือเงินที่จะจ่ายให้แก่ผู้ยื่นคำขอ 35,000 บาท อันเป็นการพิจารณายจ่ายค่าตอบแทนตามที่คณะกรรมการเห็นควรกำหนดภายในหลักเกณฑ์ตามกฎกระทรวงแล้ว แต่อย่างไรก็ตาม กรณีของผู้ยื่นคำขอนี้ ปรากฏข้อเท็จจริงในส่วนของคณะกรรมการว่า หลังเกิดเหตุคนร้ายได้ขับรถหนีไป โดยไม่ทราบหมายเลขทะเบียนรถ และไม่ทราบผู้ขับขี่ จึงทำให้พนักงานสอบสวนไม่สามารถดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดได้ ดังนั้นผู้ยื่นคำขอจึงไม่อาจที่จะได้รับการเยียวยาค่าสินไหมทดแทนนอกเหนือจากค่าเสียหายเบื้องต้น หรือไปดำเนินการฟ้องร้องเรียกค่าเสียหาย เนื่องจากไม่ทราบตัวผู้กระทำความผิด ผู้ยื่นคำขอจึงไม่มีโอกาสได้รับการบรรเทาความเสียหายโดยทางอื่นอีก จึงเห็นสมควรกำหนดค่าตอบแทนเพิ่มขึ้นเป็นค่าความเสียหายอื่น

แก่ผู้ยื่นคำขอเป็นเงิน 20,000 บาท ที่คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญามีคำวินิจฉัยนั้น ศาลอุทธรณ์ไม่เห็นพ้องด้วย อุทธรณ์คำขอฟังขึ้น บางส่วน” พิพากษาให้กำหนดค่าตอบแทนเพิ่มขึ้น จำนวน 20,000 บาท แก่ผู้ยื่นคำขอ

ประเด็นของความล่าช้าในกระบวนการปฏิบัติงานช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรม กลุ่มตัวอย่างองค์กรพัฒนาเอกชนคนหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยว่า “...อะไรที่ไม่ใช่ก็บอกไปเลย มีนิติกร ก็แจ้งไปเลยว่า ไม่เข้าหลักเกณฑ์ ไม่มีคำตอบจากสวรรค์ให้ ควรจะมีลำดับขั้นตอน ถ้าไม่สามารถจ่ายพร้อมทีเดียว เพราะไม่มีเงินจ่าย ควรจะมีลำดับขั้นตอนว่า เมื่อไหร่ บางเคส 5 เดือน 8 เดือน 1 ปี นานเกินไปไหม ควรจะมีกำหนดว่าต้องเสร็จสิ้นไม่เกิน 90 วัน ในแต่ละเคส จะได้พิจารณาให้เสร็จสิ้น บางที่ตายไปแล้วเป็นปียังไม่ได้เงิน บางคนขาด แขนขาด ก็อยากได้เงินมารักษาตัว ควรจะมีข้อกำหนดว่าไม่ควรจะเกิน 3 เดือน ไม่ใช่สนใจแต่เคสดัง แล้วจ่ายเลย ไม่อยากเห็นอย่างนั้น เพราะจะเป็นการเลือกปฏิบัติ คนไม่มีเงินจริง ๆ เตื่อร้อนจริง ๆ ก็มี เพียงแต่ว่าเขาไม่ได้ออกสื่อ...” อีกทั้ง “...คดีนี้พ่อฆ่าแม่ ที่แม่ฮ้องสอน แม่เป็นเหยื่อ แม่เลยได้รับเงินเยียวยา คนที่ได้รับคือ พ่อ กับ ลูก กับพ่อแม่ของฝ่ายหญิง ปรากฏว่า ลูก 3-4 ขวบ คนที่ได้รับคือ พ่อแทน ปรากฏว่า พ่อแม่ฝ่ายหญิงเอา แต่พ่อเป็นคนที่มีเมียตัวเอง ไม่เอา ลูกเขยไม่เอา แล้วเงินออกมาแล้วให้เอา 3 คนพร้อมกัน สรุปรเอาไม่ได้ เพราะมีชื่อร่วมกัน 3 คน แล้วทำไมไม่แยกว่า 50,000 บาทเป็นของคนนี้ 50,000 บาทเป็นของคนนี้ อ้างตามกฎหมายคือ ทายาท แต่มีเหตุฟ้องร้องกันอยู่ เงินก็ค้างอยู่ ที่แม่สอด จังหวัดตาก ผู้รับผลประโยชน์มี 3 คน ถ้า 1 ใน 3 ไม่มารับ ที่เหลือรับไม่ได้ ก็ไม่ได้ บังเอิญว่า ฝั่งหนึ่งฝั่งโจทก์ ฝั่งหนึ่งฝั่งจำเลย เป็นคู่อารีกัน แล้วทำไม เงินก็ยังค้างอยู่ ก็เลยบอกให้เอาคืนไป บอกว่าอนุมัติมาแล้วคืนไม่ได้ แล้วทำไม ในเมื่อ 1 ใน 3 ไม่เอา จะให้ทำไม...” ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นในประเด็นของทายาทที่จะได้รับเงินช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมจากกรณี ผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรม ผู้ต้องหา และจำเลย เป็นบุคคลในครอบครัวเดียวกัน โดยเฉพาะเป็นสามีภรรยาด้วยกัน ซึ่งการรับเงินค่าตอบแทนผู้เสียหายยังประสบปัญหาในแง่ของกระบวนการในการปฏิบัติ ซึ่งผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า การตรงตามความต้องการใช้จ่ายเงินค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญา เช่น ความรวดเร็ว ความคุ้มค่า ซึ่งผู้ยื่นคำขอควรจะต้องได้รับข้อมูลก่อนการตัดสินใจยื่นคำขอ การให้บริการขณะยื่นคำขอ การให้บริการระหว่างพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญา และอาจมีบริการหลังการจ่ายเงินเพิ่มเติมด้วย

ยกตัวอย่างคำขอรับค่าตอบแทน ณ กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีพฤติการณ์แห่งคดีว่า “นางสุภาพร นิมนต์ ผู้ตาย ถูกนายพงษ์เทพ จงจิต คนร้าย ยิงเสียชีวิตขณะกำลังตัดยางอยู่ในสวนยาง ในตำบลบ้าน ล้อง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี” ซึ่งกลุ่มตัวอย่างผู้ยื่นคำขอรับค่าตอบแทนกล่าวกับผู้วิจัยว่า “ทางคุณอัจฉริยะ ชมรมช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ช่วยประสานให้ รับเงินที่กรุงเทพฯ บริการดี ทางจังหวัดไม่ค่อยสนใจ อยากให้ทางยุติธรรมจังหวัดช่วยสนใจ ประสานดูแลกันมากกว่านี้ ทาง

สำนักงานยุติธรรมจังหวัดฯ เลยต้องไปยื่นเรื่องที่กรุงเทพฯ ก็ได้รับเงินเลย ต่างจังหวัดพิจารณาเยอะมาก บางครั้งเจ็บหายไปไม่แจ้งให้ผู้เสียหายได้ทราบ การส่งเอกสารยุ่งยากมาก ทางโรงพยาบาล ทางตำรวจเจ้าของคดีไม่เปิดเผยข้อมูล ไม่สนใจ ต้องวิ่งเต้นคดีเอง โชคดีทางคุณอัจฉริยะ ชมรมช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ช่วยประสานให้ ช่วยค่าเครื่องบิน ช่วยค่าอาหาร ค่าเดินทางทุกอย่าง ตอนไปกรุงเทพฯ แกดูแลดีมาก เลยได้เงินมา” ซึ่งการให้บริการระหว่างพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญาควรมีการแจ้งให้ผู้ยื่นคำขอได้ทราบเป็นระยะๆ กระบวนการอยู่ในขั้นตอนใด เพื่อผู้ยื่นคำขอหรือผู้รับบริการช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายจะได้ไม่มีความวิตกกังวล และตอบสนองต่อความพึงพอใจของผู้รับบริการอีกด้วย

ประเด็นของกระบวนการแจ้งสิทธิให้กับเหยื่ออาชญากรรม ผู้อำนวยการสำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพภาคหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยว่า “...คดียาเสพติด ยกความสงสัย ทนายเก่ง เลยเป็นจำเลยแล้วมายื่นขอกับทางยุติธรรมจังหวัด จริง ๆ เรื่องการแจ้งสิทธิ ควรแจ้งไว้ก่อน สาทหัสหรือไม่ ค่อยพิจารณา แต่แจ้งไว้ก่อน กรุงเทพฯ มีร้อยตำรวจ สน. หนึ่งไม่แจ้ง เลยไปถาม ลงโทษ ขับรถประมาท แต่ไม่ถึงสาทหัส ตำรวจก็เลยไม่แจ้งสิทธิ ความจริงได้รับบาดเจ็บก็แจ้งสิทธิไปก่อน คำว่า “หน้าที่” ไม่ใช่ทุกเคสจะละเว้น ผู้ใดปฏิบัติโดยมิชอบ ถ้าเกิด หลง ลืม ก็ไม่เข้าองค์ประกอบ ไม่ใช่ว่า ไม่แจ้ง แล้วจะ มาตรา 157 ทั้งหมด ต้ององค์ประกอบ ตำรวจต้องแจ้งนะ ไม่งั้นอาจเจอโดน มาตรา 157 ส่วนมากเป็นข้อมูลประกอบ หลักฐานการพิจารณามากกว่า รถสวนกัน ก็ต้องดูจากสำนวนตำรวจเป็นหลัก เจ้าหน้าที่สำนักงานจะลงพื้นที่ก็ต้องรู้ พ.ร.บ. จรรยา...” ซึ่งผู้อำนวยการสำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพภาคสะท้อนว่าควรมีการแจ้งสิทธิในกระบวนการใหญ่ในขั้นตอนที่หนึ่งให้ครอบคลุมและเข้มข้นมากขึ้น ส่วนกระบวนการพิจารณาของคณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา จะพิจารณาให้ (1) ชะลอ เนื่องจากต้องหาข้อเท็จจริงหรือขอหลักฐานเพิ่ม (2) ยุติ เนื่องจากผู้เสียหายยุติเอง (3) ไม่อนุมัติ เนื่องจากยกคำขอหรืองด และ (4) อนุมัติ ซึ่งเป็นกระบวนการใหญ่ขั้นตอนถัดไปให้เป็นเรื่องของคณะอนุกรรมการ เนื่องจากหากพนักงานสอบสวนละเว้นการแจ้งสิทธิให้กับเหยื่ออาชญากรรม พนักงานสอบสวนอาจเข้าข่ายมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157 ซึ่งผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า การแจ้งสิทธิให้กับเหยื่ออาชญากรรม เป็นความประทับใจและความรู้สึกที่ผู้ยื่นคำขอจะได้รับจากการบริการไม่ว่าจะพนักงานสอบสวนก็ดี ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพก็ดี เช่น ภาพลักษณ์หรือความภูมิใจในสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ องค์กรทุกองค์กรต่างพยายามส่งเสริมและผลักดันคุณภาพในกระบวนการให้เกิดขึ้นอย่างทั่วถึง คุณภาพกระบวนการให้บริการจะเกิดขึ้นได้จากคุณภาพของข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ และกระบวนการ โดยการกำหนดมาตรฐานและระบบปฏิบัติงานเพื่อให้ทุกขั้นตอนสอดคล้องกับความ

คาดหวังของผู้ยื่นคำขอ ซึ่งนโยบายคุณภาพเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการตัดสินใจที่กำหนดจากมาตรฐานและความคาดหวังของผู้รับบริการ ซึ่งควรจะถูกฝังทัศนคติด้านคุณภาพให้กับข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ทุกคน ด้วยระบบการสื่อสารที่ทั่วถึงทั้งองค์กร เพื่อก้าวนำไปสู่การเป็นองค์กรคุณภาพเยี่ยม การตรวจสอบคุณภาพภายในกระบวนการให้บริการเพื่อสกัดกั้นป้องกันการให้บริการที่ไม่มีคุณภาพ ซึ่งหากการตรวจสอบพบข้อผิดพลาดตั้งแต่กระบวนการแรกและก่อนการเปลี่ยนแปลงสภาพเป็นการให้บริการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม จะช่วยลดความสูญเสียของเวลาและต้นทุนในกระบวนการช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรม การตรวจสอบคุณภาพงานระหว่างให้บริการควรตรวจสอบหลังจากกระบวนการช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมที่มักก่อให้เกิดข้อผิดพลาดเป็นจำนวนมาก

ประเด็นของประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157 กับการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งรวมถึงกระบวนการแจ้งสิทธิให้กับเหยื่ออาชญากรรมที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น บัญญัติว่า ผู้ใดเป็นเจ้าของพนักงาน ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยสุจริต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ โดยเจตนาหรือโดยประมาทหรือโดยประมาทเลินเล่อหรือโดยประมาทเลินเล่อของมาตรา 157 มาจากการแบ่งแยกเรื่องประโยชน์ส่วนตัวเข้ามาเกี่ยวข้องกับประโยชน์สาธารณะออกจากกัน การที่เจ้าพนักงานนำเรื่องส่วนตัวเข้ามาเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่จึงเป็นเรื่องที่ไม่พึงประสงค์ บุคคลที่เป็นเจ้าพนักงานนั้น มีฐานะนอกเหนือไปจากบุคคลธรรมดาบางประการ เนื่องจากผลของอำนาจหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ โดยมีผลทั้งทางคุ้มครองและในทางควบคุม เพื่อเป็นไปเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่การงาน ไม่ใช่เรื่องส่วนตัว ซึ่งองค์ประกอบของมาตรา 157 แบ่งเป็นองค์ประกอบภายนอก และองค์ประกอบภายใน

คำร้องทุกข์ ก็คือ การที่ผู้เสียหายได้กล่าวหาต่อเจ้าหน้าที่ว่ามีผู้กระทำความผิดขึ้น จะรู้ตัวผู้กระทำความผิดหรือไม่ก็ตาม ซึ่งกระทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เสียหาย และการกล่าวหาเช่นนั้นได้กล่าวโดยมีเจตนาจะให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (7) ซึ่งบุคคลจะต้องรับผิดชอบในทางอาญาก็ต่อเมื่อได้กระทำโดยเจตนา เว้นแต่จะได้กระทำโดยประมาท ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องรับผิดชอบเมื่อได้กระทำโดยประมาท หรือเว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยแจ้งชัดให้ต้องรับผิดชอบแม้ได้กระทำโดยไม่มีเจตนา กระทำโดยเจตนา ได้แก่กระทำโดยรู้สำนึกในการที่กระทำและในขณะที่เดียวกันผู้กระทำประสงค์ต่อผล หรือย่อมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้น ถ้าผู้กระทำไม่รู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิด จะถือว่าผู้กระทำประสงค์ต่อผล หรือย่อมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้นไม่ได้ กระทำโดยประมาท ได้แก่กระทำโดยความผิดไม่ใช่โดยเจตนา แต่กระทำโดยปราศจากความระมัดระวังซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ และผู้กระทำอาจใช้ความระมัดระวังเช่นนั้นได้ แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่ การกระทำให้

หมายความรวมถึงการให้เกิดผลอันหนึ่งอันใดขึ้นโดยงดเว้นการที่จักต้องกระทำเพื่อป้องกันผลนั้นด้วย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59

องค์ประกอบภายนอก แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ “เจ้าพนักงาน” “ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบ” ในส่วนของเจ้าพนักงานนั้น คุณสมบัติของผู้กระทำความผิดในตำแหน่งเจ้าหน้าที่ราชการ ต้องมีฐานะเป็นเจ้าพนักงาน และได้กระทำความผิดในหน้าที่ราชการของตนเท่านั้น โดยมีฐานะนอกเหนือไปจากบุคคลธรรมดา เนื่องจากผลของอำนาจหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ ในทางคุ้มครองและควบคุมผู้เป็นเจ้าพนักงานนั้น โดยทั้งหมดไม่เกี่ยวข้องกับการกระทำในเรื่องส่วนตัว ซึ่งในทางวิชาการ ได้แบ่งบุคคลที่มีฐานะเป็นเจ้าพนักงานออกเป็น 2 รูปแบบ ก็คือ (1) บุคคลที่กฎหมายบัญญัติไว้ให้เป็นเจ้าพนักงาน ปรากฏในบทนิยามของกฎหมายฉบับนั้น กรณีมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ได้บัญญัติให้เจ้าอาวาสและไวยาวัจกรเป็นเจ้าพนักงาน และ (2) บุคคลได้รับแต่งตั้งกฎหมายให้ปฏิบัติราชการไม่ว่าจะเป็นประจำหรือชั่วคราว กรณีกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน โดยได้วางแนวคำพิพากษาที่ 700/2490 เป็นบรรทัดฐานในการนิยามของคำว่าเจ้าหน้าที่ โดยวินิจฉัยว่า คำว่าเจ้าพนักงานตามความหมายของกฎหมายลักษณะอาญานั้น ย่อมมีความหมายถึง ผู้ได้รับแต่งตั้งโดยทางการของรัฐไทยให้ปฏิบัติราชการของรัฐไทย ในส่วนของปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบนั้น องค์ประกอบความผิดส่วนนี้ต้องพิจารณา 2 ขั้นตอน ก็คือ (1) เรื่องดังกล่าวเป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานหรือไม่ และ (2) การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่นั้นเป็นการชอบหรือไม่ ซึ่งคำว่า “โดยมิชอบ” หมายถึง โดยมิชอบด้วยหน้าที่ ซึ่งเจ้าพนักงานมีอยู่ตามกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ คำสั่งของคณะรัฐมนตรี คำสั่งของผู้บังคับบัญชา หรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ ซึ่งได้ออกโดยชอบด้วยกฎหมาย โดยได้ให้เหตุผลไว้ในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7663/2543 ว่าการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ นอกจากหมายถึง การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ที่เป็นการกระทำนอกขอบเขตแห่งอำนาจหรือโดยปราศจากอำนาจประการหนึ่งที่ไม่เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายแล้ว ยังหมายถึง การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ที่เป็นการใช้ดุลยพินิจโดยมิชอบด้วย

องค์ประกอบภายใน ในส่วนของเจตนาธรรมดาตามมาตรา 59 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ก็คือ เจตนาปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ หากเจ้าพนักงานขาดเจตนาปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ กรณีย่อมไม่เป็นความผิดตามมาตรา 157 ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1221/2515 จะเห็นได้ว่า จำเลยไม่รู้ว่ตนไม่มีอำนาจในการดำเนินคดีอีกต่อไปหรือไม่รู้ว่าการกระทำของตนเองเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเท่ากับว่า จำเลยขาดเจตนาปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ ในส่วนของเจตนาพิเศษ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด กล่าวคือ ต้องครบองค์ประกอบความผิด ดังนี้ แม้กรณีจะเป็นการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบแล้ว แต่หากไม่มีเจตนาพิเศษเพื่อให้

เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใดแล้ว ย่อมไม่มีความผิดฐานนี้ ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 638/2523 กรณีที่จำเลยเป็นเจ้าของพนักงานตำรวจ ได้ร่วมกับพวกช่วยพาคนต่างด้าวเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ไปเสียจากที่ควบคุมเพื่อมิให้ต้องถูกส่งตัวกลับประเทศตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ ย่อมแสดงให้เห็นว่า จำเลยเห็นแต่ละเลยไม่จับกุม ดังนี้ยังถือไม่ได้ว่าจำเลยปฏิบัติหน้าที่หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ

ประเด็นปัญหาการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐ ตามบทบัญญัติความผิดฐานเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157 มีปัญหาความไม่ชัดเจนขององค์ประกอบความผิด ทำให้การใช้และตีความบทบัญญัติดังกล่าว สามารถกระทำได้อย่างกว้างขวาง ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้มีอำนาจบังคับใช้กฎหมายเป็นสำคัญ ดังตัวอย่างแนวคำพิพากษา

(1) กรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจมีหน้าที่ในการจับกุมผู้กระทำความผิด ละเว้น ไม่กระทำการจับกุม ทั้งที่ตนมีหน้าที่ เป็นผลให้เกิดความเสียหายแก่ราชการ ในแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 638/2523 ตัดสินว่า เจ้าพนักงานไม่มีความผิดตามมาตรา 157 กรณีที่จำเลยเป็นเจ้าของพนักงานตำรวจร่วมกับพวคนำจำเลยหนีออกไปจากศูนย์อพยพ ยังไม่ถือว่าจำเลยปฏิบัติหน้าที่ หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ โดยมิชอบตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157 ซึ่งต่อมาศาลฎีกาได้กลับตัดสินในกรณีเดียวกันในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 999/2527 จำเลยเป็นเจ้าของพนักงานตำรวจพบผู้เล่นการพนันซึ่งหน้า แต่ไม่ทำการจับกุมย่อมก่อให้เกิดความเสียหายแก่ราชการกรมตำรวจ จำเลยมีความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงาน ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157

(2) กรณีเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อช่วยเหลือผู้กระทำความผิด ซึ่งเดิมในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2348/2515 ศาลได้ตัดสินว่า เจ้าพนักงานไม่มีความผิดตามมาตรา 157 เนื่องจากเห็นว่าเจ้าพนักงานประสงค์เพียงเพื่อช่วยเหลือผู้กระทำความผิด แม้จะมีความเสียหายเกิดขึ้นแก่กรมป่าไม้ แต่เมื่อมิได้ปรากฏว่า เจ้าพนักงานมีเจตนาพิเศษ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใดแล้ว เจ้าพนักงานย่อมไม่มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157 ซึ่งต่อมาศาลฎีกาได้กลับตัดสินในกรณีเดียวกันในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 929/2537 จำเลยเป็นพนักงานสอบสวน ได้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้กล่าวหาและกรมตำรวจ แม้จะไม่ปรากฏว่า เจ้าพนักงานประสงค์จะให้เกิดความเสียหายแก่ผู้กล่าวหาและกรมตำรวจก็ตาม อันเป็นการปฏิบัติหน้าที่หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157

ความผิดฐานเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157 นั้น กำหนดขึ้นมาเพื่อควบคุมเจ้าพนักงานหรือผู้ใช้อำนาจรัฐที่ได้รับมอบอำนาจจากผู้ปกครอง มิให้นำอำนาจที่ตนได้รับมาใช้โดยมีเจตนาส่วนตัว ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ ผู้ปกครอง และประชาชนผู้อยู่ภายใต้การปกครอง เห็นได้ว่าในความผิดดังกล่าว มีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองความบริสุทธิ์แห่งอำนาจรัฐ จำเป็นต้องควบคุมเจ้าพนักงานมิให้ใช้อำนาจตามอำเภอใจ และคุ้มครองประชาชนที่ได้รับ ความเสียหายจากการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของเจ้าพนักงานนั้น กรณีการแจ้งสิทธิของพนักงานสอบสวนให้กับผู้เสียหายในคดีอาญาหรือเหยื่ออาชญากรรม และการแจ้งสิทธิของเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ปล่อยตัวจำเลย ทราบ ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 มาตรา 6/1 บัญญัติว่า ในคดีที่มีการร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้ผู้เสียหายหรือทายาท ซึ่งได้รับความเสียหายที่มาร้องทุกข์ดังกล่าว ทราบถึงสิทธิการได้รับค่าตอบแทน ในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์และศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ถอนฟ้อง หรือศาลมีคำพิพากษายกฟ้องและจำเลยถูกคุมขังอยู่ ให้เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ปล่อยตัวจำเลยในคดีดังกล่าว แจ้งให้จำเลยทราบถึงสิทธิการได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายในกรณีที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ถอนฟ้อง หรือศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่า จำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิดหรือการกระทำของจำเลยไม่มีความผิด เมื่อได้มีการแจ้งแล้ว ให้พนักงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ปล่อยตัวจำเลยบันทึก รายละเอียดการแจ้งนั้นไว้ในสำนวนคดีหรือทะเบียนประวัติของจำเลยซึ่งตนรับผิดชอบด้วย แล้วแต่กรณี ดังนี้พนักงานสอบสวนจึงมี “หน้าที่” ในการแจ้งสิทธิให้กับผู้เสียหายในคดีอาญาหรือเหยื่ออาชญากรรมทราบ มิเช่นนั้นอาจเข้าข่าย “ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต” อย่างไรก็ตามหากประชาชนมีส่วนก่อให้เกิดความไม่สุจริตในการฟ้องคดีต่อเจ้าหน้าที่รัฐแล้ว ย่อมส่งผลเสียหายในการทำให้เกิดปัญหาในการใช้กฎหมายที่ผิดวัตถุประสงค์ กลายเป็นเครื่องมือสร้างแรงบีบบังคับและกลั่นแกล้งเจ้าหน้าที่รัฐให้ยอมปฏิบัติตามไปในทางที่ประชาชนต้องการ ส่งผลเสียหายกับการบริหารราชการแผ่นดินและประโยชน์ของส่วนรวม

3.3 ปัจจัยนำออก

ปัจจัยนำออก (Output) นั้น ปัจจัยนำออกเปรียบเสมือนภาพสะท้อนของการปฏิบัติงาน ซึ่งครอบคลุมเริ่มตั้งแต่การกำหนดวัตถุประสงค์ การควบคุมปัจจัยนำเข้า และการบริหารกระบวนการ หากการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพจะทำให้จะทำให้ปัจจัยนำออกบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ แต่หากการปฏิบัติงานขาดประสิทธิภาพจะทำให้องค์กรขาดความเข้มแข็ง และเกิดปัญหายุ่งยากที่ต้องติดตามแก้ไข และส่งผลกระทบต่อคุณภาพการให้บริการ ซึ่งประสิทธิผลของกระบวนการแปรผันตามวัตถุประสงค์ขององค์กรและผลลัพธ์ หากต้องการเพิ่มค่าประสิทธิผลให้สูงขึ้นสามารถทำได้โดย การเพิ่มปัจจัยนำออกโดยที่ปัจจัยนำเข้าคงที่ การลดปัจจัยนำเข้าโดยที่ปัจจัยนำออกคงที่ การเพิ่มปัจจัยนำออกและลดปัจจัยนำเข้า การเพิ่มปัจจัยนำออกในอัตราที่สูงกว่าการเพิ่มปัจจัยนำเข้า การลดปัจจัยนำออกในอัตราที่ต่ำกว่าการลดปัจจัยนำเข้า ซึ่งผลลัพธ์ที่ดีนั้นต้องตอบคำถามที่ว่า “อะไรคือผลลัพธ์ที่องค์กรต้องการ” และ “ทำอย่างไรให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร”

นโยบายทางอาญาเป็นนโยบายสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับทิศทาง และแนวทางปฏิบัติงานราชการของประเทศในการอำนวยความสะดวกที่ส่งผลต่อการทำงานของกระบวนการยุติธรรมโดยรวมและประชาชน ซึ่งออกมาในรูปพระราชบัญญัติ คำแถลงนโยบาย ระเบียบ ข้อบังคับ กิจกรรมดังกล่าวครอบคลุมประเด็นสำคัญ ก็คือ กิจกรรมด้านการอำนวยความสะดวก กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับข้อบังคับ สำหรับบุคคลและหน่วยงานในการปฏิบัติการในกระบวนการยุติธรรม กิจกรรมต้องเกี่ยวข้องกับ การควบคุมกระบวนการกำหนดนโยบายหรือการกระทำทางการเมืองทั้งในองค์กร และที่อาจส่งผลกระทบต่อสังคมหรือประชาชน กิจกรรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ซึ่งพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 มีการบังคับใช้มากกว่า 15 ปี และแก้ไขเพิ่มเติมตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ซึ่งมีการบังคับใช้มากกว่า 2 ปี รวมแล้วมากกว่า 17 ปี ซึ่งในปัจจุบันกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพมีการศึกษากร่าง “ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ได้รับความเสียหายในคดีอาญา พ.ศ. ...” เนื่องจากการคุ้มครองผู้ได้รับความเสียหายในคดีอาญา ตามกฎหมายของประเทศไทยเน้นการเยียวยาด้านการเงินเป็นหลัก ขาดการดูแลด้านจิตใจ และการดูแลในระหว่างการดำเนินคดี รวมถึงการป้องกันมิให้ถูกประทุษร้ายซ้ำ อีกทั้ง ไม่มีการแจ้งให้ผู้เสียหายทราบถึงกระบวนการที่ดำเนินไป ดังนั้นจึงควรจัดให้มีระบบการคุ้มครองผู้เสียหายทั้งระบบ โดยกำหนดให้มีโครงสร้างกลไกที่สามารถประสานความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน รวมถึงประสานความช่วยเหลือกับส่วนท้องถิ่นได้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการกำหนดนโยบายในการคุ้มครองผู้ได้รับความเสียหายในคดีอาญา เพื่อให้การดำเนินงานช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ตามที่รองอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพคนหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยว่า “... พ.ร.บ. ใหม่ มีแนวความคิดว่า การช่วยเหลือผู้เสียหายมีหน่วยงานจำนวนมาก กรมพยายามผลักดันเป็น

เซ็นเตอร์ เพราะทุกหน่วยงานเริ่มเหมือนกันคือ กรอกแบบฟอร์ม ทุกหน่วยมีท้าย พ.ร.บ. ของตัวเองว่า ต้องกรอกแบบฟอร์มอยู่ ก็น่าจะมีกฎหมายนี้มาครอบ ยกเว้นมา ยังไม่เข้าตามกระบวนการของกฎหมาย ตามมาตรา 77 แคร็บฟังความคิดเห็นอยู่...” ซึ่งมาตรา 77 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 บัญญัติว่า รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น และยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมาย ที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพ โดยไม่ชักช้าเพื่อไม่ให้เป็นการกระทบแก่ประชาชน และดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงตัวบทกฎหมายต่าง ๆ ได้ โดยสะดวกและสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่ายเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง ก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น จากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็น และการวิเคราะห์ นั้นต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน เมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว รัฐพึงจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกกรอบระยะเวลาที่กำหนด โดยรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วย เพื่อพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสม กับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป รัฐพึงใช้ระบบอนุญาตและระบบคณะกรรมการในกฎหมายเฉพาะกรณี ที่จำเป็น พึงกำหนดหลักเกณฑ์ การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐและระยะเวลาในการดำเนินการตาม ขั้นตอนต่าง ๆ ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายให้ชัดเจน และพึงกำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง ซึ่งหากมองการกำหนดนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในรูปของกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ประสบปัญหาและอุปสรรคในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ เมื่อมีการประเมินผล นโยบายย่อมต้องมีการยุติ การถ่ายโอน หรือการปรับปรุงแก้ไข นโยบาย เพื่อเป็นปัจจัยป้อนกลับไปสู่การ กำหนดนโยบายอีกครั้ง ซึ่งผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า กระทำได้ 3 กรณี ก็คือ

(1) ยังคงพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ไว้ แต่ให้มีการยกร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. ...

(2) ให้มีการยกร่างพระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และยกร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ได้รับความเสียหายในคดีอาญา พ.ศ. ... ขึ้นใหม่

(3) ให้ยังคงมีพระราชบัญญัติทั้ง 2 ฉบับ ดำเนินควบคู่ไปด้วยกัน

สำหรับสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ได้รับความเสียหายในคดีอาญา พ.ศ. ... นั้น

(1) ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ได้รับความเสียหายในคดีอาญา พ.ศ. ... มีจำนวน 57 มาตรา โดยแบ่งออกเป็น 6 หมวด ได้แก่ หมวด 1 คณะกรรมการคุ้มครองผู้ได้รับความเสียหายในคดีอาญาแห่งชาติ หมวด 2 คณะกรรมการคุ้มครองผู้ได้รับความเสียหายในคดีอาญากรุงเทพมหานคร และจังหวัด หมวด 3 อำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ หมวด 4 หลักเกณฑ์การคุ้มครองผู้ได้รับความเสียหายในคดีอาญา หมวด 5 ศูนย์คุ้มครองผู้ได้รับความเสียหายในคดีอาญา หมวด 6 กองคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายในคดีอาญา

(2) เนื้อหาสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

(2.1) ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ได้รับความเสียหายในคดีอาญา พ.ศ. ... เป็นกฎหมายว่าด้วยการให้ความคุ้มครองผู้เสียหายในคดีอาญา ให้หมายความรวมถึงผู้เสียหายและผู้มีอำนาจจัดการแทนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และในกรณีที่ผู้เสียหายถึงแก่ชีวิตหรือได้รับอันตรายสาหัส ให้หมายความรวมถึงผู้ที่ได้รับผลกระทบทางสิทธิและทายาทของผู้เสียหาย และให้นิยามความหมายของทายาทไว้ โดยมีการให้ความคุ้มครองทางร่างกาย จิตใจ ทรัพย์สิน รวมถึงตลอดถึงการดูแลช่วยเหลือผู้ได้รับความเสียหายในคดีอาญา การช่วยเหลือทางกฎหมาย การคุ้มครองความปลอดภัย หลังจากถูกประทุษร้าย จนถึงการบังคับคดี และการป้องกันมิให้ผู้ได้รับความเสียหายถูกประทุษร้ายซ้ำ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะพบตัวผู้กระทำความผิดหรือศาลลงโทษผู้กระทำความผิดด้วยหรือไม่ก็ตาม

(2.2) ผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติ ตามมาตรา 5 ให้ประธานศาลฎีกา อัยการสูงสุด รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของตน

(2.3) คณะกรรมการคุ้มครองผู้ได้รับความเสียหายในคดีอาญาแห่งชาติ มีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมาย เป็นประธาน มีคณะกรรมการจากผู้ทรงคุณวุฒิอื่นที่เกี่ยวข้องตามมาตรา 6 และมีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 7 กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ มาตรการ และเสนอความเห็น เพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมายในการคุ้มครองช่วยเหลือผู้ได้รับความเสียหายในคดีอาญา

(2.4) มีคณะกรรมการคุ้มครองผู้ได้รับความเสียหายในคดีอาญา กรุงเทพมหานคร และจังหวัด ตามมาตรา 15 และมาตรา 16 โดยมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี เป็นประธาน มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 19 เพื่อคุ้มครองผู้ได้รับความเสียหายใน

คดีอาญาเขตกรุงเทพมหานคร หรือเขตจังหวัด ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล และตามที่ คณะกรรมการระดับชาติกำหนด

(2.5) พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้งตามพระราชบัญญัตินี้ มีอำนาจหน้าที่ ตามมาตรา 22 เพื่อให้ความคุ้มครองผู้ได้รับความเสียหายในคดีอาญา และประสานงานกับหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง ในการให้ความช่วยเหลือ รวมถึงมีอำนาจในการดำเนินคดีให้แทนผู้เสียหายหากได้รับการ มอบอำนาจ

(2.6) สิทธิที่ได้รับการคุ้มครองช่วยเหลือผู้ได้รับความเสียหายในคดีอาญา ตามมาตรา 23 ได้แก่ สิทธิที่จะเข้ามีส่วนร่วมในคดีอาญา ตั้งแต่ก่อน ระหว่าง และในชั้นบังคับโทษทางอาญาหรือ คำสั่งศาลที่เกี่ยวกับค่าเสียหาย สิทธิที่จะได้รับแจ้งข้อมูลความคืบหน้าของคดี ในทุกขั้นตอนของการ ดำเนินคดี สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองความปลอดภัย การปฏิบัติที่เหมาะสม สิทธิที่จะได้การเยียวยา ความเสียหายทางร่างกาย จิตใจ อย่างเหมาะสม รวดเร็วและเป็นธรรม ทั้งจากผู้กระทำความผิด และ ตามที่กฎหมายบัญญัติ สิทธิที่จะได้รับการช่วยเหลือทางกฎหมาย และสวัสดิการอื่นที่จำเป็นก่อนและ ระหว่างการดำเนินคดี และในชั้นบังคับคดี และได้รับการคุ้มครองช่วยเหลืออื่นใด ตามที่ คณะกรรมการกำหนด

(2.7) การแจ้งความคืบหน้าทางคดี ตามมาตรา 30 กำหนดให้พนักงานที่รับผิดชอบ ในแต่ละขั้นตอนการดำเนินคดี เป็นผู้รับผิดชอบในการแจ้งความคืบหน้าในการดำเนินคดีแก่ผู้เสียหาย รวมถึงเมื่อผู้กระทำความผิดได้รับการปล่อยตัวหรือพ้นโทษ

(2.8) การป้องกันการถูกทำร้ายซ้ำ เพื่อเป็นการคุ้มครองสวัสดิภาพ และป้องกันการ ทำร้ายซ้ำ ตามมาตรา 35 กำหนดว่าหากพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือพนักงานสอบสวน หรือพนักงาน อัยการ หรือศูนย์คุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายในคดีอาญา เห็นว่ามีเหตุอันควรเชื่อว่า ผู้กระทำความผิด จะทำร้ายซ้ำ หรือผู้เสียหายจะมีความเสี่ยงที่จะตกเป็นผู้เสียหาย อาจร้องขอต่อศาลที่มีอำนาจ พิจารณาคดีอาญา เพื่อให้มีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว เพื่อป้องกันมิให้ถูกทำร้ายซ้ำ หรือสั่งให้ผู้กระทำ ความผิดต้องงดเว้นไปกระทำการ หรือต้องกระทำการอย่างใด หรือสั่งให้ผู้เสียหายได้รับการคุ้มครอง สวัสดิภาพตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายได้ และมีการประชาสัมพันธ์หรือวางแผนในการป้องกัน อาชญากรรม หรือแจ้งเตือนประชาชนให้มีความระมัดระวังต่อการตกเป็นผู้เสียหายในคดีอาญาได้ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ ตามมาตรา 36

(2.9) ศูนย์คุ้มครองช่วยเหลือผู้ได้รับความเสียหายในคดีอาญา ตามมาตรา 43 ให้ มหาวิทยาลัย หน่วยงานของรัฐ หน่วยงานเอกชน สำนักงานทนายความ สมาคม มูลนิธิ องค์กรพัฒนา เอกชนที่ไม่แสวงหาผลกำไร ที่ประสงค์จะให้ความคุ้มครองผู้ได้รับความเสียหายในคดีอาญา และมี ประสบการณ์ในด้านการให้ความคุ้มครองที่ได้รับมาตรฐานที่คณะกรรมการกำหนด อาจยื่นคำขอต่อ คณะกรรมการเพื่อจดทะเบียนเป็นศูนย์คุ้มครองผู้ได้รับความเสียหายในคดีอาญา ตามมาตรา 44

(2.10) มีกองทุนเพื่อคุ้มครองผู้ได้รับความเสียหายในคดีอาญา ตามมาตรา 48 เพื่อเป็นทุนใช้จ่ายสำหรับการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายในคดีอาญา และเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหาร โดยมีคณะกรรมการบริหารกองทุนตามมาตรา 51 พิจารณานุมัติการจ่ายเงิน บริหารกองทุน และรายงานสถานะการเงินและการจัดการกองทุน

ประเด็นของการแจ้งสิทธิให้กับเหยื่ออาชญากรรมกลุ่มตัวอย่างองค์กรพัฒนาเอกชนคนหนึ่ง ยังกล่าวกับผู้วิจัยอีกว่า “...กรมมักจะให้ตำรวจทำใบปะหน้าส่งให้ ตำรวจไม่ทำให้ ชาวบ้านบางคนไม่รู้ ไม่ทำก็เสียสิทธิไปเลย มารู้ตอนหลังมาเงินส่วนนี้ ตำรวจบางคนย้ายมาใหม่ เด็กรุ่นใหม่จะไม่มีทางรู้เลย อาศัยว่า เป็นหน้าที่ของตำรวจต้องทำ ตำรวจบางคนไม่รู้จริง ๆ ไม่ใช่แกล้งไม่รู้ แต่ไม่รู้จริง ๆ ชาวบ้านยังไม่รู้เลยว่า ถ้าลูกโดนข่มขืนจะได้เงิน 3-4 หมื่น รถชนคนตายถ้าประกันไม่มี ไปขอจากกรมก็ได้ บางโรงพักก็มีแผ่นประชาสัมพันธ์บางโรงพักก็ไม่มีแผ่นประชาสัมพันธ์ ไม่มีทุกโรงพัก จริง ๆ ทำได้ แต่ไม่ทำ กรมโยนภาระให้เป็นของตำรวจ จริง ๆ เป็นหน้าที่ของกรม กรมมีเจ้าหน้าที่ไว้ทำไม ตอนทำงานทำอะไรกันอยู่...” ซึ่งการดำเนินกรณดังกล่าวองค์กรพัฒนาเอกชนเห็นว่าเป็นการผลกระทบให้กับพนักงานสอบสวนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยมองว่า พนักงานสอบสวนเป็นต้นทางของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา การดำเนินคดีอาญาเมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น จะมีการเริ่มดำเนินคดีที่เกิดขึ้น โดยแยกเป็น การดำเนินคดีอาญาโดยประชาชน และการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ

การดำเนินคดีอาญาโดยประชาชน เริ่มจากเมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ประชาชนซึ่งเป็นผู้เสียหาย ก็จะเริ่มต้นด้วยการร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน หรือผู้เสียหายอาจฟ้องดำเนินคดีเองก็ได้ กรณีฟ้องดำเนินคดีนั้น ผู้เสียหายสามารถแต่งตั้งทนาย เพื่อให้ดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลได้โดยตรง และให้ทนายความดำเนินการในกระบวนการทางศาล แต่หากผู้เสียหายเลือกที่จะเริ่มต้นด้วยการร้องทุกข์ อาจร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง หรือแจ้งความร้องทุกข์ต่อตำรวจ จากนั้นเจ้าพนักงานก็จะจัดทำบันทึกคำร้องทุกข์ แล้วส่งให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนอันนำไปสู่การดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ

การดำเนินคดีอาญาโดยรัฐแบ่งเป็น 2 กรณี ก็คือ

(1) คดีซึ่งเป็นความผิดต่อส่วนตัว เช่น ความผิดฐานฉ้อโกง ยักยอก หรือหมิ่นประมาท รัฐไม่สามารถเริ่มคดีได้เอง การเริ่มดำเนินคดีจะต้องมีการร้องทุกข์จากผู้เสียหายก่อน จากนั้นพนักงานสอบสวนจึงจะมีอำนาจสอบสวน เมื่อพนักงานสอบสวนได้ทำการสอบสวนเสร็จ ก็จะสรุปสำนวนแล้วเสนอความเห็นในการสั่งฟ้องหรือไม่สั่งฟ้อง เสนอไปยังสำนักงานอัยการประจำจังหวัด ซึ่งเมื่อพนักงานอัยการรับสำนวนมาก็จะทำความเห็นว่าสั่งฟ้องหรือไม่สั่งฟ้อง หรือสั่งให้สอบสวนเพิ่มเติมแล้วแต่กรณี

(2) คดีอาญาแผ่นดิน รัฐสามารถดำเนินคดีได้เองโดยลำพัง ไม่ว่าจะมีการร้องทุกข์กล่าวโทษจากบุคคลใดหรือไม่ก็ตาม โดยพนักงานสอบสวนสามารถเริ่มทำการสอบสวนได้เอง ทั้งนี้ โดยอาศัยอำนาจจากบทบัญญัติ ตามมาตรา 121 วรรคแรก แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนคดีอาญาทั้งปวง ทั้งนี้ ในการดำเนินคดีอาญาในชั้นนี้ก็จะมิบบทบัญญัติของกฎหมายที่กำหนดถึงสิทธิของผู้ต้องหา และอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวน เช่น บทบัญญัติที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามหมายเรียกและหมายอาญา การจับกุม การขัง และการค้น รวมถึงบทบัญญัติเรื่องอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวน และขั้นตอน รวมทั้งวิธีการสอบสวน ซึ่งเมื่อพนักงานสอบสวนทำการสอบสวนทำการสอบสวนเสร็จ ก็จะสรุปสำนวนพร้อมทำความเห็นเสนอพนักงานอัยการ เมื่อพนักงานอัยการรับสำนวนมาก็จะทำความเห็นว่าฟ้องหรือไม่ฟ้อง หรือสั่งให้สอบสวนเพิ่มเติม แล้วแต่กรณี ถ้าสั่งฟ้อง ก็จะมีการฟ้องคดีต่อศาล แต่ถ้าสั่งไม่ฟ้อง และคำสั่งนั้นไม่ใช่คำสั่งของอัยการสูงสุด ก็จะมีขั้นตอนที่จะต้องส่งสำนวนพร้อมคำสั่งไปให้ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือรองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ สำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร แต่ถ้าเป็นจังหวัดอื่น ก็ต้องส่งไปให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ถ้าผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือรองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ว่าราชการจังหวัด เห็นด้วย คำสั่งไม่ฟ้องคดีก็เป็นอันเด็ดขาด แต่ถ้าผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือรองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ว่าราชการจังหวัด ทำความเห็นแย้งไม่เห็นด้วยกับคำสั่งดังกล่าว ก็ต้องเสนอเรื่องให้อัยการสูงสุดชี้ขาด

ตัวอย่างคำขอรับค่าตอบแทน ณ จังหวัดตรัง ซึ่งมีพฤติการณ์แห่งคดีว่า “ผู้แจ้ง แจ้งว่าตนเป็นมารดาของนายสิริพล แต้มประสิทธิ์ ผู้ตายซึ่งได้เข้าไปเที่ยวที่สถานบันเทิง โรงเหล้ามหาดนตรี ต่อมาได้มีคนร้าย จำนวน 1 คน ได้ใช้อาวุธปืนยิงใส่ นายสิริพล แต้มประสิทธิ์ เป็นเหตุให้เสียชีวิตและกระสุนได้ไปถูกคนอื่น ๆ อีกหลายคน เหตุเกิดที่ ตำบลทับเที่ยง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง” ซึ่งกลุ่มตัวอย่างผู้ยื่นคำขอรับค่าตอบแทนผู้เสียหายกล่าวกับผู้วิจัยว่า “เพิ่งไปเปิดบัญชี ไปที่สำนักงานยุติธรรม ไปเปิดบัญชี 2 อาทิตย์ ของแม่เข้ามา แม่โทรตามทุกวัน เรื่องไม่คืบหน้าเลยตั้งแต่นั้น 2-3 เดือนแล้ว แม่ว่าเข้าไปตายมาหลายเดือนแล้ว ตำรวจคอยประสานกับแม่ตลอดว่าจับตัวคนร้ายได้แล้วที่แถวพม่า เจ้าหน้าที่สำนักงานไม่โทรมาบอกแม่เลย เจ้าหน้าที่สำนักงานไม่ประสานมาเลย ไม่โทรมาถามเลย แม่ก็เป็นแม่บ้านอยู่ที่โรบินสัน อยากให้ภาครัฐช่วยประสานมาบอกแม่บ้างก็ยังดีว่าเรื่องไปถึงไหน ยังไง แม่ก็ 50 แล้ว หูตาก็ไม่ค่อยดี ถามว่ารู้ได้ไงว่ารัฐมีเงินช่วยเหลือส่วนนี้ รู้จากคนแถวบ้าน เขาบอกกันปากต่อปาก คนแถวบ้านเขาเคยได้ เลยไปยื่นเรื่องที่สำนักงานยุติธรรมจังหวัดแล้วได้มา” ซึ่งเห็นได้ว่าตำรวจหรือพนักงานสอบสวนเป็นผู้แจ้งความคืบหน้าในการดำเนินคดีแก่ผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมได้ รับทราบ เนื่องจากตำรวจเป็นต้นทางของการดำเนินคดีอาญา อย่างไรก็ตามจากที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ข้อมูลกับผู้วิจัยนั้น ทางกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพโดยสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหาย

และจำเลยในคดีอาญายังละเลยในการแจ้งความคืบหน้าในการดำเนินการให้เหยื่ออาชญากรรมทราบเป็นระยะ ในประเด็นนี้ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า การสร้างความพึงพอใจและประทับใจให้กับผู้ขอรับบริการช่วยเหลือและเยียวยาจึงเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากหากความต้องการของผู้ขอรับบริการช่วยเหลือและเยียวยาไม่ได้รับการตอบสนองอย่างเต็มที่ อาจส่งผลให้ผู้ขอรับบริการช่วยเหลือและเยียวยาเข้าถึงการให้บริการจากภาครัฐได้ไม่เต็มที่ รวมถึงควรตรวจสอบติดตามแนวโน้มความต้องการของผู้ขอรับบริการช่วยเหลือและเยียวยาด้วยการสำรวจหรือการวิจัยและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันที่มีอิทธิพลต่อการสร้างความพึงพอใจของผู้ขอรับบริการช่วยเหลือและเยียวยา คุณภาพที่ผู้ขอรับบริการช่วยเหลือและเยียวยาพึงพอใจเป็นปัจจัยที่ทำให้องค์กรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมั่นใจ และรักษาตำแหน่งทางการให้บริการไว้ได้ การตรวจสอบเชิงคุณภาพอาจไม่สามารถแสดงผลเป็นตัวเลขที่ชัดเจน และคุณภาพนี้สามารถเปลี่ยนแปลงไปได้ตามระยะเวลาและความรู้สึกของผู้ขอรับบริการ แต่เหมาะสำหรับการวิเคราะห์ทิศทางและแนวโน้มพฤติกรรมความต้องการของผู้ขอรับบริการ ทั้งนี้เนื่องจากการบริการเป็นการเอื้ออำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้ใช้บริการเกิดความพึงพอใจ ด้วยการแสดงความรู้สึก ทำทาง และน้ำเสียง รวมทั้งการนำเสนอมาตรฐานการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งการให้บริการจะเริ่มต้นที่บริการก่อนการให้การช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม และการบริการหลังการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมด้วย การบริหารผู้ขอรับบริการที่ดีเยี่ยมเพื่อสร้างความประทับใจอย่างต่อเนื่อง การบริการแบบมืออาชีพที่ใส่ใจกับทุกความรู้สึกของผู้ขอรับบริการช่วยเหลือและเยียวยาช่วยให้การนำนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไปสู่การปฏิบัติเกิดผลกระทบในทางลบน้อยที่สุด

การนำนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไปสู่การปฏิบัติในอนาคต ผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญากล่าวกับผู้วิจัยว่า “...ช่วยเหลือให้ครอบคลุม 4 ด้าน ขอยกข้อเสนอของสภาปฏิรูปประเทศ ยกร่าง พระราชบัญญัติผู้ได้รับการคุ้มครองผู้เสียหายในคดีอาญา กฎหมายฉบับนี้จะกว้างกว่ากฎหมายของ สชง. โดยผู้เสียหายจะนิยมตามประมวลวิธีพิจารณาความอาญา เป็นผู้เสียหายทางชีวิต รวมถึงทายาทด้วย กว้างกว่า ครอบคลุมกลไกทุกระดับ มีกรรมการทุกจังหวัด มีกรุงเทพมหานคร เยียวยาทั้งร่างกาย จิตใจ ทรัพย์สิน การช่วยเหลือทางกฎหมาย มีการคุ้มครองพยาน จนกระทั่งการบังคับคดี ในการไล่เบียดจากผู้ต้องหา มีการตั้งศูนย์คุ้มครองผู้ได้รับความเสียหายในคดีอาญา รวมถึงรัฐ และองค์กรพัฒนาเอกชน จะรับเรื่องมาให้ โดยต้องอยู่ในหลักเกณฑ์ที่ พ.ร.บ. กำหนด มีการจัดตั้งกองทุน เพื่อหาเงินมาสนับสนุน แยกกันระหว่างกองทุนยุติธรรม ในหมวด 6 มาตรา 48 กองทุนยุติธรรม ต่างประเทศ การขายทรัพย์สิน การมีศูนย์คุ้มครองก็จะบูรณาการกับหน่วยอื่นด้วย เป็นร่างของสภาปฏิรูป ก็ตั้งบเพื่อศึกษาความเป็นไปได้...” ซึ่งผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาสะท้อนให้เห็นว่า

การจะดำเนินการตามปฏิญญาว่าด้วยหลักความยุติธรรมขั้นพื้นฐานสำหรับผู้เสียหายในคดีอาญาและการใช้อำนาจโดยมิชอบ ค.ศ. 1985 ควรมีการพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ได้รับความเสียหายในคดีอาญาขึ้นใหม่มากกว่า

อีกตัวอย่างเป็นกรณีของจำเลยในคดีอาญาที่ผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญากล่าวว่าจำเลยก็เป็นเหยื่อ แต่เป็นเหยื่อจากการดำเนินการของรัฐ ซึ่งไม่ควรแยกกฎหมายของผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรม และจำเลย ออกจากกัน เนื่องจากควรให้บริการทั้งกระบวนการทั้งต้นทาง กลางทาง และปลายทาง อย่างไรก็ตาม นายธวัชชัย ไทยเขียว รองปลัดกระทรวงยุติธรรม และโฆษกกระทรวงยุติธรรม บอกถึงกรณี นางสาวอาเมเรีย จาคอป หรือเอมี ที่ศาลมีคำพิพากษา ตามความผิดที่มียาเสพติดไว้ในครอบครอง เพื่อเสพ โดยให้จำคุก 6 เดือน ปรับ 10,000 บาท ลดโทษกึ่งหนึ่งคงจำคุก 3 เดือน ปรับ 5,000 บาท โทษจำคุกให้รอลงอาญาไว้มีกำหนด 2 ปี โดยให้รายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติทุก 3 เดือน และตรวจสอบสารเสพติดจำเลยทุกครั้งที่มา รายงานตัวรวมทั้งให้บำเพ็ญสาธารณประโยชน์รวม 24 ชั่วโมง ตามกฎหมายจึงถือว่าเอมีเป็นผู้กระทำความผิดจริง ไม่ใช่เป็นผู้ที่ปรากฏหลักฐานชัดเจนว่าไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิด มีการถอนฟ้องระหว่างการดำเนินคดีหรือมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าไม่ได้กระทำความผิด หรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด ดังนั้นเอมีจึงไม่มีสิทธิขอรับเงินค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ได้ เนื่องจากเป็นผู้กระทำความผิดจริง

สำหรับรายการท้ายพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ครั้งที่ 2) พ.ศ. 2559 ลักษณะ 12 ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ภาค 2 หมวด 1 ความผิดฐานลักทรัพย์และวิ่งราวทรัพย์ มาตรา 336 หมวด 2 ความผิดฐานกรรโชก ริดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์ มาตรา 337, 339, 339 ทวิ, 340, 340 ทวิ และหมวด 8 ความผิดฐานบุกรุก มาตรา 365 ผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาคคนหนึ่งในคณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาประจำภูมิภาคหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยไว้อย่างน่าสนใจว่า “...ป้องกันไม่ให้เกิดน้อยที่สุด ทำอย่างไรให้จ่ายเงินน้อยที่สุด แต่ความจริงอาชญากรรมก็เกิดขึ้นตลอด และเกิดขึ้นประจำ เพราะฉะนั้นตัวนี้เลยสวนทางกัน ตรงนี้เลยเป็นปัญหา ผู้เสียหาย จริง ๆ เราตัดหลักทรัพย์ออกไปก็ไม่ได้ บางครั้งรถยนต์ก็จะมีผลเรื่องทำมาหากิน ใช้เงินก้อนสุดท้ายที่ต้องส่ง ต้องผ่อน ความเสียหายถ้าเพิ่มได้เรื่องหลักทรัพย์ มีปัญหาทางจิตใจมาก เขามีเงินก้อนเดียว พ่อแม่ตาย ได้มา 3-4 แสนบาท ก็ไปซื้อรถใหม่ แล้วเอามา สุดท้ายถูกขโมย ลองดูได้อันนี้...” ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญเห็นว่าความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ไม่ควรตัดออกจากรายการจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรม เนื่องจากบางครั้งทรัพย์นั้นมีความ

จำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีพหรือการทำมาหาได้ของเหยื่ออาชญากรรมเอง ทั้งนี้ เห็นว่าในรอบ 17 ปี ไม่รวมปีงบประมาณ 2562 เนื่องจากยังไม่สิ้นปีงบประมาณ ผลการเบิกจ่ายงบประมาณ กรณีผู้เสียหาย ปีงบประมาณ 2560 มีการเบิกจ่ายงบประมาณมากที่สุด จำนวน 590,018,011.00 บาท กรณีจำเลย ปีงบประมาณ 2550 มีการเบิกจ่ายงบประมาณมากที่สุด จำนวน 90,278,314.36 บาท ผลการเบิกจ่ายงบประมาณ กรณีผู้เสียหาย ปีงบประมาณ 2546 มีการเบิกจ่ายงบประมาณน้อยที่สุด จำนวน 1,542,082.00 บาท กรณีจำเลย ปีงบประมาณ 2560 มีการเบิกจ่ายงบประมาณน้อยที่สุด จำนวน 10,731,989.00 บาท และผลการเบิกจ่ายงบประมาณรวมทั้งกรณีผู้เสียหายและจำเลย ปีงบประมาณ 2559 มีการเบิกจ่ายงบประมาณมากที่สุด จำนวน 605,224,042.00 บาท และปีงบประมาณ 2546 มีการเบิกจ่ายงบประมาณน้อยที่สุด จำนวน 13,279,169.00 บาท

ตารางที่ 4.36 การช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา
ปีงบประมาณ 2545-2562

ปี	ประเภทผู้เสียหาย	ผู้เสียหาย	ผลการพิจารณาคณะกรรมการ/คณอนุกรรมการ			ผลการพิจารณาจากศาลอุทธรณ์			ผลการเบิกจ่ายงบประมาณ		
			รวม	ไม่จ่าย	จ่าย จำนวนเงิน (บาท)	ไม่จ่าย	จ่าย	จำนวนเงิน (บาท)	จำนวน (ราย)	จำนวนเงิน (บาท)	
2545	ผู้เสียหาย	78	-	-	-	-	-	-	-	-	
	จำเลย	83	-	-	-	-	-	-	-	-	
	รวม	161	-	-	-	-	-	-	-	-	
2546	ผู้เสียหาย	149	27	6	21	1,542,082.00	-	2	100,000.00	21	1,542,082.00
	จำเลย	294	41	9	32	11,737,087.00	-	-	-	32	11,737,087.00
	รวม	443	68	15	53	13,279,169.00	-	2	100,000.00	53	13,279,169.00
2547	ผู้เสียหาย	1,378	317	47	270	19,627,988.00	3	2	70,000.00	229	16,730,082.00
	จำเลย	584	385	106	279	77,016,826.00	8	-	-	250	69,990,749.00
	รวม	1,962	702	153	549	96,644,814.00	11	2	70,000.00	479	86,720,831.00
2548	ผู้เสียหาย	3,137	1,795	252	1,543	85,159,128.36	-	-	-	825	54,816,816.33
	จำเลย	608	322	120	202	57,793,020.36	1	-	-	92	22,733,183.67
	รวม	3,745	2,117	372	1,745	142,952,148.72	1	-	-	917	77,550,000.00

ปี	ประเภทผู้ยื่นคำขอ	ผู้ยื่นคำขอ	ผลการพิจารณาคณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการ			ผลการพิจารณาจากศาลอุทธรณ์			ผลการเบิกจ่ายงบประมาณ		
			รวม	ไม่จ่าย	จ่าย	จำนวนเงิน (บาท)	ไม่จ่าย	จ่าย	จำนวนเงิน (บาท)	จำนวน (ราย)	จำนวนเงิน (บาท)
2549	ผู้เสียหาย	4,386	3,100	557	2,543	164,273,040.12	2	-	-	1,257	82,517,799.36
	จำเลย	642	719	372	347	85,695,631.61	7	-	-	240	72,085,200.64
	รวม	5,028	3,819	929	2,890	249,968,671.73	9	-	-	1,497	154,603,000.00
2550	ผู้เสียหาย	5,826	4,561	1,368	3,193	185,474,003.18	8	8	265,000.00	3,694	235,151,763.93
	จำเลย	672	673	425	248	56,703,564.52	9	-	-	380	90,278,314.36
	รวม	6,498	5,234	1,793	3,441	242,177,567.70	17	8	265,000.00	4,074	325,430,078.29
2551	ผู้เสียหาย	5,324	6,882	3,242	3,640	206,950,816.00	3	2	125,000.00	3,169	188,154,435.41
	จำเลย	669	919	701	218	43,454,177.00	37	2	429,600.00	208	41,349,466.00
	รวม	5,993	7,801	3,943	3,858	250,404,993.00	40	4	554,600.00	3,377	229,503,901.41
2552	ผู้เสียหาย	5,327	6,410	2,891	3,519	204,217,168.61	18	19	731,950.00	3,581	201,451,230.00
	จำเลย	691	761	654	107	18,993,173.00	28	-	-	149	32,190,105.00
	รวม	6,018	7,171	3,545	3,626	223,210,341.61	46	19	731,950.00	3,730	233,641,335.00
2553	ผู้เสียหาย	8,605	5,390	1,964	3,426	195,936,471.20	14	60	2,440,839.46	3,652	221,635,441.50
	จำเลย	940	748	597	151	19,494,757.00	19	-	-	166	24,546,800.00
	รวม	9,545	6,138	2,561	3,577	215,431,228.20	33	60	2,440,839.46	3,818	246,182,241.50
2554	ผู้เสียหาย	5,821	5,474	1,697	3,777	219,468,024.84	24	102	4,479,804.00	3,380	201,870,082.34
	จำเลย	780	922	745	177	30,748,661.58	24	2	99,000.00	159	26,662,351.00
	รวม	6,601	6,396	2,442	3,954	250,216,686.42	48	104	4,578,804.00	3,539	228,532,433.34
2555	ผู้เสียหาย	6,397	5,934	2,262	3,672	209,931,353.99	19	38	1,550,604.60	3,213	192,347,250.28
	จำเลย	745	648	580	68	11,829,834.00	14	-	-	84	13,957,448.15
	รวม	7,142	6,582	2,842	3,740	221,761,187.99	33	38	1,550,604.60	3,297	206,304,698.43
2556	ผู้เสียหาย	10,315	6,743	1,927	4,816	256,032,806.41	10	32	1,635,575.00	4,430	246,534,205.45
	จำเลย	857	642	543	99	18,346,533.00	10	-	-	107	21,111,834.00
	รวม	11,172	7,385	2,470	4,915	274,379,339.41	20	32	1,635,575.00	4,537	267,646,039.45

ปี	ประเภทผู้ยื่นคำขอ	ผู้ยื่นคำขอ	ผลการพิจารณาคณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการ			ผลการพิจารณาจากศาลอุทธรณ์			ผลการเบิกจ่ายงบประมาณ		
			รวม	ไม่จ่าย	จ่าย	จำนวนเงิน (บาท)	ไม่จ่าย	จ่าย	จำนวนเงิน (บาท)	จำนวน (ราย)	จำนวนเงิน (บาท)
2557	ผู้เสียหาย	14,053	11,544	3,777	7,767	410,626,909.32	6	17	617,887.00	6,064	338,635,708.36
	จำเลย	762	575	458	117	21,696,687.00	6	-	-	117	22,352,105.00
	รวม	14,815	12,119	4,235	7,884	432,323,596.32	12	17	617,887.00	6,181	360,987,813.36
2558	ผู้เสียหาย	16,572	19,328	6,285	13,043	629,541,256.11	8	26	1,194,826.00	8,249	436,162,223.18
	จำเลย	749	1,054	936	118	22,956,641.00	8	-	-	97	17,944,449.46
	รวม	17,321	20,382	7,221	13,161	652,497,897.11	16	26	1,194,826.00	8,346	454,106,672.64
2559	ผู้เสียหาย	14,672	16,099	5,757	10,342	451,342,778.41	119	45	1,134,205.00	12,898	587,740,881.46
	จำเลย	724	847	787	60	10,324,683.00	2	-	-	91	17,483,160.54
	รวม	15,396	16,946	6,544	10,402	461,667,461.41	121	45	1,134,205.00	12,989	605,224,042.00
2560	ผู้เสียหาย	14,289	13,767	4,641	9,126	483,634,899.81	98	17	455,640.00	11,663	590,018,011.00
	จำเลย	681	713	649	64	10,710,490.00	40	1	3,870.00	70	10,731,989.00
	รวม	14,970	14,480	5,290	9,190	494,345,389.81	138	18	459,510.00	11,733	600,750,000.00
2561	ผู้เสียหาย	12,612	16,885	6,056	10,829	532,321,088.31	49	10	204,736.00	9,934	501,620,876.00
	จำเลย	530	592	515	77	12,730,077.00	64	2	433,990.00	64	11,379,124.00
	รวม	13,142	17,477	6,571	10,906	545,051,165.31	113	12	638,726.00	9,998	513,000,000.00
2562	ผู้เสียหาย	3,614	4,812	1,805	3,007	145,711,036.83	26	9	301,344.00	3,321	162,604,429.15
	จำเลย	192	221	203	18	1,993,420.00	33	-	-	32	5,374,925.00
	รวม	3,806	5,033	2,008	3,025	147,704,456.83	59	9	301,344.00	3,353	167,979,354.15
ทั้งสิ้น	ผู้เสียหาย	132,555	129,068	44,534	84,534	4,401,790,851.50	407	389	15,307,411.06	79,580	4,259,533,317.75
	จำเลย	11,203	10,782	8,400	2,382	512,225,263.07	310	7	966,460.00	2,338	511,908,291.82
	รวม	143,758	139,850	52,934	86,916	4,914,016,114.57	717	396	16,273,871.06	81,918	4,771,441,609.57

ที่มา: สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา ณ วันที่ 30 มกราคม 2562

หมายเหตุ: วันที่ 1 มิถุนายน 2560 เป็นต้นไป คำขอกรณีผู้เสียหายพิจารณาเสร็จสิ้นที่คณะอนุกรรมการ

อีกตัวอย่างเป็นคำขอรับค่าตอบแทน ณ จังหวัดชุมพร ซึ่งมีพฤติการณ์แห่งคดีว่า “ตามวันเวลาที่เกิดเหตุนายสุชีพ ศรสังข์ ซึ่งเป็นพี่ชายของผู้เสียหายได้ใช้อาวุธปืนยิงผู้เสียหายจนได้รับบาดเจ็บสาหัสและใช้อาวุธปืน ยิงนายวิจิตร นาคลอด ซึ่งเป็นญาติ และยิงนางจตุ นางสาวรัชพร นางสาวผกา มาศ อ่อนมุกข์ ซึ่งเป็นมารดาและพี่สาวของภรรยา และใช้อาวุธปืนยิง เด็กหญิงชนัญธิดา และเด็กชาย กษิเดช ศรสังข์ ซึ่งเป็นบุตรของตนเองจนเสียชีวิต แล้วใช้ปืนกระบอกดังกล่าวยิงตัวเองจนถึงแก่ความตาย รวมทั้งสิ้น 7 ศพ” กลุ่มตัวอย่างผู้ยื่นคำขอรับค่าตอบแทนผู้เสียหายกล่าวกับผู้วิจัยว่า “อยากให้กระบวนการพิจารณาเร็วขึ้น ของคดีฉัน 5 เดือน ตอนนี้อย่างไรยังไม่ได้รับเงิน หรือไม่ก็เดินเรื่องให้เลย เห็นว่าผู้ว่าฯ จะมามอบให้ที่อำเภอพะโต๊ะเลย ตอนแรกก็ไม่ว่ามีการช่วยเหลือจากรัฐในส่วนนี้ เจ้าหน้าที่มาจัดการให้ที่บ้านเลย” ซึ่งผู้ขอรับบริการประสงค์ให้เพิ่มระยะเวลาในการดำเนินการในเร็วขึ้น แต่ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า การทำคำขอรับค่าตอบแทนจะต้องได้ข้อเท็จจริงครบถ้วนถูกต้องที่สุด และรวดเร็วที่สุด ควบคู่กันไป ไม่สามารถดำเนินการจ่ายเงินได้เลย โดยละเอียดการแสวงหาข้อเท็จจริงให้ครบถ้วน

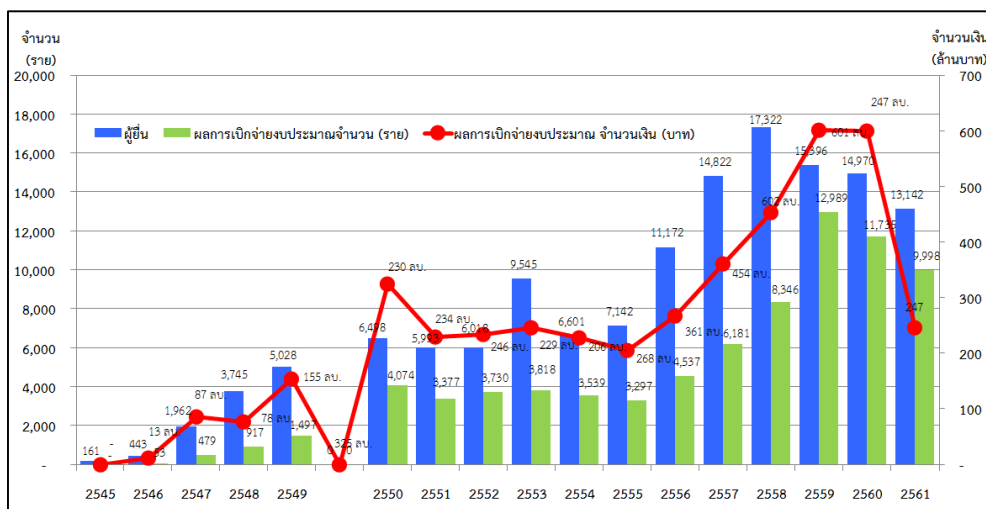
ตัวอย่างคำขอรับค่าตอบแทน ณ กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีพฤติการณ์แห่งคดีว่า “เหตุเกิดที่ห้องประชุม พ. 502 ชั้น 5 อาคารพุทธวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ก่อนเกิดเหตุ ขณะที่นายณัฐพล ชุมวรรธยา ผู้เสียหายที่ 1 และนายพิชัย ไชยสงคราม ผู้เสียหายที่ 2 กำลังสอบนักศึกษาปริญญาโทอยู่ ได้มีนายวันชัย ดนัยตโมนุท (ผู้ต้องหา) เข้ามาพูดคุยแล้วใช้อาวุธปืนยิงผู้เสียหายทั้งสองเสียชีวิตในที่เกิดเหตุ” กลุ่มตัวอย่างผู้ยื่นคำขอรับค่าตอบแทนกล่าวกับผู้วิจัยว่า “สิทธินี้รู้จากมหาวิทยาลัย เขาแจ้งมาว่ามีเงินช่วยเหลือเยียวยาส่วนนี้ ก็ไปยื่นที่ศูนย์ราชการแจ้งวัฒนะ ประมาณ 1 เดือนก็ได้รับเงิน โอนเข้าบัญชีธนาคารกรุงไทย เจ้าหน้าที่กรมก็ดูแลดี ได้เงินง่ายกว่าทางประกันอีก เมืองไทยประกันชีวิตกว่าจะได้ ยุ่งยากมาก แต่คิดว่าการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รู้ถึงสิทธินี้ ยังน้อยอยู่ ทางต้นสังกัดมหาวิทยาลัยไม่ดูแลช่วยเงินอะไรเลย สิทธินี้รู้จากฝ่ายกฎหมายของมหาวิทยาลัย เขาแนะนำให้ไปยื่น” ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญสะท้อนให้เห็นว่าการให้บริการช่วยเหลือและเยียวยาของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพโดยสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา ณ กรุงเทพมหานคร สร้างความพึงพอใจและความประทับใจในการให้บริการให้กับผู้ขอรับบริการ ซึ่งผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า คุณภาพการบริการที่คาดหวังของผู้ขอรับบริการควรจะประกอบไปด้วย ความพร้อมของการให้บริการ ซึ่งเป็นความพร้อมทั้งข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เครื่องมือและอุปกรณ์ในการให้บริการ ความน่าเชื่อถือของการให้บริการ ซึ่งเป็นความเชื่อมั่น

ในหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ให้บริการ การบริการอย่างเป็นระบบด้วยความยุติธรรมภายในเวลาที่ผู้ขอรับบริการช่วยเหลือและเยียวยาต้องการ สามารถตอบสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้องแม่นยำ การตอบสนองต่อการให้บริการ ซึ่งเป็นความใส่ใจและความกระตือรือร้นต่อการให้บริการอย่างรวดเร็ว เพื่อจ่ายเงินถึงมือของผู้ยื่นคำขอรับค่าตอบแทนผู้เสียหายได้ทันกับความต้องการ ความรู้ความสามารถสำหรับการให้บริการ ซึ่งประสบการณ์ ความรู้ ทักษะ การพูดคุยกุจใจ และคุณภาพของการให้บริการ ความเห็นอกเห็นใจต่อการให้บริการ ซึ่งเป็นความเห็นอกเห็นใจ และเข้าใจถึงความรู้สึกของผู้ขอรับบริการช่วยเหลือและเยียวยา โดยคิดเสมอว่าผู้ขอรับบริการช่วยเหลือและเยียวยาก็เหมือนญาติคนสนิทคนหนึ่ง รวมถึงมีนวัตกรรมในการนำเสนอสิ่งแปลกใหม่ที่ สามารถปรับปรุงหรือปรับเปลี่ยนสิ่งที่เป็นอยู่ให้ผู้ขอรับบริการช่วยเหลือและเยียวยาเกิดความรู้สึก ประหลาดใจ เพื่อเสริมสร้างความพึงพอใจและความประทับใจอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ไม่ว่าจะเป็นการปรับปรุงหรือพัฒนากระบวนการให้บริการให้สามารถรองรับกับนวัตกรรมของบริการตามนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม เพื่อเร่งตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของผู้ขอรับบริการแต่ละกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งกลุ่มผู้ขอรับบริการมีทั้งชายและหญิง ทั้งอาชีพเกษตรกรรม ทำสวน ทำไร่ ทำนา เจ้าของธุรกิจส่วนตัว ค้าขาย พนักงานภาคเอกชน บริษัท ห้างร้าน นักเรียน นิสิต นักศึกษา หรือแม้กระทั่งข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานองค์การมหาชน เอง รวมถึงรายได้ต่อเดือนที่ แตกต่างกัน เป็นต้น หรือการปรับปรุงรูปแบบการประชาสัมพันธ์ที่ช่วยให้ผู้ขอรับการช่วยเหลือและเยียวยาหรือประชาชนทั่วไปรับรู้และจดจำได้ เพื่อสนับสนุนการยื่นคำขอรับค่าตอบแทนผู้เสียหาย และใช้บริการได้ง่ายยิ่งขึ้น

ตัวอย่างคำขอรับค่าตอบแทน ณ กรุงเทพมหานคร กรณีพ่วงกันกับ นายณัฐพล ชุมวรฐายี ซึ่งมีพฤติการณ์แห่งคดีว่า “ตามวันเวลาที่เกิดเหตุ นายพิชัย ไชยสงคราม ผู้เสียหาย ซึ่งเป็นอาจารย์อยู่ในมหาวิทยาลัยสถานที่เกิดเหตุดังกล่าว ระหว่างปฏิบัติหน้าที่ ได้มีผู้ต้องหาซึ่งเป็นอาจารย์อยู่ในมหาวิทยาลัยเดียวกัน ใช้อาวุธปืนยิงผู้เสียหาย เสียชีวิตทันทีในที่เกิดเหตุ” กลุ่มตัวอย่างผู้ยื่นคำขอรับค่าตอบแทนผู้เสียหายกล่าวกับผู้วิจัยว่า “ถามว่านานไหมกว่าจะได้รับเงิน ก็ใช้เวลาประมาณ 2-3 เดือน ทางกรมโทรศัพท์ติดต่อมา ไปที่แจ้งวัฒนะ 1 ครั้ง นำเอกสารไปส่ง เจ้าหน้าที่รับเรื่องดี แนะนำดี โอนเงินเข้ามาในบัญชี แต่การจ่ายเงินยังช้า จัดงานศพก็ไปเยี่ยมน้องสาวมา จัดงานศพ 5 คืน แต่เงินที่จ่ายเยียวยามานี้ดีเป็นมูลค่าไม่ได้ ถ้าเขาอยู่จะได้รับเงินมากกว่านี้” ซึ่งผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า ความพึง

พอใจของผู้ขอรับบริการช่วยเหลือและเยียวยา เป็นการตอบสนองต่อความคาดหวังของผู้ขอรับบริการ ที่มีกระบวนการในการบริการช่วยเหลือและเยียวยา หากผู้ยื่นคำขอรับบริการรู้สึกว่สิ่งที่ตนเอง คาดหวังได้รับการตอบสนอง จะมีผลให้ผู้ยื่นคำขอเกิดความพึงพอใจ นอกจากนี้ ความประทับใจของผู้ ขอรับบริการ ซึ่งจะเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อผู้รับบริการได้รับการช่วยเหลือและเยียวยาที่ดี มากกว่าความคาดหวัง ยิ่งความพึงพอใจของผู้ยื่นคำขอมากกว่าความคาดหวังเท่าไร ความรู้สึก ประทับใจของผู้ยื่นคำขอต่อบริการในการช่วยเหลือและเยียวยาก็จะมากขึ้นเท่านั้น

สำหรับการสร้างและรักษาความพึงพอใจและความประทับใจของผู้ยื่นคำขอรับค่าตอบแทน ผู้เสียหายนั้น ต้องทำการวิจัยและการพัฒนาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง จากผู้ขอรับบริการช่วยเหลือ และเยียวยา เนื่องจากหัวใจสำคัญของการนำนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไปสู่การปฏิบัติ องค์กรจะเกิดผลกระทบในทางลบน้อยที่สุด ขึ้นอยู่กับผู้ขอรับบริการหรือผู้ยื่นคำขอรับค่าตอบแทนต่อ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพโดยสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา ดังนั้นการสร้างจิตสำนึกต่อผู้ขอรับบริการหรือผู้ยื่นคำขอจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง โดยองค์กรต้องสร้าง ความเข้าใจให้กับข้าราชการและเจ้าหน้าที่ให้เชื่อว่า ผู้ขอรับบริการหรือผู้ยื่นคำขอ ก็คือ ผู้จ่ายค่าจ้าง หรือเงินเดือนที่แท้จริงให้กับข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หากผู้ขอรับ บริการเกิดความพึงพอใจต่อกระบวนการในการบริการมากขึ้น ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ก็จะได้รับ สวัสดิการที่ดีขึ้น ดังนั้นต้องตระหนักเสมอว่าผู้ขอรับบริการช่วยเหลือและเยียวยา ก็คือ บุคคลสำคัญ ที่สุดของกระบวนการทำงาน ดังจะเห็นได้ว่า แนวโน้มของผลการยื่นคำขอและผลการพิจารณา ช่วยเหลือแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2545 ถึง 2561 มีแนวโน้มที่สูงขึ้น

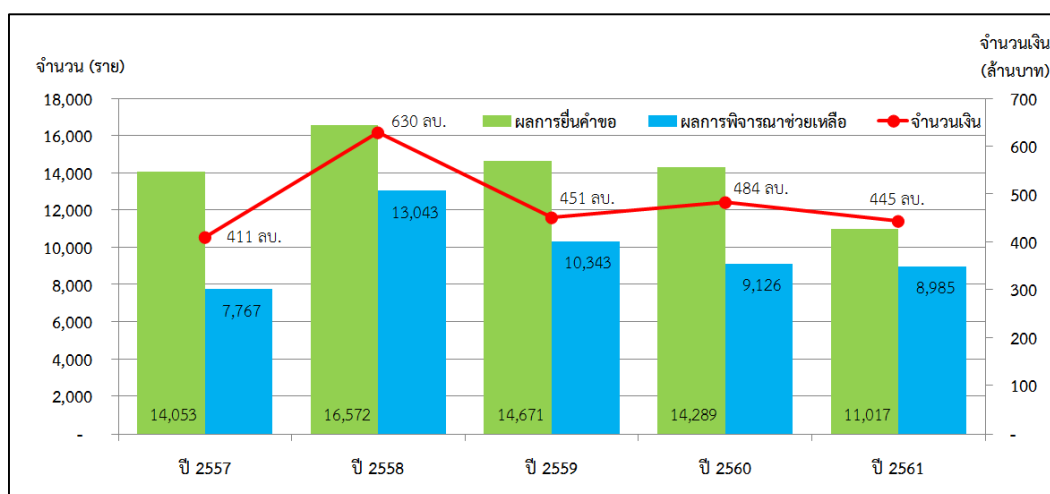

ภาพที่ 4.19 ผลการยื่นคำขอและผลการพิจารณาช่วยเหลือแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา
ปีงบประมาณ 2545-2561

ที่มา: สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา (2562)

นอกจากนี้ ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ จัดได้ว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญสำหรับการพัฒนาองค์กร การว่าจ้างเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถสอดคล้องกับความต้องการขององค์กร เพื่อประยุกต์องค์ความรู้ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์กร ซึ่งในการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ เจ้าหน้าที่จะต้องสามารถรับรู้ถึงเป้าหมายหรือแนวโน้มขององค์กร เพื่อจะได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและวิเคราะห์หาแนวทางการพัฒนาองค์กรเชิงสร้างสรรค์ องค์กรแห่งการเรียนรู้ต้องส่งเสริมการนำเสนอแนวคิดหรือความรู้ที่แตกต่าง และสื่อสารให้ทั่วถึงกันด้วยแผนการฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากผลลัพธ์ของการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ ก็คือ องค์กรจะมีความยืดหยุ่นหรือสามารถปรับเปลี่ยนได้ทันต่อการแข่งขันและสนับสนุนการปรับปรุงองค์กรอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสร้างความพึงพอใจกับข้าราชการและเจ้าหน้าที่ ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่รักษาเจ้าหน้าที่ที่มีคุณภาพไว้กับองค์กรได้ และมีค่าจ้าง ความก้าวหน้าหน้าที่ความรับผิดชอบ ที่เพียงพอ ซึ่งจะส่งเสริมให้เกิดการสร้างสรรค์ และพัฒนาองค์กร องค์กรต้องวิเคราะห์ความต้องการของเจ้าหน้าที่แต่ละระดับ และความคาดหวังของเจ้าหน้าที่แต่ละคน เพื่อรักษาเจ้าหน้าที่และสร้างความซื่อสัตย์ต่อองค์กร เจ้าหน้าที่บางคนเชื่อว่าความมั่นคงขององค์กรจะช่วยให้เจ้าหน้าที่ที่มีความมั่นคงในหน้าที่การงาน และพร้อมที่จะทุ่มเทความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่เพื่อพัฒนาตนเองควบคู่ไปกับการพัฒนาองค์กร อีกทั้ง มีการสร้างวัฒนธรรมองค์กร จากพฤติกรรมที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ และการปฏิบัติ ที่ถ่ายทอดอย่างต่อเนื่องจากผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ในอดีต โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการสื่อสารภายในองค์กร และการทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อสร้างวัฒนธรรมร่วมขององค์กร กระบวนการทำงาน ทัศนคติ แนวคิด ความเชื่อ ความรับผิดชอบ หรือ

การเสนอข้อคิดเห็นอาจได้รับอิทธิพลของวัฒนธรรมร่วมขององค์กร เมื่อเจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติหรือดำเนินกิจกรรมนั้นอย่างสม่ำเสมอ จะถูกซึมซับรับรู้เข้าไปยังจิตสำนึกกลายเป็นวัฒนธรรมองค์กรร่วมกัน และพัฒนาต่อเนื่องเป็นความมีวินัยในแต่ละปัจเจกบุคคล ซึ่งเป็นการการเคารพกฎระเบียบข้อปฏิบัติ หรือแบบแผนที่ปฏิบัติต่อกันมา มนุษย์ทุกคนไม่ชอบทำงานและไม่ชอบรับผิดชอบ โดยการหลีกเลี่ยงเท่าที่จะสามารถทำได้ การสร้างเสริมวินัยจึงจำเป็นต้องบังคับควบคุม เพื่อสร้างพฤติกรรมที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมองค์กร เพื่อขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้นการจูงใจจะต้องกำหนดแรงจูงใจและการลงโทษที่ชัดเจน อีกทั้ง คนจะทุ่มเทแรงกายและแรงใจในการทำงานให้สนุกและมีความสุขเช่นเดียวกับการเล่นหรือการพักผ่อน เมื่อลักษณะงานนั้นสร้างความพึงพอใจและตระหนักถึงเป้าหมายขององค์กร ซึ่งทำให้สามารถบริหาร และการดำเนินงานได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องมีการชี้แจงจากคนอื่น รวมทั้งการต้องการความท้าทายและมีความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้น ดังนั้นการสร้างเสริมวินัยต้องเข้าใจความแตกต่างของแต่ละบุคคล ซึ่งอาจใช้การสร้างขวัญกำลังใจที่ดี เพื่อให้เจ้าหน้าที่มีความสุขกับสิ่งแวดล้อมในการทำงาน การสร้างแรงขับเคลื่อนสำหรับความต้องการทำงาน เช่น ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การได้รับการยอมรับ ความมีชื่อเสียงหรือเกียรติยศ ความท้าทายของงาน การกำหนดเงื่อนไข เช่น สัญญาการว่าจ้าง กฎระเบียบขององค์กร โดยเฉพาะของพนักงานราชการ และพนักงานจ้างเหมาบริการ การฝึกอบรมเพื่อปลูกฝังค่านิยมความมีวินัยอย่างต่อเนื่อง ในความซื่อสัตย์ต่อองค์กร การสร้างสรรค์และพัฒนาองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ ต้องสามารถรักษาเจ้าหน้าที่ที่มีคุณภาพให้ทำงานกับองค์กรได้ยาวนาน เนื่องจากเจ้าหน้าที่เดิมจะสะสมประสบการณ์ความชำนาญ ที่ช่วยให้กระบวนการพัฒนาองค์กรเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า แต่หากเจ้าหน้าที่เข้าหรือออกองค์กรบ่อยครั้งจะมีผลให้การพัฒนาล่าช้า และเกิดต้นทุนแฝง เช่น ต้นทุนการสรรหาเจ้าหน้าที่ ต้นทุนการฝึกอบรม ต้นทุนเวลาสำหรับการเรียนรู้กระบวนการ ทั้งนี้ ต้นทุนการสรรหาเจ้าหน้าที่ ต้นทุนการฝึกอบรม ก็เป็นงบประมาณในการนำนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไปสู่การปฏิบัติด้วยเช่นเดียวกัน ดังจะเห็นได้ว่า ผลการยื่นคำขอและผลการพิจารณาช่วยเหลือแก่ผู้เสียหายในคดีอาญา จากปีงบประมาณ 2557 ถึง 2561 ในช่วง 5 ปี ในปีงบประมาณ 2557 ใช้เงินไปจำนวนเงิน 411 ล้านบาท ในปีงบประมาณ 2558 ใช้เงินไปจำนวนเงิน 630 ล้านบาท ในปีงบประมาณ 2559 ใช้เงินไปจำนวนเงิน 451 ล้านบาท ในปีงบประมาณ 2560 ใช้เงินไปจำนวนเงิน 484 ล้านบาท ในปีงบประมาณ 2561 ใช้เงินไปจำนวนเงิน 445 ล้านบาท ซึ่งในแต่ละปีงบประมาณจะได้รับงบประมาณแค่เพียง 300 ล้านบาท ซึ่งจะใช้หมดในช่วงไตรมาสที่ 2 และขออนุมัติงบกลางจากรัฐบาลเพิ่ม ซึ่งมีกระบวนการที่ต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ

ภาพที่ 4.20 ผลการยื่นคำขอและผลการพิจารณาช่วยเหลือแก่ผู้เสียหายในคดีอาญา

ปีงบประมาณ 2557-2561

ที่มา: สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา (2562)

การประเมินผลงานของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ในกระบวนการให้บริการคุ้มครองเน้นการวัดผลคุณภาพ โดยวัดค่าผลผลิตที่เป็นค่าเชิงปริมาณที่เป็นการบ่งชี้ค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ และควรคำนึงถึงค่าประสิทธิผลของกระบวนการร่วมด้วย เนื่องจากผลผลิตก็คือผลรวมของประสิทธิภาพและประสิทธิผล สำหรับการประเมินผลงานของเจ้าหน้าที่ทางอ้อม ควรประเมินความประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน ซึ่งมุ่งเน้นที่วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายการทำงานของ กลุ่มงาน สำนัก และ กรม ก่อนกระบวนการการประเมินผลงาน ควรอธิบายถึงปริมาณการผลิตที่ต้องการ หรือวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน เพื่อให้สามารถชี้วัดความสำเร็จของการปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง เนื่องจากเป้าหมายหรือความคาดหวังของเจ้าหน้าที่ที่องค์กรควรตอบสนอง ก็คือ ความสุขและความปลอดภัยในกระบวนการทำงาน เจ้าหน้าที่จะมีความสุขเมื่อองค์กรจัดสรรระบบงานสอดคล้องกับความต้องการ สร้างเสริมสัมพันธภาพที่ดีระหว่างเพื่อนร่วมงาน และเพิ่มความมั่นคงในการทำงาน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความจงรักภักดีและซื่อสัตย์ต่อองค์กร และการนำนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไปสู่การปฏิบัติจะเกิดผลกระทบในทางลบน้อย เนื่องจากการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติครอบคลุมกิจกรรมของแต่ละบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ทั้งที่อยู่ในระบบราชการ และนอกระบบราชการ เพื่อให้วัตถุประสงค์ของนโยบายที่กำหนดไว้ และบรรลุผลสำเร็จ การศึกษาเกี่ยวกับความสามารถที่จะผลักดันให้กลไกทั้งหมดปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ความพยายามที่จะตัดสินใจความสามารถขององค์กรในการรวบรวมคน และทรัพยากรในองค์กรหนึ่ง ๆ และพยายามกระตุ้นให้บุคลากรปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กร ดังนั้นการนำนโยบายแห่งรัฐมาดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และประหยัด ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของแผนงาน และโครงการ หรือในรูปของกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และมติคณะรัฐมนตรี

การนำนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไปสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วยผู้เกี่ยวข้องสำคัญ ๆ มากมาย ทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายตุลาการ การเกี่ยวข้องอาจเกี่ยวข้องในระยะเวลาต่างกัน เช่น ในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติเป็นเรื่องของฝ่ายบริหารหรือกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพโดยสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา และต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของฝ่ายนิติบัญญัติหรือรัฐสภา บางครั้งการปฏิบัตินโยบายอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ซึ่งตุลาการต้องเข้ามาตัดสิน อย่างกรณีอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาต่อศาลอุทธรณ์ให้พิจารณาพิพากษาชี้ขาด ผลการตัดสินของศาลอุทธรณ์ถือเป็นที่สุด บุคคลที่เกี่ยวข้องแต่ละคนแต่ละกลุ่มล้วนแล้วแต่มีวัตถุประสงค์ในการคาดหวังจากนโยบายแตกต่างกัน จึงเป็นปัญหาต่อนโยบายในการตอบสนองความคาดหวังที่หลากหลายเหล่านี้ บ่อยครั้งที่ความคาดหวังสวนทางกันเอง กลุ่มหนึ่งได้ประโยชน์ กลุ่มหนึ่งเสียประโยชน์ เป็นปัญหายุ่งยากต่อนโยบายอย่างมาก นโยบายที่ปฏิบัติต่อเนื่องยาวนานจะยิ่งใหญ่โตขึ้นทุกวัน ภาระหน้าที่ของนโยบายจะมากขึ้นตามวันเวลาที่ผ่านไป อย่างกรณีนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมจากเดิมในปีงบประมาณ 2546 ผลการเบิกจ่ายงบประมาณอยู่ที่ 13,279,169.00 บาท แต่ในปีงบประมาณ 2561 ผลการเบิกจ่ายงบประมาณอยู่ที่ 513,000,000.00 บาท หรือเพิ่มขึ้นเกือบ 40 เท่า การตอบสนองของนโยบายไม่มีวันจบสิ้น เมื่อประชาชนได้รับการตอบสนองในเรื่องหนึ่งแล้วจะคาดหวังในเรื่องอื่นต่อไปอีก ทำให้นโยบายตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างยากลำบาก การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติทุกนโยบายต้องอาศัยหลายหน่วยงาน หลายสังกัด หลายระดับ มีหน่วยงานมาเกี่ยวข้องหลายหน่วยงาน เนื่องจากแต่ละหน่วยมีความชำนาญแตกต่างกัน แต่นโยบายต้องการคนที่มีความรู้หลาย ๆ ด้าน ในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ แม้จะเตรียมการไว้ละเอียดรอบคอบปานใดก็ยังมีปัญหาอยู่ดี เนื่องจากมีหลายปัจจัยที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของผู้ปฏิบัติอย่างแท้จริง ดังจะเห็นได้จากการยื่นอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการผ่านคณะกรรมการพิจารณากลับกรອງอุทธรณ์คำวินิจฉัยต่อคณะกรรมการซึ่งคำขอที่ดำเนินการเสร็จสิ้น 588 เรื่อง แจ้งผลคำวินิจฉัยแล้ว 437 เรื่อง และอยู่ระหว่างจัดทำคำวินิจฉัย 151 เรื่อง ซึ่งอัตราการอุทธรณ์คำวินิจฉัยย่อมสะท้อนถึงการไม่พึงพอใจของเหยื่ออาชญากรรมต่อผลการพิจารณาการช่วยเหลือและเยียวยาของคณะกรรมการ และคณะกรรมการพิจารณา ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ทั้งนี้ บางกรณีการอุทธรณ์อาจเป็นไปได้หากมีการส่งเอกสารเบิกจ่ายเพิ่มเติม เช่น ใบเสร็จรับเงินค่ารักษาพยาบาล หรือใบเสร็จรับเงินค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกาย และจิตใจ

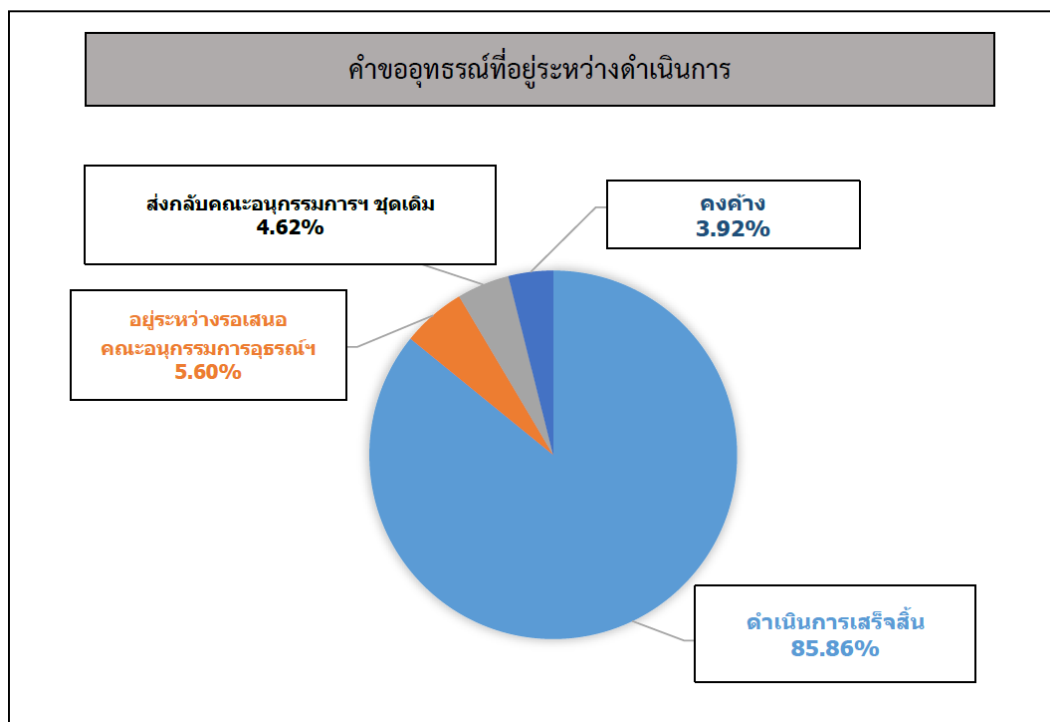
ตารางที่ 4.37 สถิติการยื่นอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการผ่านคณะกรรมการพิจารณา
กลั่นกรองอุทธรณ์คำวินิจฉัยต่อคณะกรรมการ

ลำดับ	รายละเอียด	จำนวน (เรื่อง)	ร้อยละ
(1)	คำขออุทธรณ์คำวินิจฉัยคณะกรรมการ (เดือนมีนาคม 2562 รับอุทธรณ์ใหม่จำนวน 30 เรื่อง)	714	100.00
(2)	คำขอที่คณะกรรมการพิจารณาเสร็จสิ้น	613	85.86
(3)	คำขอที่อยู่ระหว่างรอเสนอคณะกรรมการพิจารณา กลั่นกรองอุทธรณ์คำวินิจฉัย	40	5.60
(4)	คำขอที่ส่งกลับคณะกรรมการชุดเดิม (ตามมติคณะกรรมการ ครั้งที่ 1/2561)	33	4.62
(5)	คำขอที่คงค้าง	28	3.92

ที่มา: สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา ณ เดือนกรกฎาคม 2560 - เดือนมีนาคม 2562

ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นสิ่งที่ผู้ชำนาญนโยบายไปสู่การปฏิบัติต้องใช้เป็นข้อพิจารณา และด้วยความที่การนำนโยบายไปสู่การไปปฏิบัติ เป็นเรื่องที่มีความสลับซับซ้อน ซึ่งครอบคลุมถึงองค์กรและผู้เกี่ยวข้องต่าง ๆ องค์กรและผู้เกี่ยวข้องเหล่านั้น ล้วนแต่มีความคาดหวังและเป้าหมายที่แตกต่างกันไป แต่จำเป็นต้องเข้ามาปฏิบัติงานร่วมกัน ซึ่งประกอบไปด้วย ฝ่ายการเมืองหรือนายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี รวมถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวง ระบบราชการหรือหน่วยงานของรัฐ กระทรวง กรม หรือหน่วยงานเทียบเท่า ที่มีบทบาทหน้าที่คล้ายเป็นฟันเฟืองหรือกลไกที่จะเชื่อมประสานระหว่างสิ่งที่ฝ่ายการเมืองตัดสินใจกับการสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชน จนมีคำกล่าวที่ว่า “ระบบราชการก็คือระบบรับใช้ประชาชน” จึงทำให้ระบบราชการสามารถสร้างบริการที่ไม่สามารถหาได้ในภาคเอกชนที่มุ่งผลกำไรเป็นที่ตั้ง ระบบราชการจึงเป็นระบบที่สำคัญในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งโดยปกติสมรรถนะขององค์กรหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

จะมีสมรรถนะมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับโครงสร้างขององค์กรต้องมีความแข็งแกร่ง มีจำนวน และคุณภาพของบุคลากรเพียงพอ มีงบประมาณสนับสนุนมากพอสมควร มีระบบการติดต่อสื่อสารที่ดี มีวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ และมีสถานที่ทำเลที่ตั้งที่เหมาะสมของสำนักงานยุติธรรมจังหวัด สำหรับระบบราชการโดยทั่วไป โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนามักจะมีโครงสร้างที่เป็นองค์กรขนาดใหญ่ มีความสลับซับซ้อนสูง มีสายการบังคับบัญชายาว มีขั้นตอนในการบริหารงานมาก การให้บริการล่าช้า การบริหารงานขาดประสิทธิภาพ ประเทศไทยที่ผ่านมาก็มีลักษณะเช่นเดียวกัน รวมถึงข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐถือว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จและความล้มเหลวในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ดังนั้นความเกี่ยวข้องของข้าราชการในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ อาจแบ่งออกเป็นหลายระดับ เช่น ในฐานะผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารระดับกลาง ผู้บริหารระดับต้น และผู้ปฏิบัติงานระดับล่าง ซึ่งบุคคลเหล่านี้ต่างก็มีวัตถุประสงค์ ค่านิยม แรงจูงใจ และพฤติกรรมที่แตกต่างกันในการปฏิบัติงาน กล่าวคือ ผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานจะมีความสำคัญมากในการสนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามนโยบาย ซึ่งเปรียบเสมือนกับเป็น “หัวรถจักรหรือหัวเรือใหญ่ที่จะนำขบวนรถไฟไปสู่จุดหมายปลายทางได้สำเร็จ” ส่วนผู้ปฏิบัติก็เปรียบเสมือนกับขบวนรถไฟที่จะขับเคลื่อนตามทิศทางของหัวรถจักร ดังนั้นผู้บริหารทุกระดับที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติจะต้องมีภาวะผู้นำ และรู้จักใช้ภาวะผู้นำที่เหมาะสม รวมถึงผู้แปลหรือตีความนโยบายมาเป็นแนวทางปฏิบัติงานด้วยตนเอง ตลอดจนเป็นตัวแทนในการกระจายอำนาจและทรัพยากรไปยังประชาชนและผู้รับบริการ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นฟันเฟืองที่สำคัญในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ระดับล่างเป็นผู้ตีความกฎหรือระเบียบ ข้อบังคับ หรือแนวทางปฏิบัติของนโยบายโดยตนเอง ถ้านโยบายนั้นขาดความชัดเจนหรือมีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของตน ก็จะทำให้ข้าราชการระดับล่างเหล่านั้นอาจไม่ยอมรับนโยบายไปปฏิบัติได้ หรือตีความนโยบายนั้นเสียใหม่ หรือบางครั้งอาจบิดเบือนข้อมูลต่อประชาชนได้ ซึ่งสุดท้ายเป็นผู้ได้รับผลจากการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ก็คือประชาชนหรือผู้รับบริการ ซึ่งเป็นทั้งผู้ได้รับประโยชน์หรือผู้เสียประโยชน์ หรืออาจเรียกว่า “ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย” ในนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม

ภาพที่ 4.21 สถิติการยื่นอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะอนุกรรมการผ่านคณะอนุกรรมการพิจารณา
 กลับการอุทธรณ์คำวินิจฉัยต่อคณะกรรมการ
 ที่มา: สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา (2562)

4. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินนโยบาย

เมื่อมีการกำหนดนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมแล้ว ขั้นตอนต่อมาจะเป็นกระบวนการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ในขั้นตอนนี้มีความสำคัญ เนื่องจากนโยบายจะสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ ก็ขึ้นอยู่กับวิธีการในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ สำหรับการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติในประเทศไทย มีนักวิชาการกล่าวไว้ว่า ยังขาดการใช้องค์ความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติจะให้ความสนใจกับการศึกษากำหนดนโยบาย และผลกระทบจากนโยบายเป็นหลัก การที่ในวงวิชาการรวมไปถึงในวงการทำงานที่กำกับดูแลในเรื่องนโยบายไม่ได้ให้ความสำคัญกับการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติมากนัก เนื่องจากเห็นว่า เป็นฐานคิดที่เพ้อฝัน การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติเป็นเรื่องง่าย ใครก็ทำได้ ไม่ต้องไปศึกษาให้วุ่นวาย การบริหารงานของรัฐบาลต้องจัดทำงบประมาณประจำปีอยู่แล้ว ซึ่งเป็นตัวบังคับว่าต้องทำอะไรบ้าง ให้ถูกต้องตามที่งบประมาณกำหนด จึงไปมุ่งเน้นที่งบประมาณมากกว่าการปฏิบัติ ถ้าใช้เงินถูกต้องย่อมหมายความว่าสำเร็จแล้ว แทนที่จะ

คุณผลเสียของการปฏิบัติ อีกทั้ง มีคนจำนวนหนึ่งมักจะบอกว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นเรื่องยุ่งยากที่จะคิดล่วงหน้า ไม่สามารถจะไปวางแผนอะไรได้ ต้องแก้ปัญหาไปตามสถานการณ์เฉพาะหน้า คิดอย่างไรก็ได้คำตอบที่ตายตัว การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติต้องใช้เวลา และทรัพยากรจำนวนมาก สองสิ่งนี้ล้วนแล้วแต่หาความแน่นอนไม่ได้ ไม่รู้ว่าเวลาข้างหน้าจะเป็นอย่างไร ต่อให้วางแผนปฏิบัติอย่างไรก็ควบคุมการปฏิบัติไม่ได้อยู่ดี

การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติย่อมมีความสำคัญ ซึ่งเป็นส่วนที่จะทำให้นโยบายดำเนินไปครบวงจรและไม่หยุดชะงัก นโยบายสาธารณะใดก็ตาม ถึงแม้ว่าจะกำหนดไว้ดีตามหลักเหตุผล แต่ถ้าหากไม่มีการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ นโยบายนั้นก็ไร้คุณค่า หรือเมื่อนำไปปฏิบัติแล้วล้มเหลว นอกจากจะเกิดความเสียหายต่อประชาชน ยังเกิดความเสียหายต่อประเทศชาติ และอาจส่งผลกระทบต่ออนาคตทางการเมืองของผู้กำหนดนโยบาย ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ จะส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อม ต่อผู้ตัดสินใจนโยบาย ต่อกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง และต่อหน่วยปฏิบัติงาน เนื่องจากถ้าการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติสำเร็จ ผู้ตัดสินใจนโยบายก็จะได้รับการยอมรับ และความศรัทธาจากประชาชน และอาจกลับเข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมืองอีกครั้งหนึ่ง ขณะเดียวกันกลุ่มเป้าหมายที่ประสบปัญหา ก็จะได้รับ การแก้ไขปัญหาก็จะได้รับการตอบสนองความต้องการของกลุ่ม หน่วยปฏิบัติงานก็จะได้รับคำชมเชย ขวัญกำลังใจ ตลอดจนการสนับสนุนงบประมาณอย่างต่อเนื่อง เกิดความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากร ไม่เกิดความสูญเปล่าในด้านการลงทุน ซึ่งรวมถึง บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และเวลา ที่ต้องใช้ในการปฏิบัติงานทั้งหมด

การกำหนดนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม องค์การสหประชาชาติได้ประกาศรองรับสิทธิของเหยื่ออาชญากรรมหรือผู้เสียหายในคดีอาญาตามปฏิญญาว่าด้วยหลักความยุติธรรมขั้นพื้นฐานสำหรับผู้เสียหายในคดีอาญาและการใช้อำนาจโดยมิชอบ ค.ศ. 1985 โดยมีปรัชญาพื้นฐานให้เหยื่ออาชญากรรมหรือผู้เสียหายในคดีอาญา ต้องได้รับการยอมรับ และได้รับการปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ประเทศไทยได้มีการตราพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติเมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2539 โดยกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้เสนอร่างกฎหมาย โดยใช้ชื่อว่า ร่างพระราชบัญญัติกองทุนเงินชดเชยผู้เสียหายจากอาชญากรรมและผู้ถูกดำเนินคดีอาญา พ.ศ. ... วันที่ 4 มิถุนายน 2540 ได้มีการดำเนินการตราร่างกฎหมายดังกล่าวจากสำนักงานกฤษฎีกา รวมถึงกฎหมายของต่างประเทศด้วย และเมื่อมีการนำร่างกฎหมายดังกล่าวเข้าสู่รัฐสภาแล้ว จึงได้ตราเป็นกฎหมายมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 13 พฤศจิกายน 2544 เป็นต้นมา ในรัฐบาลของนายทักซิณ ชินวัตร ต่อมาในรัฐบาลนาย ประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้มีการตราพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน

และค่าใช้จ่ายในคดีอาญา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ซึ่งเป็นการนำนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไปสู่การปฏิบัติกว่า 17 ปี

ผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญากตัวอย่างคดีที่มีการให้ช่วยเหลือครบทั้ง 4 ด้านตามบัญญัติว่าด้วยหลักความยุติธรรมขั้นพื้นฐานสำหรับผู้เสียหายในคดีอาญาและการใช้อำนาจโดยมิชอบ ค.ศ. 1985 ในเหตุการณ์ของน้องวันใหม่ และเหตุการณ์เป็นเหตุการณ์ระเบิดและไฟไหม้พื้นที่ 7 จังหวัดภาคใต้ “น้องวันใหม่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม ซึ่งเป็นกรณีที่สาธารณชนให้ความสนใจ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะที่ นางสาวณัฐธมน ธนไตรสิทธิ์ หรือน้องวันใหม่ ผู้เสียหายได้นั่งซ้อนท้ายรถจักรยานยนต์ของนายรวี เจริญพร เมื่อมาถึงบริเวณที่เกิดเหตุได้ถูกคนร้าย 2 คน ใช้อาวุธปืนยิงนายรวี เนื่องจากคิดว่าเป็นคู่อริ แต่กระสุนพลาดมาถูกผู้เสียหายได้รับบาดเจ็บสาหัส บาดแผลกระสุนปืนบริเวณใบหน้าและตาขวา กระดูกใบหน้าแตกหลายชิ้น ตาบอดทั้งสองข้าง ซึ่งในกรณีนี้ กรมได้ให้ความช่วยเหลือตั้งแต่ลงพื้นที่ ให้คำปรึกษากฎหมาย การให้ความช่วยเหลือและเยียวยาค่าตอบแทนผู้เสียหายทั้งคำรักษาพยาบาล ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ ค่าตอบแทนความเสียหายอื่น รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 188,917 บาท พร้อมทั้งประสานส่งต่อหน่วยงานอื่นให้ความช่วยเหลือ เช่น

(1) การดำเนินคดีกับผู้ต้องหาที่สถานีตำรวจภูธร จนสามารถจับผู้ต้องหาได้ ซึ่งศาลสูงสุดได้ตัดสินจำคุก 5 ปี 9 เดือน

(2) การรักษาพยาบาลโดยกระทรวงสาธารณสุข และติดตามอาการเจ็บอย่างต่อเนื่อง

(3) การสังคมสงเคราะห์โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในฐานะผู้พิการทางสายตา

(4) การศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้ศึกษาหลักสูตรอ่านอักษรเบลสำหรับผู้พิการทางสายตา โดยเริ่มเข้ารับการศึกษาตั้งแต่เดือนตุลาคม 2560 เป็นต้นมา”

และ “เหตุการณ์เป็นเหตุการณ์ระเบิดและไฟไหม้พื้นที่ 7 จังหวัดภาคใต้ ซึ่งเป็นกรณีที่สาธารณชนให้ความสนใจ เหตุการณ์เกิดขึ้นในจังหวัดตรัง ประจวบคีรีขันธ์ สุราษฎร์ธานี และภูเก็ต และไฟไหม้ที่จังหวัดกระบี่ นครศรีธรรมราช และพังงา รวม 7 จังหวัด ทำให้มีผู้เสียชีวิต 4 ราย บาดเจ็บ 37 ราย ซึ่งในกรณีนี้กรมได้ให้ความช่วยเหลือตั้งแต่การเยียวยาความเสียหาย รวมเป็นเงินทั้งหมด 1,208,559.25 บาท การช่วยเหลือทางกฎหมาย การลงพื้นที่หาข้อมูลเพื่อประสานความร่วมมือช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ และอธิบดีกรมได้มอบดอกไม้ ของเยี่ยม และให้กำลังใจผู้เสียหาย พร้อมทั้งประสานส่งต่อหน่วยงานอื่นให้ความช่วยเหลือ เช่น

- (1) การเยียวยากรณีชาวต่างชาติกับสถานทูต หรือกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
 - (2) การสงเคราะห์ช่วยเหลืออาชีพและทุนการศึกษา โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
 - (3) การรักษาพยาบาลโดยกระทรวงสาธารณสุข
 - (4) ประกันสังคมโดยกระทรวงแรงงาน
 - (5) การช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย กรณีเสียชีวิต โดยสำนักนายกรัฐมนตรี”
- ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ให้ข้อมูลสามารถวิเคราะห์แบ่งออกได้ 7 ด้าน ได้แก่

- (1) ปัจจัยด้านนโยบาย
- (2) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ
- (3) ปัจจัยด้านการประชาสัมพันธ์
- (4) ปัจจัยด้านการจัดสรรทรัพยากร
- (5) ปัจจัยด้านการพัฒนาระบบช่วยเหลือและเยียวยา
- (6) ปัจจัยด้านคณะกรรมการและอุทธรณ์
- (7) ปัจจัยด้านการช่วยเหลือและเยียวยา

4.1 ปัจจัยด้านนโยบาย

เนื้อหาของของตัวนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ความเป็นมา เจตนารมณ์ ลักษณะ และการดำเนินงานของนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม หากวิเคราะห์ตามที่องค์กรสหประชาชาติได้ประกาศรับรองสิทธิของเหยื่ออาชญากรรมหรือผู้เสียหายในคดีอาญาตามปฏิญญาว่าด้วยหลักความยุติธรรมขั้นพื้นฐานสำหรับผู้เสียหายในคดีอาญาและการใช้อำนาจโดยมิชอบ ค.ศ. 1985 แล้วพบว่า ประกอบด้วย 4 ด้าน ก็คือ

- (1) การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมและได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม
- (2) การได้รับการชดเชยความเสียหายโดยผู้กระทำผิด
- (3) การได้รับการชดเชยความเสียหายโดยรัฐ
- (4) การให้ความช่วยเหลือแก่เหยื่อด้านอื่น ๆ

ตามที่หัวหน้ากลุ่มงานคนหนึ่งของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาอธิบายว่า “...กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพมีแนวคิดในการศึกษากฎหมายที่ดูแลเฉพาะผู้เสียหายในคดีอาญาหรือเหยื่ออาชญากรรมแบบครบถ้วนทั้งมิติ โดยจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เสียหายสามารถกลับมาใช้ชีวิตใกล้เคียงกับสภาพเดิมก่อนได้รับความเสียหายมากที่สุด ในส่วนของจำเลย

น่าจะยังไม่มีประเด็นในการพิจารณา...” ซึ่งการดำเนินงานตามภารกิจกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ แยกเป็น 3 มิติ ได้แก่

(1) การส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพ และการจัดการความขัดแย้ง โดยเป็นการส่งเสริม ป้องกัน และปกป้องสิทธิของประชาชนไม่ให้ถูกระงับการละเมิด ด้วยการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับ สิทธิ หน้าที่ และการเคารพสิทธิของผู้อื่น รวมทั้ง การส่งเสริมการระงับข้อพิพาทและการจัดการความขัดแย้ง ซึ่งเป็นมาตรการในเชิงป้องกันหรือเชิงรุก

(2) การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ โดยเป็นการช่วยเหลือเยียวยาผู้ที่ถูกละเมิดสิทธิให้ได้รับการช่วยเหลืออย่างเป็นธรรม ด้วยการพัฒนาระบบ มาตรการ และดำเนินการช่วยเหลือประชาชนที่ตกเป็นผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาตามกฎหมายว่าด้วยค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา การคุ้มครองพยานในคดีอาญาตามกฎหมาย การรับเรื่องราวร้องทุกข์และให้คำปรึกษาทางกฎหมาย ซึ่งเป็นมาตรการในเชิงช่วยเหลือเยียวยาหรือเชิงรับ

(3) การสร้างหลักประกันสิทธิมนุษยชน เป็นการยกระดับสิทธิและเสรีภาพตามบริบทของไทย ให้ทัดเทียมกับหลักสิทธิมนุษยชนสากล เพื่อให้ประชาชนมีหลักประกันว่าจะได้รับการส่งเสริม ปกป้อง คุ้มครอง สิทธิอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ด้วยการสร้าง มาตรการ กลไก เครื่องมือ กฎหมาย ต่าง ๆ เพื่อพัฒนางานในเรื่องสิทธิมนุษยชน ไม่ว่าจะเป็นการ ดำเนินงานแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ การส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามสนธิสัญญาระหว่างประเทศ ด้านสิทธิมนุษยชน การวางมาตรฐานงานด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นมาตรการในเชิงยกระดับหรือเชิง ทำทนาย

แม้ในปัจจุบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้ถูกยกเลิกไปแล้ว แต่สิทธิในการได้รับการเยียวยาความเสียหายแก่ ผู้เสียหายในคดีอาญาดังกล่าวยังคงรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 25 วรรคท้าย ซึ่งได้มีการบัญญัติการรับรองสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยว่า “บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพจากการกระทำผิดอาญาของบุคคลอื่น ย่อมมีสิทธิที่ ได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ”

Landmark 2561	
ส่งเสริม ป้องกัน ❖ บริหารจัดการความรู้ด้านสิทธิฯสู่ระบบสารสนเทศ ❖ พัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมและสื่อด้านสิทธิมนุษยชน ❖ ผลักดันการเคารพสิทธิ / หน้าที่สู่ระบบการศึกษา และเครือข่ายต่างๆ	คุ้มครอง เยียวยา ❖ ยกระดับคลินิกยุติธรรมทั่วประเทศตามมาตรฐาน ❖ พัฒนาระบบการช่วยเหลือเยียวยาอย่างบูรณาการตามมาตรฐานสากล ❖ พัฒนาระบบคุ้มครองพยานคดีความมั่นคง / คดีทุจริต ❖ จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชน (War room / ฝ่าเฝ้าระวัง)
ไกล่เกลี่ย ระวังข้อพิพาท ❖ ผลักดันร่างกฎหมายด้านการไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาทในชุมชน และวางระบบงานรองรับกฎหมายใหม่ ❖ ขยายศูนย์ไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาทในชุมชน ตามความพร้อมของประชาชนและยกระดับศูนย์ให้ได้มาตรฐาน ❖ จัดทำฐานข้อมูลเครือข่าย / อาสาสมัครที่ผ่านการอบรม หลักสูตรต่างๆของกรมเพื่อยกระดับการพัฒนา	สร้างหลักประกันสิทธิ ❖ ขับเคลื่อนวาระแห่งชาติด้านสิทธิมนุษยชน และจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนฉบับที่ ๔ ❖ ผลักดันการจัดทำแผนปฏิบัติการแห่งชาติ "ธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน"
“งานได้ผล คนเป็นสุข” RLPD Anti-Corruption	การบริหารจัดการองค์กร ❖ จัดทำแผนพัฒนาสมรรถนะประจำรายบุคคล (IDP) ❖ พัฒนาระบบสารสนเทศสู่การบริหารราชการดิจิทัล ❖ ปรับปรุงและพัฒนากฎหมาย / ระเบียบ ให้สอดคล้องกับสภาวะปัจจุบัน
Value : TOPS T = Team work O = Organization Of Learning P = Professional S = Service Mind	Culture : RLPD R = Responsibility L = Leadership P = Professional D = Development

ภาพที่ 4.22 แลนด์มาร์ค ปี 2561 ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

ที่มา: กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ (2561)

การได้รับการชดเชยความเสียหายโดยรัฐตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ซึ่งเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ ก็คือ โดยที่บทบัญญัติมาตรา 245 และมาตรา 246 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 บัญญัติรับรองสิทธิในการได้รับความช่วยเหลือจากรัฐของบุคคล ซึ่งได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำความผิดอาญาของผู้อื่นโดยตนไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดนั้น และไม่มีโอกาสได้รับการบรรเทาความเสียหายโดยทางอื่น รวมทั้งการรับรองสิทธิในการได้รับค่าทดแทนในกรณีของบุคคลซึ่งตกเป็นจำเลยในคดีอาญา และถูกคุมขังระหว่างการพิจารณาคดี หากปรากฏตามคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่า ข้อเท็จจริงเป็นที่ยุติว่า จำเลยไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิดหรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด ดังนั้นเพื่อให้การรับรองสิทธิดังกล่าวเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ ก็คือ โดยที่พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานาน สมควรแก้ไขเพิ่มเติมโดยให้มีการแจ้งสิทธิการได้รับค่าตอบแทน หรือค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ แก่ผู้เสียหายหรือทายาท ซึ่งได้รับความเสียหาย หรือแก่จำเลยที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ถอนฟ้อง หรือศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำ

ความผิด หรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด ปรับปรุงองค์ประกอบของคณะกรรมการพิจารณา ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา และเพิ่มอำนาจหน้าที่ของ คณะกรรมการในการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและ ค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาตามความเหมาะสม รวมถึงกำหนดอำนาจหน้าที่และการดำเนินการ ของคณะอนุกรรมการ รวมทั้งการใช้สิทธิอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการดังกล่าว ตลอดจน กำหนดวิธีการยื่นคำขอรับค่าตอบแทน และค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย และปรับปรุงรายการท้าย พระราชบัญญัติ ทั้งนี้ เพื่อให้การจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยใน คดีอาญาสามารถกระทำได้รวดเร็วครอบคลุม และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตรา พระราชบัญญัตินี้

การช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหายในคดีอาญาหรือเหตุอาชญากรรมในประเทศไทยนั้น พบว่า มีบทบัญญัติตามกฎหมายอื่น ๆ ที่ได้กล่าวถึงสิทธิของผู้เสียหายที่กำหนดค่าใช้จ่ายบางประการ ตลอดจนกฎหมายวิธีสบัญญัติที่เกี่ยวกับวิธีการเรียกร้องสิทธิของผู้เสียหายด้วย

พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. 2558 ให้การช่วยเหลือในการดำเนินคดี การช่วยเหลือ ผู้ถูกละเมิดหรือผู้ได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน

กระทรวงยุติธรรมได้จัดตั้งกองทุนยุติธรรมภายใต้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพโดยมี วัตถุประสงค์เพื่อให้มีการสนับสนุนเงินหรือค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือประชาชนในด้าน กฎหมาย การฟ้องร้อง การดำเนินคดี หรือการบังคับคดี การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน ไม่ได้รับความเป็นธรรม การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามที่บัญญัติไว้ ในรัฐธรรมนูญ รวมถึงผู้ที่กระทำการใด ๆ เพื่อปกป้อง คุ้มครอง หรือรักษาทรัพยากรธรรมชาติหรือ สิ่งแวดล้อม ซึ่งกองทุนยุติธรรมในกรณี

- (1) ถูกจับแต่ไม่มีเงินที่จะใช้ในการประกันตัว
- (2) จะฟ้องหรือถูกฟ้องคดีแต่ไม่มีเงินจ้างทนายความช่วยเหลือ
- (3) จะฟ้องคดีแต่ไม่มีเงินค่าธรรมเนียมศาล
- (4) ต้องการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ เช่น ตรวจลายนิ้วมือ ตรวจ ดีเอ็นเอ
- (5) ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ของผู้ขอรับการช่วยเหลือ ได้แก่ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าที่พัก ค่าตอบแทน และค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็นและเหมาะสมตามวัตถุประสงค์ของกองทุน
- (6) เพื่อคุ้มครองช่วยเหลือให้ได้รับความปลอดภัย เนื่องจากได้เข้าช่วยเหลือภารกิจของ เจ้าหน้าที่รัฐหรือประชาชน

(7) เนื่องจากความเสียหายที่เกิดจากการกระทำผิดทางอาญา การกระทำโดยไม่ชอบทางปกครอง หรือการกระทำละเมิดในลักษณะที่มีผลกระทบต่อประชาชนหรือกลุ่มบุคคลตั้งแต่สิบรายขึ้นไปหรือผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม

(8) อื่น ๆ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์กองทุน

โดยในปี พ.ศ. 2559 ได้มีการโอนงานกองทุนยุติธรรมจากกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพไปอยู่ภายใต้สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรมโดยให้ชื่อว่า “สำนักงานกองทุนยุติธรรม” ตามพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. 2558 ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานธุรการ คณะกรรมการคณะอนุกรรมการ คณะทำงาน บุคคลที่คณะกรรมการแต่งตั้ง ให้กับกองทุน

ตารางที่ 4.38 การให้ความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายและการสนับสนุนเงินกองทุนยุติธรรม
ปี 2546-2560

ปี	การให้คำปรึกษาทางกฎหมาย (ราย)	การรับเรื่องราวร้องทุกข์ (ราย)	การสนับสนุนเงินกองทุนยุติธรรม (ราย)	การส่งเสริมสิทธิผู้ต้องหา (คดี)	ศูนย์คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ		
					การช่วยเหลือกรณีเร่งด่วน (ราย)	หน่วยบริการแรกรับ (ราย)	สายด่วนคุ้มครองสิทธิ (สาย)
2546	1,344	1,035	-	-	-	-	-
2547	5,087	952	-	-	-	-	-
2548	20,000	1,812	-	-	-	-	-
2549	36,765	863	-	-	-	-	-
2550	32,602	818	177	111	-	-	-
2551	35,053	806	470	141	-	-	-
2552	28,607	1,073	597	1,047	-	-	-
2553	29,320	6,230	1,402	2,163	-	-	-
2554	22,248	3,396	3,225	2,734	51	-	-
2555	27,906	1,545	1,839	2,519	981	560	9,943
2556	25,421	2,031	2,985	752	1,351	1,686	23,887
2557	24,888	1,867	2,379	785	1,274	1,525	44,300
2558	30,826	1,930	4,548	456	521	4,923	51,060
2559	28,522	1,907	2,055	621	1,097	5,431	20,549

ปี	การให้คำปรึกษา ทางกฎหมาย (ราย)	การรับเรื่อง ราวร้องทุกข์ (ราย)	การสนับสนุนเงิน กองทุนยุติธรรม (ราย)	การส่งเสริม สิทธิผู้ต้องหา (คดี)	ศูนย์คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ		
					การช่วยเหลือ กรณีเร่งด่วน (ราย)	หน่วย บริการแรกรับ (ราย)	สายด่วน คุ้มครองสิทธิ (สาย)
2560	29,727	1,742	โอนงานให้ สป.ยธ.	750	1,451	2,521	16,729
2561	29,888	1,191	โอนงานให้ สป.ยธ.	3,374	1,374	3,040	13,940
รวม	408,204	29,198	19,674	4,548	8,089	19,686	669,807

ที่มา: กองพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ (2561)

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 เป็นกรณีได้รับค่าใช้จ่ายเมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นแก่ผู้ประสบภัยจากรถที่ได้ทำประกันภัยไว้ ซึ่งรวมถึงค่ารักษาพยาบาล และอื่น ๆ

พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 หากผู้เสียหายในคดีอาญาเป็นผู้ประกันตนอาจมีสิทธิประโยชน์ กรณีประสบอันตรายอันไม่ใช่นื่องจากการทำงาน กรณีทุพพลภาพหรือกรณีเสียชีวิตได้ ซึ่งรวมถึงค่ารักษาพยาบาล และค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกาย จิตใจ และอาชีพ

พระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561 เมื่อลูกจ้างประสบอันตรายจนได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตอันเนื่องมาจากการทำงาน ลูกจ้างมีสิทธิได้รับเงินทดแทนจากนายจ้างหรือกองทุนทดแทน แล้วแต่กรณี ได้แก่ เงินที่จ่ายเป็นค่าทดแทน ค่ารักษาพยาบาล และค่าฟื้นฟูสมรรถภาพในการทำงาน และค่าทำศพ

พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 ช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมที่ตกเป็นผู้พิการ กองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ โดยให้การสงเคราะห์คนพิการให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี การเข้าถึง การใช้ประโยชน์ สิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ ตลอดจนสวัสดิการและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ

พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 มาตรการคุ้มครองพยานในคดีอาญาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและร่างกาย มีหลายประการทั้งด้านความปลอดภัย ด้านการเงิน และอื่น ๆ เฉพาะมาตรการที่เป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย ได้แก่ การรักษาความปลอดภัยให้แก่พยานในคดีอาญา โดยมีมาตรการที่สำคัญ ก็คือ การคุ้มครองในกรณีเกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย และเสรีภาพของพยาน หรือสามี ภริยา บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือบุคคลที่มีความใกล้ชิดกับพยาน เนื่องจากมีการกระทำผิดอาญาโดยเจตนา เนื่องจากการที่พยานมาหรือได้มาเป็นพยาน บุคคลนั้นมีสิทธิได้รับค่าตอบแทนที่จำเป็นและสมควร

อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 มาตรา 13 กำหนดให้จัดตั้ง สำนักงานคุ้มครองพยานขึ้น ในกระทรวงยุติธรรม มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับ

- (1) การคุ้มครองพยานตามมาตรการทั่วไปและมาตรการพิเศษ
- (2) การปฏิบัติที่เหมาะสม
- (3) ประสานการปฏิบัติงานและข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และเอกชนเพื่อประโยชน์ ในการคุ้มครองความปลอดภัยแก่พยาน

โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่มงาน ก็คือ

- (1) กลุ่มงานสนับสนุนการคุ้มครองพยาน
- (2) กลุ่มงานปฏิบัติการคุ้มครองพยาน ฝ่ายคุ้มครองพยาน ฝ่ายติดตามพยานและคดี และฝ่ายกฎหมายและการดำเนินคดี

ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2561 ประกาศตามราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอนที่ 37 ก วันที่ 25 พฤษภาคม 2561 โดยให้สำนักงานคุ้มครองพยานเป็นหน่วยงานในสังกัดกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม มีอำนาจหน้าที่

- (1) พัฒนาระบบ มาตรการ และกลไกเกี่ยวกับการคุ้มครองพยาน และส่งเสริมสิทธิของพยานให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด
- (2) ส่งเสริมและดำเนินการเกี่ยวกับการคุ้มครองพยานตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญา
- (3) ประสานการปฏิบัติงาน และข้อมูลกับหน่วยงานที่ทำหน้าที่คุ้มครองพยาน และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองพยานทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ
- (4) เสนอแนะเพื่อปรับปรุงและแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับ ตลอดจนมาตรการต่าง ๆ ในการคุ้มครองพยาน
- (5) ติดตามและประเมินผลการดำเนินการคุ้มครองพยาน
- (6) ปฏิบัติงานร่วมกับ หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย

อย่างไรก็ดี ผู้เสียหายหรือบุคคลอื่นซึ่งเป็นพยานในคดีอาญาที่จะมาให้ข้อเท็จจริงต่อพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา หรือศาล หากเห็นว่าตนเองไม่ได้รับความปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ชื่อเสียง ทรัพย์สิน และสิทธิอย่างใด ระหว่ง ก่อน ขณะ หลัง การมาเป็นพยาน สามารถร้องขอให้เจ้าหน้าที่ของรัฐให้ความคุ้มครองได้ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 ยกเว้นจำเลยไม่สามารถใช้สิทธิตามพระราชบัญญัตินี้ได้ โดยยื่นคำ

ขอรับความคุ้มครองได้ที่สำนักงานคุ้มครองพยาน สำนักงานยุติธรรมจังหวัด สถานีตำรวจทั่วประเทศ นอกจากนี้ บุคคลซึ่งเป็นพยานได้มาให้ข้อเท็จจริงต่อ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา ศาล มีสิทธิได้รับค่าตอบแทนจากกรณีดังกล่าวตามระเบียบกระทรวงยุติธรรม โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง ส่วนกรณีเกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ชื่อเสียง ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างใด กับพยาน สามี ภรรยา บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือบุคคลอื่นซึ่งมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยานในคดีอาญา บุคคลดังกล่าวมีสิทธิยื่นขอรับค่าตอบแทนได้ที่สำนักงานคุ้มครองพยาน หรือสำนักงานยุติธรรมจังหวัด ตามระเบียบกระทรวงยุติธรรมกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง ทั้งนี้ ค่าขอรับค่าตอบแทนดังกล่าวต้องยื่นภายใน 1 ปี นับแต่วันที่บุคคลนั้นได้รู้ถึงการกระทำความผิด

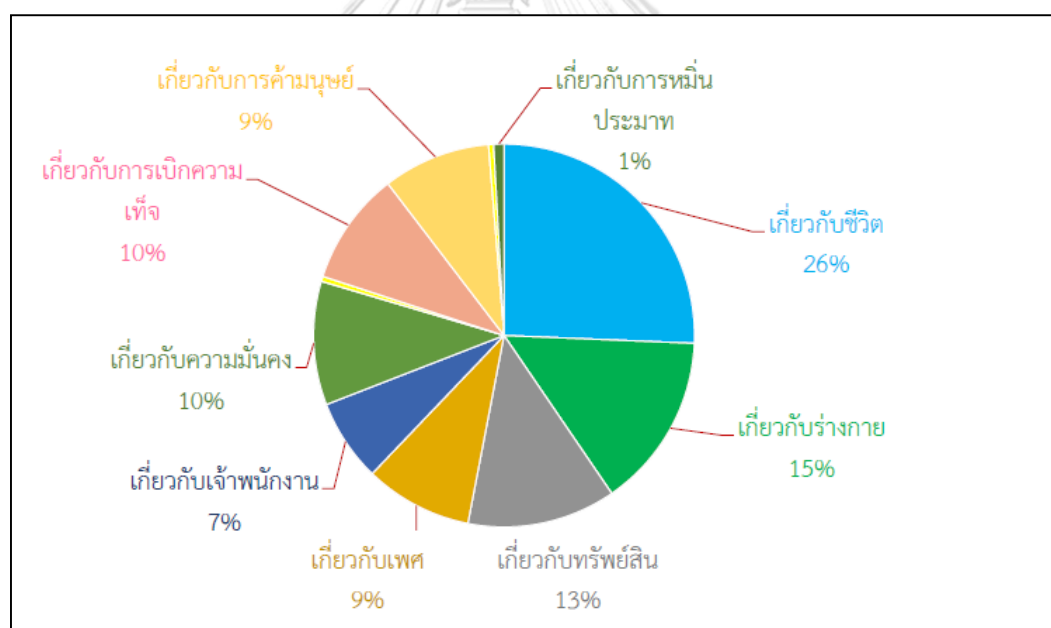
ตารางที่ 4.39 พยานที่ได้รับการคุ้มครองความปลอดภัยแยกตามฐานความผิดของ
สำนักงานคุ้มครองพยาน กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ปี 2547-2560

ปี	พยานที่ได้รับการคุ้มครองความปลอดภัยฐานความผิด เกี่ยวกับ																รวม (ราย)		
	ชีวิต	ร่างกาย	ทรัพย์สิน	เพศ	เจ้าพนักงาน	ความมั่นคง	ยาสเสพติด	เสรีภาพ	กฎหมายการเลือกตั้ง	กฎหมายแรงงาน	เอกสาร	การเบิกความเท็จ	การด่าทอพู่กัน	กฎหมายป่าไม้	การร้องเรียน	กฎหมายปกครอง		การพิมพ์นโปรมหา	การพิมพ์นโป่งสูง
2547	5	0	0	0	3	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	11
2548	54	8	12	2	0	0	0	6	0	2	0	0	0	0	9	0	0	0	93
2549	124	54	11	8	1	0	8	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	208
2550	107	15	24	14	1	0	1	0	0	0	0	0	2	0	1	0	0	0	165
2551	74	38	22	26	0	29	22	1	6	0	4	0	6	0	0	0	0	0	228
2552	124	19	57	11	11	0	2	5	15	0	1	0	11	0	0	0	0	0	256
2553	98	49	12	0	5	0	4	10	2	0	0	25	0	0	2	0	0	0	207
2554	150	16	19	10	25	5	7	0	0	0	0	14	0	0	1	0	0	0	247
2555	125	14	14	4	14	0	7	0	1	0	0	4	0	1	0	3	0	0	187
2556	88	22	10	11	35	0	0	16	0	0	0	8	0	0	0	0	0	0	190
2557	118	16	15	14	67	1	17	1	0	0	1	0	0	0	0	3	0	0	254
2558	95	35	47	9	84	0	7	0	1	0	0	43	0	1	0	0	3	0	325

พยานที่ได้รับการคุ้มครองความปลอดภัยฐานความผิด เกี่ยวกับ

ปี	พยานที่ได้รับการคุ้มครองความปลอดภัยฐานความผิด เกี่ยวกับ																	รวม (ราย)	
	ชีวิต	ร่างกาย	ทรัพย์สิน	เพศ	เจ้าพนักงาน	ความมั่นคง	ยาเสพติด	เสรีภาพ	กฎหมายการเลือกตั้ง	กฎหมายแรงงาน	เอกสาร	การเปิดความเท็จ	การค้ำมนุษย์	กฎหมายป่าไม้	การร้องเรียน	กฎหมายปกครอง	การหมิ่นประมาท		การหมิ่นเบื้องสูง
2559	105	14	3	21	24	13	14	19	0	0	8	5	205	4	0	0	0	0	435
2560	103	49	13	13	13	17	5	0	0	1	0	0	160	1	0	0	4	0	379
2561	59	34	29	21	16	24	1	0	0	0	22	21	1	0	0	2	0	230	
รวม (ราย)	1,442	383	292	164	299	92	100	60	25	2	15	27	501	8	2	13	12	3	3,440

ที่มา: สำนักงานคุ้มครองพยาน (2561)

ภาพที่ 4.23 สถิติการยื่นคำร้องขอคุ้มครองความปลอดภัยแยกตามฐานความผิด ปีงบประมาณ 2561

ที่มา: สำนักงานคุ้มครองพยาน (2561)

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558 และ พ.ศ. 2560 และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 พ.ศ. 2562 ดำเนินการช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่อจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ในลักษณะองค์การอาชญากรรม การช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการถูกบังคับใช้แรงงานหรือบริการ

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ดำเนินการช่วยเหลือเยียวยาและบรรเทาความเสียหายแก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ

พระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553 ให้การช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายและผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐอันสืบเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยการจ่ายเงินอุดหนุนเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคมกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2547 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 เป็นการให้การช่วยเหลือเบื้องต้นโดยการจ่ายเงินแก่ผู้ประสบปัญหาเดือดร้อนให้ได้รับการแก้ไขโดยฉับพลันท่วงทีก่อนให้การสงเคราะห์ พัฒนา และฟื้นฟู

ระเบียบกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ว่าด้วยการบริหารกองทุนช่วยเหลือเยียวยานักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ พ.ศ. 2557 และระเบียบคณะกรรมการบริหารกองทุนช่วยเหลือเยียวยานักท่องเที่ยวชาวต่างชาติว่าด้วย หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการจ่ายเงินกองทุนช่วยเหลือเยียวยานักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ พ.ศ. 2558 ซึ่งเป็นช่วยเหลือให้การเยียวยากรณีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเกิดความสูญเสียหรือเสียหายใด ๆ ให้ได้รับการชดเชยค่าสินไหมทดแทนหรือค่าชดเชยต่าง ๆ

การได้รับการชดเชยความเสียหายโดยผู้กระทำผิด และการให้ความช่วยเหลือแก่เหยื่อด้านอื่น ๆ ตามปณิธานว่าด้วยหลักความยุติธรรมขั้นพื้นฐานสำหรับผู้เสียหายในคดีอาญาและการใช้อำนาจโดยมิชอบ ค.ศ. 1985 ยังพบการช่วยเหลือผู้เสียหายจากหน่วยงานภาครัฐในด้านอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากการเยียวยาโดยกำหนดค่าใช้จ่ายอีกในหลายหน่วยงาน เช่น การให้คำปรึกษาด้านกฎหมาย การดำเนินการเรื่องรื้อฟื้นทุกข์ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท รวมถึงกรณีที่ผู้เสียหายต้องการเรียกเอาค่าสินไหมทดแทน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1 ซึ่งวางหลักเกณฑ์การช่วยเหลือผู้เสียหายในคดีไว้ กล่าวคือ ในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ ถ้าผู้เสียหายมีสิทธิที่เรียกเอาค่าสินไหมทดแทน เพราะเหตุได้รับอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย จิตใจ หรือได้รับความ

เสื่อมเสียต่อเสรีภาพในร่างกาย ชื่อเสียง หรือได้รับความเสียหายในทางทรัพย์สินอันเนื่องมาจากการกระทำผิดของจำเลย ผู้เสียหายยื่นคำร้องต่อศาลที่พิจารณาคดีอาญาขอให้บังคับจำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ตนได้ เห็นได้ว่า การให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมในประเทศไทย มีกฎหมายอยู่หลายฉบับ รวมถึงมีหน่วยงานอื่นอีกหลายหน่วยงานที่มีภารกิจในการให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมเช่นเดียวกัน ซึ่งแต่ละหน่วยงานต่างก็มีนโยบายหรือแนวปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน รวมถึงการทำงานที่ขาดการประสานงาน แลกเปลี่ยน และเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างกัน ฉะนั้นเพื่อให้การช่วยเหลือเกิดความสะดวกรวดเร็ว และครอบคลุมในทุกมิติ จึงควรจัดระบบการช่วยเหลือให้มีประสิทธิภาพโดยการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญากล่าวกับผู้วิจัยว่า “...ผู้บริหารอยากให้ภาคควบคุมมาตรฐาน ในอนาคต อยากเปลี่ยนคณะกรรมการภาคเป็น คณะอนุกรรมการอุทธรณ์ ให้จังหวัดอุทธรณ์มาที่คณะอนุกรรมการภาค...” และ “...การลดความเหลื่อมล้ำ รวดเร็ว ทัวถึง เป็นธรรม ทำให้กระบวนการยุติธรรมมีความเชื่อมโยง โครงการ พ.ร.บ. ที่กำลังดำเนินการ ที่สภาปฏิรูปร่าง ไปรับฟังความคิดเห็นตามมาตรา 77 เอา ใหม่ยกระดับเก่า อีกทางคือคงไว้ทั้ง 2 ฉบับ แต่ถ้า 2 กฎหมาย จะร่นวายนมาก ถ้ายกระดับ...” สอดคล้องกับที่หัวหน้ากลุ่มงานคนหนึ่งของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาอธิบายว่า “...ร่าง พ.ร.บ. ใหม่ มีความเหมาะสม เนื่องจากมีการช่วยเหลือผู้เสียหายในขั้นตอนของการดำเนินการในกระบวนการยุติธรรมทุกขั้นตอน รวมถึงการจัดตั้งกองทุนของการให้ความช่วยเหลือในระดับชุมชน ซึ่งสามารถให้ความช่วยเหลือได้ทันท่วงที...” และผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญายังกล่าวต่อกับผู้วิจัยอีกว่า “...การป้องกันไม่ให้คนตกเป็นเหยื่อครอบคลุมแล้ว พ.ร.บ. ใหม่ น่าจะมีกองทุนเหยื่อ ผลักดันการตรา จะรวม หรือจะยกเลิก...”

นอกจากนี้ การใกล้เคียงข้อพิพาทยังเกี่ยวข้องกับการได้รับการชดใช้ความเสียหายโดยผู้กระทำผิดตามปฎิญาว่าด้วยหลักความยุติธรรมขั้นพื้นฐานสำหรับผู้เสียหายในคดีอาญาและการใช้อำนาจโดยมิชอบ ค.ศ. 1985 โดยกองส่งเสริมระงับข้อพิพาท มีการจัดโครงสร้างแบ่งงานภายในของกองส่งเสริมการระงับข้อพิพาท เป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

- (1) กลุ่มงานพัฒนาระบบระงับข้อพิพาท
- (2) กลุ่มงานส่งเสริมเครือข่ายระงับข้อพิพาท
- (3) กลุ่มงานปฏิบัติการระงับข้อพิพาท
- (4) กลุ่มงานสนับสนุนการส่งเสริมการระงับข้อพิพาท

ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2561 ประกาศตามราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอนที่ 37 ก วันที่ 25 พฤษภาคม 2561 โดย

ให้กองส่งเสริมระงับข้อพิพาทเป็นหน่วยงานในสังกัดกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม มีอำนาจหน้าที่

(1) พัฒนาระบบ มาตรการ และกลไกเกี่ยวกับการส่งเสริมการระงับข้อพิพาท และจัดการความขัดแย้ง โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชน

(2) ส่งเสริมและดำเนินการเกี่ยวกับการระงับข้อพิพาท และจัดการความขัดแย้ง โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชน

(3) สนับสนุนและประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาคี และเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการระงับข้อพิพาทและจัดการความขัดแย้ง

(4) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานส่งเสริมการระงับข้อพิพาท และจัดการความขัดแย้ง

(5) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย

อีกทั้ง ประกาศกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เรื่อง มาตรฐานศูนย์ไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาทชุมชน วันที่ 29 มีนาคม 2559 ซึ่งแบ่งเป็น 4 ด้าน ก็คือ

(1) สภาพแวดล้อมเชิงกายภาพ

(2) บุคลากร

(3) การบริหารจัดการ

(4) งานบริการ

ในปีงบประมาณ 2561 มีการพัฒนาศักยภาพกลไกการขับเคลื่อนการไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาทในชุมชน ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภารกิจของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ นโยบายยุติธรรมชุมชน สิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนตามกฎหมาย การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในกระบวนการยุติธรรม การจัดการความขัดแย้งโดยสันติวิธี กระบวนการและขั้นตอนการไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาท และสามารถดำเนินการไกล่เกลี่ยและระงับข้อพิพาทเบื้องต้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ เปิดโอกาสให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการความขัดแย้งและกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ขึ้นทะเบียนเป็นเครือข่ายผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชุมชน และเผยแพร่งานด้านการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และงานด้านการส่งเสริมการระงับข้อพิพาท ซึ่งผลการดำเนินงาน จัดอบรมหลักสูตรการไกล่เกลี่ยและระงับข้อพิพาทในชุมชน ระดับต้น จำนวน 5 ครั้ง และระดับกลาง จำนวน 1 ครั้ง โดยมีผู้ผ่านการฝึกอบรมรวมทั้งสิ้น 337 คน อีกทั้ง มีการระงับข้อพิพาททางเลือกมิติใหม่ด้วยกลไกศูนย์ไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาทชุมชน พัฒนาศักยภาพการส่งเสริมให้

เครือข่ายคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ จำนวน 73 คน จัดตั้งศูนย์ไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาทชุมชน ครอบคลุมทุกอำเภอในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 15 ศูนย์ ผู้เข้าอบรมที่ยังไม่เป็นอาสาสมัครคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ (อสภ.) มีความประสงค์จะเป็นอาสาสมัครคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ จำนวน 61 คน ซึ่งกลไกเหล่านี้ต่างเป็นนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในรูปแบบหนึ่งตามปฎิญาสากล

การแต่งตั้งอาสาสมัครคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ แบ่งออกเป็น 2 ช่วง ช่วงแรก การสร้างเครือข่ายร่วมกับหน่วยงานภาคี ในยุคเริ่มแรกกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพมุ่งเน้นการดำเนินงานในลักษณะของการนำอาสาสมัครของหน่วยงานต่าง ๆ มาเสริมความรู้ เพื่อทำหน้าที่เป็นเครือข่ายของกรม กล่าวคือ กรมได้ทำบันทึกข้อตกลงกับหน่วยงานที่มีอาสาสมัครภาคประชาชนในระดับพื้นที่ 2 หน่วยงาน ได้แก่ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงวัฒนธรรม เพื่อให้อาสาสมัครพัฒนาชุมชน และอาสาสมัครวัฒนธรรม ได้ทำหน้าที่เป็นเครือข่ายของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ความรู้ และภารกิจของกรมไปสู่ประชาชนในท้องถิ่นทั่วประเทศ โดยการสร้างเครือข่ายร่วมกับกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพได้จัดทำบันทึกความร่วมมือ เพื่อความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ระหว่างกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม กับกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย การสร้างอาสาสมัครคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพด้านการระงับข้อพิพาท ในปีงบประมาณ 2557 ได้ดำเนินการสรรหาอาสาสมัครตามโครงการศึกษาพัฒนาระบบคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในโครงการนำร่อง การสร้างเครือข่ายคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เครือข่ายวัฒนธรรมเพื่อสิทธิและเสรีภาพ จัดทำบันทึกความเข้าใจ เพื่อความร่วมมือระหว่างหน่วยงานระหว่างกระทรวงยุติธรรม กับกระทรวงวัฒนธรรม และกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ช่วงสอง การสร้างอาสาสมัครคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ภายหลังจากที่กรมได้สร้างเครือข่ายคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ โดยอาศัยอาสาสมัครของหน่วยงานอื่น ๆ ในการเผยแพร่ กิจกรรมของกรม ซึ่งจากการดำเนินงานในช่วงเวลาดังกล่าว พบว่า มีประชาชนที่สนใจภารกิจกรมได้รวมตัวกันดำเนินกิจกรรม เผยแพร่ บอกต่อ อันเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้กรมหันมาสนใจ และเริ่มศึกษาแนวทางการพัฒนา และจัดตั้งอาสาสมัครอย่างจริงจัง จนได้มาซึ่งอาสาสมัครคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ก็คือ อาสาสมัครคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพระดับตำบล และอาสาสมัครคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพระดับหมู่บ้าน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ เป็นสื่อกลางในการประสานงานระหว่างกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพกับประชาชนในชุมชนของตนเอง เป็นสื่อกลางในการสร้างความรู้ ความเข้าใจ เรื่องการส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และระงับข้อพิพาท และจัดการความขัดแย้งในชุมชน และเป็นตัวแทนในการประชาสัมพันธ์เรื่องการส่งเสริม การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ การระงับข้อพิพาท และการจัดการความขัดแย้งในชุมชน คุณสมบัติ บท บาท และหน้าที่ของเครือข่าย

และอาสาสมัครคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเป็นไปตามระเบียบกระทรวงยุติธรรม ว่าด้วยเครือข่ายและอาสาสมัครคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ พ.ศ. 2548 ซึ่งในโอกาสที่ผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กล่าวกับผู้วิจัยว่า “...อนาคตก็ต้องกระจายไปทั่ว 77 จังหวัด เมื่อไหร่เราประชาสัมพันธ์ขั้นรุนแรง ก็ต้องมีหน่วยงานทุกจังหวัด ตอนนี่ต้องเคลียร์บ้านก่อน เคลียร์การจัดการข้างในก่อน...” สอดคล้องกับผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์คนหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยว่า “...ปลูกจิตสำนึกในการเคารพต่อสิทธิ และหน้าที่ของบุคคลในการอยู่ร่วมกันในสังคม...” ซึ่งก่อนการประชาสัมพันธ์ในเชิงรุกจะเตรียมการภายในองค์กรให้พร้อมก่อนตามที่ผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาเสนอ

อย่างไรก็ตาม การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมและได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมตามปฏิญญาว่าด้วยหลักความยุติธรรมขั้นพื้นฐานสำหรับผู้เสียหายในคดีอาญาและการใช้อำนาจโดยมิชอบ ค.ศ. 1985 นั้น โดยกองพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ มีการจัดโครงสร้างแบ่งงานภายในของกองพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

- (1) กลุ่มงานพัฒนาระบบพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ
- (2) กลุ่มงานให้คำปรึกษากฎหมาย และส่งเสริมสิทธิผู้ต้องหา
- (3) กลุ่มงานจัดการเรื่องราวร้องทุกข์
- (4) กลุ่มงานสนับสนุนการพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ

ตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2561 ประกาศตามราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอนที่ 37 ก วันที่ 25 พฤษภาคม 2561 กองพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ มีอำนาจหน้าที่

- (1) พัฒนาระบบ มาตรการ และกลไกเกี่ยวกับการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย รวมทั้งการเฝ้าระวังและป้องกันการละเมิดสิทธิและเสรีภาพ
- (2) การดำเนินการรับเรื่องราวร้องทุกข์ เฝ้าระวัง และติดตามสถานการณ์การละเมิดสิทธิและเสรีภาพ รวมทั้งประสานงานให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม
- (3) ส่งเสริมและดำเนินการเกี่ยวกับการให้ประชาชนได้รับคำปรึกษา และแนะนำด้านกฎหมายและสิทธิต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมสิทธิแก่ผู้ต้องหาในชั้นสอบสวนคดีอาญา
- (4) ดำเนินการเกี่ยวกับการจ่ายค่าป่วยการแก่ที่ปรึกษากฎหมายตามกฎหมายว่าด้วยศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว และการจ่ายเงินรางวัล และค่าใช้จ่ายแก่ทนายความตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
- (5) รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบรรทัดดีเพื่อการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎระเบียบ หรือข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ

(6) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย

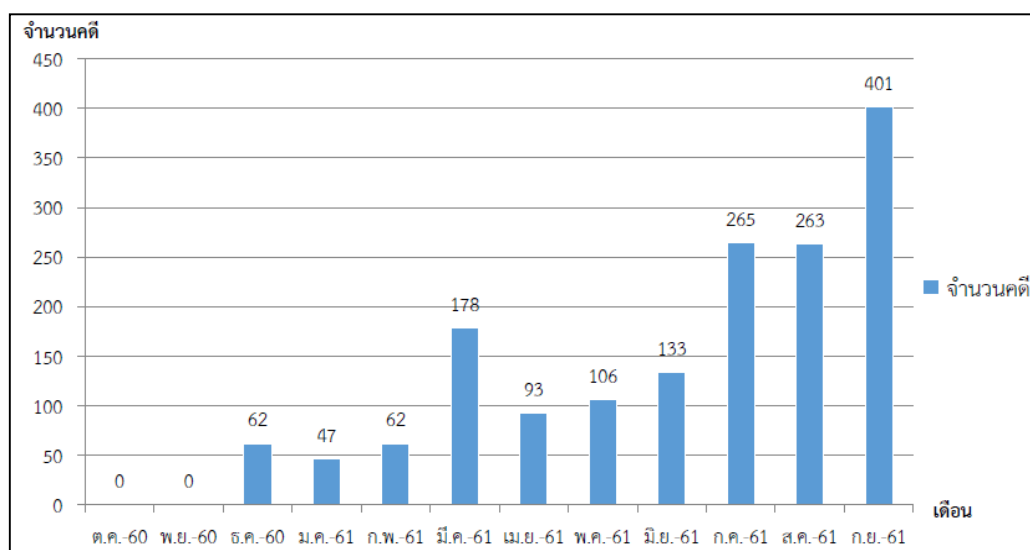
อย่างไรก็ดี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2560 กองพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพเริ่มให้บริการผ่านวิดีโอให้คำปรึกษา (Video Consultation) การอำนวยความสะดวกกรณีอิเล็กทรอนิกส์ (E-Justice) เฟซบุ๊กและไลน์ และการส่งเสริมสิทธิผู้ต้องหาในการสอบสวนคดีอาญา แยกเป็นพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 และ 3) พ.ศ. 2558 และ (ฉบับที่ 4 และ 5) พ.ศ. 2559 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระงับความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/1 ซึ่งคลินิกยุติธรรมในสำนักงานยุติธรรมจังหวัด มีการให้คำปรึกษากฎหมาย คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเชิงรุก คลินิกยุติธรรมเคลื่อนที่ นักพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ นักปกป้องสิทธิและเสรีภาพ นักจิตวิทยา ซึ่งเป็นการดูแลการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมและการดูแลทางด้านจิตใจกับเหยื่ออาชญากรรม ตามที่หัวหน้ากลุ่มงานคนหนึ่งของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาอธิบายว่าในอนาคตควร “...กำหนดแนวทางหลักเกณฑ์การให้ความช่วยเหลือ กรณีความเสียหายทางจิตใจ ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีแนวทางส่วนนี้...” สอดคล้องตามข้อเสนอของหัวหน้ากลุ่มงานอีกคนอธิบายว่า “...ความเสียหายทางจิตใจที่กำหนดไว้ยังไม่มีแนวทางที่ชัดเจน...” ซึ่งในอนาคตควรให้การดูแลส่วนนี้เพิ่มมากขึ้น

ตารางที่ 4.40 การดำเนินงานการช่วยเหลือทางกฎหมาย กองพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

ไตรมาส	คลินิกยุติธรรม							รวม	รับเรื่องร้องทุกข์	การให้บริการผ่านสายด่วน 1111			ผู้ต้องหาในการสอบสวนคดีอาญา	รวม				
	ให้บริการกฎหมาย		คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเชิงรุก	คลินิกยุติธรรมเคลื่อนที่	นักพิทักษ์สิทธิ	นักปกป้องสิทธิ	นักจิตวิทยา			(1) Video Consultation	(2) E-Justice	(3) Facebook			(4) Line	สาย	สายฝากตามภารกิจ	ข้อความตามภารกิจ
	ส่วนกลาง	ส่วนภูมิภาค																
ไตรมาส	(ราย)	(ราย)	(ราย)	(ราย)	(ราย)	(ราย)	(ราย)	(ราย)	(ราย)	(ราย)	(ราย)	(ราย)	(ราย)	(ราย)				
ต.ค.- ธ.ค. 2559	554	6,615	223	1,460	1	0	6	-	8,859	616	1,091	209	183	10,958				
ม.ค.- มี.ค. 2560	1,293	6,784	397	1,080	11	3	47	-	9,615	730	1,568	247	180	12,340				

ไตรมาส	คลินิกยุติธรรม								การให้บริการผ่านสายด่วน 1111				ส่งเสริมสิทธิผู้ต้องหาในการสอบสวนคดีอาญา	รวม	
	ให้บริการจากกฎหมาย		คุ้มครองสิทธิเสรีภาพเชิงรุก	คลินิกยุติธรรมเคลื่อนที่	นักพิทักษ์สิทธิ	นักปกป้องสิทธิ	นักจิตวิทยา	(1) Video Consultation (2) E-Justice (3) Facebook (4) Line	รวม	รับเรื่องร้องทุกข์	สายให้บริการตามภารกิจ	สายฝากข้อความตามภารกิจ			ผู้ต้องหา
	ส่วนกลาง	ส่วนภูมิภาค													
ไตรมาส	(ราย)	(ราย)	(ราย)	(ราย)	(ราย)	(ราย)	(ราย)	(ราย)	(ราย)	(ราย)	(ราย)	(ราย)	(ราย)	(ราย)	
เม.ย.- มิ.ย. 2560	662	7,099	505	560	11	18	43	-	8,898	186	1,159	159	126	10,528	
ก.ค.- ก.ย. 2560	647	5,920	326	575	7	0	47	-	7,522	210	1,830	121	185	9,868	
ต.ค.- ธ.ค. 2560	643	7,276	360	9	0	0	33	57	8,378	172	1,735	120	127	10,532	
ม.ค.- มี.ค. 2561	751	7,265	288	38	5	1	15	155	8,518	177	1,817	103	468	11,083	
เม.ย.- มิ.ย. 2561	981	6,375	328	21	2	0	19	247	7,973	168	1,665	197	1,010	11,013	
ก.ค.- ก.ย. 2561	1,034	5,563	398	10	0	0	3	319	7,327	674	2,578	181	1,572	12,332	
ต.ค.- ธ.ค. 2561	907	5,978	26	0	0	0	4	220	7,135	195	3,241	387	108	11,066	
ม.ค.- มี.ค. 2562	754	5,746	62	0	1	0	0	243	6,806	617	2,878	350	571	11,222	
เม.ย.- มิ.ย. 2562	161	1,243	11	0	0	0	0	61	1,476	32	979	115	0	2,602	
รวมทั้งสิ้น	8,387	65,864	2,924	3,753	38	22	217	1,302	82,507	3,777	20,541	2,189	4,530	88,654	

ที่มา: กองพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ ณ วันที่ 30 เมษายน 2562

ภาพที่ 4.24 การดำเนินงานการส่งเสริมสิทธิแก่ผู้ต้องหาในชั้นสอบสวนคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/1 ปีงบประมาณ 2561
ที่มา: กองพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ (2561)

ประเด็นของการแยกกฎหมายระหว่างผู้เสียหายในคดีอาญาหรือเหยื่ออาชญากรรมและจำเลยในคดีอาญาหัวหน้ากลุ่มงานคนหนึ่งของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาอธิบายว่า “...ควรแยกกฎหมายออกเป็น 2 ฉบับ ระหว่างผู้เสียหาย และจำเลย เพราะหลักการของเจตนารมณ์เป็นเรื่องที่แตกต่างกันอยู่แล้ว กรณีผู้เสียหายเป็นเรื่องของรัฐที่ต้องคุ้มครองดูแลปกป้องประชาชนเมื่อเกิดความผิดพลาด ส่วนกรณีจำเลย เป็นเรื่องของความบกพร่องจากกระบวนการยุติธรรม...” สอดคล้องกับความเห็นกับหัวหน้ากลุ่มงานอีกคนอธิบายว่า “...หากแยกเป็น 2 ฉบับ กรณีผู้เสียหายต้องเขียนในส่วนของ การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพดูแลในส่วนของ การดำเนินการในกระบวนการยุติธรรม เช่น การได้รับความคืบหน้าของการดำเนินคดี การประกันตัว ถึงการปล่อยตัวผู้ต้องหา ส่วนกรณีจำเลยต้องเพิ่มการเยียวยาตั้งแต่ชั้นสอบสวน ซึ่งกรณีถูกจับกุมเป็นผู้ต้องหา ภายหลังพนักงานสอบสวนปล่อยตัว เพราะครบกำหนดตามกฎหมาย อัยการสั่งไม่ฟ้อง...” ทั้งนี้ ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์คนหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยประเด็นของการแยกกฎหมายระหว่างผู้เสียหายในคดีอาญาหรือเหยื่ออาชญากรรมและจำเลยในคดีอาญาว่า “...มีความจำเป็น น่าจะต้องแยกกฎหมายออกจากกัน เพราะหลักสำคัญต้องมีกฎหมายระบุให้แจ้งชัดว่า กรณีอย่างไรจึงเป็นผู้เสียหายที่แท้จริง หรือกรณีใดเป็นจำเลยที่มีสิทธิได้รับค่าตอบแทนที่แท้จริง...” ซึ่งผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์อีกคนก็กล่าวในทำนองเดียวกันว่า “...มีกฎหมายที่มีความชัดเจน ทำให้บรรลู่วัตถุประสงค์แท้จริงของนโยบาย และมีกระบวนการปฏิบัติได้จริง...” สอดคล้องกับความเห็นผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์อีกคนกล่าวว่า “...

กฎหมายต้องชัดเจนว่าจะให้สิทธิหรือดำเนินการต่อกรณีนั้น ๆ อย่างไร ไม่ควรให้อยู่ในดุลยพินิจหรือต้องตีความมากเกินไป...” นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างองค์กรพัฒนาเอกชนคนหนึ่งยังกล่าวกับผู้วิจัยในประเด็นของจำเลยว่า “...คำตอบแทนเหี่ยวรวมถึงจำเลย ควรดูเนื้อหาคดีเป็นหลัก ไม่ใช่ดูคำว่า ยกประโยชน์แห่งความสงสัย ศาลเขียนตั้งไว้ว่า ยกประโยชน์แห่งความสงสัย ความเป็นคุณให้แก่จำเลย กรมก็จะไม่พิจารณาเลย จริง ๆ ควรดูเนื้อหาในการพิจารณาด้วย...” ซึ่งในอนาคตต้องการให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตุลาการแห่งคดีประกอบการพิจารณาในกรณีจำเลยด้วย ซึ่งการจะนำนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมจะเกิดผลกระทบในทางลบน้อย และสอดคล้องตามปฏิญญาว่าด้วยหลักความยุติธรรมขั้นพื้นฐานสำหรับผู้เสียหายในคดีอาญาและการใช้อำนาจโดยมิชอบ ค.ศ. 1985

อย่างไรก็ตาม การจะนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติจะต้องมีทั้งคนที่ได้ประโยชน์และเสียประโยชน์ ผลประโยชน์สัมพันธ์ ก็คือ ดูว่ามีคนที่ได้มีประโยชน์มากกว่าหรือไม่ ถ้าคนได้ประโยชน์มากกว่าก็จะทำงานง่าย แต่ถ้าคนที่เสียประโยชน์มีมากกว่า และเป็นคนมีพลังเสียงดัง งานนี้ก็ยาก ดังนั้นนโยบายที่ดีต้องจัดสรรผลประโยชน์ให้กับคนที่ควรได้ประโยชน์จากนโยบาย และไม่ควรให้ประโยชน์กับผู้ที่ไม่ควรได้ประโยชน์จากนโยบาย อีกทั้ง ความสอดคล้องระหว่างแนวทางของนโยบายกับค่านิยมในสังคม ถ้าสอดคล้องกัน สังคมจะยอมรับนโยบายได้ง่ายด้วย นอกจากนี้ วัตถุประสงค์ของนโยบายจะต้องเข้าใจตรงกัน และสอดคล้องกัน วัตถุประสงค์ที่มีหลากหลายแต่ไปในทิศทางเดียวกัน ไม่ขัดแย้งกัน พิจารณาจากความยากหรือง่ายในการรับรู้วัตถุประสงค์ ถ้ารับรู้ยาก โอกาสที่นโยบายจะปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ก็น้อย แต่ถ้ารับรู้ง่าย อ่านแล้วเข้าใจว่า นโยบายต้องการอะไร อย่างนี้ก็ปฏิบัติได้ง่าย โอกาสที่จะประสบความสำเร็จมีสูง

4.2 ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ

การบริหารจัดการเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการจัดการดำเนินงานให้มีการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในองค์กร เพื่อให้งานขององค์กรบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ กระบวนการของกิจกรรมที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในองค์กรโดยไม่ต้องทำเอง รวมถึงเป็นกระบวนการทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในทางโครงสร้าง ทางหน้าที่ และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งถ้าเกิดการบริหารจัดการที่ราบรื่นแล้วย่อมส่งผลให้การนำนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไปสู่การปฏิบัติเกิดผลกระทบในทางลบน้อยด้วย ประเด็นของโครงสร้างของคณะกรรมการพิจารณาคำตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กล่าวกับผู้วิจัยว่า “...คณะอนุกรรมการมีการคัดเลือก ไม่ได้มีการคัดสรร มีประวัติ มีประสบการณ์ ในการพิจารณาเคส มีความเป็นกลางกับการเมือง ไม่สามารถคัดสรรอะไรมา แต่งตั้งโดยตำแหน่ง

ผู้แทนสำนักงานอัยการก็เข้ามาดูแลในส่วนนี้ มีระเบียบอนุกรรมการด้วย...” การพิจารณาคัดเลือก คณะอนุกรรมการอาศัยจากผู้มีประสบการณ์ มีความเหมาะสม และเป็นกลางทางการเมือง ซึ่งหัวหน้ากลุ่มงานคนหนึ่งของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาอธิบายว่า “...ปรับปรุงโครงสร้างการดำเนินงานนโยบายให้สอดคล้องกับการทำงาน เพื่อบูรณาการความร่วมมือในการให้ความช่วยเหลือเหยื่อ เน้นเฉพาะหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง...” โครงสร้างการทำงานควรเอาเฉพาะหน่วยงานที่เกี่ยวกับการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมจริง ๆ ซึ่งหัวหน้ากลุ่มงานอีกคนหนึ่งอธิบายในประเด็นของโครงสร้างของคณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาอีกว่า “...อาจต้องมีแนวทางของภาครัฐบางหน่วยงานที่ไม่มีส่วนในการพิจารณาตามกฎหมายฉบับนี้ เนื่องจากโครงสร้างที่มีจำนวนมาก อาจทำให้การนัดประชุมหรือการพิจารณามีความล่าช้า จึงต้องมีส่วนผสมของหน่วยงานเท่าที่จำเป็น...” การมีผู้แทนในหน่วยงานจำนวนมาก อาจส่งผลให้การนัดประชุมเกิดความลำบาก จึงควรคัดสรรเฉพาะหน่วยงานที่มีความจำเป็น ซึ่งผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญากล่าวกับผู้วิจัยต่อไปอีกว่า “...ตัวชี้วัดประชุมเดือนละครั้ง หรือ 2 ครั้ง วัดเจ้าหน้าที่ วัตถุประสงค์กรมจังหวัด เป็นนโยบายผู้บริหาร วัด สขง. ...” การจัดประชุมมีตัวชี้วัดกำกับอยู่ และเป็นนโยบายของผู้บริหาร

นอกจากนี้ ผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญายังกล่าวกับผู้วิจัยอีกว่า “...คณะใหญ่ต้องการส่งไป พม. เพื่อจะเกี่ยวกับการค้ำมนุษย์ ลงพื้นที่จริงจังก่าครองชีพ การเชื่อมระบบข้อมูลระหว่าง กรมกับ พม. ปัจจุบันยังเป็นกระดาษกันอยู่ ส่งเอกสารกันไปมา ทาง สขง. ก็ยังต้องมาประมวลต่ออีก ถ้าอยู่ในระบบก็จะดี...” การประสานงานระหว่างกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ยังเป็นไปในลักษณะการโต้ตอบเป็นเอกสาร ซึ่งในอนาคตควรมีการเชื่อมต่อข้อมูลระหว่างกันเป็นการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญากล่าวว่า “...ขยับไปที่ละขั้น ปีนี้พยายามเชื่อมกับตำรวจ กับ คปภ. พม. สามารถบูรณาการได้ทั้งหมด 4 ด้าน ลดเรื่องเอกสารได้มาก...” และในอนาคตผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญายังเสนอว่า “...ปรับหน้าสถิติเป็นทุกจังหวัด...” ควรมีการปรับปรุงแบบการนำเสนอให้รายงานในระดับจังหวัด ซึ่งอาจใช้การนำเสนอในรูปแบบของระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) ที่ใช้กำหนดข้อมูลและสารสนเทศ ที่มีความสัมพันธ์กับตำแหน่งในเชิงพื้นที่ เป็นระบบข้อมูลสารสนเทศที่อยู่ในรูปของตารางข้อมูล และฐานข้อมูลที่มีส่วนสัมพันธ์กับข้อมูลเชิงพื้นที่ ทำให้สื่อความหมายในเรื่องการเปลี่ยนแปลงที่สัมพันธ์กับเวลาได้ เนื่องจากสารสนเทศเป็นแหล่งความรู้สำหรับการพัฒนาองค์กร การเปลี่ยนแปลงข้อมูลให้เป็นสารสนเทศจะช่วยให้การพัฒนาองค์กรก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็ว ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลของปัจจัยนำเข้า กระบวนการ หรือปัจจัยนำออก ต้องกำหนดเป้าหมายของการนำ

ข้อมูลเหล่านั้นไปใช้ในการบริหารและปรับปรุง เพื่อการแปลงเปลี่ยนข้อมูลให้เป็นสารสนเทศที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์กร ซึ่งการนำสารสนเทศไปใช้สำหรับการพัฒนาองค์กรในอนาคต ควรให้ความสำคัญกับคุณภาพการบริหารและการให้บริการ การสร้างและรักษาความพึงพอใจของผู้ยื่นคำขอรับค่าตอบแทน การพัฒนาด้านนวัตกรรม ความเข้มแข็งทางด้านงบประมาณ มูลค่าการลงทุนในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมระยะยาว การบริหารทรัพย์สินขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ ความสามารถในการดึงดูด ฝึกอบรม และรักษาบุคลากรที่มีคุณภาพ ความรวดเร็วต่อการให้บริการ และการปรับเปลี่ยนองค์กรให้สอดคล้องกับปัจจัยแวดล้อม รวมถึงความรับผิดชอบต่อชุมชนสังคม ปัจจุบันการดำเนินการยังเป็นไปในลักษณะการนำข้อมูลมาวิเคราะห์เอง ไม่ได้เกิดจากผลการวิเคราะห์ของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

ตารางที่ 4.41 สถิติสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายในคดีอาญากับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
แห่งชาติจำแนกรายจังหวัด

จังหวัด (77 จังหวัด)	สถิติสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายในคดีอาญากับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ			
	ร้อยละของการยื่นคำขอรับค่าตอบแทนต่อการรับแจ้งความ			
	ปีงบประมาณ 2559	ปีงบประมาณ 2560	ปีงบประมาณ 2561	เฉลี่ย 3 ปี
กระบี่	24.47	33.92	41.93	33.44
กรุงเทพมหานคร	77.38	96.24	114.68	96.10
กาญจนบุรี	147.56	117.5	142.86	135.97
กาฬสินธุ์	48.26	61.62	57.63	55.84
กำแพงเพชร	60.63	62.26	69.58	64.16
ขอนแก่น	47.31	76.03	75.13	66.16
จันทบุรี	40.52	35.36	57.2	44.36
ฉะเชิงเทรา	66.83	78.02	81.22	75.36
ชลบุรี	108.89	96.77	125.76	110.47
ชัยนาท	41.82	50.66	54.22	48.90
ชัยภูมิ	37.95	48.7	75.39	54.01
ชุมพร	14.74	69.77	97.69	60.73
เชียงราย	51.5	64.63	76.33	64.15
เชียงใหม่	64.1	89.19	117.57	90.29
ตรัง	53.52	62.11	94.34	69.99
ตราด	42.03	85.71	76.56	68.10
ตาก	25.38	56.68	81.41	54.49
นครนายก	48.26	92.89	110.69	83.95
นครปฐม	53	61.97	88.76	67.91
นครพนม	83.23	92.2	136.67	104.03

จังหวัด (77 จังหวัด)	สถิติสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายในคดีอาญากับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ			
	ร้อยละของการยื่นคำขอรับค่าตอบแทนต่อการรับแจ้งความ			
	ปีงบประมาณ 2559	ปีงบประมาณ 2560	ปีงบประมาณ 2561	เฉลี่ย 3 ปี
นครราชสีมา	8.97	78.41	65.64	51.01
นครศรีธรรมราช	34.55	82.45	77.14	64.71
นครสวรรค์	25.79	54.52	66.67	48.99
นนทบุรี	50.53	73.87	60.68	61.69
นราธิวาส	22.96	61.84	89.47	58.09
น่าน	48.21	77.5	175	100.24
บึงกาฬ	45.68	66.21	63	58.30
บุรีรัมย์	65.49	68.13	109.7	81.11
ปทุมธานี	50.93	91.95	79.12	74.00
ประจวบคีรีขันธ์	71.68	97.71	127.94	99.11
ปราจีนบุรี	82.05	159.15	101.82	114.34
ปัตตานี	25.45	71.67	88.1	61.74
พระนครศรีอยุธยา	100	84	108.76	97.59
พะเยา	58.24	127.85	85.49	90.53
พังงา	55.88	133.33	94.55	94.59
พัทลุง	17.39	70.07	110.87	66.11
พิจิตร	30.91	107.79	75.58	71.43
พิษณุโลก	48.31	66.67	108.22	74.40
เพชรบุรี	80.62	82.76	81.06	81.48
เพชรบูรณ์	83.68	89.92	122.22	98.61
แพร่	89.23	142.67	142.86	124.92
ภูเก็ต	112.35	96.47	202.17	137.00
มหาสารคาม	167.21	163.16	271.79	200.72**
มุกดาหาร	82.54	172.22	111.11	121.96
แม่ฮ่องสอน	88.43	131.88	128.97	116.43
ยโสธร	154.90	158.73	141.54	151.72**
ยะลา	26.47	76.89	91.33	64.90
ร้อยเอ็ด	38.00	97.25	106.33	80.53
ระนอง	21.77	140.16	101.56	87.83
ระยอง	72.48	77.88	102.64	84.33
ราชบุรี	16.56	112.88	72.36	67.27
ลพบุรี	50.78	112.00	85.09	82.62
ลำปาง	79.75	160.32	174.44	138.17
ลำพูน	51.72	219.54	125.00	132.09
เลย	53.95	75.70	97.56	75.74
ศรีสะเกษ	64.55	76.57	110.26	83.79
สกลนคร	35.38	74.23	147.57	85.73

จังหวัด (77 จังหวัด)	สถิติสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายในคดีอาญากับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ			
	ร้อยละของการยื่นคำขอรับค่าตอบแทนต่อการรับแจ้งความ			
	ปีงบประมาณ 2559	ปีงบประมาณ 2560	ปีงบประมาณ 2561	เฉลี่ย 3 ปี
สงขลา	56.49	63.77	90.85	70.37
สตูล	96.14	102.18	122.53	106.95
สมุทรปราการ	54.98	63.91	113.36	77.42
สมุทรสงคราม	35.33	85.78	90.86	70.66
สมุทรสาคร	35.23	54.39	55.77	48.46
สระแก้ว	26.09	89.66	144.68	86.81
สระบุรี	71.78	66.54	79.51	72.61
สิงห์บุรี	64.36	102.11	85.55	84.01
สุโขทัย	23.58	52.78	69.87	48.74
สุพรรณบุรี	63.33	73.41	76.26	71.00
สุราษฎร์ธานี	49.12	35.74	62.18	49.01
สุรินทร์	50.94	66.67	86.25	67.95
หนองคาย	86.84	76.25	123.73	95.61
หนองบัวลำภู	74.53	63.20	68.03	68.59
อ่างทอง	66.96	70.45	84.62	74.01
อำนาจเจริญ	96.2	67.66	99.34	87.73
อุดรธานี	100.00	75.00	71.43	82.14
อุตรดิตถ์	129.47	235.71	180.52	181.90**
อุทัยธานี	64.04	142.44	96.39	100.96
อุบลราชธานี	88.49	89.04	82.22	86.58

ที่มา: สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา (2561)

ประเด็นของการประเมินผลนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาเสนอว่า “...การประเมิน หน่วยงานที่มีอิสระเชี่ยวชาญ สถาบันการศึกษาเข้ามาประเมิน สำนักกิจการยุติธรรมจ้างทำการประเมินอยู่แล้ว ในอนาคตอยากให้เข้ามาประเมิน...” ในการประเมินผลนโยบายผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาเสนอให้หน่วยงานที่มีความอิสระเข้าร่วมติดตามและประเมินผลนโยบาย นอกจากนี้ ผู้พิพากษาของศาลอุทธรณ์กล่าวกับผู้วิจัยว่า “...ผู้ใช้กฎหมายหรือนำนโยบายไปปฏิบัติจะต้องให้ผู้เกี่ยวข้องทราบถึงสิทธิ และหน้าที่ของตน และดำเนินการด้วยความเป็นธรรม ตามอำนาจหน้าที่ของตน...” โดยหัวหน้ากลุ่มงานคนหนึ่งของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาเสนอว่า “...ควรรับฟังความต้องการของทุกฝ่าย ทั้งผู้เสียหาย ผู้ปฏิบัติ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องก่อนการกำหนดนโยบาย หลังจากนั้นมีการซักซ้อมความเข้าใจกับผู้

ปฏิบัติ และผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล...” แต่ในส่วนของศาลอุทธรณ์นั้น ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์คนหนึ่งกล่าวถึงผลกระทบของการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมว่า “...ไม่มีผลกระทบใด ๆ เพราะจะเกิดการประสานความยุติธรรมที่ถูกต้องไปในทิศทางเดียวกัน...” สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้พิพากษาอีกคนหนึ่งกล่าวว่า “...มีงานเพิ่มขึ้นทำให้คดีอื่น ๆ ที่สำคัญต้องล่าช้าออกไป...” และ “...ทำให้ปริมาณคดีที่ขึ้นมาสู่ศาลอุทธรณ์เพิ่มขึ้น แต่ศาลอุทธรณ์ก็สามารถพิจารณาคดีประเภทนี้ให้เสร็จได้โดยเร็วได้ดื้ออยู่แล้ว ซึ่งถือเป็นผลดีต่อประชาชนและสังคมโดยรวม เป็นเพิ่มความมั่นใจแก่ผู้ยื่นคำขอว่าได้รับการพิจารณากลับกรองจากศาลแล้ว แม้ผลคดีจะไม่ได้ดั่งใจตน...” ประเด็นนี้ที่ปรึกษาของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพคนหนึ่งกล่าวว่า “...กระจายอำนาจให้มาที่อนุกรรมการ พิจารณาให้รอบคอบมากยิ่งขึ้น วันนี้มีใบเสร็จมา 1 ใบ อีกวันมาอีก 2 ใบ พอไปอุทธรณ์ที่ศาลอุทธรณ์ ค่ารักษาเพิ่มขึ้น ระดับศาล เลยให้ผ่านคณะกรรมการอุทธรณ์ 1 ชั้น ก่อน ซึ่งมองในเชิงการบริหารเข้าไปด้วย แต่ถ้าไม่พอใจก็ไปที่ศาลอุทธรณ์ ถ้าเป็นของคณะกรรมการอุทธรณ์ก็เข้าคณะกรรมการใหญ่ แต่ถ้าเป็นคำสั่งของคณะกรรมการก็ไปที่ศาลอุทธรณ์ได้เลย...” ซึ่งผลการพิจารณาของคณะกรรมการและคณะกรรมการ ในปีงบประมาณ 2562 ปัจจุบันจำนวนผู้ยื่นอยู่ที่ 5,329 ราย ไม่จ่ายอยู่ที่ 3,048 ราย จ่าย 4,678 ราย ซึ่งใช้เงินงบประมาณไปแล้ว 232,683,882.09 บาท ทั้งนี้ กรณีไม่จ่ายผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมสามารถอุทธรณ์คำวินิจฉัยได้

ตารางที่ 4.42 การช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาจำแนกตามฐานความผิด
ปีงบประมาณ 2562

ประเภท	ฐานความผิด	ผู้ยื่น	ผลการพิจารณาของคณะกรรมการ/ คณะกรรมการ			
			ไม่จ่าย	จ่าย	รวม	จำนวนเงิน (บาท)
ผู้เสียหาย พ.ร.บ. ค่าตอบแทน ผู้เสียหายฯ	- ความผิดต่อชีวิต	1,921	1,467	1,383	2,850	111,189,744.11
	- ความผิดต่อร่างกาย	2,232	1,003	2,255	3,258	86,067,457.73
	- ความผิดเกี่ยวกับเพศ	894	250	1,001	1,251	29,886,673.25
	- ความผิดฐานทอดทิ้งเด็กฯ	-	-	-	-	-
	- ความผิดฐานทำให้แท้งลูกฯ	-	-	-	-	-
	- ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์	5	8	-	8	-
	- ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและ ชื่อเสียง	1	1	1	2	6,575.00
	- ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิด ภัยอันตรายฯ	-	2	1	3	55,000.00
	- ความผิดฐานอื่น ๆ	-	2	-	2	-
	รวม (1)	5,053	2,733	4,641	7,374	227,205,450.09

ประเภท	ฐานความผิด	ผู้ยื่น	ผลการพิจารณาของคณะกรรมการ/ คณะอนุกรรมการ				
			ไม่จ่าย	จ่าย	รวม	จำนวนเงิน (บาท)	
ฐานความผิด ที่เกี่ยวข้อง	- กรณีประมาท (ทั่วไป)	360	96	329	425	18,398,104.66	
	- กรณีประมาท (จรรยาจร)	2,216	1,905	1,389	3,294	71,267,695.10	
	1) ฐานความผิดหลัก ชีวิต (จรรยาจร)	1,176	1,219	564	1,783	29,167,136.11	
	2) ฐานความผิดหลัก ร่างกาย (จรรยาจร)	1,040	686	825	1,511	42,100,559.00	
	- กรณียาเสพติด	1	2	1	3	110,000.00	
	- กรณีค้ำมนุษย์	24	36	22	58	264,935.00	
	- กรณีความรุนแรงในครอบครัว	50	13	39	52	2,487,718.00	
	- กรณีความไม่สงบทางการเมือง	4	-	5	5	212,880.00	
	- กรณีความไม่สงบจังหวัดชายแดนภาคใต้	30	36	6	42	354,712.00	
	- กรณีเชิงรุก	70	3	49	52	4,097,995.00	
	- กรณีเมาแล้วสุรา	-	-	2	2	119,500.00	
	รวม	2,755	2,091	1,842	3,933	97,313,539.76	
	ฐานความผิด หลัก ตามท้าย พ.ร.บ. ค่าตอบแทน ผู้เสียหายฯ	- ความผิดต่อชีวิต	52	66	4	70	231,565.00
		- ความผิดต่อร่างกาย	1	1	-	1	-
- ความผิดเกี่ยวกับเพศ		26	12	4	16	900,905.00	
- ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด		107	96	6	102	752,907.00	
- ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงฯ		2	4	-	4	-	
- ความผิดเกี่ยวกับการปลอมและการแปลง		5	2	3	5	585,086.00	
- ความผิดเกี่ยวกับการยุติธรรม		10	7	1	8	124,060.00	
- ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน		10	15	-	15	-	
- ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง		-	3	-	3	-	
- ความผิดเกี่ยวกับการค้า		-	-	-	-	-	
- ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายฯ		3	2	-	2	-	
- ความผิดเกี่ยวกับการปกครอง		1	-	-	-	-	
- คดีเกี่ยวกับ พ.ร.บ. คนเข้าเมืองฯ		-	1	-	1	-	
- คดีเกี่ยวกับ พ.ร.บ. อาวุธปืนฯ		6	3	1	4	42,200.00	
- คดีค้ำมนุษย์	3	7	-	7	-		
- ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์	42	58	18	76	2,841,709.00		
- ความผิดอื่น ๆ	8	38	-	38	-		
รวม (2)	276	315	37	352	5,478,432.00		
รวมทั้งสิ้น (1) + (2)		5,329	3,048	4,678	7,726	232,683,882.09	

ที่มา: สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา ณ วันที่ 31 มีนาคม 2562

ประเด็นของการอุทธรณ์คำวินิจฉัยนิติกรของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ผู้ปฏิบัติงาน ณ สำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพภาคหนึ่งกล่าวว่า “...กรณีผู้เสียหาย ชาวบ้านจะเขียนเอง กระดาษ 1 แผ่น ดินฉ้นไม่พอใจคำตัดสินของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ ก็ส่งมา ก็เลยมีปัญหาว่า สรุปลงด้วย หรือไม่เห็นด้วยอย่างไร ถ้าชาวบ้านที่ไม่ทราบก็จะไปที่สำนักงานยุติธรรมจังหวัด แต่ที่ส่วนน้อย ถ้าไปที่ สยจ. ก็จะมีนิติกรช่วยเขียนช่วยร่างให้ ก็จะมีปัญหาน้อยลง ถ้าชาวบ้านสายตรง กระดาษแผ่นเดียวมาหาเจ้าหน้าที่เลย จะมีปัญหา ดินฉ้นไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของ คณะอนุกรรมการ...” ซึ่งในอนาคตอาจใช้การบันทึกเสียงของผู้อุทธรณ์คำวินิจฉัยแล้วนิติกรช่วยเขียน การอุทธรณ์ให้ส่งผลให้การอุทธรณ์เป็นไปตรงประเด็นมากขึ้น

ประเด็นของการยื่นคำขอรับค่าตอบแทนผู้เสียหาย กลุ่มตัวอย่างองค์กรพัฒนาเอกชนคนหนึ่ง กล่าวกับผู้วิจัยว่า “...การยื่นคำขอควรให้ส่งทางไปรษณีย์ได้ แล้วเรียกมาคุย ไม่ควรเกิน 15 วัน ได้รับเรื่องแล้ว ให้มาพบ ให้มา ถ้าอยู่จังหวัดก็ให้ไปพบที่จังหวัด ในพื้นที่เลย ส่งให้พื้นที่ แล้วส่งส่วนกลาง ด้วย...” และ “...ควรเพิ่มเจ้าหน้าที่ดูแลส่วนนี้...” อีกทั้ง “...ติดตามผลว่าเงินที่จ่ายไปในแต่ละเคส เอาเงินไปใช้ตามความประสงค์หรือไม่...” ซึ่งกลุ่มตัวอย่างองค์กรพัฒนาเอกชนเสนอให้เหยื่ออาชญากรรม สามารถยื่นคำขอผ่านทางไปรษณีย์ได้ แล้วเรียกมาสอบสวนเพิ่มเติมในกรณีที่ไม่เข้าเกณฑ์การจ่าย ส่วนกรณีไม่เข้าเกณฑ์การจ่ายก็ให้เจ้าหน้าที่ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ผู้ปฏิบัติงาน ณ สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา สำนักงานยุติธรรมจังหวัด ประสานแจ้งเหยื่ออาชญากรรมภายใน 15 วัน นอกจากนี้ พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยอีกว่า “...เจ้าหน้าที่จะมาที่ สภ. เมือง เฉพาะวันอังคารกับวันพฤหัสบดี อยากให้มาทุกวัน พอมีเหตุจะได้รับเรื่องไปเลย บางครั้งตำรวจเองก็อธิบายให้ผู้เสียหายฟังได้บ้าง ไม่ได้บ้าง อยากให้เจ้าหน้าที่กรมมารับเรื่องไปเลย การสื่อสารเป็นทอด ๆ อาจทำให้ได้ข้อมูลไม่ตรงกัน ควรจัดพนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพมาประจำยัง สภ. ใหญ่ ๆ ทุกวัน...” อีกทั้ง พนักงานสอบสวนอีกคนกล่าวเสริมกับผู้วิจัยอีกว่า “...ควรให้ความรู้เจ้าหน้าที่ตำรวจก่อนการให้มาปฏิบัติหน้าที่ จากโรงเรียนนายร้อยตำรวจ บางทีจบใหม่ก็ไม่รู้หรอกว่ามี พ.ร.บ. ตัวนี้อยู่...” ในส่วนของพนักงานสอบสวนในการดำเนินการแจ้งสิทธิให้กับเหยื่ออาชญากรรม ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดหนึ่งในคณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาประจำจังหวัดหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยว่า “...พนักงานสอบสวนมีการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งจากจรรยา จากปราบปราม มาทำงานสอบสวน บางครั้งเขาก็ไม่ทราบรายละเอียด พ.ร.บ. นี้ ก็ต้องชี้แจงพนักงานสอบสวนอีกว่า มี พ.ร.บ. นี้อยู่ให้แจ้งให้ผู้เสียหายได้ทราบ...” ซึ่งในอนาคตควรบรรจุรายวิชา การช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา ของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ในหลักสูตรของโรงเรียนนายร้อยตำรวจหรือโรงเรียนเตรียมทหาร แล้วแต่กรณี และใน

หลักสูตรฝึกอบรมเลื่อนชั้นยศตำรวจของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในประเด็นของคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาในอนาคต นิติกรของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ผู้ปฏิบัติงาน ณ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยว่า “...ส่งจากจังหวัดอื่นมายังคณะกรรมการชุดนี้ ทำให้เรื่องมีจำนวนมาก ควรจะให้มีคณะกรรมการเพิ่มขึ้นทุกจังหวัด ควรมีคณะค้นหาความจริง คดีมีจำนวนมาก แต่บุคลากรที่ปฏิบัติงานมีจำนวนน้อย...” ซึ่งในอนาคตควรเพิ่มจำนวนบุคลากรในการปฏิบัติงานด้านนิติกรให้มากขึ้นอีกด้วย

4.3 ปัจจัยด้านการประชาสัมพันธ์

การนำนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไปสู่การปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จในอนาคตนั้น การประชาสัมพันธ์จัดเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญ เนื่องจากการสื่อสารเรื่องสิทธิในการช่วยเหลือและเยียวยาไปสู่ประชาชนเป้าหมายและประชาชนที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ยังเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่างองค์กร เพื่อหวังผลในการให้ความร่วมมือและการสนับสนุนจากประชาชน รวมทั้งมีส่วนช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับองค์กร ซึ่งหัวหน้ากลุ่มงานคนหนึ่งของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาอธิบายว่า “...ประสานขอความร่วมมือกับ สตช. ให้กำกับพนักงานสอบสวนดำเนินการตามกฎหมายอย่างจริงจังในการแจ้งสิทธิ เพราะเป็นหน้าที่ตามกฎหมายมาตรา 6/1 ...” สอดคล้องกับคำอธิบายของหัวหน้ากลุ่มงานอีกคนอธิบายว่า “...อาจมีกรณีที่ไม่มีการแจ้งสิทธิให้ประชาชนทราบ เนื่องจากภารกิจของงานที่มีมากของพนักงานสอบสวน ต้องสร้างความตระหนักในการแจ้งสิทธิให้มากขึ้น...” ซึ่งในอนาคตอาจเริ่มต้นด้วยการดำเนินการประชาสัมพันธ์ไปยังสถานีตำรวจทั่วประเทศก่อน เนื่องจากพนักงานสอบสวนเป็นต้นทางของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา นอกจากนี้ ผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญายังกล่าวกับผู้วิจัยอีกว่า “...ความล่าช้าในการจ่ายเงินอาสาศัมครคุ้มครองสิทธิ มีการอบรม ระหว่างการดำเนินงานภายใน ประชาสัมพันธ์ อนาคตต้องเชื่อมโยงกับ อปท. เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ อนาคตจะให้ท้องถิ่นรับคำขอ แต่คงอีกไกล และนานมาก ๆ (หัวเราะ) ...” ซึ่งอนาคตอาจมีการขอความร่วมมือกับทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการประชาสัมพันธ์เรื่องสิทธิในการช่วยเหลือและเยียวยาด้วย เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด

ตัวอย่างคำขอรับค่าตอบแทน ณ จังหวัดนครนายก ซึ่งมีพฤติการณ์แห่งคดีว่า “เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2560 เวลาประมาณ 07.00 น. ผู้ปกครองของนายภคพงศ์ ตัญญาญจน์ ผู้เสียหาย ได้รับโทรศัพท์แจ้งให้ทราบว่า ผู้เสียหายที่เป็นนักเรียนเตรียมทหาร และกำลังเรียนอยู่ที่โรงเรียนเตรียมทหารถูกนำส่งโรงพยาบาล ร.ร. จปร. แต่ไม่ได้บอกสาเหตุว่าเป็นอะไร ผู้ปกครองของผู้เสียหายจึงรีบ

ไปดูอาการ และสอบถามผู้เสียหายว่าเกิดอะไรขึ้นบ้าง เมื่อเปิดเสื้อผ้าดูจึงพบรอยฟกช้ำกลม ๆ ของการบีมหัวใจที่บริเวณหน้าอก ผู้เสียหายจึงเล่าเหตุการณ์ให้ฟังว่าถูกรุ่นพี่นักเรียนเตรียมทหาร ก็คือนายธีร์จุฑา หงษา เป็นผู้บังคับบัญชาทำโทษเดี่ยว เมื่อเวลา 22.00 น. ของวันที่ 22 สิงหาคม 2560 ด้วยวิธีการแคะกรู โดยการเอาหัวปักแล้วสลับขาไปมา จนกระทั่งเวลาประมาณ 23.00 น. ก็ได้สลบไปจึงถูกนำตัวส่งเข้าโรงพยาบาล และเมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2560 เวลาประมาณ 20.24 น. ผู้เสียหายถูกนำส่งโรงพยาบาล รร. จปร. อีกครั้ง และเสียชีวิตด้วยอาการภาวะหัวใจหยุดเต้นเฉียบพลัน จากผลการชันสูตรของแพทย์ไม่พบสาเหตุของการเสียชีวิตที่ชัดเจน” ซึ่งกลุ่มตัวอย่างผู้ยื่นคำขอรับค่าตอบแทนกล่าวกับผู้วิจัยว่า “สำนักงานยุติธรรมจังหวัดนครนายกโทรประสานมาให้ส่งเอกสาร ผลชันสูตร การดำเนินงานสำนักงานยุติธรรมเขาเร็วกว่าตำรวจ การพิจารณาเร็วกว่า สะดวก เจ้าหน้าที่ที่เขาโทรประสานติดต่อมาเอง แต่อยากให้ประชาสัมพันธ์หน่อย ประชาชนคนอื่น ๆ ได้รับความทราบว่ามี การช่วยเหลือในส่วนนี้ด้วย แต่บางทีก็อยากรู้ว่าใช้เกณฑ์อะไรในการพิจารณาว่าใครได้เท่าไร เงินโอนเข้ามาที่ธนาคารกรุงเทพ พอจ่ายเงินแล้วอยากให้เจ้าหน้าที่มาสนใจกันหน่อยมาดูแลติดตาม ตามไต่กันบ้าง ตอนจัดงานศพทาง ผบ. โรงเรียน เขาให้มา 100,000 บาท ใส่ซองมาให้ทีมงาน จริง ๆ อยากให้โรงเรียนซึ่งเป็นคู่กรณีน่าจะมารับผิดชอบมาดูแลกันมากกว่านี้” ซึ่งปัจจัยการประชาสัมพันธ์เรื่องสิทธิในการช่วยเหลือและเยียวยาที่มีความสำคัญในการนำนโยบายในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งกรณีนี้ถูกตั้งข้อสังเกตจากสังคมว่า ผู้กระทำความผิดเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ และองค์กรของรัฐ

ประเด็นของการรับรู้เรื่องสิทธิในการช่วยเหลือและเยียวยาหัวหน้ากลุ่มงานคนหนึ่งยังอธิบายต่อไปอีกว่า “...ประชาชนยังรับรู้สิทธิของกฎหมายฉบับนี้ไม่มากเท่าที่ควร โดยดูจากสถิติการใช้สิทธิของผู้เสียหาย และจำเลย แต่ละปี เมื่อเปรียบเทียบกับคดีอาชญากรรมของตำรวจ และการยกฟ้องของศาล อาจต้องประชาสัมพันธ์ การใช้สิทธิของจำเลยให้มากขึ้น เนื่องจากในแต่ละปีมีการยกฟ้องจำเลยเป็นจำนวนมาก...” สอดคล้องกับหัวหน้ากลุ่มงานอีกคนอธิบายว่า “...เป็นเรื่องที่มีประโยชน์ เพราะจะทำให้สิทธิต่าง ๆ แก่ผู้เสียหายเพิ่มมากขึ้น นอกเหนือจากการช่วยเหลือเยียวยาเพียงแต่เงิน เช่น การรู้ถึงสิทธิในคดี การรู้ถึงสิทธิต่าง ๆ ของผู้เสียหายที่เพิ่มมากขึ้น...” ซึ่งควรให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์เรื่องสิทธิในการช่วยเหลือและเยียวยาทั้งคำรักษาพยาบาล ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างที่ไม่สามารถประกอบการทำงานได้ตามปกติ ค่าจัดการศพ ค่าขาดอุปการะเลี้ยงดู รวมถึงค่าตอบแทนความเสียหายอื่น ค่าห้อง ค่าอาหาร เพื่อให้ผู้ที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมได้รับความรู้ว่ามีเงินเยียวยาส่วนนี้ในการช่วยเหลือ

อีกตัวอย่างเป็นคำขอรับค่าตอบแทน ณ จังหวัดสุโขทัย ซึ่งมีพฤติการณ์แห่งคดีว่า “ตามวันเวลาที่เกิดเหตุ สถานที่ร้านสะดวกซื้อ (7-ELEVEN) สาขาป้อมน้ำมัน แยกคลองโพธิ์ ตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย ขณะที่ผู้เสียหายกำลังทำงานอยู่ในร้านสะดวกซื้อนั้น ผู้ต้องหาซึ่งเป็นสามีได้ก่อเหตุบุกเข้าไปยิงผู้เสียหายที่ร้านสะดวกซื้อดังกล่าว กระสุนถูกบริเวณไหล่หลังด้านซ้ายทำให้ผู้เสียหาย นางสาวสุพิชฌาย์ สาทเทศ เสียชีวิตในที่เกิดเหตุทันที” ซึ่งกลุ่มตัวอย่างผู้ยื่นคำขอรับค่าตอบแทนผู้เสียหายกล่าวกับผู้วิจัยว่า “ไปยื่นเรื่องที่สำนักงานยุติธรรม ห่างจากที่บ้าน 10 กิโลเมตร เจ้าหน้าที่เขาก็แนะนำดี ก็เป็นกันเองดี ก็ประมาณ 2 เดือนกว่า ๆ โอนเข้าบัญชี กว่าจะได้ก็เที่ยวไปเที่ยวมา 3-4 ครั้ง กว่าจะสิ้นกระบวนการ ถามว่าค่าทำศพเท่าไร ก็ 200,000 บาท ก็รัฐช่วยก็เอาเงินมาเลี้ยงหลาน ได้เงินมาก็ไม่เท่าเสียเสาหลักครอบครัวไปหรอก ตอนนี้อายุ 60 กว่ากันทั้ง 2 คนแล้วเงินจะเลี้ยงหลานก็ไม่มี เหมือนลูกตายฟรี หลานลำบากมาก ไม่มีเงินเลี้ยงหลานเลยตอนนี้ อยากให้รัฐเข้ามาติดตามเข้ามาดูแล หลังจากได้เงินก้อนนั้นมาก็หายไปเลย ตอนใหม่ ๆ ก็มาให้กำลังใจดี เข้ามาดูแลดี แต่ตอนนี้หายไปเลย ไม่มีใครมาถามอะไรเลยตอนนี้ เพิ่งทำบุญครบ 100 วันไป ยายเองก็ไม่รู้เรื่องกฎหมาย ตอนนี้อยู่วัดสวดมนต์ บางครั้งก็อยากจะตายตามลูกไป ทำไมชีวิตตัวเองต้องมาลำบากแบบนี้ (ร้องไห้) คนโตตอนนี้ ม.4 คนเล็ก 4 ขวบ เมื่อ 2-3 วันไปรับบัณฑิตน้อย เสียค่าเช่าชุดไป 150 บาท ค่าถ่ายรูปอีก ตาก็อายุ 65 แล้ว ยายเองก็ 61 แล้ว โรครุมเร้าทั้งไข่มั่นทั้งความดัน ซึ่โรค เป็นโรคกระดูกทับเส้นอีก จะไปทำงานก็ไม่ได้ ตอนนี้อยากเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ คนชรา ถ้าภาครัฐไม่เข้ามาช่วย ลำบากมาก หลานไปโรงเรียนก็ต้องจ่ายทุกวัน เข้ามาก็ขอเงินละ 100 ไปโรงเรียน ต้องให้ตลอดเมื่อก่อนตอนแม่เขาอยู่แม่เขารับผิดชอบ ตอนนี้อย่าตายตาบอดกับยายลำบากมาก” ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ในอนาคตควรมีการช่วยเหลือให้ครบทั้ง 4 ด้านตามปฏิญญาสากลว่าด้วยหลักความยุติธรรมขั้นพื้นฐานสำหรับเหยื่ออาชญากรรมและการใช้อำนาจโดยมิชอบ ค.ศ. 1985 ได้แก่ (1) การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมและการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม (2) การได้รับการชดเชยความเสียหายโดยผู้กระทำผิด (3) การได้รับการชดเชยความเสียหายโดยรัฐ และ (4) การให้ความช่วยเหลือแก่เหยื่ออาชญากรรมด้านอื่น ๆ เช่น ด้านการศึกษา ของกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลข้างต้น

นอกจากนี้ ประเด็นของการประชาสัมพันธ์หัวหน้ากลุ่มงานคนหนึ่งของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญายังอธิบายอีกว่า “...ควรเน้นถึงการรับรู้ถึงสิทธิของเหยื่ออาชญากรรมหรือผู้เสียหายในคดีอาญาให้มากขึ้น เนื่องจากมีผู้เสียหายที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำต่าง ๆ และยังไม่ทราบถึงสิทธิของตนเป็นจำนวนมาก เมื่อได้รับรู้ถึงสิทธิแล้ว ควรดำเนินการด้วยการเข้าถึงสิทธิของผู้เสียหายให้มีความสะดวก ไม่เป็นภาระต่อผู้เสียหาย...” สอดคล้องกับหัวหน้ากลุ่มงานอีกคนอธิบายว่า “...เน้นด้านการรับรู้ถึงสิทธิของผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรม เป็นประการสำคัญ ควรกำหนดวิธีการทำอย่างไร ให้ประชาชนสามารถทราบถึงสิทธิของตน...” อีกทั้ง “...

การบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดแนวทางการให้ประชาชนรู้ถึงสิทธิของตนได้อย่างไร ในชุมชน หมู่บ้าน ที่ห่างไกล จะทราบถึงสิทธิต่าง ๆ ได้อย่างไร การบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานระดับท้องถิ่น ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวได้...” ประเด็นของการประชาสัมพันธ์ถึงสิทธินี้ผู้พิพากษาของศาลอุทธรณ์คนหนึ่งก็กล่าวกับผู้วิจัยด้วยเช่นกันว่า “...การให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนว่าคดีใดบ้างจะได้รับค่าตอบแทน และแต่ละกรณีได้รับมากน้อยต่างกันอย่างไร อาศัยปัจจัยใดในการกำหนด....” ซึ่งในประเด็นของหลักเกณฑ์ในการพิจารณาก็ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทั่วไปได้รับรู้เช่นกัน ตามที่พนักงานสอบสวนของสถานีตำรวจหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัย “...ประชาชน ไม่ได้เงินก็วิ่งมาหาตำรวจว่า ทำไมฉันไม่ได้ ต้องทำให้เขาเข้าใจว่าเกณฑ์เป็นอย่างไร ตำรวจก็ต้องมาอธิบายให้ฟังอีก ต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงหลักเกณฑ์ เรื่องไขการได้รับเงินค่าตอบแทนผู้เสียหาย เพิ่มการประชาสัมพันธ์ทางสื่อออนไลน์...” ซึ่งในอนาคตควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ให้มากขึ้น

อย่างไรก็ตาม ผู้พิพากษาของศาลอุทธรณ์คนหนึ่งยังกล่าวกับผู้วิจัยไว้อย่างน่าสนใจว่า “...ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชนถึงสิทธิที่มี และขั้นตอนการเรียกร้องสิทธิกระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะในชั้นเจ้าหน้าที่ไม่ให้ถูกแทรกแซงหรือเบียดเบียนต่อกรณีปัญหาผิดไปจากความจริง...” อีกทั้ง “...ควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และให้ความรู้กับประชาชนมากกว่านี้ ควรบรรจุในแบบเรียนหรือมีหลักสูตรให้การศึกษา...” สอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างองค์กรพัฒนาเอกชนคนหนึ่งกล่าวว่า “...เน้นประชาสัมพันธ์ให้รู้ว่ายุติธรรมจังหวัดทำอะไร วิทยากรที่มีความรู้เรื่องกฎหมาย เข้าถึงสถาบันการศึกษา เพื่อให้รู้ถึงสิทธิของตัวเอง โดยวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการสื่อสารกับนักเรียน เด็กและเยาวชน สนุกสนาน ตอบคำถาม จูงใจให้เด็กมีส่วนร่วม เด็กก็ได้ไปสื่อสารกับคนในครอบครัวต่อ เอกสารแจกนักเรียน ก็ถึงผู้ปกครองได้...” ซึ่งอาจใช้การประชาสัมพันธ์ผ่านกลุ่มนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษา เพื่อให้สื่อสารต่อไปยังครอบครัวว่า ภาครัฐมีการช่วยเหลือและเยียวยาตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559

4.4 ปัจจัยด้านการจัดสรรทรัพยากร

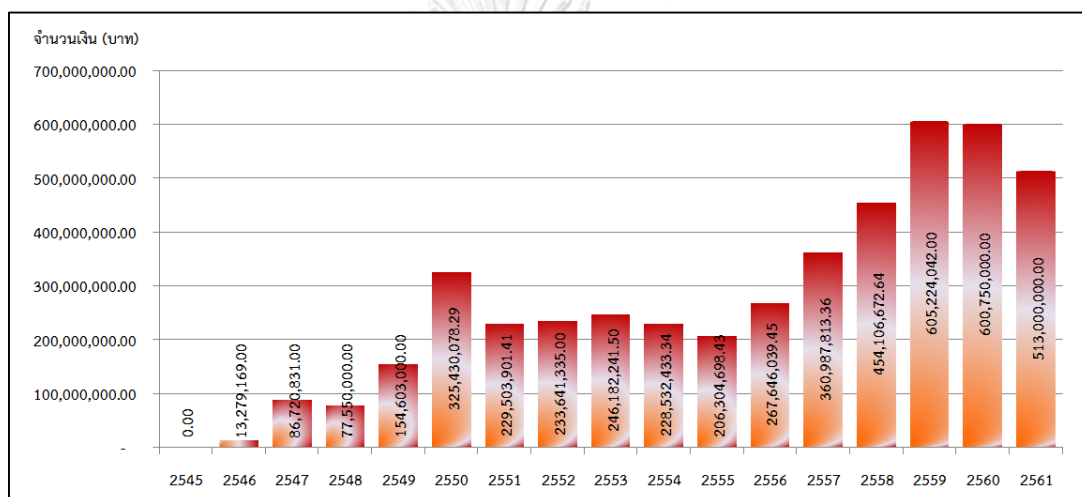
ทรัพยากรการบริหารเป็นปัจจัยสำคัญในการที่จะขับเคลื่อนนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไปสู่การปฏิบัติแล้วประสบผลสำเร็จ เนื่องจากการบริหารเป็นกระบวนการดำเนินงานในการใช้คนและทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยประหยัด มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เกิดความเป็นธรรม ทั้งการบริหารทรัพยากรมนุษย์ การบริหารงบประมาณ การบริหารทั่วไป การบริหารวัสดุอุปกรณ์ การบริหารคุณธรรม การให้บริการประชาชน การบริหารข่าวสารข้อมูล วิธีการ ระเบียบ แบบแผน หรือเทคนิค การบริหารเวลาหรือรอบเวลาในการ

ปฏิบัติงาน รวมถึงการติดต่อประสานงาน การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติส่วนใหญ่เน้นให้ความสนใจไปที่สมรรถนะขององค์กร เนื่องจากเชื่อว่าความสำเร็จของการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติขึ้นอยู่กับองค์กรที่รับผิดชอบในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติว่า มีความสามารถที่จะปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับความคาดหวังเพียงใด ในลักษณะนี้โครงการจะเกิดผลกระทบในทางลบน้อยจึงจำเป็นที่จะต้องอาศัยโครงสร้างขององค์กรที่เหมาะสม บุคลากรที่อยู่ในองค์กรจะต้องมีความรู้ความสามารถทั้งทางด้านการบริหาร และเทคนิคการจัดการอย่างเพียงพอ นอกจากนี้ องค์กรยังจะต้องมีการวางแผนเตรียมการหรือมีความพร้อมเป็นอย่างดีทั้งทางด้านวัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ เครื่องมือเครื่องใช้ และงบประมาณ ซึ่งผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญากล่าวกับผู้วิจัยถึงการบริหารงานบุคคลว่า “...การจ้างเหมา งบประมาณจากกรมบัญชีกลาง เมื่อก่อนเคยจ้างลูกจ้างชั่วคราว พอจ้างเหมาบริการ ไม่มาทำงาน เป็นระเบียบจากกรมบัญชีกลาง ทั้งที่จริงเป็นเรื่องกรมบัญชีกลาง ต้องมีสิทธิการลา ประกันสังคม จ่ายสมทบให้ เรื่องไม่น่าจำกัดให้เป็นของกรมบัญชีกลาง ส่งผลให้เกิดการลาออกบ่อย ในอนาคตให้กรมบัญชีกลาง การจ้างเหมาให้องค์กรขนาดเล็ก จัดสรรพนักงานราชการ หรือตำแหน่งข้าราชการ ถ้าหากให้การช่วยเหลือประชาชนได้เห็นผล...” ซึ่งในอนาคตควรมีการปรับเปลี่ยนการจ้างในลักษณะของลักษณะลูกจ้างชั่วคราวแทนการจ้างแบบการจ้างเหมาบริการ และควรเพิ่มตำแหน่งพนักงานราชการ หรือข้าราชการให้กับทางกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

ประเด็นของงบประมาณหัวหน้ากลุ่มงานคนหนึ่งของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาอธิบายว่า “...ควรให้มีการจัดตั้งกองทุน หรือการใช้ระบบการประกันตัวเข้ามาช่วย...” ซึ่งในอนาคตควรมีการจัดตั้งกองทุนสำหรับช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมโดยเฉพาะประเด็นนี้ผู้พิพากษาของศาลอุทธรณ์คนหนึ่งก็กล่าวกับผู้วิจัยเช่นกันว่า “...ควรจัดงบประมาณให้เพียงพออย่างแท้จริง...” นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างองค์กรพัฒนาเอกชนยังกล่าวกับผู้วิจัยอีกว่า “...กองทุนเงินช่วยเหลือควรขอความอนุเคราะห์จากภาคเอกชน บริษัท ห้างร้าน...” สอดคล้องตามความเห็นของผู้พิพากษาของศาลอุทธรณ์อีกคนกล่าวว่ากับผู้วิจัยว่า “...ควรตั้งเป็นกองทุน เพราะมีเงินนั้นเงินภาษีจะนำไปใช้ได้จำนวนมาก เพราะการนำสืบหรือการรวบรวมพยานหลักฐานของเรายังไม่เข้มแข็งพอ บางคดีที่ศาลยกฟ้องอาจได้รับค่าชดเชยและค่าทดแทนส่วนนี้ไปด้วย...” แต่ที่น่าสนใจไปกว่านั้นในประเด็นของงบประมาณผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์เสนอว่าในอนาคต “...ควรให้ท้องถิ่นมาร่วมรับผิดชอบด้วย...” ซึ่งในอนาคตควรให้ท้องถิ่นเข้ามาช่วยจ่ายเงินค่าตอบแทนเหยื่ออาชญากรรมด้วย

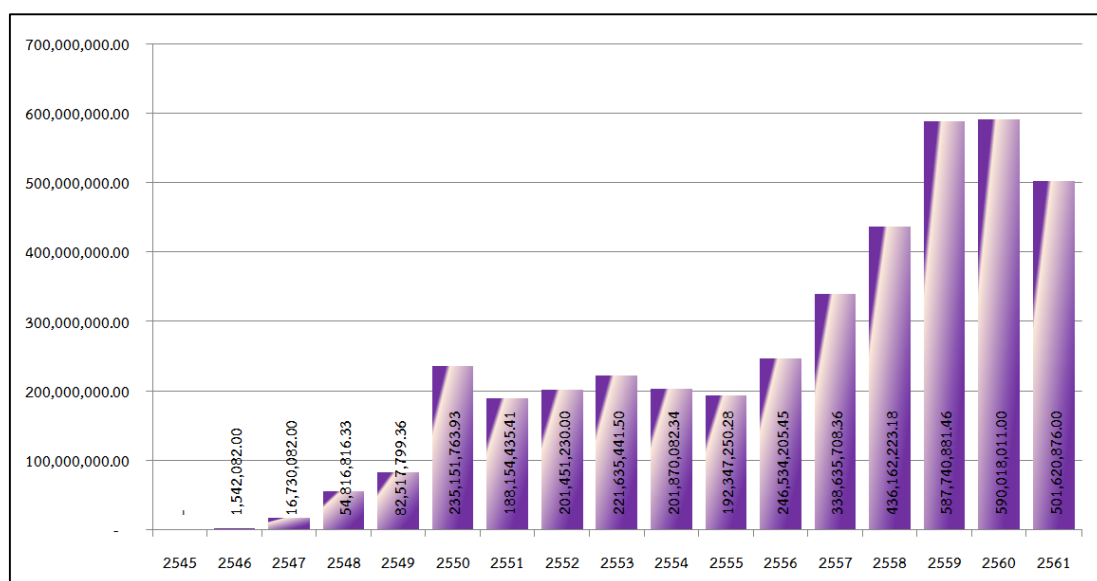
อย่างไรก็ตาม การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติเกิดผลกระทบในทางลบน้อย ความเพียงพอของทรัพยากรจัดเป็นสิ่งสำคัญ โดยพิจารณาจากการสนับสนุนด้านการเงิน นโยบายนั้นต้องได้รับการสนับสนุนด้านการเงินอย่างมั่นคงแน่นอน ทำสัญญากันอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรหรือมีแผน

งบประมาณที่ชัดเจน นอกจากเงิน ก็คือ คุณภาพของกำลังคน ทั้งในแง่ของความรู้และเจตคติ คนที่มีความรู้ค้นหาไม่ยากแต่คนที่ตั้งใจทำงานอย่างจริงจังหายากกว่า คนไม่มีความรู้ส่งไปเรียนไม่กี่ปีก็ทำงานได้ แต่คนที่ขาดความตั้งใจจริงในการทำงานนั้นจะใช้ไม่ได้เลย และสุดท้ายคือ สิ่งอำนวยความสะดวกให้สามารถทำงานได้ ทั้งนี้ ผลการเบิกจ่ายงบประมาณตั้งแต่มีการตั้งสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินมา มีอัตราที่เพิ่มสูงขึ้น และมีแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้นอีกถ้าเพิ่มความเข้มข้นของการประชาสัมพันธ์ จึงจำเป็นต้องหาแหล่งเงินในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมที่นอกเหนือจากการพึ่งพิงรัฐบาลกลางเพียงอย่างเดียว เนื่องจากปัจจัยเหล่านี้เป็นปัจจัยสนับสนุนการช่วยเหลือและเยียวยา

ภาพที่ 4.25 ผลเบิกจ่ายการช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา
ปีงบประมาณ 2545-2561

ที่มา: สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา (2562)

ภาพที่ 4.26 ผลเบิกจ่ายการช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายในคดีอาญา ปีงบประมาณ 2545-2561

ที่มา: สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา (2562)

4.5 ปัจจัยด้านพัฒนาระบบช่วยเหลือและเยียวยา

ถ้าการศึกษาวิจัยและการพัฒนา การออกแบบระบบและมาตรการ การพัฒนามาตรฐาน กลไกและเครื่องมือ การรายงานการวิเคราะห์ทางสถิติข้อมูลในภาพรวม ในการช่วยเหลือและเยียวยารวมถึงการติดตามและประเมินผลและให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการช่วยเหลือเยียวยา มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ย่อมทำให้การนำนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมเกิดผลกระทบในทางลบน้อย ซึ่งผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญากล่าวกับผู้วิจัยว่า “...ตัวชี้วัดทาง สขง. ตกลงกับ ก.พ.ร. และผู้บริหาร จะนับ 21 วัน ตั้งแต่เอกสารครบ บางอย่างยังไม่ได้เอกสารจากผู้ยื่นคำขอ ถ้าเมื่อไหร่เสนอเข้าคณะอนุกรรมการ แล้วพิจารณาให้ชะลอ จะเกิน 21 วันแน่นอน ให้หาหลักฐานเพิ่ม ส่วนใหญ่พยายามไม่ให้เกิดการชะลอประมาณ 3 เปอร์เซ็นต์ หรือ 80 ราย ที่ยังไม่ครบก่อนหน้าที่ยังตามเอกสารไม่นับ ต่อไปจะเป็นการระกับประชาชน ติดตามผู้ขอไม่ได้ ส่วนงานสอบสวนควรเอาทุกเคสหรือไม่ เอาเฉพาะเคสที่มีความซับซ้อนได้หรือไม่ เพราะจะทำให้เสียเวลา ตกตัวชี้วัด 21 วัน...” และผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญากล่าวต่อไปอีกว่า “...ฟังก์ชันประมาณของรัฐเป็นหลัก เกาหลีมีการไล่เบี้ยของกองทุน กฎหมายไทยช่วยคนเกาหลีหรือไม่ ถ้าคนเกาหลีมาประสบเหตุที่ไทย ถ้าช่วย ก็จะเอ็มโอยูด้วย แต่ถ้าไม่ช่วยก็อาจจะพิจารณา โดดเด่นเนื่องจากมีกองทุน 300 ล้านไม่มีทางพอ...” ซึ่งเมื่อวันที่ 21-23 มกราคม 2562 กรมสิทธิมนุษยชน กระทรวงยุติธรรม สาธารณรัฐเกาหลี ประชุมหารือร่วมกับกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม เพื่อจัดทำความเข้าใจเกี่ยวกับ

ระบบกฎหมาย นโยบาย แนวปฏิบัติ หลักเกณฑ์ และกระบวนการช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมของประเทศไทย ตลอดจนหน่วยงานที่เป็นภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือเกี่ยวกับการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม

ตารางที่ 4.43 สรุปความแตกต่างของระบบการช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐเกาหลี

ลำดับ	รายการ	ประเทศไทย	สาธารณรัฐเกาหลี	ความเหมือน
				หรือ
				ความแตกต่าง
(1)	กฎหมาย	- พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559	- Crime Victim Protection Act - Enforcement Decree of the Crime Victim Protection Act	เหมือนกัน
(2)	กลไกในรูปแบบคณะกรรมการ	- คณะกรรมการพิจารณา ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่า ทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยใน คดีอาญา มีจำนวน 16 คน โดยมี ปลัดกระทรวงยุติธรรมเป็นประธาน มีหน้าที่กำหนดนโยบาย และ พิจารณาผู้เสียหายและจำเลยใน คดีอาญา	- มีคณะกรรมการพิจารณาอยู่ ส่วนกลาง และทุกจังหวัดที่มี สำนักงานอัยการสูงสุด ตั้งอยู่ทั่ว ประเทศ โดยรองอัยการเป็น ประธาน	เหมือนกัน
		- มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ พิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และ ค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยใน คดีอาญา ประจำภูมิภาค และประจำ จังหวัด และพื้นที่กรุงเทพมหานคร เพื่อพิจารณาจ่ายเงินค่าตอบแทน ผู้เสียหายในคดีอาญา		

ลำดับ	รายการ	ประเทศไทย	สาธารณรัฐเกาหลี	ความเหมือน หรือ ความแตกต่าง
(3)	ประเภทการ ช่วยเหลือและ เยียวยา	- สิทธิการได้รับการช่วยเหลือระบุไว้ ท้ายรายการพระราชบัญญัติ	- ช่วยเหลือความเสียหายทุก ประเภทคดีที่เกิดขึ้นทั้งชีวิต และ ร่างกาย แต่ไม่รวมความเสียหาย ด้านทรัพย์สิน	แตกต่างกัน
(4)	อัตราการจ่าย	- สิทธิการได้รับเงินช่วยเหลือของ ผู้เสียหายในคดีอาญา (1) กรณีทั่วไป ค่ารักษาพยาบาลจ่ายเท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 40,000 บาท ค่าฟื้นฟู สมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ จ่ายเท่าที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 20,000 บาท ค่าขาดประโยชน์ที่ทำได้ใน ระหว่างที่ไม่สามารถประกอบการ งานได้ตามปกติ จ่ายตามค่าแรงขั้น ต่ำของจังหวัดที่ทำงาน แต่จ่ายเป็น ระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี ค่าตอบแทน ความเสียหายอื่น พิจารณาจ่ายตามที่ คณะกรรมการพิจารณาเห็นสมควร เช่น เยียวยาค่าฟื้นฟูจิตใจแต่ไม่เกิน 50,000 บาท ค่าห้องและค่าอาหาร ในการเข้ารับการรักษาพยาบาล จ่าย ไม่เกินวันละ 1,000 บาท (2) กรณี เสียชีวิต ค่าตอบแทนกรณีถึงแก่ความ ตาย จ่ายตั้งแต่ 30,000 บาท แต่ไม่ เกิน 100,000 บาท ค่าจัดการงานศพ จ่าย 20,000 บาท ค่าขาดอุปการะ เลี้ยงดู จ่ายไม่เกิน 40,000 บาท ค่าเสียหายอื่น จ่ายตามที่ คณะกรรมการเห็นสมควร เช่น เยียวยาฟื้นฟูจิตใจให้แก่ทายาท แต่ ไม่เกิน 40,000 บาท	- ความผิดต่อชีวิตจ่ายให้ไม่เกิน 114,962 ดอลลาร์สหรัฐ หรือ ประมาณ 3,650,000 บาท - ความผิดต่อร่างกายจ่ายให้ไม่เกิน 97,276 ดอลลาร์สหรัฐ หรือ ประมาณ 3,000,000 บาท - ค่ารักษาพยาบาล จ่ายไม่เกิน 44,216 ดอลลาร์สหรัฐ หรือ ประมาณ 1,400,000 บาท - ค่าขาดประโยชน์จ่ายเดือนละ 1,300 ดอลลาร์สหรัฐ หรือ ประมาณ 41,000 บาท แต่ไม่เกิน 3 เดือน หากมีกรณีพิเศษสามารถ ขอขยายได้อีก 3 เดือน สูงสุดไม่ เกิน 6 เดือน	แตกต่างกัน

ลำดับ	รายการ	ประเทศไทย	สาธารณรัฐเกาหลี	ความเหมือน หรือ ความแตกต่าง
(5)	บุคคลที่ได้รับการช่วยเหลือและเยียวยา	- ทุกคนในราชอาณาจักรไทย ทั้งคนไทยและชาวต่างชาติที่เข้าเมืองมาอย่างถูกกฎหมาย	- ช่วยเหลือทั้งคนเกาหลี และชาวต่างชาติ โดยมีเงื่อนไขว่าประเทศนั้นจะต้องมีกฎหมายที่ให้การช่วยเหลือเกาหลีด้วย	แตกต่างกัน
(6)	การจัดตั้งกองทุน	- ไม่มีการจัดตั้งกองทุน ใช้เงินงบประมาณประจำปี	- กองทุนอยู่ในกำกับดูแลของสำนักงานอัยการสูงสุด โดยแหล่งเงินทุนมาจากค่าปรับการไต่เบี่ยจากผู้กระทำผิดประมาณร้อยละ 6	แตกต่างกัน
(7)	โครงสร้างหน่วยงาน	- ตั้งสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาในสังกัดกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ	- กรมสิทธิมนุษยชน สาธารณรัฐเกาหลี กำกับดูแลเรื่องนโยบายและสำนักงานอัยการกำกับดูแลเรื่องกองทุนช่วยเหลือและเยียวยา ซึ่งทั้งสองหน่วยงานอยู่ในสังกัดกระทรวงยุติธรรม	แตกต่างกัน เนื่องจากเกาหลีมี 2 หน่วยงาน คือ กรมสิทธิมนุษยชน และสำนักงานอัยการสูงสุด โดยกองทุนตั้งอยู่ที่อัยการ

ที่มา: สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา (2562)

นอกจากนี้ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศผู้อำนวยความสะดวกสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญากล่าวกับผู้วิจัยว่า “...OCIPA ตั้งแต่ปี 2555 ค่อนข้างเรียกได้เกือบหมด การอุทธรณ์ยังทำด้วยมือ การต่ออุทธรณ์ในระบบ แคนนูมัติ การเบิกจ่าย การประมวลผลในลักษณะ GIS เป็นตัวเลขรายจังหวัด อนาคตอยากพัฒนาให้ถึงขนาดนี้ คลิ๊กเข้าจังหวัดนี้เจอเลย แต่ถ้ายังไม่ลงปัจจุบัน ทุกวันที่ 1 ต้องลง กำหนดเป็นตัวชีวิตไว้...” ซึ่งหัวหน้ากลุ่มงานคนหนึ่งของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาก็อธิบายถึงการพัฒนาาระบบว่า “...เชื่อมโยงข้อมูลการช่วยเหลือเยียวยาของแต่ละหน่วยงาน เพื่อประโยชน์ในการจ่ายค่าตอบแทนโดยการใช้ระบบสารสนเทศเข้ามาช่วย...” สอดคล้องตามความเห็นของหัวหน้ากลุ่มงานอีกคนที่อธิบายว่า “...

ปัจจุบันทางกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเองก็พิจารณาแนวทางในการบูรณาการอยู่แล้ว อาทิ การทำความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการแจ้งให้ผู้เสียหาย และจำเลยในคดีอาญาทราบ ทั้งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน นอกจากนี้ ในการประชุมคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย ก็เป็นหน่วยงานภายนอกที่เป็นภาคีเข้าร่วม นอกจากนี้ที่กล่าวมา ได้มีการจัดทำคู่มือแนวทาง การช่วยเหลือผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมแบบบูรณาการ และได้ลงพื้นที่ทำความเข้าใจกับหน่วยงานภายนอก...” อีกทั้ง หัวหน้ากลุ่มงานอีกคนหนึ่งอธิบายว่า “...ต้องมีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่มีกฎหมายในการช่วยเหลือผู้เสียหายในคดีอาญา ถึงสิทธิต่าง ๆ ...” ซึ่งปัจจุบันสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญามีการกำหนดให้สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์อบรมเด็กและเยาวชนเป็นหน่วยงานตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ในการแจ้งสิทธิตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 แก่จำเลยในคดีอาญาที่เป็นเด็กหรือเยาวชน รับคำขอค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาที่เป็นเด็กหรือเยาวชน และรวบรวมเอกสารคำขอและเอกสารที่เกี่ยวข้องส่งให้สำนักงานยุติธรรมจังหวัดในพื้นที่ เพื่อกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพรับเรื่องไปดำเนินการ รวมถึงรายงานผลการแจ้งสิทธิและรับคำขอแก่จำเลยในคดีอาญาที่เป็นเด็กหรือเยาวชน โดยจัดทำสถิติผลการดำเนินงานในพื้นที่รับผิดชอบรายงานต่อกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนรายเดือน รายไตรมาส และรายปี ซึ่งในประเด็นของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศหัวหน้ากลุ่มงานคนหนึ่งก็เสนอเช่นกันว่า “...ควรมีการพัฒนาระบบให้ทันสมัย มีความสอดคล้องกับความต้องการใช้งาน ต้องเชื่อมต่อกับหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือ เช่น กรมการปกครอง คปภ. สตช. พม. แต่สิ่งสำคัญกรมฯ ต้องให้เจ้าหน้าที่ผู้ใช้งาน ใช้งานทำงานในระบบอย่างจริงจัง และความถูกต้องในการบันทึกข้อมูลลงในระบบ...” สอดคล้องตามความเห็นของหัวหน้ากลุ่มงานอีกคนหนึ่งเสนอเช่นกันว่า “...อาจใช้ระบบสารสนเทศมาใช้ในการเข้าถึงสิทธิ...”

ประเด็นของการวิจัยและการพัฒนาหัวหน้ากลุ่มงานคนหนึ่งของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาเสนอว่า “...ควรมีการศึกษาอย่างจริงจังถึงประสิทธิภาพของนโยบาย การประเมินโดยหน่วยงาน เช่น สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ว่านโยบายของผู้บริหารมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล นอกจากนี้ ควรศึกษานโยบายที่มีการกำหนดออกมาตรงกับความต้องการของประชาชนหรือไม่...” สอดคล้องตามความเห็นของหัวหน้ากลุ่มงานอีกคนหนึ่งเสนอเช่นกันว่า “...จัดทำแบบประเมินการทำงาน ความพึงพอใจของผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมให้เป็นรูปธรรม รูปแบบการประเมินไม่ยุ่งยาก เข้าใจง่าย สามารถนำผลการประเมินมาใช้ในแนวทางการ

ป้องกันในอนาคตได้...” อย่างไรก็ตามก็ดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์คนหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยว่า “...ควรให้ประชาชน หรือภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมประเมินด้วย...”

ประเด็นของการการออกแบบระบบและมาตรการ การพัฒนามาตรฐานกลไกและเครื่องมือ ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์เสนอว่า “...ต้องมุ่งไปในการป้องกันด้วย คุ่มครองสิทธิของประชาชน แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และลงโทษผู้ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างเป็นระบบ...” สอดคล้องกับความเห็นของผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์อีกคนเสนอว่า “...ควรเพิ่มความระมัดระวังให้ผู้ต้องการใช้สิทธิมีความรู้อย่างแท้จริงในกฎหมายที่ให้สิทธิต่าง ๆ มีการดำเนินการให้เกิดผลสำเร็จหรือการบังคับใช้กฎหมายให้เกิดผลสำเร็จอย่างแท้จริง...” อีกทั้ง ประเด็นนี้ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ คนหนึ่งยังกล่าวต่อไปอีกว่า “...ต้องให้ความสำคัญต่อการคุ้มครองสิทธิของเหยื่ออาชญากรรม ทั้งในด้านงบประมาณ เจ้าหน้าที่ รวมตลอดถึงการป้องกันในการป้องกันความปลอดภัยของประชาชน...” และ “...ควรเขียนระเบียบหรือกฎหมายให้ละเอียด แยกแยะผู้เสียหายและจำเลยเป็นรายข้อหา และควรลงลึกในรายละเอียดกฎหมายที่กว้างทำให้การจ่ายเงินยังไม่ได้มาตรฐานเดียวกัน ดุลยพินิจของเจ้าพนักงาน และศาลไม่ได้สัดส่วนกับความเสียหายที่จำเลยหรือผู้ต้องหาได้รับ...” อีกทั้ง “...การให้สิทธิมากเกินไปจนความจริง และขาดการถ่วงรอก ที่อาจเกิดความเสียหายแก่กระบวนการยุติธรรมได้เช่นกัน และต้องพิจารณาว่าในสถานการณ์ปัจจุบัน ควรให้สิทธิแค่ไหน เพียงไร และกรณีไหน...”

ประเด็นของการอุทธรณ์คำวินิจฉัยผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุดคนหนึ่งในคณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาประจำภูมิภาคหนึ่งกล่าวว่า “...อุทธรณ์ภายใน 30 วัน เจ้าหน้าที่ของสำนักงานอาจจะทำเหมือนของสาธารณสุขใหม่เวลาเราวินิจฉัยไม่ขาด ถ้าสมมติคณะอนุกรรมการไม่ผ่าน สั่งให้เจ้าหน้าที่ของสาธารณสุขคอยดูแลที่มาฟังมาว่า เขาไม่ได้ เพราะเหตุใด เขารู้สึกว่าเขาเสียสิทธิตรงไหน แล้วเอาคำพูดของเขามาเขียนอุทธรณ์ ทำแล้วให้เขาอ่าน ทบทวน แล้วพิมพ์ออกมาให้เขาลงลายมือชื่อรับรอง สมมติเราบอกว่าเขาไม่ใช่ผู้เสียหาย แต่เขาบอกว่าเขาเป็นผู้เสียหาย อย่างนั้น อย่างนี้ เจ้าหน้าที่ก็จะทำให้เขาเซ็น...”

ประเด็นของการแจ้งสิทธิให้กับเหยื่ออาชญากรรมกลุ่มตัวอย่างองค์กรพัฒนาเอกชนคนหนึ่งเสนอว่า “...จัดอบรมพนักงานสอบสวนเรื่องสิทธิผู้เสียหายในคดีอาญา ออกประกาศนียบัตรให้ ขอความร่วมมือผู้กำกับสถานีตำรวจประเมินพนักงานสอบสวนในโรงพักถึงการแจ้งสิทธิผู้เสียหาย...”

ประเด็นของการเรียกคืนค่าตอบแทนที่จ่ายไปแล้วผู้อำนวยการสำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพภาคหนึ่งกล่าวว่า “...ถึงพิจารณาไม่เกี่ยวข้อง จ่ายไปตามหลักฐานปัจจุบัน เรียกคืนก็ไม่ได้ ยังไม่ปรากฏการเรียกคืน จ่ายไปตามข้อเท็จจริงที่รู้ปัจจุบัน ดูจากหลักฐานที่พนักงานสอบสวน เลือกว่ามีส่วนเกี่ยวข้องหรือไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง เคยมีเคสไปรษณีย์ เรียกคืน อีกฝ่ายศาลตัดสินว่าไม่ได้ทำ

พิจารณาไปตามนี้แล้ว ก็ต้องดำเนินการตามกฎหมาย เกิดตอนหลังเกี่ยวข้อทำไง เราจะทำอย่างไร น่าจะมีกฎหมายมารองรับ ถ้าพิจารณาคลาเคลื่อน ยังไม่ปรากฏเรื่องการเรียกคืน...” ซึ่งประเด็นนี้ ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุดคนหนึ่งในคณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาประจำภูมิภาคหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยไว้อย่างน่าสนใจว่า “...คดีในจังหวัด พนักงานสอบสวนมีข้อมูลมากกว่าว่า ผู้เสียหายมีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดหรือไม่ พิจารณาให้ละเอียดได้ ยุติธรรมจังหวัดดู เขตอำนาจพนักงานสอบสวน จะไม่รู้เนื้อหา การตอบแทนค่าเสียหาย การพิจารณาทางกรมได้วางกรอบไว้ ส่วนใหญ่ร้อยละ 40 เป็นคดีอาเสพติด คดีจราจร คณะอนุกรรมการไม่เห็นด้วยกับเกณฑ์ รัฐเข้ามาช่วยเหลือและเยียวยา รัฐไม่ได้เกี่ยวข้อง เป็นเอกชนกับเอกชน รัฐทำตัวเหมือนเป็นผู้กระทำ ฟ้องไปยังศาล มีดุลยพินิจว่าจะจ่ายเท่าไร ดูจากพยานหลักฐาน คดีบางคดีศาลจ่ายให้ไม่เท่า การจ่าย ควรนำเงินไปใช้ กบค. ผู้เสียหายได้รับจากผู้กระทำละเมิดบ้างหรือไม่ แล้วจะต้องจ่ายเท่าไร ควรนำเงินไปใช้คำนวณด้วย คดีความ ต่ออาญาเพศ ชีวิต วางมาตรฐานไว้มาก แล้วมาลดอีกทีไม่ได้ ค่าขาดรายได้ ตรวจสอบให้ชัดเจนเรื่องรายได้ให้แน่นอน มีอาชีพ แต่ทำงานไม่ได้ อาจจะไม่มียาชีพ ต้องให้นายจ้างยืนยันเป็นลายลักษณ์อักษร มุมของอัยการมองว่า ในอนาคต การจ่ายเงิน จ่ายเบื้องต้นก่อน แล้วจ่ายเพิ่มอีก ไม่ควรจ่ายทั้งก้อนครั้งเดียวเงินจ่ายไปแล้ว เรียกคืนไม่จ่าย หรือเรียกคืนไม่ได้เลย...” แต่ประเด็นนี้รองอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพคนหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยว่า “...กฎหมายไม่ได้กำหนดไว้ว่าให้จ่ายเป็นงวด แต่ให้จ่ายงวดเดียวหมด ถ้ามาสืบทราบว่ามีภาระทางการเงิน ก็มีกระบวนการในการดำเนินการ และเรียกคืน การเรียกคืนก็มีกฎหมายกำหนดไว้ว่าทำอย่างไร ถ้าไม่คืนจะดำเนินคดีอาญาอย่างไร ก็มีกระบวนการอยู่ แต่กฎหมายไม่ได้บอกว่า จะให้แบ่งจ่าย...”

ประเด็นของระยะเวลาในการปฏิบัติงานทำคำขอสิทธิของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ผู้ปฏิบัติงาน ณ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดหนึ่งกล่าวเสนอกับผู้วิจัยว่า “...การขอรายงานการสอบสวนใบชั้นสูตรบาดแผล ใบรับรองแพทย์ 21 วัน ข้อเท็จจริงทุกด้าน มาตรการจ่ายดูข้อเท็จจริงครบทุกด้าน คปภ. ต้องประสานบริษัท ประกัน ถึงจะได้ ใช้เวลา การใช้กรอบเวลาในการทำงานลำบาก กรอบเวลาวางกรอบไว้ 21 วัน อยากให้ขยายเวลาได้ 1 ครั้ง เพิ่มขยายเวลาได้ 1 ครั้ง...” ซึ่งระยะเวลา 21 ผู้ปฏิบัติงานดำเนินการไม่ทัน และเสนอให้มีการขยายเวลาได้น้อย 1 ครั้งไม่ควรใช้กรอบเวลาตายตัว

4.6 ปัจจัยด้านคณะกรรมการและอุทธรณ์

ถ้าการบริหารจัดการประชุมคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทน ผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา มาตรฐานการพิจารณาของ คณะอนุกรรมการหรือคณะอนุกรรมการ แนวทางการพิจารณาการจ่ายค่าตอบแทน การอุทธรณ์คำ วินิจฉัยของคณะอนุกรรมการ การเสนอแนะพัฒนาปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง หรือประกาศในการช่วยเหลือและเยียวยา รวมถึงการตอบข้อหารือหรือข้อร้องเรียนที่เกี่ยวข้องกับการ ช่วยเหลือและเยียวยา เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ย่อมทำให้การนำนโยบายการช่วยเหลือเหยื่อ อาชญากรรมเกิดผลกระทบในทางลบน้อย ซึ่งผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญากล่าวกับผู้วิจัยว่า “...การอุทธรณ์เป็นเรื่องดี ก็มีสิทธิอุทธรณ์ แต่ก่อน ผ่านต้องผ่านกลั่นกรอง ถ้าผู้เสียหายได้ 2 รอบ ภายใน 30 วัน ตามมาตรา 25 จำเลยยังไม่กระจาย อำนาจ จำเลยต้องดูผลทางคดี บางกรณีเป็นแพะแทน เช่น คดีค้ายาเสพติด เพราะไม่มีพยานหลักฐาน แน่ชัด ถ้าไปอนุมัติ ก็เหมือนเอาเงินของรัฐไปสนับสนุนผู้กระทำความผิด จำเลยยังน้อย ยังส่งมาที่ส่วนกลาง ได้...” และ “...นานไปก็อาจต้องกระจายไปให้คณะอนุภาค ทำงานกับศาล ส่งสำนวนไปมา ต่างจาก กองทุน กองทุนไม่มีการอุทธรณ์ ให้คณะอนุกรรมการชุดเดิมทบทวนผล คณะอนุกรรมการไม่อนุมัติก็ ทบทวนใหม่ กฎศกฏีกา ไม่ให้สิทธิ ไม่พอใจไปศาลปกครองอย่างเดียว ถ้าอุทธรณ์แล้วไม่เห็นดีด้วย ตาม คำพิพากษาศาลเลย...” อีกทั้ง “...ลดข้อร้องเรียนจากประชาชน มีการฟ้องอาญา ถ้าอนุมัติได้กระเช้า ไม่อนุมัติได้พวงหรีด...” โดยผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยใน คดีอาญาเสนอว่า “...อนาคตถ้าเคสเยอะ ช่องทางอื่นที่ไม่ต้องผ่านในรูปบอร์ดได้ไหม ที่ไม่ใช่ผ่านการ พิจารณาในรูปบอร์ด ช่องทางว่า คนใดคนหนึ่งในบอร์ดอนุมัติเลย ไม่ซับซ้อนไม่ยุ่งยาก แล้วรายงานให้ บอร์ดทราบ...” ซึ่งให้คนใดคนหนึ่งในคณะอนุกรรมการพิจารณาอนุมัติเลยโดยไม่ต้องเข้าที่ประชุม คณะอนุกรรมการทุกกรณี เอาเฉพาะกรณีที่ซับซ้อนเข้าที่ประชุม ก็จะส่งผลในการดำเนินการได้เร็วขึ้น ซึ่งสิทธิในการอุทธรณ์ผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กล่าว่า “...การอุทธรณ์ ลดข้อร้องเรียนประชาชนด้วย...” ซึ่งจะช่วยลดการตอบข้อหารือหรือข้อ ร้องเรียนที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือและเยียวยา

ประเด็นของของการอุทธรณ์ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์คนหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยว่า “...เนื่องจาก กฎหมายให้สิทธิแก่ผู้ร้องที่ไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการอุทธรณ์คำวินิจฉัยต่อศาล อุทธรณ์ได้ ผลกระทบคือ ส่วนใหญ่ตัวผู้ร้อง ผู้ยื่นอุทธรณ์ขาดความรู้ความเข้าใจด้านกฎหมาย ขั้นตอน ของกฎหมาย และการจัดเตรียมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการยื่นอุทธรณ์ ทำให้การดำเนินการยื่นอุทธรณ์ คำวินิจฉัยล่าช้า ผิดพลาด...” ซึ่งประเด็นนี้ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์อีกคนเสนอว่า “...จัดทำที่ปรึกษา กฎหมายของรัฐเป็นผู้แนะนำ และเขียนอุทธรณ์คำวินิจฉัยให้แก่ประชาชน...” ซึ่งจะช่วยให้การอุทธรณ์

เป็นไปด้วยความเรียบร้อยมากขึ้น นอกจากนี้ พนักงานสอบสวนของสถานีตำรวจหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยว่า “...อัตราการจ่ายมีความเหลื่อมล้ำ ดุลยพินิจของคณะอนุกรรมการ คณะอนุกรรมการใช้ดุลยพินิจแตกต่างกัน...” ซึ่งการจัดการประชุมคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญามีมาตรฐานการพิจารณาที่แตกต่างกัน ในอนาคตจึงควรปรับเกณฑ์การช่วยเหลือและเยียวยาให้สามารถปฏิบัติงานในการให้ดุลยพินิจได้ง่ายขึ้น โดยลดอำนาจการให้ดุลยพินิจในการพิจารณาให้น้อยลง

4.7 ปัจจัยด้านช่วยเหลือและเยียวยา

ถ้าการแจ้งสิทธิและการรับคำขอช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา การตรวจสอบเอกสารหลักฐานประกอบการจัดทำสำนวน และทำความเข้าใจการช่วยเหลือและเยียวยารวมถึงการจัดทำคำวินิจฉัย เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ย่อมทำให้การนำนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมประสบความสำเร็จ ซึ่งผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญากล่าวกับผู้วิจัยว่า “...ผู้เสียหายก็ไม่อยากยืนยันว่า ตัวเองมีส่วนเกี่ยวข้อง บางทีติดต่อไม่ได้ ถ้ามีส่วนเกี่ยวข้องกับใบรับรองแพทย์ ให้มาให้เพิ่มเติม บางคดีต้องการรายงานการสอบสวน...” ซึ่งหัวหน้ากลุ่มงานคนหนึ่งของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาเสนอไว้อย่างน่าสนใจว่า “...ควรพิจารณาถึงความเหมาะสม และความจำเป็นในขั้นตอนกระบวนการพิสูจน์ถึงความเป็นผู้เสียหายว่าเป็นผู้เสียหายโดยพยานหรือนินัย เช่น กรณีความผิดเกี่ยวกับเพศ อาจมีการยอมความภายหลังจากการได้รับการชดเชยค่าตอบแทนไปแล้ว ซึ่งทำให้รัฐเสียประโยชน์ ดังนั้นกรณีที่มีนโยบายในการเร่งรัดในการจ่ายเงินค่าตอบแทน ความเสียหายอาจไม่ใช่ นโยบายที่ดีหรือถูกต้องก็เป็นได้...” ซึ่งประเด็นนี้หัวหน้ากลุ่มงานอีกคนอธิบายว่า “...การเยียวยาเหยื่อเพื่อให้กลับมาใช้ชีวิตได้ใกล้เคียงปกติสุข หรือใกล้เคียงกับตอนที่ได้รับความเสียหายจากการเกิดอาชญากรรม ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นตัวเงินเท่านั้น...” ซึ่งรวมถึงการเยียวยาทางด้านจิตใจด้วย โดยควรส่งเสริมให้อาสาสมัครคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเข้าร่วมในกระบวนการช่วยเหลือและเยียวยาให้มากขึ้นตามที่ที่ปรึกษาของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพคนหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยว่า “...การมีส่วนร่วมดีอยู่แล้ว มีผู้เข้ามาส่วนร่วมดีอยู่แล้ว ต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นอาสาสมัคร...” ส่วนใหญ่ในต่างประเทศใช้ระบบอาสาสมัครเข้ามามีส่วนร่วมในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ โดยผลการพิจารณาช่วยเหลือและเยียวยาจำแนกตามภูมิภาคผลการเบิกจ่ายงบประมาณ ณ วันที่ 31 มกราคม 2562 อยู่ที่ 175,209,121.15 บาท ดังนั้นการช่วยเหลือและเยียวยาในอนาคต จึงต้องอาศัยสารสนเทศ ในการจัดเตรียมและบริหารสารสนเทศเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ยื่นคำขอรับค่าตอบแทนด้านความพึงพอใจของการช่วยเหลือและเยียวยา การปรับปรุงระบบสารสนเทศและฐานข้อมูลเพื่อให้การดำเนินงานและบริการมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น อีกทั้ง ต้องอาศัยกระบวนการ โดยการพัฒนาและบริหาร

กระบวนการทำงานทุกขั้นตอนตั้งแต่การศึกษาและสำรวจความต้องการของผู้ยื่นคำขอ การจ่ายเงิน ค่าตอบแทนให้กับผู้เสียหาย จนกระทั่งถึงช่องทางการแจ้งสิทธิที่สร้างทางเลือกได้หลากหลายและเพียงพอสำหรับการบรรลุวัตถุประสงค์ทางการช่วยเหลือและเยียวยา รวมถึงนำเทคโนโลยีมาใช้ในกระบวนการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม อีกทั้ง ควรทำการฝึกอบรม กำหนดเกณฑ์การประเมินผลงาน และระบบแรงจูงใจเพื่อประสานความร่วมมือให้สอดคล้องกับความคาดหวังขององค์กรในการช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรม เพื่อตอบสนองความพึงพอใจของผู้ยื่นคำขอช่วยเหลือและเยียวยาด้วย

ตารางที่ 4.44 การยื่นคำขอผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา และการเบิกจ่ายเงิน จำแนกตามภูมิภาค ปีงบประมาณ 2562

ภูมิภาค	ผู้ยื่นคำขอ (ราย)			ผลการเบิกจ่าย (บาท)
	ผู้เสียหาย	จำเลย	รวม	
(1) กรุงเทพมหานคร	252	48	300	9,004,825.00
(3) ภาคกลาง	926	31	957	41,292,823.05
(4) ภาคเหนือ	789	33	822	25,979,545.28
(5) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	780	24	804	54,918,034.66
(6) ภาคใต้	560	28	588	24,868,992.16
(7) เขตเศรษฐกิจพิเศษ (EEC)	165	12	177	5,915,097.00
(8) เขตสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จชต.)	142	16	158	13,229,804.00
รวม	3,614	192	3,806	175,209,121.15

ที่มา: สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายแก่จำเลยในคดีอาญา ณ วันที่ 31 มกราคม 2562

5. อภิปรายผลการศึกษา

อาชญากรรมเป็นปรากฏการณ์ของสังคม ประเทศไทยแต่เดิมใช้กฎหมายตราสามดวง “ด้วยทรงกรุณาตรัสเห็นเกล้าเห็นอกระหม่อมสั่งว่าแลมีโจรปล้นเรือนแห่งใดฆ่าฟันเจ้าทรัพย์ตายในจังหวัดแขวงเมืองใดให้ผู้รักษาเมือง ผู้รั้งกรรมการแลชาวบ้านจับเอาตัวผู้ร้ายให้ได้ ถ้าแลผู้รั้งกรรมการ ชาวบ้านเอาตัวผู้ร้ายมิได้ใช้ให้ผู้รักษาเมือง ผู้รั้งกรรมการแลชาวบ้านใช้ทุนทรัพย์ซึ่งผู้ร้ายปล้นของราษฎรไปนั้น ถ้าผู้ร้ายปล้นฆ่าเจ้าทรัพย์ตาย และจับเอาตัวผู้ร้ายมิได้ใช้ ให้ไหมเอาเอาผู้รักษาเมือง ผู้รั้งกรรมการแลชาวบ้านตามธรรมเนียม ฆ่าฟันกันตาย จำเมืองเสียสองส่วนแลผู้รักษาเมืองผู้รั้งกรรมการเสียส่วนหนึ่ง ชาวบ้านเสียส่วนหนึ่ง แลให้ผู้รักษาเมืองผู้รั้งกรรมการทั้งหลายทำตามกฎหมายนี้จึงทุกประการ ถ้ามิได้กระทำตามกฎหมายนี้ แลผู้ร้ายปล้นฆ่าฟันเจ้าเรือน เจ้าทรัพย์ตาย แลผู้รักษาเมือง ผู้รั้งกรรมการ ชาวบ้านเอาตัวผู้ร้ายมิได้และมีได้ใช้ทุนทรัพย์แก่ราษฎรทั้งหลายใช้ จะให้มิโทษแก่ผู้รักษาเมือง ผู้รั้งกรรมการแลชาวบ้านโดยโทษานุโทษ” (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง, 2529: 115 อ้างใน สุรพล สุขอัจจะสกุล, 2552: 16) เหตุอาชญากรรมจึงสมควรได้รับการช่วยเหลือและเยียวยาจากรัฐ โดยเฉพาะอาชญากรรมท้องถนน ซึ่งเป็นอาชญากรรมที่เกิดขึ้นมาพร้อมกับการเกิดสังคมมนุษย์ และเป็นอาชญากรรมที่ปรากฏอยู่ทั่วไปในทุกสังคม หรืออาจกล่าวได้ว่าไม่มีสังคมใดไม่มีอาชญากรรมพื้นฐาน โดยในแต่ละสังคมย่อมมีอาชญากรรมพื้นฐานเพียงแต่แตกต่างกันตรงความรุนแรง และความถี่ของอาชญากรรมที่เกิดขึ้น อาชญากรรมพื้นฐานเป็นอาชญากรรมที่เกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของผู้อื่น เช่น ลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ฆังทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ทำร้ายร่างกาย หรือฆ่าผู้อื่น และยาเสพติด ซึ่งลักษณะของอาชญากรรมพื้นฐาน มักมีลักษณะเป็นอาชญากรรมทั่วไป ไม่มีความสลับซับซ้อน ไม่ได้ใช้เทคนิคสูง เป็นอาชญากรรมที่มีทั้งความรุนแรง และไม่มีความรุนแรง ขึ้นอยู่กับลักษณะของการกระทำผิด (อัจฉริยา ชูตินันท์, 2561: 54-56) เหตุอาชญากรรมอาจช่วยุ ทำให้พฤติกรรมของเหยื่อมีส่วนร่วมในการกระทำผิด หรือวิถีชีวิตของเหยื่อ เป็นสาเหตุของการตกเป็นเหยื่อ เหยื่ออาชญากรรมส่วนมากมักมีบุคลิกภาพอ่อนแอ ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่กล้าแสดงออก ถึงความต้องการอันจริงของตน มักยอมจำนนต่อทุกคนและทุกสถานการณ์ เด็ก ผู้หญิง และคนชรา มักเป็นกลุ่มเสี่ยงในการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมมากกว่ากลุ่มอื่น เนื่องจากบุคคลทั้งสามประเภทมีลักษณะอ่อนแอโดยธรรมชาติ สถานที่ที่เป็นสาเหตุทำให้เกิดเหยื่ออาชญากรรมนี้ เช่น ถนน สวนสาธารณะ รถยนต์รับจ้าง รถยนต์ รถบรรทุก ทรัพย์สินของโรงเรียน เคหะของรัฐ ที่อยู่อาศัย ที่จอดรถประจำทาง ที่จำหน่ายเครื่องดื่มและโรงขายเหล้า ร้านขายของเบ็ดเตล็ด ห้างสรรพสินค้า ที่เติมน้ำมันรถ ธนาคาร และสถานธุรกิจอื่น ๆ หากคนในสังคมมีความกินดีอยู่ดี ปัญหาอาชญากรรมย่อมลดลง และส่งผลให้เหยื่ออาชญากรรมลดลงด้วยเช่นกัน และถ้าหากมีอาชญากรรมเกิดขึ้นแล้ว กระบวนการยุติธรรมไม่สามารถดำเนินการลงโทษผู้กระทำผิดตามกฎหมาย และยับยั้งป้องกันอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ แล้วก็จะทำให้เหยื่ออาชญากรรมรู้สึกท้อแท้ต่อกระบวนการ

ยุติธรรม ตัวผู้กระทำผิดก็จะไม่เกรงกลัวกฎหมาย และใช้ช่องว่างของกฎหมายและจุดอ่อนของกระบวนการยุติธรรมกระทำความผิดเพิ่มขึ้นอีก ทำให้เกิดเหยื่ออาชญากรรมเพิ่มขึ้นตามไปด้วยเช่นกัน (สุดสงวน สุธีสร, 2543: 19-22)

ปฏิญญาสากลว่าด้วยหลักความยุติธรรมขั้นพื้นฐานสำหรับเหยื่ออาชญากรรม และการใช้อำนาจโดยมิชอบ ซึ่งกำหนดการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเหยื่ออาชญากรรมไว้ 4 ประการ ได้แก่ (1) การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมและการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม (2) การได้รับการชดเชยความเสียหายโดยผู้กระทำผิด (3) การได้รับการชดเชยความเสียหายโดยรัฐ และ (4) การให้ความช่วยเหลือแก่เหยื่ออาชญากรรมด้านอื่น ๆ ประเทศไทยได้ปฏิบัติตามปฏิญญาสากลดังกล่าว โดยการนำสิทธิของเหยื่ออาชญากรรมบัญญัติรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญ เริ่มต้นในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 245 วรรคแรกและวรรคท้าย ต่อมาในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 40 (5) และล่าสุดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 25 วรรคสี่ โดยทั้งสามฉบับ วางหลักไว้ว่า “บุคคลซึ่งเป็นผู้เสียหายในคดีอาญา เนื่องจากการกระทำความผิดอาญาของผู้อื่น โดยตนไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ย่อมมีสิทธิได้รับค่าตอบแทนการเยียวยาช่วยเหลือที่จำเป็นและสมควรจากรัฐ” จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมจึงเข้าสู่วาระการพิจารณาของรัฐบาลตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติเมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2539 โดยกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติโดยใช้ชื่อว่า “ร่างพระราชบัญญัติกองทุนเงินชดเชยผู้เสียหายจากอาชญากรรมและผู้ถูกดำเนินคดีอาญา พ.ศ. ...” ซึ่งมีการพิจารณาเป็นลำดับ ต่อมาวันที่ 4 มิถุนายน 2540 ได้มีการดำเนินการตรวจร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว จากกลุ่มกฎหมาย สำนักงานกฤษฎีกา และการได้ค้นคว้าและพิจารณาถึงกฎหมายของต่างประเทศด้วย และเมื่อมีการนำร่างกฎหมายดังกล่าวพิจารณาผ่านวาระที่ประชุมสภาแล้ว จึงได้ตราเป็นกฎหมาย แต่กฎหมายฉบับนี้ไม่ได้คุ้มครองสิทธิถึงอาชญากรรมที่ไม่มีเหยื่อหรือผู้เสียหาย เนื่องจากผู้กระทำความผิดตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมเอง หรืออาจกล่าวได้ว่าผู้กระทำความผิดเป็นทั้งอาชญากรและเป็นเหยื่อไปพร้อม ๆ กัน หรืออาจเรียกว่าเป็นอาชญากรรมที่ตนเองยินยอม (นวลจันทร์ ทศนชัยกุล, 2540: 149) การประกอบอาชญากรรมที่ปราศจากผู้เสียหาย เช่น ความผิดเกี่ยวกับการพนัน ความผิดเกี่ยวกับรักร่วมเพศ ความผิดเกี่ยวกับการทำแท้ง ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยเฉพาะความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับอาชญากรรมอื่น ๆ แล้วพบว่า เป็นอันตรายต่อสังคมในระดับต่ำ (อัจฉริยา ชูตินันท์, 2561: 60) แต่เห็นได้ว่าคำว่าเหยื่ออาชญากรรมเป็นคำที่ไม่ปรากฏอยู่ในกฎหมาย ซึ่งกฎหมายเรียกเหยื่ออาชญากรรมว่า ผู้เสียหายหรือพยาน แล้วแต่กรณี โดยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (4) ให้นิยามคำว่า

ผู้เสียหาย ว่า บุคคลผู้ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำผิดฐานใดฐานหนึ่ง รวมทั้งบุคคลอื่นที่มีอำนาจจัดการแทนได้ ตามมาตรา 4, 5, และ 6 (จุฬารัตน์ เอื้ออำนวย, 2551: 160-161) ซึ่งเหยื่ออาชญากรรมครอบคลุมถึงพยานด้วย ดังนั้นนอกจากมาตรการตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ซึ่งจัดว่าเป็นการคุ้มครองเหยื่ออาชญากรรม และเหยื่อกระบวนการยุติธรรมดังกล่าวแล้ว ยังมีพระราชบัญญัติที่ถือว่าเป็นการคุ้มครองเหยื่ออาชญากรรมอีกสองฉบับ ก็คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 และพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. 2558

พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 ได้กำหนดสิทธิสำหรับพยาน ซึ่งครอบคลุมพยานที่มีสถานะเป็นเหยื่ออาชญากรรม ได้แก่ สิทธิที่ได้รับการคุ้มครองความปลอดภัยเมื่อถูกคุกคามในฐานะพยานในคดีอาญา สิทธิที่ได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสม สิทธิที่ได้รับเงินค่าตอบแทนจากการมาให้ข้อเท็จจริงต่อพนักงานสอบสวนหรือเบิกความต่อศาล สิทธิที่ได้รับค่าตอบแทนความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย ชื่อเสียง ทรัพย์สินอันเนื่องมาจากการเป็นพยานในคดีอาญา และสิทธิที่ได้รับเงินค่าใช้จ่ายในการคุ้มครองพยานในคดีอาญา ตามระเบียบกระทรวงยุติธรรม ว่าด้วยค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายแก่พยาน สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดานของพยานหรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2547 ส่วนพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. 2558 ได้บัญญัติให้มีการจัดตั้งกองทุนยุติธรรมซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับค่าใช้จ่าย เพื่อช่วยเหลือประชาชนที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการดำเนินคดี การปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย การช่วยเหลือผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือผู้ได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน การให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน และการดำเนินงานกองทุนหรือบริหารกองทุนและกิจการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมของกองทุน โดยที่มาของแหล่งเงินทุนมาจากเงินอุดหนุนหรือเงินงบประมาณจากภาครัฐ ค่าธรรมเนียม ค่าปรับตามคำพิพากษาในคดีแพ่งและคดีอาญา ผู้บริจาค และกำหนดให้จัดตั้งสำนักงานกองทุนยุติธรรมขึ้นในสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม นอกจากพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 และพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. 2558 ยังพบว่ามีกฎหมายที่เข้ามามีส่วนสำคัญในนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ซึ่งก็คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นกรณีได้รับค่าใช้จ่ายเมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นแก่ผู้ประสบภัยจากรถที่ได้ทำประกันภัยไว้ ซึ่งรวมถึงค่ารักษาพยาบาลและเสียชีวิต ซึ่งการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมนี้เป็นลักษณะของรัฐสวัสดิการรูปแบบหนึ่ง แม้กระทั่งตามพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 และพระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553

รัฐสวัสดิการเต็มรูปแบบนอร์เวย์และสวีเดน รูปแบบหลักในการดูแลเหยื่ออาชญากรรมในประเทศนอร์เวย์ที่จัดสรรโดยภาครัฐยังคงเป็นการให้เงินช่วยเหลือ โดยองค์กรภาคเอกชนต่าง ๆ เข้ามาดูแลช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในลักษณะอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากการช่วยเหลือทางการเงิน เช่น การฟื้นฟูสมรรถภาพ และการให้กำลังใจกับเหยื่ออาชญากรรม (Barken & Bryjak, 2011) ซึ่งถือว่าการคุ้มครองผู้เสียหายในคดีอาญาเป็นความจำเป็นที่รัฐต้องให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลที่ได้รับผลร้ายจากอาชญากรรมในฐานะที่เป็นเหยื่ออาชญากรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคดีอาญาร้ายแรง รัฐได้รับทราบถึงความสูญเสียของผู้ที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม ซึ่งหากรัฐไม่ยื่นมือเข้าช่วยเหลือ ผู้เสียหายต้องทนทุกข์ทรมานจากผลกระทบที่ตนเองไม่ได้เป็นผู้ก่อขึ้นนั้น ซึ่งอยู่บนพื้นฐานที่รัฐมีหน้าที่ในการป้องกันอาชญากรรม หากรัฐไม่สามารถให้ความคุ้มครองแก่ประชาชนให้ปลอดภัยจากอาชญากรรมได้ จึงสมควรรับผิดชอบ และรัฐสมควรให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลที่ต้องการความช่วยเหลือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เสียหายที่เป็นเหยื่ออาชญากรรม (คมสัน โปธิ์คง และสิริพันธ์ พลรบ, 2550: 7) ประเทศใดที่ยึดถืออุดมการณ์ของรัฐสวัสดิการ ย่อมมีลักษณะและรูปแบบที่ว่า (1) เป็นหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปมีบทบาท (2) สวัสดิการของประชาชนที่รัฐเข้าไปจัดการส่วนใหญ่เพื่อจัดการความเป็นอยู่ขั้นมูลฐาน ก็คือ ปัจจัย 4 ของประชาชน (3) เป็นการยื่นมือเข้าไปช่วยเหลือความทุกข์ยากของประชาชน (4) สวัสดิการที่รัฐให้นั้นต้องมุ่งให้ประชาชนได้รับ โดยมีมาตรฐานขั้นต่ำสุดสามารถดำรงชีพอยู่ได้อย่างไม่เดือดร้อน (5) บริการสังคมประกอบด้วยหลักใหญ่ ๆ ก็คือ บริการทางการศึกษา บริการทางการแพทย์ สาธารณสุข การประชาสัมพันธ์ การประกันสังคม และทั้งสี่อย่างนี้ดำเนินการไปพร้อม ๆ กัน (6) สวัสดิการที่รัฐจัดให้ต้องจัดอย่างก้าวหน้า และบริการอย่างกว้างขวางไม่ใช่ให้แก่ใครคนใดคนหนึ่ง โดยเฉพาะ (7) รัฐควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีความภาคภูมิใจด้วยการให้เขาได้ช่วยตัวเองเหมือนกัน (ไฟโรจน์ ลีตปริชา, 2519 อ่างใน สุเทพ เซาวลิต, 2527) สำหรับการดำเนินโครงการในลักษณะการให้ความช่วยเหลือประชาชนในรูปสวัสดิการ ต้องมีการกำหนดกฎเกณฑ์และคุณสมบัติของผู้ได้รับประโยชน์ให้ชัดเจนและเป็นธรรม การดำเนินนโยบายควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายได้อย่างทั่วถึงเพื่อลดระดับความเหลื่อมล้ำ ในการเข้าถึงโครงการช่วยเหลือประชาชนของภาครัฐ (ธนพันธ์ ไส้ประกอบทรัพย์ และคณะ, 2560)

นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในสหราชอาณาจักรเริ่มต้นจากกรณีของ มาร์เจอร์รี่ ฟราย ส่วนประเทศไทยเริ่มต้นจากกรณีของ นางสาวเซอร์รี่แอน ดันแคน โดยในสหรัฐอเมริกาได้มีกฎหมายการป้องกันเหยื่อและพยาน ค.ศ. 1982 โดยได้จัดตั้งเป็นกองทุนเพื่อช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมเป็นการเฉพาะ ซึ่งในปี ค.ศ. 1989 มีเงินงบประมาณกองทุนเพื่อช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม 133 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และในปี ค.ศ. 2017 มีเงินกองทุนเพื่อช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมจำนวน 6.58 พันล้านเหรียญสหรัฐ และมีการปกป้องเหยื่อที่เกิดจากการค้ามนุษย์ตาม

กฎหมายการค้ำมนุษย์ (NCVRW Resource Guide, 2018: 1-32) สำหรับในประเทศญี่ปุ่นเองก็มีการจัดตั้งหน่วยงานระดับกรมขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือแก่ประชาชนที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมโดยเฉพาะแบบครบวงจร โดยยึดต้นแบบค่าตอบแทนและการสนับสนุนเหยื่ออาชญากรรมของประเทศสวีเดน และหน่วยงานชดเชยความเสียหายทางอาญาของประเทศนอร์เวย์ ซึ่งการใช้คำว่าทนายในประเทญี่ปุ่น ตามกฎหมายการจ่ายเงินช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม มีความหมายแตกต่างจากคำว่าทนายตามประมวลกฎหมายแพ่ง กล่าวคือ คำว่า ทนาย ตามกฎหมายการจ่ายเงินช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ได้แก่ (1) สามีหรือภรรยา ไม่ว่าจะได้มีการสมรสกันตามกฎหมายหรือไม่ (2) บุตร บิดามารดา หลาน ปู่ย่าตายาย พี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน ซึ่งดำรงชีพด้วยรายได้ของเหยื่ออาชญากรรม และ (3) บุตร บิดามารดา หลาน ปู่ย่าตายาย พี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน ซึ่งไม่ได้ดำรงชีพด้วยรายได้ของเหยื่ออาชญากรรม กฎหมายได้จัดระดับในการได้รับเงินช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมสำหรับทนายดังกล่าวเอาไว้ เรียงตามลำดับของบทบัญญัติของกฎหมาย กล่าวคือ บุคคลในกลุ่มที่ 1 ย่อมมีสิทธิได้รับก่อนกลุ่มที่ 2 และบุคคลกลุ่มที่ 2 ย่อมมีสิทธิได้รับก่อนกลุ่มที่ 3 ในกรณีของบุตรจะมีสิทธิได้รับก่อนบิดามารดา บิดามารดามีสิทธิได้รับก่อนหลาน หลานมีสิทธิได้รับก่อนปู่ย่าตายาย และปู่ย่าตายายมีสิทธิได้รับก่อนพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน ซึ่งในกรณีของบุตรนั้นหากในขณะที่มีการกระทำความผิดอาญาจนผู้เสียหายถึงแก่ความตาย บุตรยังไม่คลอดจากครรภ์มารดา และคลอดออกมาในภายหลังจากที่เหยื่ออาชญากรรมถึงแก่ความตาย ให้พิจารณาว่ามารดาของบุตรคนดังกล่าว นั้นดำรงชีพโดยอาศัยรายได้ของเหยื่ออาชญากรรมหรือไม่ หากมารดาของบุตรคนดังกล่าวนั้นดำรงชีพโดยอาศัยรายได้ของเหยื่ออาชญากรรม บุตรที่คลอดออกมาในภายหลังนั้นจะเป็นบุคคลกลุ่มที่ 2 แต่หากมารดาของบุตรคนดังกล่าวนั้นไม่ได้ดำรงชีพโดยอาศัยรายได้ของเหยื่ออาชญากรรม บุตรที่คลอดออกมาในภายหลังนั้นจะเป็นบุคคลกลุ่มที่ 3 นอกจากนี้ ในส่วนของคำว่า บิดามารดา กฎหมายไม่ได้จำกัดเฉพาะบิดามารดาที่ได้จดทะเบียนสมรสกันเท่านั้น บิดามารดาตามความเป็นจริงก็อยู่ในความหมายของคำว่าบิดามารดาที่มีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม สำหรับในกรณีของบิดามารดาบุตรธรรมย่อมมีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมก่อนบิดามารดาที่แท้จริง โดยไม่คำนึงว่าบิดามารดาที่แท้จริงจะได้จดทะเบียนสมรสกันหรือไม่ (ณภัทร สรอัฐม์ และคณะ, 2558) สำหรับประเทศฟิลิปปินส์ก็ได้มีการจัดตั้งสำนักงานคุ้มครองเหยื่ออาชญากรรม ตามกฎหมายเหยื่ออาชญากรรม ค.ศ. 2010 แต่นักวิชาการส่วนใหญ่เห็นว่ากฎหมายของฟิลิปปินส์ในการคุ้มครองเหยื่ออาชญากรรมนั้นไม่ได้มีผลในทางปฏิบัติที่มีประสิทธิผลมากนัก โดยเฉพาะเหยื่ออาชญากรรมระหว่างการประกาศใช้กฎอัยการศึกในปี ค.ศ. 1972 ถึง ค.ศ. 1986 เนื่องจากไม่มีการดำเนินคดีกับประธานาธิบดีมาร์กอส อย่างจริงจังแต่ประการใด (Wharton, 2013)

ประเทศไทยก่อนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 แม้มีการศึกษาถึงหลักการ การชดเชยความเสียหายโดยรัฐ เนื่องจากฐานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำผิดไม่เอื้อต่อการชำระหนี้ค่า สิ้นไหมทดแทน รัฐเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันไม่ให้เกิดอาชญากรรมในสังคมบกร่อง จึงควรมี บริการทางด้านสวัสดิการสังคมแก่ผู้ที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม ซึ่งเป็นบุคคลที่ได้รับผลร้ายแทน สมาชิกคนอื่นในสังคม ซึ่งหลังรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ระยะเวลาแรกยังไม่มี กฎหมายลูกรองรับมาตรา 245 ของรัฐธรรมนูญอย่างชัดเจน ในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมที่ ได้รับความเสียหายทางร่างกาย จิตใจ จากการกระทำผิดอาญาที่ร้ายแรง และทายาทของเหยื่อ อาชญากรรม จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่ จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ขึ้น ซึ่งเป็นนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมที่ออกมาในรูปแบบ ของกฎหมาย การประเมินการนำนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไปสู่การปฏิบัติ นั้น จึง สะท้อนว่านโยบาย หรือแผนงาน หรือโครงการ บรรลุตามตามวัตถุประสงค์หรือไม่ การปฏิบัติตาม นโยบาย หรือแผนงาน หรือโครงการ ลื่นเปลื้องทรัพยากรเพียงใด (ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2544) ซึ่ง การศึกษาในอดีตเกี่ยวกับพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่ จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ในประเทศไทยจำนวนมากพบว่า การแจ้งให้ผู้เสียหายในคดีอาญา ทราบถึงสิทธิ์และความก้าวหน้าในคดีที่ตนเป็นผู้เสียหายในทุกขั้นตอนของกระบวนการดำเนินการ การประชาสัมพันธ์ให้แก่ประชาชนทุกกลุ่มอาชีพ ระยะเวลาในการยื่นคำขอ ยังมีข้อบกพร่อง แม้บาง งานมีการศึกษาให้แยกกฎหมายเพื่อไม่ให้เกิดความสับสนในทางปฏิบัติ และนิยามความเป็นผู้เสียหาย ในคดีอาญาเสียใหม่ให้ครอบคลุมถึงคู่สมรส ผู้พิทักษ์ ผู้ปกครอง บุตร บุคคลสายเลือดเดียวกัน สมาชิก ในครอบครัว หรือสามี หรือภริยาที่ไม่สมรส หรือผู้ที่ผู้เสียหายพึ่งพิงอยู่ตามสภาพความเป็นจริง เนื่องจากการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างการกำหนดวัตถุประสงค์ และการ ดำเนินกิจกรรมเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์นั้น (Pressman & Wildavsky, 1973)

กรณีของจำเลย ปริมาณคดีที่ถึงที่สุดแล้ว ศาลยกฟ้องเป็นจำนวนมาก จำเลยที่ถูกยกฟ้องตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 185 และมาตรา 227 ที่ถูกยกฟ้องเช่นเดียวกัน แต่ ได้รับความช่วยเหลือเยียวยาจากรัฐ ไม่เหมือนกัน ถ้าเป็นจำเลยที่ถูกยกฟ้องตามมาตรา 227 ก็จะไม่ได้รับความช่วยเหลือเยียวยาจากรัฐ การศึกษาบางงานพบว่า มาตรา 5 ที่บัญญัติว่า การเรียกร้องหรือการ ได้มาซึ่งสิทธิ์ หรือประโยชน์ตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่เป็นการตัดสิทธิ์หรือประโยชน์ที่ผู้เสียหายหรือ จำเลยพึงได้รับตามกฎหมายอื่น ซึ่งมีผลกระทบต่อผู้เสียหายในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน และไม่ ปรากฏว่าคณะกรรมการคนใดเป็นผู้ที่เข้าไปรับรู้ถึงพฤติการณ์แห่งคดีในการพิจารณาพิพากษาของ ศาล บางงานเสนอว่าควรกำหนดให้องค์กรศาลเป็นผู้ทำหน้าที่พิจารณาคำขอรับค่าทดแทนตาม เงื่อนไขและหลักเกณฑ์การได้สิทธิ์ของจำเลยในคดีอาญา และให้ศาลยึดหลักการดำเนินคดีอาญาโดย

รัฐและหลักค้นหาความจริง เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้เป็นจำเลยในคดีอาญา เนื่องจากกระบวนการวิธีพิจารณาคดีของศาลไทยยึดหลักการกล่าวหาในการพิจารณาคดีมากเกินไป ไม่ได้ใช้หลักการค้นหาความจริงในเนื้อหาในการแสวงหาข้อเท็จจริงในการพิสูจน์ความผิดแต่ประการใด และยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้แก่จำเลยเป็นจำนวนมาก เนื่องจากอาศัยว่า “ปล่อยคนผิดสิบคนดีกว่าจับหรือลงโทษผู้บริสุทธิ์เพียงคนเดียว”

กรณีของผู้เสียหาย การศึกษาบางงานแนะนำให้สร้างระบบการสวมสิทธิเรียกค่าเสียหายของรัฐจากผู้กระทำความผิดอาญา และการเรียกคืนเงินค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายจากเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ก่อให้เกิดการจับกุมหรือคุมขังบุคคลผู้ตกเป็นจำเลย และมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าไม่เป็นผู้กระทำความผิด เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของรัฐ และสร้างความระมัดระวังในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ บางงานยังแนะนำอีกว่าให้เปลี่ยนการวินิจฉัยอุทธรณ์โดยศาลอุทธรณ์ไปสู่ระบบของการออกคำสั่งทางปกครอง แต่บางงานก็เสนอว่ากรณีผู้เสียหายเป็นข้าราชการ จ่ายค่าตอบแทนกรณีถึงแก่ความตายแล้ว ให้งดจ่ายค่าจัดการศพ และค่าขาดอุปการะเลี้ยงดู หรือจ่ายให้เฉพาะส่วนที่ยังได้ไม่ครบ กรณีผู้เสียหายได้รับเงินเกินกว่าที่มีสิทธิแล้วให้งดจ่าย กรณีผู้เสียหายได้ทำประกันชีวิตไว้ หากได้รับเงินค่ารักษาพยาบาลมาแล้วให้งดจ่าย กรณีเหตุการณ์ไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ หากได้รับความช่วยเหลือจากคณะกรรมการนโยบายและอำนวยการการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบสืบเนื่องจากความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้มากกว่าแล้วให้งดจ่าย กรณีคดีจราจรหากได้รับเงินมากกว่าตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 แล้วให้งดจ่าย บางงานยังเสนออีกว่าไม่มีหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการรับช่วงสิทธิ์ เพื่อนำเงินกลับคืนสู่รัฐได้ ซึ่งให้ผู้กระทำความผิดมีส่วนรับผิดชอบ โดยรัฐสามารถรับช่วงสิทธิ์จากผู้เสียหาย เพื่อนำเงินที่ผู้กระทำความผิดต้องรับผิดชอบแก่ผู้เสียหายส่วนหนึ่งมาจ่ายคืนแก่รัฐ

บางงานยังพบอีกว่าปริมาณจำนวนคำขอที่มากกว่าจำนวนบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน ทำให้บุคลากรผู้ปฏิบัติงานไม่สามารถดำเนินการตรวจสอบเอกสารข้อเท็จจริงได้ทันตามระยะเวลาที่กำหนด ปัญหาการเยียวยาความเสียหายทางจิตใจยังไม่บัญญัติไว้ในกฎหมาย ขาดกระบวนการที่ช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหายด้านจิตใจ การฟื้นฟูสมรรถภาพจิตใจให้สามารถกลับคืนสู่สังคม ดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติ บางงานเห็นว่านิยามของคำว่าผู้เสียหาย ทำให้เกิดการตีความเกี่ยวกับขอบเขตการเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดของผู้เสียหายค่อนข้างกว้างขวาง ประเทศไทยยังไม่มีบทบัญญัติกฎหมายรองรับสิทธิ์การเยียวยาความเสียหายของผู้ได้รับความเสียหายจากกรณีความรุนแรงทางการเมืองไว้โดยตรง ต้องอาศัยบทบัญญัติของกฎหมายโดยเทียบเคียงจากพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 บางงานพบว่าปัญหางบประมาณในการจ่ายค่าตอบแทนตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและ

ค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ไม่เพียงพอสอดคล้องกับความเสียหายที่เกิดขึ้น บางงานเสนอว่า คณะกรรมการควรให้เหตุผลในการจ่าย หรือไม่จ่าย ให้ละเอียดชัดเจน และเสนอว่าควรมีการแจ้งสิทธิในการได้รับค่าตอบแทนแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาทราบในทุกขั้นตอนของการดำเนินคดีอาญา โดยเริ่มตั้งแต่ในชั้นจับกุม ชั้นสอบสวน ชั้นพิจารณาพิพากษาคดี แต่ประสิทธิภาพการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัตินั้นถดถอยลงหากการดำเนินงานต้องผ่านหลายขั้นตอน (Pressman & Wildavsky, 1973) ซึ่งต้องให้ความสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายนโยบาย โดยพิจารณาตัวแปรที่เชื่อมโยงกับสมรรถนะขององค์กรและการควบคุม (Van Meter & Van Horn, 1975)

สภาพและผลการดำเนินนโยบายในปัจจุบัน กระบวนการของการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ โดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนหลัก ก็คือ ขั้นตอนในระดับมหภาค ซึ่งหน่วยงานระดับสูงทำหน้าที่กำหนดนโยบายและต้องทำให้หน่วยงานระดับล่างนำนโยบายดังกล่าวไปปฏิบัติ โดยใช้วิธีที่เหมาะสม และขั้นตอนในระดับจุลภาค หน่วยงานระดับล่างเมื่อได้รับการถ่ายทอดนโยบายจากระดับบนแล้ว ก็ต้องกำหนดนโยบายภายในของตนให้สอดคล้องกับนโยบายของชาติ (Berman, 1978: 157-184) ซึ่งกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2561 ข้อ 3 ได้แบ่งส่วนราชการกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพออกเป็น (1) สำนักงานเลขาธิการกรม (2) กองพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ (3) กองส่งเสริมการระงับข้อพิพาท (4) กองส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพ (5) กองสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ (6) สำนักงานคุ้มครองพยาน และ (7) สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา ซึ่งระบุให้สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญามีอำนาจ ได้แก่ (1) พัฒนาระบบ มาตรการ และกลไกการช่วยเหลือผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา เพื่อเยียวยาผู้เสียหายหรือผู้ได้รับผลกระทบจากกระบวนการยุติธรรม (2) ดำเนินการเกี่ยวกับการช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาตามกฎหมายว่าด้วยค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (3) ประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อประโยชน์ในการช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาตามที่กฎหมายกำหนด (4) เสนอแนะเพื่อปรับปรุงและแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับ ตลอดจนมาตรการต่าง ๆ ในการส่งเสริมการช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา (5) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา (6) ปฏิบัติการร่วมกับ หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งระบบราชการที่เอื้อต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ย่อมเป็นระบบราชการที่ให้ความสำคัญต่อระเบียบ กฎเกณฑ์ มีการแบ่งงานกันทำอย่างชัดเจน และมีลำดับขั้นการบังคับบัญชาที่เหมาะสม (Weber, 1948)

ปัจจัยนำเข้าในการนำนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไปสู่การปฏิบัติ ด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก การบริหารจัดการ แรงจูงใจ เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงกระบวนการ ยังประสบปัญหาและอุปสรรคอยู่บ้าง การดำเนินการช่วยเหลือยังมีความล่าช้า งบประมาณมีไม่เพียงพอ เนื่องจากต้องอาศัยงบประมาณประจำปีของรัฐเป็นหลัก ไม่มีกองทุนการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมโดยเฉพาะ และยังมีการอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการหรือคณะกรรมการอยู่จำนวนหนึ่งที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาให้คณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทนเพิ่มขึ้นอยู่บ่อยครั้ง การประชาสัมพันธ์สิทธิยังเข้าไม่ถึงประชาชนทุกกลุ่ม ทั้งนี้ หากดำเนินการเชิงรุกในการประชาสัมพันธ์แล้ว จำเป็นต้องตั้งรับโดยการมีงบประมาณในการจ่ายเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมที่เพียงพอก่อน และมีกระบวนการในการช่วยเหลือที่รวดเร็ว ไม่เพียงแต่สนใจเฉพาะกรณีที่เป็นชาวต่างชาติเท่านั้น อีกทั้ง การปฏิบัติงานในพื้นที่กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพยังไม่เป็นที่รู้จักของหน่วยงานทั่วไปและประชาชน เนื่องจากต้องอาศัยอยู่กับสำนักงานยุติธรรมจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม ซึ่งมีทั้งสำนักงานยุติธรรมจังหวัดระบบเดิม และสำนักงานยุติธรรมนำร่อง ในการปฏิบัติงานต้องอาศัยหน่วยงานในต่างสังกัด ซึ่งก็คือ ข้าราชการของกรมคุมประพฤติเป็นผู้ลงนามในเอกสารส่งผลให้เกิดปัญหาและอุปสรรค และมีความล่าช้าในการปฏิบัติงาน เนื่องจากเขาไม่เข้าใจภารกิจของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพดีพอ ซึ่งวัตถุประสงค์นอกจากต้องกระจายชุดแล้ว ยังต้องสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และส่งเสริมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการรับรู้นโยบายนั้นด้วย (Mazmanian & Sabatier, 1982)

การนำนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไปสู่การปฏิบัติมีโครงสร้างแบบคณะกรรมการบริหารเรียกว่า “คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา” ในปี 2559 ให้มีการปรับโครงสร้างของคณะกรรมการโดยมีผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เนื่องจากมีคดีเพศและคดีคามุขย์เข้ามาเกี่ยวข้องในการช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมด้วย อีกทั้ง มีคดีจรรยาชีวิต และจรรยาร่างกายจำนวนมาก ในคณะกรรมการจึงจำเป็นต้องมีผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย ซึ่งผู้แทนคัดเลือกเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรม เนื่องจากเกี่ยวข้องกับเบี้ยประชุม ทั้งนี้ ตามประกาศกระทรวงการคลัง คณะกรรมการมีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายเดือนและอัตราเบี้ยประชุม อัตราไม่เกิน (บาท : คน : เดือน) ประธานจำนวน 6,250 บาท กรรมการ จำนวน 5,000 บาท และเบี้ยประชุมรายครั้งสำหรับกรรมการอนุกรรมการ เลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการ กรรมการในคณะกรรมการ เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการ อัตราไม่เกิน (บาท : คน : ครั้ง) จำนวน 1,600 บาท ส่วนอนุกรรมการในคณะกรรมการ และเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการ อัตราไม่เกิน

(บาท : คน : ครั้ง) จำนวน 1,000 บาท การจัดประชุมคณะอนุกรม อ้างอิงสำนักงบประมาณ โดยดู ความถี่ และความคุ้มค่าในการจัดประชุมแต่ละครั้ง ซึ่งระยะ 5 ปีที่ผ่านมา ในระหว่างปีงบประมาณ 2557 ถึง 2561 ใช้งบประมาณในการช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมซึ่งรวมถึงจำเลยไป จำนวน 360,987,813.36 บาท 454,106,672.64 บาท 605,224,042.00 บาท 600,750,000.00 บาท และ 513,000,000.00 บาท ตามลำดับ ซึ่งมีแนวโน้มที่สูงขึ้นในทุกปี ซึ่งปัญหาของการนำ นโยบายไปปฏิบัติ ก็คือ การขาดการเห็นพ้องต้องกันในจุดมุ่งหมายหรือขาดการประสานงานระหว่าง องค์กรและเมืองครัฐบาลเข้ามาเกี่ยวข้องมากเกินไป (Ribley & Franklin, 1982)

กระบวนการในช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมมีระบบกลไกการช่วยเหลือผู้เสียหาย และจำเลยในคดีอาญาของกรุงเทพมหานคร ภูมิภาค และจังหวัด แบ่งเป็น 3 ช่วง ได้แก่ (1) ต้นทาง เป็นการรับคำขอ แสวงหาข้อเท็จจริง และทำความเข้าใจ (2) กลางทาง เป็นการเสนอคณะอนุกรรมการ หรือคณะกรรมการ และ (3) ปลายทาง เป็นการแสดงตน เบิกจ่ายโดยตรงถึงผู้เสียหาย ซึ่งมีข้อแม้ว่า ในช่วงปลายทางจะไม่กำหนดระยะเวลาจนกว่าผู้เสียหายจะมาแสดงตน ซึ่งการนำนโยบายไปสู่การ ปฏิบัติเป็นกระบวนการที่นำนโยบายที่กำหนดมาทำให้เกิดผล เป็นการตัดสินใจดำเนินกิจกรรมที่ ต่อเนื่องโดยมุ่งให้เกิดผลตามนโยบายที่กำหนด (Lester & Goggin, 1998)

การดำเนินการเบิกจ่ายงบประมาณยังมีความล่าช้า ในแต่ละปีงบประมาณมีแผนขอตั้ง งบประมาณได้ 300 ล้านบาท แต่ผลการเบิกจ่ายเกินกว่าแผน โดยเงินส่วนเกินนี้มาจากเงิน งบประมาณกลางของรัฐบาล ซึ่งในระหว่างขออนุมัติเงินงบประมาณกลางในระหว่างปีงบประมาณจะมีช่วงเวลาในการของบประมาณจากรัฐบาลที่มีความล่าช้า จึงส่งผลให้การเบิกจ่ายงบประมาณให้กับ เหยื่ออาชญากรรมผู้รับความช่วยเหลือและเยียวยาที่มีความล่าช้าตามไปด้วย โดยระบบงบประมาณในการ ขออนุมัติงบประมาณกลางของรัฐบาล จำเป็นต้องใช้งบประมาณเดิมให้หมดเสียก่อน ทั้งนี้ ในอดีต กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพมีเงินสำรองจ่ายให้กับเหยื่ออาชญากรรมก่อน โดยเงินนั้นไม่ใช่เงิน งบประมาณรายจ่ายประจำปีและไม่ใช้งบประมาณกลาง แต่เป็นเงินที่ได้จากการจัดคอนเสิร์ต เมื่อ ประเมินสถานการณ์ว่าสามารถเบิกจ่ายเงินกลับได้ ก็จะดำเนินการจ่ายเงินให้กับเหยื่ออาชญากรรม ก่อน เรียกว่า “เงินฉุกเฉิน” ซึ่งนโยบายเกิดผลกระทบทางลบน้อยในทางปฏิบัติได้ต้องได้รับการ สนับสนุนทางการเงินอย่างเพียงพอ (Sabatier & Mazmanian, 1981) นอกจากนี้ บุคลากรใน การปฏิบัติงานยังมีไม่เพียงพอ ผู้ปฏิบัติงานมีสามระดับ ก็คือ ข้าราชการ พนักงานราชการทั่วไป และ พนักงานจ้างเหมาบริการ โดยพนักงานจ้างเหมาบริการจัดจ้างในลักษณะจ้างทำของ ซึ่งลักษณะการ จ้างทำของ คือ สัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่งเรียกว่าผู้รับจ้าง ตกลงจะทำการงานสิ่งใดสิ่งหนึ่งจนสำเร็จ ให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้ว่าจ้าง และผู้ว่าจ้างตกลงจะให้สินจ้างเพื่อผลสำเร็จแห่งการที่ทำงาน โดยจ่ายค่าจ้างเป็นรายเดือน พนักงานจ้างเหมาบริการยังมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานน้อย อีกทั้ง

พนักงานจ้างเหมาบริการมีการเปลี่ยนเข้าออกบ่อยครั้ง ซึ่งจำนวนบุคลากรที่นำเอานโยบายไปปฏิบัติ นั้น ตามปกติมักมีน้อยกว่าจำนวนที่ต้องการ สำหรับปฏิบัติให้เป็นผลสำเร็จ ผลของการขาดแคลน กำลังคนดังกล่าวมีส่วนโดยตรงต่อการไม่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบาย (Edwards, 1980) อีกทั้ง บุคลากรที่ทำงานด้านเยื่ออาชญากรรมมีมุมมองมิติเดียว ซึ่งก็คือ เน้นจ่าย ค่าตอบแทนค่าเสียหาย ขาดสหวิชาชีพเข้ามาดูแลและเยียวยา สวัสดิการของกรมคุ้มครองสิทธิและ เสรีภาพยังไม่เหมาะสมต่อการปฏิบัติงานของพนักงานจ้างเหมาบริการ

มาตรฐานกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานและระยะเวลาการให้บริการ พ.ศ. 2561-2562 จำนวน 21 วัน เริ่มนับหากเอกสารประกอบสำนวนครบ ทั้งนี้ ไม่รวมระยะเวลาการแสดงตนของผู้เสียหายและการเบิกจ่ายงบประมาณ ในกระบวนการขอรับค่าตอบแทนกรณีผู้เสียหายหากไม่พอใจ เงินที่ได้หรือจำเลยไม่พอใจผลการวินิจฉัย สามารถยื่นอุทธรณ์ผ่านคณะกรรมการพิจารณา กลั่นกรองอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและ ค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ภายใน 30 วัน ซึ่งการกำหนดระยะเวลาในการทำสำนวนภายใน 21 วัน ซึ่งในความเป็นจริงไม่สามารถที่จะทำได้ เนื่องจากจังหวัดที่เป็นคณะกรรมการ ดูแลสำนวนของ จังหวัดอื่นด้วย และได้รับสำนวนจากจังหวัดในความดูแลล่าช้า และขาดเอกสารสำคัญในการพิจารณา สำนวน การพิจารณาจ่ายเงิน ระยะเวลาจ่ายเงินไม่แน่นอน ยังช้าอยู่มาก ไม่มีมาตรฐานในการกำหนด ระยะเวลาการจ่ายไว้แน่นอน

แต่ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเยื่ออาชญากรรมในภาพรวมมี ความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับความสามารถในการปฏิบัติงานในพื้นที่ในการดำเนินนโยบายการ ช่วยเหลือเยื่ออาชญากรรม ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่สามารถควบคุมเยื่ออาชญากรรมในการขอรับการ ช่วยเหลือเยียวยาได้ เนื่องจากเขามีทรัพยากรไม่เพียงพอที่จะปฏิบัติงานตามนโยบายในการช่วยเหลือ เยื่ออาชญากรรมได้ทั้งหมด ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่สามารถใช้ดุลยพินิจเพื่อแจกจ่ายผลประโยชน์หรือ ลงโทษเยื่ออาชญากรรมในการขอรับการบริการช่วยเหลือเยียวยาได้ อีกทั้ง ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่คิดว่า เขามีความสำคัญน้อย และถูกกดขี่จากระบบราชการ ในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเยื่อ อาชญากรรม ซึ่งผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่มีส่วนที่เหมือนกันหลายอย่าง เนื่องจากมีประสบการณ์และ เงื่อนไขการทำงานคล้ายกัน การให้บริการของผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่มีผลกระทบต่อประชาชน ขณะเดียวกันตัวผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ก็ได้รับผลกระทบจากบริบททั้งทางสังคมและการเมือง การ ให้บริการของผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่มีมากน้อยเท่าใดขึ้นอยู่กับข้อกำหนดของหน่วยงานรัฐ (Lipsky, 1980: 4-12) นโยบายของผู้บริหารในการลงพื้นที่เกิดเหตุภายใน 24 ชั่วโมง แล้วรายงานให้ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หรือกระทรวงยุติธรรมทราบ ยังประสบปัญหาและอุปสรรค เนื่องจาก ไม่มียานพาหนะที่เพียงพอ รวมถึงระบบการเบิกจ่ายค่าเดินทางยังไม่เอื้ออำนวยต่อการลงพื้นที่เกิดเหตุ

ทั้งจังหวัด และภาครัฐยังสนับสนุนองค์กรพัฒนาเอกชนไม่เพียงพอในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม อาสาสมัครคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเข้าปฏิบัติงานในพื้นที่ค่อนข้างลำบาก เนื่องจากอิทธิพลจากกลุ่มผู้มีอิทธิพล เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นักการเมืองท้องถิ่น ที่ถูกตั้งข้อสังเกตว่าอาจสนับสนุนอาชญากรในการกระทำความผิด และประชาชนทั่วไปยังไม่เห็นด้วยกับเอกสารที่มากเกินไปในการยื่นคำขอรับค่าตอบแทนผู้เสียหาย

เมื่อจัดอันดับความสำคัญจากมากไปน้อยของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม เรียงตามลำดับ ก็คือ (1) ความเข้าใจและทัศนคติของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ (2) ความเป็นไปได้ในกลไกภายในองค์กรหรือระหว่างองค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ (3) ความชัดเจนของวัตถุประสงค์ของนโยบาย (4) การเห็นผลได้ตามลักษณะของนโยบาย (5) ความเป็นไปได้ทางการเมือง (6) ความเป็นไปได้ทางเทคโนโลยี (7) ความสามารถของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ และ (8) ความเพียงพอของทรัพยากร อีกทั้ง เมื่อจัดอันดับความสำคัญจากมากไปน้อยของระดับความพึงพอใจต่อระบบการช่วยเหลือและเยียวยาตามนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมของรัฐ เรียงตามลำดับ ก็คือ (1) คุณภาพการให้บริการของเจ้าหน้าที่ของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา หรือสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ หรือสำนักงานยุติธรรมจังหวัดทั่วประเทศ หรือสถานีตำรวจทั่วประเทศ (2) การเห็นผลได้ตามนโยบายการช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมของรัฐตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้อง (3) การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และการประชาสัมพันธ์ (4) ความสามารถของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา หรือสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ หรือสำนักงานยุติธรรมจังหวัดทั่วประเทศ หรือสถานีตำรวจทั่วประเทศ และ (5) ความคุ้มค่าของค่าตอบแทนเหยื่ออาชญากรรม แม้กระนั้น พนักงานสอบสวนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติยังทราบว่าการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพมีเจ้าหน้าที่ประจำอยู่ที่สถานีตำรวจภูธรเมืองน้อย

การดำเนินการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมเป็นการกระทำบนอำนาจบริหารไม่ใช่อำนาจตุลาการตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ระเบียบ และแนวทางการพิจารณา เปิดกว้างให้ดุลยพินิจแก่คณะอนุกรรมการมากขึ้นไป ซึ่งไม่มีระเบียบรองรับการใช้ดุลยพินิจที่ผิดพลาด คณะอนุกรรมการเห็นว่าการใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาควรบอกเป็นตัวเลขการจ่ายที่ชัดเจนไม่คลุมเครือ และการตีความ มาตรา 3 ที่ผู้เสียหายต้องไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดว่า “การมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดต้องพิจารณาอย่างไร” ซึ่งยากต่อการตีความของคณะอนุกรรมการ หลักเกณฑ์การจ่ายค่ารักษาพยาบาล และค่าตอบแทนความเสียหายอื่น กรณีโรงพยาบาลของรัฐและเอกชนแตกต่างกัน และมีความคลุมเครือ ซึ่งการปฏิบัติตามนโยบายเกิดผล

กระทบในทางลบมากน้อย เมื่อนโยบายนั้นมีการเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ น้อยที่สุด และมีความเห็นพ้องต้องกันในวัตถุประสงค์ในระดับสูง (Van Meter & Van Horn, 1975) พฤติการณ์แห่งคติความผิดทางเพศกรณีผู้เสียหายดูเหมือนจะสมยอมไม่ควรจ่ายขั้นต่ำถึง 5,000 บาท คดีคำมณูษย์กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพจะพิจารณาให้เข้ากรณีความผิดเกี่ยวกับเพศตามรายการแนบท้ายพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 แต่ถ้าไม่เข้ากรณีความผิดเกี่ยวกับเพศทางกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพจะส่งต่อไปยังกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558 และ พ.ศ. 2560 และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 พ.ศ. 2562 ซึ่งต้องมีการบูรณาการข้อมูลและมีความจำเป็นต่อนำเทคโนโลยีสารสนเทศในการเชื่อมต่อข้อมูลร่วมกับสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล เพื่อให้การบริหารจัดการในการทำคำขอรับค่าตอบแทนผู้เสียหายมีความคล่องตัวมากยิ่งขึ้น

การรายงานสถิติกรณีรวมคดี เช่น คดีจรรยาชีวิต จรรยาร่างกาย ครอบครัวทั้งพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 และพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 ยังไม่มีการเปรียบเทียบกับสถิติคดีของของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และยังไม่มีการรายงานในลักษณะของผู้เสียหายและจำเลยคู่กันไป อีกทั้ง ยังไม่มีการระบุชัดเจนว่าเหตุใดจึงจ่ายตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ยังขาดการเชื่อมต่อและบูรณาการฐานข้อมูลระหว่างกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมการขนส่งทางบก ศาลยุติธรรม และกรมราชทัณฑ์ ทั้งนี้ ปัจจุบันกำลังดำเนินการเชื่อมต่อและบูรณาการฐานข้อมูลกับสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย แต่ยังไม่บรรลุผล เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยต้องมีการบูรณาการกับบริษัทกลางคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถอีกทอดหนึ่ง แต่การเชื่อมต่อและบูรณาการฐานข้อมูลจากกรมการปกครองได้ดำเนินการสำเร็จแล้ว อีกทั้ง บันทึกการแจ้งสิทธิพนักงานสอบสวนต้องลงความเห็นจากการสอบสวนเบื้องต้นว่า ผู้เสียหายไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และหากปรากฏภายหลังว่าผู้เสียหายมีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดจะแจ้งให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หรือสำนักงานยุติธรรมจังหวัดทราบ หรือผู้เสียหายอาจมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด บันทึกการแจ้งสิทธินี้มีส่วนหนึ่งที่ส่งคืนให้กับผู้เสียหาย ผู้เสียหายจึงเกิดการกังวลว่าทำไมตนถึงเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิด บันทึกการแจ้งสิทธิที่มอบให้ให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หรือสำนักงานยุติธรรม

จังหวัด กับบันทึกการแจ้งสิทธิที่มอบให้ผู้เสียหายที่มีแบบฟอร์มที่แตกต่างกัน พนักงานสอบสวนยังทราบอยู่น้อยกว่ากรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพมีเจ้าหน้าที่ประจำอยู่ ณ สถานีตำรวจ เพื่อทำหน้าที่ในการช่วยเหลือเยียวยาเหยื่ออาชญากรรม เหยื่ออาชญากรรมยังมีความรู้ความเข้าใจน้อยเกี่ยวกับนโยบายการช่วยเหลือและเยียวยาของภาครัฐ

การแจ้งสิทธิผู้เสียหายดำเนินการโดยพนักงานสอบสวนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพที่เกี่ยวข้อง การละเว้นการแจ้งสิทธิให้กับเหยื่ออาชญากรรม พนักงานสอบสวน ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพที่เกี่ยวข้อง อาจเข้าข่ายมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157 ซึ่งตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 มาตรา 6/1 บัญญัติว่า ในคดีที่มีการร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้ผู้เสียหายหรือทายาทซึ่งได้รับความเสียหายที่มาร้องทุกข์ดังกล่าวทราบถึงสิทธิการได้รับค่าตอบแทนตามพระราชบัญญัตินี้ เมื่อได้มีการแจ้งแล้ว ให้พนักงานสอบสวนบันทึกรายละเอียดการแจ้งนั้นไว้ในสำนวนคดีซึ่งตนรับผิดชอบ ด้วย ซึ่งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157 กับการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งรวมถึงกระบวนการแจ้งสิทธิให้กับเหยื่ออาชญากรรมที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น บัญญัติว่า ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ดังนี้พนักงานสอบสวนจึงมี “หน้าที่” ในการแจ้งสิทธิให้กับผู้เสียหายในคดีอาญาหรือเหยื่ออาชญากรรมทราบ มิเช่นนั้นอาจเข้าข่าย “ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต” ซึ่งต้องพิจารณาทั้งองค์ประกอบภายนอกและองค์ประกอบภายในประกอบกัน

การจ่ายค่าตอบแทนความเสียหายอื่นในกรณีบาดเจ็บ นายแพทย์แต่ละคนวางหลักเกณฑ์ไม่เหมือนกันในแต่ละคณะอนุกรรมการ คำสั่งการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ประจำภูมิภาคก็ดี หรือประจำจังหวัดก็ดี ย่อมมีผู้อำนวยการโรงพยาบาลประจำจังหวัดหรือผู้แทน หรือแพทย์นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด อยู่ในคณะอนุกรรมการด้วย ซึ่งการประชุมแต่ละครั้งมีนายแพทย์เข้าประชุมไม่ใช่คนเดียวกัน ย่อมส่งผลให้ดุลยพินิจในการพิจารณาย่อมแตกต่างกันไปด้วย กรณีประพติตนเป็นพลเมืองดีจนได้รับบาดเจ็บจ่ายค่าตอบแทนความเสียหายอื่น จำนวน 50,000 บาท ซึ่งคำว่า “พลเมืองดี” ตีความได้ยากและคลุมเครือ การเยียวยาทางด้านจิตใจกระทำได้ลำบากและไม่มีเกณฑ์ว่าระดับไหนจึงจะได้รับการเยียวยา และเยียวยาในรูปแบบใด ค่าขาดประโยชน์นำมาหาได้ในระหว่างที่ไม่สามารถประกอบการ

งานได้ กรณีผู้เสียหายหนึ่งคนประกอบหลายอาชีพ เช่น ข้าราชการ ทำสวน ขับวินมอเตอร์ไซด์ การใช้ดุลยพินิจของคณะกรรมการจ่ายหรือไม่จ่าย และจ่ายจำนวนเท่าใด ยังเป็นไปค่อนข้างลำบาก ซึ่งการที่นโยบายได้รับการปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยแค่ไหนนั้น ขึ้นอยู่กับความไม่ชัดเจนของวัตถุประสงค์ของนโยบายนั้น ๆ ด้วย (Mazmanian & Sabatier, 1980) ค่าขาดประโยชน์นำมาหาได้ในระหว่างที่ไม่สามารถประกอบการทำงานได้ในอัตราค่าจ้างขั้นต่ำในท้องที่จังหวัดที่ประกอบการทำงาน เป็นระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี นับแต่วันที่ไม่สามารถประกอบกิจการงานได้ตามปกติ จึงควรกำหนดจากแรงงานขั้นต่ำมากกว่าที่กำหนดกรณีมีงานทำหรือไม่มีงานทำจากกรณีว่างงาน นอกจากนี้ ประชาชนยังมีความรู้ความเข้าใจน้อยเกี่ยวกับนโยบายการช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมของรัฐ ประชาชนบางคนยังไม่ทราบสถานที่ตั้งของสำนักงานยุติธรรมจังหวัด ประชาชนที่ยากจน อยู่ในพื้นที่ห่างไกล ทुरกันดาร แล้วต้องเดินทางไปยื่นคำขอที่สำนักงานยุติธรรมจังหวัดบ่อยครั้ง ซึ่งมีค่าใช้จ่ายและค่าเดินทาง จึงลำบาก

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการนำนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไปสู่การปฏิบัติ ปัจจัยด้านนโยบาย กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพมีแนวคิดในการศึกษากฎหมายที่ดูแลเฉพาะผู้เสียหายในคดีอาญาหรือเหยื่ออาชญากรรมแบบครบถ้วนทั้งมิติ โดยจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เสียหายสามารถกลับมาใช้ชีวิตใกล้เคียงกับสภาพเดิมก่อนได้รับความเสียหายมากที่สุด ส่งเสริมการให้คำปรึกษากฎหมายสำหรับประชาชน ส่งเสริมการดำเนินการรับเรื่องราวร้องทุกข์ ฝ้าระวัง และติดตามสถานการณ์การละเมิดสิทธิและเสรีภาพ รวมทั้งประสานงานให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม ส่งเสริมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เพื่อให้มีการชดเชยความเสียหายโดยผู้กระทำผิดให้มากขึ้น ให้อาสาสมัครคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพได้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากเป็นผู้อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด รวมถึงการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในด้านอื่น ๆ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ส่งเสริมการเชื่อมต่อและบูรณาการฐานข้อมูลระหว่างกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศให้สามารถรายงานผลในลักษณะระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ สามารถรายงานในระดับอำเภอ จังหวัด และภูมิภาคได้ ส่งเสริมให้หน่วยงานที่มีอิสระ เชี่ยวชาญ หรือสถาบันการศึกษาเข้าประเมินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ส่งเสริมการรับรู้กระบวนการของการขอรับค่าตอบแทน และติดตามผลว่าเงินที่จ่ายไปในแต่ละคดี เอาเงินไปใช้ตามความประสงค์หรือไม่ และให้มีการขยายเวลาได้อย่างน้อย 1 ครั้งไม่ควรใช้กรอบระยะเวลา 21 ตายตัว ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์สิทธิให้เข้าถึงประชาชนทุกกลุ่ม ปัจจัยด้านการจัดสรรทรัพยากร โดยเฉพาะบุคลากร และงบประมาณ ควรจัดตั้ง “กองทุนเพื่อการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม” โดยเงินกองทุนมาจากเงินประเดิมที่รัฐบาลจัดสรรให้ เงินอุดหนุนจากงบประมาณรายจ่ายประจำปี เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคอุทิศให้ เงินที่ได้รับจากต่างประเทศหรือองค์กรระหว่างประเทศ ดอกผลและ

ผลประโยชน์ที่เกิดจากกองทุน และไม่ควรรู้ให้เงินและทรัพย์สินของกองทุนต้องส่งคืนคลังเป็นรายได้แผ่นดินในแต่ละปีงบประมาณ ปัจจัยด้านพัฒนาระบบช่วยเหลือและเยียวยา การศึกษาวิจัยและการพัฒนา การออกแบบระบบและมาตรการ การพัฒนามาตรฐานกลไกและเครื่องมือ การรายงานการวิเคราะห์ทางสถิติข้อมูลในภาพรวม ในการช่วยเหลือและเยียวยา รวมถึงการติดตามและประเมินผล และให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการช่วยเหลือเยียวยา มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ซึ่งควรมองให้ครบทั้งสี่มุม อันได้แก่ มุมมองด้านการเงิน มุมมองด้านผู้ขอรับบริการ มุมมองด้านกระบวนการ และมุมมองด้านการเรียนรู้และการพัฒนา (Kaplan & Norton, 1992) ปัจจัยด้านคณะกรรมการและอุทธรณ์ อนาคตถ้ามีคดียื่นคำขอรับค่าตอบแทนจำนวนมากขึ้น อาจใช้ช่องทางอื่นในการพิจารณาที่ไม่ต้องผ่านในรูปคณะกรรมการ โดยให้คนใดคนหนึ่งในคณะกรรมการอนุมัติได้เลย ในคดีที่ไม่ซับซ้อนและยุ่งยาก แล้วรายงานให้คณะกรรมการทราบภายหลัง ปัจจัยด้านช่วยเหลือและเยียวยา ส่งเสริมการแจ้งสิทธิและการรับคำขอช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา การตรวจสอบเอกสารหลักฐานประกอบการจัดทำสำนวน และทำความเข้าใจการช่วยเหลือและเยียวยา รวมถึงการจัดทำคำวินิจฉัย เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ย่อมทำให้การนำนโยบายการช่วยเหลือเยี่ย้ออาชญากรรมประสบความสำเร็จ

การนำนโยบายการช่วยเหลือเยี่ย้ออาชญากรรมไปสู่การปฏิบัติในอนาคตจึงต้องคำนึงถึงแหล่งที่มาของนโยบาย ความชัดเจนของนโยบาย การสนับสนุนนโยบาย ความซับซ้อนในการบริหารงาน สิ่งจูงใจของผู้ปฏิบัติ และการจัดสรรทรัพยากร (Brever & deLeon, 1983: 265-274) ซึ่งการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติทำให้ทราบกระบวนการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ นั้น หากปฏิบัติได้ตามนี้ย่อมเป็นที่คาดหมายได้ว่า การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติย่อมเกิดผลกระทบในทางลบน้อย และที่สำคัญหากไม่ให้เงินในแต่ละปีงบประมาณตกเป็นของแผ่นดินควรมีการจัดตั้ง “กองทุนเพื่อการช่วยเหลือเยี่ย้ออาชญากรรม” โดยเฉพาะ โดยเงินกองทุนมาจากเงินประเดิมที่รัฐบาลจัดสรรให้ เงินอุดหนุนจากงบประมาณรายจ่ายประจำปี เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคอุทิศให้ เงินที่ได้รับจากต่างประเทศหรือองค์กรระหว่างประเทศ ดอกผลและผลประโยชน์ที่เกิดจากกองทุน และไม่ควรรู้ให้เงินและทรัพย์สินของกองทุนต้องส่งคืนคลังเป็นรายได้แผ่นดินในแต่ละปีงบประมาณ ดังนั้นจากผลการศึกษาย่อมเป็นที่คาดหมายได้ว่าสอดคล้องตามสมมติฐานการวิจัยที่ว่า กระบวนการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเยี่ย้ออาชญากรรม ดำเนินการโดยสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา ผ่านคณะกรรมการและคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา การเห็นผลได้ตามลักษณะของนโยบาย ความชัดเจนของวัตถุประสงค์ของนโยบาย ความ

เป็นไปได้ทางการเมือง ความเป็นไปได้ทางเทคโนโลยี ความเพียงพอของทรัพยากร ความสามารถของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ความเข้าใจและทัศนคติของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ ความเป็นไปได้ในกลไกภายในองค์กรหรือระหว่างองค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ความพึงพอใจต่อการให้บริการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินนโยบาย ทั้งนี้ นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมต้องเริ่มจากการกำหนดนโยบายระดับบน หน่วยงานระดับกลาง การจัดทำแผนและงบประมาณ และการสร้างความเข้าใจให้ตรงกันในรายละเอียดของนโยบาย

6. สรุปท้ายบท

การประเมินการนำนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไปสู่การปฏิบัติ ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย สำหรับผลการประเมินกระบวนการนำนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไปสู่การปฏิบัติ นั้น สวัสดิการของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพยังไม่เหมาะสมต่อการปฏิบัติงาน พนักงานสอบสวนยังทราบอยู่น้อยว่ากรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพมีเจ้าหน้าที่ประจำอยู่ ณ สถานีตำรวจ เพื่อทำหน้าที่ในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม เหยื่ออาชญากรรมยังมีความรู้ความเข้าใจน้อยเกี่ยวกับนโยบายการช่วยเหลือและเยียวยาของภาครัฐ สำหรับสภาพและผลการดำเนินงานตามนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ปัจจัยนำเข้า ด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก การบริหารจัดการ แรงจูงใจ เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงกระบวนการยังประสบปัญหาและอุปสรรคอยู่บ้าง การดำเนินการช่วยเหลือยังมีความล่าช้า งบประมาณมีไม่เพียงพอ เนื่องจากต้องอาศัยงบประมาณประจำปีของรัฐเป็นหลัก ไม่มีกองทุนการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมโดยเฉพาะ ส่งผลให้ปัจจัยนำออกในการใช้จ่ายงบประมาณยังเกิดความคุ้มค่าน้อย และยังมีกรณีอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการหรือคณะกรรมการอยู่จำนวนหนึ่งที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาให้คณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทนเพิ่มขึ้นอยู่บ่อยครั้ง การประชาสัมพันธ์ยังเข้าไม่ถึงประชาชนทุกกลุ่ม ทั้งนี้ หากดำเนินการเชิงรุกในการประชาสัมพันธ์จำเป็นต้องตั้งรับโดยการมีงบประมาณในการจ่ายเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมที่เพียงพอก่อน และมีกระบวนการในการช่วยเหลือที่รวดเร็ว ไม่เพียงแต่สนใจเฉพาะกรณีที่เป็นข่าวดังเท่านั้น สำหรับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมนั้น ประกอบไปด้วย ปัจจัยด้านนโยบาย ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านการประชาสัมพันธ์ ปัจจัยด้านการจัดสรรทรัพยากร ปัจจัยด้านการพัฒนาระบบช่วยเหลือและเยียวยา ปัจจัยด้านคณะกรรมการและอุทธรณ์ ปัจจัยด้านการช่วยเหลือและเยียวยา เนื่องจากการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติหรือการถ่ายทอดนโยบายสู่การปฏิบัติถือเป็นการผลักดันให้นโยบายได้รับการรับรู้ เข้าใจ ยอมรับ และสร้างทัศนคติที่ดีต่อผู้ปฏิบัติ อันจะเป็นเครื่องมือที่ทำให้นโยบายได้รับผลกระทบในทางลบน้อยที่สุด อีกทั้ง ควรจัดตั้งกองทุนสำหรับช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมโดยเฉพาะ โดยเงินกองทุนมาจากเงินประเดิมที่รัฐบาลจัดสรรให้ เงินอุดหนุนจาก

งบประมาณรายจ่ายประจำปี เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคอุทิศให้ เงินที่ได้รับจากต่างประเทศหรือ
องค์กรระหว่างประเทศ ดอกผลและผลประโยชน์ที่เกิดจากกองทุน และไม่ควรให้เงินและทรัพย์สิน
ของกองทุนต้องส่งคืนคลังเป็นรายได้แผ่นดินในแต่ละปีงบประมาณ

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

1. ความนำ

การประเมินการนำนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไปสู่การปฏิบัติมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินกระบวนการนำนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไปสู่การปฏิบัติ ศึกษาสภาพและผลการดำเนินงานตามนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม บทสุดท้ายนี้จะนำเสนอถึงบทสรุปและข้อเสนอแนะ โดยรวบรวมจากประเด็นหัวข้อตามแนวคิดจากการทบทวนวรรณกรรม ปรากฏผลของข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ที่ผลการศึกษา สามารถนำมาวิเคราะห์และสรุปผลตามคำถามและสมมติฐานการศึกษาวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ ถ้าหากการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติมีความชัดเจนในตัวเอง บอกแนวทางการปฏิบัติ อันจะทำให้ผู้รับนโยบายเกิดความเข้าใจต่อการตีความและรับรู้ พร้อมทั้งจะจัดทำเป็นนโยบายรองและแผนปฏิบัติงานนโยบายนั้นก็จะก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบน้อย

2. สรุปผลการศึกษา

การประเมินการนำนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไปสู่การปฏิบัติ ปัญหาหลักเป็นความเพียงพอของทรัพยากร การประชาสัมพันธ์สิทธิการได้รับการช่วยเหลือและเยียวยาจากภาครัฐ เหยื่ออาชญากรรมยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมน้อย การดำเนินการช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมยังมีความล่าช้า งบประมาณในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมยังมีไม่เพียงพอ พนักงานสอบสวนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติยังทราบว่ากรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพมีเจ้าหน้าที่ประจำอยู่ที่สถานีตำรวจภูธรเมืองน้อย นอกจากนี้ ปัจจัยด้านนโยบายการบริหารจัดการ การประชาสัมพันธ์ การจัดสรรทรัพยากร การพัฒนาระบบช่วยเหลือและเยียวยา คณะกรรมการและอุทธรณ์ และปฏิบัติการช่วยเหลือและเยียวยา เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบาย อย่างไรก็ตาม การดำเนินนโยบายในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในอนาคต ควรมีการกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาให้ชัดเจนและไม่คลุมเครือ ประชาสัมพันธ์การรับรู้สิทธิให้เข้าถึงประชาชนทุกกลุ่ม เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายได้อย่างทั่วถึง เพื่อลดช่องว่างในการเข้าถึงการช่วยเหลือประชาชนของภาครัฐ ควรจัดตั้งกองทุนสำหรับช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมโดยเฉพาะ โดยเงินกองทุนมาจากเงิน

ประเดิมที่รัฐบาลจัดสรรให้ เงินอุดหนุนจากงบประมาณรายจ่ายประจำปี เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคอุทิศให้ เงินที่ได้รับจากต่างประเทศหรือองค์กรระหว่างประเทศ ดอกผลและผลประโยชน์ที่เกิดจากกองทุน และไม่ควรให้เงินและทรัพย์สินของกองทุนต้องส่งคืนคลังเป็นรายได้แผ่นดินในแต่ละปีงบประมาณ ซึ่งปัจจุบันกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพโดยสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญากำลังดำเนินการยกร่าง “ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ได้รับความเสียหายในคดีอาญา พ.ศ. ...” ให้มีคณะกรรมการคุ้มครองผู้ได้รับความเสียหายในคดีอาญาแห่งชาติ ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายเป็นประธาน มีคณะกรรมการคุ้มครองผู้ได้รับความเสียหายในคดีอาญา กรุงเทพมหานคร และจังหวัด โดยมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี เป็นประธาน ผู้เสียหายมีสิทธิที่จะเข้ามีส่วนร่วมในคดีอาญา ตั้งแต่ก่อน ระหว่าง และในชั้นบังคับโทษทางอาญาหรือคำสั่งศาลที่เกี่ยวกับค่าเสียหาย สิทธิที่จะได้รับแจ้งข้อมูลความคืบหน้าของคดี ในทุกขั้นตอนของการดำเนินคดี สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองความปลอดภัย การปฏิบัติที่เหมาะสม สิทธิที่จะได้การเยียวยาความเสียหายทางร่างกาย จิตใจ อย่างเหมาะสม รวดเร็ว และเป็นธรรม ทั้งจากผู้กระทำความผิดและรัฐ สิทธิที่จะได้รับการช่วยเหลือทางกฎหมาย และสวัสดิการอื่นที่จำเป็นก่อนการแจ้งความคืบหน้าทางคดี ให้มีศูนย์คุ้มครองช่วยเหลือผู้ได้รับความเสียหายในคดีอาญา และมีกองทุนเพื่อคุ้มครองผู้ได้รับความเสียหายในคดีอาญา ซึ่งหากพระราชบัญญัติได้มีการบังคับใช้อาจช่วยปิดช่องว่างในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น ผลการศึกษานี้จะเป็นตัวชี้แจงในการศึกษากระบวนการนโยบายสาธารณะ โดยเฉพาะการปรับใช้แนวคิดนโยบายสาธารณะให้เหมาะสมกับบริบทของรัฐและสังคมประเทศไทย ซึ่งไม่เพียงแต่แยกการศึกษาใน 3 ขั้นตอน ก็คือ การกำหนดนโยบาย การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ และการประเมินผลนโยบาย แบบ “ทางใครทางมัน” แต่การวิจัยนโยบายสาธารณะต้องหันมาให้ความสนใจในขั้น “การประเมินการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ” เนื่องจากการก่อตัวของนโยบาย การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ และการประเมินผลนโยบาย ล้วนแล้วแต่มีความเชื่อมโยงกันทุกขั้นตอน สำหรับนโยบายสาธารณะของประเทศไทยเกือบทุกนโยบายมักพบว่า การกำหนดนโยบายเป็นไปตามขั้นตอนกระบวนการนโยบายน้อย การตัดสินใจในนโยบายขาดการคำนึงครบทุกมิติ ทั้งทางสังคมและเศรษฐศาสตร์ในระดับชุมชน นโยบายขาดหลักเหตุผล การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติเกิดผลได้จริงน้อย เนื่องจากขาดการศึกษาทางเลือกของนโยบาย ขาดการให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมรับรู้นโยบายตั้งแต่จุดเริ่มต้น การตัดสินใจมักเป็นเรื่องของผู้มีอำนาจ ซึ่งไม่ใช่ประชาชน ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยนี้ที่ประชาชนรับรู้ว่ารัฐมีนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมน้อย บทบาทของกลุ่มการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ทำให้นโยบายตอบสนองต่อความต้องการของสาธารณะได้น้อย ดังนั้นจึงต้องสร้างเสถียรภาพ

ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ควรมีหน่วยงานดำเนินการวิเคราะห์ทางเลือกนโยบาย อย่างเป็นรูปธรรม เปิดโอกาสให้มีเวทีสาธารณะเพื่อการสร้างสรรค์แนวคิดนโยบาย สร้างนวัตกรรมที่ไม่ ยึดติดอยู่ในกรอบเดิม การตัดสินใจต้องคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะเป็นที่ตั้ง นอกจากนี้แล้วผล การศึกษานี้จะเป็นตัวช่วยให้การศึกษาการประเมินการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติไม่เพียงแต่สนใจการ กระทำของฝ่ายบริหารเพียงอย่างเดียว เฉกเช่นการนำนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไปสู่การ ปฏิบัติ ที่สัมพันธ์ทั้งฝ่ายบริหาร ซึ่งก็คือกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม และฝ่ายตุลา การ ซึ่งก็คือศาลอุทธรณ์ไปพร้อมกัน ซึ่งแย้งกับการดำเนินการ การทำให้สำเร็จ การทำให้บรรลุผลการ ทำให้เสร็จสมบูรณ์ โดยตัววัตถุประสงค์ที่ถูกกระทำ ก็คือ นโยบาย ซึ่งนโยบายนั้นต้องประกอบด้วย เงื่อนไขเบื้องต้นจำนวนหนึ่งที่พึงมีกับผลที่คาดหวังว่าเกิดตามมา นโยบายประเภทนี้เมื่อเงื่อนไขเบื้องต้น ถูกทำให้เป็นจริง เช่น มีกฎหมายมารองรับ มีงบประมาณให้ นโยบายก็เปลี่ยนแปลงไปเป็นโครงการ ซึ่ง มองเฉพาะการกระทำของรัฐบาลซึ่งเป็นฝ่ายบริหาร แล้วเกิดผลที่คาดหวังตามมา (Pressman & Wildavsky, 1973) แต่นโยบายทางอาญาเป็นนโยบายสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับทิศทาง และแนวทาง ปฏิบัติงานราชการของประเทศในการอำนวยความสะดวก ยุติธรรม ที่ส่งผลต่อการทำงานของกระบวนการ ยุติธรรมโดยรวมและประชาชน ซึ่งออกมาในรูปพระราชบัญญัติ คำแถลงนโยบาย ระเบียบ ข้อบังคับ กิจกรรมดังกล่าวครอบคลุมประเด็นสำคัญ ก็คือ กิจกรรมด้านการอำนวยความสะดวก ยุติธรรม กิจกรรมที่ เกี่ยวข้องกับกฎ ข้อบังคับ สำหรับบุคคลและหน่วยงานในการปฏิบัติการในกระบวนการยุติธรรม กิจกรรม ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมกระบวนการกำหนดนโยบายหรือการกระทำทางการเมืองทั้งในองค์กรและ นอกองค์กร และส่งผลกระทบต่อสังคมหรือประชาชน อีกทั้ง กิจกรรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของ ประชาชนด้วย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอเชิงนโยบายในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม

(1) การใช้ประโยชน์ในระดับการบริหารงานและการปฏิบัติ ควรมีการกำหนดเกณฑ์ในการ พิจารณาให้ชัดเจนและไม่คลุมเครือ ประชาสัมพันธ์การรับรู้สิทธิให้เข้าถึงประชาชนทุกกลุ่ม เช่น การ ออกอากาศทางรายการโทรทัศน์ การจัดทำคลิปลงในยูทูป การออกเผยแพร่ผ่านสื่อกระจายเสียงใน ชุมชนหรือในท้องถิ่น การลงพื้นที่ให้ความรู้และประชาสัมพันธ์ในงานที่มีประชาชนในชุมชนมารวมตัว กันเป็นจำนวนมากในช่วงเวลาที่เหมาะสม จัดตั้งกองทุนเพื่อการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม โดยเฉพาะ โดยเงินกองทุนมาจากเงินประเดิมที่รัฐบาลจัดสรรให้ เงินอุดหนุนจากงบประมาณรายจ่าย ประจําปี เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคอุทิศให้ เงินที่ได้รับจากต่างประเทศหรือองค์กรระหว่าง ประเทศ ดอกผลและผลประโยชน์ที่เกิดจากกองทุน และไม่ควรรู้เงินและทรัพย์สินของกองทุนต้อง ส่งคืนคลังเป็นรายได้แผ่นดินในแต่ละปีงบประมาณ จัดตั้งสำนักงานคุ้มครองเหยื่ออาชญากรรมขึ้น

ในกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพโดยเฉพาะ และมีหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงาน ขอความร่วมมือ และช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการให้ความช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมตามกฎหมายฉบับต่าง ๆ ตลอดจนจัดทำเอกสาร แบบฟอร์ม และมาตรฐาน ที่เกี่ยวกับการช่วยเหลือและขอรับการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมออกเผยแพร่ไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการให้มีสำนักงานคุ้มครองเหยื่ออาชญากรรมขึ้นในกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ก็เพื่อเป็นผู้ขับเคลื่อนกลไกในการให้ความช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยอำนวยความสะดวกในการประสานงานข้อมูลกับหน่วยงานอื่น ๆ โดยการสร้างระบบฐานข้อมูลเหยื่ออาชญากรรมที่สามารถเชื่อมต่อกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นอันสืบเนื่องมาจากการที่มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมตามกฎหมายหลายฉบับ เช่น ปัญหาการจ่ายเงินช่วยเหลือล่าช้า นอกจากนี้ ยังเป็นประโยชน์ต่อการส่งผ่านข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมดังกล่าว ทำให้การช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมนั้น ๆ เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ลดโอกาสในการซ้ำเติมเหยื่ออาชญากรรมจากการดำเนินงาน เช่น การขอให้เล่าข้อเท็จจริงหรือข้อมูลการถูกละเมิดซ้ำ ๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนั้น ๆ และควรจัดให้มีวิชาการช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาในโรงเรียนนายร้อยตำรวจหรือโรงเรียนเตรียมทหาร หรือหลักสูตรอบรมเลื่อนขั้นยศของตำรวจ เพื่อปิดช่องว่างในการแจ้งสิทธิให้กับเหยื่ออาชญากรรมของพนักงานสอบสวนที่ยังเข้าใจสิทธิของเหยื่ออาชญากรรมไม่เพียงพอ เนื่องจากตำรวจเป็นด่านแรกของกระบวนการยุติธรรมในการรับเรื่องราวร้องทุกข์กล่าวโทษ

(2) การใช้ประโยชน์ในระดับนโยบาย การที่ประเทศไทยจะนำแนวทางการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมจากประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสวีเดนและนอร์เวย์ ประเทศญี่ปุ่น หรือประเทศฟิลิปปินส์ ถอดบทเรียนและประยุกต์ใช้นั้น ควรต้องทบทวนถึงวัตถุประสงค์ของนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมของประเทศไทยว่าเหมือนหรือแตกต่างกับต่างประเทศอย่างไร และสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของประเทศหรือไม่ โดยเฉพาะหน่วยงานในการรับคำขอจากเหยื่ออาชญากรรมควรเป็นหน่วยงานที่เหยื่ออาชญากรรมสามารถติดต่อได้สะดวกและรวดเร็วในท้องที่ที่มีภูมิลำเนา โดยควรคำนึงถึงการกระจายอำนาจการให้บริการรับคำขอในทุกจังหวัด เพื่อเพิ่มความสะดวกในการเดินทางให้กับเหยื่ออาชญากรรม คณะอนุกรรมการเองก็ควรเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่นั้น ซึ่งจะเข้าใจสภาพสังคมและท้องถิ่นนั้นเป็นอย่างดี และควรพิจารณาระบบเงินช่วยเหลือให้สอดคล้องกับภาพกว้างของนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมโดยรวม ไม่เพียงแต่พึ่งพางบประมาณรายจ่ายประจำปีของรัฐเพียงอย่างเดียว และบูรณาการร่วมกับภาคประชาสังคม โดยเฉพาะอาสาสมัครคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพที่มีการดำเนินการอยู่แล้ว ควรส่งเสริมให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น การสร้างระบบ

ประมวลกฎหมายที่รวบรวมมาตรการในทางกฎหมายในการให้ความช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมเอาไว้ทั้งหมด เพื่อความสะดวกต่อการรับรู้ถึงสิทธิในการได้รับความช่วยเหลือของเหยื่ออาชญากรรม และจัดให้มีศูนย์บริการข้อมูลเพื่ออำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงาน ขอความช่วยเหลือของเหยื่ออาชญากรรม ในลักษณะของศูนย์ประสานงานกลางที่ทำหน้าที่รับเรื่องจากเหยื่ออาชญากรรม ในลักษณะของศูนย์ที่มีลักษณะเป็นการให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมตามปริมาณงานที่มีตามความเป็นจริง เพื่อให้เหยื่ออาชญากรรมที่มาติดต่อได้รับการแจ้งสิทธิในการได้รับการช่วยเหลือตามกฎหมายทุกฉบับที่ตนมีสิทธิ ขั้นตอน และกระบวนการ ในการขอรับการช่วยเหลือในกรณีต่าง ๆ ตลอดจนการให้คำปรึกษา แนะนำ ประสานงาน และช่วยเหลือกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้เหยื่ออาชญากรรมได้รับการเยียวยาโดยเร็ว ส่งเสริมการทำหน้าที่ในการแจ้งสิทธิให้แก่เหยื่ออาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งถ้าหากมีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานกลางที่ทำหน้าที่รับเรื่องจากเหยื่ออาชญากรรมในลักษณะของศูนย์ที่มีลักษณะเป็นการให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ เจ้าหน้าที่ในศูนย์จะต้องผ่านกระบวนการอบรมเกี่ยวกับการให้การช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ทั้งในส่วนของหลักเกณฑ์ในทางกฎหมายตามกฎหมายฉบับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ความรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน จิตวิทยา เด็กและสตรี ตลอดจนศาสตร์อื่น ๆ และแนวทางในการปฏิบัติงานที่จำเป็น ทั้งควรมีเจ้าหน้าที่ที่เป็นนิติกรอยู่ประจำในแต่ละศูนย์ ส่งเสริมให้องค์กรพัฒนาเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมมากขึ้น มีการอบรมสิทธิในการช่วยเหลือเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมผ่านนักเรียนในโรงเรียน และการสร้างความร่วมมือกับองค์กรพัฒนาเอกชน กำนันผู้ใหญ่บ้าน และกลุ่มอาสาสมัคร โดยจัดอบรมทั้งก่อนเข้ามาทำหน้าที่ และเมื่อมีการทำหน้าที่แล้วก็ให้มีการจัดอบรมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อลดข้อจำกัดทั้งในด้านของกำลังคนที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐงบประมาณ สถานที่ตั้งของศูนย์ที่เป็นของรัฐ ในการให้ความช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ตลอดจนความผิดบางประเภท ที่ต้องอาศัยความใกล้ชิดของคนในชุมชน ในการช่วยเหลือที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งควรมีงบประมาณลงไปสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ หรือมีมาตรการของรัฐ เพื่อเป็นแรงดึงดูดหน่วยงานหรือกลุ่มบุคคลดังกล่าวให้เข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐ ในการให้ความช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ตลอดจนการมีงบประมาณสำหรับค่าตอบแทนทนายความอาสาที่เข้ามาให้ความช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมอย่างเหมาะสม การจัดการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการให้การช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายได้อย่างทั่วถึง เพื่อลดช่องว่างในการเข้าถึงการช่วยเหลือประชาชนของภาครัฐ

3.2 ข้อเสนอเพื่อการวิจัยในอนาคต

(1) ควรศึกษาให้ครอบคลุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้ครอบคลุมมากขึ้น โดยเฉพาะจำเลยผู้ตกเป็นเหยื่อของกระบวนการยุติธรรม เนื่องจากพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ครอบคลุมทั้งผู้เสียหายและจำเลย และคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ดำเนินการพิจารณาอนุมัติจ่ายเงินทั้งผู้เสียหายและจำเลย นอกจากนี้ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียยังครอบคลุมหน่วยงานนอกเหนือจากกระทรวงยุติธรรม เช่น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงาน รวมถึงกระทรวงมหาดไทยโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด

(2) ควรศึกษาให้ครอบคลุมพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 และพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. 2558 เนื่องจากเหยื่ออาชญากรรมเป็นได้ทั้งผู้เสียหายและพยาน ซึ่งครอบคลุมพยานที่มีสถานะเป็นเหยื่ออาชญากรรม ซึ่งมีสิทธิที่ได้รับการคุ้มครองความปลอดภัยเมื่อถูกคุกคามในฐานะพยานในคดีอาญา สิทธิที่ได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสม สิทธิที่ได้รับเงินค่าตอบแทนจากการมาให้ข้อเท็จจริงต่อพนักงานสอบสวนหรือเบิกความต่อศาล สิทธิที่ได้รับค่าตอบแทนความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย ชื่อเสียง ทรัพย์สิน อันเนื่องมาจากการเป็นพยานในคดีอาญา และกองทุนยุติธรรมก็เป็นแหล่งเงินทุนสำหรับค่าใช้จ่ายเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการดำเนินคดี การปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย การช่วยเหลือผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือผู้ได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน และการให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน

(3) ควรศึกษาในชั้นการประเมินผลนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในขั้นตอนของการประเมินผลนโยบายสาธารณะ ซึ่งอาจประยุกต์ใช้ตัวแบบ “CIPP” ในการประเมินผลให้ลุ่มลึกถึงการประเมินสถานะแวดล้อม การประเมินปัจจัยนำเข้า การประเมินกระบวนการ และการประเมินผลผลิต เนื่องจากตัวแบบนี้เน้นการประเมินที่เป็นกระบวนการต่อเนื่อง โดยมีจุดเน้นที่ใช้ควบคู่ไปกับการดำเนินนโยบายสาธารณะ เพื่อหาข้อมูลประกอบการตัดสินใจอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาในการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แบบสอบถาม ชุด ก.

การวิจัยและการพัฒนาการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในประเทศไทย

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้สำหรับการวิจัย เรื่อง “การประเมินการนำนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไปสู่การปฏิบัติ” มิได้มีจุดประสงค์เพื่อทำการประเมินความสามารถของตัวบุคคลหรือองค์กรแต่อย่างใด ฉะนั้นการตอบคำถามอย่างถูกต้องตามความเป็นจริงจึงไม่ส่งผลใด ๆ ต่อองค์กร และการตอบคำถามในครั้งนี้อาจถือว่าไม่มีคำตอบที่ถูกต้องหรือผิด และไม่มีระดับว่าดีหรือไม่ดี โดยผู้วิจัยรับรองว่าคำตอบของท่านจะถูกรักษาเป็นความลับ และไม่สามารถระบุตัวบุคคลหรือองค์กรของท่านได้ โดยจะรายงานผลในภาพรวมเท่านั้น

ขอความกรุณาอ่านคำถามแต่ละข้อให้ชัดเจน และตอบแบบสอบถามทุกข้อและทุกส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล และข้อมูลทั่วไปขององค์กร

คำชี้แจง ส่วนที่ 1 กรุณาทำเครื่องหมาย ใน หน้าข้อที่ท่านเลือกหรือเติมคำในช่องว่าง

1.1 ข้อมูลส่วนบุคคล

1. เพศ 1.1 ชาย 1.2 หญิง
2. อายุ ปี (จำนวนเต็ม)
3. ระดับการศึกษา 3.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี 3.2 ปริญญาตรี
3.3 ปริญญาโท 3.4 ปริญญาเอก
4. ตำแหน่งงาน 4.1 นักวิชาการยุติธรรม 4.2 นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
4.3 นักจัดการงานทั่วไป 4.4 นักทรัพยากรบุคคล
4.5 นักวิชาการเงินและบัญชี 4.6 นักวิชาการพัสดุ
4.7 เจ้าหน้าที่งานธุรการ
4.8 พนักงานราชการทั่วไป (ระบุชื่อตำแหน่ง)
4.9 พนักงานจ้างเหมาบริการ (ระบุชื่อตำแหน่ง)
4.10 ลูกจ้างประจำ (ระบุชื่อตำแหน่ง)
4.11 ลูกจ้างชั่วคราว (ระบุชื่อตำแหน่ง)
4.12 อื่น ๆ (ระบุ)
5. ระยะเวลาในการทำงานทั้งสิ้น ปี (จำนวนเต็ม)
6. ระยะเวลาในการทำงานในกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ปี (จำนวนเต็ม)
7. ระยะเวลาในการรับแจ้งสิทธิ การช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรม เฉลี่ยต่อครั้ง นาที
8. รายได้ต่อเดือน บาท

1.2 ข้อมูลทั่วไปขององค์กร

9. สวัสดิการของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เหมาะสมต่อการปฏิบัติงาน ไม่เหมาะสมต่อการปฏิบัติงาน
 อื่น ๆ (ระบุ)
10. สถานที่ตั้งขององค์กร
- 10.1 ต่างจังหวัด
- 10.2 ปริมณฑล (นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ นครปฐม สมุทรสาคร)
- 10.3 กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง	ส่วนที่ 2 และ ส่วนที่ 3 ขอให้ท่านพิจารณาข้อความดังต่อไปนี้และตัดสินใจว่า ลักษณะภายในองค์กรหรือหน่วยงาน และสถานการณ์ความเป็นจริงของท่านมีลักษณะเป็นอย่างไร และกรุณาทำเครื่องหมาย ✓ หลังข้อความที่ท่านเลือก หรือเติมคำในช่องว่างให้สมบูรณ์ โดย
	1 หมายความว่า ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง 2 หมายความว่า ไม่เห็นด้วย 3 หมายความว่า ค่อนข้างไม่เห็นด้วย 4 หมายความว่า ค่อนข้างเห็นด้วย 5 หมายความว่า เห็นด้วย 6 หมายความว่า เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ส่วนที่ 2 ปัจจัยกำหนดความสำเร็จในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม

ข้อ	ข้อความ	1	2	3	4	5	6
1.	ท่านคิดว่านโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมมีการเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ น้อยที่สุด						
2.	ท่านคิดว่านโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมมีความเห็นพ้องต้องกันในวัตถุประสงค์ของนโยบายอยู่ในระดับสูง						
3.	ท่านคิดว่าน้ำหนักของผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมที่นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมผลักดันให้เกิดขึ้นมา หรือผลประโยชน์สัมพันธ์						
4.	ท่านคิดว่านโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมสามารถนำมาทดลองปฏิบัติในลักษณะของโครงการทดลองก่อนได้						
5.	ท่านคิดว่านโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมสามารถส่งผลให้เห็นได้ชัดเจน						
6.	ท่านคิดว่านโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมมีวัตถุประสงค์ที่กระจ่างชัดไม่ส่งผลให้เกิดการตีความผิดวัตถุประสงค์						
7.	ท่านคิดว่านโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมมีวัตถุประสงค์สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันไม่สะเปะสะปะ						
8.	ท่านคิดว่านโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมง่ายต่อการรับรู้ของท่าน						

ข้อ	ข้อความ	1	2	3	4	5	6
9.	ท่านคิดว่านโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่จากกลุ่มผลประโยชน์ และบุคคลที่สำคัญ ๆ ในรัฐบาลและรัฐสภา						
10.	ท่านคิดว่านโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไม่ถูกยับยั้งโดยกลุ่มอาชีพที่มีอิทธิพลและเล็งเห็นว่าส่งผลกระทบในทางลบ						
11.	ท่านคิดว่านโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมได้รับการสนับสนุนจากชนชั้นนำของประเทศ ซึ่งเห็นด้วยกับนโยบายนี้สูงมาก						
12.	ท่านคิดว่านโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมได้รับการสนับสนุนจากสื่อมวลชน และประชาชนโดยทั่วไปอย่างดี						
13.	ท่านคิดว่านโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมมีโครงสร้างการดำเนินงานไม่สลับซับซ้อน และมีผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานไม่มากนัก						
14.	ท่านคิดว่านโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไม่ส่งผลให้ท่านเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการปฏิบัติงานที่เคยทำอยู่เป็นประจำ						
15.	ท่านคิดว่านโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมมีกรรมวิธีปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐานและช่วยประหยัดเวลา						
16.	ท่านคิดว่านโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมมีกรอบการมองปัญหาที่ถูกต้องและมีแผนงานที่ดี						
17.	ท่านคิดว่านโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมเป็นนโยบายที่ร่างขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาวิกฤตเฉพาะหน้าและตอบสนองต่อแรงกดดันทางการเมืองได้ดี						
18.	ท่านคิดว่า การดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมสอดคล้องกับลักษณะทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่มีอยู่ในปัจจุบัน						
19.	ท่านคิดว่าข้อเสนอของนักวิชาการหรือที่ปรึกษาชาวต่างประเทศต่อนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมได้รับการกลั่นกรองดีแล้วและสอดคล้องกับสภาพการณ์ของประเทศกำลังพัฒนาอย่างประเทศไทย						
20.	ท่านคิดว่านโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมได้รับการสนับสนุนทางการเงินหรืองบประมาณอย่างเพียงพอ						
21.	ท่านคิดว่า การดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไม่ขาดแคลนทรัพยากรบุคคล และบุคลากรมีคุณภาพสูง						
22.	ท่านคิดว่าท่านมีความรู้เฉพาะด้านที่ดีพอในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ทั้งการเยียวยาทางการเงิน ทางร่างกาย และทางจิตใจ						

ข้อ	ข้อความ	1	2	3	4	5	6
23.	ท่านคิดว่าการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมมีวัตถุประสงค์ที่สถานที่ทำการ เครื่องมือเครื่องใช้ และอุปกรณ์อำนวยความสะดวกอื่น ๆ เพียงพอ						
24.	ท่านคิดว่าสำนักงานของท่านเหมาะสมในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมเนื่องจากเป็นหน่วยงานที่มีอยู่แล้ว						
25.	ท่านคิดว่าสำนักงานของท่านได้รับการตั้งขึ้นโดยแรงผลักดันของกลุ่มการเมืองที่มีอำนาจในขณะนั้น						
26.	ท่านคิดว่าสำนักงานของท่านเป็นหน่วยงานขนาดเล็กมีระดับการบังคับบัญชาน้อย จำนวนผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีจำนวนมาก						
27.	ท่านคิดว่าหัวหน้างานของท่านมีภาวะผู้นำที่เข้มแข็ง สามารถระดมการสนับสนุนจากแหล่งต่าง ๆ และมีความสามารถในการสังเคราะห์เพื่อสร้างสิ่งใหม่ขึ้นมาเป็นองค์ประกอบร่วมที่สำคัญในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม						
28.	ท่านคิดว่าสำนักงานของท่านมีสายใยความผูกพันอย่างไม่เป็นทางการกับหน่วยงานที่กำหนดนโยบายในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม						
29.	ท่านคิดว่าสำนักงานมีลำดับขั้นของการสื่อสารแบบเปิด รวมถึงมีการเปิดโอกาสให้พูดคุยกับบุคคลภายนอก ในการสร้างสายใยแห่งความสัมพันธ์ในแนวตั้งและแนวนอน						
30.	ท่านมีความเข้าใจต่อวัตถุประสงค์ มีทิศทางของทัศนคติที่ดี และมีความผูกพันอย่างมากต่อนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม						
31.	นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไม่ทำให้ท่านต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปจากแนวเดิมที่ปฏิบัติมาอย่างยาวนาน						
32.	ค่านิยมของท่านสอดคล้องกับนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม และเห็นด้วยกับนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมอย่างมาก						
33.	ท่านไม่ได้เพิกเฉย หรือละเลย หรือไม่ได้เลือกปฏิบัติเพียงส่วนใดส่วนหนึ่งของนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ที่คิดว่าไม่ขัดกับคุณค่าที่ตนเองยึดถือ						
34.	นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไม่ได้ขัดต่องาน อำนาจ ศักดิ์ศรี หรือผลประโยชน์ของท่าน						
35.	ท่านไม่ได้หลีกเลี่ยงหรือดเว้นไม่ปฏิบัติตามนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม						
36.	ท่านคิดว่ามีจำนวนสำนักงานน้อยมากในการประสานงานเกี่ยวกับนโยบาย						

ข้อ	ข้อความ	1	2	3	4	5	6
	การช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม						
37.	ท่านคิดว่านโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมมีจำนวนจุดที่ต้องตัดสินใจน้อยมากในการดำเนินงาน						
38.	ท่านคิดว่าสำนักงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด ศาลยุติธรรม กรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ มีความสัมพันธ์ดั้งเดิมที่ดีในการร่วมมือกันดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม						
39.	ท่านคิดว่าสำนักงานของท่านมีความร่วมมือกันอย่างดีในอดีตต่อสำนักงานที่ร่วมกันปฏิบัติ เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด ศาลยุติธรรม กรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ ให้เป็นไปตามนโยบายอื่น ๆ ที่ผ่านมา						
40.	ท่านคิดว่านโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมได้รับการสนับสนุนจากฝ่ายการเมืองหรือองค์กรระดับบนที่ดีพอ						

ส่วนที่ 3 การปฏิบัติงานในพื้นที่ในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม

ข้อ	ข้อความ	1	2	3	4	5	6
1.	ท่านคิดว่าท่านสามารถใช้ดุลยพินิจเพื่อแจกจ่ายผลประโยชน์หรือลงโทษเหยื่ออาชญากรรมในการขอรับการบริการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมได้						
2.	ท่านคิดว่านโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไม่ได้อธิบายการปฏิบัติของท่านว่าจะได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติตามนโยบายอย่างไร						
3.	ท่านคิดว่าท่านสามารถกำหนดนโยบายขึ้นใหม่จากการที่ท่านได้ปฏิบัติงานในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในพื้นที่						
4.	ท่านคิดว่าข้อกำหนดนโยบายขึ้นใหม่ของท่านเป็นการพัฒนาการต่อสู้กับแรงกดดันที่ท่านเผชิญในพื้นที่						
5.	ท่านคิดว่า การให้การช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมของท่านในพื้นที่มีมากน้อยเท่าใดขึ้นอยู่กับข้อกำหนดของหน่วยงานของรัฐ						
6.	ท่านคิดว่าข้อกำหนดของหน่วยงานให้บริการของท่านในพื้นที่เริ่มมีปัญหาเนื่องจากความต้องการของประชาชนมีมากขึ้น แต่รัฐเริ่มประสบกับวิกฤตการณ์คลังเงินลดบทบาทของท่านในการปฏิบัติงานในพื้นที่ในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม						
7.	ท่านคิดว่าท่านได้พัฒนาวิธีการทำงานทุกอย่างให้เป็นงานประจำโดยมีทัศนคติตายตัว และไม่คาดหวังอะไรมากในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม						

ข้อ	ข้อความ	1	2	3	4	5	6
8.	ท่านคิดว่าท่านมีความสำคัญน้อย และถูกกดขี่จากระบบราชการ ในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม						
9.	ท่านคิดว่าท่านสามารถควบคุมเหยื่ออาชญากรรมในการขอรับการช่วยเหลือเยียวยาได้ เนื่องจากท่านมีทรัพยากรไม่เพียงพอที่จะปฏิบัติงานตามนโยบายในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมได้ทั้งหมด						
10.	ท่านคิดว่าท่านจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมบ้างบางส่วนเพื่อให้สอดคล้องกับความเป็นจริงในการปฏิบัติงานในพื้นที่						
11.	ท่านคิดว่าท่านทำงานอยู่ในสถานการณ์ที่ซับซ้อนและไม่สามารถลดทุกอย่างของนโยบายให้เป็นแบบแผนตายตัวในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมได้						
12.	ท่านคิดว่าท่านจำเป็นต้องแสดงออกในมิติความเป็นมนุษย์ในการสังเกตความรู้สึกหรือการตัดสินใจในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม						
13.	ท่านคิดว่าท่านเกิดการเคารพนับถือตนเองในการปฏิบัติการช่วยเหลือเยียวยาเหยื่ออาชญากรรม						
14.	ท่านสามารถทำให้เหยื่ออาชญากรรมเชื่อว่าท่านเป็นคนสำคัญในการช่วยเหลือเยียวยาจากการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม						
15.	ท่านสามารถสร้างความชอบธรรมให้กับเหยื่ออาชญากรรมในการดำเนินนโยบายช่วยเหลือเยียวยา						
16.	ท่านคิดว่ากรมสามารถบังคับให้ท่านทำตามระเบียบวินัยได้ในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม						
17.	ท่านคิดว่าข้อกำหนดระเบียบเพื่อให้ท่านทำตามอย่างเคร่งครัดเป็นการเพิ่มภาระงานให้ท่านในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม						
18.	ท่านคิดว่าข้อกำหนดระเบียบเพื่อให้ทำตามอย่างเคร่งครัดเป็นการควบคุมผู้ปฏิบัติงานมากเกินไป						
19.	ท่านคิดว่าท่านมีประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมที่แตกต่างไปจากผู้บริหารระดับสูงของกรม						
20.	ท่านคิดว่าทางกรมมีความชัดเจนว่าต้องการให้ท่านทำอะไรในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม						

แบบสอบถาม ชุด ข.

การวิจัยและการพัฒนาการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในประเทศไทย

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้สำหรับการวิจัย เรื่อง “การประเมินการนำนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไปสู่การปฏิบัติ” มิได้มีจุดประสงค์เพื่อทำการประเมินความสามารถของตัวบุคคลหรือองค์กรแต่อย่างใด ฉะนั้นการตอบคำถามอย่างถูกต้องตามความเป็นจริงจึงไม่ส่งผลใด ๆ ต่อองค์กร และการตอบคำถามในครั้งนี้อาจถือว่าไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด และไม่มีระดับว่าดีหรือไม่ดี โดยผู้วิจัยรับรองว่าคำตอบของท่านจะถูกรักษาเป็นความลับ และไม่สามารถระบุตัวบุคคลหรือองค์กรของท่านได้ โดยจะรายงานผลในภาพรวมเท่านั้น

ขอความกรุณาอ่านคำถามแต่ละข้อให้ชัดเจน และตอบแบบสอบถามทุกข้อและทุกส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล และข้อมูลทั่วไปขององค์กร

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ใน หน้าข้อที่ท่านเลือกหรือเติมคำในช่องว่าง

1. เพศ 1.1 ชาย 1.2 หญิง
2. อายุ ปี (จำนวนเต็ม)
3. ระดับการศึกษา 3.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี 3.2 ปริญญาตรี 3.3 สูงกว่าปริญญาตรี
4. จบการศึกษาระดับปริญญาตรี
 - 4.1 นิติศาสตร์
 - 4.2 รัฐประศาสนศาสตร์/บริหารรัฐกิจ/การจัดการภาครัฐ
 - 4.3 อื่น ๆ (โปรดระบุ)
5. ตำแหน่งปัจจุบัน ระดับ
6. รายได้ปัจจุบันต่อเดือน บาท
7. ระยะเวลาในการทำงานกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ปี (จำนวนเต็ม)
8. ระยะเวลาในการทำงานกับสถานีตำรวจปัจจุบัน ปี (จำนวนเต็ม)
9. สถานที่ตั้งของสถานีตำรวจ
 - 9.1 ต่างจังหวัด
 - 9.2 ปริมณฑล (นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ นครปฐม สมุทรสาคร)
 - 9.3 กรุงเทพมหานคร

ส่วนที่ 2 การดำเนินการของตำรวจตามนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมของรัฐ

คำชี้แจง	ส่วนที่ 2 ขอให้ท่านพิจารณาข้อความดังต่อไปนี้และตัดสินใจว่าสถานการณ์ความเป็นจริงของท่านมีลักษณะเป็นอย่างไร และกรุณาทำเครื่องหมาย ✓ หลังข้อความที่ท่านเลือก หรือเติมคำในช่องว่างให้สมบูรณ์					
โดย	1 หมายความว่า	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	2 หมายความว่า	ไม่เห็นด้วย		
	3 หมายความว่า	ค่อนข้างไม่เห็นด้วย	4 หมายความว่า	ค่อนข้างเห็นด้วย		
	5 หมายความว่า	เห็นด้วย	6 หมายความว่า	เห็นด้วยอย่างยิ่ง		

ข้อ	ข้อความ	1	2	3	4	5	6
1.	ท่านทราบว่าพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 มีการแก้ไขเพิ่มเติมตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559						
2.	ท่านทราบว่าท่านเป็นเจ้าของหน้าที่ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา						
3.	ท่านทราบรายละเอียดหนังสือแจ้งเวียน ดร. ที่ 0011.24/ว1 ลงวันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2560 เรื่อง แนวปฏิบัติในการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เสียหายในคดีอาญาตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559						
4.	ท่านได้แจ้งให้เหยื่ออาชญากรรมหรือทายาทที่มาร้องทุกข์ทราบถึงสิทธิการได้รับค่าตอบแทนตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาทุกครั้ง						
5.	ท่านทราบว่าเหยื่ออาชญากรรมหรือทายาทที่ขอรับการช่วยเหลือเยียวยาต้องเป็นบุคคลซึ่งได้รับความเสียหายถึงแก่ชีวิตหรือร่างกายหรือจิตใจเนื่องจากการกระทำความผิดอาญาของผู้อื่น โดยตนไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระทำความผิด						
6.	ท่านทราบถึงฐานความผิดตามรายการแนบท้ายพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ทุกฐานความผิด						

ข้อ	ข้อความ	1	2	3	4	5	6
7.	ท่านทราบถึงสิทธิที่อาจได้รับการช่วยเหลือเยียวยาของเหยื่ออาชญากรรม อัตราค่ารักษาพยาบาล ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพ ค่าขาดประโยชน์ที่ตามมาได้ ค่าตอบแทนความเสียหายอื่น รวมถึง ค่าตอบแทน ค่าจัดการศพ ค่าขาดอุปการะเลี้ยงดู กรณีถึงแก่ความตาย อย่างละเอียด เพื่อชี้แจงให้เหยื่ออาชญากรรมทราบได้						
8.	ท่านได้บันทึกรายละเอียดการแจ้งสิทธิแก่เหยื่ออาชญากรรมหรือทายาทไว้ในสำนวนคดีซึ่งท่านได้รับผิดชอบด้วยทุกครั้ง						
9.	ท่านได้ออกใบแจ้งสิทธิ และจัดส่งต้นฉบับไปยัง กองบัญชาการตำรวจนครบาล (บช.น.) หรือตำรวจภูธรจังหวัด (ภจ.ว.) แล้วแต่กรณี ทุกครั้ง						
10.	ท่านทราบว่ากรณียื่นคำขอรับค่าตอบแทนของเหยื่ออาชญากรรมต้องยื่นภายใน 1 ปี นับแต่วันที่รู้ถึงการกระทำความผิด						
11.	ท่านทราบว่าใบแจ้งสิทธิต้องจัดส่งต้นฉบับพร้อมเอกสารประกอบคำขอไปที่ กองบัญชาการตำรวจนครบาล (บช.น.) หรือตำรวจภูธรจังหวัด (ภจ.ว.) แล้วแต่กรณี ภายใน 7 วัน นับแต่วันแจ้งสิทธิหรือรับคำขอ						
12.	ท่านได้สำเนาใบแจ้งสิทธิให้แก่เหยื่ออาชญากรรมหรือทายาท และสำเนาใบแจ้งสิทธิแนบกับสำนวนคดีที่ท่านได้รับผิดชอบทุกครั้ง						
13.	ท่านทราบว่าใบแจ้งสิทธิที่ท่านได้จัดส่งไปยังกองบัญชาการตำรวจนครบาล (บช.น.) หรือตำรวจภูธรจังหวัด (ภจ.ว.) แล้วแต่กรณี จะถูกส่งต่อไปยังสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เพื่อดำเนินการช่วยเหลือเยียวยาเหยื่ออาชญากรรม						
14.	ท่านทราบว่ากรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติมีบันทึกความร่วมมือ เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2557 ในการให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนตาม พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544						
15.	ท่านได้ให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้ประชาชนตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา						
16.	ท่านรู้สึกยินดีที่จะประสานความร่วมมือระหว่างสำนักงานตำรวจแห่งชาติกับกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ						

ข้อ	ข้อความ	1	2	3	4	5	6
17.	ท่านทราบว่ากรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพมีเจ้าหน้าที่ประจำอยู่ ณ สถานีตำรวจเพื่อทำหน้าที่ในการช่วยเหลือเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมทุกจังหวัด						
18.	ท่านทราบว่ากรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพโดยสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญามีคู่มือสำหรับพนักงานสอบสวน เรื่อง แนวทางการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559						
19.	ท่านคิดว่าในภาพรวม แหล่งที่มา ความชัดเจน และการสนับสนุน ของนโยบายการช่วยเหลืออาชญากรรมไม่ประสบปัญหาในมุมของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ						
20.	ท่านคิดว่าในภาพรวม ความซับซ้อนในการบริหารงาน สิ่งจูงใจของผู้ปฏิบัติ การจัดสรรทรัพยากร ในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลืออาชญากรรมไม่ประสบปัญหาในมุมของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ						

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

เสียงสะท้อนของประชาชนโดยเฉพาะเหยื่ออาชญากรรมต่อการช่วยเหลือเยียวยาตามนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมของรัฐในภาพรวมมีอะไรบ้าง.....

.....

.....

การดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในปัจจุบันประสบปัญหาและอุปสรรคใดบ้าง.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในอนาคตควรเป็นอย่างไร.....

.....

.....

2

5. รายได้ต่อเดือน
- 5.1 ต่ำกว่า 15,000 บาท
- 5.2 15,000 บาท
- 5.3 สูงกว่า 15,000 บาท
- 5.4 อื่น ๆ (ระบุ)
6. สถานะท่าน
- 6.1 ผู้เสียหายในคดีอาญา
- 6.2 ทายาทของผู้เสียหายในคดีอาญา
- 6.3 อื่น ๆ (ระบุ)
7. ความผิดของเหยื่ออาชญากรรมประเภท
- 7.1 ก่อให้เกิดภยันตรายและถึงแก่ความตาย
- 7.2 ชีวิต
- 7.3 ร่างกาย
- 7.4 ทำให้แท้งลูก
- 7.5 ทอดทิ้งเด็ก/คนเจ็บป่วย/คนชรา
- 7.6 เสรีภาพ/ชื่อเสียง
- 7.7 ลักทรัพย์/ฉ้อโกงทรัพย์
- 7.8 กรรโชกทรัพย์/ริดเอาทรัพย์/ชิงทรัพย์/ปล้นทรัพย์
- 7.9 บุกกรุก
- 7.10 อื่น ๆ (ระบุ)
8. พื้นที่ประสบเหตุ
- 11.1 ต่างจังหวัด (โปรดระบุจังหวัด)
- 11.2 ปริมณฑล (นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ นครปฐม สมุทรสาคร)
- 11.3 กรุงเทพมหานคร

ส่วนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจและความพึงพอใจต่อการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม

ข้อที่ 1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายการช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมของรัฐ

คำชี้แจง ส่วนที่ 2 ข้อที่ 1 ขอให้ท่านพิจารณาข้อความดังต่อไปนี้และตัดสินใจระบุความเห็นให้ตรงกับสถานการณ์ความเป็นจริงของท่าน และกรุณาทำเครื่องหมาย ✓ หลังข้อความที่ท่านเลือก ว่าใช่หรือไม่ใช่

ข้อ	ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
1	ท่านทราบว่าเหยื่ออาชญากรรมเป็นผู้ที่ได้รับความเสียหายถึงแก่ชีวิต หรือร่างกาย หรือจิตใจ จากการกระทำผิดทางอาญาของบุคคลอื่น จึงจะได้รับการช่วยเหลือและเยียวยาภาครัฐ		
2	ท่านทราบว่าหากรู้ในภายหลังว่าการกระทำนั้นมิได้เป็นความผิดทางอาญาหรือไม่มีกรกระทำนั้นเกิดขึ้นจริง กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพสามารถเรียกคืนค่าตอบแทนได้		
3	ท่านทราบว่าการยื่นคำขอสามารถยื่นได้ ณ สถานีตำรวจทั่วประเทศ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดทั่วประเทศ สำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ภาค 1 - 4 และสถาบันนิติวิทยาศาสตร์		
4	ท่านทราบว่าหากเหยื่ออาชญากรรมไม่สามารถยื่นคำขอด้วยตนเองสามารถให้ทนายยื่นคำขอรับค่าตอบแทนได้		
5	ท่านทราบว่าถ้ามีการยื่นคำขอรับค่าตอบแทนโดยแสดงข้อความหรือพยานหลักฐานอันเป็นเท็จต้องระวางโทษไม่เกิน 2 ปี		
6	ท่านทราบว่าค่าตอบแทนเหยื่ออาชญากรรมที่เสียชีวิต จะได้ค่าตอบแทน 30,000 บาท แต่ไม่เกิน 100,000 บาท และค่าจัดการศพจ่าย 20,000 บาท		
7	ท่านทราบว่าค่าตอบแทนขาดอุปการะเลี้ยงดูจ่ายได้ไม่เกิน 40,000 บาท และค่าเสียหายอื่นจ่ายได้ไม่เกิน 40,000 บาท		
8	ท่านทราบว่ากรณีต้องรับการรักษาพยาบาลจะได้รับค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลเท่าที่จ่ายจริงไม่เกิน 40,000 บาท		
9	ท่านทราบว่ากรณีต้องฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ จ่ายเท่าที่จ่ายจริงไม่เกิน 20,000 บาท		

ข้อ	ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
10	ท่านทราบถึงค่าขาดประโยชน์นำมาหาได้ในระหว่างที่ไม่สามารถประกอบการ งานได้ในอัตราค่าจ้างขั้นต่ำในท้องที่จังหวัดที่ประกอบการงานเป็นระยะเวลา ไม่เกิน 1 ปี นับแต่วันที่ไม่สามารถประกอบกิจการงานได้ตามปกติ		
11	ท่านทราบว่าสามารถเบิกค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าห้อง และค่าอาหาร วันละไม่ เกิน 1,000 บาท และสามารถเบิกค่าเสียหายอื่นได้ไม่เกิน 50,000 บาท		
12	ท่านทราบว่าเยื่ออาชญากรรมต้องยื่นคำขอตามแบบและแนบเอกสารภายใน กำหนดเวลา 1 ปี นับแต่วันที่ผู้เสียหายได้รู้ถึงการกระทำความผิด		
13	ท่านทราบว่าความผิดเกี่ยวกับ ภยันอันตรายต่อประชาชน เสรีภาพและ ชื่อเสียง ทรัพย์สิน ทำให้แท้งลูก ทอดทิ้งเด็กคนเจ็บป่วยคนชรา ถือเป็นประเภท ความผิดที่เข้าหลักเกณฑ์ในการมีสิทธิได้รับค่าตอบแทน		
14	ท่านทราบว่าระยะเวลาตั้งแต่รับคำขอจนถึงคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ พิจารณาและแจ้งผลภายใน 52 วัน		
15	ท่านได้รับการแจ้งสิทธิต่าง ๆ จากตำรวจหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอื่น ๆ แล้ว ก่อน มายื่นคำขอรับค่าตอบแทนช่วยเหลือและเยียวยา		
16	ท่านทราบว่าตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2560 คำขอจะสิ้นสุดที่คณะกรรมการ ซึ่งช่วยลดระยะเวลาในการอนุมัติจ่ายค่าตอบแทนช่วยเหลือและเยียวยา		
17	ท่านทราบว่ากรยื่นคำขอรับค่าตอบแทนผ่านสถานีตำรวจทั่วประเทศ จะถูกรวบรวมส่ง ให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หรือผู้แทนกระทรวงยุติธรรมรับเรื่องไปดำเนินการต่อ		
18	ท่านทราบว่ากรยื่นคำขอผ่านสถานีตำรวจทั่วประเทศ สำนักงานยุติธรรม จังหวัดทั่วประเทศ ต้องผ่านคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนต่อ		
19	ท่านทราบว่าสามารถอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการฯ ผ่านศาล อุทธรณ์ หรือศาลจังหวัดที่ผู้อุทธรณ์มีภูมิลำเนาได้		
20	ท่านเข้าใจนโยบายการช่วยเหลือเยื่ออาชญากรรมของรัฐ และทราบมาก่อน หน้าแล้วหากเกิดอาชญากรรมสามารถขอรับการช่วยเหลือและเยียวยาจากรัฐได้		

ข้อที่ 2 ระดับความพึงพอใจต่อระบบการช่วยเหลือและเยียวยาตามนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมของรัฐ

คำชี้แจง	ส่วนที่ 2 ข้อที่ 2 ขอให้ท่านพิจารณาข้อความดังต่อไปนี้และตัดสินใจระบุความเห็นตรงกับสถานการณ์ความเป็นจริงของท่านมากที่สุด และกรุณาทำเครื่องหมาย ✓ หลังข้อความที่ท่านเลือก โดย					
	1 หมายความว่า ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	2 หมายความว่า ไม่เห็นด้วย				
	3 หมายความว่า ค่อนข้างไม่เห็นด้วย	4 หมายความว่า ค่อนข้างเห็นด้วย				
	5 หมายความว่า เห็นด้วย	6 หมายความว่า เห็นด้วยอย่างยิ่ง				

ข้อ	ข้อความ	1	2	3	4	5	6
	นโยบายการช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมของรัฐ ตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้อง						
1.	ท่านคิดว่าพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา และกฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ท่านพอจะเข้าใจได้						
2.	ท่านคิดว่าพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา และกฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม เป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย						
3.	ท่านคิดว่าพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา และกฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม มีความเชื่อมโยงกันและมีความเหมาะสมกับสังคมและอาชญากรรมในยุคปัจจุบัน						
4.	ท่านคิดว่าพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา และกฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ นำมาใช้ปฏิบัติในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมได้จริง						
5.	ท่านพอจะทราบถึงระเบียบ ข้อบังคับ อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม						

ข้อ	ข้อความ	1	2	3	4	5	6
	สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา หรือสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ หรือสำนักงานยุติธรรมจังหวัดทั่วประเทศ หรือสถานีตำรวจทั่วประเทศ						
6.	ท่านคิดว่าสถานที่ตั้งของสำนักงานสะดวกในการเดินทางมาขอรับบริการการช่วยเหลือและเยียวยา						
7.	ท่านคิดว่าป้ายประชาสัมพันธ์หรือบอกจุดการช่วยเหลือเยียวยา มีความชัดเจน						
8.	ท่านคิดว่าสำนักงานมีกระบวนการ และขั้นตอนการช่วยเหลือที่รวดเร็ว คล่องตัว						
9.	ท่านคิดว่ามีวิธีการเข้าถึงข้อมูลการช่วยเหลือของหน่วยงานอย่างสะดวก						
10.	ท่านคิดว่าสำนักงานมีการกระจายออกไปให้บริการครอบคลุมพื้นที่ที่ท่านสามารถเข้ารับบริการช่วยเหลือเยียวยาได้						
	เจ้าหน้าที่ของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา หรือสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ หรือสำนักงานยุติธรรมจังหวัดทั่วประเทศ หรือสถานีตำรวจทั่วประเทศ						
11.	ท่านคิดว่าเจ้าหน้าที่ให้บริการช่วยเหลือด้วยความสุภาพเป็นมิตร						
12.	ท่านคิดว่าเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำ ตอบข้อซักถามได้อย่างชัดเจน และรวดเร็ว						
13.	ท่านคิดว่าเจ้าหน้าที่ดูแลเอาใจใส่ เต็มใจให้การช่วยเหลือ						
14.	ท่านคิดว่าเจ้าหน้าที่ให้บริการโดยคำนึงถึงตัวเหยื่ออาชญากรรมเป็นหลัก						
15.	ท่านคิดว่าเจ้าหน้าที่มีความเป็นธรรมในการให้ความช่วยเหลือเยียวยา						
	ข้อมูลข่าวสาร และการประชาสัมพันธ์						
16.	ท่านเข้าถึงข้อมูลการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมจากสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เว็บไซต์ โดยเฉพาะสื่อออนไลน์ ได้อย่างดี						
17.	ท่านคิดว่าสำนักงานมีเอกสาร แผ่นพับ แนะนำข้อมูล วิธีการให้ความช่วยเหลือเยียวยาเพียงพอ						

ข้อ	ข้อความ	1	2	3	4	5	6
18.	ท่านคิดว่าการประชาสัมพันธ์นโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมมีความชัดเจนเข้าใจง่าย						
19.	ท่านคิดว่าข้อมูลการประชาสัมพันธ์มีประโยชน์ต่อการเข้ารับการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมของท่าน						
20.	ท่านคิดว่าการประชาสัมพันธ์ในเรื่องการให้ความช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไม่เกินความเป็นจริง						
คำตอบแทนเหยื่ออาชญากรรม							
21.	ท่านคิดว่าจำนวนเงินค่าตอบแทนความเสียหายที่ได้รับจากรัฐมีความเหมาะสมกับการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของท่านในครั้งนี้						
22.	ท่านคิดว่าจำนวนเงินค่าตอบแทนความเสียหายที่ได้รับจากรัฐมีความเพียงพอในการใช้จ่าย						
23.	ท่านคิดว่าการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมด้วยเงินตรงตามความต้องการของท่าน						
24.	ท่านมีความต้องการความช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมทางด้านจิตใจจากการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมครั้งนี้เพิ่มอีก						
25.	ท่านคิดว่าระยะเวลาที่ได้รับเงินค่าตอบแทนความเสียหายมีความรวดเร็ว ไม่ล่าช้า						

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ ชุด ก.

การวิจัยและการพัฒนาการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมของประเทศไทย

1. กระบวนการในการดำเนินนโยบายช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมมีขั้นตอนอะไรบ้าง
2. เป้าหมายของตัวนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมเป็นอย่างไร
3. ผลการดำเนินงานตามนโยบายในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมจากอดีตจนถึงปัจจุบันเป็นอย่างไร
4. การดำเนินนโยบายในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในปัจจุบันมีปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้าง
5. สำนักงานตำรวจแห่งชาติเข้ามาเกี่ยวข้องในการดำเนินนโยบายในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมหรือไม่ เข้ามาช่วยอะไรบ้าง
6. องค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) เข้ามาเกี่ยวข้องในการดำเนินนโยบายช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมอย่างไร

แบบสัมภาษณ์ ชุด ข.

การวิจัยและการพัฒนาการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมของประเทศไทย

1. ท่านมีบทบาทในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในประเทศไทยอย่างไรบ้าง
2. ท่านคิดว่าองค์กรภาครัฐดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมได้เต็มที่หรือไม่ อย่างไร
3. ถ้าภาครัฐออกระเบียบข้อบังคับ สำหรับองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) ท่านคิดว่าระเบียบข้อบังคับส่วนใด จะช่วยเสริมให้ท่านมีบทบาทในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมมากขึ้น
4. บทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) ในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมท่านคิดว่ามีปัญหาหรือไม่ อย่างไร ในปัจจุบัน
5. ท่านคิดว่าสภาพและผลการดำเนินงานในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในปัจจุบันเป็นที่น่าพึงพอใจหรือไม่ อย่างไร ท่านจะเข้ามาช่วยอะไรเพิ่มเติมอีกได้บ้าง

แบบสัมภาษณ์ ชุด ค.

การวิจัยและการพัฒนาการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมของประเทศไทย

1. ท่านคิดว่าตัวนโยบายในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในปัจจุบันของรัฐบาลมีปัญหาหรือไม่ อย่างไร
2. บุคลากร งบประมาณ ในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในปัจจุบันมีปัญหาหรือไม่ อย่างไร
3. ท่านคิดว่าควรมีกฎระเบียบข้อบังคับให้องค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) ได้ปฏิบัติตามหรือไม่ในการดำเนินนโยบายในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม แล้วควรมีกฎระเบียบข้อบังคับอะไรบ้าง
4. คณะอนุกรรมการในปัจจุบันที่ดำเนินการในการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายกับจำนวนผู้ยื่นขอรับการช่วยเหลือและเยียวยาเหมาะสมกันหรือไม่ อย่างไร
5. สำนักงานตำรวจแห่งชาติกับกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพให้ความร่วมมือในการดำเนินนโยบายในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมเท่าที่ควรหรือไม่ อย่างไร

แบบสัมภาษณ์ ชุด ง.

การวิจัยและการพัฒนาการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมของประเทศไทย

1. พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 มีการบังคับใช้มา กว่า 15 ปี กระทั่งมีการแก้ไขเพิ่มเติมตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยใน คดีอาญา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 และมีการบังคับใช้มากกว่า 2 ปี ซึ่งวางหลักให้ศาลอุทธรณ์เป็นองค์กรในการดำเนินการ ตามพระราชบัญญัตินี้ ท่านคิดว่าการดำเนินการอุทธรณ์คำวินิจฉัยคณะกรรมการของเหยื่ออาชญากรรมหรือผู้เสียหายใน คดีอาญา การไต่สวนหลักฐานเพิ่มเติม และการพิจารณาพิพากษาอรรถคดี ในมุมของศาลอุทธรณ์ประสบปัญหาและ อุปสรรคทางข้อกฎหมายหรือไม่ อย่างไร ทั้งนี้ โปรดพิจารณาว่า “กฎหมายตั้งแต่สังคมมีพลวัต” ประกอบด้วย
2. หากมองพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 เป็นการกำหนดนโยบายซึ่งออกมาในรูปแบบของกฎหมายในการช่วยเหลือและ เยียวยาทั้ง เหยื่ออาชญากรรมหรือผู้เสียหายในคดีอาญา และจำเลยในคดีอาญา โดยรัฐ และศาลอุทธรณ์เป็นผู้นำ นโยบายไปสู่การปฏิบัติ ตามมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัตินี้ ท่านคิดว่ามีความจำเป็นหรือไม่ อย่างไร ในการแยก กฎหมายผู้เสียหายในคดีอาญา และจำเลยในคดีอาญา ออกจากกัน เช่น ให้มีพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ได้รับความ เสียหายในคดีอาญา พ.ศ. โดยเฉพาะ ทั้งนี้ โปรดพิจารณาประโยค “อาชญากรรมเป็นปรากฏการณ์สังคม” เพื่อ พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสังคม และศาลเป็นผู้บังคับใช้กฎหมายเพื่อ “การปรับบทกฎหมาย” ประกอบด้วย
3. ท่านคิดว่าเกิดผลกระทบใดบ้างต่อศาลอุทธรณ์จากการกำหนดนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมของรัฐ และ ศาลอุทธรณ์เป็นผู้นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ทั้งนี้ โปรดมองเป็นผลกระทบต่อข้าราชการตุลาการหรือข้าราชการศาล ยุติธรรม ต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญาโดยรวม และต่อประชาชนและสังคม
4. ท่านคิดว่าในมุมของศาลอุทธรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินนโยบายการช่วยเหลือเหยื่อ อาชญากรรมในรูปแบบรัฐสวัสดิการของประเทศไทยประกอบด้วยปัจจัยใดบ้าง ทั้งนี้ โปรดพิจารณาทั้งปัจจัยแวดล้อม ภายใน เช่น การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ ในการติดต่อประสานงานระหว่างศาลยุติธรรมกับกรม คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม และปัจจัยแวดล้อมภายนอก เช่น กระแสโลกแห่งความพลิกผัน (Disruptive World) ข้อบังคับสากล รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ประกอบด้วย

5. การช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมด้วย “เงิน” ค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญาตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 จัดได้ว่าเป็นช่องทางสุดท้ายในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมจากรัฐที่นอกเหนือจากการช่วยเหลือจากกฎหมาย อื่น ๆ เช่น พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. 2558 ที่ให้การช่วยเหลือในการดำเนินคดี การช่วยเหลือผู้ถูกละเมิดหรือผู้ได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 เป็นกรณีได้รับค่าใช้จ่ายเมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นแก่ผู้ประสบภัยจากรถที่ได้ทำประกันภัยไว้ ซึ่งรวมถึงค่ารักษาพยาบาล และอื่น ๆ พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 หากผู้เสียหายในคดีอาญาเป็นผู้ประกันตนย่อมมีสิทธิประโยชน์ กรณีประสบอันตรายอันมิใช่เนื่องจากการทำงาน กรณีทุพพลภาพหรือกรณีเสียชีวิตได้ ซึ่งรวมถึงค่ารักษาพยาบาล และค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกาย จิตใจ และอาชีพ ดังนั้นท่านมีข้อสังเกตและแนวคิดในการกำหนดนโยบายหรือพัฒนากฎหมายในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมแบบบูรณาการในอนาคตอย่างไร

บรรณานุกรม

- กชพร รังษีโกโนดร. (2557). ปัญหาองค์กรผู้ใช้อำนาจในการวินิจฉัยสิทธิของจำเลยที่ได้รับการเยียวยาตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ ปรินซ์ ปทุมมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2561). สถิติสำหรับงานวิจัย: หลักการเลือกใช้เทคนิคทางสถิติในงานวิจัย พร้อมทั้งอธิบายผลลัพธ์ที่ได้จาก SPSS. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด สามลดา.
- กิติพงษ์ สุวรรณ. (2552). มาตรการในการคุ้มครองผู้เสียหายในระหว่างการดำเนินคดีอาญา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกษมศานต์ โชติชาครพันธุ์ และคณะ. (2556). โครงการสำรวจระยะเวลาการดำเนินคดีอาญาของประเทศไทย. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ สนับสนุนโดยสำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม.
- เกษมศานต์ โชติชาครพันธุ์ และคณะ. (2560). โครงการศึกษาค่าตอบแทนเพื่อสร้างขวัญกำลังใจ และแรงจูงใจ ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม. รายงานฉบับสมบูรณ์ สนับสนุนโดยสำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม.
- เชมจุฑา สุวรรณจินดา. (2540). กระบวนการยุติธรรมทางอาญากับการคุ้มครองสิทธิเด็กผู้เสียหายในคดีความผิดทางเพศ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- คมสัน โพธิ์คง และสิริพันธ์ พลรบ. (2550). กฎหมายจัดตั้งกองทุนช่วยเหลือผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา. รายงานการศึกษารายงาน คณะที่ปรึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เสนอต่อกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม.
- คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ, กรม. (2562). เกี่ยวกับเรา หน่วยงาน คลินิกยุติธรรม ผู้บริหาร สิทธิมนุษยชน ข่าว/ประกาศ รายงาน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.rlpd.go.th/rlpdnew/index.php> [30 เมษายน 2562].
- จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. (2544). ปัจจัยที่มีความเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมทางเพศของผู้หญิงไทย. รายงานผลการวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุนวิจัยกองทุนรัชดาภิเษกสมโภช.

- จุฬารัตน์ เอื้ออำนวย. (2551). **สังคมวิทยาอาชญากรรม**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. .
- ชนัญญา กิจทวี. (2546). **การชดเชยความเสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมในคดีอาญาโดยรัฐ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายในคดีอาญา, สำนักงาน. (2562). **สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.rlpd.go.th/rlpdnew/2012-06-20-06-12-36/2012-06-20-06-12-52/2012-06-20-06-13-47> [30 เมษายน 2562].
- ชาติชาย ชอบทางศิลป์. (2542). **สิทธิของผู้เสียหายที่จะได้รับการเยียวยาจากรัฐอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดทางอาญา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณภัทร สรอัฐม์ และคณะ. (2558). **โครงการศึกษาแนวทางการจ่ายเงินค่าตอบแทนการให้ความช่วยเหลือแก่เหยื่อในคดีอาญา: กรณีการให้ความช่วยเหลือเหยื่อในคดีอาญาของประเทศญี่ปุ่น**. รายงานสรุปประมวลผลการศึกษาตามขอบเขตแนวทางการดำเนินงาน เสนอต่อกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ โดยคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ณรงค์ ใจหาญ และคณะ. (2561). **โครงการขับเคลื่อนแผนบูรณาการเพื่อช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมของประเทศไทยและประชาคมอาเซียน (ระยะที่ 1)**. เอกสารประกอบการประชุมคณะทำงาน ฯ ครั้งที่ 3 จัดโดยสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพกระทรวงยุติธรรม ร่วมกับสำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ณัฐกฤตกานต์ เกิดขาว. (2556). **ปัญหาทางกฎหมายในการเยียวยาผู้ต้องหาและจำเลยตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เดโช สวานานนท์. (2545). **พจนานุกรมศัพท์การเมือง**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์หน้าต่างสู่โลกกว้าง.
- ไตรรัตน์ อัทธภูมิ. (2557). **ปัญหาการเยียวยาผู้เสียหายตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544**. สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย.
- ทัศนีย์ ลักขณาภิชนชัย. (2548). **การบริหารสังคมกับโครงสร้างสังคมไทย**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทมิสเตอร์ ก๊อปปี้ (ประเทศไทย) จำกัด.

- ธนพันธ์ ไส่ประกอบทรัพย์ และคณะ. (2560). การสร้างความเป็นธรรมทางสังคมผ่านนโยบายสวัสดิการสังคม: กรณีศึกษาการเข้าถึงและได้รับประโยชน์จากโครงการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ. **วารสารผู้ตรวจการแผ่นดิน** 10 (1), 50-79.
- ธนพันธ์ ไส่ประกอบทรัพย์. (2560). ระบอบประชาธิปไตยกับความผันผวนของระบบเศรษฐกิจโลกและการขยายตัวของนโยบายสวัสดิการสังคม: การทบทวนแนวคิดและกรณีศึกษาประเทศไทย. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น** 11 (2), 240-53.
- ธรรมศาสตร์และการเมือง, มหาวิทยาลัย. (2529). **ประมวลกฎหมายรัชกาลที่ 1 จุลศักราช 1166**. พิมพ์ตามฉบับหลวงตราสามดวง เล่ม 3 หน้า 115-116.
- ธานี วรภัทร์ และคณะ. (2561). **โครงการการติดตามและประเมินผลการบังคับใช้พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ผ่านเครื่องมือการประเมินผลการบังคับใช้กฎหมาย**. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ คณะผู้วิจัยคณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต สันับสนุนโดยสำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม.
- นภาพร สุทธิวงษ์. (2555). **การจ่ายค่าตอบแทนแก่ผู้เสียหายที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำ ความผิดทางอาญา: ศึกษาผลกระทบต่อสิทธิในการเรียกค่าสินไหมทดแทน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- นวรรตน์ สุวรรณผ่อง. (ม.ป.ป.). **การประเมินผล**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.bangkok.go.th/upload/user/00000150/plan/evaluate.pdf> [4 ธันวาคม 2561].
- นิถมน รัตนรัตน์. (2558). **แนวทางและหลักเกณฑ์การเยียวยาความเสียหายแก่ผู้ได้รับผลกระทบจากกรณีความรุนแรงทางการเมือง**. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์** 5 (2): 295-304. .
- ปกรณ อังคุสิงห์. (2521). **หลักการและนโยบายการสังคมสงเคราะห์**. กรุงเทพมหานคร: ศรีไทยการพิมพ์.
- ประเทือง ธนิยผล. (2552). **กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ และคณะ. (2531). **อาชญากรรมพื้นฐานกับกระบวนการยุติธรรม ปัญหาอุปสรรค และแนวทางควบคุม**. กรุงเทพมหานคร: การพิมพ์พระนคร.
- ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์. (2526). **การควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม: หลักทฤษฎีและมาตรการ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

- ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. (2544). **การวิจัยประเมินผล: หลักการและกระบวนการ**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พิชญ์ เสงี่ยมพงษ์. (2546). องค์กรพัฒนาเอกชนและรัฐในนโยบายสาธารณะไทย: คุณลักษณะ บทบาท และความสัมพันธ์. **วารสารพัฒนบริหารศาสตร์** 43 (1): 93-129.
- พิชญ์ เสงี่ยมพงษ์. (2548). **นโยบายสวัสดิการสังคมกับความยุติธรรม: ผลของนโยบายและทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบาย**. รายงานผลการวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุนวิจัยกองทุนรัชดาภิเษกสมโภช. .
- พิชญ์ เสงี่ยมพงษ์. (2558). **วิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์: การประยุกต์ใช้และตัวอย่าง**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยุพิน เคนอาร์นต์. (2558). **บูรณาการความช่วยเหลือทางการเงินของรัฐแก่ผู้เสียหายในคดีอาญา**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- รพีพรรณ คำหอม. (2557). **สวัสดิการสังคมกับสังคมไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รณณ วิริยะประกอบ. (2554). **การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้เสียหายในคดีอาญา: กรณีการล่วงละเมิดทางเพศ จังหวัดชลบุรี**. งานนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารงานยุติธรรมและสังคม คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2548). **ทิศทางและอาณาบริเวณการประเมิน**. นครสวรรค์: สวรรค์วิถีการพิมพ์.
- วัลลภ สุขสวัสดิ์. (2560). **การวิจัยเชิงปริมาณทางรัฐศาสตร์**. พิชญ์โลก: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร ร้านพิชญ์โลกดอทคอม.
- วัลลี สัตยาชัย. (ม.ป.ป.). **การประเมินผลและการวัดผล**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://cid.buu.ac.th/information/Measurement.pdf> [26 พฤศจิกายน 2561].
- วิทยากร เชียงกุล. (2545). **อธิบายศัพท์ การเมืองการปกครองสมัยใหม่ อธิบายแนวคิดสมัยใหม่เพื่ออยู่ในโลกศตวรรษที่ 21 อย่างเท่าเทียมประเทศอื่น**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สายธาร.
- วิภาวี ชาติะนัย. (2544). **การทดแทนความเสียหายแก่เหยื่ออาชญากรรม**. สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารงานยุติธรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก.
- วินัส หมดธรรม. (2554). **ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับสิทธิของประชาชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา: ศึกษากรณีการขอรับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี.
- วีระพงษ์ บุญญภาส. (2549). **อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม.

- วีระศักดิ์ แสงสารพันธ์. (2544). **ผู้เสียหายในคดีอาญา: กรณีศึกษาสิทธิและการคุ้มครองของผู้เสียหาย**
ใน กระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชา
 นิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด และคณะ. (2558). **โครงการพัฒนากลไกและข้อเสนอด้านการช่วยเหลือ**
เหยื่ออาชญากรรมตามมาตรฐานสากลเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน. รายงานฉบับ
 สมบูรณ์ โดยคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล สนับสนุนทุนโดยกรม
 คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม.
- ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด และคณะ. (2559). **โครงการศึกษาแนวทางการจัดตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่**
กำกับดูแลระบบการให้ความช่วยเหลือแก่เหยื่ออาชญากรรมโดยเฉพาะและครบวงจร:
กรณีศึกษาประเทศสวีเดนและนอร์เวย์. รายงานฉบับสมบูรณ์ โดยคณะสังคมศาสตร์และมนุษย
 ศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล สนับสนุนโดยสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและ
 จำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม.
- ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด. (2561). **ตำรา เหยื่ออาชญากรรม สิทธิและการช่วยเหลือเยียวยา.**
 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- ศุภชัย ยาวะประภาช. (2552). **นโยบายสาธารณะ.** พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่ง
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สง่า ลีนะสมิต. (2513). **อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยาพิสดาร.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สยาม รัตนวิจิตร. (2517). **รัฐสวัสดิการ.** การประชาสงเคราะห์ 19.
- สิริพรรณ นกสวน และเอก ตั้งทรัพย์วัฒนา (บ.ก.). (2546). **คำและความคิดในรัฐศาสตร์ร่วมสมัย.**
 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิริรัตน์ บำรุงกรณ์. (2552). **อาชญาวิทยา ทัณฑวิทยา และเหยื่อวิทยา.** ปัตตานี: คณะมนุษยศาสตร์
 และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สุดสงวน สุธีสร และคณะ. (2548). **โครงการวิจัยเพื่อศึกษาพัฒนาปรับปรุงพระราชบัญญัติ**
ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544. โดย
 คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้รับทุนสนับสนุนจากกรมคุ้มครอง
 สิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม.
- สุดสงวน สุธีสร. (2543). **เหยื่ออาชญากรรม.** กรุงเทพมหานคร: บริษัท พิมพ์ดี จำกัด.
- สุทธิมา พิพัฒน์พิบูลย์. (2549). **การคุ้มครองผู้เสียหายในคดีอาญา: ศึกษากระบวนการคุ้มครองตาม**
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 245. วิทยานิพนธ์ระดับ
 ปริญญาโทมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- สุเทพ เชาวลิท. (2527). **สวัสดิการสังคม**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนส์ไตร์.
- สุภกิจ เจริญเวช. (2553). **การช่วยเหลือผู้เสียหายในคดีอาญาตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544: ศึกษาเฉพาะกรณีผู้เสียหายที่ได้รับการช่วยเหลือในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารงานยุติธรรม คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุภัทรา สุขปาณี. (2555). **การเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมข้ามชาติที่ได้รับผลกระทบตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000: ศึกษากรณีการพัฒนานโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมข้ามชาติของประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรพล สุขอัจจะสกุล. (2552). **กรอบแนวคิดและการทบทวนวรรณกรรม “กระบวนการยุติธรรมกับการคุ้มครองเหยื่อ: โครงข่ายกฎหมายคุ้มครองเหยื่อ”** ใน กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ ประธานที่ปรึกษาโครงการ. จุฬารัตน์ เอื้ออำนวย และกมลทิพย์ คดีการ บรรณาธิการ. **หนังสือชุดโครงการเวทีความคิดเพื่อการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมไทย (Thai Criminal Justice Reform Forum) ลำดับที่ 5 การคุ้มครอง “เหยื่อ” ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา**. โครงการเวทีความคิดเพื่อการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมไทย คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย โครงการพัฒนานโยบายไทย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- เสกสัน เกรือคำ. (2558). **อาชญากรรม อาชญาวิทยา และงานยุติธรรมทางอาญา**. กรุงเทพมหานคร: เพชรเกษมการพิมพ์.
- เสวก ภาศักดิ์. (2543). **สิทธิได้รับค่าตอบแทนจากรัฐของผู้เสียหายในคดีอาญาตามมาตรา 245 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540**. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- อนันต์ พยัคฆ์. (2518). **รัฐสวัสดิการตัวอย่างในอังกฤษ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนบุ๊คส์ไตร์.
- อภิชัย พันธุ์เสน, วัฒนชัย วินิจจะกุล (บ.ก.). (2531). **สมุดภาพเดือนตุลา**. สมพันธ์นิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย และพรรคแสงธรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. .
- อัจฉริยา ชูตินันท์. (2552). **กฎหมายเกี่ยวกับคดีเด็ก เยาวชน และคดีครอบครัว**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- อัจฉริยา ชูตินันท์. (2561). **อาชญาวิทยา และทัณฑวิทยา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน.

- อัญชลี ฉายสุวรรณ. (2534). **การแทนค่าเสียหายแก่ผู้เสียหายในคดีอาญาหรือเหยื่ออาชญากรรมโดยรัฐ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชานิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อึ้งฉวน ซูบำรุง และศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด. (2538). **ว่าด้วยเหยื่ออาชญากรรม**. นครปฐม: โรงพิมพ์สารานุกรมสุขอาเซียน.
- อึ้งฉวน ซูบำรุง. (2532). **อาชญาวิทยา และอาชญากรรม**. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อึ้งฉวน ซูบำรุง. (2540). **อาชญาวิทยาแนวพุทธ**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- อุทัย หิรัญโต. (2524). **สารานุกรมศัพท์ทางรัฐศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- Aaker, David A. et al. (2013). **Marketing Research**. 11th Ed. Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.
- Almond, Gabriel A. (1960). "Introduction: A Function Approach to Comparative Politics," In **The Politics of the Developing Areas**, ed. Almond, Gabriel A. and Coleman, James S. Princeton: Princeton University Press. .
- Bardach, E. (1977). **The Implementation Game**. Cambridge, Massachusetts: MIT Press.
- Barken & Bryjak. (2011). **Fundamentals of Criminal Justice: A Sociological View**. London: Jones & Bartlett Learning.
- Berman, P. (1978). **The Study of Macro- and Micro- Implementation**. Public Policy, 26 (2), 155-184.
- Berman, P., & McLaughlin, M. W. (1977). **Federal Programs Supporting Educational Change, Volume VII: Factors Affecting Implementation and Continuation**. Santa Monica, CA: The RAND Corporation.
- Bonn, Robert L. (1984). **Criminology**. New York, McGraw-Hill.
- Breuer, Garry D. & deLeon, Peter. (1983). **The Foundations of Policy Analysis**. Homewood, Illinois: The Dorsey Press.
- Briggs, Asa. (1961). "The Welfare State in Historical Perspective", **European Journal of Sociology**, 2 (2), 221-58.
- Brigham, j. & Browne D.W. (1980). Distinguishing Penalties and Incentives. **Law & Policy Quarterly**, 2, 5-10.

- Brunner. (1968). "The Role of Money and Monetary Policy", **Review**, Federal Reserve Bank of St. Louis.
- Bunker. D. R. (1972). "Policy Science Perspectives on Implementation Processes." *Policy Sciences*, 3: 71-80.
- Clarke, Ronald V. & Eck, John E. (2003). **Becoming a Problem-Solving Crime Analyst: In 55 Small Steps**. London: jill Dando Institute of Crime Science.
- Dinica, Valentina & Bressers, Hans. (2003). The Implementation of Renewable Energy Policies: Theoretical Considerations and Experiences from Spain, Netherlands and United Kingdom. **Paper presented at the RIO 3 - World Climate and Energy Event**. (December): 39-45.
- Drucker, Peter F. (2005). **The Effective Executive**. Australia: Wadsworth.
- Dye. (1976). **What Governments Do, Why They Do It, What Difference It Makes**. Tuscaloosa, Alabama: University of Alabama Press.
- Edwards, George C. (1980). **Implementing Public Policy**. Washington, D.C.: Congressional Quarterly Press.
- Elmore, Richard F. (1979). Organizational Models of Social Program Implementation. 1979b. In Michael Hill, Ed. **The Policy Process**. Great Britain: Wheaton.
- Fainsod, Merle. (1963). "Bureaucracy and Modernization: The Russian and Soviet Case." In J. La Palombara ed., **Bureaucracy and Political Development**, Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Goggin. et al. (1990). **Implementation Theory and Practice: Towards a Third Generation**. Glenview, Illinois: Scott, Foresman.
- Gordon, D. & Spicker P. (eds) (1999). **The International Glossary on Poverty. Cape Town, Dhaka, Bangkok, London and New York: Zed Books**.
- Greenwood, William T. (1965). **Management and Organizational Behaviour Theories: An Interdisciplinary Approach**. South-Western Publishing Co, U.S.
- Halperin, Morton. (1974). **Bureaucratic Politics and Foreign Policy**. Washington, D.C.: Brookings Institution.
- Ham, Christopher & Hill, Michael. (1985). **The Policy Process in the Modern Capitalist State**. Sussex: Wheatsheaf Book. .

- Hargrove, Erwin C. (1975). **The Missing Link: the Study of the Implementation of Social Policy**. Washington, D.C.: Urban Institute.
- Hasenfeld, Yeheskel. & Steinmetz, Daniel. (1981). "Client-Official Encounters in Social Service Agencies." In **The Public Encounters: Where State and Citizen Meet**, ed. Charles T. Goodsell, 83-101. Bloomington: Indiana University Press.
- Hasenfeld, Yeheskel. (1980). Implementation of Change in Human Service Organizations: A Political Economy Perspective. **Social Service Review** 54 (4): 508-520.
- Hentig, Hans von. (1941). Remarks on the Interaction of Perpetrator and Victim. **Journal of Criminal Law, Criminology, and Police Science** 31 (March-April).
- Hentig, Hans von. (1948). **The Criminal and His Victim: Studies in the Sociobiology of Crime**. New Haven: Yale University Press.
- Hjern, B. & Porter, D.O. (1981). Implementation Structures: A New Unit for Administrative Analysis. **Organizational Studies** 2 (July): 211-217.
- Hudson, Bob & Lipsky, Michael. (1993). Street Level Bureaucracy: A Neglected Perspective. In Hill, Michael, Ed. **The Policy Process: A Reader**. New York: Harvester Wheatsheaf.
- Japanese Law Translation. (2018). **Basic Act on Crime Victims**. [Online]. Available From: <http://www.japaneselawtranslation.go.jp/law/detail/?id=138&vm=04&re=01> [12 December 2018].
- Kaplan, R. S. & Norton, D.P. (1992). The Balanced Scorecard: Measures that Drive Performance, **Harvard Business Review** (January-February): 71-79.
- Lane, Jan-Erik. (1987). Implementation, Accountability and Trust European. **Journal of Political Research** 15, 5 (September): 527-46.
- Lazin, Frederick A. (1980). The Effects of Administrative Linkages on Implementation: Welfare Policy in Israel. **Policy Science** 12 (2): 193-214.
- Lenman, Bruce & Parker, Geoffey. (1980). The State, the Community and the Criminal Law in Early Modern Europe. In **Crime and Law: The Social History of Crime in Western Europe Since 1550**, pp. 11-48. London WC1B 3JN: Europa Publications Limited.
- Lester, James P. & Goggin, Malcolm L. (1998). Back to the Future: The Rediscovery of Implementation Studies. **Policy Currents** 8, 3 (September): 1-9.

- Levine, Robert A. (1972). **Public Planning: Failure and Redirection**. New York: Basic Books.
- Lipsky, Michael. (1971). **Street Level Bureaucracy**. New York: Russel Sage Foundation.
- Lipsky, Michael. (1980). **Street-Level Bureaucracy: Dilemmas of the Individual in Public Services**. New York: Russell Sage Foundation. .
- Lipsky, Michael. (1997). Street-Level Bureaucracy: An Introduction. In Hill, Michael, ed. **The Policy Process: A Reader**. New York: Harvester Wheatsheaf. .
- Ljungwald, Carina. (2011). **The Emergence of the Crime Victim in the Swedish Social Services Act**. Stockholm: Stockholm University.
- Mannelqvist, R. (2010). **Compensation for Victims in Public Legislation and as a Civil Right**. Stockholm Institute for Scandinavian Law 1957-2010.
- Mazmanian, Daniel A. & Sabatier, Paul A. (1983). **Implementation and Public Policy**. Illinois: Foresman, Scott and Company.
- Mendelsohn, Benjamin. (1956). "Une nouvelle branche de la science bio-psycho-sociale, la victimologie." **Etudes Internationales de Psycho-Sociologie Criminelle. France**. July-September.
- Morgan, E. Phillip. "Policy Implementation and the Local Institutions in Botswana," In Picard, Louis A. ed., **The Evolution of Modern Botswana**, Lincoln: University of Nebraska Press, 1985.
- Murphy, J.T. (1971). Title I of ESEA: The Politics of Implementing Federal Education Reform. **Havard Educational Review**, 41 (1), 35-63.
- Nakamura, R.T. & Smallwood, F. (1980). **The Politics of Policy Implementation**. New York: St Martin's Press. .
- NCVROW Resource Guide. (2018). 2018 **National Crime Victims' Rights Week (NCVROW) Resource Guide**. [Online]. Available From: <https://ovc.ncjrs.gov/ncvrw2018/index.html> [12 December 2018].
- Niskanen W. A. (1980). Competition Among Government-Bureaus. In G.H. Weiss & A.H Barton (Eds.). **Making Bureaucracies Work**. Beverly Hills, CA/London: Sage.
- Packer, Herbert. (1968). **The Limits of the Criminal Sanction**. Stanford, Calif.: Stanford University Press.

- Pressman, J. & Wildavsky, A. (1973). **Implementation**. Berkley, California: University of California Press.
- Pressman, Jeffrey L. & Wildavsky, Aaron. (1979). **Implementation**. 2nd Ed. Berkley: California Press.
- Prottas M. J. (1979). **People-Processing**. Boston, MA: D.C. Haeth.
- Pulzl, H. & Treib, O. (2007). **Implementing Public Policy**. In F. Ficher et. al. (eds.) Handbook of Public Policy Analysis: Theory, Politics and Methods, Boca Raton, NW: Taylor & Francis Group.
- Quinney. (1970a). **The Social Reality of Crime**. Boston, MA: Little, Brown.
- Quinney. (1970b). **The Problem of Crime**. New York: Dodd, Mead.
- Republic of the Philippines Department of Justice. (2018). **Victims Compensation Program**. [Online]. Available From: <https://www.doj.gov.ph/index.html> [19 December 2018].
- Riggs, Fred W. (ed.). (1970). **Frontier of Development Administration**. North Carolina: Duke University Press.
- Ripley, R. & Franklin, G. (1982). **Bureaucracy and Policy Implementation**. Homewood, Illinois: The Dordey Press. .
- Scharpf, Fritz. (1978). Inter-Organizational Policy Studies. in Hanf, K. and Scharpf, F. Eds. **Inter-Organizational Policy**. London: Sage. .
- Smith, Thomas B. (1973). The Policy Implementation Process. **Policy Science** 4 (2): 197-209.
- Van Meter, Donald S. & Van Horn, Carl E. (1975). The Policy Implementation Process: A Conceptual Framework. **Administration and Society** 6, 4 (February): 445-488.
- Weber, M. (1948). Rational-Legal Authority and Bureaucracy. In Michael Hill, Eds. **The Policy Process**. Exeter: BPCC Wheaton. 1979. .
- Wharton, L. (2013). **The Philippines and the Rights to Compensation for Human Rights Abuses under International Law: Justice Delayed is Justice Denied**. [Online]. Available From: <https://www.jurist.org> [17 March 2013].
- Williams, A. (2010). How to Write and Analyze a Questionnaire. **Journal of Orthodontics** 30 (3): 245-252.

- Winter, S. (1999). New Directions for Implementation Research. **Policy Currents** 8 (January): 1-5.
- Wolf, C., Jr. (1979). A Theory of Nonmarket Failure: Framework for Implementation Analysis. **The Journal of Law and Economics** 22 (1), 107-139.
- Wolfgang, Marvin. (1958). **Patterns in Criminal Homicide**. Philadelphia, PA: University of Pennsylvania Press.
- Yamane, Taro. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. 3rd Ed. New York: Harper and Row Publication.
- Yanow, Dvora. (1990). Tackling the Implementation Problem: Epistemological Issues in Implementation Research. In Palumbo, Dennis J. and Calista, Donald J. Eds. **Implementation and the Policy Process: Opening Up the Black Box**. New York: Greenwood Press. .
- Zeldin, Wendy. (2018). **Norway: Crime Victims' Compensation to Be Increased After July 2011 Massacre**. [Online]. Available From: <http://www.loc.gov/law/foreign-news/article/norway-crime-victims-compensation-to-be-increased-after-july-2011-massacre>. [19 December 2018].

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายภาคิน คำภูผา
วัน เดือน ปี เกิด	วันจันทร์ที่ 24 กรกฎาคม 2532
สถานที่เกิด	จังหวัดชุมพร
วุฒิการศึกษา	2008: Senior High School Program in Sciences and Mathematics, Tha Sae Ratchadapisek School, Chumphon, Thailand 2012: Bachelor of Science Program in Chemistry, Prince of Songkla University, Hat Yai, Thailand 2015: Master of Arts Program in Politics and Governance (Good Thesis), Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand 2019: Doctor of Philosophy Program in Criminology and Criminal Justice (Good Dissertation), Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 37 หมู่ที่ 5 ตำบลทรัพย์อนันต์ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร รหัสไปรษณีย์ 86140 โทรศัพท์เคลื่อนที่ 08 1085 4806 ไปรษณีย์ อิเล็กทรอนิกส์ pdumphupa@gmail.com
ผลงานตีพิมพ์	[1] ภาคิน คำภูผา. (2557). การเมืองในกระบวนการกำหนดนโยบาย: ศึกษาการจัดทำงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลทรัพย์อนันต์ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร. บทความนำเสนอในการประชุมนำเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 8 ประจำปีการศึกษา 2557 วันที่ 13-14 ธันวาคม 2557 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี. [2] ธนพันธ์ ไส้ประกอบทรัพย์, กันต์ แสงทอง, และภาคิน คำภูผา. (2560). โครงการลดต้นทุนการเพาะปลูกข้าว และโครงการสินเชื่อชะลอการขายข้าวเปลือกนาปี. วารสารศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ปีที่ 4 ฉบับที่ 3. [3] ภาคิน คำภูผา, และธนพันธ์ ไส้ประกอบทรัพย์. (2562). ปัญหาและอุปสรรคในการนำนโยบายการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมไปสู่การปฏิบัติ. วารสารกระบวนการยุติธรรม, ปีที่ 12 เล่มที่ 2.